This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

58.8
.1w

LELAND·STANFORD·JVNIOR·VNIVERSITY

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΤΟΥ ΧΑΙΡΩΝΕΩΣ

ΤΑ ΗΘΙΚΑ.

PLUTARCHI

CHÆRONENSIS

MORALIA,

ID EST

OPERA, EXCEPTIS VITIS, RELIQUA.

GRÆCA EMENDAVIT,
NOTATIONEM EMENDATIONUM, ET LATINAM XYLANDRI
INTERPRETATIONEM CASTIGATAM, SUBJUNXIT,
ANIMADVERSIONES EXPLICANDIS REBUS AC VERBIS, ITEM
INDICES COPIOSOS, ADJECIT,

DANIEL WYTTENBACH,

HIST. ELOQ. LITT. GR. ET LAT.

IN ILLUSTRI ATHEN. AMSTELOD. PROFESSOR.

TOMUS III.

OXONII,

E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO.

M DCC XCVII.

Gº

255463

STANFORD LIL

Hoc Volumine III, continentur.

PLUTARCHI MORALIA,

GRÆCE ET LATINE,

INTERJECTA EMENDATIONUM NOTATIONE.

PAG.

XXXVII. ΕΙ ΑΥΤΑΡΚΗΣ Η ΚΑΚΙΑ ΠΡΟΣ ΚΑΚΟΔΑΙΜΟΝΙΑΝ. 1

An Vitiositas ad Infelicitatem sufficiat.

XXXVIII. ΠΟΤΕΡΟΝ ΤΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ Η ΤΑ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΠΑΘΗ ΧΕΙΡΟΝΑ. 13

Animi ne an Corporis Affectiones sint pejores.

XXXIX. ΠΕΡΙ ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΣ. 23

De Garrulitate.

XL. ΠΕΡΙ ΠΟΛΥΠΡΑΓΜΟΣΥΝΗΣ. 73

De Curiositate.

XLI. ΠΕΡΙ ΦΙΛΟΠΛΟΥΤΙΑΣ. 107

De Cupiditate Divitiarum.

XLII. ΠΕΡΙ ΔΥΣΩΠΙΑΣ. 129

De vitioso Pudore.

XLIII. ΠΕΡΙ ΦΘΟΝΟΥ ΚΑΙ ΜΙΣΟΥΣ. 163

De Invidia et Odio.

XLIV. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΑΥΤΟΝ ΕΠΑΙΝΕΙΝ ΑΝΕΠΙΦΘΟΝΩΣ. 175

Qua quis Ratione seipse sine Invidia laudet.

XLV. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ΒΡΑΔΕΩΣ ΤΙΜΩΡΟΥΜΕΝΩΝ. 211

De his qui sero a Numine puniuntur.

PAG.

XLVI. ΠΕΡΙ ΕΙΜΑΡΜΕΝΗΣ. 287
De Fato.

XLVII. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ ΔΑΙΜΟΝΙΟΥ. 317
De Genio Socratis.

XLVIII. ΠΕΡΙ ΦΥΓΗΣ. 413
De Exilio.

XLIX. ΠΑΡΑΜΥΘΗΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΙΔΙΑΝ ΓΥΝΑΙΚΑ. 449
Conſolatio ad Uxorem ſuam.

L. ΣΥΜΠΟΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Α. 469
Convivalium Diſputationum Liber I.

LI. ΣΥΜΠΟΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Β. 545
Convivalium Diſputationum Liber II.

LII. ΣΥΜΠΟΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Γ. 619
Convivalium Diſputationum Liber III.

LIII. ΣΥΜΠΟΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Δ. 691
Convivalium Diſputationum Liber IV.

LIV. ΣΥΜΠΟΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Ε. 749
Convivalium Diſputationum Liber V.

LV. ΣΥΜΠΟΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Ϛ. 813
Convivalium Diſputationum Liber VI.

LVI. ΣΥΜΠΟΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Ζ. 867
Convivalium Diſputationum Liber VII.

LVII. ΣΥΜΠΟΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Η. 951
Convivalium Diſputationum Liber VIII.

LVIII. ΣΥΜΠΟΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Θ. 1037
Convivalium Diſputationum Liber IX.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΕΙ ΑΥΤΑΡΚΗΣ Η ΚΑΚΙΑ ΠΡΟΣ ΚΑΚΟΔΑΙΜΟΝΙΑΝ.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΕΙ ΑΥΤΑΡΚΗΣ Η ΚΑΚΙΑ ΠΡΟΣ ΚΑΚΟΔΑΙΜΟΜΙΑΝ.

PLUTARCHI

AN VITIOSITAS AD INFELICITATEM SUFFICIAT.

α'. ——ΥΠΟΜΕΝΕΙ, τὸ σῶμα πεφθαμένου τῆς φέρνης ἔχων, ὡς Εὐριπίδης φησὶν, βραχέα δεδήλωται ἢ ἀδέβαμα· τῷ δὲ ἢ πολλῆς ἀφ' τέφρας, ἀλλὰ πυρικαΐ-
B ᾶς τινος βασιλικῆς πορευομένῳ ἢ περιφλεγομένῳ, ἄθυματος καὶ φόβου μεστῷ, ἢ ἱδρῶτος ἀφ' ὁντίου, πλοῦτον

A. 5. ὑπομένει] Initii quæ perierunt, pauca et hujuſmodi fere fuiſſe putem: Ἡ πολλὰ ἢ μεγάλα τοὺς ἀνθρώπους σφάλλει ἡ τῆς εὐδαιμονίας ὄρεξις ἢ ψευδὴς δόξα, ἢ πολλοῖς περιβάλλει κακοῖς· ὧν ἐν μὲν τῷ θρυλλημένῳ τῆς πλουσίας γυναικὸς ἀνδρὶ, ὃς τέφρας ἀναπλησθεὶς ὑπ' αὐτῆς, ὑπομένει; Πεπρόμενον τὸ σῶμα τῆς φέρνης ἔχων, ὡς Εὐριπίδης φησὶν, βραχέα δεδήλωται—. Verſus eſt ex Phaethonte, Fragm. 15. Muſgrav. Ed. Valck. Diatr. p. 274.

I. —— Suſtinet,

Muliebri date corpus venditum gerens,

ut eſt apud Euripidem: ſed pauca ſignificata ſunt et inſtabilia: huic autem non multum per cinerem, ſed per regium incedenti rogum atque ambuſto, anhelitus pleno et metus, et ſudoris tranſmarini, divitias ea apponit Tantalicas,

τινα προσθεῖσα Ταντάλειον, ἀπολαῦσαι δι' ἀσχολίαν οὐ δυναμένῳ. Ὁ μὲν γὰρ Σικυώνιος ἐκεῖνος ἱπποτρόφος εὖ φρονῶν, ἔδωκε τῷ βασιλεῖ τῶν Ἀχαιῶν θήλειαν ἵππον δρομάδα δῶρον·

—τόνδε μὴ οἱ ἔπειθ' ὑπὸ Ἴλιον ἠγερέσσαν,

ἀλλὰ τέρποιτο μύθων, εἰς βαθεῖαν εὐπορίαν καὶ σχολὴν ἄλυπον ἀνακλίνας ἑαυτόν. Οἱ δὲ νῦν, ἄλυποι καὶ πρακτικοὶ δοκοῦντες εἶναι, μισθενὸς καλοῦντος, ὠθοῦνται δι' αὐτῶν ὅπῃ τράχηλον εἰς αὐλὰς καὶ προπομπὰς καὶ θυ- c
ρωρυλίας ὀπιπόνως, ἵνα ἵππον τινὸς ἢ πόρπης ἢ τοιαύτης τινὸς εὐημερίας τύχωσι.

Τῇ δὲ καὶ ἀμφιδρυφὴς ἄλοχος Φυλάκη ἐλέλειπτο,
Καὶ δόμος ἡμιτελής·———

σύριγγα δὲ καὶ πλανᾶται τελοῦμενος ἔν τισιν ἐλπίζων καὶ προπλακιζόμενος· ἂν δὲ καὶ τύχῃ τινὸς ὧν ποθεῖ, παρενεχθεὶς καὶ σκοτοδινιάσας πρὸς τὸν τῆς τύχης πρε-

B. 3. προσθεῖσα] Forte, προτίθησι.
B. 9. ἄλυποι] Amiot. Mez. αὐλικοί. Reiskius αὖπνοι, ἄτρυτοι, ἄγρυπνοι. Sententia πλάσιοι, vel ſimile, requirere videtur.
C. 6. ἐν τισιν] Corrigo, ἐντυχὼν.

ob occupationem frui non valenti. Etenim Sicyonius ille equos alens, bono uſus conſilio equam Agamemnoni velocem curſu dono dedit,

Una ventoſum ne miles ad Ilion iret,

ſed domi manens oblectaretur, in amplas divitias et otium moleſtiæ expers ſe reclinans. At qui nunc citra moleſtiam vivere, et rebus agendis dediti videntur, nemine vocante ultro ſe præcipites devolvunt in aulas, comitatus, excubiaſque laborioſas, ut equum aliquem, fibulam, aut aliud quippiam iſtarum quæ beare putantur rerum conſequantur.

Eſt et cui laniata genas ſit in ædibus uxor,
Et domus imperfecta:—

cum ipſe interim trahatur et oberret inter alios, ſperans ac contumelias tolerans. Quod ſi adipiſcatur eorum quæ deſiderabat aliquid, circumagitatus, et oborta ad ludum

ζωρισμὸν, ἀπόβασιν ζητεῖ, καὶ μακαρίζει τὰς ἀδόξους καὶ ἀσφαλῶς ζώσας· οἱ δ' ἐκεῖνον πάλιν, ἄνω βλέποντες ὑπὲρ αὐτὰς φερόμενον.

D Β'. Πάντως ἡ Κακία ἀφανίσαι πάντας ἀνθρώπους, αὐτοτελὴς τις οὖσα τῆς κακοδαιμονίας δημιουργός· οὔτε γὰρ ὀργάνων οὔτε ὑπηρετῶν ἔχει χρείαν. Ἄλλοι δὲ τύραννοι κατασκάζοντες ὡς ἂν κολάζωσιν ἀθλίους ποιοῦσιν, δημίους περίφοβοι καὶ βασανιστὰς, ἢ καυτήρια καὶ σφῆνας ὀπιμηχανῶνται, ἀλόγου ψυχῆς· ἡ δὲ Κακία, δίχα πάσης ὠμότητος, τῇ ψυχῇ συνελθοῦσα, συνέτριψε καὶ κατέδαλε, λύπης ἐνέπλησε, θρήνων, βαρυθυμίας, μεταμελείας τὸν ἄνθρωπον. Τεκμήριον δὲ· τεμνόμενοι πολλοὶ σιωπῶσι, καὶ μαστιγούμενοι καρτεροῦσι, καὶ σφυρώμε-
E νοι ὑπὸ δεσποτῶν ἢ τυράννων, φωνὴν οὐκ ἀφιᾶσιν, ὅταν ἡ ψυχὴ μύσασα τῷ λόγῳ τὸν τόνον ὥσπερ χειρὶ πιέσῃ καὶ κατάσχῃ· θυμῷ δὲ οὐκ ἂν ὑπετάξεις ἡσυ-

D. 1. Πάντως] Forte, Παντοίως.
D. 3. Ἄλλοι δὲ] Legendum, Ἀλλ' οἵ γε.
D. 6. ἀλόγου] Forte, ἄλογος vel εἰς ἄλογος.

fortunæ vertigine, diſceſſum quærit, et beatos prædicat eos qui obſcuri vitam ſecuram agunt. At hi contra eum ſupra ipſos ſitum ſuſpicientes, felicem deputant.

II. Sic Vitioſitas afficit homines, omnia in ſe habens ad infelicitatem fabricandam poſita, neque inſtrumentorum egens, neque famulorum. Alii vero tyranni operam dantes ut quos puniunt miſeros faciant, carnifices alunt et tortores, et cauteria ac cuneos bruto animo fabricantur. Vitioſitas abſque ullo apparatu, atque animum attingens, adfligit atque dejicit, implet dolore, lamentis, mœſtitia, pœnitentia hominem. Documento eſt, quod multi tacent dum ſecantur, tolerant flagrorum ictus, cuneis adactis torti a dominis aut tyrannis vocem emittunt nullam; quandoquidem animus connuens vehementiam affectionis tanquam manu injecta comprimit atque cohibet. Excandeſcentiæ au-

χίαν, οὐδὲ πένθει σιωπὴν, ὅτε φοβούμενον ᾖναι πείσῃς, οὔτε δυσφορεῖσθαι μεταυοίᾳ μὴ βοῆσαι, μηδὲ τῶν τριχῶν λαβέσθαι ἢ τὸν μηρὸν κροῦσαι. Οὕτω καὶ πυρός ἐστιν ἡ κακία καὶ σιδήρου βιαιοτέρα.

γ'. Αἱ πόλεις δήπουθεν ὅταν ἐκδοσιν ναῶν ἢ κολοσσῶν προγράφωσιν, ἀκροῶνται τῶν τεχνιτῶν ἀμιλλωμένων περὶ τῆς ἐργολαβίας, καὶ λόγους καὶ παραδείγματα κομιζόντων· εἶτα αἱρεῖται τὸν ἀπ' ἐλάττονος δαπάνης τὸ αὐτὸ ποιῆσαι καὶ βέλτιον καὶ τάχιον. Φέρε δὴ καὶ ἡμᾶς F ἔκδοσίν τινα βίου καὶ ἀνθρώπου κακοδαίμονος προκηρύσσειν, εἶτα προσιέναι τῇ ἐργολαβίᾳ τῷ Τύχῃ καὶ τῇ Κακίαν διαφερομένας· τῇ μὲν ὀργάνων τε παντοδαπῶν κατάπλεων καὶ παρασκευῆς πολυτελοῦς εἰς ἀπεργασίαν κακοδαίμονος ζωῆς καὶ οἰκτρᾶς· λῃστήριά τινα καὶ πολέμους καὶ τυράννων μιαφονίας καὶ χειμῶνας ἐκ θαλάττης καὶ κεραυνὸν ἐξ ἀέρος ἐφελκομένῃ, καὶ κώνεια

F. 2. προκηρύσσειν] Sic Xyl. P. Venet. Vulgo, πρισκηρύσσειν.

tem nunquam quietem impoſueris, aut luctui ſilentium, aut metuenti ut ſubſiſtat perſuaſeris, aut ob pœnitentiam ægro ne vociferetur, neve in crines involet ſuos, aut femur pulſet. Adeo vitium et igne eſt et ferro violentius.

III. Civitates quando locationem templorum aut coloſſorum proſcribunt, artifices audiunt de conducendo opere certantes, rationeſque et exempla adferentes: eum deinde deligunt, qui minori ſumtu opus videtur confecturus et melius et celerius. Finge nos quoque publice propoſito ſcripto invitare, qui navare velint mercede conducti operam ad vitam hominis miſeram efficiendam: venire dicatam ſuam operam Fortunam et Vitioſitatem, inter ſe contendentes. Fortunam adferre abundantiam omnis generis inſtrumentorum, quibus vita miſera et miſeranda poſſit effici: puta, latrocinia, bella, tyrannorum homicidia, tempeſtates marinas, fulmen de cœlo immiſſum; tum cicutas, gla-

499 τρέφουσαν, καὶ ξίφη φέρουσαν, καὶ συκοφάντας ξενολογοῦσαν, καὶ πυρετοὺς ἐξάπτουσαν, καὶ πέδας προσκρούουσαν, καὶ περιοικοδομοῦσαν εἰρκτάς· καίτοι τούτων τὰ πλεῖστα τῆς Κακίας μᾶλλον ἢ τῆς Τύχης ἐστίν· ἀλλὰ πάντα ἔστω τῆς Τύχης. Ἡ δὲ Κακία παρεστῶσα γυμνὴ καὶ μηδενὸς δεομένη τοῦ ἔξωθεν ὁπόταν τὸν ἄνθρωπον, ἐρωτάτω καὶ τὴν Τύχην πῶς ποιήσῃ κακοδαίμονα καὶ ἄθυμον τὸν ἄνθρωπον. Τύχη, πενίαν ἀπειλεῖς; καταγελᾷ σου Μήροκλῆς, ὃς χειμῶνος ἐν τοῖς προθύροις καθεύδων, καὶ θέρους ἐν τοῖς προπυλαίοις τοῦ ἱεροῦ, τὸν ἐν Βαβυλῶνι χειμάζοντα, καὶ πρὸς
B Μηδίαν θερίζοντα Περσῶν βασιλέα περὶ εὐδαιμονίας εἰς ἀγῶνα προκαλεῖτο. Δουλείαν καὶ δεσμὰ καὶ πρᾶσιν ἐπάγεις; καταφρονεῖ σου Διογένης, ὃς ὑπὸ τῶν ληστῶν πωλούμενος, ἐκήρυττε, Τίς ὠνήσασθαι βούλεται δεσπότην; Κύλικα φαρμάκου παρήτησαι; ἀλλὰ καὶ Σωκράτει ταύτην προέπιες; ὁ δὲ ἵλεως καὶ πρᾶος, οὐ τρέσας, οὐδὲ διαφθείρας οὐδὲ χρώματος οὐδέν, οὐδὲ σχήματος, μᾶλλον εὐκόλως ἐξέ-

dios, calumniatorum conductas copias, febrium incendia, compedes, carcerum circumventionem: quanquam pleraque horum Vitiositati potius debentur quam Fortunæ: sed sint omnia Fortunæ. Vitiositatem porro nudam adstare, neque adversus hominem ulla re externa indigentem: et e Fortuna quærere: Fortuna, quo pacto miserum efficies hominem? Minaris paupertatem? Deridet te Metrocles, qui hyeme inter oves, æstate in vestibulis templorum dormiens, provocat ad certamen de felicitate Persarum regem Babylone hyemantem, et æstivo tempore in Media degentem. Servitutem, vincula, venditionem inducis? Spernit te Diogenes, qui cum a prædonibus venderetur, præconis voce proclamavit, *Ecquis emere vult dominum?* Venenatum temperas poculum? Nonne et Socrati id præbibisti? ille tamen placido sedatoque animo, nihil territus, et neque colore neque vultu mutato, admodum facile ebi-

πιεν· ἀποθνήσκοντα δὲ αὐτὸν ἐμακάριζον οἱ ζῶντες, ὡς
ἤδ' ἐν ᾅδου θείας ἄνδυ μοίρας ἐσόμενον. Καὶ μὴν τὸ
πῦρ σε Δέκιος ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς προσέλαβεν, ὅτε τὴ C
στρατοπέδων ἐν μέσῳ πυρὰν νήσας, τῷ Κρόνῳ κατ' εὐ-
χὴν αὐτὸς ἑαυτὸν ἐκαλλίερησεν ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας.
Ἰνδῶν δ' φίλανδροι καὶ σώφρονες γυναῖκες ὑπὲρ τῶ πυρὸς
ἐρίζουσι καὶ μάχονται πρὸς ἀλλήλας, ἡ δὲ νικήσασαν
τεθνηκότι τῷ ἀνδρὶ συγκαταφλεγῆναι, μακαρίαν ἀδοῦσιν
αἱ λοιπαί· τῷ δὲ ἐκεῖ σοφῶν οὐδεὶς ζηλωτὸς οὐδὲ
μακάριός ἐστιν, ἂν μὴ ζῶν ἔτι καὶ φρονῶν καὶ ὑγιαίνων,
τοῦ σώματος τῷ ψυχρῷ πυρὶ ἅψηται, καὶ καθαρὸς
ἐκβῇ τῆς σαρκός, ἐκνιφάμενος τὸ θνητόν. Ἀλλ' ἐξ
οὐσίας λαμπρᾶς καὶ οἴκου καὶ τραπέζης καὶ πολυτελείας
εἰς τρίβωνα καὶ πήραν καὶ τοσαύτην ἐφημέρου τροφῆς D
κατάξεις; Ταῦτα εὐδαιμονίας ἀρχαὶ Διογένει, ταῦτα

C. 1. Ῥωμαίων] Sic Venet. et P. Vulgo, Ῥωμαῖος ἄν.
C. 2. πυρὰν νήσας] Recte ita Xyl. Vulgo, τυρανήσας.

bit: mortui vero beatitatem laudaverunt viventes, ut ne apud inferos quidem abſque ſorte divina futuri. Sane ignem tuum Decius Romanorum imperator antevertit, quo tempore exſtructo in medio exercituum rogo, ex voto ſeſe pro patriæ principatu Saturno immolavit. Et apud Indos caſtæ maritorumque amantes uxores de igni litigant atque certant: victricem, quia cum mortuo marito comburitur, reliquæ ut felicem laudibus ferunt atque decantant: ac qui ſapientes ibi ſunt, nullus eorum dignus admiratione, nullus beatus habetur, niſi vivus etiamnum, et animo ac corpore valens, animam a corpore igni diſcernat, puruſque a carne diſcedat eluta mortalitate. At enim e magnis opibus, domo ſplendida, victu magnifico ad lacernam, peram et quotidiani cibi emendicationem rediges? Hæc vero beatitatis principia Diogeni, libertatis gloriæque Crateti

ἐλευθερίας κράτιστα καὶ δόξης. Ἀλλὰ εἰς ταυρεὸν καθιλώσῃς, ἢ σκόλοπι πήξεις; καὶ τί Θεοδώρῳ μέλει πότερον ὑπὲρ γῆς ἢ ὑπὸ γῆς σήπεται; Σκυθῶν εὐδαίμονες ταφαὶ αὗται· Ὑρκανῶν δὲ κύνες, Βακτριανῶν δὲ ὄρνιθες νεκρὸς ἐθίσασιν ὑπ' νόμους, ὅταν μακαρίως τέλους τυγχάνωσιν.

δ'. Τίνας οὖν ταῦτα κακοδαίμονας ποιεῖ; τὰς ἀνάνδρους καὶ ἀλογίστους, τὰς ἀθρέπτους, καὶ ἀγυμνάστους, τὰς ἐκ νηπίων ἃς ἔχουσιν δόξας φυλάττοντας; Οὐκοῦν; Οὐκ ἔστιν ἡ Τύχη κακοδαιμονίας τελεσιουργός, ἂν μὴ Ε Κακίαν ἔχῃ συνεργοῦσαν. Ὡς γὰρ ἡ κρόκη τὸ ὀστέον πρίει, πέφυκε καὶ ὄζει ἀφόβεσχον γενόμενον, καὶ τὸν ἐλέφαντα τῷ ζύθει μαλακὸν γενόμενον ῥᾳδίως καμπτουσι καὶ ἀφαρματτουσιν, ἄλλως δὲ ὑ δύνανται· οὕτως ἡ Τύχη τὸ πεπονθὸς ὑπ' αὐτῆς καὶ μαλακὸν Κακία παραπεσοῦσα κοιλαίνει καὶ πτοώσκει. Καὶ καθάπερ ὁ

D. 10. ἀθρέπτους] Legendum ἀτρίπτους, vel ἀθεκτήτους.

fuerunt. Inquies, in crucem te ſuffigam, aut ad palum? Atqui Theodori nihil intereſt, humine an ſublime putreſcat: ſepultura iſthæc Scythis beata putatur: canes Hyrcanorum, Bactrianorum volucres cadavera præſcripto legum vorant, ubi feliciter vitam finiverunt.

IV. Quos ergo iſta faciunt miſeros? eos qui molles ſunt et parum habent rationis, male educatos, non exercitatos, qui opiniones a teneris conceptas unguiculis ſervant. Proinde non Fortuna infelicitatem perficit, niſi Vitioſitate utatur adjutrice. Sicut enim oſſa finduntur filo, poſtquam ſunt aceto et cinere perhumectata: ac ſicut ebur zytho emollitum atque laxatum flectunt, inque varias formas fingunt, cum id fieri alias non poſſit: ſic Fortuna quod a ſeſe male affectum, mollitumque eſt vitiis, ſuperveniens vulnerat atque perforat. Et quemadmodum Parthicus ſuccus

πάρεσικος τῶν ἄλλων οὐδενὶ βλαβερὸς ὢν, οὐδὲ λυπῶν ἁπτομένους καὶ θιγγάνοντας, ἐὰν τετρωμένῳ ἐπεισενεχθῇ μόνον, εὐθὺς ἀπόλλυσι τὸ παθαπονθὸς καὶ τῷ ἀπορρόῳ δεχομένῳ· οὕτω τὸν ὑπὸ τῆς Τύχης συντελεσθήσεσθαι μέλλοντα τῷ ψυχῷ, ἴδιον F ἕλκος ἐν ἑαυτῷ καὶ κακὸν ἔχειν δεῖ σὐτὸς σαρκός, ὅπως τὰ παθαπίπτοντα ἔξωθεν οἰκτρὰ καὶ ὀδυρτὰ ποιήσῃ.

ε'. Ἆρ' οὖν ἡ Κακία τοιοῦτον ὥστε τὴν Τύχης δεινὴν παθεῖν κακοδαιμονίας ἀπεργασίαν; πόθεν; οὐ τραχὺ καὶ δυσείμερον ἐπάρεται πέλαγος, οὐ λῃστῶν ἐνέδραις ἀφιλόξενοις ἐνέδραμε ἐρήμης ὑποπορείας, οὐ νέφη χαλαζοβόλα πεδίοις θερρήγνυσι καρποφόροις, οὐ Μέλιτον οὐδὲ Ἄνυτον οὐδὲ Καλλίξενον ὑπό τι συκοφάντῃ, οὐκ ἀφαιρεῖται πλοῦτον, οὐκ ἀπείργει τραπέζης, ἵνα 500

E. 7. πάρεσικος] In promtu eſt παρθικὸς corrigere: quod melius vulgato, nec tamen ſincerum videtur. Amiot. vertit φαρικόν. Moſ. du Soul ad Vit. Plut. T. V. p. 438. item Reiſk. h. l. corrigunt Παρθικὸς ἰός· quod verſioni addidi vacuæ a Xylandro relictæ.

E. 8. τετρωμένος] Reiſk. recte, τετρωμένοις.

F. 6. πόθεν; οὐ] Sic Xyl. ex codice ſuo. Vulgo πόθεν οὖν.

F. 10. ἐπί τι] Corrigendum vel ἐπάγει, vel cum Xyl. ἐπιτίθει. Ald. Baſ. Xyl. ἐπεί τι.

nulli noxius, neque lædens tangentes et geſtantes, ſi duntaxat vulneratus aliquis inferatur, ſtatim eum interficit affectionis quendam defluxum in ſe recipientem: ita cujus animus a Fortuna ſit ſubvertendus, eum intra corpus ſuum oportet peculiare vulnus malumque habere aliquod: foris accidentia quod miſeranda et lamentabilia redigat.

V. Eſtne Vitioſitas etiam talis, ut ad inferendam miſeriam Fortunæ requirat opem? Nequaquam. Non aſperum ac tempeſtuoſum excitat Vitioſitas mare, non deſerto imminentes montium radices occupat ac cingit latronum inſidiis, non agris frugiferis nubes grandinem ejaculantes immittit, non Melitum, Anytum, aut Callixenum ſubornat ſycophantam, non repulſam præturæ conficit, ut miſeros

ποιήσῃ κακοδαίμονας· ἀλλὰ ποιεῖ πλουτοῦντας, εὐφρονοῦντας, κληρονομοῦντας· ὁ γῆ, ἀφ' ἁλάτης, ὑδὲ δύσε, περιπέφυκεν, ἀκτήμονα τοὺς ἐπιθυμίαις, ἀφανίζουσα τοῖς θυμοῖς, σωτρίβουσα ταῖς δεισιδαιμονίαις, ἀφαυέουσα τοῖς ὀφθαλμοῖς.

A. 2. ποιεῖ] ποιεῖ conjicit Xyl. Bene.
A. 2. εὐφρονοῦντας] Legendum εὐρώντας vel εὐκορῦντας.
A. 6. ὀφθαλμοῖς] Corrigo φθόνους ut Mez. itaque verti.

faciat: ſed percellit divites, rebus abundantes, hæreditatem adeuntes: terra marique ſubit et inhæret, cupiditatibus colliquans, iris incendens, ſuperſtitionibus conficiens, invidia diſtrahens.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΟΤΕΡΟΝ

ΤΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ Η ΤΑ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΠΑΘΗ

ΧΕΙΡΩΝΑ.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΟΤΕΡΟΝ

ΤΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ Η ΤΑ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΠΑΘΗ

ΧΕΙΡΟΝΑ.

PLUTARCHI

ANIMI NE AN CORPORIS AFFECTIONES SINT PEJORES.

α'. Ὅμηρος μὲ ὑποβλέψας τὰ θνητὰ τῶν ζώων γένη, καὶ πρὸς ἄλληλα συγκρίνας καὶ τοὺς βίους καὶ τὰς αἰσθήσεις, ἐξεφώνησεν ὡς οὐδὲν ὄντων

—— ἔτι δειλότερον ἀνδρὸς,
Πάντων ὅσσά τε γαῖαν ἐπιπνείει τε καὶ ἕρπει·

c πρωτεῖον οὐκ εὐτυχὲς εἰς κακῶν ὑποχωρεῖ ἀποδιδοὺς

I. HOMERUS mortalia animalium genera contemplatus, facta vitæ institutorum atque rationum comparatione exclamavit,

Nil homine in terra spirat miserum magis alma,
Nil repit.—

primas homini minime felices tribuens, dum mala omnium

τῷ ἀνθρώπῳ. Ἡμεῖς δὲ ὥσπερ ἤδη νικῶντα κακοδαιμονίᾳ τὸν ἄνθρωπον, καὶ τῶν ἄλλων ἀθλιώτερον ζώων ἀνηρθμημένον, αὐτὸν αὐτῷ συγκρίνομεν εἰς ἴδιων κακῶν ἀγῶνα, σῶμα καὶ ψυχὴν ἀμφισβητοῦντες οὐκ ἀχρήστως, ἀλλὰ καὶ πάνυ δέοντος· ἵνα μάθωμεν πότερον ἀφ' ἑαυτοῦ τύχην ἢ δι' ἑαυτοὺς ἀθλιώτερον ζῶμεν. Νόσος μὲν γὰρ ἐν σώματι φύεται ἀφ' ἕξεως· κακία δὲ καὶ μοχθηρία περὶ ψυχὴν, ἔργον ἔστι πρῶτον, εἶτα πάθος αὐτῆς· οὐ μικρὸν δὲ πρὸς εὐθυμίαν ὄφελος, ἐὰν ἰάσιμον ᾖ τὸ χεῖρον καὶ κουφότερον καὶ ἄσφυκτον.

Β'. Ἡ μὲν οὖν Αἰσώπειος ἀλώπηξ περὶ ποικιλίας διαζομένη πρὸς τὴν παρδάλιν, ὡς ἐκείνη τὸ σῶμα καὶ τὴν ὀπτασίαν εὐανθῆ καὶ κατάστικτον ἐπεδείξατο, τῇ δὲ ἰδίᾳ τὸ ξανθὸν αὐχμηρὸν καὶ οὐχ ἡδὺ προσιδεῖν· Ἀλλ' ἐμοί τοι τὸ αὐτὸς, ἔφη, σκοπῶν, ὦ

C. 4. συγκρίνομεν] συγκρίνωμεν. Reisk.
C. 6. διὰ τὴν τύχην] Sic D. et Cod. Xyl. Vulgo, διὰ τὴν ψυχήν.
C. 9. πάθος αὐτῆς] Legendum αὐτῆς· ut Reisk.
C. 11. ἄσφυκτον] Recepi ex Colleg. Nov. Sententia non satis integra, ut aliæ in hoc libello, epitomam redolent.

maxima ei assignat. Nos autem hominem, ut jam infelicitate superantem, omniumque animalium miserrimum proclamatum, ipsum secum comparabimus, instituta peculiarium corporis cum peculiaribus animi malis contentione: quæ distributio inutilis non est, sed admodum conveniens; ut discamus fortunane an nostra culpa plus miseriæ nobis eveniat. Morbus quidem in corpore exsistit a natura; pravitas autem et malitia, quæ in animo est, primo ejus opus, deinde etiam morbus est. Non parvum autem ad animi tranquillitatem momentum adfert, si sanabile sit malum, allevarique possit et impetu careat.

II. Apud Æsopum vulpes de varietate cum panthera disceptans, cum hæc superficiem corporis variegatam maculisque nitentibus compunctam ostentasset, ipsa autem rufum colorem squallidum gereret et ingratum aspectu, *Quin tu*, inquit, *o judex, mea quæ intus*

διαφορά, ποικιλωτέραν με τῆσδε ὄψει, φιλέσσα τ' αὖθις τὸ ἦθος εὐτρεπίαν ὅτι πολλὰ ταῖς χρείαις ἀμειβομένην. Λέγομεν οὖν ἐν ἡμῖν ὅτι πολλά μοι, ὦ ἄνθρωπε, σὺ καὶ τὸ σῶμα καὶ νοσήματα καὶ πάθη φύσει τε ἀνίησιν ἐξ ἑαυτοῦ καὶ προσαπίπλονται δέχεσθαι θύραθεν· ἂν δὲ σαυτὸν ἔνδοθεν ἀνοίξῃς, ποικίλον τι καὶ πολυπαθὲς κακῶν ζωμεῖον εὑρήσεις καὶ θησαύρισμα, ὥς φησι Δημόκριτος· οὐκ ἔξωθεν ὑπῤῥεόντων, ἀλλ' ὥσπερ ἐγγείους καὶ αὐτόχθονας πηγὰς ἐχόντων, ἃς ἀνίησιν ἡ κακία, πολύχυτος καὶ δαψιλὴς οὖσα τοῖς πάθεσιν. Εἰ δὲ τὰ μὲν ἐν σαρκὶ νοσήματα σφυγμοῖς καὶ χροιαῖς ἐρυθραινόμενα φωράται, καὶ θερμότητες αὐτὰ καὶ πόνοι προπετεῖς ἐλέγχουσι, τὰ δὲ ἐν ψυχῇ λανθάνει τοὺς πολλοὺς κακὰ ὄντα, ᾗ τοῦτό ἐστι κακίᾳ, προσαφαιρούμενα τὸν ἐπ' αὐτοῖς τοῦ πάσχοντος αἴσθησιν. Τῶν μὲν δὴ περὶ τὸ σῶμα νοσημάτων

D. 6. Λέγομεν οὖν ἐν ἡμῖν] λέγομεν οὖν ἡμεῖς, Mez. λέγομεν οὖν ἀν ἡμῖν, Reisk.
E. 4. χροιαῖς] ὠχραις plerique libri, C. D. Mosc. 2. Colleg. Nov. Collat. Muret. Schott. Jannot. Anon. Jun. T. V. B. Suspicor legendum ὠχριάσεσι, ἢ ἐρυθήμασι.

sunt inspiciens, magis me quam est panthera variam cernes; ingenii ostendens volubilitatem, varie prout usus incideret versatilis. Ita nobis quoque dicamus, Multos tibi, O homo, morbos, multos affectus corpus cum ex se ob naturam effert, tum extrinsecus recipit: quod si vero intus teipsum aperias, varium aliquem et multis affectum modis penum malorum invenies, atque, ut ait Democritus, thesaurum: non extrinsecus affluentium, sed insitos et indigenas fontes habentium, quos pravitas aperit copiose largiterque varias fundens affectiones. Quod si corporis morbi pulsibus et rubore cutis, calore, ac subitis doloribus indicantur, animi autem morbi pleroque fallunt non animadvertentes se in malo esse, hi tanto sunt deteriores, quod sic affecto sui sensum auferunt. Nam ratio sana morbos cor-

ἐρρωμένος ὁ λογισμὸς ἀβλάβειαν· τοῖς δὲ τῆς ψυχῆς συν- F
νοσῶν αὐτὸς, οὐκ ἔχει κρίσιν ἐν οἷς πάσχει· πάσχει γὰρ
ᾧ κρίνει· καὶ δεῖ τῶν ψυχικῶν πρῶτον καὶ μέγιστον ἀριθ-
μεῖν τὴν ἄνοιαν, δι' ἣς ἀνήκεστος ἡ κακία τοῖς πολλοῖς
συνοικεῖ καὶ συγκαθεύδει καὶ συναποθνήσκει. Ἀρχὴ γὰρ
ἀπαλλαγῆς νόσου μιᾶς αἴσθησις εἰς χρείαν ἄγουσα τοῦ
βοηθοῦντος τὸ πάσχον· ὁ δὲ ἀπιστία τοῦ νοσεῖν, οὐκ εἰδὼς
ὧν δεῖται, κἂν παρῇ τὸ θεραπεῦον, ἀρνεῖται. Καὶ γὰρ
τῶν περὶ τὸ σῶμα νοσημάτων, τὰ μετὰ ἀναισθησίας 501
χείρονα, λήθαργοι, κεφαλαλγίαι, ἐπιληψίαι, ἀποπληξί-
αι, αὐτοί τε πυρετοὶ συντείναντες εἰς φλεγμονὴν τὸ
φλεγμαῖνον, καὶ τὴν αἴσθησιν ὥσπερ ἐν ὀργάνῳ διατα-
ράξαντες,

Κινοῦσι χορδὰς τὰς ἀκινήτους φρενῶν.

γ'. Διὸ παῖδες ἰατρῶν βούλονται μὴ νοσεῖν τὸν
ἄνθρωπον, νοσοῦντα δὲ, μὴ ἀγνοεῖν ὅτι νοσεῖ· ὁ τοῖς ψυ-

F. 1. ἐρρωμένος] Sic Baſ. Xyl. C. D. Colleg. Nov. Collat. Muret. Schott. Mez. T. B. Vulgo, ἐρρωμένως.
F. 4. ἄνοιαν] Forte, ἄγνοιαν.

poris ſentit: de animi morbis, ſimul ipſa laborans, judicium ferre non poteſt, affecto eo ipſo, cujus erat judicare. Proinde inter morbos animi primus maximuſque eſt cenſendus dementia, quæ facit ut multis pravitas inſanabilis per omnem vitam inhæreat atque commoriatur. Principium enim profligandi morbi eſt ſenſus ejus, qui male affectum ducit ad uſum ejus quod opitulatur: qui ægrotare ſe non credit, ideoque neſcit qua re indigeat, is remedium etiam ſi adſit, repudiat. Nam et corporis morbi ii ſunt pejores, qui ſtuporem ſenſuum habent adjunctum, ut veternus, ut dolor capitis, ut morbus comitialis, ipſæque illæ febres, quæ vehementi inflammatione animum abalienant, ſenſum tanquam in inſtrumento quodam conturbantes,

Non arte motas mentis commovent fides.

III. Itaque medici hoc volunt, ut ne ægrotet homo: ſi ægrotet, ne hoc neſciat. At

χαιοῖς πάθεσι πᾶσι συμβέβηκεν. Οὔτε γὰρ ἀφραίνοντες, οὔτε ἀσελγαίνοντες, οὔτε ἀδικοπραγοῦντες ἁμαρτάνειν δοκοῦσιν· ἀλλ' ἔνιοι καὶ κατορθοῦν. Πυρετὸν μὲν γὰρ οὐδεὶς ὑγείαν
B ὠνόμασεν, οὐδὲ φθίσιν εὐεξίαν, οὐδὲ ποδάγραν ποδώκειαν, οὐδὲ ὠχρίασιν ἐρύθημα· θυμὸν δὲ πολλοὶ καλοῦσιν ἀνδρίαν, καὶ ἔρωτα φιλίαν, καὶ φθόνον ἅμιλλαν, καὶ δειλίαν ἀσφάλειαν. Εἶθ' οἱ μὲν καλοῦσι τοὺς ἰατροὺς, αἰσθάνονται γὰρ ὧν δέονται πρὸς ἃ νοσοῦσιν· οἱ δὲ φεύγουσι τοὺς φιλοσόφους, οἴονται γὰρ ὀρθοπραγεῖν ἐν οἷς ἁμαρτάνουσιν. Ἐπὶ τούτῳ γε τῷ λόγῳ χρώμενοι λέγομεν ὅτι κουφότερόν ἐστιν ὀφθαλμία μανίας, καὶ ποδάγρα φρενίτιδος. Ὁ μὲν γὰρ αἰσθάνεται καὶ καλεῖ τὸν ἰατρὸν κεκραγώς· καὶ παρέστι τῷ ὄμμα ἀλεῖψαι παρέχει, τῷ φλέβα τεμεῖν, τῷ κε-
C φαλῇ θεραπεῦσαι προσδίδωσιν. Τῆς δὲ μανομένης Ἀγαύης ἀκούεις ὑπὸ τοῦ πάθους τὰ φίλτατα ἠγνοηκυίας,

B. 6. Ἐπὶ τούτῳ] Forte, Ἔτι τούτῳ. Xyl. Mez. Reisk. Ἐπεὶ conjiciunt.
B. 11. Θεραπεῦσαι] Sumsi a D. et Xyl. Θεραπεύειν præbet Mez. Vulgo deest.

ignoratio fere omnibus animi morbis accidit. Nam neque insanientes, neque libidinosi, neque injuste agentes peccare se putant: quidam etiam rem a se præclare tum geri censent. Nemo quidem febrem sanitatis, aut tabem firmæ corporis affectionis, aut podagram velocitatis pedum, aut pallorem ruboris nomine afficit: animi excandescentiam multi fortitudinis, amorem amicitiæ, invidiam certaminis, metum cautionis tutæ, titulo donant. Inde fit, ut corpore male affecto medicos vocent, sentientes quo remedio adversus quem morbum indigeant: animo vitiato, fugiunt philosophos, quod quibus in rebus peccant, eas se recte gerere opinantur. Quam nos secuti rationem dicimus, lippitudinem insania levius esse malum, et podagram phrenitide. Corpore enim ægrotans, sentit, et medicum invocat, eique oculum inungendum, venam secandam, caput curandum præbet. At insanientem Agaven audis ob animi morbum etiam carissima non agnoscere,

Ἄγομεν ἐξ ὄρεως ἔλικα,
Νεότομον ἐπὶ μίλαθρα
Μακάριον θήραμα.

Καὶ γὰρ ὁ μὲν τῷ σώματι νοσῶν, εὐθὺς ἐνδὺς καὶ καθεὶς ἑαυτὸν εἰς τὸ κλινίδιον, ἡσυχίαν ἄγει θεραπευόμενος· ἂν δέ που μικρὸν ὀξύνῃ καὶ διαφλογίσῃ τὸ σῶμα φλεγμονῆς προσπεσούσης, εἰπόντος τινὸς τῶν παρακαθημένων, πρᾴως

Μέν', ὦ παλαίπωρ', ἀτρέμα σοῖς ἐν δεμνίοις,

ἐπέσχησε καὶ κατέσχεν. Οἱ δὲ ἐν τοῖς ψυχικοῖς πάθεσιν ὄντες, τότε μάλιστα προάγουσι, τότε ἥκιστα ἡσυχάζουσιν· αἱ γὰρ ὁρμαί, τῶν πραξέων ἀρχαί, τὰ δὲ πάθη, σφοδρότητες ὁρμῶν. Διὸ τοῖς ψυχικοῖς ἠρεμεῖν οὐκ ἐῶσιν, ἀλλ' D ὅτε μάλιστα δεῖται μονῆς καὶ σιωπῆς καὶ ὑποστολῆς ὁ ἄνθρωπος, τότε αὐτὸν εἰς ὑπαθρον ἕλκουσι, τότε ἀποκαλύπτουσιν οἱ θυμοί, αἱ φιλονεικίαι, οἱ ἔρωτες, αἱ λύπαι, πολλὰ καὶ δρᾶν ἄνομα καὶ λαλεῖν ἀνάρμοστα τοῖς κομιζομένοις ἀναγκάζομεν.

C. 7. ἐξάξῃ] Immo ἐξαίξῃ.
C. 8. πρᾴως, Μέν'] Ita diſtinxi cum Schott. et Xyl. ut eſt apud Eurip. Oreſt. 258. Vulgo, Πρᾴως μένε ὦ παλαίπωρε ἀτρέμα σοῖς ἐν δεμνίοις.
C. 12. ἀρχαί] Dedi ex C. Vulgo, ἀρχή.
D. 2. μονῆς] Sic C. D. Moſc. 2. Vulgo, ὑπομονῆς.

Ferimus e monte capreolum
Recens laniatum,
Prædam felicem.

Etenim qui morbo corporis infeſtatur, is ſtatim concedit ſeque in lectulum demittit, ibique quiete curationes ſuſtinet: et ſicubi inflammatione accidente nonnihil corpus ſe commoveat et exſiliat, aliquis eorum qui adſident, placide fatus,

Mane tuis in ſtratis tranquille, miſer,

inhibuerit atque detinuerit. Qui vero in morbis animi ſunt, tunc maxime agunt, tunc minime quieſcunt: incitationes enim animi, principia ſunt agendi: morbi autem animi, ſunt vehementiores ejus incitationes. Itaque quieſcere eum non ſinunt, ſed quando maxime patientia, ſilentio, et quiete opus eſt homini, tunc eum ſub dium protrahunt et detegunt iræ, ſtudium contendendi, amores, offenſæ, coguntque pro re nata multa facere inique et loqui inconvenienter.

δ'. Ὥσπερ οὖν ὀπισθαλέστερος χειμὼν τοῦ πλεῖν οὐκ ἐῶντος, ὁ κωλύων καθορμίσασθαι· οὕτως οἱ χαλεπὸν ψυχῆς χειμῶνες βαρύτεροι, κωλύοντες τὸν ἄνθρωπον οὐκ ἐῶντες, οὐδὲ ὀπίσω παραγμὸν τοῦ λογισμοῦ· ἀλλὰ ἀκυβέρνητος καὶ ἀνερμάτιστος ὢν παραχθῇ καὶ πλάνῃ δρόμοις
E ὀλεθρίοις καὶ πλάνοις ἁμαρτανόμενος εἴς τι ναυάγιον φοβερὸν ἐξέπεσε, καὶ σωτηρίαν τοῦ ἑαυτοῦ βίου. Ὥστε καὶ τούτοις χεῖρον νοσεῖν ταῖς ψυχαῖς ἢ τοῖς σώμασιν· τοῖς μὲν γὰρ πάσχειν μόνον, τοῖς δὲ καὶ πάσχειν καὶ ποιεῖν κακῶς συμβέβηκε. Καὶ τί δεῖ τὰ πολλὰ λέγειν τῶν παθῶν; αὐτὸς ὁ καιρὸς ὑπόμνησίς ἐστιν. Ὁρᾶτε τὸν πολὺν καὶ παμμιγῆ τοῦτον τὸν ὄχλον ἐκεῖθα συνηγμένον καὶ κυκώμενον ὄχλον περὶ τὸ βῆμα καὶ τὴν ἀγοράν; Οὐ γὰρ ἦσαν ὅτι
F συνελήλυθασι πατρίοις θεοῖς, ἐπὶ ὁμογνίων μεθέξοντες ἱερῶν Ἑλλήνοις; οὐκ Ἀσκραίῳ Διὶ Λυδίων καρπῶν ἀπαρχὰς φέ-

E. 2. Ὥστε καὶ τούτοις] Subeſt quid vitii. D. Pol. Jannot. Codex Xyl. Ὥστε καὶ τούτοις διὰ ταῦτα. Latius patet corruptela: forte legendum, Ἔτι δὲ καὶ ταύτῃ χεῖρον.

IV. Sicut ergo periculoſior eſt tempeſtas quæ navim ad portum appellere non ſinit, quam quæ navigare prohibet: ita difficiliores ſunt animi tempeſtates, cohibere ſe hominem, et perturbatam rationem placare ac ſedare non ſinentes; itaque gubernatore et retinaculis carens homo per tumultum vagumque errorem curſibus perniciosis et incertis quaſi obtorto collo raptus, tandem in terribilem aliquem ſcopulum impingens naufragium facit, vitamque ſuam diſperdit. Quapropter eo quoque præſtat corpore quam animo ægrotare: quod corpus tantum afficitur male, animus et afficitur male, et afficit. Et quid attinet multos animi morbos recenſere? ipſum temporis punctum nos de re admonet. Videtis ingentem iſtam et promiſcuam turbam hominum, quæ huc in forum et ad tribunal confluxit? Non hi convenerunt ut Diis more majorum colendis rem ſacram facerent, non ut gentilibus ſacrificiis communicarent, non ut Jovi Aſcræo Lydiorum fructuum primitias offerrent,

ϱοντες, ὐδὲ Διονύσῳ βεβακχευμϐύον ϑύσθλον ἱερᾶις νυξὶ
ϗ κοινοῖς ὀργιάζοντες κώμοις, ἀλλ' ὥσπερ ἐτησίοις πεδιό-
δοις ἀκμὴ νοσήματος ἐκτεταχύνουσα τ' ὐσίαν ὅπ' δίκας
ϗ ἀγῶνας ἐμπροθέσμους ἤκουσιν ἀναῦθα συμϐαλεῖν· τὸ
δὲ τῶν πραγμάτων πλῆθος ὥσπερ ῥευμάτων ἀθρόων, 502
εἰς μίαν ἐμπέπωκεν ἀγορὰν, ϗ φλεγμαίνει ϗ συνέῤῥωγεν
ὀλιϐώτων τε ϗ ὀλιγυμϐίων. Ποίων ζῶντα πυρετῶν ἔργα;
ποίων ἠπιάλων; τίνες ἐφάσεις, ἢ παρεμπώσεις, ἢ δυσ-
κρασία θερμῶν, ἢ ὑπέρχυσις ὑγρῶν; Ἂν ἐκάστην δίκην
ὥσπερ ἄνθρωπον ἀνακρίνῃς, πόθεν πέφυκε, πόθεν ἥκει·
τ' μὲ θυμὸς αὐθάδης πεποίηκε, τ' δὲ μανιώδης φιλονει-
κία, τὴν δὲ ἄδικος ἐπιθυμία.

F. 4. ἀκμὴ νοσήματος ἐκταχύνουσα τὴν οὐσίαν] Locus mendoſus, diſſenſu etiam codicum turbatus. Pro ἐσίαν dant Ἀσίαν D. Moſc. 2. Codex Xyl. Mez. quod an melius ſit vulgato, hic non eſt quærendi locus. Ceterum Pol. Jannot. ἀκμὴν νοσήματος ἐκταχυνούσαις, ſenſu certe nectit locum.

non ut Baccho communibus per ſacras noctes orgiis atque bacchationibus et comeſſationibus conſecrarent libum: ſed tanquam anniverſariis circuitionibus vigor morbi exaſperans Aſiam huc eos coëgit, ut judicia et contentiones, quibus certus dies eſt conſtitutus, hic peragant: multitudo autem cauſarum tanquam fluminum magnorum confertim in unum incidit forum, fervetque res, et commiſſa ſunt certamina *perdentium et pereuntium*. Quæ febres, qui epiali tale aliquid efficiant, quæ inſtantia aut illapſus aut mala temperies caloris, quæ abundantia humoris? Si ut homines, ita cauſam quoque et litem unamquamque examines, unde orta, unde profecta ſit: invenies aliam a contumaci ira, aliam a furioſo contendendi ſtudio, aliam ab injuſta cupiditate originem traxiſſe.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΣ.

B

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΣ.

PLUTARCHI

DE

GARRULITATE.

α'. ΔΥΣΚΟΛΟΝ μὲν ἀναλαμβάνει θεράπευμα καὶ χαλεπὸν ἡ φιλοσοφία τὴν Ἀδολεσχίαν· τὸ γὰρ φάρμακον αὐτῆς ὁ λόγος, ἀκουόντων ἐστίν· οἱ δ' C ἀδόλεσχοι, σὐδενὸς ἀκούουσιν· ἀεὶ γὰρ λαλοῦσιν. Καὶ τοῦτο ἔχει πρῶτον κακὸν ἡ ἀσιγησία, τὴν ἀνηκοΐαν· κωφότης

I. SANE difficilem curatu morbum philoſophia Garrulitatem ſuſcipit, mederique ei conatur: nam oratio, quæ adverſus eum morbum valet medicina, audientium eſt: garruli vero neminem audiunt, ſemper loquuntur. Idque adeo primum mali iis qui tacere neſciunt adeſt, quod nihil audiunt. Eſt enim iſta impotentia quaſi ul-

γὰρ αὐθαίρετός ἐστιν, ἀνθρώπων, οἶμαι, μεμφομένων τὴν φύσιν, ὅτι μίαν γλῶτταν, δύο δ' ὦτα ἔχουσιν. Εὖ γὰρ οὖν ὁ Εὐριπίδης καλῶς εἶπε πρὸς τὸν ἀσύνετον ἀκροατήν,

Οὐκ ἂν δυναίμην μὴ οὐ γέμοντα πιμπλάναι,
Σοφὴς ἐπαντλῶν ἀνδρὶ μὴ σοφῷ λόγους·

δικαιότερον ἄν τις εἴποι πρὸς τὸν ἀδολέσχην, μᾶλλον δὲ πρὸς τὸ ἀδολέσχου,

Οὐκ ἂν δυναίμην μὴ δεχόμενον πιμπλάναι,
Σοφὴς ἐπαντλῶν ἀνδρὶ μὴ σοφῷ λόγους·

μᾶλλον δὲ πρὸς ἐπαντλῶν λόγους ἀνθρώπῳ λαλοῦντι μὴ πρὸς τοὺς οὐκ ἀκούοντας, μὴ ἀκούοντι δὲ τοῦ λαλούντων· ἡ γὰρ ἂν ἀκούσῃ τι βραχύ, τῆς Ἀδολεσχίας ὥσπερ ἄμπωτιν λαβούσης τοῦτο, πολυχρῆμα πολλαπλάσιον ἀναποδίδωσι. Τὴν μὲν γὰρ ἐν Ὀλυμπίᾳ στοὰν ἀπὸ μιᾶς φωνῆς πολλὰς ἀνταναklάσεις ποιοῦσαν, ἑπτάφωνον καλοῦσι· τῆς δ' Ἀδολεσχίας ἂν ἐλάχιστος ἅψηται λόγος, εὐθὺς ἀντιπερισχεῖ,

Κινοῦσα χορδὰς τὰς ἀκινήτους φρενῶν.

tro accita quædam ſurditas, hominum, ut apparet, naturam culpantium, quod unicam ea linguam, duas aures dedit. Ergo ſi Euripides rectè dixit in auditorem ſtupidum,

Implere te nequeo capientem ego nihil,
Sapientia dicta infundens in fatuum virum:

meliori jure hoc in garrulum, aut potius de garrulo dixerit aliquis,

Implere te nihil admittentem ego nequeo,
Sapientia dicta infundens in fatuum virum:

aut verius circumfundens ſermones homini loquenti ad non audientes, non audienti loquentes: quippe ut exiguum aliquid inaudiverit, id arreptum Garrulitas veluti æſtus affluentis maris illico multiplicatum reddit. Porticum Olympiæ, quæ unam vocem multis reflexionibus reſonat, Heptaphonum vocant, (id eſt Septivocem:) at garrulitas vel minima voce ſi tangitur, ſtatim ſonitus reddit varios,

Immotas ante mentis commovens fides.

Μήποτε οὖν αὐτοῖς ὀκ εἰς τὴν ψυχὴν, ἀλλ' εἰς τὴν γλῶτταν, ἡ ἀκοὴ σωτέτρηται· διὸ τοῖς μὲν ἄλλοις ἐμ-
E μένουσιν οἱ λόγοι, τὰ δὲ ἀδολέσχων διαῤῥέουσιν· εἶθ' ὥσπερ ἀγγεῖα, κενοὶ φρενῶν, ἦχῳ δὲ μεστοὶ περιάσιν.

β'. Εἰ δ' οὖν δεικεῖ πείρας μηδὲν ἐλλελεῖφθαι, εἰπωμεν πρὸς τὸν ἀδόλεσχον,

Ὦ παῖ, σιώπα· πολλ' ἔχ' ἡ σιγὴ καλά·

δύο δὲ τὰ πρῶτα καὶ μέγιστα, τὸ ἀκοῦσαι καὶ ἀκουσθῆναι· ὧν οὐδ' ἑτέρου τυχεῖν ἐγγίνεται τοῖς ἀδολέσχοις, ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ ὀπιθυμίαν ἀποδυσπετοῦσι. Τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις νόσημασι τῆς ψυχῆς, οἷον φιλαργυ-
F ρίᾳ, φιλοδοξίᾳ, φιληδονίᾳ, τὸ γοῦν τυγχάνειν ὧν ἐφίενται, πρόσεστι· τοῖς δ' ἀδολέσχοις τοῦτο συμβαίνει χαλεπώτατον· ἐπιθυμοῦντες γὰρ ἀκροᾶσθαι, οὐ τυγχάνουσιν, ἀλλὰ πᾶς φεύγει περιτροπάδην· κἂν ὀλιγανθρώπῳ τινὶ καθιζόμενοι, κἂν περιπατοῦντες ὁμοῦ θεάσωνται προσφοιτῶντα, ταχέως ἀνάζευξιν αὐτοῖς παρεγγυῶσι. Καὶ κα-

Proinde in eam venire poſſis cogitationem, auditus foramina garrulis non in animum, ſed in linguam deſinere; cum aliis perdurent auditæ voces, garrulis autem effluant, ac vaſa tanquam mente vacua, ſono plena, obambulent.

II. Si tamen videbitur nihil intentatum eſſe relinquendum, hoc dicamus ad garrulum,

Sile puer, bona multa habet ſilentium:

duo autem hæc et prima et maxima, Audire, et Audiri: quorum neutrum contingit garrulis, ſed et eo ipſo quod appetunt, infeliciter, ac cum animi moleſtia excidunt. Nam reliquis quidem animi morbis, avaritiæ puta, ambitioni, voluptatum nimio ſtudio, hoc ſaltem contingit, ut potiantur iis quæ appetiverunt: garrulis hoc moleſtiſſimum accidit, quod auditores ab iis fruſtra expetuntur; quippe nemo non eos effuſe fugit: ac, ſive in ſemicirculo ſedentes, ſive una ambulantes ubi vident garrulum accedere, illico migrationem ſibi ipſis indicunt. Et

ϑάπερ ὅταν ἐν συλλόγῳ τινὶ γένηται σιωπὴ, τὸν Ἑρμῆν ἐπεισεληλυθέναι λέγουσιν, οὕτως ὅταν εἰς συμπόσιον ἢ συνέδριον γνωρίμων λάλῳ εἰσέλθῃ, πάντες ἀποσιωπῶσι, μὴ βουλόμενοι λαβεῖν ἀφορμὴν· ἂν δ' αὐτὸς ἄρξηται 503
διαίρειν τὸ σῶμα,

Πρὸ χείματος, ὅς τ' ἀνὰ ποντίαν ἄκραν βορέω πνέοντος,

ὑφορώμενοι σάλον ἢ ναυτίαν, ἐξανέστησαν. Ὅθεν αὐτοῖς συμβαίνει μήτε φίλῳ δεῖπνον συγκλήτων, μήτε συσκήνων τυγχάνειν ἀθορύβων, ὅταν ὁδοιπορῶσιν ἢ πλέωσιν, ἀλλ' ἀναγκαίων· ἀφίσκεται γὰρ ἀπανθαχοῦ, τῶν ἱματίων ἀντιλαμβανόμενος, τοῦ γενείου, τοῦ πλευρῶν θυσκοπῶν τῇ χειρί·

—— πόδες δὲ κεῖθι τιμιώτατοι,

κατ' Ἀρχίλοχον· καὶ, νὴ Δία, κατὰ τὸν σοφὸν Ἀριστοτέλειν. Καὶ γὰρ αὐτὸς ἐνοχλούμενος ὑπὸ ἀδολέσχου καὶ κοπτόμενος ἀτόποις τισὶ διηγήμασι, πολλάκις αὖ B

A. 4. ὅς' ἀνὰ] ὅς τινα· supra p. 455. B.
A. 6. συγκλήτων] Forte συγκλίτων, ut D.

quemadmodum orto ſilentio in collocutione aliqua, Mercurium aiunt ſubintraſſe: ita cum in conſeſſum aut convivium notorum garrulus aliquis ſe infert, omnes obticent, quia anſam præbere loquendi ei nolunt: et ſi ipſe ultro hiſcit, illico univerſi digrediuntur, æſtum et nauſeam, veluti

Borea circa maritimum promontorium fremente,

prævidentes. Quo fit, ut neque in convivio una adeſſe quiſquam velit, neque niſi coactus contubernio eorum comitatuque in itinere aut navigatione utatur: adeo uſquequaque urgent veſtes prehendendo, et barbam, ac manu latus fodiendo. Qua in re *ſummus honor pedibus debetur*, ſecundum Archilochum: immo autem de ſapientiſſimi Ariſtotelis ſententia. Hic enim a garrulo quodam vexatus et abſurdis quibuſdam narrationibus exagitatus, ſub-

λέγοντος, Οὐ θαυμαστὸν Ἀριστότελες; Οὐ τοῦτο, φησὶ, θαυμαστὸν, ἀλλ' εἴ τις πόδας ἔχων σὲ ὑπομένει· ἑτέρῳ δέ τινι τοιούτῳ μετὰ πολλὰς λόγους εἰπόντι, Κατηδολέσχηκά σου, φιλόσοφε, Μὰ Δί', εἶπεν, ἀ γὰρ προσεῖχον. Καὶ γὰρ ἂν βιάσωνται λαλεῖν οἱ ἀδόλεσχοι, παρέδωκεν αὐτοῖς ἡ ψυχὴ τὰ ὦτα προσαντλεῖν ἔξωθεν, αὐτὴ δὲ ἐντὸς ἑτέρας τινὰς ἀναπτύσσει καὶ διέξεισι πρὸς αὑτὴν φροντίδας. Ὅθεν ὅτε προσεχόντων, ὅτε πισθύνων ἀκροατῶν εὐπορεῖσι. Τῶν μὲν γὰρ πρὸς τὰς σωφροσύνας εὐκαταφόρων ἄγονον τὸ (τῆς) τὸ σπέρμα λέγουσι· τὸν δ' ἀδόλεσχον ὁ λόγος, ἀτελὴς καὶ ἄκαρπός ἐστι.

γ'. Καί τοι γε οὐδὲν οὕτως ἡ φύσις εὐερκῶς κεχαρακωκε τῶν παρ' ἡμῖν ὡς τὴν γλῶτταν, βαλομένη φρουρὰν περὶ αὐτῆς τὰς ὀδόντας· ἵν', ἐὰν ἐντὸς καταπτοίντος ἡνία σιγαλόεντα τῷ λογισμῷ μὴ ὑπακούῃ μηδὲ ἀνείληται, δήγμασιν αὐτῆς κατέχωμεν τὴν ἀκρα-

B. 6. λαλεῖν] ἀκούειν Schott. Jannot. Collat. Muret. Anon. T. V. B.

inde dicenti, *Nonne hoc mirum eſt, Ariſtoteles?* reſpondit, *Non profecto hoc eſt mirum, ſed ſi quis pedibus præditus te ſuſtinet.* Aliique cuidam id genus homini poſt multa verba dicenti, *Moleſtus tibi mea loquacitate fui, philoſophe: Non mehercle*, inquit, *non enim adverti animum.* Etenim garruli cum vi obtinuerunt ut dicant, animus audientis præbet iis aures extra circumfundendas vocibus, ipſe interim alias intus ſecum explicat atque perſequitur curas: itaque audientes neque attendentes neque credentes umquam nanciſcuntur. Qui in Venerem ſunt proclives, eorum ſemen aiunt eſſe ſterile: ita et garrulorum ſermo imperfectus eſt atque inutilis.

III. At vero nullum noſtrorum membrorum natura perinde atque linguam vallo coërcuit, poſitis ante eam præſidii loco dentibus: ut ſi ratione intus,

— *Reſonantia fræna premente,*

obedire nolens proſiliret, morſibus eam lancinantes, ejus compeſceremus intemperan-

σίαν ἁμάρτοντες. Ἀχαλίνων γὰρ ὑ ταμείων, ὑδ' οἰκημάτων, ἀλλὰ στομάτων τὸ τέλος δυσλυχίαν ὁ Εὐριπίδης φησίν. Οἱ δ' οἰκημάτων μὴν ἀθύρων, καὶ βαλλαντίων ἀδέσμων μηδὲν ὄφελος οἴονται τοῖς κεκτημένοις εἶ), στόμασι δ' ἀκλείστοις καὶ ἀθύροις, ὥσπερ τὸ τῦ πόντυ, διὰ παντὸς ἔξω ῥέουσι χεώμενοι, πάντων ἀπιστότατον ἡγεῖσθαι D τὸν λόγον ἐοίκασιν. Ὅθεν οὐδὲ πίστιν ἔχουσιν, ἧς πᾶς λόγος ἐφίεται· τὸ γὰρ οἰκεῖον αὐτῦ τέλος, τῦτ' ἔστι, πίστιν ἐνεργάσασθαι τοῖς ἀκούουσιν· ἀπιστοῦνται δ' οἱ λάλοι, κἂν ἀληθεύωσιν. Ὥσπερ γὰρ ὁ σιτὸς εἰς ἀγγεῖον καθεκλεισθεὶς, τῷ μὲν μέτρῳ πλείων εὑρίσκεται, τῇ δὲ χρείᾳ μοχθηρότερος· ὕπω λόγος εἰς ἀδέλεχον ἐμπεσὼν ἄνθρωπον, πολὺ ποιεῖ ψεύδους ὀπίμετρον, ᾧ προσφθείρει τὴν πίστιν.

δ'. Ἐπ τοίνυν τὸ μεθύειν πᾶς ἄνθρωπ@ αἰδήμων καὶ κόσμι@ φυλάξαιτ' ἄν· μανία γὰρ ὁμόστοιχος μὴν ἡ

D. 11. ὁμόστοιχος] ὁμόιτοιχος, Mez.

tiam. Non enim ſera obicibuſve carentium penuum aut conclavium, ſed *oris effrænis finem eſſe calamitatem*, dixit Euripides. Qui vero exiſtimant ædes foribus carentes, et crumenam quæ claudi non poſſit, nullo uſui eſſe: ore interim ſemper aperto ſemper foras diffluentes, quo modo Pontus per ſuum oſtium ſemper in Propontidem effluit, ii videntur ſermonem pro re omnium abjectiſſima ducere. Unde eſt, quod fides iis non habetur: quam quidem omnis oratio expetit. Eſt enim ſuus orationis finis, fidem facere audientibus: loquacibus, ne ſi vera quidem dicant, fides habetur. Nam ſicut triticum vaſi incluſum, menſura amplius reperitur, uſu deterius: ſic loquacis hominis ſermo additamentum mendacii largum habet, quod fidem vero derogat.

IV. Jam ebrietatem verecundus quiſque et modeſtus vitat: nam, quod fert quo-

E ὀργὴ κατ' οἶνος, ἡ δὲ μέθη συνοικος· μᾶλλον δὲ μανία, τῷ μὲν χρόνῳ ἥττων, τῷ δ' ἑκουσίῳ μείζων, ὅτι τὸ αὐθαίρετον αὐτῇ προσεστι. Τῆς δὲ μέθης οὐδὲν οὕτω κατηγορεῦσιν ὡς τὸ περὶ τοὺς λόγους ἀκρατὲς καὶ ἀόριστον.

Οἶνος γάρ τ' ἔφθιτο πολύφρονά περ μάλ' ἀείσας,
Καί θ' ἁπαλὸν γελάσας, καί τ' ὀρχήσασθαι ἀνῆκε.

καὶ τοι τὸ δεινόταστον, ᾠδὴ καὶ γέλως καὶ ὄρχησις· φόδιν ἄχρι τούτων.

F Καί τι ἔπος πρόφυγεν, ὅπερ τ' ἄῤῥητον ἄμεινον·

τοῦτο ἤδη δεινὸν καὶ ὀπιπλίνδιωον. Καὶ μή ποτε τὸ ζητούμενον πρὸς τοὺς φιλοσόφοις λύων ὁ ποιητὴς, οἰνώσεως καὶ μέθης διαφορὰν εἴρηκεν· οἰνώσεως μὲν, ἄνεσιν· μέθης δὲ, φλυαρίαν. Τὸ γὰρ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ νήφοντος, ὀπὶ τῆς γλώττης ἐστὶ τοῦ μεθύοντος, ὡς οἱ παροιμιαζόμενοί φασιν. Ὅθεν ὁ μὲ Βίας ἔν τινι πότῳ σιωπῶν,

E. 1. μᾶλλον δὲ μανία—πρόσεστι] Neque univerſe conſtat ſibi ſententia, neque in ἑκουσίῳ, a quo αὐθαίρετον non ſatis differt. Putem tale quid ſcriptum fuiſſe, καλὸν δὲ μανίας ὀργὴ τῷ μὲν χρόνῳ ἧττον, τῷ δ' ἑκουσίᾳ μείζων ὅτι τὸ αὐθαίρετον αὐτῇ προσεστι.

E. 7. καί τι—ἄχρι τούτων] Legendum ἦ τί τὸ δεινὸν, ᾠδὴ, ἦ γέλως; ἦ ὄρχησις; οὐδὲν ἄχρι τούτων. Vel καίτοι δεινὸν οὐδὲν ἄχρι τούτων, ᾠδὴ, ἦ γέλως, ἦ ὄρχησις. Ceterum ᾠδὴ pro vulgato ὡς δὴ, recepi a D. Cod. Xyl. Mez.

rundam opinio, inſaniæ comes eſt ira, contubernalis ebrietas: immo ut inſaniæ cedit duratione, ita eam hoc ſuperat, quod ultro adſciſcitur. At nullo tantopere culpatur nomine ebrietas, atque intemperantia, et infinitate loquendi.

Nam vinum vel prudentem cantare coëgit,
Et teneros ridere, pedeſque inſerre choreis.

Et hactenus quidem nil eſt noxium, cantus, riſus, ſaltatio. At vero proximum

Atque tacenda loqui, nec idonea dicere dictis:

hoc vero jam noxium eſt et cum periculo conjunctum. Quid autem, ſi hoc ſit a poëta propoſitum ad id quod apud philoſophos quæritur ſolvendum de vinolentiæ et ebrietatis diſcrimine? ut vinolentiæ animi quandam remiſſionem et levitatem, ebrietati futilitatem tribuerit. Quod enim eſt in corde ſobrii, id eſt in lingua ebrii, ut proverbio fertur. Hinc Bias in quo-

καὶ σιωπῶμενος εἰς ἀβελτηρίαν ὑπό τινος ἀδολέσχου, Καὶ πῶς ἂν, ἔφη, δύναιτο μωρὸς ὢν σιωπᾶν; Ἀθηναίοις δέ τις ἑστιῶν πρέσβεις βασιλικοὺς, ἐφιλοτιμήθη συνδιάζευξιν αὐτοῖς συναγαγεῖν εἰς ταὐτὸ τοὺς φιλοσόφους· ἀγωμένων δὲ τῶν ἄλλων κοινολογίᾳ καὶ τὰς συμβολὰς ἀποδιδόντων, τοῦ δὲ Ζήνωνος ἡσυχίαν ἄγοντος, φιλοφρονησάμενοι καὶ παροτρύναντες οἱ ξένοι, Περὶ σοῦ δὲ τί χρὴ λέγειν, ἔφασαν, ὦ Ζήνων, τῷ βασιλεῖ; Κἀκεῖνος, Ἄλλο μηδέν, εἶπεν, ἢ ὅτι πρεσβύτης ὀξὺν οἶνον Ἀθήναις, ὧδέ πόθεν σιωπᾶν δυνάμενος. Οὕτω τι βαθὺ καὶ μυστηριῶδες ἡ σιγὴ καὶ νηφάλιον· ἡ δὲ μέθη, λάλον· ἄνοιαν γὰρ καὶ ὀλιγόφρονα, μᾶλλον δὲ τοῦτο καὶ πολύφωνον. Οἱ δὲ φιλόσοφοι, καὶ ὁριζόμενοι τὴν μέθην, λέγουσιν εἶναι λήρησιν πάρεργον· οὕτως οὐ ψέγεται τὸ πίνειν, εἰ προστίθη τῷ πίνειν τὸ σιωπᾶν· ἀλλ' ἡ μωρολογία μέθην ποιεῖ τὴν οἴνωσιν. Ὁ μὲν γὰρ μεθύων, ληρεῖ περὶ οἶνον· ὁ δ' ἀδόλεσχος, πανταχοῦ ληρεῖ, ἐν ἀγορᾷ, ἐν θεάτρῳ,

dam convivio cum ſibi tacenti a garrulo quodam ſtoliditas objiceretur: *Quis vero*, dixit, *ſtultus inter pocula poſſit tacere?* Athenis autem quidam convivium regiis legatis præbens, operam dedit ut iis hoc cupientibus philoſophos eodem conduceret: ibi cum reliqui colloquio inſtituto ultro citroque pro ſua quiſque perſona diſſeruiſſent, Zenonem, qui tacitus ſe continebat, comiter allocuti hoſpites cum ſalutaſſent poculo, *De te vero*, aiebant, *quid dicemus regi?* Reſpondit Zeno, *Aliud nihil*, *quam eſſe ſenem Athenis, qui inter pocula ſilere ſciat.* Adeo profundum quiddam, et arcani ſacri ſimile, ac ſobrium eſt ſilentium: at ebrietas loquax eſt: mente enim et prudentia vacat, ideoque vocalis eſt. Philoſophi porro ebrietatem definientes, vaniloquentiam in vino aiunt eſſe: ita potatio non culpatur, ſi conjunctum ei ſit ſilentium: ſed ſtulta loquela de vinolentia redigit ebrietatem. Enimvero ebrius in vino nugatur: garrulus ubique, in foro, in theatro, in ambulatione, interdiu, noctu:

σὺ πρεσβύτερος, μεθ' ἡμέραν, νύκτωρ· ἔτι δὲ θεραπεύων, τῆς νόσου βαρύτερος· συμπλέων, τῆς ναυτίας ἀηδέστερος· ἐπαινῶν, τῶν ψόγων ἐπαχθέστερος. Ἥδιον γέ τοι πονηροῖς ὁμιλοῦσιν ὑποδεξιοῖς, ἢ χρηστοῖς ἀδολέσχαις. Ὁ μὲν γὰρ Σοφοκλέους Νέστωρ, τὸν Αἴαντα τραχυνόμενον τῷ λόγῳ πραΰνων, ἠθικῶς τοῦτο εἴρηκεν,

Οὐ μέμφομαί σε· δρῶν γὰρ εὖ, κακῶς λέγεις·

πρὸς δὲ τὸν ἀδολέσχην οὐχ οὕτως ἔχομεν, ἀλλὰ πᾶσαν ἔργου χάριν ἢ τῶν λόγων ἀκαιρία διαφθείρει καὶ ἀπόλλυσι.

ε'. Λυσίας τινὶ δίκην ἔχοντι λόγον συγγράψας ἔδωκεν· ὁ δὲ πολλάκις ἀναγνοὺς, ἦλθε πρὸς τὸν Λυσίαν ἀθυμῶν καὶ λέγων, τὸ μὲν πρῶτον αὐτῷ διεξιόντι θαυμαστὸν φαινόμενον τὸν λόγον, αὖθις δὲ καὶ τρίτον ἀναλαμβάνοντι, παντελῶς ἀμβλὺν καὶ ἄτονον· ὁ δὲ Λυσίας γελάσας, Τί οὖν, εἶπεν, οὐχ ἅπαξ μέλλεις λέγειν αὐτὸν ὑπὲ τῶν δικαστῶν; Καὶ σκόπει τὴν Λυσίου πειθὼ καὶ χάριν· κἀκεῖνον γὰρ

ægrotum curans ipſo morbo moleſtior eſt, una navigans quam nauſea, laudans reprehendente. Malunt etiam colloqui cum pravis hominibus linguæ potentibus, quam cum bonis garrulis. Neſtor Sophocleus Ajacem exaſperatum verbis demitigans, morate hoc dixit,

Non culpo te: maledicis enim, faciens bene.

Adverſus garrulum vero non ſic ſumus affecti, ſed omnem factis initam gratiam dictorum importunitas corrumpit atque diſperdit.

V. Reo cuidam Lyſias orationem a ſe conſcriptam dederat: eam cum ille ſæpius relegiſſet, venit ad Lyſiam, mœſtuſque ſignificavit, ſibi primum eam cognoſcenti mirabilem viſam fuiſſe, cum autem denuo atque tertium repetiiſſet, prorſum enervatam et languidam. Lyſias vero ridens, *Quid*, inquit, *Nonne ſemel tantum apud judices eras recitaturus?* Ac mihi Lyſiæ vim ad perſuadendum venuſtatemque conſidera: nam et hunc ego affirmo

Ἐγὼ φαμι ἱοπλοκάμων μοισᾶν εὖ λαχεῖν.

Τῶν δὲ περὶ τὸν ποιητὴν λεγομένων ἀληθέστατόν ἐστιν, ὅτι μόνος Ὅμηρος τῆς τῶν ἀνθρώπων ἀμικρίας φεύγουσαν, ἀεὶ καινὸς ὢν καὶ περὶ χάριν ἀκμάζων· ἀλλ' ὅμως εἰπὼν καὶ ἀναφωνήσας ἐκεῖνο περὶ αὑτοῦ, τὸ

—— ἐχθρὸν δέ μοι ἐστὶν
Αἴδης ἀφιξήλως εἰρημένα μυθολογεύειν,

φεύγει καὶ φοβεῖται τὸν ἐφεδρεύοντα παντὶ λόγῳ κόρον, εἰς ἄλλα ἐξ ἄλλων διηγήματα τὸν ἀκοὴν ἄγων, καὶ τῇ καινότητι τοῦ πλησμονοῦ αὐτῆς φάρμακος. Οἱ δὲ ἁπτυκναίοις δή τισι τὰ ὦτα, ταῖς ἐμπολήσαις ὥσπερ παλίμψηστα μολυνόντες.

ς'. Τοῦτο τοίνυν πρῶτον ὑπομιμνήσκωμεν αὐτούς, ὅτι καθάπερ τὸν οἶνον ἡδονῆς ἕνεκα καὶ φιλοφροσύνης εὑρημένον, οἱ περιβαζόμενοι πολὺν πίνειν καὶ ἄκρατον, εἰσὶν εἰς ἀηδίαν καὶ παροινίαν τρέποντες, οὕτω τὸν λόγον ἡδὺν ὄντα καὶ φιλανθρωποτάτην συμβόλαιον, οἱ χαῶδες

E. 1. ὑπομιμνήσκωμεν] Sic C. Mosc. 1. 2. Vulgo, ὑπομιμνήσκομεν.
E. 2. καθάπερ τὸν οἶνον] Sic Mosc. 1. 2. Vulgo, τὸν οἶνον καθάπερ.

A Musis quæ vidis caput
Redimiunt probe ornatum fuisse.

Inter ea autem quæ de Homero dicta sunt, hoc omnium est verissimum, solum hunc poëtam fastidia hominum evitasse, novum semper et ad captandum gratiam florentem: et tamen hoc de sese pronuncians,

—— *Scilicet odi*
Res clare dictas verbosa iterare loquela,

fugit atque aversatur insidiantem cuivis sermoni satietatem, auditorem ad alias ex aliis narrationes trahens, ac novitate fastidium amoliens. At garruli aures palimpsestorum in morem iterationibus molestis eorundem sermonum obtundunt.

VI. Primum ergo id ejus in mentem revocemus, quod sicut nonnulli vinum voluptatis blandæque consuetudinis gratia inventum, nimium alios et merum bibere cogentes, quosdam in tristitiam ac temulentiam conjiciunt: ita sermonem, cujus suavissimum est et humanissimum commer-

κακῶς καὶ προχείρως, ἀπάνθρωπον ποιῆσι καὶ ἄμικτον, οἷς οἴονται χαρίζεσθαι, λυποῦντες, καὶ ἀφ' ὧν θαυμάζεσθαι, καταγελώμενοι, καὶ δι' ὧν φιλεῖσθαι, δυχερεστόμενοι. Ὥσπερ οὖν ὁ τῷ κεσῷ τὰς ὁμιλοῦσας ἀποστρέφων καὶ ἀπελαύνων, ἀναφρόδιτος· οὕτως ὁ τῷ λόγῳ λυπῶν καὶ ἀπεχθανόμενος, ἄμουσός τις καὶ ἄτεχνός ἐστι.

Ζ. Τῶν μὲν οὖν ἄλλων παθῶν καὶ νοσημάτων τὰ μὲν ἔστιν ἐπαίνδυνα, τὰ δὲ μισητά, τὰ δὲ καταγέλαστα· τῇ δὲ Ἀδολεσχίᾳ πάντα συμβέβηκε· χλευάζονται μὲν γὰρ οἱ ταῖς κοιναῖς διηγήσεσι, μισοῦνται δὲ διὰ τὰς τῶν κακῶν προσαγγελίας, κινδυνεύουσι δὲ τῶν ἀπορρήτων μὴ κρατοῦντες. Ὅθεν Ἀνάχαρσις ἐπαθεῖς πρὸς Σόλωνι, καὶ κοιμώμενος, ὤφθη τὴν μὲν ἀριστερὰν χεῖρα τοῖς μορίοις, τὴν δὲ δεξιὰν τῷ στόματι προσκειμένην ἔχων· ἐγκρατεστέρᾳ γὰρ ᾤετο χαλινῷ δεῖσθαι τὴν γλῶτταν, ὀρθῶς οἰόμενος. Οὐ γὰρ ἄν τις ἐξαριθμήσαιτο ῥᾳδίως ἄνδρας τοσούτους ἀφροδισίων ἀκρασίᾳ προσκόψαντας, ὅσους πόλεις καὶ ἤγε-

cium, qui male eo ac temere utuntur, inhumanum, ac insociabilem reddunt, moleſtiaque afficiunt eos quibus ſe putant gratificari, et deridentur ab iis quibus ſe miros videri volunt, inviſique eorum cauſa fiunt ob quæ ſe amari cupiunt. Itaque ſicut a Venere alienus ſit, qui ceſto avertat atque abigat conſuescentes: ita Muſarum expers inſcituſque eſt, qui verbis moleſtiam exhibet ac ſe inviſum reddit.

VII. Jam reliquorum vitia quædam cum periculo conjuncta ſint, alia odioſa, partim ridicula: omnia hæc Garrulitati congruunt: ſubſannantur enim cum narrant communia: in odium incurrunt mala annunciantes: in periculum veniunt arcanorum incontinentes. Non abs re Anacharſis a Solone convivio exceptus, cum poſtea obdormiviſſet, conſpectus eſt læva manu pudendis, dextra ori impoſita: cenſuit namque, recteque cenſuit, linguam validiori coërcendam fræno. Non enim facile tot viros numerare poſſis qui ob Veneream

μανίας λόγος ἐξενεχθεὶς ἀπόῤῥητος ἀναῤῥάτους ἐποίησε. Σύλλας ἐπολιόρκει τὰς Ἀθήνας, οὐκ ἔχων σχολὴν διατρίψαι χρόνον πολύν· ἐπεὶ πόνος ἄλλος ἔπεγεν, ἡρπακότος μὲν Ἀσίαν Μιθριδάτου, τὴν δὲ περὶ Μάριον αὖθις ἐν Ῥώμῃ κρατούντων. Ἀλλὰ προσδυσκόλῳ τινῶν ὑπὸ κυρείας ἀθρόως λεγομένων ὡς οὐ φυλάττεται τὸ Ἑπτάχαλκον, B καὶ κινδυνεύει τὸ ἄστυ κατ' ἐκεῖνο ληφθῆναι τὸ μέρος, ἀκούσαντες οἱ κατάσκοποι περὶ τὸν Σύλλαν ἐξήγγειλαν. Ὁ δὲ εὐθὺς τὴν δύναμιν προσαγαγών, περὶ μέσας νύκτας εἰσήγαγε τὸ στράτευμα, καὶ μικρᾷ μὲν κατέσκαψεν τὴν πόλιν, ἐνέπλησε δὲ φόνου καὶ νεκρῶν, ὥστε τὸν Κεραμεικὸν ἅιμασι ῥυῆναι. Χαλεπῶς δὲ πρὸς τὰς Ἀθηναίους ἔσχε διὰ τὰς λύσσας μᾶλλον ἢ διὰ τὰ ἔργα· κακῶς γὰρ αὐτὸν ἔλεγον, καὶ τὴν Μετέλλαν, ἀναπηδῶντες ὑπὲρ τὰ τείχη καὶ σκώπτοντες,

Συκάμινον ἔσθ' ὁ Σύλλας, ἀλφίτῳ πεπασμένον, C

καὶ τοιαῦτα πολλὰ φλυαροῦντες, ἐπεσκόησαντο κεφαλὴν πράγματος, λόγων, ὡς φησιν ὁ Πλάτων, βαρυτά-

libidinem perierint, quot urbes et imperia ſecretum proditum evertit. Obſidebat Athenas Sylla, neque ei vacabat trahere obſidionem, alio urgente negotio: cum et Aſiam ſubito cepiſſet Mithridates, et Mariana factio rurſum Romæ obtineret. Sed cum ſenes quidam in tonſtrina diſputarent, Heptachalcum non teneri præſidio, ac periculum eſſe ne ea parte urbs caperetur: exploratores eum ſermonem exceptum ad Syllam retulerunt. Sylla ſtatim exercitum adduxit, et circa mediam noctem in urbem perduxit: ac parum ſane abfuit, quin Athenas ſolo æquaret: cædibus quidem et cadaveribus ita opplevit, ut Ceramicus ſanguine fluxerit. Iratus autem Athenienſibus Sylla magis ob dicta quam ob facta erat: maledictis enim petierant ipſum et Metellam, exſilientes in muros, et convicia jactantes,

Morum farina conſperſum Syllas ſonat,

et multa alia id genus nugantes, rei, ut Plato ait, leviſſimæ, ſermonis pœnam graviſſi-

τὴν ζημίαν. Τίνὰ δὲ Ῥωμαίων πόλιν ἐκώλυσεν ἐλευθέραν γενέσθαι Νέρωνος ἀπαλλαγεῖσαν, ἑνὸς ἀνθρώπου ἀδολεσχία. Μία γὰρ ἔτι νὺξ μετ' ὀλίγον ἔδει τὸν τύραννον ἀπολωλέναι, παρεσκευασμένων ἁπάντων· ὁ δὲ μέλλων αὐτὸν ἀποκτιννύναι σπουδάζοντος εἰς θέατρον, ἰδών τινα τῶν δεδεμένων ὅτι θύραις μέλλοντα προσάγειν Νέρωνι, καὶ τὴν αὐτῷ τύχην ἀποδυσάμενον, ἐγγὺς προσῆλθεν αὐτῷ, καὶ προσψιθυρίσας, Εὔχου, φησὶν, ὦ ἄνθρωπε, τὴν σήμερον ἡμέραν παρελθεῖν μόνον, αὔριον δέ μοι εὐχαριστήσεις. Ἁρπάσας οὖν τὸ αἰνιχθὲν ἐκεῖνος καὶ νοήσας, οἶμαι, ὅτι

Νήπιος ὃς τὰ ἕτοιμα λιπὼν, ἀέτοιμα διώκει,

τὴν βεβαιοτέραν εἵλετο σωτηρίαν πρὸ τῆς δικαιοτέρας· ἐμήνυσε γὰρ τῷ Νέρωνι τὴν φωνὴν τοῦ ἀνθρώπου. Κἀκεῖνος εὐθὺς ἀνήρπαζο, καὶ βάσανοι, καὶ πῦρ, καὶ μάστιγες ἐπ' αὐτὸν, ἀρνούμενον πρὸς τὴν ἀνάγκην ἃ χωρὶς ἀνάγκης ἐμήνυσε.

η'. Ζήνων δὲ ὁ φιλόσοφος, ἵνα μηδὲ ἄκοντος αὐτοῦ προσήκατό τι τῶν ἀπορρήτων ἐκβιαζόμενον τὸ σῶμα ταῖς

mam ſibi acciverunt. Ne Roma Nerone exonerata libertatem conſequeretur, unius factum eſt hominis futilitate. Unica reſtabat nox, poſt quam pereundum fuerat tyranno, omnibus jam ad hoc inſtructis rebus. Qui autem eum erat interfecturus, in theatrum vadens, conſpicatus in foribus quendam vinctum qui ad Neronem ducendus ſuam lamentabatur fortunam, prope accedens in aurem homini inſuſurravit, *Precare tantum ut hæc dies abeat, cras mihi ages gratias.* Is vero hoc oblique dictum arripuit, ac nimirum intelligens eſſe

Stultum qui quærit certis incerta relictis:

certiorem ſalutem juſtiori prætulit, Neronique vocem iſtam renunciavit. Ille ergo ſtatim arreptus eſt, et tormenta homini, ignes, ac flagella adhibita, neganti neceſſitate impoſita dicendi, quæ ante nulla re cogente prodiderat.

VIII. At Zeno philoſophus, ne corpus neceſſitate expugnatum arcanum animi

ἀνάγκης, ἀλλὰ φανῶν τὴν γλῶτταν, προσέπιπτε τῷ τυράννῳ. Καλὸν δὲ καὶ Λέαινα τὸ ἐγκρατείας ἔχει γέρας· ἑταίρα τοῦ περὶ Ἁρμόδιον ἦν καὶ Ἀριστογείτονα, καὶ τῆς ἐπὶ τὸν τύραννον συνωμοσίας ἐκοινώνει ταῖς ἐλπίσιν, ὡς γυνή· καὶ γὰρ αὐτὴν περὶ τὸν καλὸν ἐκεῖνον ἐβάκχευσε κρατῆρα τὸ ἔρωτος, καὶ κατωργίασε λάθρᾳ τοῦ θεοῦ τοῖς ἀπορρήτοις. Ὡς οὖν ἐκεῖνοι φθάσαντες ἀνῃρέθησαν, ἀνακρινόμενη καὶ κελευομένη φράσαι τοὺς ἐπὶ λανθάνουσαν, οὐκ ἔφρασεν, ἀλλ' ἐνεκαρτέρησεν, ἐπιδείξασα τοὺς ἄνδρας οὐδὲν ἀνάξιον ἑαυτῆς παθόντας, εἰ τοιούτῳ ἠράπησαν. Ἀθηναῖοι δὲ χαλκῆν ποιησάμενοι λέαιναν, ἄλλωσσον, ἐν πύλαις τῆς ἀκροπόλεως ἀνέθηκαν, τῷ μὲν θυμοειδεῖ τοῦ ζώου τὸ ἀήττητον αὐτῆς, τῷ δὲ ἀγλώσσῳ τὸ σιωπηλὸν καὶ μυστηριῶδες ἐμφαίνοντες. Οὐδεὶς γὰρ οὕτω λόγος ὠφέλησε ῥηθείς, ὡς πολλοὶ σιωπηθέντες. Ἔστι γὰρ εἰπεῖν ποτὲ τὸ σιγηθέν, ἃ μὴν σιωπῆσαί γε τὸ λεχθέν,

ullum posset efferre, linguam dentibus abscissam in tyrannum exspuit. Præclarum etiam Leæna habet suæ taciturnitatis præmium, amica Harmodii et Aristogitonis, et, ut mulier, in partem spei conjuratione in tyrannos conceptæ venerat: nam et ipsa pulchro illo Amoris cratere ebria bacchabatur, et propter deum illum arcanis his orgiis erat initiata. Postquam ergo illi, frustrante ipsos conatu, sunt interfecti, quæstioni subjecta, ac jussa indicium facere de adhuc ignoratis sociis, nihil dixit, sed tormenta continenter pertulit: demonstrans nihil illos viros seipsis indignum admisisse, qui talem amassent mulierem. Athenienses autem æneam leænam lingua carentem fecerunt, inque foribus arcis dedicaverunt, iracundia animalis pervicacitatem feminæ, linguæ absentia taciturnitatem et arcani continentiam significantes. Etenim nulla una ita oratio dicta profuit, ut multæ silentio pressæ: quippe quod tacitum est, aliquando tamen dici potest: non item quod dictum

Ἀλλ' ἐκκέχυ) καὶ ἀμφεροίτησεν. Ὅθεν, οἶμαι, τὸν μὲν λέγειν ἀνθρώπους, τοὺς δὲ σιωπᾶν θεοὺς διδασκάλους ἔχομεν, ἐν τελεταῖς καὶ μυστηρίοις σιωπὴν προσαναμβάνοντες. 506 Ὁ δὲ ποιητὴς τὸν λογιώτατον Ὀδυσσέα, σιωπηλότατον πεποίηκε, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ τὴν τροφόν. Ἀκούεις γὰρ λεγούσης,

Ἔξω δ' ἠΰτε πῦρ κρατερὴ ἐρύει, ἠὲ σίδηρος.

αὐτὸς δὲ τῇ Πηνελόπῃ προσαναθήμενος,

Θυμῷ μὲν γοόωσαν ἐὴν ἐλέαιρε γυναῖκα,
Ὀφθαλμοὶ δ' ὥστε κέρα ἔτασαν ἠὲ σίδηρος,
Ἀτρέμας ἐν βλεφάροισιν.—

οὕτω τὸ σῶμα μεστὸν ἦν αὐτῷ πανταχόθεν ἐγκρατείας, καὶ
B πάντα ἔχων ὁ λόγος εὐπειθῆ καὶ ὑποχείρια, προσέταξε τοῖς ὄμμασι μὴ δακρύειν, τῇ γλώττῃ μὴ φθέγγεσθαι, τῇ καρδίᾳ μὴ τρέμειν μηδ' ὑλακτεῖν.

Τῷ δ' αὖτ' ἐν στέρνοισι κραδίη μένε τετληυῖα,

μέχρι τῶν ἀλόγων κινημάτων δίκοντος τοῦ λογισμοῦ, καὶ

A. 9. σῶμα] Sic D. C. Colleg Nov. Cod. Xyl. Collat. Muret. Schott. Jannot. Anon. Mez. T. V. B. Vulgo, σῆμα.

eſt, taceri, cum jam effuſum ac ditum ſit. Unde, puto, eſt, quod loquendi magiſtros habemus homines, tacendi deos: adhibito ad ſacrificia et arcanos ritus ſilentio. Homerus porro Ulyſſi facundiſſimo homini ſummam adſcripſit taciturnitatem: itemque filio ejus, et uxori, et nutrici. Audis enim dicentem hanc,

Hæc tacita ut ferrum vel quercus dura tenebat.

Ipſe autem Penelopæ adſidens,

Uxoris lachrymas miſeratus mente pudicæ,
Intra palpebras ceu cornu immota tenebat
Lumina, vel ferrum.—

adeo totum corpus plenum gerens continentiæ, omniaque rationi habens parentia et ſubjecta, oculis imperavit fletu, linguæ verbis, cordi tremore et latratu abſtinere.

Paruit extemplo menti cor plurima paſſum:

uſque ad brutos motus penetrante ratione, ſpiritumque et

τὸ πνεῦμα καὶ τὸ αἷμα πεποιημένῳ κατήκοον ἑαυτῷ καὶ χειρόηθες. Τοιοῦτοι δὲ καὶ οἱ πολλοὶ τῶν ἑταίρων· τὸ γὰρ ἑλκομένους καὶ προσουδιζομένους ὑπὸ τοῦ Κύκλωπος, μὴ κατειπεῖν τοῦ Ὀδυσσέως, μηδὲ δεῖξαι τὸ πεπυρακτωμένον ἐκεῖνο καὶ παρεσκευασμένον ὄργανον ὀπὶ τὸ ὀφθαλμόν, ἀλλ' ὠμοὺς ἐαθῆναι μᾶλλον ἢ φράσαί τι τῶν ἀπορρήτων, c ὑποβολὴν ἐγκρατείας καὶ πίστεως οὐκ ἐκλέλοιπεν. Ὅθεν ὁ Πιττακὸς οὐ κακῶς, τοῦ Αἰγυπτίων βασιλέως πέμψαντος ἱερεῖον αὐτῷ, καὶ κελεύσαντος τὸ χείλιστον καὶ τὸ χείριστον ἐξελεῖν κρέας, ἔπεμψεν ἐξελὼν τὴν γλῶτταν, ὡς ὄργανον μὲ ἀγαθῶν, ὄργανον δὲ τῶν κακῶν τῶν μείζων ὄσαν.

Θ'. Ἡ δ' Εὐριπίδειος Ἰνὼ, παῤῥησίαν ἄγουσα περὶ αὑτῆς, εἰδέναι φησὶ

Σιγᾶν θ' ὅπου δεῖ, κἀν λέγειν ἴν' ἀσφαλές.

Οἱ γὰρ εὐγενεῖς καὶ βασιλικῆς τῷ ὄντι παιδείας τυχόντες, πρῶτον σιγᾶν, εἶτα λαλεῖν μανθάνουσιν. Ἀντίγονος οὖν

B. 7. ἑταίρων] Vera et antiqua hæc lectio Ald. Baſ. Xyl. D. Moſc. 1. Colleg. Nov. At Stephanus invexit ἑτέρων.
C. 2. ἐκλέλοιπεν] Immo λέλοιπεν, vel ἀπολέλοιπεν cum Reiſkio.

ſanguinem ſibi obedientem domando adepta. Tales etiam plerique ſociorum Ulyſſis fuerunt: quod enim raptati, ſoloque alliſi a Cyclope Ulyſſem non prodiderunt, neque ignitum illud, et ad oculum eruendum adornatum inſtrumentum indicaverunt, ſed crudi vorari quam arcanum quicquam efferre maluerunt, majoris fuit quam quæ excedi poſſet continentiæ ac fidei. Proinde Pittacus recte, cum ei hoſtiam miſiſſet rex Ægypti, juſſiſſetque optimam et peſſimam carnem eximere, exemtam linguam ei miſit: ut cum bonorum, tum malorum maximorum inſtrumentum.

IX. Ino autem Euripidea libere ſeſe prædicans, ait ſe ſcire

Tacereque in loco: et cum tutum eſt eloqui.

qui enim generoſe, et re vera regio more inſtituuntur, primum tacere, deinde loqui diſcunt. Antigonus ille rex,

D ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος, ἐρωτήσαντος αὐτὸν τὸν υἱόν, πηνίκα μέλλουσιν ἀναζευγνύειν, Τί δέδοικας, εἶπε, μὴ μόνος οὐκ ἀκούσῃς τὴν σάλπιγγος; Οὐκ ἄρα φωνὴν ἐπίστευεν ἀπόρρητον, ᾗ τὴν βασιλείαν ἀπολείπειν ἔμελλεν· ἐδίδασκε μὴ ὧν αὐτὸν ἐγκρατῶς ἔχειν πρὸς τὰ τοιαῦτα καὶ πεφυλαγμένως. Μέτελλος δὲ ὁ γέρων ἕτερόν τι τοιοῦτο ἐρωτώμενος ὑπὲρ στρατείας, Εἰ, φησὶν, ὤμιλλον τὸν χιτῶνα μοι συνειδέναι τοῦτο τὸ ἀπόρρητον, ἀποδυσάμενος ἂν αὐτὸν ἐπὶ πῦρ ἔβαλον. Εὐμένης δὲ ἀκούσας ἐπέρχεσθαι Κρατερὸν, οὐδενὶ τῶν φίλων ἔφρασεν, ἀλλ' ἐψεύσατο Νεοπτόλεμον εἶναι· τοῦτον γὰρ οἱ στρατιῶται καταφρόνουν, ἐκείνου δὲ καὶ τὴν δόξαν ἐθαύμαζον, καὶ τὴν ἀρετὴν ἠγάπων· ἔγνω δὲ οὐδεὶς ἄλλος, ἀλλὰ συμβαλόντες ἐκράτησαν, καὶ ἀπέκτειναν αὐτὸν ἀγνοοῦντες, καὶ νεκρὸν ἐπέγνωσαν. Οὕτω μὲν ἐστρατήγησεν ἡ σιωπὴ τὸν ἀγῶνα, καὶ τηλικοῦτον ἀνταγωνιστὴν ἀπέκρυψεν· ὥστε τοὺς φίλους αὐτὸν μὴ προειπόντα θαυμάζειν μᾶλλον ἢ μέμφεσθαι. Κἂν μέμφηταί τις,

filio quærenti quando caſtra eſſent moturi, *Quid?* inquit, *metuis ne ſolus tu non audias tubam?* Ergo vocem ei arcanam non credidit, quem erat regni hæredem habiturus? Immo autem docuit eum in talibus rebus continenter ſe et caute gerere. Metellus ſenex militiæ ſimile aliquid interrogatus, *Si*, inquit, *ſcirem tunicam meam arcani mihi conſciam, exutam profecto in ignem abicerem.* Eumenes cum audiiſſet Craterum adverſus ſe cum copiis venire, nemini amicorum rem aperuit, ſed Neoptolemum eſſe finxit: hunc enim milites Eumenis contemnebant, illius et gloriam admirabantur, et virtutem diligebant: rem ipſam, excepto Eumene, norat nemo. Commiſſa igitur pugna viceruntque, Craterumque ignari interfecerunt, mortuumque demum agnoverunt. Ita taciturnitas callide certamen hoc geſſit, tantumque adverſarium occultavit: atque adeo amici magis admirati ſunt Eumenem qui non prædixiſſet, quam reprehenderunt. Tametſi ut maxime culperis in tali caſu,

ἐγκαλεῖσθαι βέλτιόν ἐστι σωθέντα δι' ἀπιστίαν, ἢ κατηγορεῖν ἀπολλύμενον διὰ τὸ πιστεῦσαι.

ί. Τίς δὲ ὅλως ἑαυτῷ παρρησίαν ἀπολέλοιπε κατὰ F τῶν μὴ σιωπήσαντος; εἰ γὰρ ἀγνοεῖσθαι τὸν λόγον ἔδει, κακῶς ἐλέχθη πρὸς ἄλλον· εἰ δὲ ἀφεὶς οὐκ σεαυτῷ κατέχεις ἐν ἑτέρῳ τὸ ἀπόρρητον, εἰς ἀλλοτρίαν πίστιν καταπέφυγας, ἧττον σεαυτῷ πρόσεμνος· κἂν μὴ ἐκεῖνος ὁμοίως σοι γένηται, δικαίως ἀπολώλας· ἂν δὲ βελτίων, σώζῃ προθυμότερος, ἕτερον εὑρὼν ὑπὲρ σεαυτῷ πιστότερον. Ἀλλὰ φίλος ἔστος ἐμοί. Τούτῳ δὲ ἕτερός τις, ᾧ πιστεύσῃ καὶ ἔστος, ὡς ἐγὼ τούτῳ· κἀκεῖνος ἄλλῳ πάλιν· εἶτα ἕπως ὑπογυμνοῖ λαμβάνει καὶ πολλαπλασιασμόν, ἐρεσμίνης τῆς ἀκρασίας, ὁ λόγος. Ὡς γὰρ ἡ μονὰς οὐκ ἐκβαίνει τὸν ἑαυτῆς ὅρον, ἀλλ' ἅπαξ τὸ ἓν μένει, διὸ 507 κέκληται μονάς· ἡ δὲ δυὰς ἀρχὴ διαφορᾶς ἀόριστος, εὐθὺς γὰρ ἑαυτὴν ἐξίστησι, τῷ διπλασιασμῷ εἰς τὸ πλῆθος

F. 1. ὅλως] Ita D. et Xyl. ex codice ſuo. C. ἄλλως. Mez. λάλως.
F. 7. ὑπὲρ σεαυτῷ] Dedi ex Colleg. Nov. Vulgo, ὑπὲρ σεαυτόν.

præſtat ſalvis rebus ob non habitam fidem incuſari, quam eos accuſare, quorum fidem ſecutus perieris.

X. Omnino autem quo ore objurgabis eum qui non tacuit id, quod tu ei dixiſti? Si enim tacitum et ignoratum oportuit, male alteri fuit indicatum: ſi vero rem arcanam ex te dimittens in alio continere vis, jam tua prodita in alius confugiſti fidem: qui ſi tui ſimilis eſt, jure peris: ſi melior, præter rationem ſervaris, invento qui tibi ſit quam tu ipſe fidelior. Inquies, At meus eſt amicus iſte. Sane. Sed et hic amicum habuerit, cui tantundem credat, iſque rurſum alii; ita deinceps incrementum facit multiplicaturque continuata incontinentia oratio. Quemadmodum enim unitas non egreditur ſuum terminum, ſed (quod et nominis ratio docet) ſimpliciter unum manet: binarius autem principium infinitum eſt diverſitatis, qui ſtatim duplicando ſuam mutat naturam, et ad multitudinem

τρεπομένη· ὅπου λόγος ἐν τῷ στόματι καταμένων, ἀπόρρητος ὡς ἀληθῶς ἐστιν· ἂν δ' εἰς ἕτερον ἔλθῃ, φήμης ἔσχε τάξιν. Ἔπεα γὰρ πτερόεντα φησὶν ὁ ποιητής· ὅτε γὰρ πλοῖον ἐκ τῶν χειρῶν ἀφέντα ῥᾴδιόν ἐστιν αὖθις κατασχεῖν, ὅτε λόγον ἐκ τοῦ στόματος στραφέντα, κρατῆσαι ἢ συλλαβεῖν δυνατόν, ἀλλὰ φέρεται

—— λαιψηρὰ κυκλώσας πτερὰ,

δι' ἄλλων ὑπ' ἄλλου σκιδνάμενος. Νεὼς μὲν γὰρ ἁρπαγείσης ὑπὸ πνεύματος ὑπολαμβάνουσι, πειρᾶσι καὶ ἀγκύραις τὸ πάχος ἀμβλύνοντες· τῷ λόγῳ δὲ, ὥσπερ ἐκ λιμένων ἐκφαμένου, οὐκ ἔστιν ὅρμος, οὐδὲ ἀγκυροβόλιον, ἀλλὰ φορᾷ πολλῷ καὶ ἤχῳ φερόμενος, προσέρηξε καὶ κατέδυσεν εἰς μέγαν καὶ δεινόν τινα, τὸν φλεγξάμενον, κίνδυνον.

Μικρᾶ γὰρ ἐκ λαμπάδος Ἰδαῖον λέπας
Πρήσειεν ἄν τις· κἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἔπους
Πέσοιντ' ἂν ἀγροὶ πάντες——.

ια'. Ἡ Ῥωμαίων σύγκλητος ἀπορρήτου τινὸς βουλὴν ἐβουλεύετο καθ' αὑτὴν ὑπὲρ πολλὰς ἡμέρας· ἀσάφειαν

vergit: ſic ſermo in primo manens, vere arcanus eſt: ſi ad alterum inferatur, jam famæ locum obtinet. Verba enim alata vocat Homerus. Nam neque avem e manibus dimiſſam facile eſt denuo comprehendere: neque poteſt ſermo ex ore emiſſus rurſum capi et teneri: ſed ab aliis ad alios diditus,

Fertur ut ante volucres alas impete.

Quippe navim a vento correptam funibus et anchoris inhibent, ejuſque velocitatem frangunt: orationi tanquam e portu ſemel egreſſæ nulla ſtatio, nullus anchoræ jactus eſt reliquus: ſed magno cum ſonitu et fragore vecta autorem in grave magnumque aliquod conjicit ac demergit periculum.

Namque exigua de lampade Idæum nemus
Succendere poſſis: atque uni quod dixerit,
Facile hoc per civium aures iverit omnium.

XI. Romanus Senatus occultum quoddam conſilium per aliquot dies intra ſe agitaverat: cumque res ea multum

δὲ πολλὴν καὶ ὑπόνοιαν ἔχοντος τοῦ φάσματος, γυνὴ C
τἄλλα σώφρων, γυνὴ δέ, προσέκειτο τῷ ἑαυτῆς ἀνδρὶ,
λιπαρῶς δεομένη πυθέσθαι τὸ ἀπόῤῥητον· ὅρκοι δὲ καὶ
κατάραι πρὸς σιωπῆς ἐγίγνοντο, καὶ δάκρυα ποτνιωμένης αὐ-
τῆς, ὡς πίστιν οὐκ ἐχούσης. Ὁ δὲ Ῥωμύλος ἐξελέγξαι
βουλόμενος αὐτῆς τὴν ἀβελτηρίαν, Νικᾷς, ὦ γύναι, εἶπεν,
ἀλλ' ἄκουε φοβερὸν πρᾶγμα καὶ τερατῶδες· προσήγγελλαι
γὰρ ἡμῖν ὑπὸ τῶν ἱερέων, κόρυδον ὤφθαι πετόμενον, κρά-
νος ἔχοντα χρυσοῦν καὶ δόρυ· σκεπτόμεθα δὴ τὸ τέρας
εἴτε χρηστὸν εἴτε φαῦλόν ἐστι, καὶ σπουδαιοτέρως τοῖς
μάντεσιν· ἀλλὰ σιώπα. Ταῦτα εἰπὼν, ᾤχετο εἰς τὴν
ἀγορᾶν· ἡ δὲ τῶν θεραπαινίδων μίαν εὐθὺς ἐφελκυσαμένη D
τὴν πρώτην εἰσελθοῦσαν, ἔπαιε τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ τὰς
τρίχας ἐσπάραττεν, Οἴμοι, λέγουσα, τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς πα-
τρίδος· τί πείσομεθα; βουλομένη καὶ διδάσκουσα τὴν θερά-
παιναν εἰπεῖν, Τί γὰρ γέγονεν; Ὡς δ' οὕτω πυθομένης δια-
γήσατο, καὶ προσέθηκε τὸ κοινὸν ἁπάσης ἀδολεσχίας ἐπω-

obſcuritatis haberet, variaſque excitaret ſuſpiciones quendam ſenatorum uxor, mulier alias pudica, ſed tamen mulier, majorem in modum precibus inſtando urgebat, ut arcanum ſibi aperiret: dejerans interim ſe ſilentio rem tecturam, et ni faceret, diris ſeſe devovens exſecrationibus, flenſque et quiritans fidem ſibi non haberi. Ille ut ſtultitiæ eam ſuæ coargueret, *Vincis*, ait, *mea uxor: proinde audi terribilem rem atque prodigioſam: relatum ad nos eſt a ſacerdotibus, caſſitam viſam eſſe volantem cum galea aurea et haſta: de eo oſtento una cum auguribus deliberamus, et anxie diſquirimus, bonine an mali aliquid denunciet: tu vero tace.* Hæc locutus, in forum proceſſit. At vero mulier ancillam, quæ primum intraverat, arripiens, pectus ſuum plangens et crines ſcindens, *Eheu*, inquit, *mi vir, mea patria, quid nobis fiet?* volens docenſque ancillam quærere, *Quidnam igitur evenit?* Ancilla, poſtquam interroganti mulier rem narravit, addiditque communem omnis loqua-

δὲν, τὸ, Ταῦτα μηδενὶ φράσῃς, ἀλλὰ σιώπα· οὐ φθάνει τὸ θεραπαινίδιον ἀποχωρῆσαν αὐτῆς, ἢ τῇ ὁμοδούλων εὐθὺς ἰοῦ μάλιστα εἶδε προλάζουσαν, ἐμβάλλει τὸν λόγον· Ε ἐκείνη δὲ τῷ ἐρασῇ προσαγορεύσῃ τοῦς αὐτὴν, ἔφρασεν. Οὕτω δ' εἰς ἀγορὰν τῶν δικημάτος ἐκκυλισθέντος ὥστε προσφαμεῖν τὴ πλασάμενον τὴν φήμιν, ἀπαντήσας τις αὐτῷ τῶν γνωρίμων, Ἀρτίως, εἶπεν, οἴκοθεν εἰς ἀγορὰν καταβαίνεις; Ἀρτίως, ἔφη ἐκεῖνος. Οὐκοῦν οὐδὲν ἀκήκοας; Γέγονε γάρ τι καινὸν ἄλλο; Κόρυδος ὤπλαι προτόμους, κράνος ἔχων χρυσοῦν καὶ δόρυ, καὶ μέλλουσι περὶ τούτου σύγκλητον ἔχειν οἱ ἄρχοντες. Καὶ ἐκεῖνος γελάσας, Εὖ τῆς τάχους, εἶπεν, ὦ γύναι, τὸ καὶ φθάσαι με τὸν λόγον εἰς ἀγορὰν προϊόντα. Τοὺς μὲν οὖν ἄρχοντας ἐντυχὼν ἀπήλλαξε τῆς ταραχῆς· τὴν δὲ γυναῖκα τιμωρούμενος, ὡς οἴκαδε εἰσῆλθεν, Ἀπώλεσάς με, εἶπεν, ὦ γύναι· τὸ γὰρ ἀπόρρητον ἐκ τῆς ἐμῆς οἰκίας προφέρεται δεδημοσιωμένον· ὥστέ μοι φευκτέον ἐστὶ τὴν πατρίδα διὰ τὴν σὴν ἀκρασίαν. Τρεπομένης δὲ προς ἄρνησιν αὐτῆς,

citatis clauſulam, *Cave ne cui hæc dixeris, et tace:* vix dum a domina ut eſt digreſſa, una ſervienti alteri, quam maxime videbat otioſam, narrationem injicit: illa amatori ſuo ad ſe venienti exponit. Hoc modo fabula in forum devoluta, ita ut præcurreret auctorem, quidam ad eum notus accurrit, et an recens domo adveniat quærit. Ait ille. *Nihil ergo,* inquit, *novi inaudiviſti? Quid,* ait ille, *an novi aliquid evenit?* Tum alter, *Caſſita,* inquit, *conſpecta eſt volans, haſtata, aurea caſſide, ac de eo principes ſenatum habebunt oſtento.* Ibi ridens iſte, *Laudo,* ait, *mulier, celeritatem tuam, qua factum eſt ut me in forum euntem ſermo hic anteverteret.* Proinde ad magiſtratum acceſſit, eoſque trepidatione liberavit. Ut autem mulierem ulciſceretur, domum reverſus, *Perdidiſti me,* inquit, *mulier: compertum eſt enim e domo mea in publicum elatum eſſe arcanum: itaque ob tuam incontinentiam ſolum mutare cogor.* Euntique inficias, et dicenti,

καὶ λεγόντος, Οὐ δὲ ταῦτα μὴ τριακοσίων ἤκουσας; Ποίων, ἔφη, τριακοσίων; σὺ διαζομένης, ἐπλασάμην ἀποπειρώμενος. Οὕτως μὲν οὖν ἀσφαλῶς πάνυ καὶ μετ' εὐλαβείας, ὥσπερ εἰς ἀγγεῖον σαθρὸν, οὐκ οἶνον, οὐκ ἔλαιον, ἀλλ' ὕδωρ ἐγχέας, ἐπείσατε τὴν γυναῖκα. Φούλβιος δὲ 508
ὁ Καίσαρος ἑταῖρος τοῦ Σεβαστοῦ, γέροντος ἤδη γεγονότος, ἀκούσας ὀδυρομένου τὴν αὑτοῦ τὸν οἶκον ἐρημίαν, καὶ ὅτι τὴν μὲν δυεῖν θυγατριδῶν αὐτῷ ἀπολωλότων, Ποστουμίου δὲ, ὃς ἔτι λοιπός ἐστιν, οὐκ ἀβούλητος τινος ἀνὴρ ὄντος, ἀναγκάζεται τὸν τῆς γυναικὸς υἱὸν ἐπεισάγειν τῇ ἀβδοχῇ τῆς ἡγεμονίας, καίτοι οἰκτείρων καὶ βαλλόμενος οὐκ τῆς ὑποφορίας ἀναλαλεῖσθαι τὸν θυγατριδοῦν· ταῦτα ὁ Φούλβιος ἀκούσας ἐξήνεγκε πρὸς τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, πρὸς δὲ Λιβίαν ἐκείνη, Λιβία δὲ καθήψατο πικρῶς Καίσαρος, εἰ πάλαι ταῦτα ἐγνωκὼς ὑπεξέπεμπεται τὸν θυγατριδοῦν, ἀλλ' εἰς ἔχθραν καὶ πόλεμον αὐτῇ 509 B
τῷ ἀβδόχῳ τὴν ἀρχὴν καθίστησιν. Ἐλθόντος δὲν ἔωθεν, ὡς

A. 1. Φούλβιος] Mez. Φάβιος: atque ita res poſtulat et auctoritas Taciti Ann. I, 5. Πάπλιος habent C. Colleg. Nov. Collat. Muret. Jun.

Quaſi vero tu non trecenteſimus ipſe hæc audiveris? Quomodo, inquit, *trecenteſimus, qui te urgente ut periculum facerem poſſeſne audita reticere iſthuc confinxerim?* Atque hic quidem mulieris ſuæ continentiam tuto et caute probavit, veluti in vas fatiſcens non vinum aut oleum, ſed aquam infundens. Fulvius autem amicus Auguſti Cæſaris, cum hunc deplorare audiviſſet domus ſuæ ſolitudinem, quod duobus e filia nepotibus morte ſublatis, Poſtumio propter calumniam in exſilio vivente, cogeretur privignum imperii ſucceſſorem relinquere, quanquam miſeraretur, cuperetque ex exſilio nepotem revocare: hæc cum audiviſſet Fulvius, narravit uxori: uxor porro Liviæ indicavit: Livia acerbe cum Auguſto expoſtulavit, quod jampridem hoc decreto, nepotem non revocaret, ſed ipſam inviſam imperii ſucceſſori redderet. Mane cum pro more ad Auguſtum veniſſet

εὐθὺς, τῷ Φουλβίᾳ πρὸς αὐτὸν, ὡς εἰσόντος Χαῖρε Καῖσαρ, Ὑγίαινε, εἶπε, Φούλβιε. Καὶ κεῖνος νοήσας ὤρετο εὐθὺς ἀπιὼν οἴκαδε, ὡς τὴν γυναῖκα μεταπεμψάμενος, Ἔγνωκεν, ἔφη, Καῖσαρ ὅτι τὸ ἀπόρρητον οὐκ ἐσιώπησα· καὶ διὰ τοῦτο μέλλω ἀναιρεῖν ἐμαυτόν. Ἡ δὲ γυνὴ, Δικαίως, εἶπεν, ὅτι μοι τοσοῦτον συνοικῶν χρόνον, οὐκ ἔγνως ὃς ἐφύλαξω τὴν ἀκρασίαν· ἀλλ' ἔασον ἐμὲ πρότερον. Καὶ λαβοῦσα τὸ ξίφος, ἑαυτὴν προαιρεῖται τοῦ ἀνδρός.

ιβ'. Ὀρθῶς οὖν Φιλιππίδης ὁ κωμῳδοποιὸς, φιλοφρονημένου τοῦ βασιλέως αὐτὸν Λυσιμάχου πρὸς ἑαυτὸν καὶ λέγοντος, Τίνος σοι μεταδῶ τῶν ἐμῶν, Οὗ βούλει, φησὶ, βασιλεῦ, πλὴν τῶν ἀπορρήτων. Τῇ δὲ Ἀδολεσχίᾳ ἡ περιεργία κακὸν οὐκ ἔλαττον προσέστι· πολλὰ γὰρ ἀκοῦσαι θέλουσιν, ἵνα πολλὰ λέγειν ἔχωσι· καὶ μάλιστα τοὺς ἀπορρήτους καὶ κεκρυμμένους τῶν λόγων προϊόντες ἐξιχνεύουσι καὶ ἀνερευνῶσιν, ὥσπερ ὕλιν παλαιάν τινα φορ-

C. 4. πρὸς ἑαυτὸν] Abeſt a D. et Xyl. et forte delendum.
C. 10. φερτὸν] An φορτῶ, vel φέρτερον?

Fulvius, eumque ſalutaſſet, Auguſtus contra, *Sanam mentem, Fulvi.* Senſit rem Fulvius, rectaque domum reverſus uxorem accivit, et, *Animadvertit*, inquit, *Auguſtus arcanum me non reticuiſſe, ideoque ſtatui mortem mihi conſciſcere.* Cui uxor, *Merito*, *qui cum tandiu mecum vixeris, non ſenſeris, neque vitaveris meam futilitatem: ſed me ſine tibi præcedere.* Simulque arrepto gladio ſe ante maritum occidit.

XII. Recte itaque Philippides comœdiarum ſcriptor, amice eum compellanti Lyſimacho regi, ac quærenti, *Quanam mearum rerum vis te impertiam?* reſpondit, *Quacunque volueris, o rex, dum modo nullo arcano.* Præterea garrulitati malum hoc ipſo non minus malo adeſt curioſitas. Multa enim audire volunt garruli, ut multa habeant quæ dicant: ac maxime arcana et abſcondita ſcrutantur atque inveſtigant, futilitati tanquam ma-

πίων τῇ φλυαρίᾳ παραπιέμενοι, εἶτα ὥσπερ οἱ παῖδες τὸ
χρύσαλλον οὔτε κατέχειν οὔτε ἀφεῖναι θέλουσι· μᾶλλον δὲ D
ὥσπερ ἑρπετὰ τοὺς ἀπορρήτους λόγους ἐγκολπισάμενοι καὶ
συλλαβόντες, οὐ συγκρατοῦσιν, ἀλλὰ διαδιδράσκονται
ὑπ' αὐτῶν. Τὰς μὲν γὰρ βελόνας φασὶ ῥήγνυσθαι
πατοῦσας, καὶ τὰς ἐχίδνας· οἱ δ' ἀπόρρητοι λόγοι τοὺς
μὴ φέροντας ἐκπίπτοντες ἀπολλύουσι καὶ διαφθείρουσι.
Σέλευκος ὁ Καλλίνικος, ἐν τῇ πρὸς Γαλάτας μάχῃ
πᾶν ἀποβαλὼν τὸ στράτευμα καὶ τὴν δύναμιν, αὐτὸς
δὲ περιπαίσας τὸ διάδημα, καὶ φυγὼν ἵππῳ μὴ τριῶν
ἢ τεττάρων ἀνοδίαις καὶ πλάναις πολλὴν δρόμον, ἤδη δι'
ἔνδειαν ἀπαγορεύων, ἐπαυλίᾳ τινὶ προσῆλθε, καὶ τὸν δεσ-
πότην αὐτὸν εὑρὼν κεῖ τύχοι, ἄρτον καὶ ὕδωρ ᾐτησεν· E
ὁ δὲ καὶ ζῶντα καὶ τἄλλων ὅσα παρῆν ἐν τῷ ἀγρῷ,
δαψιλῶς ὑπεδέδεκτο καὶ φιλοφρονούμενος, ἐγνώρισε τὸ πρόσ-
ωπον τοῦ βασιλέως· καὶ περιχαρὴς γενόμενος τῇ συντυ-
χίᾳ τῆς ἀρχείας, οὐ κατέσχεν, οὐδὲ συνεψεύσατο βελο-

D. 8. αὐτῶν N] Revocavi ex Ald. Baſ. Xyl. Moſc. 1. 2. Vulgo,—δύναμιν αὐτοῦ, καὶ—.

teriem quandam obſoletam ſarcinarum apponentes. Deinde ſunt inſtar puerorum, qui glaciem neque tenere volunt neque dimittere: immo veluti ſerpentibus in ſinum collectis, non continent, ſed ab iis perroduntur. Belonas piſces, et viperas partu rumpi aiunt. Arcana autem eos qui non continent, foras elapſa perdunt. Seleucus Callinicus in pugna adverſus Galatas, omni exercitu, omnibus copiis amiſſis, abjecto diademate equeſ tribus vel quatuor comitantibus profugit: et per avia longum iter vagatus, et jamque animum ob inopiam deſpondens, ad caſam quandam pervenit, ac cum forte fortuna in dominum ejus incidiſſet, panem et aquam petiit: is non iſta modo, ſed et quæ alia ruri aderant liberaliter comiterque præbuit: cumque faciem regis agnoviſſet, non continuit ſe præ gaudio iſtius caſus, neque cupientis latere regis diſſimulationem adjuvit: ſed cum

μθμῳ λανθάνειν, ἀλλ' ἄχρι τ ὁδῦ προπέμψας, ἡ ἀπολυόμθος, Ὑγίαινε, εἶπεν, ὦ βασιλεῦ Σέλευκε. Κἀκεῖνος ἐκτείνας τὴν δεξιὰν αὐτῷ ἡ προσελκόμθος ὡς φιλήσων, ἔνευσεν ἑνὶ τῶν μετ' αὐτῦ, ξίφει τ τραχήλου ἀποκόψαι τὸν ἀνθρωπον.

Φθεγξομένου δ' ἄρα οἱ γε κάρη κονίῃσιν ἰμίχθη.

P εἰ δὲ ἐσίγησε τότε, καρτερήσας ὀλίγον χρόνον, εὐτυχήσαντος ὕστερον τῦ βασιλέως ἡ μεγάλα γενομθου, μείζονας ἂν, οἶμαι, χάριτας ἐκομίσατο ἀντὶ τῆς σιωπῆς ἢ τ φιλοξενίας. Οὕτος μὲ οἶν ἀμωσγέπως ἔοικε προφασιν τ ἀκρασίας, τὴν ἐλπίδα ἡ τ φιλοφροσύνην.

ιγ'. Οἱ δὲ πλεῖστοι τῶν ἀδολέσχων οὐδὲ αἰτίαν ἔχοντες ἀπολλύουσιν αὐτούς. Οἷον, ἐν κουρείῳ τινὶ λόγων γινομθων περὶ τῆς Διονυσίου τυραννίδος, ὡς ἀδαμαντίνη καὶ ἄρρηκτός ἐστι, γελάσας ὁ κουρεύς, Ταῦτα ὑμᾶς, ἔφη, περὶ Διονυσίου λέγειν, ὃ ἐγὼ παρ' ἡμέρας ὀλίγας ἐπὶ τῦ τρα- 509 χήλου τὸ ξυρὸν ἔχω; Ταῦτα ἀκούσας ὁ Διονύσιος ἀνε-

ad viam uſque deduxiſſet, et jam diſcederet, *Salve*, dixit, *o rex Seleuce*. Tum rex porrecta dextra, eum ad ſe trahens veluti oſculaturus, uni comitum innuit ut cervicem homini præcideret:

Sic caput oſque loquentis adhuc cum pulvere miſtum:

qui ſi tacuiſſet, et ſe aliquantulum repreſſiſſet, paulo poſt a rege rurſum florente et opibus aucto majorem, puto, pro ſilentio quam pro hoſpitalitate gratiam retuliſſet. Quanquam hic quidem utcunque ſuæ incontinentiæ excuſationem habuit ſpem, et exhibitum officium.

XIII. Plerique autem garrulorum etiam ſine cauſa ſeipſos produnt. In tonſtrina quadam (ut exemplis res pateſiat) orto ſermone de tyrannide Dionyſii, quod ea adamantina et inexpugnabilis eſſet, tonſor ridens, *Hæccine*, inquit, *vos de Dionyſio dicere, cujus ego cervici paucis itidem interpoſitis diebus novaculam adhibeo?* Hæc cum ad Dionyſium eſſent allata, hominem

καύρωσεν αὐτόν. Ἐπιεικῶς δὲ λάλον ὄζει τὸ τῶν κυρέων γένος· οἱ γὰρ ἀδολεσχότατοι προσρέουσι καὶ προσκαθίζουσιν, ὥστε αὐτὰς ἀναπίμπλασθαι τῆς συνηθείας. Χαριέντως οὖν ὁ βασιλεὺς Ἀρχέλαος, ἀδολέσχου κυρέως προβαλόντος αὐτῷ τὸ ὠμόλινον, καὶ πυθομένου, Πῶς σε κείρω, βασιλεῦ; Σιωπῶν, ἔφη. Κυρεὺς δὲ καὶ ἡ ἐν Σαλαμῖνι τῶν Ἀθηναίων μεγάλην κακοπραγίαν ἀπήγγειλε, πρῶτος ἐν Πειραιεῖ πυθόμενος οἰκέτου τινὸς τῶν ἐποδεδρακότων ἐκεῖθεν· εἶτα ἀφεὶς τὸ ἐργαστήριον, εἰς ἄστυ συνέτρεχε 3 θρόμῳ,

Μή τις κῦδος ἄροιτο,———

ἢ λόγον εἰς τὴν πόλιν ἐμβαλὼν,

——— ὁ δ' ὕστερος ἦλθοι.

Γενομένης δὲ ταραχῆς, ὡς εἰκός, εἰς ἐκκλησίαν ἀθροισθεὶς ὁ δῆμος, ὅπῃ τὴν ἀρχὴν ἐλάβομεν τοῦ φήμης. Ἦγετο μὲν οὖν ὁ κυρεὺς καὶ ἀνεκρίνετο, μηδὲ τοὔνομα τῷ φράσαντος εἰδώς, ἀλλ' εἰς ἀνώνυμον καὶ ἄγνωστον ἀναφέρων τὴν ἀρχὴν πρόσωπον. Ὀργὴ δὲ καὶ βοὴ τῶν θεατῶν, Βασά-

in crucem ſuſtulit. Non autem eſt abs re tonſores eſſe loquaces: nam loquaciſſimi ad eos confluunt iiſque adſident, ita ut conſuetudinem garriendi inde parent. Itaque eleganter Archelaus rex garrulo tonſori, qui jam tectis linteo humeris quærebat, *Quomodo te tondebo, rex?* reſpondit, *Tacens.* Sed et Athenienſium magnam in Sicilia acceptam cladem tonſor primus annuntiavit: qui cum de ea inaudiviſſet in Peiræo ex inde fuga elapſorum cujuſdam ſervo, ſtatim officina relicta contento curſu in Aſtu ſe proripuit,

Ne quis præriperet decus hoc,—
famam in urbem apportans,
—— poſt ipſe veniret.

Ibi orto, ut ſolet, tumultu, populus in concionem collectus, autorem rumoris quæſivit. Adducitur ergo tonſor ille, examinatur: qui ſane etiam nomen indicis ignorabat, et principium rumoris ſparſi in ignotam ac nomine carentem perſonam referebat. Exinde fremitus et clamor in theatro, *Torque et excrucia*

νίζε ἡ φρέβλου τ' ἀλάφρα· πέπλασαι ταῦτα ἡ συντέθεται· τίς δὲ ἄλλος ἤκουσε; τίς δὲ ὑπίσευσεν; Ἐκομίσθη τροχός, κατετάθη ὁ ἄνθρωπος. Ἐν τούτῳ παρῆσαν
C οἱ τ' συμφορὰν ἀπαγγέλλοντες, ὡς αὐτῷ τῷ ἔργῳ διαπεφευγότες. Ἐπεδάθησαν οὖν πάντες ὅτι τὰ οἰκεῖα πένθη, καταλιπόντες ἐν τῷ τροχῷ τὸν ἄθλιον ἐδεδεμένον. Ὀψὲ δὲ λυθεὶς ἤδη πρὸς ἑσπέραν, ἤρώτα τὸν δημόσιον, εἰ ἡ περὶ Νικίου τοῦ στρατηγοῦ ὁν τρόπον ἀπόλοιτο ἀκηκόασιν. Οὕτως ἄμαχόν τι κακὸν ἡ ἀνηθέστητον ἡ συνήθεια ποιεῖ τὴν ἀδολεσχίαν.

ιδ'. Καίτοι γε ὥσπερ οἱ τὰ πικρὰ ἡ δυσώδη φάρμακα πίοντες δυσχεραίνουσι ἡ τὰς κύλικας, ἵνα οἱ τὰ κακὰ προσαγγέλλοντες, οὕτω τὴν ἀκουόντων δυσχεραίνοντα ἡ μισοῦνται. Ὅθεν χαριέντως ὁ Σοφοκλῆς διηπόρησεν,

Ἐν τοῖσιν ὠσὶν ἢ κατὰ τῇ ψυχῇ δάκνῃ;
D Τί δαί; ῥυθμίζοις τὴν ἐμὴν λύπην, ὅπου;
Ὁ δρῶν σ' ἀπ' τὰς φρένας, τὰ δ' οὐ· ἐγώ.

C. 11. Ὅθεν] Sic D. et Jannot. Vulgo, καίτοιγε.
D. 1. ὅπου] ὅπῃ Schott. Jan. ut auctor dicti Sophocles Antig. 328.

ſceleſtum, qui iſthæc finxit atque compoſuit: quis enim alius audivit, quis credidit? Adfertur rota, intenditur tonſor. Sub hoc ipſum adſunt nuncii calamitatis, qui ex ipſa clade profugerant. Itaque omnes diſſipati ſinguli ad ſuos ſunt lectus, miſerum tonſorem rotæ illigatum relinquentes. Atque is ſero et jam ſub veſperum ſolutus, e lictore quæſivit, *Audiviſſentne etiam de Nicia duce exercitus, quo is modo perierit.* Adeo inexpugnabile et inemendabile malum fit conſuetudine garrulitas.

XIV. Et vero ſicut qui amara et male olentia medicamenta biberunt, ipſa etiam oderunt pocula: ſic qui mala annunciant, auditoribus inviſi ſunt. Sane Sophocles venuſte iſtam dubitationem propoſuit,

In mente nunnam, vel morderit in auribus?
Cur tu, dolor meus jam uli ſitt, rogas?
Facti autor ægre menti fuit, ego autem tuus.

Λυπῆσι δ' ὧν ὥσπερ οἱ δρῶντες, καὶ οἱ λέγοντες, ἀλλ' ὅμως οὐκ ἔστι γλώσσης ῥεύσης ἐπίσχεσις, οὐδὲ κολασμός. Ἐν Λακεδαίμονι τῆ Χαλκιοίκου τὸ ἱερὸν ὤφθη συνολισθάνον, καὶ χειμὼν ἔνδον κενὴ λάγυνος· ἦν δὲν ἀπορία πολλῶν συνδεδραμηκότων· καί τις τῶν παρόντων, Εἰ βούλεσθε, ἔφην, ἐγὼ φράσω ὑμῖν ὃ μοι παρίσταται περὶ τῆς λαγύνου· νομίζω γάρ, ἔφη, τοὺς ἱεροσύλους ἐπὶ τηλικοῦτον ἐλθεῖν κίνδυνον, κώνωπον ἐμπίονται, καὶ κομίζονται οἶνον· ἵνα εἰ μὴ αὐτοῖς λαθεῖν ἐγγένοιτο, τῷ ἀκράτῳ πολλῷ πιόντι σβέσαντες καὶ ἀφανίσαντες τὸ φάρμακον, ἀπέλθοιεν ἀσφαλῶς· εἰδ' ἁλίσκοιντο πρὸ τῶν βασάνων ὑπὸ τοῦ φαρμάκου ῥᾳδίως καὶ ἀνωδύνως ἀποθάνοιεν. Ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ, τὸ πρᾶγμα πλοκὴν ἔχον καὶ δεινόησιν τοσαύτην, οὐχ ὑπονοοῦντος, ἀλλ' εἰδότος ἐφαίνετο· καὶ περιστάντες αὐτὸν ἀνέκριναν ἀλλαχόθεν ἄλλος, Τίς εἶ; καὶ πῖς σε οἶδε; καὶ πόθεν ἐπίστασαι ταῦτα; Καὶ τὸ πέρας ἐλεγχόμενος ὅτως, ὡμολόγησεν εἶς εἶ) τῶν ἱεροσύλων. Οἱ δὲ Ἴβυκον ἀπο-

Nam moleſtia afficiunt ut ii qui lædunt, ita etiam qui factum narrant. Sed tamen nulla eſt linguæ fluentis inhibitio, nulla coërcitio. Lacedæmone Minervæ Chalcioeci templum repertum eſt compilatum, intuſque jacens inanis lagena: ea de re cum inter multos qui accurrerant diſquireretur, quidam e corona hominum, *Si vultis audire*, inquit, *ego vobis exponam quid mihi in mentem venerit de hac lagena: exiſtimo ſacrilegos rem aggreſſos ita periculoſam, prius cicutam bibiſſe, ac vinum ſecum attuliſſe; ut ſi fallerent, epoto mero vim veneni diluerent, incolumeſque diſcederent: ſi vero deprehenderentur, ante tormenta facili et doloris vacua morte decederent.* Hæc illo fato, res tam intricata ac perplexa, viſa fuit non ſuſpicantis aliquid tale, ſed ſcientis. Itaque circumfuſi homini, alius aliunde cœperunt interrogare, *Quis es? cuive notus? unde iſta habes cognita?* denique hoc modo examinatus, confeſſus eſt ſe unum de iſtis eſſe ſacrilegis. Quid? qui Ibycum interfecerant, nonne

τείναντες ὐχ ὕπως ἑάλωσαν ἐν θεάτρῳ καθήμενοι; ἡ γερόντων τοῦθ' ἁφανεστῶν, ἅμα γέλωτι πρὸς ἀλλήλους ἰθυρίζοντες ὡς οἱ Ἰβύκου ἔκδικοι πάρεσιν. Ἀκούσαντες δὲ οἱ καθεζόμενοι πλησίον, ἤδη πολὺν χρόνον τοῦ Ἰβύκου ὄντος ἀφανοῦς καὶ ζητουμένου, ἐπελάβοντο τῆς φωνῆς, καὶ προσήγγειλαν τοῖς ἄρχουσιν. Ἐλεγχθέντες δὲ ὕπως, ἀπήχθησαν, ὐχ ὑπὸ τῶν γερόντων κολασθέντες, ἀλλ' ὑπὸ τῆς αὐτοῦ γλωσσαλγίας, ὥσπερ ἐριννύος ἢ ποινῆς, βιασθέντες ἐξαγορεῦσαι τὸν φόνον. Ὡς δὲ ἐν τῷ σώματι πρὸς τὰ πεπονθότα μέρη καὶ ἀλγοῦντα γίνεται φορὰ καὶ ὁλκὴ τῶν πλησίον, ὕπως ἡ γλῶττα τοῦ ἀδολέσχου, ἀεὶ φλεγμονὴν ἔχουσα καὶ σφυγμόν, ἕλκει τι καὶ σπάγει τῶν ἀπορρήτων καὶ κεκρυμμένων ἐφ' ἑαυτήν. Διὸ δεῖ πεφράχθαι, καὶ τὸν λογισμὸν ὡς πρόβολον, ἐμποδὼν ἀεὶ τῇ γλώττῃ κείμενον, ὀπισχεῖν τὸ ῥεῦμα καὶ τὸν ὅλισθον αὐτῆς· ἵνα μὴ τῶν χλιῶν ἀφεσνέστεροι εἶναι

A. 8. κείμενον, ἰσιτχεῖν] Videtur excidiſſe ἔχοντας, ſcriptumque fuiſſe—κείμενον ἔχοντας, ἐπισχεῖν.

eodem modo ſunt deprehenſi? Hi cum ſederent in theatro, ac forte tum grues eſſent conſpectæ, cum riſu invicem ſibi inſuſurraverunt, *Ibyci vindices adeſſe*. Hanc vocem qui propius aſſidebant, quod jam multo tempore nuſquam apparens Ibycus deſideraretur, exceperunt, indiciumque de ea ad magiſtratum detulerunt. Ita illi facinoris comperti, ad ſupplicium abducti ſunt, non a gruibus eo injuncto, ſed a ſua ipſorum linguæ impotentia, tanquam Erynny quadam et ultrice Dira, coacti cædem prodere. Sicut enim in corpore ad male affectas et dolore correptas partes feruntur atque vergunt quæ ſunt in vicinia: ſic loquacium lingua perpetuo inflammatione laborans atque palpitatione, trahit et adducit ad ſe aliquid arcanorum et abſconditorum. Oportet igitur eam obturatam habere, et ratione veluti obice linguæ oppoſito identidem fluxum ejus lapſuſque cohi-

δοκῶμεν, οὓς φασιν, ὅταν ὑπερβάλλωσιν ἐκ Κιλικίας
τὸν Ταῦρον ἀετῶν ὄντα μεστὸν, εἰς τὸ στόμα λαμβάνειν εὐ- B
μεγέθη λίθον, ὥσπερ κλεῖθρον ἢ χαλινὸν ἐμβάλλοντας
τῇ φωνῇ, καὶ νυκτὸς οὕτως ὑπερφέρεσθαι λανθάνοντας.

ιε'. Εἰ τοίνυν ἔρωτό τις τὸν κάκιστον ὅστις ἐστὶ καὶ τὸν
ἐξωλέστατον, οὐδεὶς ἂν ἄλλον εἴποι ἢ τὸν προδότην παρ-
ελθών. Εὐθυκράτης μὲν οὖν ἤρεψε τὴν οἰκίαν τοῖς ἐκ
Μακεδονίας ξύλοις, ὥς φησι Δημοσθένης· Φιλοκράτης
δὲ χρυσίον πολὺ λαβὼν, πόρνας καὶ ἰχθῦς ἠγόρασεν·
Εὐφόρβῳ δὲ καὶ Φιλάγρῳ τοῖς Ἐρέτριαν προδοῦσι χώ-
ραν ὁ βασιλεὺς ἔδωκεν. Ὁ δὲ ἀδόλεκτος ἄμισθός ἐστι
προδότης, καὶ αὐτεπάγγελτος, οὐκ ἵππους οὐδὲ τείχη C
προδιδοὺς, ἀλλὰ λόγους ἐκφέρων ἀπορρήτους, ἐν δίκαις,
ἐν ψήφοις, ἐν ἀγοραῖς πολιτείας, μισθοῦ αὐτῷ χάριν ἔχον-
τος· ἀλλ' ἂν αὐτὸς ἀκούηται, προσοφείλων χάριν. Ὥστε

B. 5. ὁ τὸν προδότην] ὁ abeſt in D. et Codice Xylandri: hic item vertit. Puto ὁ retinendum, ac ſubeſſe poetæ dictum, ut oratio arguit.

bere; ne ſtultiores anſeribus videamur eſſe, quos aiunt cum e Cilicia tranſvolant Taurum montem aquilarum plenum, ſingulos recepto in os juſtæ magnitudinis lapide, quo tanquam fræno aut clauſtro vocem compeſcant, ita noctu latentes tacite trajicere.

XV. Jam ſi quis quærat quiſnam hominum peſſimus atque perditiſſimus ſit, nemo utique proditore omiſſo alium quenquam reſponderet. At enim Euthycrates domui ſuæ e Macedonicis lignis faſtigium impoſuit, ut ait Demoſthenes: Philocrates multo accepto argento ſcorta piſceſque emit: Euphorbo et Philagro, qui Eretriam prodiderunt, agrum rex adſignavit. Garrulus autem proditor eſt nullo conductus pretio, ultroque ſuam offert operam: non equos prodens, aut munitiones: ſed arcana publicans dicta in judiciis, in ſeditionibus, in certaminibus de republica: nemine ipſi agente gratias, quas ipſe ultro debet ſi audiatur. Ergo quod dictum eſt in eum,

τὸ λελεγμένον πρὸς τὸν ἑαυτῆ καὶ ἀκρίτως ἐκχέοντα τὰ ἑαυτῆ καὶ καταχαριζόμενον,

Οὗτοι φιλάνθρωπος σύ γ' ἐσσ' ἔχεις νόσον,
Χαίρεις λαλῶν,——

σκαρμόθλει καὶ πρὸς τὸν φλύαρον, Οὐ φίλος εἶ οὐ ταῦτα μισῶν, οὐδὲ εὔνους· ἔχεις νόσον, χαίρεις λαλῶν καὶ φλυαρῶν.

ιϛ'. Ταῦτα δὲ οὐ κατηγορίαν ἡγητέον, ἀλλ' ἰατρείαν τῆς ἀδολεσχίας· τὸ γὰρ παθῶν κρίσει καὶ ἀσκήσει προσγινόμενα, πρότερον δὲ ἡ κρίσις ὀξύν. Οὐδεὶς γὰρ ἐθίζεται φεύγειν καὶ ἀποτρέπεσθαι τῆς ψυχῆς ὃ μὴ δυσχεραίνει. Δυσχεραίνομεν δὲ τὰ πάθη, ὅταν τὰς βλάβας καὶ τὰς ἀρχὰς τὰς ἀπ' αὐτῶν τῷ λόγῳ καταναήσωμεν· ὥσπερ νῦν καταναοῦμεν ὅτι τῶν ἀδολέσχων, ὅτι φιλεῖσθαι βουλόμενοι μισοῦνται· χαρίζεσθαι θέλοντες, ἀνοχλησίαν· θαυμάζεσθαι δοκοῦντες, καταγελῶνται· κερδαίνοντες οὐδέν,

C. 7. Οὗτοι φιλάνθρωπος σύ γ' ἐσσ'] Ita diſtinxi ex Jannot. Vulgo, uno verſu, Οὐ φιλάνθρωπος σύ γ' ἐσσι. Pro σύ eſt τύ apud Plutarch. Vit. Publicol. p. 105. B. ubi Epicharmo tribuitur.

qui temere et abſque judicio ſua profundebat ac donando prodigebat,

Non tu humanus es, vitio laboras; nam gaudes dare.

id etiam in garrulum competit: Non amicus es, non benevolus qui iſta indicas: morbo hoc laboras, quod gaudes loquendo et nugando.

XVI. Verum hæc non accuſandæ, ſed curandæ ſanandæque Garrulitatis gratia dici intelligendum eſt. Vitia enim judicio et exercitatione cum vincantur, judicium præcedat oportet. Nemo enim ſe adſuefacit ad vitandum et ex animo evellendum ea quæ moleſta ei non ſunt. Inviſa autem nobis fiunt vitia, cum ratione perſpicimus, quæ damna ea dent, quam adferant turpitudinem. Quo modo nunc cernimus, garrulos dum volunt amari, in odia incurrere: dum gratificari, moleſtiam adferre: dum in admiratione eſſe, rideri: nullo cum lucro ſumtus facere: injuria ami-

ἀναλίσκουσιν· ἀδικοῦσι τοὺς φίλους, ὠφελοῦσι τοὺς ἐχθροὺς, ἑαυτοὺς ἀπολλύουσιν. Ὥστε τοῦτο πρῶτον ἴαμα καὶ φάρ- E
μακόν ἐστι τοῦ πάθους, ὁ τῶν ἀπ' αὐτοῦ γινομένων ἀρχῶν καὶ ὀδυνηρῶν ἀπολογισμός.

ιή. Δευτέρῳ δὲ χρηστέον ἀπολογισμῷ, τῷ τῶν ἐναντίων, ἀκούοντας ἀεὶ καὶ μεμνημένους, καὶ προφέροντας ἔχοντας, τὰ τῆς ἐγκωμίας ἐγκώμια, καὶ τὸ σεμνὸν καὶ τὸ ἅγιον καὶ τὸ μυστηριῶδες τῆς σιωπῆς, καὶ ὅτι θαυμάζουσι μᾶλλον καὶ ἀγαπῶνται καὶ σοφώτεροι δοκοῦσι τῶν ἐξωτέρων τούτων καὶ φερομένων, οἱ στρογγύλοι καὶ βραχυλόγοι, καὶ ὧν πολὺς μὲν ὁ ὀλίγῃ λέξει συνέχων. Καὶ γὰρ Πλάτων τοὺς τοιούτους ἐπαινεῖ, δεινοῖς ἀκοντισταῖς ἐοικέναι λέγων, ἅλλα F
καὶ πυκνὰ καὶ συνεστραμμένα φθεγγομένους. Καὶ ὁ Λυκοῦργος εἰς τοιούτου τινὸς δεινότητα τοὺς πολίτας εὐθὺς ἐκ παίδων τῇ σιωπῇ πιέζων, σιωπᾶν καὶ κατεπύκνου. Καθάπερ γὰρ οἱ Κελτίβηρες ἐκ τοῦ σιδήρου τὸ χώμωμα ποι-

D. 9. ἀναλίσκουσιν] Sic D. Codex Xyl. Leonic. Jannot. Mex. Vulgo, καρδαίνοντες, οὐδὲν ἀλίσκουσιν.
F. 5. ἐκ τοῦ σιδήρου] Forte delendum ἐκ.

cos afficere, inimicis prodeſſe, ſemetipſos peſſundare. Itaque primum hujus morbi remedium eſt, ratiocinatio turpium atque noxiarum quæ ab eo proficiſcuntur.

XVII. Secundo loco rationes ſunt ſubducendæ eorum, quæ a contraria virtute veniunt, bonorum, ſemperque audiendæ, memoriterque tenendæ et in promtu habendæ ſunt taciturnitatis ac ſilentii laudes, eorumque majeſtas, ſanctimonia, ac cum ſacris arcanis ſimilitudo: et quod majori ſunt in admiratione, magis cari ſapienteſque habentur quam effrænes iſti et concitati, ii qui rotundi ſunt ac breviloquentes, et quorum in exigua dictione multus ineſt ſenſus. Nam et Plato hos laudat, ſimiles eſſe dicens peritorum jaculatorum, dum criſpa, ac denſa, inter ſeque convoluta verba emittunt. Et Lycurgus cives ſtatim a puero ſuos ſilentio compeſcens, ad hujuſmodi contracte ac preſſe loquendi peritiam condocefecit. Etenim ſicut Celtiberes ferro

ὄσιν, ὅταν καταρύξαντες εἰς τὴν γῆν τὸ πολὺ καὶ τὸ γεῶδες ἀποκαθάρωσιν, ὕπως ὁ Λακωνικὸς λόγος μὴ ἔχει φλοιὸν, ἀλλ' εἰς αὐτὸ τὸ δραστήριον ἀφαιρέσει τῇ περιττῇ διακόμμος γιγνῆται· τὸ γὰρ ἀποφθεγματικὸν αὐτοῖς τοῦτο, καὶ τὸ μετ' εὐστροφίας ὀξὺ πρὸς τὰς ἀπαντήσεις,
511 οὐκ τῆς πολλῆς περιγίνεται σιωπῆς. Καὶ δεῖ τὰ τοιαῦτα μᾶλιστα τοῖς ἀδολέσχοις προβάλλειν, ὅσην χάριν ἔχει καὶ δύναμιν· οἷον ὅτι τὸ, Λακεδαιμόνιοι Φιλίππῳ, Διονύσιος ὁ Κορίνθῳ. Καὶ πάλιν γράψαντος αὐτοῖς τοῦ Φιλίππου, Αἰ ἐμβάλλω εἰς τὴν Λακωνικὴν, ἀναιρήσω ὑμᾶς ποιήσω· ἀντέγραψαν, Αἴκα. Δημητρίου δὲ τοῦ βασιλέως ἀγανακτοῦντος καὶ βοῶντος, Ἕνα πρὸς ἐμὲ Λακεδαιμόνιοι πρεσβευτὴν ἔπεμψαν· οὐ καταπλαγεὶς ὁ πρεσβευτὴς, Ἕνα, εἶπε, ποτὶ ἕνα. Θαυμάζονται δὲ καὶ τῶν παλαιῶν οἱ βραχυλόγοι. Καὶ τῷ ἱερῷ τοῦ Πυ-
B θίου Ἀπόλλωνος, οὐ τὴν Ἰλιάδα καὶ τὴν Ὀδύσσειαν, οὐδὲ τοὺς Πινδάρου παιᾶνας ἐπέγραψαν οἱ Ἀμφικτύονες·

A. 2. προβάλλειν] Sumſi a D. Vulgo, προσβάλλειν.
A. 5. Αἰ] Ἂν Moſc. 1. 2. Colleg. Nov. Mox ἐμβάλω Moſc. 1.

aciem ſoliditatemque parant, eo in terram defoſſo craſſas terreſtreſque partes expurgando: ita Laconica oratio cortice carebat, et ſupervacaneorum remotione in efficacitatem coacta acuebatur: quippe illa ſcite dicendi brevitas, et verſatile in reſponſionibus acumen, multi erat ſilentii fructus. Atque id genus dicta maxime ſunt loquacibus objicienda, ut ſentiant quantum ea gratiæ habeant atque virium. Quale eſt, quod Philippo Lacedæmonii dixerunt, *Dionyſius Corinthi:* et rurſum cum Philippus ſcripſiſſet, *Si in Laconicam impreſſionem fecero, extorres vos agam:* reſcripſerunt, *Si.* Demetrio regi indignanti et clamitanti, *Unum ad me legatum miſere Spartani?* nihil territus legatus reſpondit, *Unum ad unum.* In admiratione etiam de priſcis ſunt breviloquentes: et templo Apollinis Pythii non Iliadem aut Ulyſſeam, neque Pindari Pæanes inſcripſere

Ἀλλὰ τὸ Γνῶθι σαυτὸν, καὶ τὸ Μηδὲν ἄγαν, καὶ τὸ Ἐγγύα, πάρα δ' ἄτα· θαμάσαντες τῆς λέξεως τὸ εὔσχημον καὶ τὸ λιτὸν, ὡς βραχεῖ σφυρήλατον νοῦν τεθεικότος. Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς οὐ φιλοσυντομός ἐστι καὶ βραχυλόγος ὡς τοῖς χρησμοῖς; καὶ Λοξίας καλεῖται ἀφ' τὸ φεύγειν τὴν Ἀδολεσχίαν μᾶλλον ἢ τὴν ἀσάφειαν. Οἱ δὲ συμβολικῶς ἄνευ φωνῆς ἃ δεῖ φράζοντες οὐκ ἐπαινοῦνται καὶ θαυμάζονται ἀφαφεόντως; Ὡς Ἡράκλειτος, ἀξιώσαντα αὐτὸν τῶν πολιτῶν γνώμην τινὰ εἰπεῖν περὶ ὁμονοίας, c ἀναβὰς ἐπὶ τὸ βῆμα, καὶ λαβὼν ψυχρὸν κύκεω, καὶ τὴν ἀλφίτων ὀπτάσας, καὶ τῷ γλήχωνι κινήσας, σκιπίων ἀπῆλθεν· ὑποδειξάμενος αὐτοῖς, ὅτι τὸ τοῖς τυχοῦσιν ἀρκεῖσθαι, καὶ μὴ δεῖσθαι τῶν πολυτελῶν, εἰρήνην καὶ ὁμονοίαν ἀφαιρεῖται τὰς πόλεις. Σκιλοῦρος δὲ καταλιπὼν ὀγδοήκοντα παῖδας ὁ Σκυθῶν βασιλεὺς, ἤτησε δέσμην δορατίων ὅτε ἀπέθνησκε, καὶ λαβόντας ἐκέλευσε κατεαγῆναι καὶ κατάξαι σωδεδεμένους καὶ ἀθρόους· ὡς δ'

Amphictyones: ſed *Noſce teipſum*, *Ne quid nimis*, *Sponde*, *præſto noxa*: admirati gravitatem tenuis ſermonis, in tanta brevitate ſenſum quaſi malleo ductum concludentis. An non ipſe ille Deus in oraculis brevitati et compendio ſtudet? et Loxias ideo vocatur, quod loquacitatem magis fugit quam obſcuritatem? Nonne qui abſque verbis aliquid per teſſeram quandam ſignificant, in admiratione ſunt, magniſque feruntur laudibus? Ut Heraclitus, qui civibus poſtulantibus ut aliquam de concordia ſententiam diceret, conſcenſo ſuggeſto calicem aqua plenum ſumſit, farinamque ei inſperſam cum pulegio agitaſſet, ea epota abiit: cum demonſtraſſet civibus, in pace et concordia conſervari civitates, ſi contenti eſſe quibuſvis, et non requirere ſumtuoſa cives noſſent. Scilurus Scytharum rex octoginta filios jam moriturus adferre faſciculum haſtilium juſſit, eumque ſingulis ita ut erat colligatus confringendum dedit: cum autem quiſque pro

ἀπεῖπον, αὐτὸς ἕλκων ἓν καθ' ἕν, πάντα ῥᾳδίως διέλασε· D τὴ συμφωνίαν αὐτῶν καὶ τὴν ὁμόνοιαν ἰσχυρὴν ἀποφαίνων καὶ δυσκαθαίρετον, ἀθενεῖς δὲ τὴ διάλυσιν καὶ οὐ μόνιμον.

ιη'. Εἰ δὲ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα συνεχῶς τις εἴποι καὶ ἀναλαμβάνοι, παύσαιτ' ἂν ἴσως ἡδόμενος τῷ φλυαρεῖν. Ἐμὲ δὲ καὶκεῖνος ὁ οἰκέτης εὖ μάλα δυσωπεῖ, τὸ προσέχειν τῷ λέγω, καὶ κρατεῖν προαιρέσεως, ἡλίκον ἐστὶν αἰθυμούμενον. Πόπλιος Πείσων ὁ ῥήτωρ, μὴ βουλόμενος ἐνοχλεῖσθαι, προστάξε τοῖς οἰκέταις πρὸς τὰ ἐρωτώμενα λαλεῖν, καὶ μηδὲν πλέον. Εἶτα Κλώδιον ἄρχοντα δεξιώσασθαι βουλόμενον, ἐκέλευσε κλινοπάνην καὶ παρ- E εσκευάσαθ λαμπρὰν, ὡς εἰκὸς, ἑστίασιν· ἐνιαύσης δὲ τῆ ὥρας οἱ μὲν ἄλλοι ἧκον, ὁ δὲ Κλώδιος προσεδέχετο· καὶ πολλάκις ἔπεμψε τὴ εἰωθότα καλεῖν οἰκέτιν, ἐπυνθάνετο εἰ προσίοιεν· ὡς δὲ ἰδὼν ἑαυτὸν καὶ ἀπέγνωκε, Τί δὲ, ἔφη πρὸς τὸν οἰκέτιν, ἐκάλεσας αὐτόν; Ἔγωγε,

se id se præstare posse negaret, ipse uno post alterum extracto hastili, omnia nullo negotio confregit: ostendens concordiam ipsos firmos et insuperabiles conservaturam, dissidio imbecilles et instabiles eorum res redditum iri.

XVIII. Si quis ergo hæc et similia horum continenter recitet atque repetat, opinor nugis gaudendi finem eum facturum. Mihi quidem etiam servus, de quo dicam, pudorem admodum incutit, consideranti quid rei sit rationi animum advertere, et institutum animi tenere. P. Piso orator, ne interturbaretur, servis mandaverat ut tantum ad interrogata responderent, nihil præterea dicerent. Evenit, ut Clodium, qui tum magistratum gerebat, amicitiæ gratia ad convivium, quod, ut moris erat, splendidum instruxerat, vocari juberet. Ut hora cœnæ appetiit, cum jam adessent reliqui convivæ, exspectabatur Clodius: ac servum qui solebat convivas invitare, aliquoties misit Piso visum an veniret: vespere jam facto, cum adventus ejus desperaretur, *Quid*, inquit Piso servo, *an non invitavisti Clo-*

εἶπε· Διὰ τί ἦν οὐκ ἀφῖκτο; Κἀκεῖνος, Ὅτι ἠρώτησάτο· Πῶς οὖν οὐκ εὐθὺς ἔφρασας. Ὅτι τοῦτό με οὐκ ἠρώτησας. Οὕτως μὲν Ῥωμαϊκὸς οἰκέτης. Ὁ δὲ Ἀττικὸς ἐρεῖ τῷ δεσπότῃ σκάπτων, ἐφ' οἷς γεγόνασιν αἱ ἁλώσεις. Οὕτως μέγα πρὸς πάντα ὁ ἐθισμός ἐστι καὶ πρὸς τοῦτο γε ἤδη λέγωμεν.

ιθ'. Οὐ γάρ ἐστιν ὡς χαλινῶν ἐφαψαμένους, ἐπισχεῖν τὴν Ἀδολέσχιαν, ἀλλ' ἔθει δεῖ κρατῆσαι τοῦ νοσήματος. Πρῶτον μὲν οὖν οἱ ταῖς τῶν πέλας ἐρωτήσεσιν, σαυτὸν ἐθίζε σιωπᾶν, μέχρις ἂν πάντες ἀπείπωσι τὴν ἀπόκρισιν·

Οὐ γάρ τι βελτὶς ταυτὸ καὶ δρόμου τέλος,

ὡς φησιν ὁ Σοφοκλῆς· οὐδὲ γε φωνῆς καὶ ἀποκρίσεως· ἀλλ' ἐκεῖ μὲν, ἡ νίκη τοῦ φθάσαντός ἐστιν, ἐνταῦθα δέ, ἐὰν μὴ ἱκανῶς ἕτερος ἀποκρίνηται, καλῶς ἔχει συνεπαγέσασθαι καὶ συνεπιψηφίσαντα, δόξαν εὐμενοῦς ἀνδρὸς λαβεῖν· ἐὰν δὲ μὴ, τότε καὶ διδάξαι τὸ ἠγνοημένον, καὶ 512
ἀναπληρῶσαι ὃ ἐλλεῖπον, ἀνεπίφθονον καὶ οὐκ ἀκαιρόν ἐστι.

dium? Etiam, reſpondit: *Cur ergo non venit? Quia venturum ſe negavit: Cur id non ſtatim dixiſti? Quia de eo abs te non fui interrogatus.* Hic eſt ſervus Romanus. At Atticus domino fodiens interim narrabit, quibus conditionibus pax ſit facta. Tanta eſt in omnibus rebus vis conſuetudinis. Ac de hac quidem jam nunc dicemus.

XIX. Non enim fræno injecto cohiberi Garrulitas, ſed adſuefaciendo morbo illo obſtari poteſt. Primum itaque ubi ex iis qui una ſunt aliquid quæritur, tacere adſuefcito, donec omnes reſpondere abnuerint:

Curſus enim non finis idem, at conſilii,

ait Sophocles: neque vocis et reſponſi: quippe in curſu victoria eſt alios antevertentis: hic, ſi recte reſpondit aliquis, ſatis eſt collaudando et adſtipulando candidi hominis opinionem reportaſſe: ſin vero, tum et docere quod fuit ignoratum, et implere quod deerat, citra invidiam et importunitatem licet. Maxime au-

Μάλιστα δὲ φυλάττωμεν ἑαυτοὺς ὅπως μὴ ἑτέρου τινὸς ἐρωτηθέντος, αὐτοὶ προλαμβάνωμεν ὑποφθάνοντες τῷ ἀποκρίνασθαι. Ἴσως μὲν γὰρ, οὐδὲ ἄλλό τι χαλεπὸν ἔχον ὑπῆν αὐτῷ ἐρωτηθέντος ἑτέρου, παραπαμφύσας οἰκεῖον, αὐτὸς ἐπαγγέλλεσθαι· δέξομαι γὰρ ἅμα καὶ τοῦτον ὡς παρασχεῖν ὃ αἰτεῖται μὴ δυνάμενον, καὶ εἶναι ὡς αἰτεῖν παρ' ὧν δύναται λαβεῖν, οὐκ ὀλιγάμενον, ὀνειδίζειν· μάλιστα δὲ ὕβριν φέρει περὶ τὰς ἀποκρίσεις ἡ τοιαύτη προπέτεια καὶ θρασύτης. Συμπαφαίνει γὰρ ὁ φθάνων ἐν τῷ ἀποκρίνασθαι τὸν ἐρωτώμενον, τὸ, Τί τοῦτο δεῖ; καὶ, Τί οὗτος οἶδε; Καμοῦ παρόντος, περὶ τούτων οὐδένα δεῖ ἄλλον ἐρωτᾶν. Καίτοι πολλάκις πινὰς ἐρωτῶμεν, οὐ τοῦ λόγου δεόμενοι, φωνὴν δέ τινα καὶ φιλοφρόνησιν ἐκκαλούμενοι παρ' αὐτῶν, καὶ προσαγαγεῖν εἰς ὁμιλίαν ἐθέλοντες, ὡς Σωκράτης Θεαίτητον καὶ Χαρμίδην. Ὅμοιον οὖν τῷ τὸν ὑπ' ἑτέρου βαλόμενον φιλῆσαι, προσδραμόντα φιλεῖν αὐτὸν, ἢ τὸν ἑτέρῳ προσβλέποντα, μεταστρέφειν εἰς ἑαυ-

tem attendamus noſmetipſos, ne alio quodam interrogato, ipſi occupemus reſpondere. Fortaſſe enim ne alias quidem convenit, ubi quid ab alio petitur, nos, illo dimoto, a nobis hoc promittere: utrique enim videbimur exprobrare, alteri quod non poſſit præſtare quod poſcitur, alteri quod neſciat poſtulare inde, unde poſſit accipere. Maxime autem in reſponſionibus hujuſmodi temeritas et audacia cum injuria conjuncta eſt. Nam qui reſpondendo præcurrit eum qui fuit interrogatus, ſimul iſthæc ſignificat, *Quid attinebat ex iſto quæri? Quid ille novit? Me præſente non debet alius de hiſce rebus interrogari.* Atqui ſæpenumero interrogamus, non quod reſponſo nobis ſit opus, ſed quod vocem aliquam, et comitatem elicere, et ad colloquium adducere interrogatum volumus: ut Socrates Theætetum et Charmidem. Ergo quale eſt accurrere et oſculari eum, qui volebat oſculum alius, aut intuentis in alium oculos in ſe

τὸν, τὸ προσλαμβάνειν τὰς ἀποκρίσεις, καὶ τὰ ἄτοπα μετάγειν, καὶ τὴν διάνοιαν ἕλκειν, καὶ ἀποστρέφειν πρὸς ἑαυτόν· ὅπου καὶν ἀπείπηται τὸν λόγον ὁ αἰτηθείς, ὀκνηρὰ καλῶς ἔχει, καὶ πρὸς τὸ βουλόμενον ἑαυτοῦ τοῦ ἐρωτῶντος ἁρμοσάμενον ὡς ὀπὶ κλῆσιν ἀλλοτρίαν τὴν ἀπόκρισιν, αἰδημόνως καὶ κοσμίως ἀπαντᾷν. Καὶ γὰρ οἱ μὴ ἐρωτηθέντες ἂν σφαλῶσιν ἐν τῷ ἀποκρίνασθαι, συγγνώμης διαφέρουσι τυγχάνουσιν· ὁ δὲ αὐθαιρέτως ὑφιστάμενος καὶ προλαμβάνων τὸν λόγον, ἀναγκαίως μὲν ὀκνηρὸς καὶ κατορθῶν, διαμαρτάνων δὲ, πανταπάσιν ὀπίχαρτος γίνεται καὶ καταγέλαστος.

κ'. Δεύτερον τοίνυν ἄσκημα πρὸς τὰς ἰδίας ἀποκρίσεις ἐστὶν, αἷς οὐχ ἥκιστα δεῖ προσέχειν τὸν ἀβούλευτον· πρῶτον μὲν, ἵνα μὴ λάθῃ τοῖς ὀπὶ γέλωτι καὶ ὕβρει προσκαλουμένοις εἰς λόγους αὐτὸν ἀποκρινόμενος μεταπαιδιᾶς. Ἔνιοι γὰρ οὐδὲν δεόμενοι, διατριβῆς δὲ καὶ παιδιᾶς ἕνεκα συνθέντες τινὰς ἐρωτήσεις, προσβάλλουσι

C. 3. ἐπὶ κλῆσιν] Mosc. 1. a correctore, D. integre. Vulgo, ἐπικλησιν.

avertere; tale est occupare responsionem, aureſque et cogitationes ab alio in se traducere: ubi etiam si is qui interrogatus est respondere detrectet, pulchrum est se continere, et ad voluntatem interrogantis accommodato, tanquam in provocatione aliena, responso modeste atque verecunde occurrere. Etenim interrogatus aliquis si non satis commode respondeat, veniam meretur ac consequitur: qui ultro in se respondendi munus alteri præreptum suscipit, is cum bene se gerens molestiam exhibet, tum aberrans gaudio et risu omnium excipitur.

XX. Proxima condocefactio est, quæ ad nostras ubi interrogati sumus pertinet responsiones, ubi maxime cavere debemus futilitatem: primum quidem, ne per imprudentiam serio respondeamus iis qui risus aut contumeliæ causa nos ad dicendum provocant. Quidam enim nullo usu exigente, joci tantum et fallendi temporis gratia compositas ab se quæstiones

τοῖς τοιούτοις, καὶ ἀναχινῆσιν αὐτοῖς τὸν λόγον· ὃ δεῖ φυλάττεσθαι, καὶ μὴ ταχὺ τῷ λόγῳ, μηδ' ὥσπερ χάριν ἔχοντας ὑπολαβεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸν τρόπον τῶν πυνθανομένων σκοπεῖν καὶ τὴν χρείαν. Ὅταν δὲ φαίνηται τῷ ὄντι βουλόμενος μαθεῖν, ἐθιστέον ἐφιστάναι, καὶ ποιεῖν τι διάλειμμα μεταξὺ τῆς ἐρωτήσεως καὶ τῆς ἀποκρίσεως· ἐν ᾧ παρατεῖναι μὴ ὁ ἐρωτῶν εἴ τι βούλεται δύναται, σκέψασθαι δὲ αὐτὸς περὶ ὧν ἀποκρινεῖται, καὶ μὴ καταπτήσσειν μηδὲ καταχωννύναι τὴν ἐρώτησιν, ἐπὶ πυνθανομένοις πολλάκις ὑπὸ ἀπορίας, ἄλλας ἀντ' ἄλλων ἀποκρίσεις διδόντας. Ἡ μὲν γὰρ Πυθία καὶ πρὸ ἐρωτήσεως αὐθωρὶ χρησμὸς εἴωθε τινὰς ἀνφέρειν· ὁ γὰρ θεὸς ᾧ λατρεύει,

Καὶ νωῒ ξυνίησι, καὶ οὐ λαλέοντος ἀκούει.

Τὸν δὲ βουλόμενον ἐμμελῶς ἀποκρίνασθαι, δεῖ τὴν διάνοιαν ἀναμεῖναι, καὶ τὴν παρεμπεσοῦσαν ἀκριβῶς καταμαθεῖν τῶν πυνθανομένων· μὴ γένηται τὸ κατ' τὴν παροιμίαν,

Ἅμας ἄπητον, οἱ δ' ἀπηνύοντο σκάφας.

ad garrulitatem proclivibus proponunt, ut eos ad nugandum pertrahant. Adhibenda eſt hic cautio, ne celeriter ad dicendum, ac veluti gratiam agentes ob oblatam verba faciendi anſam proſiliamus: ſed et mores interrogantis conſideremus, et uſum loquendi. Quod ſi videatur re vera voluiſſe aliquid cognoſcere, tum continere nos diſcamus, et inter interrogationem atque reſponſionem aliquid interjicere intervalli: ut et adjicere, ſi quid libeat, poſſit is qui interrogat: et interrogatus quid reſpondendum ſit diſpicere, ne raptim antevertat interrogantem etiamnum, et, ut ſæpe fit, feſtinando diverſum ab eo quod quærebatur reſpondeat. Sane Pythia etiam priuſquam interrogaretur aliquando oracula edebat. Deus enim, cui ſervit,

Mente videt muti ſenſa, exauditque tacentem.

Qui vero concinne reſpondere vult, ei accurate ſententia et inſtitutum interrogantis eſt percipiendum: ne id eveniat, quod eſt in proverbio,

Ego poſtulabam vutra, ſertula hi tecgant.

Ἄλλως δὲ τὸ λάβρον τοῦτο καὶ πρὸς τὰς λόγους ἄξυπνον ἀναχρουστέον· ἵνα μὴ δοκῇ καθάπερ ῥεῦμα τῇ γλώττῃ πάλαι προσισάμενον, ἀσμένως ὑπὸ τοῦ ἐρωτήσαντος ἐξάρεσθαι. Καὶ γὰρ ὁ Σωκράτης ὅπως ἀκόλυτε τὴν δίψαν, οὐκ ἐφιεῖς ἑαυτῷ πιεῖν μὴ γυμνάσιον, εἰ μὴ τὸν πρῶτον ἀκρατῆ καὶ κάδον ἀνιμήσας, ὅπως ἐθίζῃ τὸν δ' ὕστερον καιρὸν ἀναμένειν τὸ ἄλογον.

κα'. Ἔστι τοίνυν τρία γένη τῶν πρὸς τὰς ἐρωτήσεις ἀποκρίσεων· τὸ μέν, ἀναγκαῖον· τὸ δὲ, φιλάνθρωπον· τὸ δὲ, περιττόν. Οἷον πυθομένου τινὸς εἰ Σωκράτης ἔνδον, ὁ μὲν ὥσπερ ἄκων καὶ ἀπροθύμως, ἀποκρίνεται τὸ, Οὐκ ἔνδον· ἐὰν δὲ βέλτιον λακωνίζειν, καὶ τὸ ἔνδον ἀφελών, αὐτῷ μόνῳ φθέγξεται τῷ ἀπόφασιν· ὡς ἐκεῖνοι, Φιλίππου γράψαντος εἰ δέχονται τὴν πόλει αὐτὸν, εἰς χάρτιον ΟΥ μέγα γράψαντες ἀπέστειλαν. Ὁ δὲ φιλανθρωπότερον ἀποκρίνεται, Οὐκ ἔνδον, ἀλλ' ὀπίσω ταῖς περι-

F. 6. ἐξαίρεσθαι] Forte ἐξάγεσθαι. Jun. ἐξωμᾶσθαι.

Alioquin etiam effusa illa ad dicendum tanquam ab acri fame proficiscens festinatio inhibenda est: ne videatur interrogatione quasi fluxus quidam linguam occupans nobis volentibus eductus. Etenim Socrates ita sitim reprimebat, non permittens sibi ipsi uti a gymnasio biberet ante, quam primam urnam hauſtam effudisset; ut condocefaceret brutam animæ partem ad exspectandam loquendi opportunitatem.

XXI. Proinde tria sunt genera respondendi ad interrogata: necessarium, comis, supervacaneum. Ponamus exemplum. Interrogatus aliquis, *Intusne Socrates?* tanquam invitus et nihil quicquam alacris respondebit, *Non est intus:* aut si placuerit Spartanos imitari, tantum hoc referet, *Non:* quomodo illi Philippo per epistolam scisitanti, an se in urbem admitterent, epistolam NON litteris magnis inscriptis miserunt. Alius humanius respondebit, *Non est intus, sed in mensa:* addita-

πέζαις· κἂν βάλητα παρασεπιμετρῆσαι· ξένους τινὰς ἐκεῖ παρεμβάλων. Ὁ δὲ παρεργὸς καὶ ἀδολέσχης, ἂν γε δὴ τύ-
B χῃ καὶ τὸν Κολοφώνιον ἀνεγνωκὼς Ἀντίμαχον, Οὐκ ἔνδον, φησίν, ἀλλ' ὀπὶ ταῖς τραπέζαις, ξένους ἀναμένων Ἴωνας, ὑπὲρ ὧν αὐτῷ γέγραφεν Ἀλκιβιάδης περὶ Μίλητον ὤν, καὶ παρὰ Τισσαφέρνῃ σατράπῃ βασιλέως, ὃς πάλαι μὲν εὐνόει Λακεδαιμονίοις, νῦν δὲ παρεσκεύαζε δι' Ἀλκιβιάδην Ἀθηναίοις· ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης ὀπιθυμῶν κατελθεῖν εἰς τὴν πατρίδα, τὸν Τισσαφέρνην μετατίθησι. Καὶ ὅλως τὴν ὀγδόην Θουκυδίδου κατατεινάμενος ἐρεῖ, καὶ καταλύσει τὴν
C ἄνθρωπον, ἕως φθάσῃ καὶ Μίλητον ἐκπολεμωθεῖσα, καὶ φυγαδευθεὶς τὸ δεύτερον Ἀλκιβιάδης. Μάλιστα δὲ περὶ τοῦτο δεῖ τὸν Ἀδολεσχίαν σωφρονεῖν, ὥσπερ εἰς ἴχνος ἐμβιβάζοντα τὴν ἐρώτησιν, καὶ ὡς κέντρῳ καὶ διαστήματι τῇ ἀρχῇ τοῦ πυθανομένου παρεμφέροντα τὴν ἀπόκρι-

B. 9. κατατεινάμενος] Sic A. D. Colleg. Nov. Mosc. 1. Vulgo, κατατεινόμενος.

menti quoque, ſi videbitur, loco, adjiciet, *et ibi hoſpites quoſdam præſtolatur.* Supervacaneus autem ille et loquax, ſiquidem etiam forte Antimachum legerit Colophonium, ſic reſpondebit, *Non eſt intus, ſed ad menſas, hoſpites expectans Ionas, pro quibus ad ipſum ſcripſit Alcibiades, apud Miletum degens cum Tiſaphorne ſatrapa regis Perſiæ, qui ante Lacedæmoniis, nunc propter Alcibiadem Athenienſibus opitulatur: nam Alcibiades conficiendi in patriam reditus gratia Tiſſaphernem ſuis conciliat.* Denique contenta oratione totum octavum Thucydidis librum recitabit: eoque auditorem proluet, donec et Miletus capiatur, et Alcibiades denuo in exſilium agatur. Hoc loco maxime inhibenda eſt garrulitas, ut interrogationis veluti veſtigia reſpondendo ſequaris, reſponſionemque interrogantis uſu tanquam centro et circino circumſcribas. Carneadem, cum

σιν. Καρνεάδῃ μὲν γὰρ, οὔπω μεγάλῃ ἔχοντι τὴν δόξαν, ἐν τῷ γυμνασίῳ βλασφημοῦντι, πέμψας ὁ γυμνασίαρχος, ἐκέλευσεν ὑφεῖναι τὸ μέγεθος τῆς φωνῆς· ἦν γὰρ μεγαλοφωνότατος· ἐπόντος δὲ ἐκείνου, Δός μοι μέτρον φωνῆς, ἐὰν φαύλως λοιδορῶμαι, Δίδωμι τὸν προσβλασφημοῦντα. Τῷ δὲ ἀποκρινομένῳ μέτρον ἔστω ἡ τοῦ ἐρωτῶντος βούλησις. D

κβ'. Καὶ μὴν ὥσπερ ὁ Σωκράτης ἐκέλευε φυλάττεσθαι τοῦ σιτίων ὅσα μὴ πεινῶντας ἀναπείθει ἐσθίειν, καὶ τοῦ σωμάτων ὅσα πίνειν μὴ διψῶντας, οὕτω χρὴ καὶ τοῦ λόγων τὸν ἀδολέσχην οἷς ἥδεται μάλιστα καὶ κέχρηται καταχόρως, τούτους φοβεῖσθαι, καὶ πρὸς τούτους ὀλιγορρέοντας ἀντιβαίνειν. Οἷον οἱ στρατιωτικοὶ πολέμων εἰσὶ διηγηματικοί· καὶ τὸν Νέστορα ὁ ποιητὴς τοιοῦτον εἰσάγει, τὰς αὑτοῦ πολλάκις ἀριστείας καὶ πρεσβείας διηγούμενον. Ἐπιεικῶς δὲ καὶ τοῖς περὶ δίκας εὐτυχήσασιν, ἢ παρ' ἡγεμόσι καὶ βασιλεῦσιν ἀπροσδοκήτως εὐημερήσασιν, ὥσ-

in gymnaſio diſſereret, neque dum magnam ſibi paraſſet gloriam, præfectus gymnaſii, miſſo qui id nunciaret, juſſit de vocis magnitudine (erat autem vocaliſſimus) aliquid remittere: cumque is peteret, ut ſibi modus vocis ab eo daretur, non inepte ſubjecit præfectus, *Do tibi modi loco eum, quicum diſputas.* Reſpondenti itidem modus ſit voluntas interrogantis.

XXII. Porro autem ſicut Socrates maxime ab iis abſtinendum cibis aiebat, qui non eſurientes ad edendum, et potibus, qui non ſitientes ad bibendum pelliciunt: ſic et eos ſermones ad garrulitatem proclivis maxime vitet, ad quos cum voluptate aliqua fertur, inque iis ſolet eſſe nimius: eoſque occurrentes ſibi averſetur. Puta, bellicoſi multi ſunt in bellis narrandis: talemque facit Homerus Neſtorem, ſæpenumero ſua præclara recenſentem facinora. Eodemque modo iis qui in judicio cauſas obtinuerunt, aut præter exſpectationem apud reges vel principes viros gratioſi fuerunt, veluti morbus

E περ νόσημά τι, προσαπίπτει καὶ παρακολουθεῖ τὸ μεμνῆσθαι καὶ διηγεῖσθαι πολλάκις ὧν τρόπον εἰσῆλθον, προσήχθησαν, ἠγωνίσαντο, διελέχθησαν, ἐξήλεγξαν ἀντιδίκους τινὰς ἢ κατηγόρους, ἐπηνέθησαν. Πολλῷ γὰρ ἔστιν ἡ χαρὰ τῆς κωμικῆς ἐκείνης ἀγρυπνίας λαλίστερον, ἀναῤῥιπίζουσα πολλάκις ἑαυτὴν, καὶ προσφατον ποιοῦσα τοῖς διηγήμασιν. Ὅθεν ὀλισθηρὰ πρὸς τοὺς τοιούτους τῶν λόγων εἰσὶν ἁπάσης προφάσεως. Οὐ γὰρ μόνον

Ὅπου τις ἀλγεῖ, κεῖθι κἀ τὴν χεῖρ' ἔχει,

ἀλλὰ καὶ τὸ ἡδόμενον ἔχει τινὰ φανερὰν ἐν ἑαυτῷ, καὶ
F περιάγει τὴν γλῶτταν, ἐπορέγεται ἀεὶ τῇ μνήμῃ βοηθοῦντα. Οὕτω καὶ τοῖς ἐρωτικοῖς ἡ πλείστη ἀφορμὴ περὶ λόγους μνήμης τινὰ τῶν ἐρωμένων ἀναδιδόναι· οἵ γε καὶ μὴ πρὸς ἀνθρώπους, πρὸς ἄψυχα περὶ αὐτῶν διαλέγονται,

Ὦ φιλτάτη κλίνη·———

F. 6. Ὦ φιλτάτη—δικαίᾳ] Ita distinxi cum Xyl. et Salmas. Pro vulgato ἃ sumsi ex ab A. D. marginibus C. et Mosc. 1. item Mez. et Salmas. Pro καὶ τῶν θεῶν malim κ' εἴ τῶν θεῶν· ut Reisk.

quidam incidit atque comitatur, quod sæpenumero memorant narrantque, quo modo ingressi, adducti sint, certaverint, differuerint, actores aut adversarios aliquos redarguerint, laudem retulerint. Est enim gaudium longe comica illa vigilia loquacius, subinde seipsum excitans, et narrando innovans. Itaque proclives ad hujusmodi sermones quavis data ansa feruntur. Non enim tantummodo

Ubi dolor urget aliquem, ibi manum tenet,

sed et delectatio vocem in se habet, secumque linguam circumducit, semper cupiens memoriam ea fulcire. Ita et amantes plerumque in eo occupatos videas, ut sermone aliquo memoriam eorum quæ amant repræsentent: de quibus si non cum hominibus, saltem cum rebus animæ expertibus colloquuntur: ut,

O sponda mi carissima!—

καὶ

Βακχὶς θεὸν σ' ἐνόμισεν, εὐδαίμων λύχνε·
Καὶ μὴν θεῶν μέγιστος, εἰ ταύτῃ δοκεῖς.

Ἔτι μὲν οὖν ἀτεχνῶς ἡ λαλιὰ γάθμη πρὸς τοὺς λόγους ἀβόλεθρος· οὐ μὴν ἀλλὰ μᾶλλον ἑτέρων ἑτέροις πεφυ- 514
πεπονθώς, ὀφείλει τούτους φυλάττεσθαι, καὶ ἀνέχειν ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων καὶ ἀναχρέμπτειν, ὡς πορρωτάτω προαγαγεῖν καὶ ἀπομηκῦναι ἀεὶ δι' ἡδονὴν δυναμένων. Τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ πρὸς τοὺς λόγους ἐκείνους πεπόνθασιν οἱ οἷς κατ' ἐμπειρίαν ἢ ἕξιν τινὰ τῶν ἄλλων διαφέρειν νομίζουσι. Φίλαυτος γὰρ ὢν καὶ φιλόδοξος ὁ τοιοῦτος,

Νίμιν τὸ πλεῖστον ἡμίσας τούτῳ μέρος,
Ἵν' αὐτὸς αὑτῷ τυγχάνῃ κρατίστος ὤν·

ἐν ἱστορίαις, ὁ ἀναγνωστικός· ἐν τεχνολογίαις, ὁ γραμματικός· ἐν διηγήμασι ξενικοῖς, ὁ πολλὴν χώραν ἐπελη- B
λυθὼς καὶ πεπλανημένος. Ὥστε καὶ ταῦτα δεῖ φυλάττεσθαι· δελεαζομένη γὰρ ὑπ' αὐτῶν ἡ Ἀβολεσία, καθάπερ ζῶον ὀπὴ νομὰς συνήθεις πρέπει. Θαυμαστὸς

et,

Lucerna beata, Bacchis te deum putat:
Eique si videre, deorum es maximus.

Nimirum autem garrulus eſt ubi ad verba venitur, alba, (quod dicitur proverbio,) amuſſis: et tamen alius ad aliud ſermonis genus cum ſit propenſior, id ipſum potiſſimum vitare, ab eoque ſe abſtinere et revellere debet: qui hoc eum quam longiſſime provehere, et ob voluptatem prolixum in loquendo facere poſſit. Eodem modo affici ſolent ſermonibus de eo rerum genere, in quo ob peritiam habitumve aliquem aliis ſe præſtare cenſent. Sui enim, et gloriæ ſtudioſi tales homines, quiſque

Partem diei tribuit maximam huic rei,
In qua præſtare novit ipſus ſe ſibi.

ſic qui multæ lectionis eſt, hiſtorias: grammaticus, artificia ſermonis: peregrinas res, qui multum terræ pervagatus eſt, ſolent inculcare. Itaque hic quoque adhibenda eſt cautio: ineſcata enim garrulitas iis rebus tanquam animal ad uſitata ſibi paſcua fertur. Dig-

δὲ ὁ Κῦρος, ὅτι καὶ τὰς ἀμίλλας ἐποιεῖτο πρὸς τοὺς ἥλικας, οὐκ ἐν οἷς κρείττων, ἀλλ' ἐν οἷς ἀπειρότερος ἦν ἐκείνων, εἰς ταῦτα προκαλούμενος· ἵνα μήτε λυπῇ παρὰ δοκιμῶν, καὶ μανθάνων ὠφελῆται. Ὁ δὲ ἀδολέσχης τοὐναντίον, ἂν μόν τις ἐμπέσῃ λόγος ἐξ οὗ μαθεῖν τι δύναται καὶ πυθέσθαι τῶν ἀγνοουμένων, τοῦτον ἐξωθεῖ καὶ ἐκκρούει, μισθὸν αἰτῶν δοῦναι μικρὸν τῷ σιωπῆσαι μὴ δυναμένῳ· εἰς δὲ τὰς ἑώλους καὶ πολυπατήτους κύκλῳ περιῶν εἰσελαύνει ῥαψῳδίας τὸν λόγον. Ὡς τῶν παρ' ἡμῖν τις ἐξ τύχης ἀνεγνωκὼς δύο τῶν Ἐφόρου βιβλίων ἢ τρία, πάντας ἀνθρώπους κατέτρωσε, καὶ πᾶν ἀνάστατον ἐποίει συμπόσιον, ἀεὶ τοῖς περὶ Λεύκτρους μάχῃ καὶ τοῖς συνεχῆ διηρημένος· ὅθεν Ἐπαμινώνδας παρωνύμιον ἔσχεν.

κγ'. Οὐ μὴν ἀλλὰ τοῦτό γε τῶν κακῶν ἐλάχιστόν ἐστι, καὶ δεῖ προσχωρεῖν εἰς ταῦτα τοῖς Ἀδολεσχίαν· ἧττον γὰρ ἀηδὲς ἔστι τὸ λάλον ἐν τῷ φιλολόγῳ πλεονάζον.

nus admiratione Cyrus, qui cum æqualibus contentiones ſuſceperit, non earum rerum in quibus præſtabat, ſed quarum erat imperitior: ad has provocans, ut neque contriſtaret eos vincens, et diſcendo utilitatem perciperet. Contra garrulus, ſi ſermo incidat de re aliqua, unde diſcere et cognoſcere aliquid ſibi ignotum queat, eum profligat, neſcius tacendo ei exiguam dare mercedem: orationem vero in obſoletos jam et uſu protritos centones in orbem redigit. Ita quidam apud nos, cum forte fortuna duos aut tres legiſſet Ephori libros, omnes obtundebat homines, et omnia convivia devaſtabat, ſemper Leuctricam pugnam et quæ ſequuntur narrans; unde Epaminondæ cognomentum ei factum fuit.

XXIII. Enimvero hoc quidem omnium eſt malorum minimum, eoque avertenda eſt loquacitas: minus enim eſt moleſta, quando rerum ad humanitatem pertinentium commemoratione nimia peccat.

Ἐθισέον δὲ καὶ γράφειν τι τῶν τοιούτων, καὶ παραλέγεσθαι D
κατ' ἰδίαν. Ὁ μὲν γὰρ Σπεύσιππος Ἀντίπατος, ὡς ἔοικε,
μὴ δυνάμενος μηδὲ βουλόμενος ὁμόσε χωρεῖν τῷ Καρνεά-
δῃ μετὰ πολλῆς ῥεύματος εἰς τὴν Στοὰν φερομένῳ, γρά-
φων δὲ καὶ πληρῶν τὰ βιβλία τῆς πρὸς αὐτὸν ἀντιλο-
γιῶν, καλαμοβόας ἐπεκλήθη· τὸν δὲ ἀδολέσχην ἴσως ἂν
ἡ πρὸς τὸ γράφειν σκιαμαχία καὶ βοὴ καὶ πλῆθος ἀπε-
ρύκουσα καθ' ἡμέραν, ἐλαφρότερον προσηνέσθη τοῖς
συνοῦσιν· ὥσπερ οἱ κύνες εἰς λίθους καὶ ξύλα τὴν ὀργὴν ἀφέν-
τες, ἧττον εἰσὶ χαλεποὶ τοῖς ἀνθρώποις. Ἁρμόσει δ' αὐτοῖς E
σφόδρα καὶ τὸ μετὰ χρειττόνων ἀεὶ καὶ πρεσβυτέρων ὁμιλεῖν·
αἰσχυνόμενοι γὰρ αὐτῶν τὴν δόξαν, οὐ ἕξει γενήσονται
τῶν σωφρόνων. Τούτοις δὲ δεῖ ἀεὶ καὶ συμμεμίχθαι καὶ
συμπεπλέχθαι τοῖς ἐθισμοῖς τὴν πρόσοχλον ἐκείνην καὶ τὸ
ὀπιλογισμόν, ὅταν τι μέλλωμεν λαλεῖν, καὶ τὰ ῥήματα
τῷ στόματι προστρέχῃ, Τίς οὗτος ὁ λόγος ὁ ἐφεστὼς καὶ
καταβιαζόμενος; ὅπῃ τί δὲ ἡ γλῶσσα ἀπάρει; τί δὲ

Quin et adſuefaciendi ſunt qui vitio huic ſunt obnoxii, ut ſcribant aliquid, et ſeorſim diſſerant. Stoicus quidem Antipater, ut fertur, cum neque poſſet neque vellet congredi cum Carneade, magno cum impetu in Stoicos invehente, interim ſcribens libroſque implens contradictionibus adverſus eum, Calamoboas appellatus eſt, (quod calamo ſcilicet vociferaretur:) garrulum autem umbratilis illa ſcribendi concertatio et vociferatio a multitudine abducens, fortaſſis paulatim tolerabiliorem conſuescentibus præbuerit: ſicut canes ubi in ligna aut lapides deſævierunt, minus adverſum homines ferociunt. Congruet illis etiam admodum perpetua cum præſtantioribus et ſenioribus conſuetudo; ut verecundia illorum exiſtimationis ducti ad tacendum adſuescant. Atque his quidem adſuefactionibus ſemper debet adhiberi et implicari hæc obſervatio et ratiocinatio, ubi aliquid ſumus dicturi, et verba ad os procurrunt, *Quiſnam eſt hic ſermo qui inſtat et urget? quorſum tendit lingua? quid boni di-*

ἐκπόνει τὸ εὐγένειαν καλόν, ἢ τί σιωπήσαντι δυσχερές; Οὐ γὰρ ὡς βάρος τι δεῖ πιέζοντα ἀποθέσθαι τὸν λόγον· ἐπεὶ τὸ δεδραμένον γε καὶ ῥηθὲν ὁμοίως· ἀλλ' ἢ δι' αὐτὸς ἄν-
F θρωποι δεόμενοί τινος λαλοῦσιν· ἢ τοὺς ἀκούοντας ὠφελοῦντες· ἢ χάριν τινὰ παρασκευάζοντες ἀλλήλοις, ὥσπερ ἁλσὶ τοῖς λόγοις ἐφηδύνουσι τὴν ἀφατριὸν καὶ τὴν παροῦσαν ἢ τυγχάνουσιν ὄντες. Εἰ δὲ μήτε τῷ λέγοντι χρήσιμον, ὅτε ἀναγκαῖον τοῖς ἀκούουσι τὸ λεγόμενον, ἡδονή τε καὶ χάρις ὑπὸ τοῦτοι, διὰ τι λέγεται; τὸ γὰρ μάτην ὑπ' ἀφρενῆς, οὐχ ἧττον ἐν τοῖς λόγοις ἢ τοῖς ἔργοις ὄζει. Ἐπὶ πᾶσι δὲ καὶ παρὰ ταῦτα πάντα δεῖ παρεῖναι ἔχειν καὶ μνημο-
515 νεύειν τὸ Σιμωνίδειον, ὅτι Λαλήσας μὲν, πολλάκις μετενόησε, σιωπήσας δὲ, οὐδέποτε· καὶ τὴν ἄσκησιν, ὅτι πάντων ἐπικρατεῖ καὶ ἰσχυρόν ἐστιν· ὅπου καὶ λυγμὸν καὶ βῆχα ἄνθρωποι τῷ μὴ παρεῖναι ἀσχολούμενοι, μετὰ πόνου καὶ ἀλγηδόνος ἐξεκρούσαντο. Σιγὴ δὲ οὐ μόνον ἄδιψον, ὡς φησιν Ἱπποκράτης, ἀλλὰ καὶ ἄλυπον καὶ ἀνώδυνον.

cendo, quid mali tacendo ſum conſecuturus? Neque enim oratio urgens deponenda eſt oneris in morem, cum etiam emiſſa permaneat nihilo minus. Sed aut ſuæ alicujus neceſſitatis cauſa loquuntur homines, aut ut proſint auditoribus, aut gratiæ invicem alicujus conciliandæ cauſa converſationem actionemve ſuſceptam ſermone tanquam ſale condiunt. Ubi vero neque dicenti utile, neque audienti neceſſarium eſt quod dicitur, neque voluptatem aut gratiam parit; quorſum dicitur? Vanitas enim et fruſtra eſſe, non minus in verbis quam in rebus locum habet. Præter hæc omnia poſtremo loco in promtu habeatur et memoriæ inhæreat Simonidis illud, qui dixit, *Sæpe pœnitentia ſe ductum quod locutus eſſet, nunquam quod tacuiſſet:* tum hoc, adſuefactionis magnam eſſe in omnibus rebus vim; quando ſingultum etiam et tuſſim homines attendendo profligantes, cum labore et dolore expulerunt. Silentium autem non ſiti modo, ut Hippocrates ait, ſed moleſtia etiam ac dolore vacat.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΠΟΛΥΠΡΑΓΜΟΣΥΝΗΣ.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΠΟΛΥΠΡΑΓΜΟΣΥΝΗΣ.

PLUTARCHI

DE

CURIOSITATE.

α'. ΑΠΝΟΥΝ ἢ σκοτεινὴν ἢ δυσχείμερον οἰκίαν ἢ νοσώδη φυγεῖν μὲν ἴσως ἄριστον· ἂν δὲ φιλοχωρῇ τις τὸ συνήθως, ἔστι καὶ φῶτα μεταθέντα, καὶ κλίμακα μεταβαλόντα, καὶ θύρας τινὰς ἀνοίξαντα, τὰς δὲ κλείσαντα, λαμπροτέραν, εὐπνοωτέραν, ὑγιεινοτέραν ἐργάσασθαι· καὶ πόλεις τινὲς ἔτω μεταθέντες ὠφέλη-

I. DOMUM, quæ non perfletur, aut tenebricosa sit, vel hyemi tempestatibusque obnoxiam, deserere fortassis optimum est: si quis tamen ob consuetudinem loco eo delectetur, potest ea fenestris transpositis, scalis mutatis, januis aliquibus apertis, aliis clausis, splendidior, perspicibilior, ac salubrior reddi. Quo genere mutationis quidam urbibus magnam utilitatem conciliaverunt: sicut meam pa-

σαν· ὥσπερ τῷ ἐμῷ πατρίδι τοὺς ζέφυρον ἄνεμον κεκλιμένην, καὶ τὸν ἥλιον ἐρείδοντα δείλης ἀπὸ τοῦ Παρνασσοῦ δεχομένην, ὅτι τὰς ἀναπολὰς τραπῆναι λέγουσιν ὑπὸ τοῦ Χαίρωνος· ὁ δὲ φυσικὸς Ἐμπεδοκλῆς ὄρους τινὰ ἀμφοτέρωθεν βαρεῖ καὶ νοσώδει χωρίῳ τοῦ πεδίου τὴν νότον ἐμπνέουσαν ἐμφράξας, λοιμὸν ἔδοξεν ἐκκλεῖσαι τῆς χώρας. Ἐπεὶ τοίνυν ἔστί τινα πάθη νοσώδη καὶ βλαβερὰ καὶ χειμῶνα παρέχοντα τῇ ψυχῇ καὶ σκότος, ἄριστον μὲν ἐξωθεῖν ταῦτα καὶ καταλύειν εἰς ἔδαφος, αἰθρίαν καὶ φῶς καὶ πνεῦμα καθαρὸν διδόντας ἑαυτοῖς· εἰ δὲ μή, μεταλαμβάνειν γε καὶ μεταρμόττειν ἄλλως γέ πως τοὺς ἀηδίας ἢ τρέφοντας. Οἷον εὐθύς, ἡ Πολυπραγμοσύνη, φιλομάθειά τις ἐστὶν ἀλλοτρίων κακῶν, ἔνθα φθόνου δοκοῦσα καθαρεύειν νόσος, ἔνθα κακοηθείας.

Τί τἀλλότριον, ἄνθρωπε βασκανώτατε,
Κακὸν ὀξυδορκεῖς, τὸ δ' ἴδιον παραβλέπεις;

μεταθὲς ἔξωθεν, καὶ μετάστρεφον εἴσω τὴν Πολυπραγ-

triam ad Favonium ventum inclinatam, Soliſque radios ſub veſperam Parnaſo incumbentis excipientem, verſus ortum converſam a Chærone ferunt. Empedocles vero phyſicus quodam montis hiatu, unde gravis et inſalubris in planitiem exhalabat auſter, obturato, creditus eſt peſtem ea regione excluſiſſe. Quando igitur ſunt affectiones quædam morboſæ ac damnoſæ, et quæ tempeſtatem tenebraſque animo inferant, optimum quidem fuerit eas expellere et ſolo proſternere, animoque hac ratione ſerenitatem, lucem, purumque ſpiritum parare: at ſi fieri hoc nequit, ſaltem circumagendo et vertendo ita mutandæ ſunt, ut commodiores nobis aptioreſque fiant. Talis eſt, quæ ſe nobis offert, curioſitas, cupiditas quædam cognoſcendi aliorum mala, morbus neque invidiæ, ut apparet, neque malignitatis vacuus.

Aliena quorſum acute pervides mala,
In propriis cæcus, hominum invidiſſime?

transfer extrinſecus, et intro converte curioſitatem, ſiqui-

μοσύνην· εἰ χαίρεις κακῶν μεταχειριζόμενος ἱστορίαν, ἔχεις εἴκοι πολλὴν ὑφ' ἑαυτῷ,

Ὅσσον ὕδωρ κατ' Ἀλιζώνος, ἢ δρυὸς ἀμφὶ πίτυλα,

τοσοῦτον πλῆθος εὑρήσεις ἁμαρτημάτων ἐν τῷ βίῳ, καὶ παθῶν ἐν τῇ ψυχῇ, καὶ παραπτωμάτων ἐν τοῖς καθή-
E κουσιν. Ὡς γὰρ ὁ Ξενοφῶν λέγει τοῖς οἰκονομικοῖς ἴδιον εἶ) τῶ ἀμφὶ θυσίαν σκεύων, ἴδιον τῶ ἀμφὶ δεῖπνα τόπον, ἄλλαχοῦ κεῖσθαι τὰ γεωργικά, χωρὶς τὰ πρὸς πόλεμον· οὕτω σοι τὰ μὲν ἔστιν ἀπὸ φθόνου κακὰ κείμενα, τὰ δ' ἀπὸ ζηλοτυπίας, τὰ δ' ἀπὸ δειλίας, τὰ δ' ἀπὸ μικροψυχίας. Ταῦτ' ἔπελθε, ταῦτα ἀναθεώρησον· τὰς εἰς γειτόνων θυρίδας, καὶ τὰς παρόδους τὰς πολυπραγμοσύνης
F ἔμφραξον, ἑτέρας δὲ ἄνοιξον εἰς τὸν ἀνδρωνῖτιν τὸν σεαυτοῦ φερούσας, εἰς τὸν γυναικωνῖτιν, εἰς τὰς τοῦ θεραπόντων ἀφίξας· ἐκεῖθα ἕξει ὑφελοῦς οὐκ ἀχρήστους, οὐδὲ κακοήθεις, ἀλλ' ὠφελίμους καὶ σωτηρίους, τὸ

D. 10. Ὅσσον—ἀμφὶ πίτυλα] Sic Xyl. quocum conſentiunt C. D. Voſſ. Vulgo, Ὅσσα—ἀμφιπίτυλα.

dem delectaris malorum tractanda hiſtoria, domi tibi copioſa eſt materia,

Quantum ad Alizona aquæ eſt, folia aut quot germinat ilex,

tantam multitudinem invenies peccatorum in vita, et perturbationum in animo, et delictorum in officio. Xenophon ait iis qui familiam probe adminiſtrant, ſuum eſſe reponendis ſacrificiorum vaſis, ſuum cœnæ, ſuum ruſticorum, ſuum bellicorum inſtrumentorum locum: tu quoque itidem habes repoſita mala quæ ab invidia, quæ ab obtrectatione, quæ a timiditate, quæ a ſordibus illiberalitatis proficiſcantur. Hæc recenſe, hæc ordine conſidera: feneſtras quibus in viciniam proſpicis, et diverticula curioſitatis occlude: alia aperi quæ in conclave tuum, quæ in gynecæum, quæ in familiæ ducant cellas: ibi negotium inveniet non inutile, non malignum, ſed conducibile et ſalutare, cu-

φιλοπευθὲς τοῦτο καὶ φιλοπράγμον, ἐκάστῳ προὺς ἑαυτὸν λέγοντος,

Πῆ παρέβην; τί δ' ἔρεξα; τί μοι δέος ἐκ ἐτελέσθη;

Β'. Νῦν δὲ ὥσπερ ἐν τῷ μύθῳ τὴν Λαμίαν λέγουσιν οἴκοι μὲν ἀΐδειν τυφλὴν, ἐν ἀγγείῳ τινὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχουσαν ἀποκειμένους, ἔξω δὲ προϊοῦσαν ἐπιτίθεσθαι καὶ βλέπειν· οὕτως ἡμῶν ἕκαστος ἔξω καὶ πρὸς ἑτέρους τῇ κακονοίᾳ τὴν περιεργίαν, ὥσπερ ὀφθαλμὸν, ἐπιτίθησι· τοῖς δὲ ἑαυτοῦ ἁμαρτήμασι καὶ κακοῖς πολλάκις προσπαίομεν ὑπ' ἀγνοίας, ὄμμα ἐπ' αὐτὰ καὶ φῶς οὐ προσφέροντες. Διὸ καὶ τοῖς ἐχθροῖς ὠφελιμώτερός ἐστιν ὁ πολυπράγμων· τὰ γὰρ ἐκείνων ἐλέγχει καὶ προφέρεται, καὶ δέδοικεν αὐτοῖς ἃ δεῖ φυλάξασθαι καὶ διορθώσασθαι· τοῦ δὲ οἴκοι τὰ πλεῖστα παροράσθαι τὴν περὶ τὰ ἔξω πίστιν. Ὁ μὲν γὰρ Ὀδυσσεὺς, οὐδὲ τῇ μητρὶ διαλεχθῆναι πρότερον ὑπέμεινεν, ἢ πυθέσθαι πα- 516

F. 9. ἄϊδειν] Xyl. conjicit εἴδειν.

A. 1. ἐπιτίθεσθαι] Sic A. Voſſ. Anon. item varia lectio C. Vulgo, ἀντιτίθεσθαι.

A. 5. περιπίπτομεν] Sic C. D. Colleg. Nov. Vulgo, παραπταίομεν.

piditas iſta ſciſcitandi et agendi, quovis ſe ita compellante,

Qua prætergreſſus, quid feci, quidve reliqui
Infeſtum, ſuſto quod opus fuit?—

II. Nunc, quemadmodum in fabulis eſt Lamiam domi dormire cæcam, oculis in quodam vaſculo repoſitis, foras autem egreſſam inſerere oculos et videre: ita quiſque noſtrum foris et adverſum alios malignitati curioſitatem quaſi oculos aptat, in ſua ipſius peccata et mala impingens ſæpenumero ob ignorationem, viſum iis et lumen non adhibens. Quo fit ut inimicis quam ſibi utilior ſit homo curioſus: eorum enim res arguit et in lucem protrahit, oſtenditque ipſis quid cavere, quid corrigere debeant: ſuas autem majori ex parte præterit et non videt, attonitus ſtudio aliena noſcendi. Ulyſſes quidem ne cum matre quidem colloqui ſuſtinuit ante quam

β ἐκ τοῦ μάντεως ὧν ἕνεκα ἦλθεν εἰς ᾅδου· πυθόμενος δὲ τοῦτο, πρός τε Ζωΐτιλλον ἔτρεψεν αὑτὸν, καὶ τὰς ἄλλας γυναῖκας ἀνέκρινε, τίς ἡ Τυρὼ, καὶ τίς ἡ καλὴ Χλωρὶς, καὶ διὰ τίν' Ἐπικάστη ἀπέθανεν,

Ἀψαμένη βρόχον αἰπὺν ἀφ' ὑψηλοῖο δόμοιο.

Ἡμεῖς δὲ τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐν πολλῇ ῥᾳθυμίᾳ καὶ ἀγνοίᾳ θείμενοι καὶ ἀμελήσαντες, ἑτέρους γενεαλογοῦμεν, ὅτι τοῦ γείτονος ὁ πάππος ἦν Σύρος, Θρᾷττα δὲ ἡ τήθη· ὁ δεῖνα δὲ ὀφείλει τάλαντα τρία, καὶ τὸν τόκον οὐκ ἀπεδέδωκεν. Ἐξετάζομεν δὲ καὶ τοιαῦτα, πόθεν ἡ γυνὴ δ' δεῖνος ἐπανήρχετο, τί δὲ ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα καθ' c ἑαυτοὺς ἐν τῇ γωνίᾳ διελέγοντο. Σωκράτης δὲ πρὸς ἅπαντα τὰ τοιαῦτα ἀπορῶν τὸ Πυθαγόρου λέγων ἔπειθε. Καὶ Ἀρίστιππος Ὀλυμπάσιν Ἰσχομάχῳ συμβαλὼν πρῶτα, τί Σωκράτης διαλεγόμενος, ὅπως τοὺς νέους διαθήσει· καὶ μικρὰ ἄττα τῶν λόγων αὐτῷ σπέρματα καὶ δείγματα λαβὼν, ὅπως ἐμπαθῶς ἔχει ὥστε τῷ σώματι συμπεσεῖν, καὶ

e vate audiviſſet ea quorum gratia ad inferos venerat: his cognitis, et ad matrem ſe convertit, et in reliquas mulieres inquiſivit, quæ Tyro eſſet, quæ formoſa Chloris, cur mortua fuerit Epicaſta

Sublimis funem tecti de culmine nectens.

Sed nos cum noſtrarum rerum ſocordia, ignoratione, et neglectu ſummo, in aliorum natales inquirimus: ſcilicet vicini noſtri avum fuiſſe Syrum, aviam Threſſam: illum tria debere talenta, neque perſolviſſe uſuras. Quin et talia indagamus, unde uxor hujus redeat, quid iſte et iſte in angulo inter ſe ſint locuti. At Socrates circumibat perſcrutans, quibus dictis Pythagoras fidem ſibi paraſſet. Et Ariſtippus in Iſchomachum ludis Olympicis incidens, quæſivit quibuſnam diſputationibus Socrates ita animos adoleſcentum afficeret: acceptiſque exiguis ſermonum ejus ſeminibus atque documentis, ita vehementem ſenſit animi ardorem, ut et corpus marceſceret, et

γενέσθαι παντάπασιν ἀχρεὼς καὶ ἰχνός· ἄχρις οὗ πλεύσας Ἀθήναζε δηλῶν καὶ διδασκαλούμενος, ἠρύσατο τῆς πηγῆς, καὶ τὸν ἄνδρα καὶ τὸν λόγον αὐτῷ καὶ τὴν φιλοσοφίαν ἐξώρησεν, ἧς ἐστὶ τέλος, διαγνῶναι τὰ ἑαυτῶν κακὰ καὶ ἀπαλλαγῆναι.

γ'. Ἀλλ' ἔνιοι τὸν ἴδιον βίον, ὡς ἀτερπέστατον θέαμα, προσιδεῖν οὐκ ὑπομένουσιν, οὐδ' ἀναπτύσσουσι τὸν λογισμόν, ὡς φῶς, ἐφ' ἑαυτοὺς καὶ προσαγαγεῖν· ἀλλ' ἡ ψυχὴ γέμουσα κακῶν πανοδαπῶν, καὶ φρίττουσα καὶ φοβουμένη τὰ ἔνδον, ἐκπηδᾷ θύραζε καὶ πλανᾶται περὶ τἀλλότρια, βόσκουσα καὶ παίνουσα τὸ κακόηθες. Ὡς γὰρ ὄρνις οὐ οἰκίᾳ πολλάκις, τροφῆς προδαπείσης εἰς γωνίαν καταδῦσα σκαλεύῃ,

Ἐνθά γε τις διαφαίνοι' ἄτ' ἐν κοπρίᾳ μία κριθή·

περιδραπλησίως οἱ πολυπράγμονες, ἐπιβάντες τοῖς ἐν μέσῳ λόγοις καὶ ἱστορίαις, καὶ ἃ μηδεὶς κωλύει πυνθάνεσθαι μηδὲ ἄχθεται πυνθανομένοις, τὰ κρυπτόμενα καὶ λαν-

D. 7. οἰκία] οἰκίσκῳ corrigit Valckenarius ad Herodot. p. 557.
D. 9. Ἐνθά γε τις] Sic D. et Codex Xyl. Vulgo, Ἐνθά γε δή a Steph. Antea, Ἐνθάδε καί.

plane pallidus graciliſque redderetur: donec ſitibundus et flagrans Athenas navigavit, et ipſo de fonte hauſit, Socratemque et doctrinam ejus atque philoſophiam cognovit: cujus philoſophiæ finis eſt, perſpicere ſua mala, iiſque liberari.

III. Verum quidam ſuam ipſorum vitam, tanquam injucundiſſimum ſpectaculum, inſpicere, ac rationem veluti lumen in ſeſe reflectere non ſuſtinent; quippe anima omnigenum vitiorum plena horrens et metuens ea quæ intus ſunt, exſilit foras, et vagatur circum aliena, paſcens et ſaginans ſuam vitioſitatem. Sicut enim gallina propoſito ſæpe alimento in angulum aliquem ſeſe ſubducit, ubi vel in ſterquilinio unicum apparet hordei granum: ita curioſi in medio ſitos ſermones et hiſtorias, et de quibus nemo prohibet aut indignatur quæri prætereuntes, occultata et la-

θανόντα κακὰ πάσης οἰκίας ἐκλέγουσι. Καίτοι γε τὸ τῆ Αἰγυπτίᾳ χάριεν, ὡς τὸν ἐρωτῶντα τί φέρει συγκεκαλυμμένον, Διὰ τοῦτο συγκεκάλυπται. Καὶ σὺ δὴ τί πολυπραγμονεῖς τὸ ἀποκρυπτόμενον; εἰ μή τι κακὸν ἦν οὐκ ἂν ἀπεκρύπτετο. Καίτοι μὴ κόψαντά γε θύραν εἰς οἰκίαν ἀλλοτρίαν οὐ νομίζεται παρελθεῖν· ἀλλὰ νῦν μὲν εἰσι θυρωροὶ, πάλαι δὲ ῥόπτρα κρουόμενα πρὸς ταῖς θύραις αἴσθησιν παρεῖχεν, ἵνα μή τὶς οἰκοδέσποιναν ἢ μέσῳ καταλάβῃ ὁ ἀλλότριος, ἢ τὴν παρθένον, ἢ κολαζόμενον οἰκέτην, ἢ κεκραγυίας τὰς θεραπαινίδας. Ὁ δὲ πολυπράγμων ἐπ' αὐτὰ ζῶντα ὠδυδύεται, σώφρονος μὲν οἰκίας καὶ καθεστώσης, οὐδ' ἂν ὠδακελῇ τις, ἡδέως γενόμενος θεατής· ὧν δὲ ἕνεκα κλεὶς καὶ μοχλὸς καὶ αὐλειος, ζῶντα ἀνακαλύπτων καὶ φέρων εἰς τὸ μέσον ἑτέροις. Καίτοι καὶ τῶν ἀνέμων μάλιστα δυσχεραίνομεν, ὡς Ἀρίστων φησὶν, ὅσοι τὰς ῥιπὰς ἀναστέλλουσιν ἡμῶν· ὁ δὲ πο-

E. 6. κἀφαντά] Ita omnes libri, excepto Stephano et tribus Gr. Latinis, qui habent κἀψαντά.

tentia cujuſque familiæ mala colligunt. Et quidem ſcitum eſt illud Ægyptii, qui interrogatus quidnam id eſſet, quod velatum gerebat, *Ideo*, inquit, *velatum eſt, ut ignoretur*. Tu quoque, dicerem curioſo, quid inquiris in rem abſconditam? non celaretur, ſi non eſſet malum. Niſi pulſato prius oſtio ingredi in alienam domum non eſt moris: et nunc ejus rei gratia janitores habentur, antiquitus, mallei januis appenſi ſignum dabant; ne ſcilicet alienus matremfamilias in medio offenderet, aut virginem, aut ſervum vapulantem, aut vociferantes ancillas. Curioſus in hæc ipſa ſe inſinuat, familiæ quidem bene conſtitutæ haud libenter, etiam ſi rogaretur, futurus ſpectator: quorum vero cauſa clavis, vectis, et fores inventæ ſunt, ea detegens aliiſque enuncians. Ventorum, aiebat Ariſto, moleſtiſſimi ſunt ii, qui amictum nobis retegunt. Curioſus non veſtes proximo-

λυπράγμων οὐ τὰ ἱμάτια τῶν πέλας, οὐδὲ τὰς χιτῶνας, ἀλλὰ τὰς τοίχους ἀπαμφιέννυσι, τὰς θύρας ἀναπετάννυσι, καὶ μέχρι παρθενικῆς ἀπαλόχροος, ὡς πνεῦμα, διαδύεται καὶ διέρπει, βακχεῖα καὶ χορεύσεις καὶ παννυχίδας ἐξετάζων, καὶ συκοφαντῶν. 517

Δ'. Καὶ καθάπερ τῶν κωμῳδουμένων Κλέωνος

Τὰ χεῖρ' ἐν Αἰτωλοῖς, ὁ δὲ νοῦς ἐν Κλωπιδῶν·

οὕτω τῶν πολυπράγμονος ὁ νοῦς ἅμα ἐν πλουσίων οἴκοις ἐστὶν, ἐν δωματίοις πενήτων, ἐν αὐλαῖς βασιλέων, ἐν θαλάμοις νεογάμων· πάντα πράγματα ζητεῖ, τὰ ξένων, τὰ ἡμετέρων· οὐδὲ ἀκινδύνως ταῦτα ζητῶν. Ἀλλ' οἷον, εἴ τις ἀκονίτου γεύοιτο πολυπραγμονῶν τὴν ποιότητα, φθάσει τῆς αἰσθήσεως πρόσω νελὼν τὸν πρόσθομον· οὕτως οἱ τὰ τῶν μειζόνων κακὰ ζητοῦντες, προαναλίσκουσι τῆς γνώσεως ἑαυτούς. Καὶ γὰρ οἱ τῷ ἡλίῳ τὴν ἄφθονόν γε ταύτην καὶ καθαρεχυμένην ἅπασιν ἀκτῖνα B

A. 4. Τὰ χεῖρ'] Sic Ald. Baſ. Xyl. Voſſ. Colleg. Nov. et Ariſtoph. Equ. 79. Vulgo, Τὰ μὲν χεῖρ'.

A. 10. τὸν προαισθόμενον] Legendum vel αὐτὸν προαισθόμενον, vel τὸ προαισθόμενον.

rum, non tunicas, ſed ipſos parietes detrahit, fores pandit, atque adeo venti inſtar etiam teneram virginem pervadit, bacchationes, choreas, et per noctem ductas hilaritates, examinans atque calumnians.

IV. Et quemadmodum in comœdia exagitati Cleonis,

Manus in Ætolis, animus in Clepidis

erant: ita curioſi animus ſimul et in divitum ædibus eſt, et caſis pauperum, in aulis regum, in cubilibus recens nuptiis junctorum, omnes res indagat, peregrinorum, principum: has quidem non ſine periculo. Nam ſicut aconitum aliquis guſtans qualitatem ejus ſcrutandi cauſa prius perit quam ſaporem ſentiat: ita qui majorum mala rimantur, ſæpe prius ſeipſos peſſundant, quam cognoverint quod quærebant. Nam et hos qui, præterito copioſiſſimo hoc Solis et omnibus circumfuſo ſplendore ra-

παερῶντες, αὐτὸν δὲ τὸν κύκλον ἀναῤῥῶς καταβλέπειν καὶ ἀφαπέλλειν τὸ φῶς εἴσω βιαζόμενοι καὶ τολμῶντες, ἀποτυφλῶνται. Διὸ καλῶς Φιλιππίδης ὁ κωμῳδοποιὸς, ἐπύθετος αὐτῷ ποτε Λυσιμάχου τοῦ βασιλέως, Τίνος σοι τῶν ἐμῶν μέτα δῶ; Μόνον, εἶπεν, ὦ βασιλεῦ, μὴ τῶν ἀπορρήτων. Τὰ γὰρ ἥδιστα καὶ κάλλιστα τῶν βασιλέων ἔξω πεφύκεται, τὰ δεῖπνα, οἱ στῆτοι, αἱ πανηγύρεις, αἱ χάριτες· εἰ δέ τι ἀπόῤῥητόν ἐστι, μὴ προσέλθῃς, μηδὲ κινήσῃς· οὐ κρύπτεται χαρὰ βασιλέως εὐτυχοῦντος, οὐδὲ γέλως παίζοντος, οὐδὲ φιλανθρωπίας ἀφορμὴ καὶ χάριτος· φοβερόν ἐστι τὸ κρυπτόμενον, σκυθρωπὸν, ἀγέλαστον, δυσπρόσιτον, ὀργῆς τινος ὑποῦλον ὑποψίας, ἢ τιμωρίας βαρυθύμου σκέψις, ἢ ζηλοτυπία γυναικὸς, ἢ περὶ υἱὸν ὑποψία τις, ἢ πρὸς φίλον ἀπιστία. Φεῦγε τὸ μελανὸν τοῦτο καὶ σωρηδὸν νέφος· οὐ λήσεταί σε βεβρονῆσαν, οὐδὲ ἀφράψαν, ὅταν ἐκραγῇ τὸ νῦν κρυπτόμενον.

diorum, ipſum ejus orbem libere intueri, introque penetrare ſuo viſu conantur, luminibus capi videmus. Ideo præclare Philippides comicus poëta, cum ei Lyſimachus rex quodam tempore dixiſſet, *Quarum mearum rerum te impertiam?* reſpondit, *Modo ne arcano ullo.* Quæ enim ſuaviſſima et pulcherrima habent reges, ea conſpectui ſunt expoſita, cœnæ, opes, feſtivitates ſolennes, beneficia: ſi vero arcani quid eſt, cave acceſſeris aut moveris: non occultatur gaudium regis fortuna utentis ſecunda, non riſus jocantis, non beneficii apparatus: terribile eſt quod celatur, tetricum, riſu et acceſſu periculoſum; iræ puta alicujus latentis reſervatio, aut ſupplicii atrocis meditatio, aut rivalitas adverſus uxorem, aut ſiniſtra de filio ſuſpicio, aut de amico diffidentia. Fuge atram illam, et ſe condenſantem nubem: non latebit te id quod nunc occultatur, ubi cum tonitru et fulgure eruperit.

ε'. Τίς οὖν ἡ φυγή; ἀφιστασμὸς, ὡς εἴρηκα, καὶ μεθολκὴ τῆς Πολυπραγμοσύνης, μάλιστα μὲν ἐπὶ τὰ βελτίω καὶ τὰ ἡδίω τρέψαντι τὴν ψυχήν· τὰ δὲ ἐρανῷ πολυπραγμόνει, τὰ δὲ γῇ, τὰ δὲ ἀέρι, τὰ δὲ θαλάττῃ. Μικρῶν πέφυκας ἢ μεγάλων φιλοθεάμων. Εἰ μεγάλων, ἥλιον πολυπραγμόνει, πῦ κάτεισι, καὶ πόθεν ἄνεισι· ζήτει τὰς δὲ σελήνης, καθάπερ δὲ ἀνθρώπῳ μεταβολάς, ὧν τοσοῦτον καταλάλωτε φῶς, πόθεν αὖθις ἐκτήσατο,

Πῶς ἐξ ἀφάνους πρῶτον ἔρχεται νέα
Πρόσωπα καλλύνουσα καὶ πληρεμίην.
Χὤταν πυρ αὐτῆς εὐγενιζάτη φανῇ,
Πάλιν διαῤῥεῖ, κἀπὶ μηδὲν ἔρχεται.

Καὶ ταῦτα ἀπόῤῥητά ἐστι φύσεως, ἀλλ' οὐκ ἄχθεται τοῖς ἐλέγχουσιν. Ἀλλὰ τῶν μεγάλων ἀπέγνωκας; πολυπραγμόνει τὰ μικρότερα, πῶς τὸ φυτὸν τὰ μὲν ἀεὶ τέθηλε καὶ χλοάζει καὶ ἀγάλλεται παντὶ καιρῷ, τὸν ἑαυτοῦ ἐπιδεικνύμενα πλοῦτον, τὰ δὲ νῦν μὲν ἔστιν ὅμοια τούτοις, νῦν δὲ, ὥσπερ ἀνοικονόμητος ἄνθρωπος, ἀθρόως ἐκ-

V. Quomodo ergo fugiam, inquis? Curioſitatem avellendo, et avertendo, ut dixi: maxime animo ad meliora et jucundiora traducto. Conſidera quæ in cœlo, terra, mari, aëre ſunt. Aut enim magnarum aut parvarum rerum contemplatione duceris. Si magnarum, de Sole inquire, quæ ejus ortuum et obituum ſit ratio: examina Lunæ tanquam hominis mutationes, quo tantum luminis inſumſerit, atque unde id recuperet:

Primum recens cur ex obſcuro prodeat,
Fulgore pleno faciem colluſtrans ſuam?
Rurſumque, poſtquam viſa ſuit pulcherrima,
Spoliata ſenſim luce in nihilum diffluat.

Sunt quidem hæc naturæ arcana: ſed nec ei moleſta eſt eorum indagatio. At magnarum rerum de cognitione deſperaſti? minora ſcrutare: cur ſtirpium aliæ ſemper floreant, vireant, vigeant, ſuaſque opes omni tempore oſtentent: aliæ nunc his ſimiles, paulo poſt, veluti rei familiaris adminiſtrandæ ignarus homo, profu-

χάρτα τὴν θέαν, γυμνὰ καὶ πλοκὰ καταλείπεται· ἀφ' ἡ δὲ τὰ μὲν θεμάκεις, τὰ δὲ γωνιώδεις, τὰ δὲ τροχύλους καὶ θεφερεῖς ἐκδίδωσι τὰς καρπάς; Ἴσως δὲ ταῦτα οὐ πολυπραγμονήσῃς ὅτι τούτοις ἐθὲν κακόν ἐστιν. Ἀλλ' εἰ δεῖ πάντως τὸ θέλεγον ἐν φαύλοις τισὶν, ὥσπερ ἑρπετὸν ἐν θανασίμοις ὕλαις, ἀεὶ νέμεσθαι καὶ διατρίβειν, ὅτι τὰς ἱστορίας ἀγάγωμεν αὐτὸ, καὶ θορυβάλλωμεν ἀφθονίαν κακῶν καὶ θέαν· ἐνταῦθα γὰρ ἔνεισι θέσπιστα ἀνδρῶν καὶ ἐπιπλακτισμοὶ βίων, φθοραὶ γυναικῶν, ἐπιβέσεις οἰκετῶν, ἀφροδίλαι φίλων, θανασκευαὶ φαρμάκων, φθόνοι, ζηλοτυπίαι, ναυάγια οἴκων, ἐκπλώσεις ἡγεμόνων. Ἐμπίπλασο καὶ τέρπε σαυτὸν, ἐνοχλῶν μηδενὶ τῶν σωζόντων, μηδὲ λυπῶν.

ς'. Ἀλλ' ἔοικεν ἡ Πολυπραγμοσύνη μὴ χαίρειν ἐώλοις κακοῖς, ἀλλὰ θερμοῖς καὶ θεσπέσιοις· καὶ καινὰς τραγῳδίας ἡδέως θεᾶσθαι, τοῖς δὲ κωμικοῖς καὶ ἱλαροτέροις θεάγμασιν οὐ μάλα θεθύμως ὁμιλεῖν. Διὸ γάμον μὲν τινος ἢ θυσίαν ἢ θεπομπὴν διεξιόντος, ἀμε-

fis confertim ſuis copiis, nudæ atque inopes relinquantur: cur aliæ oblongos, aliæ angulos habentes, aliæ teretes et rotundos edant fructus. Sed fortaſſe hæc tu noles perquirere, quia nihil iis eſt mali. Proinde ſi omnino curioſitas in malis, tanquam ſerpens in lethali materia, verſari iiſque paſci debet, eam in hiſtorias traducamus, malorumque copiam immenſam fruendam præbeamus. In hiſtoriis enim inveniuntur caſus et ſubitæ mortes virorum, mulierum corruptelæ, inſidiæ ſervorum, calumniæ amicorum, veneni apparatus, invidiæ, obtrectationes, familiarum naufragia, principum de ſuo ſtatu deturbatio. Implere his, et oblecta teipſum, nulli moleſtiam, nulli dolorem tuorum exhibens.

VI. Sed apparet curioſitatem non gaudere obſoletis, verum recentibus malis: et novas tragœdias cum voluptate ſpectare, comicis et lætis actionibus non admodum libenter intereſſe. Itaque ergo nuptias aliquo, aut ſacrificium,

λὴς ὁ πολυπράγμων καὶ ῥᾴθυμος ἀκροατής ἐστι, καὶ παρακινοέναι τὰ πλεῖστά φησι, καὶ κελεύει ταῦτα σιωπᾶν καὶ παρέρχεσθαι τὴν διηγούμενον· ἂν δ' ἡ φλεγμονή τις παρθένου ἀδικαθήμενος, ἢ μοιχείαν γυναικός, ἢ δίκης παρασκευὴ, ἢ φάσιν ἀδελφῶν διηγῆται, ἔστε νυστάζει, οὔτε ἀχολεῖται,

Ἀλλά τι δίζηται ἐπέων, παρὰ τ' ἔπεα βάλλει.

Καὶ τὸ,

Οἴμοι, τὸ κακὸν τῆς εὐτυχίας
Ὡς μᾶλλον εἰς ὦτα φέρεται θνητῶν,

ἐπὶ τῶν πολυπραγμόνων ἐρημίαν ἔχειν ἀληθῶς. Ὡς γὰρ B αἱ σικύαι τὸ χεῖριστον ἐκ τῆς σαρκὸς ἕλκουσιν, οὕτω τὰ τῶν πολυπραγμόνων ὦτα τοὺς φαυλοτάτους λόγους ἐπισπᾶται. Μᾶλλον δὲ, ὥσπερ αἱ πόλεις ἔχουσί τινας πύλας ἀποφράδας καὶ σκυθρωπὰς δι' ὧν ἐξάγουσι τοὺς θανατωμένους, καὶ τὰ λύματα καὶ τοὺς καθαρμοὺς ἐκβάλλουσιν, εὐαγεῖς δὲ οὐδὲν οὐδὲ ἱερὸν εἴσεισι καὶ διέξεισι δι' αὐτῶν· οὕτω καὶ τὰ τῶν πολυπραγμόνων ὦτα χρηστὸν οὐδὲν

aut ſolennem pompam narrante, ſocors eſt negligenſque auditor homo curioſus, et pleraque ſe jam ante audiviſſe ait, jubetque iſta præteriri, et orationem contrahi: ſi vero quis aſſidens vitium virgini oblatum, matronæ adulterium, litis intentationem, diſcordiam fratrum referat; non jam dormitat aut aliis occupatus eſt rebus,

Verum aures præbet tum, verbaque plura requirit.

Et profecto dictum illud, *Heu, quod mala magis quam res proſperæ ad aures mortalium ſeruntur*, veriſſime in curioſos competit. Sicut enim cucurbitulæ peſſimum e carne humorem educunt, ſic aures curioſorum peſſimos ſermones ad ſe trahunt. Immo, ſicut quibuſdam in urbibus ſunt portæ quædam nefaſtæ et triſtes, per quas educuntur qui a carnifice necandi ſunt, et ſordes atque piacula, nihil autem caſtum et ſacrum per eas intrat vel exit: ſic etiam curioſorum aures bonum nihil aut elegans, ſed tantum de cædi-

ὧδε ἀστεῖον, ἀλλ' οἱ φονικοὶ λόγοι διέρχονται καὶ τρίβωσιν, ἐκθύσιμα καὶ μαρὰ διηγήματα προσκομίζοντες,

C *Ἀεὶ δὲ ἀοιδῶν μοῦνος ἐν τέγαις ἱμαῖς*
Κωκυτὸς ἐμπέπλωκεν·——

αὕτη τοῖς πολυπράγμοσι μόνα καὶ σφρὺ μία, τοῦτο ἥδιστον ἀκουσμάτων αὐτοῖς. Ἔστι γὰρ ἡ Πολυπραγμοσύνη φιλοπευστία τῶν ὑποκρύψει καὶ λανθανόντων. Οὐδεὶς δὲ ἀγαθὸν ὑποκρύπτει κεκτημένος· ὅπου καὶ τὰ μὴ ὄντα προσαποῦνται. Κακῶν οὖν ἱστορίας ὁ πολυπράγμων ὀρεγόμενος, ἐπιχαιρεκακίας συνέχεται πάθει φθόνου καὶ βασκανίας ἀδελφῷ· Φθόνος μὲ γὰρ ἐστὶ λύπη ἐπ' ἀλλοτρίοις ἀγαθοῖς· ἐπιχαιρεκακία δὲ, ἡδονὴ ἐπ' ἀλλοτρίοις κακοῖς· ἀμφότερα δὲ οὐκ πάθους ἀνημέρου καὶ θηριώδους γεγένηται,

D τῆς κακοηθείας.

ζ. Οὕτω δὲ ἐκάστῳ λυπηρόν ἐστιν ἡ τῶν περὶ αὐτὸν κακῶν ἀνακάλυψις, ὥστε πολλοὺς ὑποθανεῖν ἂν πρότερον

C. 1. ἀοιδῶν] ἀείδων A. C. Colleg. Nov.

bus ſermones, ac piaculares et impuræ narrationes perſonant atque atterunt,

Semperque ſolus curioſi in ædibus
Auditur ejulatus.—

hæc eſt unica id genus hominum Syren, hæc Muſa, hæc illi omnium auditionum eſt ſuaviſſima. Quippe curioſitas ſtudium eſt audiendi quæ occultata ſunt et latent. At bonum nemo nactus celat: atque adeo etiam quæ non habent bona ſolent ſibi affingere homines. Ergo malorum cognitionem curioſus affectans, eo tenetur morbo, quod gaudium ex aliorum adverſis rebus captat: quod vitium eſt invidentiæ germanum. Invidentia enim eſt dolor conceptus ob res alterius proſperas: gaudium ſeu voluptatem qua afficimur ob aliena mala, epichærecaciam uno verbo Græci dicunt: utrumque horum naſcitur e malignitate, ſævo et belluino animi affectu.

VII. Ita vero moleſta unicuivis ſuorum malorum eſt patefactio, ut multi inventi ſint qui mori mallent, quam

ἢ δεῖξαί τι τῶν ἀπορρήτων νοσημάτων ἰατροῖς. Φέρε γὰρ, Ἡρόφιλον ἢ Ἐρασίστρατον, ἢ τὸν Ἀσκληπιὸν αὐτὸν, ὅτε ὁ ἄνθρωπος, ἔχοντα τὰ φάρμακα καὶ τὰ ὄργανα, κατ' οἰκίαν παριςάμενον ἀναχρίνειν μή τις ἔχει σύριγγα παρὰ δακτύλιον, ἢ γυνὴ καρκίνον ἐν ὑςέρᾳ· καίτοι σωτήριόν ὄςι τῆς τέχνης ταύτης τὸ πολύπραγμον· ἀλλὰ πᾶς ἄν τις, οἶμαι, τὸν τοιοῦτον ἀπήλασεν, ὅτι τὴν χρείαν οὐ παρεμβάλλοντος, ἄκλητος ἐπ' ἀλλοτρίων κακῶν ἔρχεται κα- E ταγνώσιν. Οἱ δὲ πολυπράγμονες αὐτὰ ταῦτα καὶ τὰ τούτων ἔτι χείρονα ζητοῦσιν, οὐ θεραπεύοντες, ἀλλὰ μόνον ἀνακαλύπτοντες. Ὅθεν μισοῦνται δικαίως. Καὶ γὰρ τὰς τελώνας βαρυνόμεθα καὶ δυσχεραίνομεν, οὐχ ὅταν τὰ ἐμφανῆ τῶν εἰσαγομένων σκλέγωσιν, ἀλλ' ὅταν τὰ κεκρυμμένα ζητοῦντες, ἐν ἀλλοτρίοις σκεύεσι καὶ φορτίοις ἀναστρεφῶνται· καίτοι τοῦτο ποιεῖν ὁ νόμος δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ βλάπτον μὴ ποιοῦντες. Οἱ δὲ πολυπράγμονες, ἀπολ-

D. 7. παρὰ δακτύλιον] περιδακτύλιον C.

secretos morbos ſuos medicis oſtendere. Ac mihi finge Herophilum vel Eraſiſtratum, vel ipſum, dum homo fuit, Æſculapium, medicamentis et inſtrumentis ſuis præditum domos ſingulatim obire, et ſcitari, An aliquis fiſtulam habeat juxta podicem, aut mulier cancrum in utero: quanquam ſalutaris eſſet hæc artis curioſitas: tamen quivis, puto, medicum talem repelleret: quod is non exſpectato dum ipſius imploraretur opera, ultro ad inquiſitionem alienorum malorum ſe contuliſſet. Curioſi vero hæc ipſa, hiſque adhuc pejora quærunt: neque hoc medendi, ſed tantum patefaciendi cauſa. Jure itaque inviſi et exoſi ſunt. Nam et publicanis ſuccenſemus et ægre ferimus, non quando merces apertas inſpectant, ſed cum abſcondita veſtigantes in alienis vaſis atque ſarcinis verſantur: et tamen illis hoc lex concedit, et niſi faciant, damnum accipiunt. Curioſus au-

λύσει ἢ περίεργα τὰ αὐτῷ, ἀκολούθως δὲ τὰ ἀλλότρια. Καὶ σπανίως μὲν εἰς ἀγρὸν βαδίζουσι, τὸ ἥσυχον καὶ σιωπηρὸν τῆς ἐρημίας οὐ φέροντες· ἐὰν δὲ καὶ παραβάλλωσι ποτε χρόνῳ, ταῖς τῶν γειτόνων ἀμπέλοις ἐμβλέπουσι μᾶλλον ἢ ταῖς ἰδίαις· καὶ παυθάνονται πόσοι βόες τῷ γείτονος ἀπεθνήκασιν, ἢ πόσος οἶνος ὀξίνης γέγονε· ταχὺ δὲ τούτων ἐμπλησθέντες, ἀπαίρουσιν. Ὁ μὲν γὰρ ἀληθινὸς ἐκεῖνος γεωργὸς οὐδὲ τὸν αὐτομάτως ἐρχόμενον ἐκ πόλεως λόγον, ἡδέως παρασδέχεται· λέγων,

519 —— εἶτά μοι σκάπλων ἐρεῖ,
Ἐφ' οἷς γεγόνασιν αἱ διαλύσεις; ταῦτα γὰρ
Νῦν πολυπραγμόνων ὁ κατάρατος περιπατεῖ·

ιη'. Οἱ δὲ πολυπράγμονες, ὡς ἔοικεν, ἀπράγμονα καὶ ψυχρὸν καὶ ἀτράγῳδον, φεύγοντες τὴν ἀγροικίαν, εἰς τὸ βῆμα καὶ τὴν ἀγορὰν καὶ τοὺς λιμένας ὠθοῦνται, Μή τι καινόν; Οὐ γὰρ ἦς πρωὶ κατ' ἀγοράν; Τί οὖν; οἴει τὴν πόλιν μεταμεμορφῶσθαι; Οὐ μὴν ἀλλ' ἂν μή τις ἔχῃ τι τοιοῦτον εἰπεῖν, καταβὰς ἀπὸ τοῦ ἵππου,

tem ſua perdens atque dimittens, circa aliena occupatur. Id genus homines raro rus abeunt; quod tranquillitatem et ſilentium ſolitudinis ferre non poſſunt. Quod ſi eo interdum accedunt, magis tum vicinorum quam ſuas inſpiciunt vites: et interrogant quot boves vicino mors abſtulerit, aut quantum vini acorem contraxerit: atque his mox impleti, curſu ſe proripiunt. Etenim verus ruſticus, ne caſu quidem allatum ex urbe rumorem lubens inaudit, ſed in hanc loquitur ſententiam,

Nunc ille mi raſtris exercenti ſolum,
Fuerit quibus pax facta conditionibus,
Narrabit: hæc enim ſcelestus obambulans
Nunc curioſe quærit ille.—

VIII. Sed curioſi rus, ut rem obſoletam, frigidam, et tragœdiis carentem fugientes, in tribunal, forum, portuſque ſe intrudunt, quærentes *Novine aliquid? Atqui mane fueras in foro! Aut putas trium horarum ſpatio urbis ſtatum eſſe immutatum?* At enim ſi in aliquem incidit qui habet quod narret, huic ab equo deſcendens dextram injicit,

δεξιωσάμενος καὶ καταφιλήσας, ἔσπευδεν ἀκροώμενος. Ἐὰν δὲ ἀπαντήσας εἴπῃ τις, ὅτι οὐδὲν καινόν· ὥσπερ ἀχθόμενος, Τί λέγεις; φησὶν, Οὐ γέροντας κατ' ἀγοράν; Οὐ παρελήλυθας τὸ γραπτήριον; Οὐδὲ τοῖς ἐξ Ἰταλίας ἥκουσιν ἐνέτυχας; Διὸ καλῶς οἱ τῶν Λοκρῶν ἄρχοντες· ἐπεὶ γάρ τις ἐξ ἀποδημίας πρεσβυτὴν ἠρώτησε, Μή τι καινόν; ἐζημίωσαν αὐτόν. Ὡς δὲ οἱ μάγειροι φορὰν εὖχονται βοσκημάτων, οἱ δὲ ἁλιεῖς ἰχθύων, οὕτως οἱ πολυπράγμονες εὔχονται φορὰν κακῶν, καὶ πλῆθος πραγμάτων, καὶ καινότητας καὶ μεταβολάς, ἵνα ἀεί τι θηρεύειν καὶ κατασκοπεῖν ἔχωσιν. Εὖ δὲ καὶ ὁ τῶν Θουρίων νομοθέτης· κωμῳδεῖσθαι γὰρ ἐκώλυσε τοὺς πολίτας, πλὴν μοιχοὺς καὶ πολυπράγμονας. Ἔοικε γὰρ ἡ τε μοιχεία, πολυπραγμοσύνη τῆς ἀλλοτρίας ἡδονῆς εἶναι, καὶ ζήτησις καὶ ἔρευνα τῶν φυλαττομένων καὶ λανθανόντων τοὺς πολλούς· ἥ τε Πολυπραγμοσύνη, περιβάλλουσί τε καὶ φθορὰ καὶ ἀπογύμνωσις τῶν ἀπορρήτων.

Θ'. Τῇ μὲν οὖν πολυμαθίᾳ τὴν πολυλογίαν ἕπεσθαι

amplexuſque hominem et exoſculatus, audit. Si vero occurrens aliquis dicat nihil eſſe novi, indignabundo ſimilis, *Quid ais*, inquit, *Non fuiſti in foro? Non prætergreſſus es curiam? Non compellaſti eos qui ex Italia venere?* Egregie Locrorum principes, qui peregre venientem, et quærentem *ecquid novi*, multaverunt. Nam ſicut coqui pecudum, piſcatores piſcium uberem proventum: ita curioſi multorum malorum exoptant exortum, multorumque negotiorum, et res novas ac mutationes, ut ſemper venari aliquid et mactare poſſint. Recte etiam Thuriorum legiſlator, qui vetuit ne quis civium in comœdia traduceretur, præter adulteros et curioſos. Videtur enim adulterium curioſa in alteriuś voluptatem eſſe inquiſitio, eorumque indagatio quæ abſconduntur et pleroſque latent: et Curioſitas corruptela eſt ac denudatio arcanorum.

IX. Jam neceſſe eſt, ut multarum rerum cognitioni

συμβαίνει· διὸ καὶ Πυθαγόρας ἔταξε τοῖς νέοις πενταετῆ σιωπὴν, ἐχεμυθίαν προσαγορεύσας· τῇ δὲ περιεργίᾳ τὴν κακολογίαν ἀνάγκη συνακολουθεῖν. Ἃ γὰρ ἡδέως ἀκούουσιν, ἡδέως λαλοῦσι· καὶ ἃ παρ' ἄλλων ἀσμένως συλλέγουσι, ταῦτ' ἕτερος μετὰ χαρᾶς ἀκφέρουσιν. Ὅθεν αὐτοῖς, μὴ τἄλλ' ἄλλων κακῶν, τὸ νόσημα καὶ πρὸς τὴν ὀπιθυμίαν ἐμποδὼν ἵστι· πάντες γὰρ αὐτὸν φυλάττουσι καὶ ἀποκρύπτουσι, καὶ ὅτε πραξάμενός τι πολυπράγμονος ὁρῶντος, ὅτε εἰπεῖν ἀκούοντος, ἡδέως ἔχουσιν· ἀλλὰ καὶ βιβλία ἀναπτύσσοντα, καὶ σκέψεις πραγμάτων ὑφαλλόντων, μέχρις ἂν ἐκποδὼν ὁ τοιοῦτος γένηται· κἂν ἡ λόγου τινὸς ἀπορρήτου παρόντος, ἢ πράξεως αὐτοῦ δικαίας περιφανοῦς, ἀνὴρ πολυπράγμων ὀπιφανῇ, καθάπερ ὄψον, γαλῆς προσδραμούσης, ἄρουσιν ἐκ μέσου καὶ ἀποκρύπτουσιν· ὥστε πολλάκις τὰ τοῖς ἄλλοις ῥητὰ καὶ θεατὰ, τούτοις μόνοις ἄῤῥητα καὶ ἀθέατα γίνεσθαι. Διὸ καὶ πίστεως ἁπάσης ἔρημος ὁ πολυπράγμων ἵστι. Οἰκέταις γοῦν

loquacitas comitetur: itaque Pythagoras etiam adoleſcentibus ſilentium quinquennium durans injunxit, echemythian (a ſermone cohibendo) dictum. Curioſitatem autem non poteſt non ſubſequi maledicentia. Quæ enim libenter audiunt, libenter etiam loquuntur: et quæ ab aliis ſtudioſe colligunt, apud alios cum gaudio efferunt. Quo fit, ut, cum aliis malis, hic morbus etiam cupiditati ipſorum ſit impedimento. Omnes enim a curioſo ſibi cavent, et ſua eum celant, et neque agunt libenter curioſo inſpectante, neque loquuntur audiente: ſed et conſultationes in aliud tempus rejiciunt, et deliberationes, donec is homo ſeſe amoveat: quod ſi arcano alicui propoſito, aut rei ſeriæ tractationi ſuperveniat curioſus, veluti cibum accurrente fele tollunt e medio et occultant id de quo agebatur; ut plerumque ea, quæ aliis dicenda ſpectandaque committuntur, ſolis curioſis neque videre neque dicere contingat. Eadem de cauſa etiam omnis fides curioſo derogatur.

καὶ ξένοις πιστεύομεν μᾶλλον ἐπιστολὰς καὶ γράμματα καὶ σφραγῖδας, ἢ φίλοις καὶ οἰκείοις πολυπράγμοσιν. Ὁ δὲ Βελλεροφόντης ἐκεῖνος οὐδὲ καθ' ἑαυτὸν γράμματα κομίζων ἔλυσεν, ἀλλ' ἀπέσχετο τῆς ἐπιστολῆς τοῦ βασιλέως, ὡς τὴν γυναῖκος, ἀφ' ἧς αὐτὸν ἐγκράτειαν. Ἀκρασίας γὰρ τὸ πολυπραγμονεῖν, ὡς καὶ τὸ μοιχεύειν· καὶ ταὐτὸν τὴν ἀκρασίαν, δεινῆς ἀνοίας καὶ ἀφροσύνης. Τὸ γὰρ ζωσαύσας, παρελθόντα κοινὰς καὶ δεδημοσιωμένας γυναῖκας, ἐπὶ τὸ κατάκλειστον ὠθεῖσθαι καὶ πολυτελῆ, πολλάκις, ἂν ἕ- F πω τύχῃ, καὶ ἄμορφον ὄσαν, ὑποβολὴ μανίας καὶ παραφροσύνης. Ταυτὸν δὲ οἱ πολυπράγμονες ποιοῦσι, πολλὰ καὶ καλὰ γράμματα καὶ ἀκούσματα καὶ χολὰς καὶ ἀφιστρεὰς παρελθόντες, ἐπιστόλια διορύττουσιν ἀλλότρια, καὶ παραβάλλουσι γειτόνων τοίχοις τὰ ὦτα, καὶ συμμιγνύουσιν οἰκέταις καὶ γυναίοις, πολλάκις μὲν οὐδὲ ἀκινδύνως, ἀεὶ δὲ ἀδόξως.

ι'. Διὸ καὶ χρήσιμον ὡς ἔνι μάλιστα πρὸς τὴν ἀπόροπτην τοῖς

Nam ſervis et peregrinis facilius credimus epiſtolas atque litteras et ſigilla, quam amicis et familiaribus curioſis. At Bellerophontes ille litteras, quas in ſeipſum ſcriptas ferebat, non aperuit: ſed ſua uſus continentia, tam litteris quam uxore regis abſtinuit. Incontinentiæ enim eſt curioſitas, ut et adulterium: accedente ad incontinentiam atroci ſtultitia atque inſania. Tot enim præteritis communibus et publicis mulieribus impetu ferri ad incluſam unam atque ſumtuoſam, ſæpenumero etiam deformem, extremæ eſt dementiæ. Atqui eadem eſt ratio curioſorum. Omiſſis namque pulchris multis ſpectaculis, auditionibus, ſcholis, diſputationibus, aliorum litteras reſignant, aures parietibus vicinorum applicant, et cum ſervis eorum atque mulierculis ſuſurros miſcent: plerumque id non ſine periculo, ſemper cum turpitudine.

X. Proinde ut quam fieri poteſt maxime a vitio ſuo abducantur curioſi, utile erit ip-

πολυπράγμοσιν, ἡ τῶ προεγνωσμένων ἀνάμνησις. Ἂν γὰρ, ὥσπερ ὁ Σιμωνίδης ἔλεγε, τὰς κιβωτὸς ἀνοίγων διὰ χρόνου, τὴν μὲν τῶν μυθῶν, ἀεὶ μεσὴν, τὴν δὲ τῶν χαρίτων, εὑρίσκειν κενὴν· οὕτως ἄν τις Πολυπραγμοσύνης τὴν ἀποθήκην ἀνοίγῃ διὰ χρόνου, καὶ κλασκέπτῃ πολλῶν ἀχρήστων καὶ ματαίων καὶ ἀτερπῶν γέμουσαν, ἴσως ἂν αὐτῇ τὸ πρᾶγμα παρασταίη, φανὲν ἀηδὲς παντάπασι καὶ φλυαρῶδες. Φέρε γὰρ, εἴτις βιβλιῶν τὰ συγγράμματα τῶν παλαιῶν ἀναμβάνοι τὰ χάκιστα τῶν ἐν αὐτοῖς, καὶ βιβλίον ἔχοι συντεθειμένον οἷον Β Ὁμηρικῶν στίχων ἀκεφάλων, καὶ τραγικῶν σολοικισμῶν, καὶ τῶν ὑπὸ Ἀρχιλόχου πρὸς τὰς γυναῖκας ἀπρεπῶς καὶ ἀκαλάστως εἰρημένων, ἑαυτὸν πρωδαιδιμαπίζοιτος· ἆρ' οὐκ ἔστι τραγικῆς κατάρας ἄξιος;

Ὅλοιο θνητῶν ἐκλέξων τὰς συμφοράς.

Καὶ ἄνευ τῆς κατάρας, ἀπρεπὴς καὶ ἀνωφελὴς ὁ θησαυρισμὸς αὐτῆς τῶν ἀλλοτρίων ἁμαρτημάτων· ὥσπερ ἡ πόλις ἣν ἂν τῶν κακίστων καὶ ἀναγωγοτάτων κτίσας ὁ Φίλιππος,

sis, ſi præterita in memoriam ſibi revocent. Nam quo pacto Simonides dicebat *ſe duas ſuas ciſtas, temporis certi decurſu, aperientem, invenire eam quæ præmiorum eſt, ſemper plenam, quæ beneficiorum, ſemper vacuam reperire:* ita ſi quis interpoſito temporis ſpatio penum ſuæ Curioſitatis inſpiceret, inveniens eam multis inutilibus, vanis, atque injucundis plenam rebus, nimirum ipſa re offenſum iri arbitror, quæ ſe ita plane moleſtam futilemque declararet. Nonne enim ſi quis veterum ſcripta evolvens, peſſima quæque ex iis excerperet, librumque conderet, in quo capite carentes Homeri verſus, tragicos ſolœciſmos, et Archilochi in mulieres indecenter ac fœde dicta, quibus is ſeſe oſtentui præbuit, complecteretur: is dignus videretur tragica iſta imprecatione,

Pereas heminum calamitates male colligens?

et, exſecratione etiam demta, turpis et inutilis eſſet iſte alienorum peccatorum theſaurus: ſimiliſque ejus urbis, quam Philippus peſſimis et contu-

Πονηρόπολιν ωνόμασεν. Οἱ τοίνυν πολυπράγμονες, ὑ ῥίχων, οὐδὲ ποιημάτων, ἀλλὰ βίων ἀτοπήματα καὶ πλημμελήματα καὶ σολοικισμὺς ἀναλεγόμενοι καὶ συνάγοντες, ἀμυσότατον καὶ ἀτερπέστατον κακῶν γραμματοφυλακεῖον τῇ ἑαυτῶν μνήμῃ φερίφρυσιν. Ὥσπερ οὖν ἐν Ῥώμῃ τινὲς τὰς γραφὰς καὶ τὺς ἀνδριάντας, καὶ νὴ Δία τὰ κάλλη τῶν ὠνίων παίδων καὶ γυναικῶν οὐ μισθενὶ λόγῳ πιθέμενοι, περὶ τὰ τῶν περάτων ἀγορὰν ἀναστρέφονται, τὺς ἀκινήμυς καὶ τὺς γαλεάγκωνας καὶ τὺς τετροφθάλμυς καὶ τὺς τρηχυκεφάλυς καταμανθάνοντες, καὶ ζητοῦντες εἰ τι γεγένηται

Σύμμικτον εἶδος καὶ ἀποφώλιον τέρας·

ἀλλ' ἐὰν συνεχῶς τις ἐπάγῃ τοῖς τοιούτοις αὐτὺς θεάμασι, ταχὺ πλησμονὴν καὶ ναυτίαν τὸ πρᾶγμα παρέξει· οὕτως οἱ τὰ περὶ τὸν βίον ἀτοπήματα καὶ γενῶν ἀρχὴ καὶ ἀφροφάς τινας ἐν οἴκοις ἀλλοτρίοις καὶ πλημμελείας πολυπραγμονοῦντες, τῶν πρώτων ἀναμιμνησκέσθωσαν ἑαυτὺς, ὅτι χάριν καὶ ὄνησιν οὐδεμίαν ἤνεγκε.

maciſſimis a ſe frequentatam hominibus, Poneropolin, (id eſt urbem malorum,) nominavit. At vero curioſi non carminum, non poëmatum, ſed vitarum lapſus, mendas, et ſolœciſmos colligentes, archivum a Muſis et Gratiis alieniſſimum, memoriam ſuam circumferunt. Sunt Romæ qui picturis, ſtatuis, pulchritudine adeo puerorum venalium et mulierum ſpreta, in Foro monſtrorum obverſentur, et quærant ſi qui ſint vitioſis tibiis aut cubitis, tribus oculis, aut ſtruthionis capite præditi, denique an ſit aliquod natum e

Mixtis naturis monſtrum abominabile:

quos tamen ſi frequenter ad hæc adducerentur ſpectacula, mox ſatietas et nauſea invaderet. Eodem modo qui vitæ infortunia, turpitudineſque gentium et corruptelas, et peccata alienarum familiarum curioſe colligunt, recordentur illorum primo loco obſervatorum, ſentiantque nihil ea ſibi gratiæ, nihil utilitatis attuliſſe.

ια'. Μέγιστον μὲν τοῖς πολλοῖς τοῦ πάθους ἀποτρο-πὴν ὁ ἐθισμός, ἐὰν πόῤῥωθεν ἀρξάμενοι γυμνάζωμεν ἑαυ-τοὺς καὶ διδάσκωμεν ὑπὸ ταύτην τὴν ἐγκράτειαν· καὶ γὰρ ἡ αὔξησις ἔθει γέγονε, τῆ νοσήματος καὶ μικρὸν εἰς τὸ πρόσω χωροῦντος· ὃν δὲ τρόπον, εἰσόμεθα πρὸς ἃ ἀσκήσεως ὁμοῦ καὶ μελετήματι. Πρῶτον μὲν οὖν ἀπὸ τῶν βραχυτάτων καὶ φαυλοτάτων ἀρξώμεθα. Τί γὰρ χαλεπόν ἐστιν ἐν ταῖς ὁδοῖς τὰς ὑπὲρ τῶν τάφων ὑπογραφὰς μὴ ἀναγινώσκειν; ἢ πῶς δυσχερὲς ἐν τοῖς πρόσθεν τὰ κατὰ τὸν τοῖχον γράμ-ε ματα τῇ ὄψει παρατρέχειν; ἐπιδάλλοντος αὐτοῖς ὅτι χρήσιμον οὐθὲν οὐδ' ὑπιτερπὲς ἐν τούτοις γέγραπται· ἀλλ' ἐμνήσθη ὁ δεῖνα δεῖνος ἐπ' ἀγαθῷ, καὶ φίλων ἄριστος ὅδε τις· καὶ πολλὰ τοιαύτης γέμοντα φλυαρίας· ἃ δεικεῖ μὲν οὐ βλάπτειν ἀναγινωσκόμενα, βλάπτει δὲ λεληθότως, τῷ μελέτῃ παρεμποιεῖν τὸ ζητεῖν τὰ μὴ προσήκοντα. Καὶ καθάπερ οἱ κυνηγοὶ τοὺς σκύλακας οὐκ ἐῶσιν ἐκτρέπεσθαι καὶ διώκειν πᾶσαν ὀσμήν, ἀλλὰ τοῖς ῥυτῆρσιν

XI. Maximum ad hujus vitii propulsationem momentum adfert adsuefactio, si emimus orsi condocefaciamus nos et paremus ad hanc continentiam: quando consuetudine etiam id morbi augetur, ac sensim ulterius progreditur. Modum hujus adsuefactionis exponere placet. Ergo initium faciamus a vilissimis et minimis rebus. Quid enim mali est, in via non legere inscriptiones monumentorum, aut in ambulationibus litteras parietibus inscriptas visu praetercurrere? si nobiscum cogitemus nihil hinc ad nos commodi oblectationisque redituram, sed certos homines certorum hominum memoriam honorificam fecisse, ac scripsisse, *Amicorum iste fuit optimus*, ac quae multae aliae istius generis sunt nugae: quae lectae nihil videntur afferre damni, nocent tamen occulte, dum curam quaerendi nihil ad nos pertinentia ingenerant. Et quemadmodum venatores non sinunt canes evagari aut quemvis odorem sectari, verum lo-

ἕλκωσι καὶ ἀνακρούωσι, καθαρὸν αὐτῷ καὶ ἄκραιον φυ-
λάττοντες τὸ αἰσθητήριον ὅπῃ τὸ οἰκεῖον ἔργον, ἵνα εὐσ-
κώπτερον ἐμφύῃ τοῖς ἴχνεσι,

Τίρματα θηρίων μελίων μυκτῆρσιν ἰχνευῶν·

οὕτω δεῖ τὰς ὅπῃ πᾶν θέαμα καὶ πᾶν ἄκουσμα τῇ πολυ-
πράγμονος ὀχλομανὰς καὶ περιπλανήσεις ἀφαιρεῖν καὶ ἀν-
τιτασσὰν ὅπῃ τὰ χρήσιμα φυλάττοντας. Ὥσπερ γὰρ οἱ
ἀετοὶ καὶ οἱ λέοντες ἐν τῷ περιπατεῖν συστρέφουσιν εἴσω τὰς
ὄνυχας, ἵνα μὴ τῷ ἀκμὴν αὐτῷ καὶ τὴν ὀξύτητα καθαι-
ρέωσιν· οὕτω τὸ πολύπραγμον τῆ φιλομαθεῖ ἀκμήν τι-
να καὶ χόμωμα νομίζοντες ἔχειν, μὴ καταναλίσκωμεν
μηδ' ἀπαμβλύνωμεν ἐν τοῖς χειρίστοις.

ιβ'. Δείσειεν τοίνυν ἐθίζωμεθα θύραν παριόντες ἀλ-
λοτρίαν μὴ βλέπειν εἴσω, μηδὲ τῷ ἐντὸς ὑπιδράττεσθαι
τῇ ὄψει, καθάπερ χειρὶ τῇ περιεργίᾳ· ἀλλὰ τὸ τῆ Ξε-
νοκράτης ἔχωμεν πρόχειρον, ὃς ἔφη, Μηδὲν διαφέ-
ρειν ἢ τὰς πόδας ἢ τὰς ὀφθαλμὰς εἰς ἀλλοτρίαν οἰκίαν

ris capita eorum ſurſum tra-
hunt atque cohibent eos, ſen-
ſumque ipſorum purum ſince-
rumque ad rem ſibi deſtina-
tam ſervant: nimirum ut veſ-
tigiis poſſint eo acrius inhæ-
rere, quando

Naribus indagant mi'rarum luſtra fera:um;

ſic oportet curioſi ad quævis
ſpectacula et quaſvis auditio-
nes vagabundam excurſionem
inhibere, et ad utilia caute re-
trahere. Sicut enim aquilæ et
leones inter ambulandum un-
gues intro avertunt, ne eorum
aciem atterant: ita curioſita-
tis acumen, quod habere vi-
detur in ſtudio cognoſcendi,
non debemus in viliſſimis re-
bus retundere et hebetare.

XII. Secundum eſt proin-
de, ut adſueſcamus januam
prætereuntes alienam non in-
tro adſpicere, neque ob curio-
ſitatem oculis, tanquam manu,
quæ intus ſunt apprehendere:
habeamuſque potius in promtu
illud Xenocratis dictum, *Ni-
hil intereſſe, pedeſne quiſquam
an oculos in aliena domo po-*

πλέναι. Οὔτε γὰρ δίκαιον ἔστε καλὸν, ἀλλ' οὐδὲ ἡδὺ τὸ θέαμα.

Δύσμορφα μέντοι τἄνδον εἰσιδεῖν, ξένε.

τὰ γὰρ πολλὰ τοιαῦτα τῶν ἐν ταῖς οἰκίαις, σκεύαρια κείμενα, καὶ θεραπαινίδια καθεζόμενα, καὶ ἀπουδαῖον οὐδέν οὐδὲ ὀπιτερπές. Ἡ δὲ συνδιαφέρουσα τῇ ψυχῇ παρέμβλεψις αὕτη καὶ ἀποπόξυσις, ἀηχρά· καὶ τὸ ἔθος μοχθηρόν. Ὁ μὲν γὰρ Διογένης θεασάμενος εἰσελαύνοντα τὸν ὀλυμπιονίκην Διώξιππον ἐφ' ἅρματος, καὶ γυναικὸς εὐμόρφου θεωμένης τὴν πομπὴν, ἀποσπάσαι τὰς ὄψεις μὴ δυνάμενον, ἀλλ' ὑποβλέπουσα καὶ παρεπιστρεφόμενον, Ὅρᾳς, εἶπε, τὸν ἀθλητὴν ὑπὸ παιδισκαρίου τραχηλιζόμενον; Τοὺς δὲ πολυπραγμονας ἴδοις ἂν ἅπαντας ὁμοίως θεάματος τραχηλιζομένους καὶ θεωμένους, ὅταν ἔθος καὶ μελέτη γένηται τῆς ὄψεως αὐτοῖς παλαιᾷ διαφερομένης. Δεῖ δὲ, ὡς οἶμαι, μὴ καθάπερ θεράπαιναν, ἀνάλογον ἔξω ῥέμβεσθαι τῆς αἰσθήσιν, ἀλλ' ἀποπεμπομένην ὑπὸ τῆς ψυχῆς ὅπου τὰ πράγματα, σπουδάζειν αὐτοῖς ταχὺ καὶ

nat. Nam neque juſta, neque honeſta, neque ſuavis adeo eſt iſta inſpectio.

Sunt intus, hoſpes, ſane viſu turpia.

cernuntur quippe plerumque vaſa jacentia, ancillæ ſedentes, nihil ſerium, aut adſpectu jucundum: verum obtutus iſte et ejaculatio oculorum animum ſimul convertens, turpis eſt, moriſque pravi. Diogenes cum videret Dioxippum ex Olympico certamine victorem curru invehentem, a muliercula formoſa, quæ pompam ſpectabat, oculos non poſſe avellere, ſed rejecto retro vultu eam intueri, *Videte*, inquit, *athletam, cui puella cervicem intorquet.* At curioſorum videas collum quovis ſpectaculo circumagi, quando ob ſtudium et conſuetudinem uſquequaque eorum ſe oculi obvertunt. Debet autem, puto, ſenſus non inſtar petulantis ancillæ foras evagari, ſed cum a mente emittitur ad res, celeriter eas percipere et renunciare, deinde rurſum mo-

ἀφαγγέλλειν· εἶτα πάλιν κοσμίως ἐντὸς εἶναι δεῖν λογισμὸν καὶ προσέχειν αὐτοῖς. Νῦν δὲ συμβαίνει τὸ τοῦ Σοφοκλέους,

Ἔπειτα δ' Αἰνιᾶνος ἀνδρὸς ἄτομοι
Πῶλοι βίᾳ φορεῖσιν,—

αἱ μὴ τυχοῦσαι παιδαγωγίας, ὥσπερ λέγομεν, ὀρθῆς μηδὲ ἀσκήσεως ἀφάτους, περιτρέχουσαι καὶ συνεφελκόμεναι πολλάκις, εἰς ἃ μὴ δεῖ καταβάλλουσι τοὺς ἀφρόνους. D Ὅθεν ἐκεῖνο μὲν ψεῦδός ἐστι, τὸ Δημόκριτον ἑκουσίως σβέσαι τὰς ὄψεις ἀπερφσάμενον εἰς ἔσοπτρα πυρωθέντα, καὶ τοῦ ἀπ' αὐτῶν ἀνάκλασιν δεξάμενον, ὅπως μὴ παρέχωσι θύραθεν, τοῦ ἀφρόνους ἔξω καλοῦσαι πολλάκις, ἀλλ' ἔσωσιν ἔνδον οἰκουρεῖν καὶ ἀφατρίβειν περὶ τοῖς νοητοῖς, ὥσπερ παρόδιοι θυρίδες ἐμφραγεῖσαι· τοῦτο μύθοι παντὸς μᾶλλον ἀληθές ἐστιν, ὅτι τοῦ ἄθροισιν ὀλίγα κινοῦσιν οἱ πλεῖστα τῇ ἀφροσύνῃ χεόμενοι. Καὶ γὰρ τὰ Μουσεῖα πορρωτάτω τῶν πόλεων ἱδρύσαντο, καὶ τὴν νύκτα προσεῖπον Εὐφρόνην, μέγα πρὸς εὕρεσιν τῶν ζητουμένων καὶ σκέψιν ἡγούμενοι τὴν ἡσυχίαν καὶ τὸ ἀπροσίατον. E

deſte intus cum ratione eſſe, eique parere. Nunc Sophocleum illud uſu venit,

Inde Æxianis effrænes pulli viri
Feruntur indomito ore.—

ſcilicet ſenſus non recte inſtituti atque condocefacti, frequenter excurrere occupant, animumque una trahunt in res nihil attinentes. Equidem falſum eſt, quod dicitur, Democritum ſponte ſua oculos exſtinxiſſe, in ignitum ſpeculum eos defigentem luminiſque reflectionem accipientem; nimirum ne obturbarent, animum ſæpe foras evocando, ſed veluti feneſtræ proſpectus in viam obturatæ, intus eum manere ſinerent, et immorari rebus ſola mente cernendis. Id tamen veriſſimum eſt, qui mente plurimum utuntur, eos ſenſuum motu perparco uti. Nam et Muſea longiſſime ab urbibus ædificabant, et noctem Euphronam dixerunt Græci (a bene intelligendo,) ad conſiderationem et inventionem eorum quæ quæruntur, admodum conducere quietem aut alio abſtrahentium vacuitatem rati.

ιγ'. Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ἐκεῖνο χαλεπὸν ἢ δύσκολον, ἀνθρώπων λοιδορουμένων ἐν ἀγορᾷ καὶ κακῶς λεγόντων ἀλλήλους, μὴ προσελθεῖν· ἢ συνθρομῆς ὄπῃ τι πλειόνων γενομένης, μεῖναι καθήμενον· ἐὰν δὲ ἀκρατῶς ἔχῃς, ἀπελθεῖν ἀναστάντα. Χρησοῦ μὲν γὰρ ἡδονὴς, τοῖς πολυπραγμονοῦσιν ἀναμίξας σεαυτὸν, ἀπολαύσῃς· μεγάλα δὲ ὠφεληθήσῃ, τὸ πολύπραγμον ἀποστρέψας βίᾳ καὶ κολάσας, ἡσυχάζειν τῷ λογισμῷ συνεθιζόμενον. Ἐκ δὲ τούτου μᾶλλον ἐπιτείνονται τὴ ἄσκησιν ὀρθῶς ἔχει, καὶ θέατρον ἀκροάματος εὐημερούντος παρελθεῖν, καὶ φίλους ἐπ' ὀρχηστοῦ τινος ἢ κωμῳδοῦ θέαν προσλαμβάνοντας διώσασθαι, καὶ βοῆς ἐν σταδίῳ γενομένης ἢ ἱπποδρόμῳ, μὴ ἐπισπασθῆναι. Καθάπερ γὰρ ὁ Σωκράτης παραίνει φυλάττεσθαι τὰ βρωμάτων ὅσα μὴ πεινῶντας ἐσθίειν ἀναπείθει, καὶ τὰ ποτῶν ὅσα πίνειν μὴ διψῶντας· οὕτω χρὴ καὶ ἡμᾶς τὰ θεαμάτων καὶ ἀκουσμάτων φυλάττεσθαι καὶ φεύγειν ὅσα κρατεῖ ἡ προσάγεται τὰς μηδὲν δεομένας.

XIII. Porro nec hoc quoque difficile aut arduum eſt, hominibus in foro mutuis conviciis ſe proſcindentibus, non accedere: aut ubi concurſus multorum aliquam ad rem fit, ſede ſe ſua continere: aut ſi hoc ob incontinentiam nequeas, ſurgere et domum abire. Nihil enim boni conſequeris permiſcendo te curioſis: magnam vero utilitatem percipies, Curioſitate per vim averſa et compreſſa, rationique obtemperare adſuefacta. Exinde magis intendens exercitationem recte facies, ſi theatrum in quo aliquid cum applauſu auditur prætereas, et amicos ad ſaltatoris aut comœdi alicujus ſpectaculum trahentes ſubmoveas, ac vociferatione in ſtadio aut circo ſublata, non movearis. Ut enim Socrates aiebat cavendos eſſe cibos, qui non eſurientes ad edendum alliciunt, et potus qui faciunt ut non ſitiens bibas: ita nobis fugienda ſunt ſpectacula iſta et auditiones, quæ nullo uſu exigente nos ad ſe trahunt. Cyrus quidem

Ὁ δὲ Κῦρος οὐκ ἐβούλετο τὴν Πάνθειαν ἰδεῖν, ἀλλὰ τῷ Ἀράσπου λέγοντος, ὡς ἄξιον θέας εἴη τὸ τῆς γυναικὸς εἶδος, Οὐκοῦν, ἔφη, μᾶλλον αὐτῆς ἀφεκτέον· εἰ γὰρ ὑπὸ σοῦ πειθεὶς ἀφικόμην πρὸς αὐτήν, ἴσως ἄν με πάλιν ἀναπείσειεν αὐτὴ καὶ μὴ σχολάζοντα φοιτᾶν, θεᾶσθαί τε καὶ προσκαθῆσθαι προσέμενον πολλὰ τοῦ στρατηγικοῦ ἀξίων. Ὁμοίως δὲ καὶ Ἀλέξανδρος εἰς ὄψιν ἦλθε τῆς Δαρείου γυναικός, εὐπρεπεστάτης εἶναι λεγομένης· ἀλλὰ πρὸς τὴν μητέρα φοιτῶν αὐτῆς προσεδύπτων ἦσαν, οὐχ ὑπέμεινε τὴν νέαν καὶ καλὴν ἰδεῖν. Ἡμεῖς δὲ τοῖς φορείοις τῶν γυναικῶν ἐπιβάλλοντες τὰ ὄμματα, καὶ τῶν ψυρίδων ἐκκρεμαννύντες, οὐδὲν ἁμαρτάνειν δοκοῦμεν, οὕτως ὀλισθηρὰν καὶ ῥᾳδίην εἰς ἅπαντα τὴν Πολυπραγμοσύνην ποιοῦντες. B

ιδ'. Ἔστι τοίνυν καὶ πρὸς δικαιοσύνης ἄσκησιν, ὑπερβιῶναί ποτε λῆμμα δίκαιον, ἵνα πόρρω τῶν ἀδίκων ἐθίσῃς σεαυτὸν εἶναι· καὶ πρὸς σωφροσύνην ὁμοίως, ἀπέχεσθαι ποτὲ γυναικὸς ἰδίας, ἵνα μηδέ ποτε κινδυνεύῃς ὑπ' ἄλλο-

Pantheam videre noluit, et Araſpe dicente mulieri formam eſſe ſpectatu dignam, reſpondit, *Tanto magis ergo abſtinendum; ſi enim nunc tibi parens ad eam veniam, fortaſſis ipſa rurſum mihi perſuaſerit etiam cum otioſus non ero ad ſe ventitare, ſpectare, et aſſidere, multis rebus ſeriis neglectis.* Et Alexander Darii uxorem, quia formoſiſſima dicebatur, noluit in ſuum venire conſpectum: ſed ad matrem ejus anum accedens, videre juvenem et pulchram non ſuſtinuit. Nos lectis mulierum oculos ſubjicientes, et eos a feneſtris ſuſpendentes, nihil peccare nobis videmur, adeo lubricam et ad omnia fluentem curioſitatem facientes.

XIV. Proinde etiam ad juſtitiæ exercitationem facit, aliquando capturam honeſtam omittere, ut longe abeſſe ab inhoneſtis adſuefcas: et ad temperantiam conducit, interdum propria abſtinere uxore, ne unquam in aliena commo-

τρίας. Τοῦτο δὴ τὸ ἔθος ἐπάγων τῇ Πολυπραγμοσύνῃ, σπεύδει καὶ τὰ ἰδίων ἔνια παραδραμεῖν ποτε καὶ παριδεῖν, καὶ βαλλομένου τινὸς ἀγγελίαν τι τῶν οἰκείων ἀποφοβεῖσθαι, καὶ λόγους περὶ σοῦ λελέχθαι δοκοῦντας ἀπώσασθαι. Καὶ γὰρ τὸν Οἰδίποδα τοῖς μείζοσι κακοῖς ἡ περιεργία περιέβαλε· ζητῶν γὰρ ἑαυτὸν ὡς οὐκ ὄντα Κορίνθιον ἀλλὰ ξένον, ἀπλήστησε τῷ Λαΐῳ, καὶ τοῦτον ἀνελὼν, καὶ τὴν μητέρα λαβὼν ὅπου τῇ βασιλείᾳ γυναῖκα, καὶ δοκῶν εἶναι μακάριος, πάλιν ἑαυτὸν ἐζήτει· καὶ τὸ γυναικὸς οὐκ ἐώσης, ἔτι μᾶλλον ἤλεγχε τὸν συνειδότα γέροντα, πᾶσαν προσφέρων ἀνάγκην· τέλος δὲ τοῦ πράγματος ἤδη περιφέροντος αὐτὸν τῇ ὑπονοίᾳ, καὶ τοῦ γέροντος ἀναβοήσαντος,

Οἴμοι πρὸς αὐτῶν γ' εἰμὶ τἀληθῆ λέγειν,

ὅμως ἐξημμένος ὑπὸ τοῦ πάθους καὶ σφαδάζων ἀποχρίνεται,

Κἀγὼ γ' ἀκούειν· ἀλλ' ὅμως ἀκουστέον.

Οὕτω τις ἐστὶ γλυκύπικρος καὶ ἀκατάσχετος ὁ τῆς Πολυ-

veare. Hunc morem in Curioſitatem introducens, conare etiam tuorum quædam aliquando ſurda aure prætermittere ac clauſis oculis: et volentem aliquid de rebus domeſticis nunciare, differre, et quæ de te dicta videbuntur non admittere. Etenim Œdipum quidem Curioſitas in extremas conjecit calamitates. Quærens enim ſeipſum, ut qui non Corinthius eſſet, ſed peregrinus, Laio occurrit, eoque necato, matrem cum dote regni uxorem duxit: cumque videretur felix, rurſum ſeipſum quærebat, et prohibente uxore tanto magis examinavit ſenem totius rei conſcium, omni neceſſitate urgens: tandem re jam ei ſuſpicionem injiciente, et ſene exclamante,

Heu, relat hoc nunc, dicere quod grave ſſimum eſt,

tamen affectu inflammatus atque tremiſcens ait,

Mihique dirum auditu: ſed tamen audiam.

Ita pruritus quidam eſt Curioſitatis dulcedini amarorem habens permixtum et effrænis,

περιγμοσμὸς γὰρ ἁλισμός, ὥσπερ ἕλκος αἱμάτων ἑαυτὸν ὅλον ἀμύσσηται. Ὁ δὲ ἀπολλαγμὸς τῆς νόσου τοιοῦτος καὶ φύσει πρᾷος, ἀγνοήσας τι τῶν δυσχερῶν, εἴποι ἄν,

Ὦ πόσα λήθη τ' κακῶν, ὡς εἶ σοφή.

ιε'. Διὸ καὶ πρὸς ταῦτα συνεθιστέον αὑτούς, ὀπισθόλυτον κομισθεῖσαν μὴ ταχὺ μηδὲ κατεσπευσμένως λῦσαι· καθάπερ οἱ πολλοὶ ποιοῦσιν, ἂν αἱ χεῖρες βραδύνωσιν, τοῖς ὀδοῦσι τοὺς δεσμοὺς διαβιβρώσκοντες· ἀγγέλου πολὺν ἥκοντος, μὴ προσδραμεῖν, μηδὲ ἐξαναστῆναι· φίλου τινὸς εἰπόντος, Ἔχω σοί τι χρηστὸν εἰπεῖν πρᾶγμα, Μᾶλλον, εἰπὲ χρήσιμον ἔχεις ἢ ὠφέλιμον. Ἐμοῦ ποτε ὄντος Ῥώμῃ διαλεγομένου, Ῥοῦφος ἐκεῖνος ὁ ὕστερον ἀπαιτεινε Δομετιανὸς τῇ δόξῃ φθονήσας, ἠρώτατο, καὶ διὰ μέσου γραπτώτης παρελθὼν ὀπισθόλυτον αὐτοῦ Καίσαρος ἐπέδωκε· γενομένης δὲ σιωπῆς, κἀμοῦ διαλιπόντος ὅπως ἀναγνῷ τὸν ὀπισθόλυτον, οὐκ ἠθέλησεν, οὐδὲ ἔλυσε πρότερον ἢ διεξελ-

tanquam vulnus ſibi ipſi ſanguinem eliciens ubi ſauciatur. Qui vero liberatus hoc morbo eſt, natura placidus, is ubi aliquid mali ignoravit, dicet ſecum,

Veneranda malorum oblivio, quantum ſapis!

XV. Quare ad hoc etiam adſueſcendum eſt, et allatam epiſtolam non ſtatim neque feſtinanter ſolvas: quod multi faciunt, manibus cunctantibus dentes vinculis injicientes, eaque morſu rumpentes: nuncio alicunde veniente, non accurras neque aſſurgas: amico aliquo dicente, *Habeo novi aliquid quod tibi dicam*, reſpondeas, *Malim utile aliquid et conducibile*. Ego cum aliquando Romæ diſſererem, Ruſtico (quem poſtea Domitianus invidia gloriæ ejus impulſus interfecit) me audienti, interveniens miles epiſtolam a Cæſare miſſam tradidit: hic ego intermittere cum vellem orationem, ipſique ſpatium legendi litteras concedere, renuit ille, neque ante epiſtolam ſolvit, quam ego pero-

θῶν ἐμὲ τὸν λόγον, καὶ διαλυθῆναι τὸ ἀκροατήριον· ἐφ' ὧν πάντες ἐθαύμασαν τὸ βάρος τῆ ἀνδρός. Ὅταν δέ τις οἷς ἔξεστι τρέφων τὸ πολύπραγμον, ἰσχυρὸν ἀποφήνα-
F τας καὶ βίαιον, οὐκέτι ῥᾳδίως ὑπὸ τῶν κεκωλυ) φερομένων διὰ σωφροσύνην, κρατεῖν δυνατός ἐστιν· ἀλλ' ὀπτῶλια παραλύουσιν ἔτοι φίλων, συνεδρίοις ἀπορρήτοις ἑαυτὸν παραβάλλουσιν, ἱερῶν ἃ μὴ θέμις ὁρᾶν γίνονται θεαταί, τόπους ἀβάτους πατοῦσι, πράγματα καὶ λόγους βασιλικοὺς ἀνερευνῶσι.

ις'. Καίτοι τοὺς γε τυράννους οἷς ἀνάγκη πάντα γιγνώσκειν, ἐπαχθεστάτους ποιεῖ τὸ τῶ λεγομένων ὤτων καὶ προσαγωγέων γένος. Ὠτακουστὰς μὲν οὖν πρῶτος ἔσχεν ὁ νέος Δαρεῖος, ἀπιστῶν ἑαυτῷ, καὶ πάντας ὑφορώμενος καὶ δεδοικώς·
23 τοὺς δὲ προσαγωγέας οἱ Διονύσιοι τοῖς Συρακουσίοις κατέ-

E. 7. ἐφ' ἂν] ἐφ' ἓ. Colleg. Nov.

F. 3. ἔτοι φίλων, συνεδρίοις] Ita diſtinguunt C. D. Voſſ. Vulgo, ἔτοι, φίλων συνεδρίοις.

A. 1. προσαγωγέας] Hoc Stephanus dedit ex Jannot. pro προσαγωγίδας quod habent Ald. Baſ. Xyl. item A. C D. Voſſ. Colleg. Nov et ipſe Plutarch. Dion. p. 970. D. Sed hoc loco, vulgatum forte retinendum.

raſſem, et miſſa eſſet ſchola: omnibus viri gravitatem admirantibus. At vero ubi aliquis potentia et licentia præditus vitium Curioſitatis alit, idque vires et violentiam acquiſivit, is jam non facile abſtinere ab his, quibus ipſi interdictum eſt, poteſt: nam qui hoc modo ſunt affecti, ii et epiſtolas reſignant, et conſiliis amicorum arcanis ſeſe ingerunt, ſacra quæ cerni ab ipſis eſt nefas intuentur, loca inacceſſa calcant, res et ſermones regum ſcrutantur.

XVI. Sane tyrannos, quibus omnia cognoſcere eſt neceſſe, inviſiſſimos reddit hoc genus hominum, qui auſcultatores et delatores appellantur. Primus Darius minor auſcultatores uſurpavit, ſibi ipſi non credens, omneſque habens ſuſpectos atque metuens: Delatores, (quos ipſi Proſagogidas nominabant,) Dionyſii inter Syracuſanos ſpar-

μιξαι· ὅθεν ἐν τῇ μεταβολῇ τ̃ πραγμάτων, τύτυς πρώτυς οἱ Συρακúσιοι συλλαμβάνοντες ἀπετυμπάνιζον. Καὶ γὰρ τὸ τ̃ συκοφαντῶν γένος ἐκ τ̃ τ̃ πολυπραγμόνων φρατρίας καὶ ἑστίας ἐστίν. Ἀλλ' οἱ μὲν συκοφάνται ζητῶσιν εἴ τις ἢ βεβúλευται κακὸν, ἢ πεποίηκεν· οἱ δὲ πολυπράγμονες καὶ τὰς ἀβελτέρυς ἀτυχίας τ̃ πέλας ἐλέγχοντες, εἰς μέσον ἐκφέρυσι. Λέγεται δὲ καὶ τ̃ ἀλιτήριον ἐκ φιλοπραγμοσúνης κατονομασθῆναι τοπρῶτον· λιμῶ γὰρ, ὡς ἔοικεν, Ἀθηναίοις ἰσχυρῶ γενομένυ, καὶ τ̃ ἐχόντων πυρὸν εἰς μέσον οὐ φερόντων, ἀλλὰ κρύφα καὶ νυκτωρ ἐν ταῖς οἰκίαις ἀλούντων, ὑφιέντες ἑτέρως τ̃ μύλων τὸν ψόφον· εἶτα ἀλιτήριοι προσηγορεύθησαν. Ὁμοίως δὲ καὶ τῷ συκοφάντῃ πρόνομα γεγενῆσθαι· κεκωλυμένυ γὰρ ἐκφέρειν τὰ σύκα, μηνύοντες καὶ φαίνοντες τὰς ἐξαγωγὰς, ἐκλήθησαν συκοφάνται. Καὶ τοῦτο οὖν οὐκ ἄχρηστόν ἐστιν ἐννοεῖν τὰς πολυπραγμο-

ferunt: quos quidem delatores converſione rerum facta primos arripuere Syracuſani, et exquiſito tympani ſupplicio affecerunt. Calumniatorum enim genus, e tribu et curia curioſorum eſt. Quanquam calumniatores tantum id ſcrutantur, an malum aliquis conſilium ceperit, an aliquid flagitii perpetraverit: curioſi etiam calamitates quæ nolentibus acciderunt, exquirunt inque medium proferunt. Quin et aliterium, (id eſt ſceleroſum,) a Curioſitate principio aiunt inveniſſe. Narrant enim, penuria frumenti Athenis oborta, ita ut quibus eſſet triticum, ii id non in publicum promerent; ſed domi ſuæ per noctem molerent; quoſdam obambulaſſe qui molarum obſervarent ſtrepitum, atque inde hoc nomen reportaſſe, (quaſi *molarios* ſi diceres: eſt enim *alein* Græcis molere.) Similis eſt origo vocabuli Sycophanta: (quem Latini delatorem, puto, dicunt.) Eos enim ſic appellabant, qui, cum prohibitum eſſet ficus exteris vendere, indicium de iis deferebant, qui foras ficus vendidiſſent. Atque hoc non inutile eſt conſiderari a curio-

νας, ὅπως αἰσχύνωνται τὴν περὶς τὰς μισουμένας μάλιστα καὶ δυσχεραινομένας ὁμοιότητα καὶ συγγένειαν τοῦ ἁμαρτήματος.

sis, ut ſtudii ſui pudore afficiantur, quod ipſis cum inviſiſſimis atque moleſtiſſimis hominibus ob ſimilitudinem et cognationem rei eſt commune.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΦΙΛΟΠΛΟΥΤΙΑΣ.

C

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΦΙΛΟΠΛΟΥΤΙΑΣ.

PLUTARCHI

DE

CUPIDITATE DIVITIARUM.

α'. Ἵππομαχος ὁ ἀλείπτης, ἐπαινούντων τινῶν ἄνθρωπον εὐμήκη καὶ μακρὰς ἔχοντα χεῖρας, ὡς D πυκτικὸν, Εἴπερ, ἔφη, καθελεῖν ἔδει τὸν στέφανον χρεμάμενον. Τοῦτ' ὄζιν ἐπαινεῖν τοὺς τὰ καλὰ χωρία καὶ τὰς μεγάλας οἰκίας καὶ τὸ πολὺ ἀργύριον ὑποπεπληγμένους καὶ κεκαρίζοντας, Εἰ γ' ἔδει πωλουμένην τρί-

I. HIPPOMACHUS alipta, quibuſdam hominem procerum longiſque manibus præditum laudantibus, tanquam ad pugillationem aptum, *Sane*, inquit, *ſi corona in ſublimi ſuſpenſa foret detrahenda*. Idem hoc uſurpare licet de iis qui pulchros fundos, et amplas domos, argentique copiam cum ſtupore admirantur, inque his felicitatem ponunt, *Sane, ſi quidem venalem beatitatem emere opor-*

αὐθαι τὴν εὐδαιμονίαν. Καίτοι πολλοὺς ἂν ἴδοι τις οἳ μᾶλλον ἐθέλουσι πλουτεῖν ἢ κακοδαιμονοῦντες, ἢ μαχάριοι γενέσθαι δόντες ἀργύριον. Ἀλλ' οὐκ ἔστι γε χρημάτων ὤνιον ἀλυπία, μεγαλοφροσύνη, εὐχάθεια, θαρραλεότης, αὐτάρκεια· τῷ πλουτεῖν οὐκ ἔνεστι τὸ πλούτου καταφρονεῖν, οὐδὲ τῷ τὰ περιττὰ κεκτῆσθαι τὸ μὴ δεῖσθαι τῶν ἀναγκαίων.

Β'. Τίνος οὖν ἀπαλλάττει τῶν ἄλλων κακῶν ὁ πλοῦτος, εἰ μηδὲ Φιλοπλουτίας; Ἀλλὰ ποτῷ μὲν ἔσβεσαν τὴν τοῦ ποτοῦ ὄρεξιν, καὶ τροφὴ τὴν τῆς τροφῆς ἐπιθυμίαν ἀπέσαντο· καὶ κεῖνος ὁ λέγων,

Δὸς χλαῖναν Ἱππώνακτι, κάρτα γὰρ ἐγώ·

πλειόνων ἐπιφορημένων, δυσαναχετεῖ καὶ διωθεῖται· Φιλαργυρίαν δὲ οὐ σβέννυσιν ἀργύριον οὐδὲ χρυσίον, οὐδὲ πλεονεξίαν παύει κτωμένη τὸ πλέον. Ἀλλ' ἔστιν εἰπεῖν πρὸς τὸν πλοῦτον, ὡς πρὸς ἰατρὸν ἀλαζόνα,

Τὸ φάρμακόν σου τὴν νόσον μείζω ποιεῖ.

teret. Et vero multos videas, qui divites juxtaque miſeri eſſe malint, quam pecunia impenſa felices fieri. Atqui non eſt venalis argento vacuitas doloris, magnanimitas, conſtantia, confidentia, vita tota ex ſeſe apta: divitiæ in ſe non habent contemtum opum; neque ſupervacanearum poſſeſſio rerum hoc præſtat ut eas non requiras.

II. Quo autem alio malo divitiæ liberent, ſi ne cupiditatem quidem divitiarum tollunt? Sane potu bibendi appetitus exſtinguitur, et cibus cibi deſiderio medetur: et is qui dicit,

Da pallium Hipponacti, nam valde algeo,

ſi quis plures ingerat veſtes, non ferat ſed rejiciat. At avaritiam neque argentum neque aurum exſaturat, neque auctis opibus aboletur. Sed dici poteſt de divitiis, id quod in medicum glorioſum dictum eſt,

Tuum remedium morbum graviorem facit.

ἡ Ἄρτος δόμος καὶ οἶκος καὶ σκέπης μετρίας, καὶ ὃ τυχόντος ὄψος παραλαβών, ἐμπέπληκεν ἐπιθυμίας χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ ἐλέφαντος, καὶ σμαράγδων, καὶ κυνῶν καὶ ἵππων, εἰς χαλεπὰ καὶ ἀσύνια καὶ δυσπόριστα καὶ ἄχρηστα, μεταθεὶς ἐκ τῶν ἀναγκαίων τὴν ὄρεξιν. Ἐπεὶ τῶν γε ἀρκούντων οὐδεὶς πένης ἐστίν· ὃ δεδάνεισεν πώποτε ἀργύριον ἄνθρωπος, ἵνα ἄλφιτα ὠρίσῃ, ἢ τυρὸν, ἢ ἄρτον, ἢ ἐλαίας· ἀλλὰ τὰ μὲ οἰκία πολυτελὴς χρεωφειλέτην πε-
524 ποίηκεν· τὸν δὲ ὁμορῶν ἐλαιόφυτον, τὰ δὲ σιτῶνες, ἀμπελῶνες, ἄλλον ἡμίονοι Γαλατικαὶ, ἄλλον ἵπποι ζυγοφόροι

Κεἰν' ὄχεα κροτέοντες——

εἰσεπήδησαν εἰς βάραθρα συμβολαίων καὶ τόκων καὶ ἐπωδυνιῶν. Εἶτα ὥσπερ οἱ πίνοντες μὴ τὸ μὴ διψῆν, ἢ ἐσθίοντες μὴ τὸ μὴ πεινῆν, καὶ ὅσα διψῶντες ἢ πεινῶντες ἔλαβον προσεξεμοῦσιν· οὕτως οἱ τὰ ἀχρήστων ἐφιέμενοι καὶ περιττῶν, οὐδὲ τῶν ἀναγκαίων κρατοῦσιν. Οὗτοι μὲν οὖν τοιοῦτοι.

Quippe nos qui pane opus habebamus, domoque et operculo modico, ac qualicumque obſonio nactus implevit concupiſcentia auri, argenti, eboris, ſmaragdorum, canum, equorum, appetitu a rebus neceſſariis ad difficilia, rara, magno labore paranda, et inutilia averſo. Etenim rerum ad vitam tolerandam ſufficientium nemo eſt pauper: neque unquam fœnore argentum ſumſit homo ut emeret caſeum, panem, olivas, ſed alium ſumtuoſa domus debitorem fecit, alium olivetum finitimum, alium granaria, vineæ, alium mulæ Galaticæ, alios jugales equi

Pulſantes vanos currus——

præcipitaverunt in voraginem contractuum, fœnorum, pignorum: poſt, ſicut qui poſt exſtinctam ſitim bibunt, et edunt poſtquam fames ſublata fuit, una evomunt quæ eſurientes et ſitientes ingeſſerant: ita qui inutilia appetunt atque otioſa, ne neceſſaria quidem retinent. Hi quidem tales ſunt.

γ'. Τὺς δὲ μιδὲν ἀποβάλλονΓας, ἔχονΓας δὲ πολλὰ, πλειόνων δὲ ἀεὶ δεομένους, ἔτι μᾶλλον θαυμάσειεν ἄν τις, τῦ Ἀριστίππου μεμνημένος. Ἐκεῖνος γὰρ εἰώθει λέγειν, ὅτι πολλὰ μὲν τις ἐσθίων, πολλὰ δὲ πίνων, πληρέμε- B νος δὲ μιδέποτε, πρὸς τὺς ἰατροὺς βαδίζει, καὶ πυνθάνεΓαι τί τὸ πάθος, καὶ τίς ἡ διάθεσις, καὶ πῶς ἂν ἀπαλλαγείη· εἰ δέ τις ἔχων πέντε κλίνας, δέκα ζητεῖ, καὶ κεκτημένος δέκα τραπέζας, ἑτέρας σιτωνεῖΓαι τοσαύτας, καὶ χωρίων πολλῶν παρόντων, καὶ ἀργυρίου, οὐ γίνεται μεστὸς, ἀλλὰ ἐπ' ἄλλα σπεύδεται· καὶ ἀγρυπνεῖ καὶ ἀπλήρωτός ἐστι πάντων, ἆρα οὐκ οἴεΓαι δεῖσθαι τῦ θεραπεύοντος, καὶ δείξοντος ἀφ' ἧς αἰτίας τῦτο πέπονθεν; Καίτοι τὸν μὲν διψῶντα τὸν μὴ πεπωκότα, προσδοκήσειεν ἄν τις ἀπαλλαγήσεσθαι πόσεως δι' ὑδρίαν· τὸν δὲ πίνοντα συνεχῶς καὶ C μὴ παυόμενον, οὐ πληρώσεως, ἀλλὰ καθάρσεως οἰόμεθα δεῖσθαι· καὶ κελεύομεν ἐμεῖν, ὡς οὐχ ὑπ' ὀνδείας ὀχλῦμενον, ἀλλά τινος δριμύτητος ἢ θερμότητος αὐτὸ ποιῦσ-

III. Qui vero nihil amittunt, ſed cum habeant multa, plura ſemper deſiderant, eos magis etiam miretur aliquis, Ariſtippi memor. Solebat enim is dicere, Si quis multa edens, multa bibens, nunquam ſaturaretur, eum ad medicos iturum, et interrogaturum, qualis hic morbus, quæ affectio, quis ſanandi modus eſſet: ſi quis autem quinque habens culcitras, decem requireret, et decem menſas poſſidens, alias totidem coëmeret, multiſque prædiis, multo argento parto non expleretur, ſed ad alia paranda ſe intenderet, vigilaret, neque ullis rebus ei ſatisfieret, eum non putare ſibi medico opus eſſe, qui cauſam hujus affectionis oſtenderet. Atqui ſitientem qui nondum biberit, ſpes eſt potu ſitim aboliturum: qui vero continenter bibens ſitire non deſinat, non implete ione ſed purgatione cenſemus opus habere: et vomere jubemus, quia non indigentia eum vexet, ſed acrimonia aut calor aliquis contra naturam

φύσιν ἐνόσησε. Ὁκνοῦσι καὶ τοὺς πορίζοντων ὁ μὲ ἐνδεὴς καὶ ἄπορος, παύσει ἴσως, ἐάν κτησάμενος, ἢ θησαυρὸν εὑρὼν, ἢ φίλου βοηθήσαντος, ἐκτίσας καὶ ἀπαλλαγεὶς τοῦ δανειστοῦ· τὸν δὲ πλέω τοὺς ἱκανῶν ἔχοντα, καὶ πλειόνων ὀρεγόμενον, ἐ χρυσίον ἐστὶν, οὐδὲ ἀργύριον τὸ θεραπεῦον, οὐδ' ἵπποι καὶ πρόβατα καὶ βόες, ἀλλ' ἐκβολῆς δεῖται καὶ καθαρμοῦ. Πενία γὰ οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ἀπληστία, τὸ πάθος αὐτῦ, καὶ φιλοπλουτία, ἀφ' ἧς κρίσιν φαύλην καὶ ἀλόγιστον ἐνόσησαν· ἣν ἂν μή τις ἐξέλῃ τῆς ψυχῆς, ὥσπερ ἔλυγμα πλάγιον, ἐ παύσονται δεόμενοι τ πρεπόντων, τουτέστιν ἐπιθυμοῦντες ὧν ἐ δέονται.

δ'. Ὅταν ἰατρὸς εἰσελθὼν πρὸς ἄνθρωπον ἐρρυμένον ἐν τῷ κλινιδίῳ, καὶ γένυτα καὶ μὴ βεβλόμενον τροφὴν λαβεῖν, ἄψηται καὶ ἀνακρίνῃ καὶ εὕρῃ μὴ πυρέσσοντα, Ψυχικὴ νόσος, ἔφη, καὶ ἀπῆλθεν· Οὐκοῦν καὶ ἡμεῖς ὅταν ἴδωμεν ἄνδρα τῷ πλούτῳ προστετηκότα καὶ τοῖς ἀναλώμασιν ἐπιτεινόντα, καὶ μηδενὸς εἰς χρηματισμὸν συντελοῦντος

inhærens. Eodem ergo modo de his qui in rebus comparandis ſunt, pauperem et indigum apparet finem facturum, ſi domum nactus fuerit, aut theſaurum invenerit, aut amico opitulante debitum perſolverit creditorique ſatisfecerit. Qui vero plura neceſſariis poſſidens plura expetit, eum non aurum et argentum, non equi, oves, boves ſanare poſſunt, ſed jactura opus habet ac purgatione. Non enim pauperie laborat, ſed inexplebili avaritia, ob pravam et rationis expertem opinionem inhærentem animo: quam niſi quis evellat, tanquam obliquum nodum, nunquam deſinet appetere ſupervacanea: hoc eſt, concupiſcere quæ nihil attinent.

IV. Medicus ſi intret ad hominem in grabato jacentem, gementem, et cibum averſantem, ſi tetigerit ac inquiſiverit omnia, et febre eum vacare deprehenderit, fatus animi eſſe morbum diſcedet. Nos quoque cum videbimus hominem rei faciendæ prorſus deditum, gementem cum ſumtus facit, nulla re turpi, nulla moleſta

ἀφχρῦ, μηδ' ἀνιαρῦ φειδόμενον, οἰκίας δὲ ἔχοντα καὶ χώρας καὶ ἀγέλας καὶ ἀνδράποδα σὺν ἱματίοις, τί φήσομεν τὸ πάθος εἶναι τῦ ἀνθρώπυ ἢ πενίαν ψυχικήν; Ἐπεὶ τήν γε χρηματικὴν, ὥς φησιν ὁ Μένανδρος, εἷς ἂν φίλος ἀπαλλάξειεν εὐεργετήσας· τῷ δὲ ψυχαλῷ ἐκείνῳ οὐκ ἂν ἐμπλήσαι ἅπαντες ἔτι ζῶντες ἔτι ἀποθανόντες. Ὅθεν εὖ πως τύτυς λέλεκται καὶ τῦ Σόλωνος,

Πλύτυ δ' ὐδὲν τέρμα σεφασμένον ἀνθρώποισιν.

Ἐπεὶ τοῖς γε νοῦν ἔχυσιν ὁ τῆς φύσεως πλῦτος ὥρισται, F καὶ τὸ τέρμα πάρεστι τῆ χρείας καθάπερ κέντρῳ καὶ περιγράμματι περιγραφόμενον. Ἀλλὰ καὶ τῦτο τῆς φιλαργυρίας ἴδιον· ὀπθυμία γὰρ ἐστὶ μαχομένη πρὸς τὴν αὐτῆς πλήρωσιν· αἱ δὲ ἄλλαι καὶ συνεργοῦσιν· ὀψὲ εἰς γοῦν ἀπέχει χρησὸς ὤν ὑπὸ φιλοψίας, ὀψὲ οἴνυ, δι' οἰνοφλυγίαν, ὡς χρημάτων ἀπέχονται διὰ φιλοχρηματίαν. Καίτοι πῶς ὐ μανικὸν ὀψὲ οἰκτρὸν τὸ πάθος, εἴ τις ἱματίῳ μὴ

F. 6. χρησὸς] Corruptum videtur. Mss. corrigit χρήστως. Jannot. et Anon. χρεσῦ. Aliud latet: forte οἷα ἄῤῥωστος vel simile.

abſtinentem quæ ad lucrum conducat, poſſidentem domos, prædia, greges, ſervos, veſtes, quo alio morbo laborare dicemus, quam paupertate animi? Nam pecuniariam paupertatem, ut ait Menander, unus aliquis amicus beneficus ſanaverit: animo inhærentem illam non exſaturaverint omnes et vivi et mortui. Recte adeo in hos Solon dixit,

Divitiarum homini finis non ullus ſtatutus eſt.

Quippe qui ſana ſunt mente, iis naturæ divitiæ definitæ ſunt, terminuſque adeſt uſu tanquam centro et circino circumſcriptus. Peculiare hoc eſt amori divitiarum, quod hæc cupiditas pugnat contra ſui impletionem, ad quam reliquæ momentum afferunt: nemo enim obſoniorum cupidus, propterea obſonio abſtinet, neque vino quia vinoſus: pecunia avari ob amorem pecuniæ abſtinent. At qui non ſit hæc inſana et miſerabilis

λεῖται, ἀφ' τὸ ῥιγῶν, μηδὲ ἄρτῳ ἀφ' τὸ πεινῆν, μηδὲ πλούτῳ ἀφ' τὸ φιλοπλουτεῖν; Ἀλλ' ἐν τοῖς Θρασωνίδου κακοῖς ἐστιν·

Παρ' ἐμοὶ γάρ ἐστιν ἔνδον, ἔξεστιν δέ μοι,
Καὶ βούλομαι τοῦτ'——

ὡς οἱ ἐμμανέστατα ἐρῶντες,

——οὐ ποιῶ δέ·—

κατακλείσας δὲ πάντα καὶ κατασφραγισάμενος, καὶ ἀπαριθμήσας τοκιστῆς καὶ πραγματευταῖς ἄλλα σωφρονῶ καὶ δίκαια· ἐν ζυγομαχῶ πρὸς τὰς οἰκέτας, πρὸς τοὺς γεωργούς, πρὸς τοὺς χρεώστας.

Ἄπολλον, ἀνθρώπων τίν' ἀθλιώτερον
Εὑρήκας ἄρ' ἐρῶντα δυστοτμώτερον;

ε'. Ὁ Σοφοκλῆς ἐρωτηθεὶς εἰ δύναται γυναικὶ πλησιάζειν, Εὐφήμει, ἄνθρωπε, εἶπεν, ἐλεύθερος γέγονα, λυττῶντας καὶ ἀγρίους δεσπότας ἀφ' τὸ γῆρας ἀποφυγών. Χάριεν γὰρ ἅμα ταῖς ἡδοναῖς συνεκλιπεῖν τὰς ὀπθυμίας, ἃς μήτε ἄνδρα φησὶν Ἀλκαῖος ἀφαφυγεῖν, μήτε

A. 1. Παρ' ἐμοὶ—δυστοτμώτερον] Verſus Menandri diſtinxi ad rationem Metr. Salmaſ. Xyl. Præterea legendum videtur καὶ ἐρῶντα *et amantem.*

animi affectio, propter frigus veſte, propter famem pane, propter avaritiam pecunia non uti? Eſt hoc de Thraſonidæ malis. *Apud me* (inquit) *intus eſt, licet uti, et volo* ut qui inſaniſſime amant, *non facio autem:* ergo cum concluſerim omnia, et obſignaverim, et numeraverim fœneratoribus ac negotiatoribus, alia colligo, et ſector, et certo cum ſervis, cum colonis, cum debitoribus. *Apollo, an unquam vidiſti hominem infeliciorem, aut qui miſcrius amaret?*

V. Sophocles interrogatus utereturne rebus venereis, *Bona verba*, inquit, *homo*; *libenter vero iſthinc a furioſo et agreſti domino profugi.* Eſt enim ſcitum ſimul cum voluptatibus etiam concupiſcentias dimittere, quas Alcæus

γυναῖκα. Τοῦτο δὲ οὐκ ἔστιν ὅπου τῆς φιλοπλουτίας· ἀλλ', ὥσπερ βαρεῖα καὶ παρὰ δίαιταν, κτᾶσθαι μὲν ἀναγκάζει, χρῆσθαι δὲ κωλύει· καὶ τὴν μὲν ὀπτυμίαν ἐγείρει, τὴν δὲ ἡδονὴν ἀφαιρεῖται. Τοὺς μὲν οὖν Ῥοδίους ὁ Στρατόνικος ἐπέσκωπτεν εἰς πολυτέλειαν, οἰκοδομεῖν μὲν ὡς ἀθανάτους λέγων, ὀψωνεῖν δὲ ὡς ὀλιγοχρονίους· οἱ δὲ φιλάργυροι κτῶνται μὲν ὡς πολυτελεῖς, χρῶνται δὲ ὡς ἀνελευθέροις· καὶ τοὺς μὲν πόνους ὑπομένουσι, τὰς δὲ ἡδονὰς οὐκ ἔχουσι. Ὁ γοῦν Δημάδης ὀψιζομένῳ ἀριστῶντι ποτε Φωκίωνι, καὶ θεασάμενος αὐτοῦ τὴν τράπεζαν αὐχηρὰν καὶ λιτήν, Θαυμάζω σε, ὦ Φωκίων, εἶπεν, ὅπως οὕτως ἀριστᾶν δυνάμενος, πολιτεύῃ. Αὐτὸς γὰρ εἰς τὴν γαστέρα ἐδημαγώγει, καὶ τὰς Ἀθήνας μικρὸν ἡγούμενος τῆς ἀσωτίας ἐφόδιον, ἐκ τῆς Μακεδονίας ἐπεσιτίζετο· καὶ διὰ τοῦτο Ἀντίπατρος εἶπε, θεασάμενος αὐτὸν γέροντα, καθάπερ ἱερεῖον διαπεπραγμένον, μηδὲν ἔτι λοιπὸν ἢ τὴν γλῶτταν εἶναι καὶ τὴν κοιλίαν. Σὲ δὲ οὐκ ἄν τις, ὦ τλῆμον,

ait *neque virum ſubterfugere neque mulierem.* Hoc vero in avaritia locum non habet: quæ veluti moleſta et moroſa hera parare cogit, frui prohibet: et concupiſcentiam cum excitet, voluptatem adimit. Stratonicus Rhodiorum luxum ſubſannans, *ædificare* eos aiebat *tanquam immortales, et obſonari ut breve tempus victuros.* Avari autem in parandis rebus ſumtuoſorum ſimiles, partis utuntur ut ſordidi: ac labores quidem ſuſtinent, voluptates autem non percipiunt. Demades cum aliquando prandenti Phocioni ſuperveniſſet, videretque menſam ejus tetricam et parcam, *Miror*, inquit, *te, qui ſic prandere poſſis, rempublicam tractare.* Ipſe enim ventrem ſuis actionibus in republica procurabat ſuum: et, quod Athenas exiguum putaret ſuæ luxuriæ viaticum, e Macedonia præterea commeatum petebat. Itaque Antipater cum eum vidiſſet jam ſenem, dicebat *Demadis tanquam confectæ victimæ nihil ſupereſſe præter ventrem et linguam.* Te vero, O miſer, quis non miretur,

δαιμον, θαυμάσθεν, εἰ δυνάμενος οὕτω ζῆν ἀνελευθέρως καὶ ἀπανθρώπως καὶ ἀμεταδότως, καὶ τοὺς φί-
D λους ἀπηνῶς, καὶ πρὸς πόλιν ἀφιλοτίμως, κακοπαθεῖς καὶ ἀλγυπνεῖς, καὶ ἐργολαβεῖς καὶ κληρονομεῖς, καὶ ὑποπίπτεις, τηλικοῦτον ἔχων τῆς ἀπραγμοσύνης ἐφόδιον, τὴν ἀνελευθερίαν; Βυζάντιόν τινα λέγουσιν, ὅτι δυσμόρφῳ γυναικὶ μοιχὸν εὑρόντα εἰπεῖν, Ὦ ταλαίπωρε, τίς ἀνάγκη, σαυτοῦ ἐπιμελοῦ τοσοῦτος. Ἄγε σὺ κυκᾶς ὑφάπτεις, ὦ πόνηρε, τοὺς βασιλεῖς πορίζεσθαι δεῖ, τοὺς ὑπηρέτας τοὺς βασιλέων, τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι τοπτεύειν καὶ ἄρχειν ἐθέλοντας· ἐκείνοις ἀνάγκη διὰ τὴν φιλοτιμίαν καὶ τὴν ἀλαζονείαν καὶ τὴν κενὴν δόξαν ἑστιῶσιν, χαριζομένοις, δορυφορεῖσι, δῶρα πέμπουσι, θρατεύματα τρέφουσι, μο-
E νομάχους ὠνοῦνται· σὺ δὲ τοσαῦτα τοπάγματα συνέ-

D. 5. Ὦ ταλαίπωρε—ὦ πονηρὲ] Est quædam varietas in libris, major etiam in conjecturis Interpretum. Mihi leniſſima hæc videtur ratio: Ὦ ταλαίπωρε, τίς ἀνάγκη σοι· παρηγορία ἡ πρᾶξις. Ἃ δὲ σὺ κακῶς φυλάττεις, ὦ πονηρέ—. Vel—ἀνάγκης παρηγορία πρᾶξις. Illo modo forma dicti magis ſervatur, quod brevius Laconi tribuitur in Apophthegm. p. 235. E. Senſum probabilem verſioni adjeci.

D. 7. δεῖ] Sumſi ex D. et Codice Xyl. Vulgo, abeſt.

qui cum poſſis vivere tam illiberaliter, inhumaniter, qui neminem ulla re impertias, et erga amicos tam ſis durus, neque ullam in civitatem exerceas munificentiam: tamen te afflictes, vigiles, conducas opera, hæreditates cernas, omnibus te rebus ſubmittas, tantam habens ad vivendum abſque negotiis occaſionem, illiberalitatem? Byzantium ferunt, cum adulterum cum uxore ſua deformi comprehendiſſet, dixiſſe: *O miſer, quæ neceſſitas te huc adegit? mihi neceſſitatis ſolatium eſt dos.* Tu vero, improbe, quas male cuſtodis opes, reges neceſſe habent parare, et regii procuratores, ac qui in civitatibus principem tenere locum atque imperare volunt: his opus eſt parto, dum ambitione, jactantia, et inani oſtentatione impulſi convivia præbent ſplendida, largiuntur, ſtipant, dona mittunt, milites alunt, gladiatores emunt. Tu vero, tot tantaque poſſidens, angis ver-

χεις, καὶ ταράττεις καὶ τροβεῖς σεαυτὸν, κοχλίου βίον ζῶν διὰ τὴν μικρολογίαν, καὶ τὰ δυσχερῆ πάντα ὑποδύεις, οὐδὲν εὖ πάσχων· ὥσπερ ὄνος βαλανέως ξύλα καὶ φρύγανα κατακομίζων, ἀεὶ κάπνου καὶ τέφρας ἀναπιμπλάμενος, λουτροῦ δὲ μὴ μετέχων μηδὲ ἁλέας μηδὲ καθαριότητος.

ϛ'. Καὶ ταῦτα περὶ τῆς ὀνώδη καὶ μυρμηκώδη λέγω ταύτην Φιλοπλουτίαν. Ἑτέρα δέ ἐστιν ἡ θηριώδης συκοφαντοῦσα καὶ κληρονομοῦσα καὶ παραλογιζομένη, καὶ πολυπραγμονοῦσα καὶ φροντίζουσα, καὶ ἀριθμοῦσα τῶν φίλων ἔτι πόσοι ζῶσιν, εἶτα περὶ μηδὲν ἀπολαύουσα τῶν πανταχόθεν προσπεριζομένων. Ὥσπερ οὖν ἐχίδνας καὶ χαυλιόδας καὶ φαλάγγια μᾶλλον περιαλλόμεθα καὶ δυσχεραίνομεν ἄρκτων καὶ λεόντων, ὅτι κτείνει καὶ ἀπόλλυσιν ἀνθρώπους μηδὲν χρώμενα τοῖς ἀπολλυμένοις ὑπ' αὐτῶν· οὕτω δεῖ μᾶλλον δυσχεραίνειν τοῖς δι' ἀσωτίαν τοὺς διὰ μικρολογίαν καὶ ἀνελευθερίαν πονηρούς· ἀφαιροῦνται γὰρ ἄλλων, οἷς αὐτοὶ

saſque teipſum, cochleæ vitam ob ſordes vivens, ac difficilia omnia perferens, nunquam conſequeris ut bene ſit tibi: et plane aſinum balneatoris refers, qui ligna et mallcolos identidem adportans, fumo ſemper et favilla oppletus, in nullam lavacri, caloris, munditiæque partem venit.

VI. Atque hæc dicta mihi ſunt in aſininam iſtam et fornicariam divitiarum cupiditatem. Alia porro eſt belluina ac fera, quæ calumnias ſtruit, hæreditates invadit, in fraudem inducit, ſolicite inquirit ac numerat amicorum quot adhuc vivant: deinde ad nullam rem utitur bonis undique conquiſitis. Ergo ſicut viperas, cantharidas, et phalangia magis vituperamus atque odimus quam leones et urſos; quod illæ beſtiæ homines interficiunt, neque interfectorum ullus iis eſt uſus: ita majore digni ſunt odio quia propter illiberalitatem et ſordes mali ſunt, quam qui propter intemperantiam: auferunt enim aliis ea illi quibu uten-

χρῆσθαι μὴ δύνανται μηδὲ πεφύκασιν. Ὅθεν ἐκεῖνοι μὲ ἐκεχειρίαν ἄγουσι, οἱ ἀφθόνοις γενόμενοι, ἢ χορηγίαν ἔχοντες· ὥσπερ ὁ Δημοσθένης ἔλεγε πρὸς τοὺς νομίζοντας, τῆς παρρησίας τὸν Δημάδην πεπαῦσθαι, Νῦν γὰρ, ἔφη, μετὸν ὁρᾶτε, καθάπερ τοὺς λέοντας. Τοῖς δὲ εἰς μηδὲν ἡδὺ μηδὲ χρήσιμον πολιτευομένοις, οὐκ ἔστιν ἀναχωρὴ τοῦ πλεονεκτεῖν, οὐδὲ ἀσχολία, κενοῖς οὖσιν ἀεὶ καὶ προσδεομένοις ἁπάντων.

ζ'. Ἀλλὰ νὴ Δία, φήσ' τις ὅτι, παισὶν ἕτοι καὶ κληρονόμοις φυλάττουσι καὶ θησαυρίζουσιν, οἷς ζῶντες οὐδὲν μεταδιδόασιν· ἀλλ' ὥσπερ τῶν μυῶν τῶν ἐν τοῖς μεταλλοις τὴν χρυσῖτιν ἐνθυλίων, οὐκ ἔσαι δ' χρυσίου μεταλαβεῖν εἰ μὴ νεκρῶν γενομένων καὶ ἀναλυθέντων. Παισὶ δὲ καὶ κληρονόμοις ἆρά τι βέλτιον πολλὰ χρήματα καὶ μεγάλην οὐσίαν ἀπολιπεῖν; ἵνα δηλονότι καὶ ἕτοι φυλάττωσιν ἑτέροις, κἀκεῖνοι παισίν· ὥσπερ οἱ κεραμεοῖ σωλῆνες, οὐδὲν

A. 5. καθάπερ τὸν λέοντας] Aliunde adjectum videtur ex ſimile dicto de Alexandro.

di nullam habent facultatem. Itaque hi quidem copia rerum parta ferias agunt, ſuppeditante luxuriæ materia: quomodo Demoſthenes iis dixit, qui Demadem improbitati finem feciſſe putabant, *Nunc cum plenum videri inſtar leonis.* Qui vero nulla voluptate, nullo uſu propoſito opibus inhiant, eorum avaritia nullas admittit inducias, nullum otium, cum ſemper inanes ſint et omnia deſiderent.

VII. Dicat fortaſſis aliquis, liberis eos et hæredibus theſauros congerere, quibus viventes nihil dant; ſimiles muribus qui in metallis chryſitidem (ea eſt terra glebulas auri permixtas habens) vorantes, aurum non reddunt niſi mortui et diſſecti. Cur ergo liberis et hæredibus volunt multum pecuniæ et rem auctam relinquere? ſcilicet ut hi quoque aliis hæc, rurſumque illi ſuis ſervent filiis: inſtar figlinorum canalium, qui nihil in ſe retinent aquæ, ſed

ἀναλαμβάνοντες εἰς ἑαυτούς, ἀλλ' ἕκαστος εἰς ἕτερον ἐξ ἑαυτῶν μεθιείς· ἄχρις ἂν τις ἔξωθεν ἢ συκοφάντης ἢ τύραννος ἐκκόψας τὴν φυλακτήριον καὶ καταξας ἕλκοι ὠθατρέψῃ καὶ παρεγχεύσῃ τὸν πλοῦτον· ἢ, καθάπερ λέγουσιν, εἷς ὁ πονηρότατος ἐν τῷ γένει γενόμενος, καταφάγῃ τὰ πάντων. Οὐ γὰρ μόνον ἔφη τὴν Εὐριπίδην, C

Ἀκόλαστα πάντη γίνεται δούλων τέκνα,

ἀλλὰ καὶ μικρολόγων· ὡς καὶ ὁ Διογένης ἐπέσκωψεν, εἰπών, Μεγαρέως ἂν ἀνδρὸς βέλτιον εἶναι κριὸν ἢ υἱὸν γενέσθαι. Καὶ γὰρ οἷς δοκοῦσι παιδεύειν, ἀπολλύουσι, καὶ προσαφαιρέφουσιν, ἐμφυτεύοντες τοῖς αὐτῶν φιλαργυρίαν καὶ μικρολογίαν, ὥσπερ ὄψιν τινὰ φθόριον τῆς κληρονομίας ἐνοικοδομοῦντες τοῖς κληρονόμοις. Ταῦτα γάρ ἐστιν ἃ διδάσκουσι, Κέρδαινε καὶ φείδου, καὶ τοσούτου νόμιζε σεαυτὸν ἄξιον, ὅσον ἂν ἔχῃς. Τοῦτο δὲ οὐκ ἔστι παιδεύειν, ἀλλὰ συγκολλᾶν καὶ ἐπορράπτειν ὥσπερ βαλάντιον, ἵνα

B. 9. κατάξας] Revocavi ex Ald. Baſ. Xyl. C. E. G. Moſc. 1. 2. Voſſ. Colleg. Nov. Mcz. ut magis conveniens ſententiæ quam vulgatum κατάγξας.

unuſquiſque proximo a ſe eam tradit: nempe, donec extrinſecus ſycophanta aliquis aut tyrannus, cuſtode ſublato, fractoque tubulo, alio derivet, avertatque divitias: aut, quod dici ſolet, unus in ea ſtirpe peſſimus exſiſtat, qui bona reliquorum omnia devoret. Non enim ſervorum modo, quod Euripides aiebat, ſed et avarorum filii fiunt intemperantes. Indicavit hoc falſe Diogenes, *præſtare* inquiens *arietem eſſe Megarenſis viri quam filium*. Etenim avari dum hæredes ſuos inſtituere et informare moribus volunt, pervertunt eos atque perdunt, avaritiam eis et ſordes inſerentes, eamque quaſi arcem et caſtellum tutandæ hæreditati aptum in animis eorum exædificantes. Hæc enim ſunt quæ docent ac præcipiunt: *Lucrare, et parce, ac tanti te crede eſſe, quantum eſt quod poſſides*. Hoc vero non eſt erudire, ſed ſtipare et conſuere tanquam crumenam, ut con-

D στέγειν ἢ φυλάττειν τὸ εἰσβληθὲν δύνῃ. Καίτοι τὸ μὲ βαλάντιον, ἐμβληθέντος τοῦ ἀργυρίου, γίνεται ῥυπαρὸν ἢ δυσῶδες· οἱ δὲ τῶν φιλαργύρων παῖδες πρὶν ἢ παραλαμβάνειν τὸν πλοῦτον, ἀναπίμπλανται τῆς Φιλοπλουτίας ἀπ' αὐτῶν τῶν πατέρων. Καὶ μὴν τὰ διδασκαλίας ἢ μισθοὺς ἀξίους ἀποτίνουσιν αὐτοῖς, οὐ φιλοῦντες, ὅτι πολλὰ λήψονται, ἀλλὰ μισοῦντες, ὅτι μήπω λαμβάνουσι· μηδὲν γὰρ ἄλλο θαυμάζειν ἢ τὸν πλοῦτον μαθόντες, μηδὲ ἐπ' ἄλλῳ τινὶ ζῆν ἢ τῷ πολλὰ κεκτῆσθαι, κώλυσιν τοῦ ἰδίου βίου τὸν ἐκείνων ποιοῦνται, ἢ νομίζουσιν αὐτῶν ἀφαιρεῖσθαι τὸν χρόνον ὅσον ἐκείνοις προστίθησιν. Διὸ καὶ
E ζώντων μὲν ἔτι τῶν πατέρων, λανθάνοντες ἀμωσγέπως παραλέπουσι τὰ ἡδονῆς ἢ ἀπολαύσεως, ὥσπερ ἀλλοτρίων μεταδιδόντες φίλοις, ἀναλίσκοντες εἰς ἐπιθυμίας ὅτι ἀκούοντές τι μανθάνουσι. Ὅταν δὲ ἀποθανόντων τὰς κλεῖς παραλάβωσι καὶ τὰς σφραγῖδας, ἕτερον βίου σχῆμα αὐ

E. 3. ὅτι ἀκούοντές τι μανθάνουσι] C. D. μανθάνοντες. Unde forte legendum Ἢ τι ἀκούοντες ἢ μανθάνοντες. Sententiam quidem talem proxima poſtulant.

tinere ac ſervare poſſit quod injicitur. Quanquam crumena quidem injecto demum argento fit ſordida et fœtida: avarorum filii ante quam accipiant divitias, implentur paterna avaritia. Et quidem dignam diſciplinæ ſuæ mercedem hi parentibus perſolvunt; non amantes quod multa ſint accepturi, ſed infenſi iis, quod non jam nunc accipiunt. Cum enim didicerint nihil aliud admirari quam divitias, neque alium finem propoſitum vitæ habere quam multa poſſidere, parentum vitam ſuæ impedimento eſſe exiſtimant, et quantum iis accedit temporis, tantum ſibi decedere. Itaque vivis etiamnum parentibus utcunque occulte aliquid voluptatis et fruitionis ſuffurantur, tanquam de alieno amicis aliquid largientes, et in ſuas cupiditates inſumentes, doctoribus item et philoſophis aliquid operæ tribuentes. Ubi vero mortuis parentibus claves ſunt et ſigilla adepti, ibi jam aliud

τοῖς βίοις, καὶ πρόσωπον ἀγέλαστον, αὐστηρὸν, ἀνέντευκτον· οὐ κολοφὼν, οὐ σφαῖρα, οὐ πάλης, οὐ παλαίστρας κόνις, οὐκ Ἀκαδημία, οὐ Λύκειον· ἀλλ' οἰκετῶν ἀνάκρισις, καὶ γραμματείων ἐπίσκεψις, καὶ πρὸς οἰκονόμους ἢ τραπεζίτας λογισμὸς, καὶ ἀσχολία καὶ φροντὶς ἀφαιρουμένη τὸ ἄριστον, καὶ συνελαύνουσα νυκτὸς εἰς τὸ βαλανεῖον· γυμνάσια δὲ οἷσιν ὑπετράφη, Δίρκης τε ὕδωρ παρώδευται· κἂν εἴπῃ τις, Οὐκ ἀκούσῃ τῶν φιλοσόφων; Πόθεν ἐμοί; φησὶν· οὐ σχολάζω, τῶν πατρὸς τεθνηκότος. Ὦ ταλαίπωρε, τί σοι τοῦτο καταλέλοιπεν, οἷον ἀφήρηται, τὴν σχολὴν καὶ τὴν ἐλευθερίαν; μᾶλλον δὲ οὐδὲ ἐκεῖνος, ἀλλ' ὁ πλοῦτος περιχυθεὶς καὶ περικαπήσας ὥσπερ ἡ παρ' Ἡσιόδῳ γυνὴ

Εὖσα ἄτερ δαλοῦ καὶ ἐν ὠμῷ γήραϊ θῆκεν, 52

ὥσπερ ῥυτίδας ἀώρους, ἢ πολιὰς, ἐπαγαγὼν τῆς ψυχῆς τὰς φροντίδας ἐκ τῆς φιλαργυρίας καὶ τῆς ἀσχολίας, ὑφ' ὧν μαραίνεται τὸ γαῦρον καὶ τὸ φιλότιμον καὶ τὸ φιλάνθρωπον.

vitæ initur genus, vultuſque triſtis et auſterus, et non affabilis: non jam Colophon, non pila, non lucta, non Academia, non Lyceum: ſed ſervorum examen, tabularum conſideratio, cum diſpenſatoribus aut debitoribus collocutio, occupatio, ſolicitudo privans prandio, et noctu in balneum agens: exercitationes autem a puero familiares, Dirceſque aqua prætereuntur. Quod ſi quis dicat, Non audies philoſophum? Qui poſſim? dicet: non mihi vacat a morte patris. O te miſerum! quid tantum tibi ille reliquit, quantum eſt quod tibi abſtulit, otium inquam, et libertatem? Immo autem non ille hæc ademit, ſed divitiæ circumfuſæ et imperium in te nactæ, veluti Heſiodea illa mulier,

Urunt abſque face, in crudam traduntque ſenectam.

tanquam rugas intempeſtivas, aut canos, animo inducentes ſolicitudines, cupiditates, occupationes, ob quæ elatio animi, ejuſque liberales conatus et humanitatis ſtudium concidunt atque tabeſcunt.

η'. Τί οὖν; φησί τις, οὐχ ὁρᾷς καὶ ἀφωμένους οἵους δαψιλῶς τοῖς χρήμασι; Σὺ δὲ οὐκ ἀκούεις, φήσομεν, Ἀριστέλους λέγοντος, ὅτι οἱ μὲν οὐ χρῶνται, οἱ δὲ παραχρῶνται; καθάπερ ὑδρίᾳ ἑτέρου πεσόντος· ἀλλ' ἐκείνους μὲν οὐκ ὠφελεῖ τὸ οἰκεῖον ὄφελος κοσμεῖ, τούτους δὲ καὶ βλάπτει καὶ καταισχύνει. Φέρε δὴ σκεψώμεθα τὸ πρῶτον. Ἡ χρῆσις αὕτη δι' ἣν θαυμάζεται ὁ πλοῦτος, τίς; Πότερον τῶν ἀρκούντων; Οὐδὲν πλέον ἔχουσιν οἱ πλούσιοι τῶν μέτρια κεκτημένων· ἀλλ' ἄπλουτος ὁ πλοῦτός ἐστιν, ὡς φησι Θεόφραστος, καὶ ἄζηλος ἀληθῶς, εἰ Καλλίας πλουσιώτατος Ἀθηναίων, καὶ Ἰσμηνίας εὐπορώτατος Θηβαίων, ἐχρῶντο τούτοις οἷς Σωκράτης καὶ Ἐπαμινώνδας. Ὡς γὰρ Ἀγάθων τὸν αὐλὸν ἀπέπεμψεν ἐκ τοῦ συμποσίου τοῖς γυναίοις, οἰόμενος ἀρκεῖν τοὺς λόγους τῶν παρόντων· ὕτως ἀποπέμψας ἂν καὶ τρωμικὰς ἁλουργοὺς, καὶ τραπέζας πολυτελεῖς, καὶ τὰ

B. 1. τίς;] D. τίνων, τίς, ἡ χρῆσις δι' ἣν ὁ πλοῦτος θαυμάζεται.
B. 3. ἀλλ' ἄπλουτος ὁ πλοῦτός] Sic C. E. Mosc. 1. Voss. Jannot. Jun. Vulgo, ἀλλὰ πλοῦτός.

VIII. Quid ergo? dicat aliquis: Nonne vides quosdam suis opibus largiter uti? Tu autem, respondebimus, non audis quid dicat Aristoteles? *alios iis non uti, alios abuti*, neutros recte: nam neque illis sua usui ornamentove sunt, et his damnum præterea ac dedecus adferunt. Agedum prius illud consideremus. Usus ille, ob quem divitias admirantur, quarum tandem est rerum? an sufficientium ad vitam tolerandam? At hoc modo nihil amplius habent divites, quam mediocris fortunæ homines: et re vera, ut aiebat Theophrastus, divitiæ sunt ne divites quidem nec admirandæ, si Callias Atheniensium, et Ismenias Thebanorum ditissimi iisdem utebantur rebus, quibus Socrates et Epaminondas. Sicut enim Agatho fistulam e convivio ad mulieres emisit, sufficere ratus sermones convivarum: ita repudiaveris etiam stragula purpurea, mensas sumtuosas, et

περιττὰ πάντα, τὰς πλουσίους ὁρῶν χρωμένους οἷς οἱ πένητες· οὐκ

Αἶψά κε σανδάλιον μὲν ὑπὲρ πυρὸς καπνῷ καταθείῃ, C
Ἔργα βοῶν δ' ἀπόλοιτο καὶ ἡμιόνων ταλαεργῶν·

ἀλλὰ χρυσοχόων καὶ τορευτῶν καὶ μυρεψῶν, καὶ μαγείρων χαλῇ καὶ σώφρονος γενομένης ξενηλασίας τῶν ἀχρήστων. Εἰ δὲ τὰ μὲν ἀρχεῖα κενὰ καὶ τῶν πλουσίων καὶ τῶν μὴ πλουσίων ἐστίν, σεμνύνεται δὲ ὁ πλοῦτος ὅτι τοῖς χρειωδεστέροις καὶ Σκόπαν τὸν Θεσσαλὸν ἐπαινεῖς, ὃς αὐτηρεῖς πρὸς τὴν χρείαν τὴν οἰκίαν ὡς περιττὸν ὄντα καὶ ἄχρηστον, ἀλλὰ μὰ, ἔφη, τούτοις ἐσμὲν ἡμεῖς εὐδαίμονες καὶ μακάριοι τοῖς χρειώδεσι, ἀλλ' οὐκ ἐκείνοις τοῖς ἀναγκαίοις· ὅρα μὴ πομπὴν ἐπαινῇς καὶ παννύχιον D μᾶλλον ἢ βίον ἔοικας. Ἡ πάτριος τῶν Διονυσίων ἑορτὴ τοπαλαιὸν ἐπέμπετο δημοτικῶς καὶ ἱλαρῶς, ἀμφορεὺς οἴνου καὶ κλήματις, εἶτα τράγον τις ἕλκεν, ἄλλος ἰσχάδων ἄρρι-

C. 7. ἐκπυπῖς] Sic D. Ceteri et Vulgo, ἐκπυσαις.
C. 8. ἐστι] Legendum αὐτῷ, ut monuit item Bryan. ad Plutarch. Vit. T. II. p. 584.

ſupervacanea omnia, videns divites iiſdem uti rebus quibus pauperes: neque vero ſic

Ilicet et temo jam ſuſpendetur ad ignem,
Jamque boum labor et mulorum cura peribit:

ſed labor et cura peribit aurificum, tornatorum, unguentariorum, prudenter honeſteque in exſilium ejectis rebus inutilibus. Quod ſi res neceſſariæ diviti ſunt cum pauperibus communes, jactant ſe autem divites poſſeſſione rerum ſupervacanearum: et probatur tibi Scopa Theſſalus, qui petenti aliquid de ejus ſupellectile, quod id diceret ſupervacaneum ac proinde inutile eſſe, reſpondit, *At his rebus nos ſumus beati et felices, ſupervacaneis, non neceſſariis iſtis*; vide ſis, ne pompam potius aliquam et ſolennem apparatum, quam vitam laudaveris. Accepta a majoribus Bacchanalium feſtivitas antiquitus plebeio more et hilari agebatur: amphora vini, et palmitis ſarmentum, tum aliquis caprum trahebat, ſequebatur alius calathum ficis ple-

χον ἀκολούθει κομίζων, ὕστατα πᾶσι δὲ ὁ φαλλός· ἀλλὰ νῦν ταῦτα παρεῖται καὶ ἠφάνισται, χρυσωμάτων προφερομένων, καὶ ἱματίων πολυτελῶν καὶ ζευγῶν ἐλαυνομένων καὶ παραπομπείων. Οὕτως τὰ ἀναγκαῖα τῷ πλούτῳ καὶ χρήσιμα τοῖς ἀχρήστοις καταχέαντι καὶ τοῖς περιττοῖς.

Θ'. Οἱ δὲ πολλοὶ τὸ τῷ Τηλεμάχῳ πάσχομεν· καὶ γὰρ ἐκεῖνος ὑπὸ ἀπειρίας, μᾶλλον δὲ ἀπειροκαλίας, τὴν μὲ Νέστορος ἰδὼν οἰκίαν κλίνας ἔχουσαν, τραπέζας, ἱμάτια, στρώματα, οἶνον ἡδύν, οὐκ ἐμακάριζε τὸν εὐποροῦντα τῶν ἀναγκαίων καὶ χρησίμων· τῷ δὲ τῷ Μενελάῳ θαυμάσμος ἐλέφαντα καὶ χρυσὸν καὶ ἤλεκτρον, ἐξεπλάγη, καὶ εἶπε

Ζηνός που τοιήδε γ' Ὀλυμπίου ἔνδοθεν αὐλή·
Ὅσσα τάδ' ἄσπετα πολλά· σέβας μ' ἔχει εἰσορόωντα.

Σωκράτης δ' ἂν εἶπεν ἢ καὶ Διογένης,

Ὅσσα τά γ' ἄθλια πολλὰ καὶ ἄχρηστα καὶ μάταια,
—— γέλως μ' ἔχει εἰσορόωντα.

Τί λέγεις ἀβέλτερε; ἡ γυναικὸς ὀφείλων περιελεῖν τὴ

num geſtans, ultimo loco phallus: nunc ea negliguntur et obſoleta ſunt, dum interim geſtantur aurea pocula, veſtes pretioſæ, bigæ agitantur, perſonatique incedunt. Sic quæ neceſſaria et utilia habent divitiæ, ea ſupervacaneis et inutilibus obruuntur.

IX. Pleriſque autem id accidit quod Telemacho. Is enim ob imperitiam, aut ruditatem potius, cum vidiſſet domum Neſtoris culcitris, menſis, ſtragulis, veſtibus, vinoque dulci inſtructam, non laudavit fortunam neceſſariarum utiliumque rerum copia præditi: apud Menelaum autem conſpicatus ebur, aurum, et electrum, attonitus dixit,

Talem intus Jupiter, niſi fallor, Olympius aulam
Poſſidet: ut multis hæc ornatiſſima rebus
Reſplendet: me cernentem veneratio tentat.

Socrates vero aut etiam Diogenes dixiſſet,

—Ut miſeris, vanis oppletaque rebus

hæc eſt, et inutilibus:

—Mihi cernenti ridere ſubibat.

Quid ais, fatue? cum adimere uxori deberes purpuram et

πορφύραν καὶ τὸν κόσμον, ἵνα παύσηται τρυφῶσα καὶ ξενομανοῦσα, τῷ οἰκίαν πάλιν καλλωπίζεις ὡς θέατρον ἢ θυμέλην τοῖς εἰσιοῦσι;

ι'. Τοιαύτην ὁ πλοῦτος εὐδαιμονίαν ἔχει θεατὴν καὶ μαρτύρων, ἢ τὸ μηδὲν ὄσαν. Ἀλλ' οὐχ ὁμοίων γε τὸ σωφρονεῖν, τὸ φιλοσοφεῖν, τὸ γινώσκειν ἃ δεῖ περὶ θεῶν, κἂν λανθάνῃ πάντας ἀνθρώπους· ἴδιον δὲ σέλας ἔχει, καὶ φέγγος ἐν τῇ ψυχῇ μέγα καὶ χαρὰν ποιεῖ σύνοικον αὐτῇ ἐν ἑαυτῇ ἀντιλαμβανομένῃ ταὐγαθοῦ, ἄν τε ἴδῃ τις, ἄν τε λανθάνῃ καὶ θεὸς καὶ ἀνθρώπους ἅπαντας. Τοιοῦτόν ἐστιν ἀρετὴ ἀλήθεια, μαθημάτων τε κάλλος γεωμετρικῶν, ἀστρολογικῶν· ὧν τίνι τὰ τοῦ πλούτου φάλαρα ταῦτα καὶ θέαι δέρμα καὶ θέατρα χορασιῶδη παραβαλεῖν ἄξιον; Μηδενὸς ὁρῶντος μηδὲ θεωροῦντος, ὄντως τυφλὸς γίνεται καὶ

F. 6. καὶ μαρτύρων] Addendum θεωμένων cum Mez. et Reisk. quod, ut nunc est, sententiæ satisfacit. Major etiam antiquitus fuit varietas; indicio codicum Xyl. D. Pol. Jannot. qui ita supplent καὶ μαρτύρων οἷς δεῖ φῶσιν ἐμπομπεύειν αὐτὸν, ἢ τὸ μηδὲν ὄσαν. Itaque reddidit Xyl.

A. 2. αὐτῇ—τἀγαθοῦ] Secutus sum codicem D. Vulgo, αὐτὸν ἑαυτῷ ἀντιλαμβανομένῃ τἀγαθόν.

mundum muliebrem, ut luxuriandi et hospites depereundi finem faceret: tu interim domum exornas ut theatrum aut thymela intrantibus videatur?

X. Talem habent divitiæ felicitatem, a spectatoribus et testibus pendentem, quibus omnibus tanquam ad pompam adornatus ostentare se opus habet dives: alioquin ea felicitas nulla est. Non ita temperantia, philosophia, deorum recta notitia: nam hæc ut omnes homines lateant, in animo suum habent proprium splendorem, suam lucem magnam: animusque bonum summum amplectens gaudium sibi contubernale adsciscit: sive videatur virtus, sive sit diis hominibusque ignota. Talis res est virtus, veritas mathematum, pulchritudo rerum geometricarum et astrologicarum: cui indignum est istas divitiarum phaleras, et bullas ac puellaria spectacula comparari. Quippe hæc si nemo videat, nemo spectet, vere cæcæ fiunt

ἀφεγγὴς ὁ πλοῦτος. Μόνος γὰρ ὁ πλούσιος δειπνῶν μετὰ τῆς γυναικὸς ἢ τῶν σωμήπων, ὅτε ταῖς σιβινίαις παρ-
B ἔχει θεάγματα τραπέζας, ὅτε τοῖς χρυσοῖς ἐκπώμασιν, ἀλλὰ χρῆται τοῖς παρεστυχόσι· καὶ ἡ γυνὴ ἄχρυσος καὶ ἀπόρφυρος καὶ ἀφελὴς πάρεστιν. Ὅταν δὲ σύνδειπνον, τότε τὸ μπὴ καὶ δέατρον, συγκροτῆται, καὶ δρᾶμα πλουσιακὸν εἰσάγηται, νηῶν δ' ἔκφερε λέβητάς τε τρίποδάς τε τῶν τε λύχνων ἔχονται, καὶ περιαιῶνται περὶ τὰς κύλικας, ἀλλάσσουσι τοὺς οἰνοχόους, μεταμφιεπύουσι πάντα, πάντα κινοῦσι, χρυσὸν, ἄργυρον λιθακάλλιτον, ἁπλῶς πλουτεῖν ὁμολογοῦντες. Ἀλλὰ εὐφροσύνης γε, κἂν μόνος δειπνῇ, δεῖται καὶ εὐωχίας.

B. 4. συγκροτῆται] Sic D. Vulgo, συγκεκρότηται.
B. 9. εὐφροσύνης] Item ex D. et varia lectione C. Vulgo, σωφροσύνης.

et obſcuræ divitiæ. Nam ſi ſolus aut cum familiaribus cœnat dives, non ille magnificis menſis aut aureis poculis negotium faceſſit, ſed quibuſvis utitur, mulierque ei ſine auro et purpura habitu ſimplici adeſt: ubi vero convivium, hoc eſt pompa et ſpectaculum, paratur, et fabula divitiarum agitur, ibi demum

Navibus exportant tripodas ſimul atque lebetas,

tum lychni curantur, tum occupantur circa calices, mutant pincernas, omnia veſtiunt, omne aurum, omne argentum, omnia gemmata promunt, ſimplices divitias ſuas profitentes. At vero temperantia diviti et animi hilaritate opus eſt, etiam ſi ſolus cœnet.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΔΥΣΩΠΙΑΣ.

c

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΔΥΣΩΠΙΑΣ.

PLUTARCHI

DE

VITIOSO PUDORE.

α'. ΕΝΙΑ τῶν ἐκ τῆς γῆς φυομένων, αὐτὰ μὲν ἐστιν ἄγρια τῇ φύσει καὶ ἄκαρπα καὶ βλαβερὰν
D τοῖς ἡμέροις σπέρμασι καὶ φυτοῖς τὴν αὔξησιν ἔχοντα, σημεῖα δὲ αὐτὰ ποιεῖται χώρας οἱ γεωργοῦντες οὐ πονηρᾶς ἀλλὰ γενναίας καὶ πίονος· ὕτω δὴ καὶ πάθη ψυχῆς ἐστιν ἃ χρηστὰ, χρηστῆς δὲ φύσεως οἷον ἐξανθήματα, καὶ

I. QUÆDAM eorum quæ e terra enaſcuntur, cum ſint ipſa per ſe ſylveſtria, ſterilia, et incremento ſuo noceant hortenſibus ſeminibus atque ſtirpibus, agricolæ tamen pro certo indicio ſoli non mali, ſed egregii atque pinguis, habent. Eodem modo animi etiam quædam ſunt affectiones non bonæ, ſed quaſi germina e bo-

λόγῳ προσαρχεῖν ἐργάσιμον ἑαυτῷ ὁπωσοῦν δυναμένης. Ἐν τούτοις πίθηκος καὶ τὴν λεγομένην Δυσωπίαν, σημεῖον μὲν ὑ φαῦλον, αἰτίαν δὲ μοχθηρίας ὄσαν. Τὰ γὰρ αὐτὰ τοῖς ἀναισχύντοις οἱ αἰσχυνόμενοι πολλάκις ἁμαρτάνουσι· πλὴν ὅτι τὸ λυπεῖσθαι καὶ ἀλγεῖν ἐφ' οἷς ἁμαρτάνουσι, τούτοις προσέστιν, οὐχ ὡς ἐκείνοις τὸ ἥδεσθαι. Ἀναλγὴς μὲν γὰρ ὁ ἀναιδὴς πρὸς τὸ αἰσχρόν· εὐπαθὴς δὲ καὶ πρὸς τὸ φαινόμενον αἰσχρὸν ὁ εὐδυσώπητος. Ὑπερβολὴ γὰρ τοῦ αἰσχύνεσθαι, τὸ δυσωπεῖσθαι· διὸ καὶ ὥσπερ κέλλησι, τρόπον τινὰ τοῦ προσώπου τὴν ψυχὴν συναλαπομένου καὶ συνεξατονοῦντος. Ὡς γὰρ τὴν Καλλίφειαν ὁρίζονται λύπην κάτω βλέπειν ποιοῦσαν, οὕτω τὴν αἰσχυντηλίαν μέχρι τοῦ μηδὲ ἀντιβλέπειν τοῖς δεομένοις ἐπαίρουσαν, Δυσωπίαν ὠνόμασαν. Ὅθεν ὁ μὲν ῥήτωρ τὸν ἀναίσχυντον οὐκ ἔφη κόρας ἐν τοῖς ὄμμασιν ἔχειν, ἀλλὰ πόρνας· ὁ δ' εὐδυσώπητος αὖ πάλιν, ἄγαν τὸ θῆλυ τῆς ψυχῆς καὶ

no pullulantia ingenio, et quod culturæ ſe ſatis exhibiturum ſit tractabile. In his etiam Vitioſum cenſeo Pudorem: qui ut ſignum eſt non malum, ita cauſam pravitati præbet. Etenim ſæpenumero in eadem cum impudentibus peccata incidunt verecundi: niſi quod his ſua errata dolorem incutiunt, non, ut illis, voluptatem afferunt; nullo enim ob turpitudinem dolore impudens afficitur: in quem facile etiam ſpecie tantum turpitudinis oblata prolabitur is qui inepte verecundus eſt. Hoc vitii *Dyſopiam* Græci dixerunt, in quo pudoris modus exceditur: quod vultus quodammodo cum anima dejiciatur. Sicut enim *Katopheiam* (hoc eſt mœſtitiam) vocant dolorem oculos in terram dejicientem: ſic verecundiam, præ qua intueri in alios non audemus, *Dyſopiam* dixerunt. Orator quidem impudentem oculis non *koras*, (quæ vox et virgines ſignificat, et luminum pupillas) ſed meretrices habere pronunciavit. At qui ad nimium propenſus eſt pudorem, animum nimis effe-

τερφθεὶν ἐμφάνει ἀφ' ἧς ὄψεως, τὴν ἐπὶ τοῖς ἀναισχύντοις ἧπιαν, ἀρχύνην ἐπισκοριζόμενος. Ὁ μὲν οὖν Κάτων ἔλεγε τοὺς νέους μᾶλλον ἀγαπᾶν τοὺς ἐρυθριῶντας, ἢ τοὺς ὠχριῶντας· ὀρθῶς ἐδίζων καὶ διδάσκων, τὸν φόβον μᾶλλον ἢ τὸν ἔλεγχον δεδιέναι, καὶ τὴν ἐπωφίαν μᾶλλον ἢ τὸν κίνδυνον. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῆς πρὸς τὸν 129 φόβον ἐπόπτης καὶ φοροδέκτης τὸ ἄγαν ἀφαιρετέον· ὡς οὐχ ἧττον ἔνιοι πολλάκις ἀκόσμως καὶ κακῶς ἢ παθεῖν δείσαντες, ἀπεθαλίασαν, καὶ προήκαντο τὸ καλὸν, οὐ δυνηθέντες ἐπομεῖναι τὸ ἄδοξον.

β. Οὔτε δὴ τούτους παρεισπέον ὅπως ἀσθενῶς ἔχοντας, ἔτ' αὖ πάλιν ἐκείνην ἐπαινετέον τὴν ἄτρεπτον καὶ ἀτενῆ ἀφθησιν,

Ἐν δὲ τὸ θαρσαλέον τε καὶ ἐμμενὲς ὅππη ὀρῶσαι
Φαίνετ' Ἀναξάρχη κύνεον μένος.

ἀλλ' ἐμμελῆ τινα μηχανητέον σύγκρασιν ἀμφοῖν, τοῦ μὲν ἀτενοῦς ἄγαν τὴν ἀναίδειαν, τοῦ δὲ ὀπτευτοῦς σφόδρα τὴν

F. 6. Δεγχη] Forte corrigendum φύσιν, quod res et ſententiæ uſus poſtulat. Huc ducit varietas lectionis C. Moſc. 2. Colleg. Nov. qui habent ἰσχνὸν.

minatum ac delicatum ipſo prodit viſu, verecundiæ honeſto nomine prætexens mollitiem ſuam, qua impudentibus ſuccumbit. Sane Cato dicebat adoleſcentes ſe eos magis probare qui erubeſcerent quam qui palleſcerent: recte condocefaciens probrum magis quam laborem timere, et ſuſpicionem, quam periculum. Veruntamen et nimius vituperationis metus, ac ad quemvis ſtrepitum trepidatio, coërceri debet; quando ſæpe non minore male audiendi, quam mala patiendi metu ducti, honeſtatem prodiderunt nonnulli ob impatientiam infamiæ.

II. Ergo neque horum negligenda eſt imbecillitas: et nequaquam laudanda animi pertinax illa et rigida affectio,

Qualis Anaxarchi vis, quo ſe cumque canina
Verteret indomita, et pertendens prorſus, et audax.

ſed concinna quædam utrinque temperanda eſt ratio, quæ et nimiæ pertinaciæ impudentiam, et modum excedenti le-

ἀαθένειαν, ἀφαιροῦσαν. Ἡ, καὶ τὸ θεράπαινα δυσχερές, καὶ οὐκ ἀκίνδυνος ἡ περὶ τοιούτων πλεονασμῶν κώλυσις. Ὡς γὰρ ὁ γεωργὸς ἄγριον μὲν ἐκκόπτων βλάστημα καὶ ἀγενὲς, αὐτόθεν ἀφειδῶς ἐμβαλὼν τὸ σκαφεῖον, ἀνέτρεψε τὴν ῥίζαν, ἢ πῦρ προσαγαγὼν ἐπέκαυσεν· ἀμπέλῳ δὲ προσιὼν τομῆς δεομένῃ, καὶ μιλέας ἢ τινος ἐλαίας ἀπόμβνος, εὐλαβῶς ὑπιφέρει τὴν χεῖρα, δεδιὼς μή τι τῆς ὑγιαίνοντος ἀποτυφλώσῃ· οὕτως ὁ φιλόσοφος, φθόνον μὲν ἐξαιρῶν νέᾳ ψυχῇ, ἀγεννὲς βλάστημα καὶ δυσπάλαστον, ἢ φιλαργυρίαν ἄωρον, ἢ φιληδονίαν ὀπτικόπαιον ἀκόλαστον, αἱμάσσει καὶ πιέζει, καὶ τομεῖ ποιεῖ καὶ ὑλεῖ βαθεῖαν· ὅταν δὲ τρυφερῷ μέρει ψυχῆς καὶ ἁπαλῷ κολούοντα προσαγάγῃ λόγον, οἷόν ἐστι τὸ δυσωπούμενον καὶ αἰσχυνόμενον, εὐλαβεῖται μὴ λάθῃ τούτοις συναποκόψας τὸ ἀιδούμενον. Καὶ γὰρ αἱ τίτθαι τῶν βρεφῶν ἐκτίλουσαι πολλάκις τὸν ῥύπον, ἐλκοῦσιν ἐνίοτε τὴν σάρκα καὶ βασανίζουσιν. Ὅθεν

A. 12. Ἡ,] Revocavi ex Ald. Baſ. Xyl. C. D. Schott. Anon. Mez. Vulgo ἢ.
B. 1. κώλυσις] κόλασις Mez. Salmaſ. Reiſk. corrector C. Nec male Matth. κόλασις. Utrumque vulgato melius: neutrum recipere auſus ſum.

nitati imbecillitatem, auferat. Itaque correctio difficilis eſt, neque periculo vacat hujuſmodi exceſſuum coërcitio. Sicut enim colonus ſylveſtrem plantam et inutilem exſcindens, ligone viribus adacto nihil parcens radicitus etiam proruit, aut igne adhibito cremat: ad vitem autem, malum, vel oleam putandi gratia accedens, caute manum admovet, metuens ne quid utile lædat: ſic philoſophus ex animo adoleſcentis invidiam tollens degener germen et intractabile, aut avaritiam intempeſtivam, aut ſtudium voluptatis intemperans, ſauciat, premit, vulnus alte adigit, cicatricemque ducit magnam: quando autem delicatæ ac teneræ parti animæ orationem correctricem applicat, qualis eſt quæ nimio pudore ſubvertitur, ſummo ſtudio cavet, ne imprudens ſimul cum vitio verecundiam ejiciat. Nam nutrices etiam puerorum ſordes dum detergunt, interdum carnem ſauciant atque adfligunt. Itaque oportet adoleſ-

εὐ δεῖ τῶν νέων παντάπασιν ὁ χρῶ τὴν Δυσωπίαν ἐκτρίβοντας, ὀλιγώρους ποιεῖν καὶ λίαν ἀτρέπτους. Ἀλλ' ὥσπερ οἱ καταλύοντες οἰκίας ἱερᾶς γειτνιώσας, τὰ γε συνεχῆ καὶ πλησίον ἐῶσι καὶ διερείδυσιν· ὕπω δεῖ τὴν Δυσωπίαν κινεῖν, δεδιότας, συνεφελκύσασθαι τὰ ὁμορροῦντα τῆς αἰδοῦς καὶ τῆς ὑποπτείας καὶ τῆς ἡμερότητος, οἷς ἐπιδέδυκε καὶ περιπέπλεκται κολακεύουσα τὸ εὐδιάπτωτον, ὡς φιλάνθρωπον καὶ πολιτικὸν καὶ κοινὸν ἔχοντα νοῦν, καὶ οὐκ ἄτεγκτον οὐδὲ αὐθέκαστον. Ὅθεν εὐθὺς οἱ Στωϊκοὶ καὶ τῷ ῥήματι τὸ αἰσχύνεσθαι καὶ δυσωπεῖσθαι τοῦ αἰδεῖσθαι διέστησαν, ἵνα μηδὲ τιὼ ὁμωνυμίαν τῷ πάθει περίφασιν τοῦ βλάπτειν ἀπολίπωσιν. Ἀλλ' ἡμῖν χρῆσθαι τοῖς ὀνόμασιν ἀσυκοφαντήτως δότωσαν, μᾶλλον δὲ Ὁμηρικῶς· καὶ γὰρ ἐκεῖνος εἶπεν,

Αἰδὼς μὲν τ' ἄνδρας μέγα σίνεται, ἠδ' ὀνίνησι·

καὶ οὐ κακῶς τὸ βλάπτειν αὐτῆς περίεργον εἶπε· γίνεται

centibus non ita penitus Vitiosum Pudorem eximere, ut securi fiant nimisque inverecundi. Sed sicut qui domos demoliuntur templis vicinas, ii saltem continuas his partes sinunt atque suffulciunt: sic nimius Pudor subruendus est, ut tamen caveamus ne simul cum eo confinia verecundiæ, æquanimitatis, et mansuetudinis ejiciantur: quibus rebus se insinuat ille in animum ad hoc vitii propensum, eumque occupat, dum sibi is humanus, civilis, communi sensu præditus, non durus aut obstinatus videtur. Itaque jam inde a principio Stoici ipsis verbis pudorem a verecundia distinxerunt, ne ambiguitas vocabuli occasionem vitii habens relinqueretur. Ii tamen nobis hoc relinquant, ut vocabulis citra calumniam utamur, atque adeo Homeri imitatione. Is enim dicit,

Sæpe verecundis sua fert affectio damnum
Grande, verecundis sua sæpe affectio prædit:

et non male priore loco eam dixit nocere: utilis enim ra-

γὰρ ὠφέλιμος ὑπὸ τῦ λόγυ τὸ πλεονάζον ἀφελόντος, ᾗ τὸ μέτριον ἀπολιπόντος.

γ'. Πρῶτον οὖν δεῖ τῦτο πείθεσθ' τ ὑπὸ πολλῆς Δυσωπίας βιαζόμενον, ὅτι πάθ ἁβρερῷ συνέχε). Καλὸν δὲ τῶν βλαβερῶν οὐδὲν, οὐδὲ δεῖ τοῖς ἐπαίνοις κηλούμενον ἥδεσθ, κομψὸν ᾗ ἱλαρὸν ἀντὶ σεμνῦ ᾗ μεγάλου καὶ δικαίυ προσαγορευόμενον, μηδ' ὥσπερ ὁ Εὐριπίδυ Πήγασος

Ἔπτησ' ὑπείκων μᾶλλον ἢ θέλοι

τῷ Βελλεροφόντῃ, τοῖς δεομένοις ἑαυτὸν ἐκδιδόναι ᾗ συνεκπεσεῖν, φοβούμενον ἀκοῦσαι τὸ, σκληρός γε ᾗ ἀπηνής. Τῷ μὲ γὰ Αἰγυπτίῳ Βοκχόριδι φύσ χαλεπῷ γενομένῳ τ ἀσπίδα λέγουσιν ὑπὸ τ Ἶσιδος ὑπερεμφεῖσαν, ᾗ τῇ κεφαλῇ προελιχθεῖσαν, ἄνωθεν ὑποσκιάζειν ἵνα κρίνῃ δικάσως· ἡ δὲ σι Δυσωπία τοῖς ἀτόνοις καὶ ἀνάνδροις ὑπεκειμένη, ᾗ προς μηδὲν ἀναπεῦσαι μηδὲ ἀντειπεῖν ἰσχύσασα, καὶ δικάζοντας ἀπορρέπει τῦ δικάσ, καὶ συμβυλεύοντας, ὑποσμίζει, καὶ λέγειν πολλὰ καὶ προφέρειν ἀναγκά-

tione demum fit Verecundia, quæ ſublato exceſſu mediocritatem relinquit.

III. Primo omnium perſuaſum eſſe debet ei quem nimius Pudor urget, affectu ſe damnoſo teneri. Nihil autem eorum quæ damnoſa ſunt, pulchrum eſt: neque debet laudibus delinitus gaudere, ubi comis et hilaris loco gravis, magnanimi, et juſti dicitur: neque ſicut Euripideus Pegaſus,

Pavens, magis quam vellet ille, ſubdidit

ſe Bellerophonti, ita ipſe iis qui volunt ſe dedere ac ſubmittere, metuentem ne durus et immitis audiat. Ægyptio Bocchoridi, homini ingenio intractabili ferunt ab Iſide aſpidem miſſam, quæ ſuperne capiti circumvoluta obumbraret, ut judicaret juſte. At Pudor Vitioſus languidis et mollibus incumbens, et nihil renuere, nihil dicendo refellere ſinens, cum diſceptatores a juſte dicenda ſententia abigit, tum conſulentium ora occludit, multaque cogit præ-

130 ζει τὴν ἀβελτέρων· ὁ δὲ ἀγνωμονέστατος ἀεὶ τῷ τοιούτῳ
δεσπότης ὑπὸ τῆς κρατεῖ, τῷ μὴ αἰδεῖσθαι, τὸ αἰδούμενον
ἐκβιαζόμενος. Ὅθεν, ὥσπερ χαρίεν ὕπνιον καὶ μαλακὸν, ἡ
Δυσωπία μηδεμίαν ἔντευξιν ἐξώσαι μηδὲ ἀποστρέψαι δυ-
ναμένη, τοῖς ἀρχίοις βάσεσιν ὑπὸ τῶν ἁμαρτημάτων καὶ πάθεσι.
Κακὴ μὲν γὰρ αὕτη παιδαγωγὸς ἡλικίας, ὡς ἔλεγε
Βροῦτος, οὐ δοκεῖν αὐτῷ καλῶς ἄνθος ἀφανθεῖσθαι τὸν
τῶν μηδὲν ἀρνούμενον· κακὴ δὲ θαλάμου καὶ γυναικωνίτι-
δος ἐπίτροπος, ὡς φησιν ἡ τῶν τῷ Σοφοκλεῖ μετα-
νοῦσα τῶν τὸν μοιχόν,

Ἔπεισας, ἐξέθωψας.——

B ὧδ' ἡ Δυσωπία τῶν ἁμαρτημάτων τὸ ἀκόλαστον, ἀνέῳ-
γμενα πάντα καὶ ἄκλειστα καὶ κατάντη τῶν δίδωσι τοῖς
ἐπιτηδεύμασι. Καὶ διδόντες μὲν αἰσχύνουσι τὰς βδελυρωτά-
τας τῆς φύσεως· τῷ δὲ πείθειν καὶ δυσωπεῖν, πολλάκις
καταγράζουσι καὶ τὰς ἐπιεικεῖς. Ἐῶ δὴ τὰς εἰς τὰ χρή-

B. 5. χρήματα] Sumſi a Moſc. 1. et Jannot. Vulgo, χρήσιμα.

ter animi ſententiam dicere atque facere: et quanto quiſque animo iniquiore, tanto is crebrius in talem hominem imperium obtinet, impudentia ſua eum ad pudorem cogens. Unde fit, ut Dyſopia, tanquam locus humilis et mollis, quia nullum congreſſum averſari, aut detrectare poteſt, turpiſſimis quibuſque rebus et vitiis occupandam ſe præbeat. Peſſima ſane cuſtos ea puerilis ætatis: ſicut et Brutus dicebat, *male ſibi videri eum florem ætatis collocaſſe, qui nihil negare auderet.* Eadem peſſima thalami eſt et gynæcei adminiſtra: ſicut apud Sophoclem adultero quædam corrupta ab eo dicit,

Tu blandiendo perſuaſiſti mihi.—

hoc adeo vitium intemperantiam corrumpere occupans, inſidiantibus omnia expugnatu facilia, recluſa, atque prona reddit. Dando capiunt impuriſſima ingenia, perſuadendo et pudorem ineptum injiciendo ſæpe etiam proba ſubigunt. Mitto quæ damna is

μαζα βλάβας ὑπὸ τῆ δυσωπεῖσθαι, δανειζόντων οἷς ἀπιστοῦσιν, ἐγγυωμένων οἷς οὐ θέλουσιν· ἐπαινέντων μὴ τὸ, Ἔγγυα, πάρα δ' ἄτα, χρῆσθαι δ' αὐτῷ πρὸς τὰ πράγματα μὴ δυναμένων.

Δ'. Ὅσους δ' ἀνήρηκε τοῦτο τὸ πάθος, οὐκ ἄν τις ἐξαριθμήσαιτο ῥᾳδίως. Καὶ γὰρ ὁ Κρέων πρὸς τὴν Μήδειαν εἰπών,

Κρεῖσσον δέ μοι νῦν πρὸς σ' ἀπέχθεσθαι, γύναι, C
Ἢ μαλθακισθέντ' ὕστερον μέγα στένειν,

ἄλλοις ἐγνωμολόγησεν· αὐτὸς δὲ τῆς Δυσωπίας ἥττων γενόμενος καὶ μίαν ἡμέραν ἀτυμήσας δοὺς, ἀπώλεσε τὸν οἶκον. Ἔνιοι δὲ καὶ σφαγὰς ὑφορώμενοι καὶ φαρμακείας, διετράπησαν. Οὕτω παραπόλλων Δίων, οὐκ ἀγνοήσας ὑπὸ Καλλίππου Καλλίππον, ἀλλ' αἰσχυνθεὶς φυλάττεσθαι φίλον ὄντα καὶ ξένον. Οὕτως Ἀντίπατρος ὁ Κασάνδρου Δημήτριον καλέσας ὑπὶ δεῖπνον, εἶτα κληθεὶς τῇ ὑστεραίᾳ πρὸς αὐτὸν, ἠδέσθη πεπιστευμένος ἀπιστεῖν, καὶ πορευθεὶς ἐσφάγη μὴ τὸ

B. 8. περὶ τὰ πράγματα] Legendum παρὰ τὰ πράγματα, cum Reiskio.

Pudor adfert rei familiari, quando eo ducti mutuum damus quorum ſuſpecta eſt fides: ſpondemus inviti, ac laudantes illud, *Sponde, præſto noxa eſt*, uti eo in rebus nequimus.

IV. Quam multis exitio fuerit hoc vitium, non eſt enumeratu facile. Etenim Creon hæc ad Medeam dicens,

Præſtat jam nunc inviſum me fieri tibi,
Ob mollitiem quam poſtmodo gemere meam,

aliis præclaram ſubjecit ſententiam: ipſe Vitioſo victus Pudore, unicam diem petenti dum aſſentitur, familiam ſuam perdidit. Nonnullos etiam cædem ſibi aut venenum parari ſuſpicantes, Pudor ineptus a tuenda ſalute deterruit. Sic periit Dion, non ignorans ſibi abs Callippo ſtrui inſidias, ſed ab amico et hoſpite ſibi cavere pudori ducens. Sic Antipater Caſſandri F. cum cœna excepiſſet Demetrium, vocatus poſtridie ab eo, quod puderet fidem non habere ſibi habitam, ivit et a cœna eſt

δεῖπνον. Ἡρακλέα δὲ τὸν Ἀλεξάνδρῳ γενόμενον οὐκ
D Βαρσίνης, ὡμολόγησε μὲ Κασάνδρῳ Πολυσπέρχων ἀναιρήσειν ὀπὶ ταλάντοις ἑκατὸν, εἶτ' ὀπὶ δεῖπνον ἐκάλει· τῷ δὲ μειρακίῳ τὰ κλῆσιν ὑφορωμένῳ καὶ δεδοικότι, ἄλλως δὲ προφασιζομένῳ μαλακώτερον ἔχειν, ἐλθὼν ὁ Πολυσπέρχων, θαῤῥῶν εἶπεν, Ὦ παῖ, μιμοῦ γε πατρὸς τὸ εὔκολον καὶ φιλέταιρον, εἰ μὴ νὴ Δία δέδοικας ἡμᾶς ὡς ὑποβουλεύοντας· αἰδεσθεὶς οὖν ἠκολούθησεν ὁ νεανίσκος· οἱ δὲ δειπνήσαντες αὐτὸν ἐσφαγγάλισαν. Οὐ γελοῖον ἦν, ὡς φασί τινες, μὴδὲ ἀβέλτερον, ἀλλὰ σοφὸν ὃ φησὶν Ἡσίοδος,

Τὸν φιλέοντ' ἐπὶ δαῖτα καλεῖν, τὸν δ' ἐχθρὸν ἐᾶσαι.

E μὴ δυσωπεῖ τὸν μισοῦντα, μηδ' ἐπαίσχαλε πιστεύειν δοκοῦντα, κλήσει γὰρ καλέσας, καὶ δειπνήσῃς ἂν δειπνώσῃς, ὥσπερ βαφεῖ, τὴν φυλάττουσαν ἀπιστίαν μαλαχθεῖσαν αἰσχύνῃ παρέμβυος.

E. 1. ἐπαίσχαλε] Nil in libris ſani: plerique vulgatum exhibent: varia lectio C. et Colleg. Nov. ἐπισκάλει. Moſc. 2. ἐπεύγαλε. Forte μηδὲ σύ γε καλεῖ· vel μηδ' οὖν ἐλαύνῃ· vel μηδ' ὑπόλαβε πιστεύειν, δοκοῦντα· quod verti.

interfectus. Herculem Alexandri Magni e Barſina F. Caſſandro Polyſperchon promiſit acceptis centum talentis ſe interfecturum, atque ad cœnam invitavit: adoleſcens, cui ſuſpecta res metum injiciebat, minus integra ſe valetudine præſcripta excuſavit: ut autem Polyſperchon venit, et, *O adoleſcentule*, dixit, *primo omnium facilitatem patris, atque erga amicos comitatem imitare, niſi mehercle nos ut inſidiatores times:* ductus pudore una ad cœnam ivit eſtque ab accumbentibus ſtrangulatus. Non ergo ridiculum eſt, ut nonnulli eſſe dixerunt, neque ſtolidum, ſed ſapiens Heſiodi præceptum,

Qui te amat, hic convivia inimico ſit tibi omiſſo.

noli ejus qui te odit pudore moveri, neque ideo, quod tibi is videtur fidem habere, puta eum fidem habere: nam vocaberis, ſi vocaveris, et cœna præbenti præbebitur, incredulitatem tanquam aciem cautionis pudore emollitam ubi dimiſeris.

ε'. Ὡς οὖν πολλῶν κακῶν αἴτιον τὸ νόσημα ὂν τοῦτο, πειρατέον ἀποδιάζεσθαι τῇ ἀσκήσει, πρῶτον ἀρξαμένους, ὥσπερ οἱ τἄλλα μελετῶντες, ἀπὸ τῶν μικρῶν καὶ μὴ σφόδρα δυσαποβλέπτων. Οἷον, ἂν δείπνῳ παρῇ τις ἄδην ἔχοντι· μὴ δυσωπηθῇς, μηδὲ πρόσθιάσῃ σαυτόν, ἀλλὰ κατάθου τὸ ποτήριον. Αὖθις ἕτερος παρακαλεῖ κυβεύειν πρὸς πότον· μὴ δυσωπηθῇς, μηδὲ δείσῃς σκωπτόμενος· ἀλλ' ὥσπερ Ξενοφάνης, Λάσου τοῦ Ἑρμιονέως μὴ βελτίωνα αὐτῷ συγκυβεύειν, δειλὸν ἀποκαλοῦντος, ὡμολόγει καὶ πάνυ δειλὸς εἶναι πρὸς τὰ αἰσχρὰ καὶ ἄτολμος. Πάλιν, ἀδολέσχῃ συνιὼν τις ὑπερβαινομένῳ καὶ παρεπλεκομένῳ· μὴ δυσωπηθῇς, ἀλλὰ ἀφορμὰς ἐπέγνω καὶ πέρανε τὸ προκείμενον. Αἱ γὰρ τοιαῦται φυγαὶ καὶ ἀφαιρέσεις, ἂν ἐλαφρᾶς μέμψεσι καὶ μετ- 531
λέτῃσι ἔχωσι τοῦ ἀδυσωπήτου, παρεσκεύασιν ἡμᾶς ἐπὶ τὰ μείζονα. Καὶ τὸ τοῦ Δημοσθένους ἐνταῦθα καλῶς ἔχει ἀναμιμνήσκεσθαι. Τῶν γὰρ Ἀθηναίων ὁρμησάντων

V. Enimvero hoc vitium, utpote multorum cauſam malorum, primum conabimur amoliri, ab adſuefactione petito ad res (ut ſolemus in aliis quæ meditamur) exiguas initio, et in quibus non admodum difficulter huic malo reſiſtatur. Verbi gratia; In cœna tibi ſaturo aliquis præbibit; noli verecundia inepta ductus vim tibi facere, ſed depone poculum. Alius inter pocula poſcit ut teſſeris ſecum ludas; abjice inanem pudorem, neque metue dicteria: et Xenophanem imitare, qui timidus dictus a Laſo Hermionenſe quod ludere cum eo teſſeris nollet, faſſus eſt *ad res inhoneſtas ſe timidiſſimum etiam eſſe*. Incidiſti in garrulum qui tibi inhæret ac te detinet; noli vereri, ſed præciſo colloquio propera et age quod cœpiſti. Hujuſmodi fugæ et repulſiones, quibus vili reprehenſione comitante fatui Pudoris vacuitatem meditamur, ad majora nos præparant. Atque hoc loco tempeſtivum eſt Demoſthenicum illud commemorare. Is cum Athenienſes ad ferendam Har-

Ἀρπάλῳ βοηθεῖν, καὶ κορυσσομένων ὅπλα τὸν Ἀλέξανδρον, ἐξαίφνης ἐπέφανη Φιλόξενος ὁ τὴν ἐπὶ θαλάττῃ στρατηγίαν τῶν Ἀλεξάνδρου στρατιωτῶν· ἐκπλαγέντος δὲ τοῦ δήμου, καὶ σιωπῶντος ἀφ' ὑπερβολῆς φόβου, ὁ Δημοσθένης, Τί ποιήσουσιν, ἔφη, τὸν ἥλιον ἰδόντες, οἱ μὴ δυνάμενοι πρὸς τὸν λύχνον ἀντιβλέπειν; Τί γὰρ ποιήσῃς ἐν πράγμασι μεγάλοις, βασιλέως ἐντυγχάνοντος, ἢ δήμῳ δυσωπουν-
B τος, εἰ ποτήριον ἀπώσασθαι μὴ δύνασαι πρεσβύτου σωφρονοῦντος· μηδὲ ἀδολέσχου λαβὴν ἀφαφυγεῖν, ἀλλὰ παρέχειν ἐμπεριπατεῖν φλυάρῳ σαυτόν, οὐκ εὐζώνων εἶπεῖν, Ὄψομαί σε αὖθις, νῦν δὲ οὐ σχολάζω.

ϛ'. Καὶ μὴν οὐδὲ ἡ πρὸς τὰς ἐπαίνους τοῦ ἀδυσωπήτου μελέτη καὶ ἄσκησις ἐν μικροῖς καὶ ἐλαφροῖς ἄχρησός ἐστιν. Οἷον, ἐν συμποσίῳ φίλου κιθαρῳδὸς ᾄδει κακῶς, ἢ πολλοῦ κωμῳδὸς εὐνηθμένος ὑποκρίνεται Μένανδρον, οἱ δὲ πολλοὶ κρότοις καὶ θαυμάζουσιν· οὐδέν, οἶμαι, χα-
C λεπὸν οὐδὲ δύσκολον ἀκούειν σιωπῇ, καὶ μὴ φωνὴ τὸ φαι-

palo opem ſe, et adverſus Alexandrum arma capeſſanda incitarent, ac ſubito adveniente Philoxeno, copiarum Alexandri maritimarum præfecto, populus perterritus metu conticuiſſet, *Quid*, inquit, *facient Sole conſpecto, qui adverſus lucernam oculos attollere non audent?* Quid enim facies in magnis rebus, rege aut populo pudorem tibi incutiente, ſi non audes poculum præbibente familiari repudiare, aut garruli prehenſionem effugere, ſed nugatorem tibi inſultare pateris? non tantum animi habens, ut dicas, *Alias te videbo, nunc non vacat.*

VI. Utilis eſt etiam in parvis et vilibus rebus exercitatio vacuitatis Pudoris inepti, quod ad laudandum attinet. Puta; In convivio citharœdus amici male canit, aut magno emtus hiſtrio Menandrum agendo flagellat, pleriſque laudantibus et applaudentibus: non eſt quidem ita arduum, audire cum ſilentio, neque illiberaliter contra animi ſententiam laudare. Nam

νόμιμον ἀνελευθέρως ἐπαινεῖν. Ἐὰν γὰρ σὺ τούτοις μὴ χρατῇς σαυτῷ, τί ποιήσεις φίλῳ ποίημα φαῦλον ἀναγινώσκοντος, ἢ λόγον ἐπιδεικνυμένῳ γελοίως γεγραμμένον ἀβελτέρως ἢ γελοίως; ἐπαινέσεις δηλονότι, καὶ συνεπιθορυβήσεις τοῖς κολακεύουσι. Πῶς οὖν ἐν πράγμασιν ἁμαρτάνοντος ἐπιλήψῃ; πῶς δὲ περὶ ἀρχὴν ἢ γάμον ἢ πολιτείαν ἀγνωμονοῦντα νουθετήσεις; Ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδὲ τὸ τοῦ Περικλέους ἀποδέχομαι, πρὸς τὸν ἀξιοῦντα μαρτυρίαν ψευδῆ μαρτυρῆσαι φίλον, ἢ προσλῶ καὶ ὅρκος, εἰπόντος, Μέχρι τοῦ βωμοῦ φίλος εἰμί· λίαν γὰρ ἐγγὺς ἦλθεν. Ὁ δὲ πάρ- D ρωθεν ἑαυτὸν ἐῴσας μήτε λέγοντος ἐπαινεῖν πρὸς γνώμην, μήτε ᾄδοντος χροτεῖν, μήτε σκώπτοντος ἀφυῶς ὑπογελᾶν, οὐκ ἐάσει μέχρι τούτου προελθεῖν, οὐδ' εἰπεῖν πρὸς τὸν ἐν ἐκείνοις ἀδυσώπητον, Ὄμοσον ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ ταὐ ψευδῆ μαρτύρησον, καὶ ἀπόφηναι πρὸς τὸ δίκαιον.

ζ'. Οὕτω δὲ δεῖ καὶ πρὸς τοὺς αἰτοῦντας ἀργύριον ἀντιβαίρειν, προεθιζόμενον ἐν τοῖς μήτε μεγάλοις, μήτε δυσ-

in hoc genere ſi compos tui non ſis, quid facies amico poëma ineptum recitante, aut orationem oſtendente ridicule fatueque ſcriptam? ſcilicet laudabis, et adulatorum obturbantium catervæ te ſocium addes. Quomodo ergo in rebus eum gerendis peccantem inhibebis: quomodo in magiſtratu, conjugio, aut republica delinquentem caſtigabis? Ego enim ne Periclem quidem probo, qui amico poſtulanti ut falſum pro ipſo teſtimonium, idque juratus, diceret, reſpondit, *Se uſque ad aras amicum eſſe:* nimis enim prope acceſſerat. At, qui eminus ſe adſuefecit, ut neque dicentem laudet diverſum ſentiens, neque canenti applaudat, neque ſcurrilibus dictis arrideat, is rem eo uſque deduci non patietur, ut ipſi iſtis in rebus inepti pudoris vacuo dicat aliquis, Jura pro me, falſum perhibe teſtimonium, pronuncia injuſte.

VII. Eodem modo adſuefcere debemus, ut pecuniam petentibus reluctemur in rebus neque magnis neque recuſatu difficilibus. Etenim

παραιτήτοις. Ἀρχέλαος μὲν γὰρ ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς τῷ δεῖπνον αἰτηθεὶς ἔκπωμα χρυσοῦν ὑπ' ἀνθρώπου μηδὲν ἠρυμένου καλὸν ἢ τὸ λαμβάνειν, ἐκέλευσεν Εὐριπίδῃ τὸν παῖδα δοῦναι, ὡς πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον ἀποβλέψας, Σὺ μέν, εἶπεν, αὐτεῖν ὀπτήδειος εἶ καὶ μὴ λαμβάνειν, οὗτος δὲ λαμβάνειν καὶ μὴ αἰτῶν· ἄριστα τῶν διδόναι καὶ χαρίζεσθαι κύριον ποιῶν τὸ κρῖνον, ἀλλὰ μὴ τὸ δυσωπούμενον. Ἡμεῖς δὲ πολλάκις ἀνθρώπους ὀπαδικοὺς καὶ οἰκείους καὶ δημοσίους φειδομένους, ἐπιεικῶς αἰτοῦσιν ἐκλελεγμένοις καὶ ἰταμῶς ἐδώκαμεν, οὐ δοῦναι θελήσαντες, ἀλλ' ἀρνήσασθαι μὴ δυνηθέντες. Ὥσπερ Ἀντίγονος ὁ γέρων ὑπὸ Βίαντος ἐνοχληθεὶς πολλάκις, Δότε, εἶπε, Βίαντι τάλαντον, ὡς ἀνάγκη. Καίτοι τῶν βασιλέων μάλιστα ἐμμελὴς εἶναι καὶ πιθανὸς ἀποτρέπεσθαι τὰ τοιαῦτα. Κυνικῷ γάρ ποτε δραχμὴν αἰτήσαντος αὐτόν, Οὐ βασιλικόν, ἔφη, τὸ δόμα· τῷ δὲ ὑποτυ-

Ε. 4. πολῶν] Sic C. D. Moſc. 2. Colleg. Nov. Jun. Vulgo, πλατῶν.
Ε. 9. Βίαντος—Βίαντι] Βίαντος—Βίαν legendum monet Is. Caſaubon. ad Diog. Laert. IV, 48.

Archelaus Macedonum rex in cœna aureum poculum poſcente quodam, cui nihil pulchrum videbatur niſi accipere, puerum id Euripidi dare juſſit: et in alterum illum intuens, *Tu quidem*, inquit, *ad petendum idoneus es, non ad accipiendum: ille autem ad accipiendum, etiam non petens:* rectiſſime dandi ac donandi arbitrium judicio, non inepto Pudori deferens. At vero nos ſæpenumero hominibus probis, familiaribus, et indigentibus præteritis, aliis continenter ac proterve petentibus damus, non ſtudio dandi, ſed quia negare non poſſumus. Ita Antigonus ſenex a Biante crebro interpellatus, *Date*, dixit, *Bianti et neceſſitati talentum*: quanquam is quidem alias ita ut quiſquam regum in hujuſmodi petitoribus repellendis accuratus fuit atque argutus. Cynico enim cuidam drachmam poſtulanti, *Non eſt*, ait, *hoc donum regium*: et ſubjiciente illo, *Da*

χόντος, Δὸς ἴν μοι τάλαντον, ἀπώτησεν, Ἀλλ' οὐ κυνικὸν τὸ λῆμμα. Διογένης μὲν οὖν τὰς ἀνδριάντας ἤτει περιὼν ἐν Κεραμεικῷ, καὶ πρὸς τοὺς θαυμάζοντας ἔλεγεν ἀποτυγχάνειν μελετᾶν. Ἡμῖν δὲ πρῶτον ἐμμελετητέον ὅτι τοῖς φαύλοις, καὶ γυμναστέον περὶ τὰ μικρά, πρὸς τὸ ἀρνεῖσθαι τοῖς αἰτοῦσιν ἃ προσκόπτοντας λυπεῖν ὡς ἂν μείζοσιν ἀποτεύξεσιν ὀπισπρεῖν ἔχω- 533
μεν. Οὐδεὶς γάρ, ὡς ὁ Δημοσθένης φησίν, εἰς ἃ μὴ δεῖ καταναλώσας τὰ παρόντα, πάλιν μὴ παρόντων εὐπορήσῃ πρὸς ἃ δεῖ. Γίγνεται δὲ ἡμῖν πολλαπλάσιον τὸ αἰσχρὸν, ὅταν ἐλλίπωμεν εἰς τὰ καλὰ, πλεονάσαντες τοῖς περιττοῖς.

η'. Ἐπεὶ δὲ οὐ χρημάτων μόνον ἡ Δυσωπία κακὴ καὶ ἀγνώμων ἐστὶν οἰκονόμος, ἀλλὰ κἀ περὶ τὰ μείζονα παραιρεῖται τὸ συμφέρον τῷ λογισμῷ· καὶ γὰρ ἰατρὸν νοσοῦντες οὐ παρακαλέμεν τὸν ἔμπειρον, αἰσχυνόμενοι τὸν

F. 9. ὃ προσκόντας λυπεῖν] Varie turbant libri ſcripti. Puto conſtitutum iri orationem corrigendo ἀεὶ pro ὃ.

A. 9. παραιρεῖται] Sumſi a D. Moſc. 2. et varia lectione codicis Xyl. Vulgo, παραιτεῖται.

ergo talentum, reſpondit, *Hoc accipere non eſt Cynicum*. Sane Diogenes in Ceramico ſtatuas circumibat, ab iiſque ſtipem exigebat, mirantibuſque hoc dicebat, *Meditari ſe repulſas*. Nobis autem primum in vilibus adſueſcendum eſt et parvis rebus, ut denegare poſſimus quæ petuntur inconvenienter: ut majoribus in repulſis non deſit copia opitulandi. Recte enim Demoſthenes, *Nemo*, inquit, *præſentibus in quæ non debuit inſumtis, abſentium copiam ad uſus neceſſarios conſequetur*. Multiplicatur autem nobis turpitudo, ſi abundantes in otioſis rebus, inopes ſimus in pulchris.

VIII. Enimvero Vitioſus Pudor non in pecunia modo diſpenſanda pravos nos et iniquos reddit, ſed etiam in majoribus rebus facit ut reſpuamus quod recta ratio utiliter ſuggerebat: quippe ægrotantes, non peritum accerſimus medicum, pudore nobis fami-

συμπῆ· καὶ παισὶ διδασκάλους ἀντὶ τῶν χρηστῶν, τοὺς
B τῶν κολακῶν ἕλωμεθα· καὶ δικίων ἐχοντες πολλάκις
οὐκ ἐῶμεν εἰπεῖν τὸν ὠφέλιμον καὶ ἀγοραῖον, ἀλλ' οἰκείου
τινὸς συγγενοῦς ὑφ' ἡδονῆς χαριζόμενοι, παρεδώκαμεν ἐμπαιγνύναι· τέλος δὲ πολλοῦ ἐστιν ἰδεῖν καὶ τὸν φιλοσοφεῖν λεγόμενον, Ἐπικουρείους καὶ Στωϊκοὺς ὄντας, οὐκ ἐλομένους οὐδὲ κρίνασθαι, ἀλλὰ προσθεμένους δυσωποῦσιν οἰκείοις καὶ
φίλοις· φέρε δὴ καὶ ταῦτα πόρρωθεν σὺν τοῖς ὀπιτυχοῦσι καὶ μικροῖς γυμνάζωμεν ἑαυτούς, ἐθίζοντες μήτε χειρεῖ, μήτε γναφεῖ κατὰ Δυσωπίαν χρῆσθαι, μήτε καταλύειν σὺν φαύλῳ πανδοκείῳ, βελτίονος παρόντος, ὅτι
C πολλάκις ὁ πανδοκεὺς ἠσπάσατο ἡμᾶς· ἀλλ' ἔθους ἕνεκα, κἂν ἡ τράπεζα μικρὸν, αἱρεῖσθαι τὸ βέλτιον· ὥσπερ οἱ Πυθαγορικοὶ παρεφύλαττον ἀεὶ μηδέποτε τῷ δεξιῷ μηρῷ τὸν εὐώνυμον ἐπιθέναι, μηδὲ τὸ ἄρτιον ἀντὶ τοῦ περιττοῦ λαβεῖν, τῶν ἄλλων ὁπόσα ἐχόντων. Ἐθιστέον δὲ, καὶ θυσίαν

liaris moti: et liberis magiſtros loco bonorum præficimus eos qui nobis operam ſuam obtrudunt: et litis noſtræ patrocinium non utili et in foro verſato committimus alicui, ſed gratificandi ſtudio amici alicujus aut cognati filio eam oſtentandi ſui materiam offerimus: denique invenias, qui philoſophantium nomen gerentes, Epicurei aut Stoici fiunt non judicio aliquo, ſed ob pudorem ineptum urgentibus familiaribus et amicis ſe addentes. Quæ ita cum ſint, age dum in vilibus ac quotidianis rebus eminus nos condocefaciamus, ut neque tonſore neque pictore, Pudore inepto impulſi, utamur, neque in diverſorio incommodo divertamus, omiſſo commodiore quod ad manum eſt, quia caupo nos ſæpe ſalutaverit: ſed adſueſcendi gratia utamur eo quod melius eſt, etiamſi leve ſit diſcrimen: quomodo Pythagorei obſervabant, ne unquam dextro femori ſiniſtrum imponerent, neve parem numerum pro impari acciperent, cum reliqua æquailter haberent. Adſueſcendum eſt

πρόμνον ἢ γάμον, ἢ που ἄλλῳ τοιούτῳ ὑποδοχῇ, μὴ τὸν ἀσπασάμενον καλεῖν ἢ προσδραμόντα, μᾶλλον ἢ τὸν εὔνουν καὶ χρηστόν. Ὁ γὰρ ὕπως ἐθισθεὶς καὶ ἀσκήσας, δυσάλωτος ἔσται, μᾶλλον δὲ ὅλως ἀνεπιχείρητος οἷς τοῖς μείζοσι.

Θ'. Περὶ μὲν οὖν ἀσκήσεως ἱκανὰ καὶ ταῦτα· τῶν δὲ χρησίμων ὑπολογισμῶν πρῶτός ἐστιν ὁ διδάσκων καὶ ὑπομιμνήσκων ὅτι πᾶσι μὲν τοῖς πάθεσιν ἀκολουθεῖ καὶ τοῖς νοσήμασιν, ἃ φεύγειν δι' αὐτὰ δικαίως, ἀδοξίαι φιλοδοξίας, καὶ λύπαι φιλησονίας, καὶ πόνοι μαλακίας, καὶ φιλονεικίαις ἥβαι καὶ καταδίκαι· τῇ δὲ Δυσωπίᾳ συμβέβηκεν ἀτεχνῶς φεύγουσι καπνὸν ἀδοξίας, εἰς πῦρ ἐμβάλλειν ἑαυτούς. Αἰσχυνόμενοι γὰρ ἀντιλέγειν τοῖς ἀγνωμόνως δυσωποῦσιν, ὕστερον δυσωπηθέντες τὰς διαφόρους ἐγκλήσεις καὶ δεδιότες μέμψιν ἐλαφρὰν, πολλάκις αἰσχύνην ὁμολογουμένως ὑπομένουσι. Καὶ γὰρ ἀπαιδεύτου ἀργύ-

etiam, ut ad ſacrificium, nuptias, aut convivium, invitemus non eum potius qui nos ſalutavit aut accurrit, quam benevolum et utilem. Qui enim ſic fuerit exercitatus, is in majoribus non modo non capietur, ſed ne tentabitur quidem a vitio.

IX. Atque hæc de exercitatione dicta ſufficiant. De ratiocinationibus autem utilibus prima hæc eſt qua docemur et admonemur, cum omnibus aliis affectibus ac morbis animi ea comitari ipſa mala, quæ illorum opera evitare volueramus, ut ambitioni infamiam, cupiditati voluptatum dolores, mollitiei labores, contendendi ſtudio damnationes et partes inferiores: tum vero inepto Pudori hoc plane uſu venire, ut qui eum ſecuti fumum fugiunt, in ignem incidant: dum enim verentur contradicere inique urgentibus, poſtmodo pudore turpi afficiuntur in juſtas illapſi accuſationes, et ob metum exiguæ reprehenſionis, plerumque apertum dedecus ſuſtinent. Etenim amico pecuniam flagitanti, denegare ob

ριον φίλου δυσωπηθέντες ἀντειπεῖν, οὐκ ἔχοντες, ἀχημονοῦσι μετ' ὀλίγον ἐξελεγχόμενοι· ἢ βοηθήσειν ὁμολογήσαντες οἷοις δίκαιον ἔχουσιν, εἶτα τὸν ἕτερον ἀφιστάντες, ὑποκρίσεσι ἢ ἀπατεύουσι· πολλοὺς δὲ καὶ περὶ γάμου ἢ περὶ θυγατρὸς ἢ ἀδελφῆς εἰς ὁμολογίαν ἀλυσιτελῆ κατακλείσασα Δυσωπία, ψεύδεσθαι πάλιν ἀναγκάζει μεταπεμπομένους.

ι'. Ὁ μὲν γὰρ εἰπὼν ὅτι πάντες οἱ τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντες ἑνὶ δουλεύουσιν ἀνθρώπῳ ἀφ' οὗ μὴ δύναται μίαν εἰπεῖν τὴν Οὐ συλλαβήν, οὐκ ἐασχύνθησεν, ἀλλ' ἔσκωψε· τοῖς δὲ δυσωπουμένοις, κἂν μηδὲν εἴπωσιν, ἔξεστιν ὀφρῦσι ἐπάρασι μόνον ἢ κάτω κύψασι, πολλὰς ἀβουλίας καὶ ἀτόπους ὑποκρίσεις ἀφαφεύγειν. Τὴν γὰρ σιωπὴν ὁ μὲν Εὐριπίδης φησὶ τοῖς σοφοῖς ὑπόκρισιν εἶναι· κινδυνεύομεν δὲ μᾶλλον αὐτῆς δεῖσθαι πρὸς τοὺς ἀγνώμονας. Ἐπεὶ τοὺς χαριέντας ὁρᾷ καὶ παρηορῶσαι· ἢ πρόχειρά γε δεῖ καὶ συχνὰ τὰ ὑπόφαινα καὶ ἀγαθὰ

ineptum Pudorem non auſi, carentes ea ipſi, paulo poſt turpiter ſtant re patefacta: eodemque modo polliciti ſe patrocinaturos alicui in judicio, pudore alterius partis ducti vadimonium deſerunt. Multos etiam Pudor Vitioſus in ſtipulationem nuptiarum filiæ ſororiſve inutilem conjectos, mentiri mutata ſententia coëgit.

X. Dixit quidam, non ſerio tamen, ſed jocans, omnes Aſiæ incolas uni ſervire homini, ideo quod unicam ſyllabam NON pronunciare nequirent: at qui improbe urgentur ad peccandum pudoris metu, ii etiam ſi nihil dicant, ſaltem ſublato ſupercilio, oculiſve in terram defixis, multa poſſunt adverſa ipſis et abſurda evitare miniſteria. Etenim *ſilentium* Euripides *ſapientibus eſſe* dixit *reſponſum*. Videmus autem magis eo adverſus iniquos opus habere. Nam verbis quidem poſſumus placare urbanos homines: ad quam rem in promtu ſunt habenda multa illuſtrium ac bonorum

ἀνδρῶν ἔχειν ἀποφθέγματα, καὶ μνημονεύειν πρὸς τὰς δυσωποῦντας· οἷον τὸ Φωκίωνος πρὸς Ἀντίπατρον, Οὐ δύναμαί μοι ἅμα φίλῳ χρῆσθαι καὶ κόλακι. Καὶ πρὸς τὰς Ἀθηναίους, ἐπιδεῖναί κελευόντας αὐτὸν ἐν ἑορτῇ, καὶ χροτοῦντας, Αἰσχύνομαι, εἶπεν, ὑμῖν μὴ ἐπιδιδούς, τούτῳ δὲ μὴ ἐπιδιδούς· Καλλικλέα δείξας τὸν δανειστὴν αὐτῷ. Πενίαν γὰρ οὐκ ὁμολογεῖν αἰσχρὸν, ὡς ὁ Θουκυδίδης φησὶν, ἀλλ' ἔργῳ μὴ ἀποφεύγειν αἶσχος. Ὁ δὲ ἀβελτηρίαν καὶ μαλακίαν πρὸς τὸν αὐτοῦντα δυσωπούμενος εἰπεῖν,

Οὐκ ἔστ' ἐν ἄντροις λευκὸς, ὦ ξέν', ἄργυρος·

εἶτα, ὥσπερ ἐνέχυρον, προσέμενος τὴν ἐπαγγελίαν,

Αἰδὲς ἀχαλκεύτοισιν ἔζευκται σφυδαις.

Ὁ δὲ Περσαῖος ἀργύριον τινὶ τῶν γνωρίμων δανείζων, δι' ἀγορᾶς καὶ τραπέζης ἐποιεῖτο τὸ συμβόλαιον· μεμνημένος δηλονότι τοῦ Ἡσιόδου λέγοντος,

Καί τε κασιγνήτῳ γελάσας ἐπὶ μάρτυρα θῆται.

θαυμάσαντος δὲ ἐκείνου καὶ εἰπόντος, Οὕτως, ὦ Περσᾶ,

virorum dicta: quale eſt Phocionis ad Antipatrum, *Non potes me ſimul et amicum habere et adulatorem.* Et Athenienſibus quadam in feſtivitate jubentibus cum ſtipem conferre ac plaudentibus, *Pudet vero me*, inquit, *ſi vobis contribuam, huic non retribuam*, Callicle creditore ſuo monſtrato. Paupertatem enim non fateri turpe eſt, ut ait Thucydides, ſed turpius re ipſa non effugere. At qui ob fatuitatem et mollitiem paſſus ſibi incuti pudorem, petenti dicere metuens,

Non eſt in antris argentum, boſpes, candidum,

ac quaſi pignus deinde promiſſionem emittit,

Non ære fabricatis hunc pudor illigat Compedibus.—

Perſæus cuidam ſociorum argentum mutuo dans, in foro et apud menſarium contractum confecit, ſcilicet memor Heſiodei præcepti,

Quin etiam fratri teſtem rideas adhibeto.

cumque alter admiraretur, ac diceret, *Adeone, Perſæe, omnia*

νομικῶς; Ναὶ, εἶπεν, ἵνα φιλικῶς ἀπολάβω, καὶ μὴ νομικῶς ἀπαιτήσω. Πολλοὶ γὰρ ἐν ἀρχῇ διὰ δυσωπίαν παρέμειναν τὸ πρῶτον, ὕστερον ἐχρήσαντο τοῖς νομίμοις μετ' ἔχθρας.

ια'. Πάλιν ὁ Πλάτων Ἑλίκωνι τῷ Κυζικηνῷ διδοὺς πρὸς Διονύσιον ὑπὲρ Ἡρακλείδου, ἐπῄνεσεν αὐτὸν ὡς ὑπιεικῆ καὶ μέτριον· εἶτα παρέγραψε τῇ ὑπὲρ Ἡρακλείδου τελευτώσῃ, Γράφω δέ σοι ταῦτα περὶ ἀνθρώπου, ζώου φύσει εὐμεταβόλου. Ξενοκράτης δέ, καίτοι παρὼν ἐπὶ τοῦ τόπου, ὅμως ὑπὸ δυσωπίας ἐκάμφθη, καὶ σωίσασθαι Πολυσπέρχοντι δι' ὑπερβολὴν ἄνθρωπον οὐ χρηστὸν, ὡς τὸ ἔργον ἔδειξε· δεξιωσάμενος δὲ αὐτὸν τῶν Μακεδόνος, καὶ πυθόμενος μή τινος ἔχοι χρείαν, ἤτησε τάλαντον· ὁ δὲ ἐκείνῳ μὲν ἔδωκε, Ξενοκράτει δὲ ἔγραψε, παραινῶν ὑπιμελέστερον τὸ λοιπὸν ἐξετάζειν οὓς σωίσησιν. Ὁ μὲν οὖν Ξενοκράτης ἠγνόησεν· ἡμεῖς δὲ καὶ πάνυ πολλάκις ὑπισάμενοι τοὺς πονηροὺς, καὶ γράμματα παρείμεθα καὶ χρή-

ſecundum jus? reſpondit, *Omnino, ut amice recipiam, neque jure experiar in repetendo.* Multi enim initio ob Pudorem Vitioſum omiſſa cautione, deinde lege agere ſuſcepta inimicitia opus habuerunt.

XI. Rurſum Plato Heliconi Cyziceno epiſtolam ad Dionyſium tradens, a probitate hominem et moderatione animi laudavit: ſed epiſtolam his verbis clauſit, *Hæc ad te ſcribo de homine, quod animal natura eſt mutabile.* Xenocratem vero, quamvis auſteris hominem moribus, Pudor tamen ineptus flexit, ut Polyſperchonti commendaret hominem, ut res docuit, non probum: comiter enim exceptus a Macedone, et interrogatus ecqua re opus haberet, talentum petiit: dedit hoc Polyſperchon, ſed Xenocratem monuit per litteras, ut accuratius poſthac examinaret quos commendare vellet. Atque hoc quidem Xenocrati ignoratione uſu venit. Nos autem ſæpe cum optime novimus malos, litteras tamen et

μαζα, βλάπτοντες ἑαυτούς, οὐ μεθ' ἡδονῆς, ὥσπερ οἱ ταῖς D ἑταίραις χαριζόμενοι καὶ τοῖς κόλαξιν, ἀλλὰ δυσχεραίνοντες καὶ βαρυνόμενοι τὴν ἀναίδειαν ἀνατρέπουσαν ἡμῶν καὶ καταβιαζομένην τὸν λογισμόν. Εἰ γὰρ τοῖς ἄλλό τι, καὶ τοῖς τὰς δυσωπούντας ἔξεστιν εἰπεῖν τὸ,

— μανθάνω μὲ οἷα δρᾶν μέλλω κακά,

τὰ ψευδῆ μαρτυρῶν, ἢ τὰ μὴ δίκαια κρίνων, ἢ τὰ μὴ συμφέροντα χειροτονῶν, ἢ δανειζόμενος ὑπὲρ ὃν μὴ ἀποδώσοντος.

ιβ'. Διὸ τῶν παθῶν, πάλιζα τῷ δυσωπεῖσθαι, τὸ μετανοεῖν οὐχ ὕστερον, ἀλλ' εὐθὺς ἐν οἷς πράττει παρέστι· καὶ γὰρ διδόντες ἀχθόμεθα, καὶ μαρτυροῦντες αἰσχυνόμεθα, καὶ συνεργοῦντες ἀδικοῦμεν, καὶ μὴ παρέχοντες ἐλεγ- E χόμεθα. Πολλὰ γὰρ, ὑπ' ἀσθενείας τῷ ἀντιλέγειν, καὶ τῷ ἀδυνάτων ἡμῖν ἐπαισχύνεσθαι τοῖς ἀεὶ παροῦσιν

D. 10. τῷ δυσωπεῖσθαι] τῷ δυσωπεῖσθαι recte corrigit Matth.
E. 1. συνεργοῦντες] Forte, συνηγοροῦντες.
E. 3. ἀεὶ παροῦσιν] λιπαροῦσιν Mez.

pecuniam largimur, nobiſque ipſis nocemus: neque id cum voluptate aliqua ut qui ſcortis adulatoribuſve donant, ſed indigne interim moleſteque ferentes impudentiam hominum, noſtram rationem quæ vi facta ſubvertat. Quod ſi alias, maxime ad eos qui nobis pudorem incutere volunt, dicere licet,

Intelligo bene quid facturus ſim mali,

falſum dicturus teſtimonium, injuſte judicaturus, inutilem legem probaturus, alienum æs contrahens ejus cauſa qui non reddet.

XII. Neque vero ullus eſt animi morbus, ubi pœnitentia non jam conſequatur, ſed ſtatim in ipſa actione præſto ſit: ut fit cum inepto pudori indulgemus; nam dantes moleſtiam percipimus, et teſtimonium ferentes pudore ſuffundimur, et adjuvamus cum infamia, et promiſſa non implentes convincimur. Quod enim ad contradicendum ſumus imbecilli, fit ut multa recipiamus iis quibuſcum vivimus, quæ præſtare non poſ-

ὡς συχάσῃς σὺ αὐλαῖς, καὶ τοὺς ἡγεμόνας σὺτεύξεις, μὴ βελόμβμοι μηδὲ εὐτονοῦντες εἰπεῖν, Οὐκ οἶδεν ἡμᾶς ὁ βασιλεύς, ἀλλ' ἑτέρους ὁρᾷ μᾶλλον. Ὡς Λύσανδρος Ἀγησιλάῳ τοσοῦτον ἐνεκεκρυκώς, ἀξιώμβμος δὲ μέγιστον δύνασθαι παρ' αὐτῷ διὰ τὴν δόξαν, οὐκ ἠνέχετο ὑποκριτεῖσθαι τὰς σὺντυγχάνοὐσας, ἀπιέναι τοὺς ἑτέρους κελεύων, καὶ θεραπεύεσθαι τὸν μᾶλλον αὐτὸν ὑπὸ τοῦ βασιλεῖ δυναμβένου. Οὐ γὰρ αἰσχρὸν τὸ μὴ πάντα δύνασθαι· τὸ δὲ, μὴ δυναμβένους ἢ μὴ περιιδεῖν ἀναδέχεσθαι τὰ τοιαῦτα καὶ ὑποδιάζεσθαι, τοῖς τῷ αἰσχρῷ καὶ λυπηρότατόν ἐστιν.

ιγ'. Ἀπ' ἄλλης δὲ ἀρχῆς· τὰ μὶ μέτρια καὶ πρέπ-
34 οντα δεῖ τοσοῦτος ὑπουργεῖν τοῖς ἀξιοῦσι, μὴ δυσωπουμβένους, ἀλλ' ἑκόντας· οἱ δὲ τοῖς βλαβεροῖς καὶ ἀτόποις τὸ τῷ Ζιμωνος ἀεὶ τοσοῦτον ἔχειν, ὃς ἀπαντήσας πὶ νεανίσκῳ τῶν συνήθων ὑπὸ τὸ τεῖχος ἡσυχῇ βαδί-

E. 5. ἴδην] Revocavi ex Ald. Baſ. Xyl. quibuſcum conſentiunt A. Muſc. 1. 2. Vulgo, εἶδεν.

A. 2. εἰκοντας] Rectius ἴκοντας· ut Mez.

ſumus, ut commendationes in aulam, et ad principes; quia ſcilicet nolumus et non audemus etiam dicere, Non novit nos rex, alios magis reſpicit. Lyſander quidem, cum a ſe animum Ageſilai abalienaſſet, et ob gloriam tamen putaretur apud eum plurimum poſſe, non veritus eſt commendationem a ſe petentes ad illum rejicere, jubens ad alios ire, ac per eos rem tentare, qui largius ipſo apud regem poſſent. Non enim turpe eſt non omnia poſſe: ſed quod non poſſis, et ad quod factus non ſis, id in te recipere et vi velle conſequi, præter quam quod turpe, etiam moleſtiſſimum eſt.

XIII. Rurſum ab alio principio ordiamur. Oportet mediocria et convenientia officia petentibus præſtare alacriter, non victos incuſſo ab iis pudore, ſed ultro concedentes: in damnoſis autem et abſurdis ſemper Zenonis illud habere in promtu, qui cum obviam eſſet factus adoleſcenti cuidam familiari ſuo juxta mu-

ζοντι, ϗ πυθόμενος ὅτι φεύγει φίλον ἀξιῶντα μαρτυρεῖν αὐτῷ τὰ ψευδῆ, Τί λέγεις, φησὶν, ἀβέλτερε; σὲ μὲν ἐκεῖνος ἀγνωμονῶν ϗ ἀδικῶν οὐ δέδιεν οὐδὲ αἰσχύνεται, σὺ δὲ ἐκεῖνον ὑπὲρ τοῦ δικαίων οὐ θαρρεῖς ὑποστῆναι; Ὁ μὲν γὰρ εἰπὼν, Ποτὶ τὸν πονηρὸν οὐκ ἄχρηστον ὅπλων ἁ πονηρία, κακῶς ἐθίζει μιμούμενον ἀμύνεσθαι τὸ κακίαν· τὸ δὲ τὰς ἀναιδῶς ϗ ἀδυσωπήτως ἐνοχλοῦντας, ἐκτρίβεσθαι τῷ ἀδυσωπήτῳ, ϗ μὴ χαρίζεσθαι τὰ αἰσχρὰ τοῖς ἀναισχύντοις αἰσχυνόμενον, ὀρθῶς ϗ δικαίως γινόμενόν ἐστιν ὑπὸ τῶν νῦν ἐχόντων.

ιδ'. Ἐπὶ τούτῳ τῶν δυσωπούντων τοὺς μὲν ἀδόξοις ϗ ταπεινοῖς ϗ μηδενὸς ἀξίοις οὐ μέγα ἔργον ἀντισχεῖν· ἀλλὰ ϗ μὴ γέλωτος ἔνιοι ϗ μὴ σκώμματος ἐκκλίνουσι τοὺς τοιούτους. Ὡς Θεόκριτος δυεῖν παρ' αὐτῷ τὸ βαλανείῳ στλεγγίδα κιχρωμένων, ὃν μὲν ξένον, τὸν δὲ γνώριμον κλέπτειν, μὴ παιδιᾶς ἀμφοτέρους διεκρούσατο, εἰπών, Σὲ μὲν οὐκ οἶδα, σὲ δὲ οἶδα. Λυσιμάχῳ δὲ Ἀθηναίων

rum ſenſim ambulanti, et audiret eum fuga ſe ſubducere amico poſtulanti ut falſum pro ipſo diceret teſtimonium, *Quid ais*, inquit, *ſtulte? iſte improbe injuſteque agens te non fugit, neque veretur: tu eum in juſta re ſubſiſtere non audes?* Qui enim dixit *nequitiam adverſus hominem nequam non eſſe malam armaturam*, is male adſuefacit nos, imitando ulciſci malitiam. At impudenter nobis moleſtos, et ad Vitioſum urgentes Pudorem, vacuitate pudoris amoliri, neque ob verecundiam hominibus perfrictæ frontis gratificari, opus eſt juſtum ac rectum, et quidem hominis cordati.

XIV. Jam obſcuris, abjectis, et nullius pretii hominibus, cum ii nos improbe inceſſunt, reſiſtere non eſt magni laboris: ſed quidam cum riſu et ſanna tales rejiciunt. Ut Theocritus, qui cum in balneo duo ſtrigilem ab ipſo utendam peterent, alter peregrinus, alter notus furtorum, jocoſe utrumque removit, dicens, *Te non novi, te vero novi.* Et Lyſimache Athenis

c ἡ τῆς Πολιάδος ἱέρεια, τῶν τὰ ἱερὰ προσαγόντων ὀρεσκόμων ἐγχέαι κελευόντων, Ἀλλ' ὀκνῶ, εἶπε, μὴ καὶ τοῦτο πάτριον γένηται. Καὶ Ἀντίγονος πρός τινα νεανίσκον γεγονότα μὲν ἐκ λοχαγοῦ χαρίεντος, αὐτὸν δὲ ἄτολμον ὄντα καὶ μαλακόν, ἀξιοῦντα δὲ προαχθῆναι, Παρ' ἐμοὶ, φησὶν, ὦ μειράκιον, ἀνδραγαθίας εἰσὶν οὐ πατραγαθίας τιμαί.

ιε'. Καὶ μὴν ἐάν τῳ ὁ δυσωπῶν ἔνδοξος ᾖ καὶ δυνατὸς, οἱ δὴ μάλιστα καὶ δυσπαράτητοι καὶ δυσαπότρεπτοι πρὸς τὰς κρίσεις ἢ τὰς χειροτονίας συντυγχάνοντές εἰσιν, ὃ μὴν ἔπραξεν ὁ Κάτων νέος ἔτι ὢν πρὸς Κάτλον, D οὐκ ἄν τινι φανείη ῥᾴδιον ἴσως οὐδ' ἀναγκαῖον. Ὁ γὰρ Κάτλος ἦν μὲν ἐν ἀξιώματι τῶν Ῥωμαίων μεγίστῳ, καὶ τότε τὴν πρωτείαν ἀρχὴν ἔσχεν· ἀνέβη δὲ πρὸς τὸν Κάτωνα τεταγμένον ἐπὶ τῶν δημοσίων ταμείων, ὡς δοκεῖ τισὶ, μόνος τινὰ τῶν ἐξημιωμένων ὑπ' αὐτοῦ, καὶ λιπαρὴς ἐγίνετο ταῖς δεήσεσι προσιζάνων· ἄχρις οὗ δυσανασ-

C. 2. ἐγχέαι] Matth. ἐγχεῖσθαι. Certe et Jun. notavit ἐγχέαι.

Minervæ Poliadis antiſtita, cum agaſones ſacra adportantes infundere juberent, *Vereor*, inquit, *ne hoc quoque in conſuetudinem trahatur.* Et Antigonus adoleſcenti cuidam egregii centurionis filio timido atque molli, cum is ornari et produci ad honores poſtularet, *Apud me*, inquit, *O adoleſcens, propriæ, non patriæ virtutis ſunt præmia.*

XV. Verum ubi is qui inſtat nobis, in honore eſt, et cum potentia: quod genus hominum difficilime poſſunt averti et excuſationibus flecti, cum in judiciis aut comitiis ſententias noſtras expetunt: fortaſſis neque facile, neque neceſſarium facto videatur id, quod egit Cato juvenis etiamnum adverſus Catulum. Is Catulus inter Romanos dignitate princeps, quo tempore cenſuram gerebat, ad Catonem acceſſit, tunc quæſtorem, deprecaturus pro quodam cui Cato multam dixerat: cumque urgeret precando, tandem

χετήσας ἐκεῖνος, Αἰσχρόν ἐστιν, ἔφη, Κάτλε, σὲ τὸν τιμητὴν ἀπαλλαγῆναι μὴ βαλόμενον σύντεῦθεν ὑπὸ τῆς ἐμῆς ὑπηρετῆσαι ἔλκεως· ἡ ὁ Κάτλος αἰσχυνθεὶς, πρὸς ὀργὴν ἀπῆλθε. Σκόπει δὲ μὴ τὸ τοῦ Ἀγησιλάου, καὶ τὸ τοῦ Θεμιστοκλέους βέλτιόν ἐστι καὶ μετριώτερον. Ὁ μὲν Ἀγησίλαος ὑπὸ τοῦ πατρὸς κελεύομενος χρῖναί τινα δίκην ἔφη νόμον, Ἀλλ' ὑπό σοῦ, ἔφη, πάτερ, πέπεισθαι τοῖς νόμοις ἐδιδασκόμην ἀπ' ἀρχῆς· διὸ καὶ νῦν σοι πείθομαι μηδὲν ποιεῖν ἔφη νόμον. Ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς φησὶ Σιμωνίδῃ ἀξιοῦντί τι τῶν μὴ δικαίων, Οὔτ' ἂν σὺ ποιητὴς ἀγαθὸς εἶης, ἔφη, ἔφη μέλος ᾄδων, οὔτ' ἂν ἐγὼ χρηστὸς ἄρχων, παρὰ νόμον χρίνων.

ιϛ'. Καίτοι ὁ διὰ τὸ σῶμα ποδὸς φησὶ τὴν λύρην ἀμέλειαν, ὡς Πλάτων ἔλεγε, καὶ πόλεις πόλεσι καὶ φίλοι φίλοις διαφερόμενοι τὰ κάκιστα δρῶσί τε καὶ πάσχουσιν, ἀλλὰ διὰ τὴν

D. 10. Σκόπει δὲ μὴ—ἐπιεικέστερόν ἐστι] Secutus ſum Xyl. et Colleg. Nov. niſi quod ἡ retinent, aſſentiuntur C. D. Moſc. Schott. Anon. V. Vulgo, Σκόπει δὲ ἡ—ἐπιεικέστερον ἔτι.

F. 1. τὰ κάκιστα] Ita Baſ. Xyl. D. item A. pro varia lectione: melius ſane altero vulgato τἀλάχιστα· certius tamen eſt ἴσχατα ut exſtat in Platonis loco Clitophont. p. 255. E. Utrumque ἴσχατα κακὰ junxit Plutarchus ſupra p. 439. C.

impatientia impulſus Cato, *Turpe eſt*, inquit, *Catule, te cenſorem hinc diſcedere nolentem a lictoribus trahi:* ita Catulus pudore perfuſus, iratus abiit. Moderationis et æquitatis plus habent dicta Ageſilai et Themiſtoclis. Ageſilaus in quodam judicio juſſus a patre ſententiam a legibus alienam ferre, *At te*, inquit, *mi pater, jam inde ab initio edoctus ſum legibus parere: itaque etiam nunc tibi obtemperabo, nihil in leges peccando.* Themiſtocles Simonidi poſtulanti rem injuſtam, *Neque tu*, inquit, *poëta eſſes bonus, ſi contra carminis legem caneres: neque ego bonus magiſtratus, ſi judicarem præter civitatis legem.*

XVI. Et vero non ob pedis ad lyram inconcinnitatem, ut Plato dicebat, urbes urbibus, amici amicis infeſti redditi extrema inferunt accipiuntque damna, ſed ob juris et

περὶ τὰ νόμιμα καὶ δίκαια πλημμέλειαν. Ἀλλ' ὅμως ἔνιοι τῷ ἐν μέλεσι καὶ γράμμασι καὶ μέτροις ἀκριβοῦν αὐτοὶ φυλάττοντες, ἑτέρους ἐν ἀρχαῖς καὶ κρίσεσι καὶ πράξεσιν ἀξιοῦσιν ὀλιγωρεῖν τῶν καλῶς ἔχοντος. Διὸ καὶ τούτῳ μάλιστα χρηστέον πρὸς αὐτούς. Ἐντυγχάνει σοι δικάζοντι ῥήτωρ, ἢ βουλεύοντι δημαγωγός· ὁμολόγησον, ἐὰν ἐκεῖνος σολοικίσῃ προοιμιαζόμενος, ἢ βαρβαρίσῃ διηγούμενος· οὐ γὰρ ἐθέλησε διὰ τὸ φαινόμενον ἀρχεῖν· εἰπὲ γοῦν ὁρῶμεν ὅδε συγκρούσας φωνήεντι φωνῆεν ἐν τῷ λέγειν ἐπομόσαι. Ἕτερον πάλιν δυσωποῦντα τὸν ὀπιφανῶν καὶ ἐνδόξων, κέλευσον ὀρχούμενον δι' ἀγορᾶς ἐξελθεῖν, ἢ διαστρέφαντα τὸ πρόσωπον· ἐὰν δὲ ἀρνῆται, σός ἐστιν ὁ καιρὸς εἰπεῖν, καὶ πυθέσθαι τί αἴσχιόν ἐστι, τὸ σολοικίσαι καὶ διαστρέψαι τὸ πρόσωπον, ἢ τὸ λῦσαι τὸν νόμον, καὶ ἐπιορκῆσαι τὸν ὅρκον, καὶ πλέον νεῖμαι τῷ πονηρῷ τοῦ ἀγαθοῦ παρὰ τὸ δίκαιον. Ἔτι τοίνυν ὥσπερ Νικόστρατος ὁ Ἀργεῖος, Ἀρχιδάμου ἐπικαλοῦντος

legum violationem. Et tamen ſunt qui cum accuratam in cantilenis, literis, verſibuſque ſervent rationem, alios volunt in magiſtratu, judiciis, actionibuſque id quod rectum eſt negligere. Quibus maxime hoc modo occurrendum eſt. Flagitat aliquid a te jus dicente orator, aut conſulente in publicum? dic te morem ei geſturum, ſi in exordio ſolœciſmum, aut in narratione barbariſmum admittere velit: nolet enim, ob turpitudinis ſpeciem: cum videamus quoſdam etiam vocalem cum vocali concurrentem in dicendo non ferre. Rurſum aliquem illuſtrium virorum improbi aliquid abs te contendentem, jube ſaltando per forum exire, aut perverſo vultu: ſi neget hoc, jam tuum eſt quærere, Utrum ſit turpius ſolœciſmum facere, et vultum pervertere, an legem violare, perjurii ſe obligare, injuſte malo quam bono plus tribuere? Nicoſtratus Argivus, Archidamum petentem ut Cromnum ſibi traderet, ac

αὐτὸν ὑπὲ χρήμασι πολλοῖς ἢ γάμῳ γυναικὸς ἧς βέλεται Λακαίνης παραδοῦναι Κρῶμυον, οὐκ ἔφη γεγονέναι τὸν Ἀρχίδαμον ἀφ' Ἡρακλέους· ἐκεῖνον μὲν γὰρ ἁπανταχοῦ περιιόντα τοὺς πονηροὺς· τοῦτον δὲ, τοὺς χρηστοὺς B ποιεῖν πονηρούς· οὕτω καὶ ἡμῖν πρὸς ἄνθρωπον ἀξιοῦντα καλὸν καγαθὸν λέγεσθαι, ῥητέον, ἂν βιάζηται καὶ δυσωπῇ, μὴ πρέποντα ποιεῖν μηδὲ ἄξια τῆς περὶ αὐτὸν εὐγενείας τε καὶ ἀρετῆς.

ιζ'. Ἐπὶ δὲ τῶν φαύλων ὁρᾶν δεῖ καὶ διανοεῖσθαι, τὸν φιλάργυρον εἰ δυσωπήσῃς ἄνευ συμβολαίου δανεῖσαί σοι τάλαντον, ἢ τὸ φιλότιμον πείσῃς ἐκχωρῆσαι τῆς πρωτοστασίας, ἢ τὸν φίλαρχον τῆς παρρησίας, ὑπίδεξον ὅταν κρατήσῃ. Δεινὸν γὰρ ἂν ἀληθῶς φανείη, τούτους μὲν οὕτω νοσήματι καὶ παθήματι ἀκαμπεῖς διαμένειν καὶ ἐχυροὺς C καὶ δυσμεταθέτους, ἡμᾶς δὲ, βουλομένους καὶ φάσκοντας

A. 9. ἧς βούλεται] Hoc ex D. prætuli vulgato ᾧ βέλεται.
A. 10. παραδοῦναι] προδοῦναι Collat. Muret. Schott. Jannot. Anon. T. V. B. Mez. item ſupra Apophthegm. p. 192. A.
B. 4. περὶ αὐτὸν] Sic A. C. D. Moſc. 1. 2. Xyl. Vulgo, πρὸς αὐτόν.

promittentem eo nomine magnam vim pecuniæ, et Lacænæ mulieris quamcumque vellet matrimonium, negavit ab Hercule genus ducere; nam Herculem circumviſſe terras, ut malos interficeret: Archidamum conari de bonis malos facere. Ita nos quoque homini, qui vir bonus atque præclarus haberi velit, poſtulanti aliquid improbius et vim facienti dicemus, Indigna eum ſua nobilitate et virtute agere.

XVII. In vitioſis autem et hoc conſiderabis, an avarus tua importunitate poſſit eo adigi, ut talentum det mutuum abſque ſyngrapha: aut ambitioſus, ut primo loco cedat: aut magiſtratus gerendi cupidus, ut petitionem dignitatis omittat ſpe propoſita potiundi. Indignum quippe fuerit revera, cum videamus hos in vitioſis iſtis affectionibus, rigidos, invictos, immutabileſque, pertendere: nos, qui profitemur honeſti et juſtitiæ

εἴ) φιλοκάλους ἢ φιλοδοξάμους, μὴ κρατεῖν ἑαυτῶν, ἀλλ' ἀνατρέπεσθαι ἢ περιέλλειν τ' ἀρετώ. Καὶ γὰρ εἰ μὴ οἱ δυσωποῦντες, ὅτι δόξῃ ἢ δυνάμει τοῦτο ποιοῦσιν, ἄτοπόν ὅτι κοσμοῦντες ἑτέρους ἢ αὔξοντες, ἀχημονεῖν αὐτοὺς ἢ κακῶς ἀκούειν· ὥσπερ οἱ περιβεβλεύοντες ἐν τοῖς ἀγῶσι, ἢ χαριζόμενοι περὶ τὰς χειροτονίας, ἐξ οὗ προσκόπτων ἀρχεῖα ἢ στέφανος ἄλλοις ἢ δόξαν, ἀφαιρεῖται τὸ ἔνδοξον αὐτῷ ἢ τὸ καλόν. Εἰ δὲ χρημάτων ἕνεκα προσκείμενον ὁρῶμεν τὸν δυσωποῦντα, πῶς
D οὐ παράκαται δεινὸν εἶναι τὸ τῆς ἰδίας δόξης καὶ ἀρετῆς ἀφειδεῖν, ἵνα τὸ τοῦ δεῖνος βαλάντιον βαρύτερον γένηται; Καίτοι παράκαταί γε τοῖς πολλοῖς τὰ τοιαῦτα, καὶ οὐ λανθάνουσιν ἑαυτοὺς ἐξαμαρτάνοντες· ὥσπερ οἱ τὰς μεγάλας κύλικας ἐκπίνειν ἀναγκαζόμενοι, μόλις ἢ γένοντες, ἢ τὰ πρόσωπα διαστρέφοντες, ἐκτελοῦσι τὸ προσταττόμενον.

C. 4. ἀνατρέπεσθαι] Revocavi ex Ald. Baſ. Xyl. C. D. Moſc. 1. 2. Colleg. Nov. Vulgo, ἀνατρέπειν. Mox αὐτοὺς pro ἑαυτοὺς dedi ex Colleg. Nov.

C. 8. ἐξ οὗ προσκόπτων] Hoc quidem ſanum: ſed ad explendam ſententiam addendum νέμοντες vel ſimile: ut vidit et Reiſkius.

ſtudium, non eſſe noſtrum ipſorum compotes, ſed ſubverti et prodere virtutem. Etenim ſi qui poſcendo pudorem nobis volunt incutere, id faciunt gloriæ ac potentiæ parandæ gratia: abſurdum eſt nos ornandis augendiſque aliis, nobis ipſis dedecus et infamiam conficere: ſicut qui in certaminibus præmia injuſte tribuunt, et in deſignandis magiſtratibus ſuffragia ad gratiam ferunt: ii dum aliis perperam honores, coronas, et gloriam conciliant, ſeipſos bona opinione et honeſtate ſpoliant. Sin id pecuniæ cauſa faciunt, qui non videatur flagitium, noſtram nos gloriam et virtutem prodire, ut crumena alterius fiat onuſtior? Atqui hæc pleriſque ad animum accidunt, neque fallit ipſos peccare ſe: ſicut qui magna pocula ebibere coguntur, ægre et gementes vultumque diſtorquentes perficiunt mandatum.

ιη'. Ἀλλ' ἔοικεν ἡ τῆς ψυχῆς ἀτονία, σώματος κρᾶσει καὶ τροφῇ ἀλέαν καὶ ψῦχος πεφυκέναι καὶ πρὸς κρύος· ἐπαινέμενοί τε γὰρ ὑπὸ τῶν δυσωπούντων, παντάπασι θρύπτονται καὶ χαλῶνται· τροφὴ τε τὰς μέμψεις καὶ ὑφορᾶσεις τῶν ἀποτυγχανόντων ψοφοδεῶς καὶ δειλῶς ἔχουσι. Δεῖ δὲ ἀντιχυρίζεσθαι τοῖς ἀμφότερα, μήτε τοῖς δεδηλωμένοις, μήτε τοῖς κολακεύουσιν, ἐνδιδόντα. Ὁ μὲν οὖν Θουκυδίδης, ὡς ἀναγκαίως ἐπεμνήσθη· τῷ δύνασθαι γὰρ φθονεῖσθαι, καλῶς φησι βουλεύεσθαι τὸ ὑπὲρ μεγίστοις λαμβάνοντα τὸ ὀλίγιστον· ἡμεῖς δὲ τὸν μὲν φθόνον ἀφαφείσθαι οὐ χαλεπὸν ἡγούμενοι, τὸ δὲ μέμψει μὴ τρέπεσθαι μηδὲ λυπηρόν τινι γενέσθαι τῶν χρωμένων, ἀδύνατον παντάπασιν ὁρῶντες, ὀρθῶς βουλευσόμεθα, τὰς τῶν ἀγνωμόνων ἀπειθείας ἐκδεχόμενοι μᾶλλον, ἢ τὰς τῶν δικαίως ἐγκαλούντων ἐὰν ἐκείνοις μὴ δικαίως ὑπουργῶμεν. Καὶ μὴν

E. 1. πρὸς ἀμφότερα] Sic Ald. Baſ. Xyl. Colleg. Nov. Moſc. 1. 2. Vulgo, ἢ πρὸς ἀμφότερα, quod Stephanus addidit ex Pol. et Jannot.
E. 7. τινι γενέσθαι] Sic D. item A. pro varia lectione. Mez. Reiſk. Vulgo, τι γενέσθαι.

XVIII. Sed imbecillitas iſta animi ſimilis eſt temperamento corporis quod neque calorem poſſit ferre, neque frigus. Nam et laudati ab iis, qui petendo pudorem denegandi incutere volunt, protinus franguntur atque emolliuntur: et ad omnem reprehenſionis ſtrepitum, omnemque ſuſpicionem et querelam repulſorum tremunt atque expaveſcunt. Oportet autem animo adverſus utrumque obfirmato, neque terrentibus neque adulantibus cedere. Thucydides docet, quandoquidem neceſſario potentiam ſequatur invidia, recte eum ſibi conſulere, qui ob maximas res invidiam ſubeat. Nos autem invidiam haud difficulter vitari putantes, in reprehenſiones autem ut non incidamus eorum, quibuſcum vivimus, utque nunquam eos offendamus, fieri non poſſe videntes; ita bene rem inſtituemus, ſi iniquorum potius odia in nos ſuſcipiamus, quam accuſationes juſtas, ubi illis injuſte operam navaverimus.

ἔπαινόν γε τὸν παρὰ τῶν δυσωπούντων κίβδηλον ὄντα παντάπασι, δεῖ φυλάττεσθαι, καὶ μὴ πάθος πάσχειν ὑῶδες, ὑπὸ κνησμῶ καὶ γαργαλισμῶ παρέχοντα ἁλῶναι ῥᾳδίως τῷ δελεάζω, καὶ καταβάλλειν ἑαυτὸν ὑπὸ κατακλινόμενον. Οὐδὲν γὰρ διαφέρουσι τῶν τὰ σκέλη τοῖς ὑποδυομένοις παρεχόντων, οἱ τὰ ὦτα τοῖς κολακεύουσι παραδιδόντες· ἀλλ' ἄμεινον ἀνατρέποντα καὶ πίπτοντα· οἱ μὲν, ἔχθρας καὶ κολάσεις ἀνιέντες ἀνθρώποις πονηροῖς, ἵν' ἐλεήμονες καὶ φιλάνθρωποι καὶ συμπαθεῖς κληθῶσιν· οἱ δὲ τοὐναντίον, ἀπεχθείας καὶ κατηγορίας οὐκ ἀναγκαίας οὐδὲ ἀκινδύνους ἀναδέξασθαι πειθόντες, ὑπὸ τῶν ἐπαινούντων ὡς μόνους ἄνδρας καὶ μόνους ἀκολακεύτους, καὶ νὴ Δία ῥώματα καὶ φωνὰς πρεσταγορούντων. Διὸ καὶ Βίων ἀπείκαζε τοὺς τοιούτους ἀμφορεῦσιν, ὑπὸ τῶν ὤτων ῥᾳδίως μεταφερομένοις. Ὥσπερ Ἀλεξῖνον ἱστοροῦσι τὸν σοφιστὴν πολλὰ φαῦλα λέγειν ἐν τῷ περιπάτῳ περὶ Στίλπωνος τοῦ Μεγαρέως·

A. 8. ὑπὸ τῶν ὤτων] Legendum ἀπὸ τῶν ὤτων cum Reiſkio.

Enimvero a laudibus, quas importuni iſti in nos conferunt prorſum adulterinas, cavendum eſt ſummo ſtudio; ne porcorum in morem pruritu et titillatione deliniti patiamur nos tractari ex iſtorum animi ſententia, dejicique ultro inclinantes. Nihil enim differunt ab his qui crura proſternere volentibus porrigunt, qui aures adulatoribus præbent; niſi quod turpius ſubvertuntur atque cadunt, vel inimicitias ac malorum ſupplicia hominum dimittentes, ut miſericordes, humanique videantur: vel contra inimicitias et accuſationes non neceſſarias non ſine periculo in ſe recipientes ſuaſu laudantium, ac ſolos eos viros, ſolos adulationis vacuos, adeoque ſolos qui vocem et ora habeant appellantium. Tales Bion ſimiles eſſe dicebat amphorarum, quæ auribus apprehenſæ facile circumferuntur. Quo modo Alexinum ferunt ſophiſtam inter deambulandum multa mala dixiſſe de Stilpone Megarenſi: cumque eorum

εἰπόντος δέ τινος τῶν παρόντων, Ἀλλὰ μὴν ἐκεῖνός σε B
πρώην ἐπῄνει· Νὴ Δία, φάναι· βέλτιστος γὰρ ἀνδρῶν ἐστι
καὶ γενναιόταλος. Ἀλλὰ Μενέδημος τἀναντίον, ἀκούσας ὡς
Ἀλεξῖνος αὐτὸν ἐπαινεῖ πολλάκις, Ἐγὼ δέ, εἶπεν, ἀεὶ
ψέγω Ἀλεξῖνον· ὥστε κακός ἐστιν ἄνθρωπος, ἢ κακὸν
ἐπαινῶν, ἢ ὑπὸ κρησοῦ ψευδόμενος. Οὕτως ἄτρεπτος ἦν
καὶ ἀνάλωτος ὑπὸ τῆς εὐτυχίας, καὶ κρατῶν ἐκείνης δ παρ-
αινέσεως ἣν ὁ Ἀντισθένειος Ἡρακλῆς παρήνει τοῖς παι-
σὶ, μηδενὸς ἐγκελευόμενος μηδενὶ χάριν ἔχειν ἐπαινοῦντι αὐτούς·
τοῦτο δὲ ἦν οὐδὲν ἄλλο ἢ μὴ δυσωπεῖσθαι, μηδὲ ἀντι-
κολακεύειν τοὺς ἐπαινοῦντας. Ἀρκεῖ γάρ, οἶμαι, τὸ τοῦ C
Πινδάρου, τοὺς τὸν λέγοντα πανταχοῦ καὶ τοὺς πάν-
τας ἐπαινεῖν αὐτὸν, εἰπόντα, Κἀγώ σοι χάριν ἀποδί-
δωμι· τοιοῦτος γάρ σε ἀληθεύειν.

ιθ'. Ὁ τοίνυν τοὺς πάντα τὰ πάθη χρήσιμόν ἐστι,
τούτου δεῖ μάλιστα τοῖς εὐδυσωπήτοις, ὅταν ἐκβιασθέν-
τες ὑπὸ τοῦ πάθους, παρὰ γνώμην ἁμάρτωσι καὶ διαπρα-

qui aderant quidam diceret, *Atqui Stilpo te nuper laudavit:* intuliſſe, *Optimus namque vir eſt et generoſiſſimus.* Contra Menedemus, audito ſe ab Alexino ſæpe laudari, *Ego autem,* inquit, *ſemper vitupero Alexinum; malus proinde homo eſt, vel qui malum laudat, vel quem bonus vituperat.* Adeo is talibus rebus ſe mutari aut capi non ſinebat: tenens nimirum Antiſthenei illius Herculis præceptum, qui pueros jubebat nemini ipſos laudanti gratiam habere: quod nihil aliud erat, quam ne Inepta Verecundia capti, laudantibus viciſſim adularentur. Ac ſufficit, puto, illud Pindari, qui dicenti, *Ego te ubique et apud omnes laudo:* reſpondit, *Et ego tibi gratiam refero: facio enim ut verax ſis.*

XIX. Quod itaque adverſus omnes animi pravas affectiones utile eſt, eo maxime indigent, qui facile ſibi Vitioſum Pudorem incuti patiuntur: ut quando victi eo vitio præter animi propoſitum peccaverunt atque ſubverſi ſunt,

πᾶσιν, ἰσχυρῶς μνημονεύῃν, καὶ τὰ σημεῖα τοῦ δήγματος καὶ τὴν μεταμελείας ἐνθύμησιν ἐν ἑαυτοῖς ἀναλαμβάνειν καὶ φυλάττειν ὅπως πλεῖστον χρόνον. Ὡς γὰρ οἱ λίθῳ προσπταίσαντες ὁδοιπόροι, ἢ καὶ ἄκρην ἀνατραπέντες κυβερνήτας, ἂν μνημονεύωσιν, οὐκ ἐκεῖνα μόνον ἀλλὰ καὶ τὰ παρόμοια φρίττοντες καὶ φυλαττόμενοι διατελοῦσιν· οὕτως οἱ τὰ τῆς Δυσωπίας αἰσχρὰ καὶ βλαβερὰ συνεχῶς τῷ μεταγνῶναι καὶ δακνομένῳ παρεισβάλλοντες, ἀπλήψονται πάλιν ἑαυτοῦ ἐν τοῖς ὁμοίοις, καὶ οὐ ῥᾳδίως ὑποφερόμενος.

D. 4. παρεισβάλλοντες] Legendum περιλαβόντες. Ducit huc et D. qui habet παρεμβάλλοντες.

arcte memoria complectantur, eique penitus infigant ſigna morſus atque pœnitentiæ, ac plurimum temporis iis recordandis et obſervandis tribuant. Sicut enim viatores ubi in ſaxum impegerunt, et nautæ apud promontorium aliquod navim ſicubi alliſerunt, memores ſui caſus non iſta modo ad quæ offenderunt, ſed et ſimilia horum perpetuo horrent atque vitant: ita qui Vitioſi Pudoris turpitudinem et damna continenter pœnitentiæ morſum ſentiente animo revolvunt, in ſimili re cohibebunt ſeipſos, neque facile rurſus in peccatum prolabentur.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΦΘΟΝΟΥ ΚΑΙ ΜΙΣΟΥΣ.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΦΘΟΝΟΥ ΚΑΙ ΜΙΣΟΥΣ.

PLUTARCHI

DE

INVIDIA ET ODIO.

α'. ΟΥΤΩ δή κ᾽ δοκεῖ μηθὲν τῦ Μίσους διαφέρειν ὁ Φθόνος, ἀλλ᾽ ὁ αὐτὸς εἶναι. Καθ᾽ ὅλυ μὲν γὰρ ὥσπερ σολυάγκιστρον ἡ κακία, τοῖς ἐξηρτημένοις αὐτῆς πάθεσι κινυμένη δεῦρο κἀκεῖσε, πολλὰς μὲν ἄλλας σπαραγὰς καὶ σεσπλοκὰς ἐνδίδωσι· ζῶντα δὲ

R. 7. Οὕτω δή] Non eſt, quare initium libelli periiſſe putemus. Vertas *Itane?*

R. 11. ταῦτα δὲ ὥσπερ νοσήματα] Non placet. Requiro tale quid ταῦτα δὲ ἰδίως τὰ νοσήματα· *hæ peculiariter affectiones, Odium et Invidia.*

I. ITA quidem videtur nihil ab Odio differre Invidia, ſed idem eſſe. Univerſe autem malitia tanquam multis hamis prædita, pravis ab ipſa dependentibus affectionibus hinc inde, varie in ſeſe implicatur atque committitur:

ὥσπερ νοσήματα συμπαθεῖ ταῖς ἀλλήλων φλεγμοναῖς. Ὁ γὰρ εὐτυχῶν, ὁμοίως καὶ τὸν μισοῦντα λυπεῖ καὶ τὸν φθονοῦντα. Διὸ καὶ τὴν εὔνοιαν ἀμφοτέρωις νομίζομεν ἀντιπεῖσθαι, βέλτιον ὄσαν ἀγαθῶν τοῖς πλησίον· καὶ γὰρ μισεῖν τὸ φθονεῖν ταυτό τί ἐστι, διὰ τὴν ἐναντίαν τῷ φιλεῖν ἔχει προαίρεσιν. Ἐπεὶ δὲ οὐχ οὕτω ταυτόν αἱ ὁμοιότητες ὡς ἕτερον αἱ διαφοραὶ ποιοῦσι, καὶ ταύτας ζητῶμεν ἐὰν μεταδιώξωμεν, ἀπὸ τῆς γενέσεως ἀρξάμενοι τῶν παθῶν.

β. Γεννᾶται τοίνυν ὁ Μῖσος ἐκ φαντασίας ὅτι πονηρός, ἢ κοινῶς ἢ πρὸς αὐτόν, ὅ ἐστιν ὁ μισούμενος· καὶ 537
γὰρ ἀδικεῖσθαι δόξαντες αὐτοί, πεφύκασι μισεῖν, καὶ τοὺς ἄλλως ἀδικοῦντας ἢ πονηροὺς, προσβάλλονται καὶ διαφερόντως· φθονοῦσι δὲ ἁπλῶς τοῖς εὖ πράττειν δοκοῦσιν. Ὅθεν ἔοικεν ὁ μὲν Φθόνος ἀόριστος εἶναι, καθάπερ ὀφθαλμία πρὸς ἅπαν τὸ λαμπρὸν ἐκταραττόμενος· τὸ δὲ

F. 7. ζητῶμεν ἐὰν μεταδιώξωμεν] Primum ſumſi ab E. pro vulgato ζητῶμεν. Ceterum, corrigenda dictio ita ζητῶμεν καὶ μεταδιώκωμεν.

A. 1. καὶ γὰρ ἀδικεῖσθαι—ἄλλως;] Ita diſtinguit B. Vulgo, δόξαντες, αὐτοὶ πεφύκασι. Poſt μισεῖν forte ſupplendum, certe ſubaudiendum, τὸν ἀδικοῦντα. Denique ἄλλως mutem in ἄλλων.

quæ morborum modo una alterius inflammatione excitantur. Cui res ſunt ſecundæ, is Odium gerenti et invidenti æque eſt moleſtus: quare benevolentiam utrique vitio cenſemus opponi, quæ vult ut proximo bene ſit: et invidere atque odiſſe pro eodem ducimus, quia contrarium benevolentiæ ſtudium habent. Sed quoniam non ita conveniunt ſimilitudinibus duo hæc, ut differentiis diſcrepant: has conſectemur, initio ab origine utriuſque ducto.

II. Odium gignitur, quod quem Odio quis habet, eum vel ſimpliciter, vel erga ſe malum eſſe imaginatur. Nam et qui injuria ſe affectos putant, auctorem injuriæ odiſſe ſolent: et qui alias injuſtoſi aut malitioſi videntur, eos averſamur atque moleſte ferimus. Invident autem ſimpliciter iis, qui fortuna utuntur propitia. Itaque Invidentia videtur infinitum eſſe quippiam: ſicut ophthalmia, quæ eſt oculorum vitioſus affectus, omnibus ſplendidis offenditur. O-

Μῖσος ὥρισαι καθ' ὑποκειμένων ἀεί τινων ἀναφερόμενον πρὸς αὐτόν.

γ'. Δεύτερον δὲ τὸ μισεῖν γίνεται καὶ πρὸς ἄλογα ζῶα· καὶ γὰρ γαλᾶς καὶ κανθαρίδας ἔνιοι μισοῦσι, καὶ φρύγες, καὶ ὄφεις· Γερμανικὸς δὲ ἀλεκτρυόνος ὅτε φωνὴν ὅτε ὄψιν ὑπέμεινεν· οἱ δὲ Περσῶν μάγοι τοὺς μῦς ἀπεκτίννυσαν, ὡς αὐτοί τε μισοῦντες καὶ ὑπ' θεοῦ δυσχεραίνοντος ὁ ζῶον· ὁμοῦ τε γὰρ πάντες Ἄραβες καὶ Αἰθίοπες μυσάττονται· τὸ μέντοι φθονεῖν πρὸς μόνον ἄνθρωπον ἀνθρώπῳ γίνεται.

δ'. Κἂν τοῖς ἀψύχοις δὲ φθόνον μὴ ἂν εἰκὸς ἐγγίνεσθαι πρὸς ἄλληλα· ὑπ' οὐ πρόσθην ἢ κακῶς ἕτερον, φαντασίαν ὑ λαμβάνουσιν, οὐδὲ ἅπερ τὸ ἔνδοξον ἢ ἄδοξον αὐτοῖς, οἷς ὁ φθόνος ὑπεραχύνεται μάλιστα· μισοῦσι δὲ ἄλληλα καὶ ἀπεχθάνονται καὶ πολεμοῦσιν ὥσπερ ἀπίστους τινὰς, πολεμοῦσι δὲ ἀετοὶ καὶ δράκοντες, κορῶναι καὶ γλαῦκες, αἰ-

A. 7. ὥρισαι—πρὸς αὐτόν] Acute Mez. ὁρίσθαι—πως αὐτό.
B. 9. πολεμοῦσιν—ἀετοὶ] Legendum πολεμοῦσιν ὥσπερ ἀπίστους τινας πολέμους τόδε, ἀετοὶ— ut partim et Reiskius ſuſpicatus eſt.

dium ſemper definitur ſubjecto certo, in quod incumbit.

III. Deinde, odium concipitur etiam in bruta animalia. Sunt enim qui feles, cantharidas, rubetas, ſerpentes oderunt. Et Germanicus galli gallinacei neque vocem neque adſpectum ferebat: mures magi Perſarum interficiebant, quod et ipſi eos odio haberent et Deo inviſos arbitrarentur. Ex æquo enim et Arabes omnes, et Æthiopes murem abominantur. Invidia ſoli homini adverſus hominem eſt.

IV. Neque enim probabile eſt brutam beſtiam brutæ invidere; cum de alterius vel ſecundis vel adverſis rebus nihil imaginetur, neque de bona aut mala alterius fama: quibus opinionibus maxime exaſperari ſolet Invidentia. Interim oderunt invicem bruta, exercentque inimicitias, et fide majora bella gerunt. Pugnant inter ſe aquilæ et dracones, cornices et ululæ, pa-

γηλαλοὶ καὶ ἀχαιθυλλίδες· ὥστε τούτων γε φασὶ μηδὲ τὸ αἷμα κίρναθαι σφαττομένων, ἀλλὰ καθαρὸν μίξης, ἰδίᾳ C
πάλιν ἀπορρεῖ διακρινόμενον. Εἰκότως δὲ καὶ ὁ λέοντα θεὸς τὸν ἀλεκτρυόνα, καὶ ὁ ἐλέφαντα πρὸς τὸν μῦν ἰσχυρὸν γεγεννηκέναι τὸ φόβον· ὁ γὰρ δεδίασι, καὶ μισεῖν πεφύκασιν· ὥστε καὶ ζητεῖν φαίνεθαι διαφέροντα τὸ Μίσους τοῦ Φθόνου, τὸ μὲν δεχομένης τῆς τοῦ θηρίων φύσεως, τὸν δὲ μὴ δεχομένης.

ε'. Ἔτι τοίνυν τὸ μὲν φθονεῖν, πρὸς οὐδένα γίνεται δικαίως· οὐδεὶς γὰρ ἀδικεῖ τῷ εὐτυχεῖν, ὅτι τούτῳ δὲ φθονοῦνται· μισοῦνται δὲ πολλοὶ δικαίως, ἃς οὓς ἀξιομισήτους καλοῦμεν, ἂν μὴ φεύγωσι τοὺς τοιούτους μηδὲ βδε- D
λύττωνται καὶ δυσχεραίνωσι. Μέγα δὲ τούτου τεκμήριον, ὅτι μισεῖν μὲν πολλοὺς ὁμολογοῦσιν ἔνιοι, φθονεῖν δὲ οὐδενὶ λέγουσι. Καὶ γὰρ ἡ μισοπονηρία τοῦ ἐπαινεμένου ὀρθῶς· καὶ

C. 2. ἀποῤῥεῖ] Rectius fit ἀποῤῥεῖ. Ceterum μίξης ἰδίᾳ distinxi cum A. C. B.
C. 2. Εἰκότως] Recte Mez et Reisk. Εἰκός.
C. 4. γεγεννηκέναι] ἐγγεγεννηκέναι.
C. 10. ὡς οὓς ἀξιομισήτους] Forte ὥστε καὶ ἄλλους ἀξιομισήτους καλοῦμεν, ἂν μὴ—.

rus et carduelis, quorum etiam ſanguinem occiſorum permiſceri negant, ſed etiam ſi quis confundat, utrumque ſeorſim diffluere narrant. Probabile eſt etiam leoni adverſus gallum, et elephanto adverſus murem atrox Odium eſſe a metu natum. Quod enim timetur, id Odio eſt. Hoc ergo videntur Odium et Invidia diſcrepare, quod hanc brutorum natura non item ut illud admittit.

V. Præterea Invidia contra neminem juſte ſuſcipitur: nemo enim eo injuſte agit, quod fauſtis utitur ſucceſſibus: propter quos tamen ei invidetur. At multi merito Odio habentur: et qui eos non fugiant atque averſentur, ipſos Odio dignos dicimus. Atque hujus rei magnum hoc eſt argumentum, quod ſunt qui multos ſe odiſſe fatentur: nemini autem dicunt ſe invidere. Odium enim malorum,

τὸν ἀδελφιδοῦν τῦ Λυκούργου Χάριλλον βασιλεύοντα τῆς Σπάρτης, ὀφιεσθῆ δὲ ὄντα καὶ πρᾷον, ἐπαινούντων τινῶν, ὁ συνάρχων, Καὶ πῶς, ἔφη, χρηστός ἐστι Χάριλλος, ὃς οὐδὲ τοῖς πονηροῖς χαλεπός ἐστι; Καὶ τῦ Θερσίτυ ὁ ποιητὴς τὴν μὲν τῦ σώματος κακίαν πολυμερῶς καὶ πεμφδευμένως ἐξεμόρφωσε, τὴν δὲ τῦ ἤθους μοχθηρίαν συν-
E τομώτατα καὶ δι' ἑνὸς ἔφρασεν,

Ἔχθιστος δ' Ἀχιλῆϊ μάλιστ' ἦν, ἠδ' Ὀδυσῆϊ.

Ὑπερβολὴ γάρ τις φαυλότητος, τὸ τοῖς κρατίστοις ἐχθρὸν εἶναι. Καὶ φθονεῖν δὲ ἀρνοῦνται· κἂν ἐλέγχωνται, μυρίας σκήψεις πεφίασιν, ὀργίζεσθαι λέγοντες ἢ φοβεῖσθαι τὸν ἄνθρωπον, ἢ μισεῖν· ὅ, τι ἂν τύχωσιν ἄλλο τῷ Φθόνῳ τὸ πάθος ὄνομα περιβάλλοντες, καὶ καλύπτοντες ὡς μόνον τοῦτο τῆς ψυχῆς νοσημάτων ἀπόῤῥητον.

ς'. Ἀνάγκη τοίνυν τὰ πάθη ταῦτα τοῖς αὐτοῖς, ὅσ-

E. 4. Καὶ φθονῶν] Delendum videtur Καί.

E. 6. μισεῖν· ἤ, τι ἂν τύχωσιν] E. P. μισεῖν· ἢ ὅ, τι ἂν τύχωσι. Mox ἀπόῤῥητον Reiskius, probabiliter.

E. 9. Ἀνάγκη—μισοῦσι μέν γε] Nec oratio nec ſententia conſtat. Forte corrigendum, Ἀνάγκη τοίνυν τὰ πάθη τὰ αὐτὰ ὄντα τοῖς αὐτοῖς—αἰσχύνεσθαι καὶ ἐντρέπεσθαι· φύσει δ' ἄλλως· μισοῦσι γάρ. Senſum quidem in Latinis reddidi.

laudabile habetur: et fratre Lycurgi natum Charilaum Spartæ regem, benignum manſuetumque hominem cum laudarent nonnulli, collega ejus, *Et quomodo*, inquit, *probus iſte ſit, qui ne malis quidem ſe difficilem gerit?* Ac Therſitæ corporis vitia Homerus cum multiplici atque copioſa oratione depinxiſſet, animi pravitatem breviſſime, ac quaſi uno verbo expreſſit,

Pelidæ in primis erat, atque inimicus Ulyſſi.

nam major nulla poteſt eſſe vitioſitas, quam optimis eſſe inimicum. Quinetiam negant ſe invidere: et ſi arguantur, ſexcentas præſcriptiones adferunt: iraſci ſe dicentes, aut metuere, aut odiſſe hominem, aut quodvis aliud nomen affectioni prætendentes, quo Invidiam velent, ut ſolam omnium animi morborum infandam.

VI. Porro neceſſe eſt eaſdem, ut ſtirpes, ita etiam af-

περ τὰ φυτὰ, καὶ τρέφεσθαι καὶ αὔξεσθαι καὶ ἐπιγίνεσθαι πέφυκεν ἀλλήλοις· μισοῦσι μὴν μᾶλλον τοὺς μᾶλλον εἰς πονηρίαν ἐπιδιδόντας, φθονοῦσι δὲ μᾶλλον τοῖς μᾶλλον F ἐπ' ἀρετῇ προϊέναι δοκοῦσι. Διὸ καὶ Θεμιστοκλῆς ἔτι μειράκιον ὢν, οὐδὲν ἔφη πεφάσθαι λαμπρὸν, ὅπω καὶ φθονεῖσθαι. Καθάπερ γὰρ αἱ καθαρίδες ἐμφύουσι μάλιστα τῷ ἀκμάζοντι σίτῳ, καὶ τοῖς εὐθαλέσι ῥόδοις· ὅπως ὁ Φθόνος ἅπτεται μάλιστα τῶν ζηλωτῶν καὶ αὐξομένων περὶ ἀρετὴν καὶ δόξαν ἡθῶν καὶ προσώπων. Καὶ τἀναντίον αὖ πάλιν, αἱ μὴν ἄκρατοι πονηρίαι συνεπιτείνουσι τὸ Μῖσος. Τοὺς γοῦν Σωκράτη συκοφαντήσαντας, ὡς εἰς ἔσχατον κακίας 538 ἐλπιδοκόπας οὕτως ἐμίσησαν οἱ πολῖται καὶ ἀπεστράφησαν, ὡς μήτε πῦρ αὐτοῦ, μήτε ἀποκρίνεσθαι πυνθανομένοις, μὴ λουομένοις κοινωνεῖν ὕδατος, ἀλλ' ἀναγκάζειν ἐκχεῖν ἐκεῖνο τοὺς προσχύσας, ὡς μεμιασμένον· ἕως ἀπήγξαντο μὴ φέροντες τὸ Μῖσος. Αἱ δὲ τῶν εὐτυχημάτων ὑπεροχαὶ καὶ λαμπρότητες πολλάκις τὸ Φθόνον κα-

fectiones iiſdem ali, augeri, intendi cauſſis. Nunc aliter natura comparatum eſt. Nam eos magis odimus, qui deteriores fieri pergunt: invidetur iis potiſſimum, quorum virtus creſcere videtur. Itaque etiam Themiſtocles dicebat, *ſe adoleſcentem nullum ſplendidum feciſſe facinus: nondum enim ſibi fuiſſe invidum.* Sicut enim cantharides maxime adultis jam frugibus, et roſis florentibus incumbunt: ita Invidia maxime adoritur bonos, et ad virtutem proficientes atque gloriam. Rurſum extrema malitia facit ut ſimul etiam Odium fiat vehementius. Eos quidem, quorum calumnia Socrates fuit oppreſſus, ut extreme malos, ita oderunt, itaque averſati ſunt cives, ut neque ignem eis accenderent, neque interrogantibus reſponderent, neque in balneo aqua uterentur eadem, ſed qua illi laviſſent, eam tanquam pollutam juberent a miniſtris effundi: donec illi impatientia Odii ſeſe ſuſpenderunt. At rerum ſecundarum excellentia atque ſplendore ſæpenumero exſtinguitur

ζωσβεννύουσιν. Οὐ γὰρ εἰκὸς Ἀλεξάνδρῳ τινὰ φθονεῖν, οὐδὲ Κύρῳ, κρατήσασι καὶ νενομθμοις κυρίοις ἁπάντων· ἀλλ' ὥσπερ ὁ ἥλιος ὧν ἂν ὑπὲρ κορυφῆς γένηται καταχέ-
B μθμος τὸ φῶς ἢ παντάπασι τὴν σκιὰν ἀνεῖλεν, ἢ μικρὰν ἐποίησεν, οὕτω πολὺ τὸν εὐτυχημάτων ὄγκος λαβόντων καὶ γενομένων κατὰ κεφαλῆς τῶν φθόνων, συστέλλεται καὶ ἀναχωρεῖ καταλαμπόμθμος. Τὸ μθντοι Μῖσος οὐκ ἀνίησιν ἡ τῶν ἐχθρῶν ὑποχὴ καὶ δύναμις. Ὁ γὰρ Ἀλέξανδρος φθονηθεὶς μὲν οὐδένα εἶχε, μισηθεὶς δὲ πολλούς, ὑφ' ὧν τέλος ὑποβληθεὶς ἀπέθανεν. Ὁμοίως οἶνον καὶ τὰ δυσχήμαθ τοὺς μὲν φθονηθέντας παύει, τοὺς δ' αὖ ἐχθρὰς οὐκ ἀναιρεῖ. Μισοῦσι γὰρ καὶ ταπεινούς, τοὺς ἐχθροὺς γενομθμους· φθονεῖ δὲ οὐδεὶς ὦ δυστυχοῦντι. Ἀλλὰ καὶ τὸ ῥηθὲν
C ὑπό τινος τῶν καθ' ἡμᾶς σοφιστῶν, ὅτι ἥδιστα οἱ φθονοῦντες ἐλεοῦσιν, ἀληθές ἐστιν. Ὥστε καὶ ταύτῃ μεγάλῃ τὴν ἔχει) τῶν παθῶν διαφοράν, ὡς ὁ μὲν Μῖσος, ὅταν εὐτυχούντων,

A. 8. εἰκὸς] Sumſi a P. pro vulgato ἰσικὸς.
C. 2. ταύτην μεγάλην] ταύτῃ μεγάλῃ Reiſk.

Invidia. Non enim veriſimile eſt Alexandro quenquam aut Cyro invidiſſe, poſtquam ſumma rerum ſunt potiti. Sed quemadmodum Sol quorum per verticem tranſit, in eos diffuſo lumine, aut nullam aut exiguam umbram facit: ſic qui proſperitate elati ſupra caput æmulorum eminent, ſplendore ſuo eorum Invidiam coërcent atque abolent. Odium vero potentia et excellentia inimicorum non minuit. Nam Alexander neminem quidem habuit qui invideret ipſi, qui odiſſent, multos: quorum tandem interfectus eſt etiam inſidiis. Similiter etiam adverſæ res Invidiam tollunt, Odia non perimunt: nam etiam dejectos inimicos oderunt, cum nemo invideat miſero. Sed et hoc verum eſt, quod noſtra ætate quidam ſophiſta dixit, *Invidos ad miſerandum eſſe facillimos*. Ut in hoc etiam magnum Invidiæ et Odii diſ-

ἢ τε δυστυχούντων ἀφίσασθαι πέφυκεν· ὁ δὲ Φθόνος, πρὸς τὴν ἀμφοῖν ὑπερβολὴν ἀπαγορεύει.

ζ'. Ἐπὶ τοίνυν τὸ μᾶλλον ἔστιν ἐκ τῶν ἐναντίων τὸ αὐτὸ σκοπῶμεν. Λύσει γὰρ ἔχθραν καὶ Μῖσος, ἢ πεισθέντες μηδὲν ἀδικεῖσθαι· ἢ δόξαν ὡς χρηστῶν, ἂν ἐμίσουν ὡς πονηρούς, λαβόντες· ἢ τρίτον, εὖ παθόντες· ἡ γὰρ τελευταία χάρις, ὡς Θουκυδίδης φησί, κἂν ἐλάττων ᾖ, καιρὸν ἔχουσα, δύναται μεῖζον ἔγκλημα λῦσαι. Τούτων δὲ τὸ μὲν πρῶτον οὐ λύει τὸν Φθόνον· πεπεισμένοι γὰρ ἐξ ἀρχῆς μηδὲν ἀδικεῖσθαι, φθονοῦσι. Τὰ δὲ λοιπὰ καὶ παροξύνει· τοῖς τε γὰρ δοκοῦσι χρηστοῖς βασκαίνουσι μᾶλλον, ὡς δι' τὸ μέγιστον ἀγαθὸν τὴν ἀρετὴν ἔχουσι· κἂν εὖ πάσχωσιν ὑπὸ τῶν εὐτυχούντων, ἀνιῶνται, φθονοῦντες αὐτοῖς καὶ τὴν προαιρέσεως καὶ τὴν δυνάμεως· τὸ μὲν γὰρ, ἀρετῆς ἐστι, τὸ δὲ, εὐτυχίας· ἀγαθὰ δὲ ἀμφότερα. Διὸ παντελῶς ἕτερόν ἐστι τοῦ Μίσους πάθος ὁ Φθόνος, εἰ δι' ὧν ἐκεῖνο θεραύνεται, τοῦτο λυπεῖται καὶ παροξύνεται.

crimen appareat: cum hoc neutram fortunam relinquat, illa utriuſque abundantia elangueſcat.

VII. A contrario denique idem hoc intelligemus. Inimicitia et Odium tolluntur, vel ubi fides fit nos non eſſe affectos injuria: vel ubi quos ut malos oderamus, bonos eos eſſe perſuadetur: vel beneficio accepto: *ultima enim gratia*, ut Thucydides inquit, *etſi minor ſit, tamen tempeſtive inita, poteſt majus diluere crimen.* Horum primum Invidiam non perimit: oderunt enim, quantumvis conſtet nulla ſe affectos injuria. Reliqua duo etiam augent eam: nam et magis invident iis quos bonos putant, utpote virtute rerum bonarum optima præditis: et ſi beneficium a fortunatis accipiant, ægre ipſis eſt, invidentque iis et voluntatem et facultatem: quorum illa virtuti, hæc fortunæ debetur, utraque bonum eſt. Ergo plane diverſæ ſunt affectiones Odium et Invidia: quando quibus illud lenitur rebus, iis hæc exaſperatur.

η'. Ἤδη τοίνυν καὶ τὴν προαίρεσιν αὐτῶν ἑκατέρου παθους σκοπῶμεν. Ἔστι δὲ μισοῦντος μὲν προαίρεσις, κακῶς ποιῆσαι· καὶ τὴν δύναμιν ὅπως ὁρίζονται, συμφέρεσίν τινα καὶ προαίρεσιν ὑπηρετικὴν τοῦ κακῶς ποιῆσαι. Τῷ Φθόνῳ δὲ τοῦτο μὲν ἄπεστι· πολλοὺς οἱ φθονοῦντες τῶν σωμάτων καὶ οἰκείων, ἀπολέσθαι μὲν οὐκ ἂν ἐθέλοιεν οὐδὲ δυστυχῆσαι, βαρύνουσι δὲ εὐτυχοῦντας· καὶ κωλύουσι μὲν, εἰ δύναιντο, τὴν δόξαν αὐτῶν καὶ λαμπρότητα, συμφορὰς δὲ ἀνηκέστους οὐκ ἂν προσβάλοιεν· ἀλλ', ὥσπερ οἰκίας ὑπερεχούσης, ὃ ὑπισχνοῦνται αὐτῆς καθελόντες, ἀρκοῦσιν.

E. 1. προῆσαι· καὶ τὴν δύναμιν ὅπως ὁρίζονται,] Legendum προῆσαι κατὰ δύναμιν καὶ οὕτως ὁρίζονται· ut jam Xyl. vertit et Steph. monuit.
E. 3. πολλοὺς οἱ φθονοῦντες] Legendum πολλοὺς γὰρ οἱ φθονοῦντες: ut Steph. monuit.
E. 8. αὐτῶς] Forte præstat αὐτοῖς, ut B. C. E. Jannot.

VIII. Jam nunc porro utriuſque affectionis propoſitum conſideremus. Inſtitutum eſt ejus qui odit, male, ſi poſſit, facere: atque ita Odium definiunt, affectionem quandam et propoſitum male faciendi, ejuſque occaſionem captandi. Verum hoc quidem ab Invidia abeſt. Multi familiaribus ac domeſticis ſuis invident, quos perire aut in calamitatem incidere nollent: tantum moleſta ipſis eorum eſt proſperitas, et gloriam ſplendoremque eorum pro viribus minuunt: grave autem incommodum et perniciem inferre nollent, contenti veluti excelſæ domus eam partem quæ lumini officit, dejeciſſe.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΤΟΥ ΕΑΥΤΟΝ ΕΠΑΙΝΕΙΝ ΑΝΕΠΙΦΘΟΝΩΣ.

539

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΤΟΥ ΕΑΥΤΟΝ ΕΠΑΙΝΕΙΝ ΑΝΕΠΙΦΘΟΝΩΣ.

PLUTARCHI

QUA QUIS RATIONE SEIPSE SINE INVIDIA LAUDET.

α'. Το περὶ ἑαυτῦ λέγειν ὥς τι ὄντος ἢ δυναμένου τοῖς ἐπέρυς, ὦ Ἡρκλανε, λόγῳ μὲν, ἐπαχθὲς ἀποφαίνουσι πάντας ἁ ἀνελεύθερον, ἔργῳ δὲ, οὐ πολλοὶ τὴν ἀηδίαν αὐτῦ διαπεφεύγασιν οὐδὲ τῶν φιλούντων. Ὁ μὲν Εὐριπίδης εἰπών,

I. NEMO eſt, Herculane, qui non dicat moleſtum atque illiberale eſſe, de ſeipſo ad alios loquendo aliquam ſibi dignitatem aut potentiam vindicare: ſed re-

ipſa pauci, eorum etiam qui rem iſtam vituperant, ingratam ejus importunitatem evitaverunt. Euripides quidem qui hæc cecinit,

Εἰδ' ἦσαν ἀνθρώποισιν ὠνηταὶ λόγοι,
Οὐδεὶς ἂν αὑτὸν εὖ λέγειν ἐβέλετο·
Νῦν δ' ἐκ βαθείας γᾶς πάρεστιν αἰδέρος
Λαβεῖν ἀμισθὶ, πᾶς τις ἥδεται λέγων
Τά τ' ὄντα κοὐ μὴ 'ξεμίαν γᾶν ἐκ ἔχει·

φορτικωτάτην κέχρηται μεγαλαυχίᾳ, συγκαταπλέκων τοῖς τραγῳδουμένοις πάθεσι καὶ πράγμασι μηδὲν πρὸσηκοντα τῷ αὐτῷ λόγον. Ὁμοίως ὁ Πίνδαρος φήσας

——— καὶ
Τὸ καυχᾶσθαι παρὰ καιρὸν,
Μανίαις ὑποκρίνειν,—

καὶ παύειν μεγαληγορῶν περὶ τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως, ἀξίας μὲν ἐγκωμίων ὕσης· τίς γὰρ ἂν φήσειν; ἀλλὰ καὶ τοὺς στεφανουμένους ἐν τοῖς ἀγῶσιν, ἕτεροι νικῶντες ἀναγορεύουσι, τὴν ἀηδίαν τῆς περιαυτολογίας ἀφαιρεῖντες. Ἢ καὶ τὸ Τιμόθεον ὅτι τὴν κιθαρῳδίαν Φρύνιδος νίκην γράφοντα, "Μακάριος ἦθα, Τιμόθεε, ὅτε κά-" "ρυξ εἶπε, Νικᾷ Τιμόθεος ὁ Μιλήσιος τὸν Κάρβωνος τὸν" "Ἰωνοκάμπταν," εἰκότως δυσχεραίνομεν ὡς ἀμέτρως καὶ παρανόμως ἀναχαρασσόντα τὴν ἑαυτοῦ νίκην. Αὐτῷ μὲν

C. 1. συγκαταπλίκων] Sic D. Vulgo, καὶ τῷ συγκαταπλίκειν.

Venalis oratio si esset mortalibus,
Laudes nemo sui ipsius vellet dicere.
Nunc (ex profundo namque gratis aëre
Sumere licet) nemo non gaudet dicere
Tam falsa quam vera: hoc impune
quia licet;

insolentissima tamen usus est jactantia, dum orationem de seipso inseruit casibus et rebus in tragœdia propositis, nihil ad eas pertinentem. Similiter Pindarus quoque, qui *intempestivam jactantiam insaniæ succinere* dixit, nullum facit finem magnifice loquendi de sua facultate, digna quidem laudibus: quis hoc negaret? Sed tamen et eorum qui in certaminibus coronantur, alii victoriam proclamant, ut molestam de seipso loquendi ansam præcidant. Itaque et Timotheo in victoriam de Phrynide partam scribenti, *Beatus eras, Timothee, quando præco dixit, Vincit Timotheus Milesius Carbonis filium, Ionecamptam*, non injuria succensemus, qui indocte et injuste suam ipse prædicaverit victoriam. Unicuique enim, ut

γὰρ ὁ παρ' ἄλλων ἔπαινος ἥδιστον ἀκουσμάτων ἐστίν, ὥσπερ ὁ Ξενοφῶν εἴρηκεν· ἑτέρωσις δ' ὁ περὶ αὐτῶ, λυπηρότατον. Πρῶτον μὲν γὰρ, ἀναισχύντους ἡγούμεθα τοὺς ἑαυτοὺς ἐπαινοῦντας, αἰδεῖσθαι προσῆκον αὐτοῖς καὶν ὑπ' ἄλλων ἐπαινῶνται· δεύτερον δὲ, ἀδίκους, ἃ λαμβάνειν ἔδει παρ' ἑτέρων, αὐτοῖς διδόντας· τρίτον, ἢ σιωπῶντες ἀχθεσθαι καὶ φθονεῖν δικαίως, ἢ τοῦτο δεδοικότες, ἀναγκαζόμεθα συνεφάπτεσθαι παρὰ γνώμην τοῖς ἐπαίνοις, καὶ συνεπιμαρτυρεῖν, προσῆγμα κολακείᾳ μᾶλλον ἀνελευθέρῳ προσῆκον ἢ τιμῇ, τὸ ἐπαινεῖν παρόντας, ὑπομένοντες.

β'. Οὐ μὴν ἀλλὰ χρήτερ, τούτων ὕπως ἐχόντων, ἔστιν ἡ προσκινδυνεύσειν ἂν ὁ πολιτικὸς ἀνὴρ ἅψασθαι τῆς καλουμένης περιαυτολογίας, πρὸς εὐδοξίαν αὐτῶ δόξαν ἢ χάριν, ἀλλὰ χρείου καὶ πρόξεως ἀπαιτούσης, ὥσπερ ἄλλό τι, καὶ περὶ αὐτοῦ, λεχθῆναι τοῖς ἀληθῶν· μάλιστα δὲ ὅταν ἢ τὰ πεπραγμένα καὶ προσόντα χρησὰ, δεῖ

E. 6. ὥσπερ ἄλλό τι] Legendum, ὡς περὶ ἄλλου τι. Item verti.

ait Xenophon, *laus ab aliis profecta ſuaviſſima eſt auditu:* aliis autem ea moleſtiſſima, quam ſibi quis ipſe tribuit. Primum enim impudentes eos arbitramur, qui ſeipſos laudant, quia decebat eos pudor, etiam ſi ab aliis laudarentur: ſecundo, injuſtos, ſibi ſumentes ſcilicet, quod tribui ab aliis debuit: tertio, aut ſilentes videbimur moleſte ferre et invidere: aut hoc dum vitamus, cogemur præter animi noſtri ſententiam ipſi quoque nos ad laudandum conferre, et ipſos teſtimonium dicendo in faciem laudare, hoc eſt, rem in nos recipere, quæ magis illiberali adulationi, quam honoris exhibitioni convenit.

II. Verum enimvero quanquam hæc ita habent, uſu venire tamen poteſt, ut audendum ſit viro civili aliquid de ſeipſo dicere, non gloriæ ullius aut gratiæ captandæ cauſa, ſed quia occaſio et res ita poſtulent, ut ſicut de alio vera, ita de ſeipſo etiam proferat: maxime cum ad præſens inſtitutum commode cadit, ut

μὴ φεισάμενον εἰπεῖν ἀγαπράξασθαί τι τῶν ὁμοίων. Καλὸν γὰρ ὁ τοιοῦτος ἔπαινος ὀχφέρει χαρπὸν, ὥσπερ ἀπὸ σπέρματος πλειόνων ἑτέρων ἀπ' αὐτοῦ καὶ χρειττόνων φυομένων ἐπαίνων. Καὶ γὰρ τῷ δίξαν ὁ πολιτικὸς ἀνὴρ ἐχ ὥς τινα μισθὸν ἢ πλήμυθαν τ ἀρετῆς ἀπαιτεῖ, καὶ ἀγαπᾷ ταῖς πράξεσι παρεῖσαν· ἀλλ' ὅτι τὸ πιστεύεσθαι καὶ δοκεῖν χρηστὸν εἰ πλήθονων καὶ χαλλιόνων πράξεων ἀφορμὰς δίδωσι. Πειθομένως γὰρ ἅμα καὶ φιλοῦνται μᾶλλον καὶ ῥᾴδιον ὠφελεῖν· πρὸς δὲ ὑπωψίαν καὶ ἀμφολίαν οὐκ ἔστι χρήσασθαι τῇ ἀρετῇ φεύγουσι εὖ παθεῖν πρόσφατον. Εἰ δὲ καὶ δι' ἑτέρας τινὰς αἰτίας ὁ πολιτικὸς ἂν αὐτὸν ἐπαινέσῃ, σκεπτέον τίνες εἰσὶν αὗται, ὅπως ἐξαλειφόμενοι τὸ κενὸν καὶ δυσχεραινόμενον, ἔπι χρήσιμον ἔχει, μὴ προαπώμεθα. 54

γ'. Ἔστιν δὲ κενὸς ἔπαινος, ὁ τῶν ἑαυτὸς ἐπαινεῖν, ὅπως

E. 9. εἰπεῖν διαπράξασθαι] Sic D. T. V. B. Mez. Vulgo, εἰπεῖν ἢ διαπράξασθαι. Videtur præterea ſuppleudum eſſe, μάλιστα δὲ ὅταν λέγηται τὰ ἄλλα πεπραγμένα —.

F. 9. αἰτίας] Addidi ex D.

liberaliter profiteatur tale aliquid abs ſe fuiſſe geſtum aut confectum. Hujuſmodi enim laus bonum producit fructum, ex ea tanquam ſemine pluribus et auctioribus pullulantibus laudibus. Quippe gloriam civilis vir non ut præmium aut ſolatium virtutis exigit, aut amplectitur ſuis actionibus comitantem: ſed quod credi et haberi pro probo, cauſam et occaſionem ipſi plurium pulchriorumque parit facinorum. Dicto enim audientibus et amantibus facilius et ſuavius licet prodeſſe: qui ſuſpecti ſunt aut calumniis onerati, virtute ſua non poſſunt uti, et vim facere beneficium ipſorum fugientibus. Si vero alias etiam ob cauſas civilis vir ſeipſum laudare debeat, conſiderandum eſt quales eæ ſint: ut vanitatem et importunitatem evitantes, quod utile eſt interim non prætermittamus.

III. Proinde vana eſt laus eorum qui ſeipſos propterea

ἐπαινεθῶσι, δεκτίλων· ᾗ καταφρονεῖται μάλιστα, φιλοτιμίας ἕνεκα γίνεσθαι ᾗ δέξης ἀκαίρου φαινόμενος. Ὡς γὰρ οἱ τροφῆς ἀπορῶντες, ἐξ αὐτοῦ τοῦ σώματος ἀναλίσκεσθαι παρὰ φύσιν πέφυκεν, ᾗ τοῦτο τοῦ λιμοῦ τέλος ἐστίν· οὕτως οἱ πεινῶντες ἐπαίνων, ἂν μὴ τύχωσιν ἑτέρων ἐπαινούντων, αὐτοὶ τῇ φιλοδοξίᾳ παρ' αὑτοῖς ἐπαρκεῖν τι βέ-
B λεσθαι καὶ συνεισφέρειν δεχοῦντες, ἀσχημονοῦσιν· ὅταν δὲ μηδὲ ἁπλῶς καθ' ἑαυτοὺς ἐπαινεῖσθαι ζητῶσιν, ἀλλ', ἀμιλλώμενοι τοῖς ἀλλοτρίοις ἐπαίνοις, ἔργα καὶ πράξεις ἀντιπαραβάλλωσιν αὑτοῖς, ὡς ἀμαυρώσοντες ἑτέρους, πρὸς τῷ κενῷ βάσκανον πρᾶγμα καὶ κακόηθες ποιοῦσι. Τὸν μὲν γὰρ ἐν ἀλλοτρίῳ χορῷ πόδα πηδῶντα, περίεργον ἡ παροιμία καὶ γελοῖον ἀποδείκνυσι· τὸ δὲ ἐν ἀλλοτρίοις ἐπαίνοις εἰς μέσον ὑπὸ φθόνου καὶ ζηλοτυπίας ἐξωθισθῆναι περιαυτολογίαν, εὖ μάλα δεῖ φυλάττεσθαι, καὶ μηδ' ἑτέρων ὑπομένειν ἐπαινούντων αὐτόν, ἀλλὰ προσχωρεῖν τοῖς

A. 9. ἐπαίνων] Ita omnes libri. At Steph. et hinc Græco-Latinæ, ἐταίρων.

videntur laudare, ut laudentur: ac maxime contemnitur, ab ambitione intempeſtivæ gloriæ proficiſci credita. Sicut enim qui cibi penuria laborant, contra naturam ex ſuis ipſorum corporibus ali coguntur, iſque finis eſt famis: ſic qui laudes eſuriunt, niſi obtingant alii laudatores, decorum violant, dum ob arrogantiam ipſi ſibi aliquid tribuere ac conferre videntur. Quando autem non ſimpliciter et pro ſe laudari cupiunt, ſed certamine adverſus aliorum laudes ſuſcepto, res ſuas geſtas iis opponunt, tanquam obliteraturi, ad vanitatem facinus invidum atque malignum adjiciunt. Nam qui in alieno choro pedem ponit, eum proverbio curioſum atque ridiculum demonſtrant: ſed de ſeipſo inter aliorum laudes in medium ab invidia et obtrectatione extruſum ſermonem, cavere diligenter debemus, ac ne alios quidem ferre qui tum nos laudent, ſed meritis laudem

τιμωμένοις, ἂν ἄξιοι ὦσιν· ἂν δ' ἀνάξιοι κὴ φαῦλοι δόξ- C
ωσιν εἶναι, μὴ τοῖς ἰδίοις ἐπαίνοις ἀφαιρώμεθα τὰς ἐκείνων, ἀλλ' ἄντικρυς ἐλέγχοντες, κὴ δεικνύντες ὑ προσποίητος εὐδοκιμοῦντας. Ταῦτα μὲν οὖν ἄλλον ὅπη φυλακτέον.

Δ'. Αὐτὸν δὲ ἐπαινεῖν ἀμέμπτως ἔστι· πρῶτον μὲν ἂν ἀπολογούμενος τοῦτο ποιῆς πρὸς ἀφαίρεσιν ἢ κατηγορίαν, ὡς ὁ Περικλῆς, "Καίτοι ἐμοὶ τοιούτῳ ἀνδρὶ ὀργί- "ζεσθε, ὃς οὐδενὸς ἧσσων οἶμαι εἶναι γνῶναί τε τὰ δέ- "ον δρᾶσαι, κὴ ἑρμηνεῦσαι ταῦτα, φιλόπολίς τε κὴ χρημάτων "κρείσσων." Οὐ γὰρ μόνον ἀλαζονείαν κὴ κενότητα κὴ φι- D
λοτιμίαν ἐκπέφευγε τῷ λέγειν τὰληθῆ περὶ αὑτοῦ σεμνόν, ἀλλὰ κὴ φρόνημα κὴ μέγεθος ἀρετῆς ἀφανίζουσι, τῷ μὴ ταπεινοῦσθαι ταπεινώσει κὴ χειρωμένην τὸν φθόνον. Οὐδὲ γὰρ κρίνειν ἔτι τοὺς τοιούτους ἀξιοῦσιν, ἀλλ' ἐπαίρονται κὴ γάννυνται κὴ συνευθυσιῶσι ταῖς μεγαλαυχίαις, ἄν περ ὦσι βέβαιοι κὴ ἀληθεῖς· ὡς ὀπιμαρτυρεῖ τὰ γινόμενα.

D. 1. λέγειν] Mcz. λέγειν τι.

ſuam concedere: aut ſi eo honore indigni ac vitioſi videantur, non nobis laudandis hunc ipſis adimere, ſed palam arguere atque oſtendere, non competere in eos, qui habetur, honorem. Hæc cavenda eſſe, liquet.

IV. Seipſum autem abſque culpa reprehenſionis laudare aliquis poteſt: primum ſi calumniæ aut accuſationis depellendæ gratia hoc faciat, ut Pericles, *Ac mihi quidem vos iraſcimini, ei viro, qui nemini veſtrum cedo vel peritia rerum, vel elocutione intellectarum, vel amore patriæ, vel pecuniæ deſpicientia.* Non enim crimen modo arrogantiæ, vanitatis, et ambitionis effugit tunc de ſe magnifice loquendo: ſed et altitudinem animi, et virtutis declaravit magnitudinem, eo ipſo invidiam opprimentis, quod dejici ſe et frangi non eſt paſſa. Et non jam ferre de talibus ſuffragia volunt cives: ſed extolluntur, lætantur, et inſtinctu quodam animi proſequuntur talem jactantiam, ſi vera ſit et con-

Θηβαῖοι γοῦν, ἐγκαλεσάντων τῶν πρατηγῶν ὅτι τῆς ἀρχῆς τῆς Βοιωταρχίας ἐξήκοντος αὐτοῖς, οὐκ εὐθὺς ἐπανῆλθον, ἀλλ' εἰς τὴν Λακωνικὴν ἐνέβαλον, καὶ τὰ περὶ Μεσσήνην διώ-
x κησαν, Πελοπίδαν μὲν ὑποπίπτοντα καὶ δεόμενον, μόλις ἀπέλυσαν· Ἐπαμινώνδου δὲ πολλὰ περὶ τῶν πεπραγμένων μεγαληγορήσαντος, τέλος δὲ φήσαντος ὡς ἕτοιμός ἐστιν ἀποθνήσκειν ἂν ὁμολογήσωσιν ὅτι τὴν Λακωνικὴν διεπόρθησε, καὶ τὴν Μεσσήνην ᾤκισε, καὶ συνέζευξεν Ἀρκαδίαν ἀκόντων ἐκείνων, οὐδὲ τὰς ψήφους ἀναλαβεῖν ἐπ' αὐτὸν ὑπέμειναν, ἀλλὰ θαυμάζοντες τὸν ἄνδρα, καὶ χαίροντες ἅμα καὶ γελῶντες ἀπηλλάγησαν. Ὅθεν οὐδὲ τῷ Ὁμηρικῷ Σθενέλῳ παντάπασιν αἰτιατέον τὸ,

Ἡμεῖς τοι πατέρων μὲν ἀμείνονες εὐχόμεθ' εἶναι·

y μεμνημένους τοῦ,

Ὦ μοι Τυδέος υἱὸν δαΐφρονος ἱπποδάμοιο,
Τί φωτεῖς; τί δ' ὀπιπτεύεις πολέμοιο γεφύρας;

οὐδὲ γὰρ αὐτὸς ἀκούσας κακῶς, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ φίλου

stans. Teſtimonio ſunt hiſtoriæ. Pelopidam a principibus reipublicæ accuſatum, quod exacto Bœotarchiæ tempore non ſtatim domum rediiſſet, ſed in Laconicam irrupiſſet, ac Meſſenam inſtauraviſſet, ſubmittentem ſe et deprecantem Thebani ægre abſolverunt. At contra Epaminondam, qui ejus tum fuerat collega, multa de rebus ſuis geſtis magnifice prædicantem, eumque orationi finem imponentem, ut diceret, *Paratum ſe eſſe mori, ſi fateri velint cives, ipſum iis invitis Laconicam vaſtaſſe, Meſſenam condidiſſe, et Arcades in unum corpus conduxiſſe:* non ſuſtinuerunt iidem ire in ſuffragia, ſed admiratione viri gaudio ſimul riſuque oborto diſceſſerunt. Itaque ne Homericus quidem Sthenelus plane damnandus nobis eſt, cum diceret,

Nos noſtris multo meliores patribus eſſe
Jactamus:—

ſiquidem horum meminimus etiam verborum,

Ebeu Tydide, tam forti nate parente,
Quid trepidas, timiduſque acies circumſpicis amplas?

ipſe enim nullo impetitus maledicto, amicum ignominioſe

λοιδορηθέντος ἠμύναντο, τῇ περιαυτολογίᾳ παῤῥησίαν συγγνώμονα τῆς αἰτίας διδούσης. Ἀλλὰ μὴν καὶ Ῥωμαῖοι, Κικέρωνι μὲν ἐδυσχέραινον ἐγκωμιάζοντι πολλάκις ἑαυτὸν τὰς περὶ Κατιλίναν πράξεις· Σκιπίωνι δὲ εἰπόντι μὴ πρέπειν αὐτοῖς κρίνειν περὶ Σκιπίωνος, δι' ὃν ἔχουσι τὸ κρίνειν πᾶσιν ἀνθρώποις, στεφανωσάμενοι συνανέβησαν εἰς τὸ Καπιτώλιον, καὶ συνέθυσαν. Ὁ μὲν οὖν οὐκ ἀναγ- 541
καίως, ἀλλ' ὑπὲρ δόξης ἐχρῆτο τοῖς ἐπαίνοις· τῷ δὲ ἀφῆρει τὸν φθόνον ὁ κίνδυνος.

ε'. Οὐ μόνον δὲ κρινομένοις καὶ κινδυνεύουσιν, ἀλλὰ καὶ δυστυχοῦσι, μᾶλλον ἁρμόζει μεγαλαυχία καὶ κόμπος, ἢ εὐτυχοῦσι. Οἱ μὲν γὰρ οἷον ὑπισχνοῦνται τῆς δόξης καὶ ὑπολαύειν, χαριζόμενοι τῷ φιλοτίμῳ δοκοῦσιν· οἱ δέ, πόρρω φιλοτιμίας ἀφ' ὧν καμόντες ὄντες, ἐξαναφέρειν τοῖς τύχαις καὶ ὑπερείδειν τὸ φθόνημα, καὶ φεύγειν ὅλως

F. 5. συγνώμονα] D. εὐγνώμονα. Neutrum ſatis aptum. Malim aliud quid: vel, omiſſo παῤῥησίαν, ita τῇ περιαυτολογίᾳ συγνώμην τῆς αἰτίας διδούσης: vel retento, τῇ περιαυτολογίᾳ παῤῥησίαν εὔλογον τ. αἰτ. δ.

F. 8. Σκιπίωνι—Σκιπίωνος] Sic A. C. Moſc. 1. Harl. Voſſ. Boni item libri aliis locis. Vulgo, Σκιπίων—Σκιπίωνος.

compellatum defendit, ipſa cauſa veniam de ſe dicenti conciliante. Et quidem Romani ægre tulerunt Ciceronem crebro res ſuas contra Catilinam geſtas prædicantem: iidem tamen Scipionem dicentem, *Non debere eos ſententiam de Scipione ferre, quibus ipſe poteſtatem decernendi de omnibus hominibus paraviſſet*, coronati in Capitolium deduxerunt, ſacrificioque ejus interfuerunt. Ille enim nulla urgente neceſſitate, tantum gloriæ cupiditate impulſus laudibus ſuis utebatur: hunc, periculum invidia liberavit.

V. Non autem reis duntaxat, et in periculo conſtitutis, ſed etiam iis qui in aliquam inciderunt calamitatem jactantia et faſtus convenit, magis quam cum rebus utuntur ſecundis: hi enim veluti arripere gloriam, et ambitioni ſuæ indulgere videntur: illi procul ab arrogantia ob temporis rationem dejuncti, emergere adverſus opprimentem fortunam, ac magnitudinem animi fulcire, omninoque fu-

τὸ ἐλεεινὸν καὶ συνεπιθρηνοῦν τοῖς ἀβουλήτοις καὶ ταπεινόμυον. Ὥσπερ οὖν τοὺς ἐν τῷ περιπατεῖν ἐπαιρομένους
B καὶ ὑψαυχενοῦντας, ἀνοήτους ἡγούμεθα καὶ κενούς· ἂν δὲ πυκτεύοντες ἢ παλαίοντες διεγείρωσι καὶ ἀναγάγωσιν ἑαυτούς, ἐπαινοῦμεν· οὕτως ἀνὴρ ὑπὸ τύχης σφαλλόμενος, ἑαυτὸν εἰς ὀρθὸν καθιστὰς καὶ ἀντίπαλον,

Πύκτης ὅπως εἰς χεῖρας,—

ἐν δὲ βαπτῇ καὶ οἰκτρᾷ τῇ μεγαλαυχίᾳ μεταφέρων εἰς τὸ γαῦρον καὶ ὑψηλόν, οὐκ ἐπαχθὴς οὐδὲ θρασύς, ἀλλὰ μέγας (τοῖς) δοκεῖ καὶ ἀήττητος· ὡς που καὶ τὸν Πάτροκλον ὁ ποιητὴς μέτριον καὶ ἀνεπίφθονον ἐν τῷ κατορθοῦν, ἐν δὲ τῷ τελευτᾶν μεγαλήγορον πεποίηκε λέγοντα,

C Τοιοῦτοι δ' εἴπερ μοι ἐείκοσιν ἀντεβόλησαν.

Καὶ Φωκίων τἄλλα μὲν πρᾷος ἦν· μὴ δὲ τὴν καταδίκην, ἄλλοις τε πολλοῖς διεδείκνυε τὴν μεγαλοφροσύνην, καὶ πρὸς ἕνα τῶν συναποθνησκόντων ὀδυρόμενον καὶ δυσα-

A. 11. περιπατεῖν] Sic omnes libri. At Steph. eumque ſecutæ περιπαθεῖν.

gere adverſarum rerum miſerationem deplorationemque exiſtimantur. Quemadmodum ergo eos qui inter ambulandum ſeſe erigunt, cervicemque ſublimem attollunt, ſtolidos vanoſque putamus: qui in pugillatione vel pugna ſeſe excitant, eos laudamus: ſic vir fortuna iniqua ubi ſe rectum ſtatuit atque reluctatur,

Tanquam pugilque conferens manum

de abjecto et miſerabili gloriolitate ſua elatum ſe et altum redigens, non moleſtus aut ferox, ſed magnus eſſe videtur atque invictus. Hoc ſcilicet modo Homerus Patroclum moderatum et invidiæ expertem in re præclare gerenda, glorioſum in morte facit,

Si mihi viginti tales equidem occurriſſent.

Et Phocion, manſuetus alias, poſtquam damnatus fuit, cum multis aliis indiciis ſuam detexit magnanimitatem, tum cuidam una moriturorum ejulanti et graviter caſum ſuum

ἐπερωτοῦντα, "Τί λέγεις," εἶπεν, "ὅτος, οὐκ ἀγαπᾷς "ἀποθνήσκων μὴ Φωκίωνος;"

ε'. Ἐπὶ τοίνυν οὐχ ἧττον, ἀλλὰ μᾶλλον ἀδικουμένῳ τῷ πολίτῃ δίδωσί τι λέγειν πρὸς τὰς ἀγνωμοσύνας· ὥσπερ ὁ Ἀχιλλεὺς ἄλλως μὲν ὑφίετο τῷ θείῳ τῆς δόξης, καὶ μέτριος ἦν λέγων,

—— αἴθι νῦν Ζεὺς
Δῶσι πόλιν Τροίην εὐτείχεον ἐξαλαπάξαι·

ὑβριζόμενος δὲ πάρ' ἀξίαν καὶ περιπλακιζόμενος, ἐφίησι τῇ μεγαλαυχίᾳ καὶ τῇ ὀργῇ,

Δώδεκα γὰρ σὺν νηυσὶ πόλεις ἀλάπαξ' ἀνδρώπων. D

καὶ,

— οὐ γὰρ ἐμῆς κόρυθος λεύσσουσι μέτωπον
Ἐγγύθι λαμπομένης.——

Δέχεται γὰρ ἡ παῤῥησία, μέρος οὖσα τῆς διαλογίας, τὴν μεγαληγορίαν. Ἀμέλει δὲ καὶ Θεμιστοκλῆς, ὁδὲν ὅπι τ' πράξεων εἰπὼν ὁδὲ ποιήσας ἐπαχθές, ὁπλίτας τοὺς Ἀθηναίους ἑώρα μεγοὺς ὄντας αὐτῷ καὶ θεωρῶντας, οὐκ

C. 5. ὅτος] Forte vera lectio fuit Θούδιππε. Vide Apophthegm. p. 189. A.

ferenti, *Quid?* inquit, *Non tibi gratum eſt cum Phocione mori?*

VI. Non minor, ſed major etiam civili homini injuria affecto licentia datur de ſe verba faciendi ad ingratos. Sic Achilles alias diis gloriam concedens, et moderate loquens,

—— *Si Juppiter olim*
Concedet nobis evertere Pergama Troiæ.

indigne autem adfectus contumelia et circumſcriptus, iræ jactantiam permittit,

Cepi bis ſenas comitatus navibus urbes.

et,

Non etenim galeæ fulgorem cernere noſtræ
Comminus audebunt.—

Admittit enim libertas, quæ excuſationis ſui pars eſt, magniloquentiam. Sic nimirum etiam Themiſtocles, cum in actionibus ſuis nullum dictum aut factum moleſtum adhibuiſſet, ab Athenienſibus ſe ob ſatietatem faſtidiri ac deſpici animadvertens, non abſti-

ἐφέιδετο λέγειν, " Τί, ὦ μακάριοι, κοπιᾶτε, πολλάκις
E " ὑπὸ τ αὐτῶ εὖ πάσχοντες;" ἢ ὅτι, " χειμαζόμενοι
" μὲν, ὥσπερ ὑπὸ δένδρον ὑποφεύγετε, γενομένης δὲ
" εὐδίας, τίλλετε παρεξιόντες;"

ζ'. Οὗτοι μὲν οὖν ἄλλως ἀδικούμενοι, τῶ κατορθωμένων ἐμέμνηλο τοὺς τὰς ἀγνωμονοῦντας. Ὁ δ' ἐπ' αὐτοῖς ψεγόμενος οἷς κατώρθωκε, καὶ παντάπασι συγγνωστὸς ὢν καὶ ἀμεμπτος, ἐγκωμιάζων τὰ πεπραγμένα δικεῖ δ οὐκ ὀνειδίζειν, ἀλλ' ἀπολογεῖσθαι. Τοῦτο γοῦν λαμπρὸν τῷ Δημοσθένει παῤῥησίαν ἐδίδυ, καὶ τ κόσμον ἀφῄρει τῶ ἐπαίνων, οἷς παρὰ πάντα τὸν λόγον ὁμοῦ τι τὸν ὑπὲρ τῦ στεφάνυ κέχρηται, σεμνυνόμενος οἷς συν-
F καλεῖτο πρὸ τῦ πολέμυ πρεσβεύμασι καὶ ψηφίσμασιν.

η'. Οὐ πόῤῥω δὲ τύτυ τεταγμένον ἔχει τινα χάριν ὁ τ ἀντιθέσεως, ὅταν ἐφ' ᾧ τις ἐγκαλεῖται, τύτυ τοὐναντίον ἀρχὴν ἀποδεικνύῃ καὶ φαῦλον· ὡς ὁ Λυκοῦργος ὢν Ἀθήναις ὑπὸ τῷ πεπεικέναι τ συκοφάντλω ἀργυρίυ λοι-

E. 1. καὶ ὅτι] Accepi ut ipſius Plutarchi particulam, nectentis duo Themiſtoclis dicta.

nuit dicere, *Quid, O felices, defatigamini ſæpenumero beneficiis ab eodem accipiendis?* Et *tempeſtate oborta ſub arborem hanc confugitis, ſerenitate reddita inter digrediendum frondes ejus ſtringitis?*

VII. Hi ergo injuriis laceſſiti, adverſum ingratos memoriam rerum abs ſe præclare geſtarum intulerunt. Jam cujus recte facta culpantur, is ea ſi laudat, omnino veniam meretur, et reprehenſione vacat: videtur enim non exprobrare, ſed defendere. Hæc res ſplendidam Demoſtheni paravit libertatem, laudumque amolita eſt faſtidium, quas fere per totam pro Corona orationem uſurpavit, jactans ſuas quæ culpabantur de bello legationes et decreta.

VIII. His admodum vicina eſt venuſtas oppoſitionum, cum quæ cui res vitio datur, ejus contrarium turpe oſtendit eſſe atque vitioſum. Ita Lycurgus Athenis, cum ei exprobraretur, quod argento

δορύμβους, " Εἶτα," ἔφη, " ποιός τις ὑμῖν δοκῶ εἶ) " πολίτης, ὃς τοσοῦτον χρόνον τὰ δημόσια πράττων παρ' " ὑμῖν, δίδους μᾶλλον ἀδίκως ἢ λαμβάνων ἐλήμμην;" Καὶ ὁ Κικέρων, τοῦ Μετέλλου πρὸς αὐτὸν ἐπόντος, ὅτι πλείονας ἀνῆρηκε καταμαρτυρήσας, ἢ σεσωρήσας σέσωκε, " Τίς δὲ," εἶπεν, " ὁ φησὶν οὐ ἐμοὶ πλέον εἶ) πίστεως ἢ " δεινότητος;" Καὶ τὰ Δημοσθένους τοιαῦτα, " Τίς δ' οὐκ " ἂν ἀπέκτεινέ με δικαίως, εἴτι τῇ πόλει χαλῶν ὑπαρ- " χόντων λόγῳ μόνον ἀρχύνειν ἐπεχείρησα;" καὶ, " Τί ἂν " οἴεσθε λέγειν τοὺς μιαροὺς τούτους ἀνθρώπους, εἰ τότε μου " περὶ τούτων ἀκριβολογουμένου, ἀπῆλθον αἱ πόλεις;" Καὶ ὅλως ὁ περὶ τοῦ στεφάνου λόγος εὐφυέσταται ταῖς ἀντιθέσεσι καὶ λύσεσι τῶν αἰτιῶν ἐπεισάγει τοὺς ἐπαίνους.

Θ'. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦτο χρήσιμόν ἐστιν ἐν ἐκείνῳ τῷ λόγῳ καταμαθεῖν, ὅτι μεγάλων ἐμελέσταται τῷ περὶ αὐτοῦ λόγῳ τὸν περὶ τῶν ἀκουόντων ἔπαινον, ἀνεπίφθονον ἐποίει καὶ ἀφίλαυτον· οἵους μὲν Εὐβοεῦσιν οἱ Ἀθη-

dato calumniatorem placaſſet, *Et qualis tandem*, inquit, *vobis videor civis, qui apud vos tanto tempore rem gerens publicam, dare potius quam accipere injuſte deprehenſus ſim?* Et Cicero Metello objicienti, plures ipſo teſtimonium contra eos dicente damnatos, quam defendente, abſolutos eſſe, *Quis vero*, inquit, *non hoc dicit, plus in me fidei eſſe quam eloquentiæ?* Talia ſunt etiam iſthæc Demoſthenis, *Quis vero me non jure occidiſſet, ſi quid eorum quæ urbi pulchra ſunt, verbo ſaltem auſus fuiſſem dedecorare?* Et, *Quid exiſtimatis dicturos fuiſſe impuros iſtos homines, ſi tunc me his de rebus ſubtiliter rationes ſubducente abiviſſent civitates?* Omnino autem oratio illa de Corona ingenioſiſſime oppoſitionibus et ſolutionibus cauſarum laudes ſuperinducit.

IX. Verum hoc quoque utile eſt illa ex oratione diſcere, quod de ſe dictis accuratiſſime admiſcens auditorum laudes, invidiam et amorem ſui a ſe removit: ut cum refert quales ſe Eubœenſibus præbuerint Athenienſes, qua-

ναῖοι αὐτὸς παρέσχον, οἵους δὲ Θηβαίοις, ὅσα δὲ Βυζαντίοις ἀγαθὰ καὶ Χερρονησίταις ἐποίησαν· αὐτῷ δὲ τῆς διακονίας μετεῖναι φάσκων. Λανθάνει γὰρ ὕπω τ' ἀκροατὴν, τοῖς ἰδίοις ἐπαίνοις συνυπεδυόμενον, τὸ τῶ λέγοντος ἡδέως προσδεχόμενον· καὶ χαίρει μὴν ἐφ' οἷς κατώρθωσε λεγομένοις, τῷ δὲ χαίρειν εὐθὺς ἕπεται τὸ θαυμάζειν καὶ ἀγαπᾶν δι' ὧν κατώρθωσεν. Ὅθεν καὶ Ἐπαμινώνδας, Μενεκλείδου ποτὲ χλευάζοντος αὐτὸν ὡς μεῖζον τῶ Ἀγα-
C μέμνονος φρονοῦντα, "Δι' ὑμᾶς γε," εἶπεν, "ὦ ἄνδρες "Θηβαῖοι, μεθ' ὧν μόνον ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ κατέλυσα τὴν "Λακεδαιμονίων ἀρχήν."

ι'. Ἐπεὶ δὲ τῷ μὴν ἑαυτὸν ἐπαινοῦντι πολεμοῦσιν οἱ πολλοὶ καὶ σφόδρα ἀχθονται, τῷ δὲ ἕτερον, οὐχ ὁμοίως, ἀλλὰ καὶ χαίρουσι πολλάκις καὶ συνεπιμαρτυροῦσι προθύμως· εἰώθασιν ἔνιοι τὰς ζηλοτὰ προσαιρομένους καὶ μιμητὰς αὐτοῖς, καὶ ὅλως ὁμοιοτρόπους, ἐπαινοῦντες ἐν χαι-

B. 7. συνυπεδυόμενον, τὸ τῶ λέγοντος—καὶ χαίρει] Locus et olim et nunc turbatus, forte ita reſtituendus συνυπεδυομένου τὸν τῶ λεγοντος (ſcil. ἔπαινον)—ἐς χαίρει.

les Thebanis, quæ in Byzantios et Cherroneſitas beneficia contulerint: quorum ſe adminiſtrum duntaxat ait. Ita enim occulte propriis laudibus auditori ſe inſinuat, cum voluptate admittenti quæ dicuntur, et gaudenti ſuis pulchris facinoribus: cui gaudio ſtatim comitatur admiratio et amor ejus, cujus opera res ita bene geſta fuit. Eo reſpiciens Epaminondas, Meneclida ipſum aliquando traducente, ut qui de ſe quam Agamemnone amplius ſentiret: *Facio*, inquit, *hoc propter vos, Thebani, quorum ſolorum opera Lacedæmonium imperium unica die everti.*

X. Sed quoniam qui ſeipſos laudant, iis plerique admodum adverſantur et ſuccenſent, non item alios laudantibus, ſed frequenter gaudent alacriterque adſtipulantur ſuis teſtimoniis: ſolent nonnulli iis, quibus idem ſtudium fuit, eædem actiones, iidem denique mores, tempeſtive laudandis

ρῷ, συνοικεῖῶν καὶ συνεπιστρέφειν πρὸς ἑαυτὸς τὸ ἀκροατήν. Ἐπιγινώσκει γὰρ εὐθὺς ὁ τῷ λέγοντι, κἂν περὶ ἄλλου λέγῃ, τὴν ὁμοιότητα ἀρετῆς, τὴν αὐτῶν ἀξίαν ἐπαίνων ὄσαν. D Ὡς γὰρ ὁ λοιδορῶν ἕτερον οἷς αὐτὸς ἔνοχός ἐστιν, ὑπολαμβάνει λοιδορῶν μᾶλλον ἑαυτὸν ἢ ἐκεῖνον, οὕτως οἱ ἀγαθοὶ τοὺς ἀγαθοὺς τιμῶντες, ἀναμιμνήσκουσιν αὐτῶν τοὺς συνήθεις· ὥστε εὐθὺς ὑποφωνεῖν, Σὺ γὰρ ὁ τοιοῦτος; Ἀλέξανδρος μὲν οὖν Ἡρακλέα τιμῶν, καὶ πάλιν Ἀλέξανδρον Ἀνδρόκοπος, ἑαυτοὺς εἰς τὸ τιμᾶσθαι προῆγον ἀπὸ τῶν ὁμοίων. Διονύσιος δὲ, τὸν Γέλωνα χλευάζων, καὶ γέλωτα τῆς Σικελίας ἀποκαλῶν, ἐλάνθανεν ὑπὸ φθόνου καθαιρῶν τὸ μέγεθος καὶ τὸ ἀξίωμα τῆς περὶ αὐτὸν δυνάμεως.

ια'. Ταῦτα μὲν οὖν καὶ ἄλλως ὑπίσασθαι καὶ προσφυ- E λάττειν τῷ πολιτικῷ πρέπει. Τοὺς δὲ ἀναγκασθέντας ἐπαινεῖν αὐτούς, ἐλαφροτέρους παρέχει καὶ τὸ μὴ πάντα

C. 10. Ἐπιγινώσκει—τὴν ὁμοιότητα ἀρετῆς] Sic edidi ex D. In primo verbo consentiunt etiam Voss. Colleg. Nov. Mez. Addendum præterea τῆς ante ἀρετῆς. Vulgo, ἐπιγινώσκειν—δι' ὁμοιότητα ἀρετῆς.

D. 6. Ἀνδρόκοπος] Forte Ἀνδροκοττίδης ut Xyl.

conciliare sibi et in se convertere auditorem: qui statim intelligit dicentem, etiamsi de alio loquatur, ob virtutis similitudinem dignum eadem esse laude. Sicut enim qui alteri exprobrat ea quibus ipse obnoxius est, facile sentitur non tam alium quam sese vituperare: sic boni dum bonos honorant, sui ipsorum memoriam renovant apud eos qui virtutis ipsorum sunt conscii, ut statim acclament, Quasi vero tu non sis talis? Sic Alexander Herculem venerans, et rursus Alexandrum Andrococtus, effecerunt ut ipsi quoque a similibus honorarentur. Dionysius autem Gelonem subsannando, et *gelota*, (id est risum,) Siciliæ nominando, imprudens per invidiam suæ potentiæ magnitudinem auctoritatemque infregit.

XI. Atque hæc quidem etiam alias scire et observare civilem hominem convenit. Qui vero coguntur sese laudare, eos tolerabiliores facit si

προσποιεῖν ἑαυτοῖς, ἀλλ' ὥσπερ φορτίᾳ τὴν δόξης, τὸ μὲν εἰς τὴν τύχην, τὸ δὲ εἰς τὸν θεὸν ἀποτίθεσθαι. Διὸ καλῶς μὲν ὁ Ἀχιλλεὺς,

Ἐπειδὴ τοῦδ' ἄνδρα θεοὶ δαμάσαντο ἔδωκαν·

καλῶς δὲ Τιμολέων, ὁ Συρακοσίοις Αὐτομάτιας βωμὸν ἱδρυσάμενος ἐπὶ ταῖς πράξεσι, καὶ τὴν οἰκίαν Ἀγαθῷ Δαίμονι καθιερώσας· ἄριστα δὲ Πύθων ὁ Αἴνιος, ἐπειδὴ Κότυν ἀποκτείνας ἦκεν εἰς Ἀθήνας, καὶ τῶν δημαγωγῶν
F ἀφαμιλλωμένων τοῖς ἐγκωμίοις αὐτῷ πρὸς τὸν δῆμον, ἤσθετο βασκαίνοντας αὑτῷ καὶ βαρυνομένους, παρελθών, Ταῦτα, εἶπεν, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, θεῶν τις ἔπραξεν, ἡμεῖς δὲ τὰς χεῖρας ἐχρήσαμεν. Ἀφῃρεῖτο δὲ καὶ Σύλλας τὸν φθόνον, ἀεὶ τῇ τύχῃ ἐπαινῶν· καὶ τέλος, Ἐπαφρόδιτον ἑαυτὸν ἀπηγόρευσε. Μᾶλλον γὰρ εὐτυχίας ἢ ἀρετῆς ἥττασθαι βέλονται· τὸ μὲν, ἀλλότριον ἀγαθὸν ἡγούμενοι,
543 τὸ δὲ, οἰκεῖον ἔλλειμμα καὶ παρ' αὐτοὺς γενόμενον. Οὐχ

E. 4. φορτίῳ] Sic D. Vulgo, φορτικοῦ.
A. 1. παρ' αὐτοὺς] Sumſi a D. Pol. Jannot. Mez. Vulgo, παρ' αὐτοῖς.

non omnia ſibi arrogent: ſed gloriam moleſtam aliis ſentientes, alia fortunæ, alia deo accepta ferant. Itaque præclare Achilles,

Hunc poſquam ſuperi nobis ſuperare dederunt.

Præclare etiam Timoleon, qui Syracuſis fanum Fortuitæ caſuum ob res a ſe geſtas poſuit, domumque ſuam Bono Genio conſecravit. Optime Python Ænius, qui cum Cotyn interfeciſſet, ac deinde Athenas veniſſet, certatim oratoribus ipſum ad populum laudantibus, cum invidere ſibi quoſdam et indigne ferre hoc ſentiret, progreſſus, *Hæc*, inquit, *Athenienſes, deorum aliquis fecit, nos manus ei utendas præbuimus.* Sylla quoque invidiam amolitus eſt, identidem Fortunæ mentionem faciens, et ad extremum *Venuſti* cognomen ſibi ſumens. Malunt enim homines fortunæ quam virtutis victoriam aliis concedere: illam alienum bonum, hanc proprium defectum et a ſe ipſis profectum, exiſtimantes.

ἥκιστα γοῦν λέγουσιν ἀρέσαι Λοκροῖς τὴν Ζαλεύκου νομοθεσίαν, ὅτι τὴν Ἀθηνᾶν ἔφασκεν αὐτῷ φοιτῶσαν εἰς ὄψιν ἐκάστοτε, τοὺς νόμους ὑφηγεῖσθαι καὶ διδάσκειν, αὐχῶ δὲ μηδὲν εἰ) ψεῦσμα μηδὲ βέλευμα τῶν εἰσφερομένων.

ιβ'. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἴσως πρὸς τοὺς παντάπασι χαλεπούς καὶ βασκάνους ἀνάγκη τὰ φάρμακα καὶ τὰ παρηγορήματα μηχανᾶσθαι. Πρὸς δὲ τοὺς μετρίους οὐκ ἄτοπον ἴσως χρῆσθαι καὶ ταῖς ἐπανορθώσεσι τῶν ἐπαίνων· εἴπερ ὡς λόγιον, ἢ πλούσιον, ἢ δυνατὸν ἐπαινοῖ, κελεύοντα μὴ ταῦτα περὶ αὐτοῦ λέγειν, ἀλλὰ μᾶλλον, εἰ χρηστὸς, καὶ ἀδολοδὴς, καὶ ὠφέλιμος. Οὐ γὰρ εἰσφέρει τὸν ἔπαινον ὁ τοῦτο ποιῶν, ἀλλὰ μετατίθησιν· οὐδὲ χαίρειν δοκεῖ τοῖς ἐγκωμιάζουσιν αὐτὸν, ἀλλὰ μᾶλλον ὅτι μὴ προσηκόντως, μηδ' ἐφ' οἷς δεῖ, δυσχεραίνειν καὶ ἀποκρύπτειν τὰ φαυλότερα τοῖς βελτίοσιν, οὐκ ἐπαινεῖσθαι βουλόμενος, ἀλλ' ἐπαινεῖν ὡς χρὴ διδάσκων. Τὸ γὰρ, "Οὐ "λίθοις ἐτείχισα τὴν πόλιν, οὐδὲ πλίνθοις ἐγώ· ἀλλ'

Qua re Zaleucus maxime ſuas leges Locrenſibus commendavit, Minervam identidem ſibi in conſpectum venire legeſque dictare et exponere dicens, nihil eorum quæ promulgaret abs ſe excogitatum aut conſultatum eſſe.

XII. Verum hæc quidem remedia, haſque excuſationes fortaſſis neceſſe eſt adverſus plane moroſos invidoſque præparare. Apud moderatos non eſt abſurdum etiam correctionibus laudum uti. Verbi gratia; Laudavit aliquis te a doctrina, aut divitiis, aut potentia: hunc tu jubebis non iſta de te commemorare, verum hoc potius dicere, ſi bonus ſis, ſi innocuus, ſi utilis. Hoc qui facit, non infert, ſed transfert laudem: neque videtur gaudere laudatoribus, ſed ſuccenſere quod non convenienter laudaverint, aut ob eas res quas oportuit, ac deteriora melioribus occultare: ut qui non velit laudari, ſed doceat laudare ita ut decet. Tale aliquid ſpectare videntur iſta Demoſthenis, *Non enim lapidibus ego, non latere cocto urbem munivi: ſed ſi meas*

" ἐὰν τὸν ἐμὸν τειχισμὸν βάλῃ σκοπεῖν, εὑρήσεις καὶ ὅπλα
" καὶ ἵππους καὶ συμμάχους," τοιούτου πινὸς ἔοικεν ἅπτεσθαι.
Καὶ τὸ τῶ Περικλέους ἔπι μᾶλλον. Ὀλοφυρόμενοι γὰρ, ὡς
C ἔοικεν, ἤδη καταφρόντος αὐτῶ, καὶ δυσφορῦντες οἱ Ἐπιτή-
δειοι τὴν στρατηγιῶν ἐμέμνηντο καὶ τῆ δυνάμεως, καὶ ὅσα
δὴ τρόπαια καὶ νίκας καὶ πόλεις Ἀθηναίοις κτησάμενος
ἀπολέλοιπεν· ὁ δὲ, μικρὸν ἐπαναστὰς, ἐμέμψατο αὐτοὺς
ὡς κοινὰ πολλῶν, καὶ τῆ τύχης ἔνια μᾶλλον ἢ τῆ ἀρετῆς
ἐγκώμια λέγοντας, ὃ δὲ κάλλιστον καὶ μέγιστον καὶ ἴδιον αὐ-
τῶ προαριθμοῦτας, ὅτι δι' αὐτὸν οὐδεὶς Ἀθηναίων μέ-
λαν ἱμάτιον ἀνείληφε. Τοῦτο δὴ τὸ παράδειγμα καὶ ῥή-
τορι δίδωσιν, ἄν περ ᾖ χρηστὸς, ἐπαινεμένῳ μὲν λόγου
D δεινότητα, μεταδεῖναι τὴ ἔπαινον ὅτι τὸν βίον καὶ τὸ ἦθος·
καὶ στρατηγῷ θαυμαζομένῳ δι' ἐμπειρίαν πολεμικὴν ἢ δι'
εὐτυχίαν, περὶ πραότητός τε καὶ δικαιοσύνης αὖ παῤ-
ῥησιάσασθαι· καὶ τοὐναντίον αὖ πάλιν, ὑπερφυῶν τινων
λεγομένων ἐπαίνων, οἷα πολλοὶ κολακεύοντες ἐπίφθονα

C. 1. ὑπερφυῶντες] D. Colleg. Nov. Mez. Vulgo, ὑπερφυῶντας.

munitiones conſiderare velis, arma invenies, equos, atque ſocios. Ac multo magis illud Periclis. Cum enim jam morientem neceſſarii mœſti deplorarent, ac præturas commemorarent, potentiam, et quæ tropæa, quas victorias urbeſque Athenienſibus partas relinqueret: paululum ſeſe erigens, reprehendit eos, quod communes multorum, et fortunæ magis quam virtuti debitas laudes retuliſſent, pulcherrima et maxima ipſique propria hac laude prætermiſſa. Quod propter ipſum nemo Athenienſium nigram veſtem unquam ſumſiſſet. Hoc exemplum et oratorem docet, ſiquidem vir bonus ſit, laudatum ob facundiam, laudem in vitam et mores avocare: et imperatorem, ſi ob peritiam rei militaris aut felicitatem ſit in admiratione, de manſuetudine ſua et juſtitia libere loqui. Et contra ubi nimiæ laudationes proferuntur, ut vulgo per adulationem ſolent

λέγουσιν, εἰπεῖν,

Οὔ τις τοι θεός εἰμι· τί μ' ἀθανάτοισιν ἰΐσκεις; ;

ἀλλ' εἴ με γινώσκεις ἀληθῶς, ἐπαίνει τὸ ἀδιαβλήτον, ἢ τὸ σῶφρον, ἢ τὸ εὐγνωμον, ἢ τὸ φιλάνθρωπον. Ὁ γὰρ φθόνος οὐκ ἀνδρῶν τῶν τὰ μείζονα παραιτουμένων τὰ μετριώτερα δίδωσι, καὶ τὸ ἀληθὲς ἐγκώμιον οὐκ ἀφαιρεῖται τῶν τὰ ψευδῆ καὶ κενὰ μὴ προσδεχομένων. Διὸ καὶ τῶν βασιλέων τοὺς μὴ θεοὺς μηδὲ παῖδας θεῶν ἀναγορεύεσθαι θέλοντας, ἀλλὰ φιλαδέλφους, ἢ φιλομήτορας, ἢ εὐεργέτας, ἢ θεοφιλεῖς, οὐκ ἤχθοντο ταῖς καλαῖς μέν, ἀνθρωπικαῖς δὲ ταύταις προσηγορίαις τιμῶντες. Ὥσπερ οὖν καὶ τῶν γραφόντων καὶ λεγόντων βαρυνόμενοι τοὺς τῆς σοφίας ὑπογραφομένους ὄνομα, χαίρουσι τοῖς φιλοσοφεῖν, ἢ προκόπτειν, ἢ τι τοιοῦτο περὶ αὐτὸν ἀνεπίφθονον καὶ μέτριον λέγουσιν. Οἱ δὲ ῥητορικοὶ σοφισταί, τὸ θείως καὶ τὸ δαιμονίως καὶ τὸ μεγάλως ἐν ταῖς ὑποδείξεσι προσδεχόμενοι, καὶ τὸ μετρίως καὶ τὸ ἀνθρωπίνως προσαπολλύουσι.

invidioſa tribuere, dicere,

Non Deus ipſe ego ſum, quid me immortalibus æquas?

ſi me recte noſti, integritatem meam lauda, aut temperantiam, aut æquanimitatem, aut humanitatem. Invidia enim citra moleſtiam ei qui majora recuſat, minora concedit: veraque laus iis non adimitur, qui falſas et vanas non admittunt. Itaque reges quoque, qui non deos ſe, aut deorum filios, ſed fratrum, aut matris amatores, aut beneficos, aut diis charos appellaverunt, haud gravate pulchris quidem iſtis, ſed humanis tamen cognomentis honoraverunt. Sicut rurſum de his qui ſcribunt aut docent, eos moleſte ferunt, qui ſapientum nomen ſibi adſcribunt, amplectuntur autem ſe philoſophiæ ſtudere, aut proficere, aliudve aliquid tale et moderatum et invidiæ expers, dicentes. At oratores et ſophiſtæ dum declamantes patiuntur ſibi acclamari, *Divinitus*, moderatorum et humanorum laudem amittunt.

ιγ'. Καὶ μὴν ὥσπερ οἱ τὰς ὀφθαλμιῶντας ἐνοχλεῖν φυλαττόμενοι, τοῖς ἄγαν λαμπροῖς σκιάν τινα προβαλλόμενοι· οὕτως ἔνιοι τὰς αὑτῶν ἐπαίνους μὴ παντελῶς λαμπρὰς μηδὲ ἀκράτους προσφέροντες, ἀλλά τινας ἐλλείψεις ἢ ἀποτεύξεις ἢ ἁμαρτίας ἐλαφρὰς ἐμβάλλοντες, ἀφαιροῦσι τὸ ἐπαχθὲς αὐτῶν καὶ νεμεσητόν. Ὥσπερ ὁ Ἐπειὸς, οὐ μέτριος περὶ τῆς πυκτικῆς εἰπὼν καὶ θρασυνόμενος, ὡς

Ἀντικρὺ χρόα τι ῥήξει,——
Ἢ ἐχ ἅλις, (φησὶν,) ὅτι μάχης ἐπιδεύομαι;—

344 Ἀλλ' ἔστος μὴ ἴσως γελοῖος, ἀθλητικὴν ἀλαζονείαν δειλίας καὶ ἀνανδρίας ἐξομολογήσει προβαλλόμενος. Ἐμμελὴς δὲ καὶ χαρίεις ὁ λήθην τινὰ καθ' αὑτοῦ λέγων, ἢ ἄγνοιαν, ἢ φιλοτιμίαν, ἢ πρός τινα μαθήματα καὶ λόγους ἀκρόασιν· ὡς Ὀδυσσεὺς,

—— αὐτὰρ ἐμὸν κῆρ
Ἤθελ' ἀκουέμεναι, λῦσαι δ' ἐκέλευον ἑταίρους
Ὀφρύσι νευστάζων.——

A. 5. ἀκρόσιν] Legendum ἀκρασίαν, quod et Mez. ac Reisk. viderunt.

XIII. Porro ſicut qui oculorum debilitate affectis cavent ne moleſtiam exhibeant, ii nimium ſplendidis umbræ aliquid admiſcent: ita ſunt qui ſuas laudes non omnino ſplendidas ac puras proferunt, ſed defectus quoſdam et errata aut levia peccata injiciendo, importunitatem et invidiam declinant. Ita Epeus non mediocriter ſe de pugillatione jactans atque ferociens,

Commiseus huic corpus rumpam:—

ſimul et hoc dicit,

Non ſatis eſt aliis me pugnando eſſe minorem?

Quanquam hic quidem fortaſſe ridiculus eſt, athleticam arrogantiam timiditatis et ignaviæ confeſſione excuſans. Is accuratus et elegans, qui oblivionem de ſe aliquam, aut ignorantiam, aut ambitionem, aut immoderatam cupiditatem alicujus diſciplinæ vel ſermonis prodit. Sic Ulyſſes,

Aſt ego Sirenum voces audire cupivi,
Solvere me ſocios mutuque oculiſque jubebam.

καὶ πάλιν,

Ἀλλ' ἐγὼ οὐ πιθόμην· ἦτ' ἂν πολὺ κέρδιον ἦεν, B
Ὄφρ' αὐτόν τε ἴδοιμι, καὶ εἴ μοι ξείνια δοίη.

Καὶ ὅλως ὅσα μὴ παντάπασιν ἀρχεγὰ μηδ' ἀγεννῆς ἁμαρτίαι, προσπεμφθεῖσαι τοῖς ἐπαίνοις, τὸν φθόνον ἀφαιροῦσι. Πολλοὶ δὲ καὶ πενίας καὶ ἀπειρίας, καὶ νὴ Δία δυσγενείας ὁμολογοῦσιν ὄντες ὅτε τοῖς ἐγκωμίοις παρεμβάλλοντες, ἀμβλυτέρῳ τῷ φθόνῳ χρῶνται. Καθάπερ Ἀγαθοκλῆς χρυσᾶ ποτήρια καὶ τορευτὰ τοῖς νέοις παρέπεμπεν, ὀστρακίνοις καὶ κεραμεᾶ κομιζόμενος· καὶ, Τοιοῦτόν ἐστιν, ἔφη, ὃ ἐπιδέχεσθε καὶ φιλόπονον καὶ ἀνδρεῖον· ἡμεῖς πάλαι ταῦτα, νῦν δὲ ἐκεῖνα ποιοῦμεν. Ἐδόκει γὰρ ὁ κεραμεὺς C πεφεύχθαι μὲν δυσγένειαν καὶ πενίαν ὁ Ἀγαθοκλῆς, ἔτι συμπάσης ὀλίγου δεῖν ἐβασίλευσε Σικελίας.

ιδ'. Καὶ ταῦτα μὲν ἔξωθέν ἐστιν ἐπεισάγεσθαι φάρμακα τῇ περιαυτολογίᾳ. Ἕτερα δὲ αὐτοῖς τρόπον τινὰ τοῖς ἐπαινουμένοις ἔνεστιν. Οἷς καὶ Κάτων ἐχρῆτο, φθονεῖσ-

B. 5. ἀπειρίας] Malim ἀπορίας. Itaque verti.

Et,

Nec mihi perſuaſum eſt (melius parere fuiſſet
Multo equidem) volui luſtrare, et munera ob illa
Sperabam.—

Atque omnino quæcunque non plane turpia et indecora peccata laudibus admixta, invidiam avertunt. Multi paupertatem, inopiam, atque adeo ignobilitatem inter ſuas laudes dum confitentur, invidiam retundunt. Sic Agathocles aurea pocula et cælata præbibens adoleſcentibus, juſſit etiam fictilia proferri: et, *Talis*, inquit, *res eſt adſiduitas laboris ac tolerantia et fortitudo: nos olim lutea, nunc aurea facimus pocula.* Etenim Agathocles, qui ob obſcuritatem generis et egeſtatem credebatur in figuli officina educatus, poſtmodo regnum totius prope Siciliæ obtinuit.

XIV. Atque hæc quidem remedia extrinſecus adſciſcuntur orationi quam de ſe quis habet. Quædam alia in ipſis quodammodo inſunt, qui ſeipſos laudant. His Cato uſus

φαὶ λέγων ὅτι τῶν ἰδίων ἀμελεῖ, καὶ τὰς νύκτας ἀγρυπνεῖ ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Καὶ τὸ,

Πῶς δ' ἂν φρονοίην, ἢ σαφὴν ἀπραγμόνως
Ἐν τοῖσι πολλοῖς ἠριθμημένην στρατῷ,
Ἴσον μεταιχεῖν τοῦ σοφωτάτου τύχης.

Καὶ τὸ,

Ὀκνῶ δὲ μόχθων τῶν πρὶν ἐκχέαι χάριν,
Καὶ τοὺς παρόντας οὐκ ἀπωθεῖσθαι πόνους.

D Ὡς γὰρ οἰκίαν ἢ χωρίον, οὕτω καὶ δόξαν οἱ πολλοὶ ἀρετῆς, τοῖς ῥᾳδίοις καὶ ῥᾳδίως ἔχειν δοκοῦσιν, οὐ τοῖς πριαμένοις πόνων πολλῶν καὶ κινδύνων φθονοῦσιν.

ιε'. Ἐπεὶ δὲ οὐ μόνον ἀλύπως καὶ ἀνεπιφθόνως, ἀλλὰ καὶ χρησίμως καὶ ὠφελίμως πρόσοισέον ἐστὶ τοὺς ἐπαίνους, ἵνα μὴ τοῦτο πράττειν, ἀλλ' ἕτερόν τι διὰ τούτου δοκῶμεν· ὅρα πρῶτον εἰ προτροπῆς ἕνεκα καὶ ζήλου καὶ φιλοτιμίας τῶν ἀκουόντων, αὐτὸν ἄν τις ἐπαινέσειεν. Ὥσπερ ὁ Νέστωρ τὰς ἑαυτοῦ διηγούμενος ἀριστείας καὶ μάχας,

C. 14. παρόντας] Recepi ex D. editum jam a Xyl. forte ex codice ſcripto. Vulgo, πανηλικίας quod Valckenarius cum Heathio in πατρίδας mutavit e conjectura. Diatrib. Fragm. p. 119.

eſt, *Invideri ſibi dicens, quod ſuis rebus neglectis noctes patriæ cauſa vigilaret.* Tale et iſtud,

Jactone me? qui poteram ſine negotio,
Numeratus in vulgari cenſu exercitus,
Fortuna eadem cum primo ſapientia
Frui.—

Item,

Varor laborum gratiam profundere
Quos pertuli: neque nunc bos detrecto
novos.

Ut enim domum aut prædium, ita gloriam quoque et virtutis laudem vulgo, iis qui gratis et nullo negotio, non qui redemerint multis laboribus et periculis, invident.

XV. Quoniam autem non modo citra dolorem aliorum et invidiam, ſed etiam cum eorum utilitate uſurpandæ nobis ſunt noſtræ laudes, ne hoc unum agere, ut nos laudemus, ſed eo ipſo aliud aliquid moliri, videamur: primum hoc conſidera, an excitandi ſtudii æmulationiſque virtutum gratia apud auditores aliquis ſeipſum laudare poſſit. Hoc ſane modo Neſtor ſuas pugnas et præclara facinora narrando, et

τόν τε Πάτροκλον παρώρμησε, καὶ τὴς ἐνέα τοὺς πρὸς μονομαχίαν ἀνέστησεν. Ἡ γὰρ ἔργον ὁμοῦ καὶ λόγον ἔχουσα παρῳνοπὴ καὶ παράδειγμα καὶ ζῆλον οἰκεῖον, ἔμψυχός ἐστι, καὶ κινεῖ καὶ παροξύνει, καὶ μετ' ὁρμῆς καὶ προαιρέσεως ἐλπίδας ὡς ἐφικτοῦ καὶ οὐκ ἀδυνάτου παρίστησι. Διὸ καὶ τοῦ ἐν Λακεδαίμονι χορῶν ᾄδουσιν, οἱ μὲν τῶν γερόντων,

Ἄμμες ποτ' ἦμες ἄλκιμοι νεανίαι·

οἱ δὲ τῶν παίδων,

Ἄμμες δέ γ' ἐσσομέθα πολλῷ κάρρονες·

οἱ δὲ τῶν νεανίσκων,

Ἄμμες δέ γ' εἰμέν· αἰ δὲ λῆς, αὐγάσδευ·

καλῶς καὶ πολιτικῶς τῷ νομοθέτῃ τὰ πλησίον καὶ οἰκεῖα παραδείγματα τοῖς νέοις δι' αὐτῶν τῶν εἰργασμένων ἐκτιθέντος.

ις'. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ χαλαπλήξεως ἐναχῦ καὶ

E. 6. Ἄμμες—ἦμες] Prius e Xyl. et Harl. posterius ex Mosc. 1. 2. Vulgo, Ἄμες—ἦμεν. Alia revocare Dorica ex aliis locis, ubi hi versus extant, nolui; quando ceterum hoc loco codices cum vulgata consentiebant. Malim præterea in singulari ἐ μὲν—ἐ δέ.

Patroclum ad pugnam instigavit, et novem Græcos heroäs ad singulare cum Hectore prœlium excitavit. Exhortatio enim quæ simul sermoni adjunctum habet et factum et exemplum et propriam æmulationem, animata est et movet atque exstimulat, et cum impetu ac proposito animi spem etiam consequendi et potiundi ejus, ad quod impellimur, certam injicit. Hinc est, quod Lacedæmone chorus senum cantat,

Noi fuimus olim juvenes valde fortes:

puerorum,

Nos erimus olim fortiores plurimo:

juvenum,

Fortes sumus nos: fac, si vis, periculum:

legislatore præclare et civili rationi convenienter vicina et domestica exempla adolescentibus eorum qui rem gessissent proponente.

XVI. Enimvero interdum etiam ad reprimendum, ac hu-

συζολῆς ἕνεκα καὶ τῦ ταπεινῶσαι καὶ λαβεῖν ὑποχείριον τὸν αὐθάδη καὶ ἰταμόν, ἢ χεῖρόν ἐϛι κομπάσαι τι περὶ αὑτῦ καὶ μεγαληγορῆσαι. Καθάπερ αὖ πάλιν ὁ Νέϛωρ,

Ἤδη γάρ ποτ' ἐγὼ καὶ ἀρείοσιν ἠέπερ ὑμῖν
Ἀνδράσιν ὡμίλησα, καὶ οὔ ποτέ μ' οἵ γ' ἀθέριζον.

Οὕπω δὲ καὶ περὶς Ἀλέξανδρον ὁ Ἀριϛοτέλης, Οὐ μόνον ἔφη τοῖς πολλῶν κρατῦσιν ὀξείναι μέγα φρονεῖν, ἀλλὰ καὶ τοῖς περὶ θεῶν δόξας ἀληθεῖς ἔχουσι. Χρήσιμα δὲ καὶ πρὸς πολεμίους καὶ πρὸς ἐχθροὺς τὰ τοιαῦτα,

Δυσπόνων δέ τε παῖδες ἐμῷ μένει ἀντιόωσι.

Καὶ πρὸς τὸν Περσῶν βασιλέως, μεγάλου δὲ καλουμένου, ὁ Ἀγησίλαος, Τί δ' ἐμοῦ γε μείζων ἐκεῖνος, εἰ μὴ καὶ δικαιότερος; Καὶ πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους τῦ Θηβαίων κατηγορῦντας ὁ Ἐπαμινώνδας, Ἡμεῖς μὲν οὖν ὑμᾶς βραχυλογοῦντας ἐπαύσαμεν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν πρὸς ἐχθροὺς καὶ πολεμίους· τὰ δὲ φίλων καὶ πολιτῶν, οὐ μόνον ὅϛι τοὺς θρασυνομένους καλαϛορέσαι καὶ ποιῆσαι ταπεινολέρους, ἀλλὰ καὶ τοὺς πρεμφθοῦς καὶ κατάπληκας ὑξάραι πάλιν καὶ

miliandum et cicurandum hominem inſolentem ac ferocem conducit de ſeipſo aliquid tumidius jactare. Ut rurſum Neſtor,

Certe ego cum, quam vos ſitis, melioribus olim
Conſuevi, vixique viris: neque me talem illi
Sprevêrunt.—

Sic etiam Alexandro Ariſtoteles ſcripſit, *Non his tantum qui magnum tenerent imperium permiſſum eſſe magnifice de ſe ſentire, ſed his etiam qui recte de diis ſtatuerent.* Utilia ſunt etiam adverſus hoſtes et inimicos iſthæc,

Occurrunt nati miſerorum viribus noſtris.

Et de Perſarum rege, qui magnus uſurpabatur, Ageſilaus, *Qui*, inquit, *major me eſt, ſi non etiam juſtior?* Et adverſum Lacedæmonios, cum ii Thebanos accuſarent, Epaminondas, *Sane*, ait, *nos breviloquentiæ veſtræ finem impoſuimus.* Atque hæc quidem in hoſtes et inimicos. De amicis porro et civibus, tempeſtive nos jactando non modo ferocientes retundere poſſumus et humiliores reddere,

παρεμῦθος, ἀλλὰ καὶ τοὺς δεινὰ μεγαλαυχίᾳ. Καὶ γὰρ ὁ Κῶνος οὐδὲ τὰ δικὰ τῇ τῶν μάχας ἐμεγαλήγορει, ἄλλοτε δὲ ὑπερμεγάλους ἔλεγε. Καὶ Ἀντίγονος ὁ δεύτερος τἄλλα μὲν ἦν ἄτυφος καὶ μέτριος, ἐν δὲ τῇ περὶ Κῶν ναυμαχίᾳ, τῶν φίλων τοὺς ἑταίρους, Οὐχ ὁρᾷς ὅσῳ πλείους ἐσμὲν αἱ πολέμιαι νῆες; Ἐμὲ δέ γε αὐτόν, ἔφη, τοσῆς νίκης ἀντιτίθεις; Καὶ τοῦτο δὲ ἔοικε σωφρόνως C Ὅμηρος εἰπεῖν· ὁ γὰρ Ὀδυσσεὺς πεπόμφει κατάσκοπον τῶν ἑταίρων τοὺς τὸν Λίφυν καὶ τὸν Εὖρον καὶ τὸν Νότον, ἀναμιμνήσκων δ' αὐτοὺς δυσπτυξίας καὶ ἀνδρείας,

Οὐ μὲν δὴ τό γε μᾶζον ὅπα ἔκλυεν, ἠὲ ὅτε Κύκλωψ
Εἷλε βίῃ στείνει γλαφυρῷ κρατερήν γε βοὴν·
Ἀλλὰ καὶ ὧδε ἰόντες ἀρετῆς βάλλ τι κάρ τι
Ἐκφύγομεν.——

οὐ γὰρ ὄχλῳ δημαγωγοῦντος, οὐδὲ σοφιστοῦντος ὁ τοιοῦτος ἔπαινος, οὐδὲ κρότου οὐδὲ ποικιλίας αἰτιῶνος, ἀλλὰ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἐπιστήμην σὺν ἔργοις τοῖς φίλοις διδόντος. Μέγα γὰρ ἐν χρείαις ἐπισφαλέσι τοὺς συ- D

sed et timidos atque attonitos animare. Sic et Cyrus in periculis et prœliis magnifice de ſe loquebatur, non alias. Et Antigonus ſecundus, cætera faſtu vacuus et moderatus, in navali ad Cón prœlio, amicorum quodam dicente, *Non vides quanto plures ſint hoſtium naves?* reſpondit, *Me vero ipſum quot navibus opponis?* Apparet hoc perſpectum fuiſſe Homero. Facit enim Ulyſſem ſociis ad fluctus et ſtrepitum circa Charybdin animos deſpondentibus, in memoriam iis redigentem callidi-

tatem ſuam et fortitudinem,

Non tamen hoc tantum ingruit ille,
Cum vi tenuit vaſto Polyphemus in antro:
Et tamen hinc virtute mea nos conſilioque
Fugimus.——

Non eſt enim popularem captantis auram, aut ſophiſticæ oſtentationis iſta laudatio, neque ſtrepitum et applauſum quærentis: ſed ejus, qui confidendi pignus virtutem ſcientiamque ſuam amicis exhibeat. Nam in periculis ad ſalutem permultum conducit.

πηρίαν, δόξα καὶ πίστις ἀνδρὸς ἡγεμονικοῦ ἐμπειρίας καὶ δύναμιν ἔχοντος.

ιζ. Ὅτι μὲν οὖν τὸ τοῖς ἔπαινον ἀλλότριον καὶ δόξαν ἀνθυφαρπάζειν ἑαυτόν, ἅπασι πολιτικόν, εἴρηται πρότερον. Οὐ μὴν ἀλλ' ὅπου βλάπτει καὶ διαφθείρει, ζῆλον ἐμποιῶν τοῖς τὰ φαῦλα καὶ τοπαίρεσιν πονηρὰν ἐπὶ πράγμασι μεγάλοις ἡμαρτημένοις ἔπαινος, οὐκ ἄχρηστόν ἐστιν ἐλέγχειν, μᾶλλον δὲ ἐπιστρέφειν τὸν ἀκροατὴν ἐπὶ τὰ κρείττω, τὴν διαφορὰν ἐνδεικνύμενον. Ἀγαπήσει γὰρ ἄν τις, οἶμαι, λοιδορουμένης κακίας καὶ ψεγομένης ἐθέλοντας ἀπέχεσθαι τοὺς πολλοὺς ὁρῶν· εἰ δὲ τοσαῦτοι δόξαν ἡ κακία, καὶ τῷ καθ' ἡδονὰς αὐτῆς ἢ πλεονεξίας ἄγοντι προσγένοιτο τιμὴ καὶ τὸ εὐδοκιμεῖν, οὐκ ἔστιν εὐτυχὴς οὕτως οὐδὲ ἰσχυρὰ φύσις ἥν οὐκ ἂν κρατήσαι. Διὸ δεῖ μὴ τοῖς τῶν ἀνθρώπων ἐπαίνοις, ἀλλὰ τοῖς τῶν πραγμάτων, ἂν ᾖ φαῦλα, πολεμεῖν τὸν πολιτικόν· οὗτοι γὰρ διαστρέφουσι, καὶ τούτοις τὸ μιμεῖσθαι τὰ αἰσχρὰ καὶ ζηλοῦν, ὡς καλά, συνεισέρχε-

auctoritas et exiſtimatio viri imperatoria peritia ac facultate præditi.

XVII. Cæterum ſupra docuimus, nequaquam civile eſſe laudi et gloriæ alienæ ſeipſum opponere. Tamen ubi falſæ laudes nocent et corrumpunt, ſtudiumque rerum malarum et pravum de rebus magnis conſilium animi generant, non inutile eſt eas refutare, aut potius indicato diſcrimine auditorem ad meliorem avertere ſententiam. Etenim quis non gratum habeat, ſi pleroſque ultro videat abſtinere a vitio quod maledictis ac reprehenſionibus ſit exagitatum? Quod ſi autem malitia honeſtam opinionem nacta fuerit, ejuſque ad voluptatem avaritiamve illecebris honor et gloria accedat, nulla jam ita felix, ita valida eſt natura, quæ his non vincatur. Itaque oportet non hominum laudibus, ſed ipſarum rerum, ſi pravæ ſint, adverſari civilem hominem. Hæ enim laudes pervertunt, ſecumque trahunt imitationem turpium pro ho-

ται. Μάλιστα δὲ ἐξελέγχοιμι τοῖς ἀληθινοῖς ἐγκωμίοις· οἷον ὁ τῆς τραγῳδίας ὑποκριτὴς Θεόδωρος εἰπεῖν ποτε πρὸς τὸν κωμικὸν λέγεται Σάτυρον, Ὡς οὐ θαυμαστόν ἐστι τὸ γελᾶν ποιεῖν τοὺς θεατάς, ἀλλὰ τὸ δακρύειν καὶ κλαίειν. Ἄμεινον δ' οἶμαι, ἂν πρός τοῦτον αὐτὸν εἴπῃ φιλόσοφος ἀνήρ, Ἀλλ' ὦ τὸ ποιεῖν, ὦ βέλτιστε, κλαίειν καὶ δακρύειν, τὸ δὲ παύειν λυπουμένους καὶ κλαίοντας, σεμνόν ἐστιν. Ἐπαινῶν γὰρ ἑαυτὸν ὠφελεῖ τὸν ἀκούοντα, καὶ μεταπίπτοι τὴν κρίσιν. Οὕτω καὶ ὁ Ζηνὼν πρὸς τὸ πλῆθος τῶν Θεοφράστου μαθητῶν, Ὁ ἐκείνου χορός, ἔφη, μείζων, ὁ ἐμὸς δέ, συμφωνότερος. Καὶ ὁ Φωκίων, 546
ἔτι τοῦ Λεωσθένους εὐημερούντος, ὑπὸ τῶν ῥητόρων ἐρωτώμενος τί τὴν πόλιν αὐτὸς ἀγαθὸν πεποίηκεν, Οὐδέν, εἶπεν, ἀλλ' ἢ τοῦτο, τὸ, ὑμᾶς ἐμοῦ πρατηγοῦντος, ἐπιτάφιον λόγον μὴ εἰπεῖν, ἀλλὰ πάντας ἐν τοῖς πατρῴοις μνήμασι θάπτεσθαι τοὺς ἀποθνήσκοντας. Πάνυ δὲ χαριέντως καὶ ὁ Κράτης πρὸς τὸ,

F. 4. Ἄμεινον δ' οἶμαι, ἂν] Sic D. Vulgo, ἂν δέ γε οἶμαι.

neſtis habitorum. Maxime autem refelluntur, veris juxta oppoſitis. Hoc modo Theodorus actor tragœdiarum fertur aliquando ad Satyrum hiſtrionem comicum dixiſſe, *Non ſpectatoribus riſum movere, ſed lachrymas elicere admirabilitatem habet.* Rectius etiam fuerit ſi huic ipſi Theodoro philoſophus aliquis diceret, *Atqui, mi homo, non id præclarum eſt fletum movere, ſed fletu et mœſtitia liberare:* nam ſeipſum prædicando, auditorem juvaret, ejuſque judicium corrigeret. Sic Zeno de multitudine diſcipulorum Theophraſti, *Chorus*, inquit, *ejus major, meus eſt concinnior.* Et Phocion, Leoſthene adhuc rem feliciter gerente, interrogatus ab oratoribus quidnam beneficii in urbem contuliſſet, *Nihil*, inquit, *quam quod me prætore vos orationem funebrem nullam habuiſtis, ſed quotquot mortui ſunt, in ſepulchris majorum ſunt humati.* Admodum venuſte etiam Crates his verſibus,

Ταῦτ' ἴχω ὅσσ' ἴφαγον, κὴ ἰφύδεισα, κὴ μετ' ἴρωτος
Τίρπ' ἴπαθον——.

ἀντίρραφε τὸ,

Ταῦτ' ἴχω ὅσσ' ἴμαθον, κὴ ἰφρόντισα, κὴ μετὰ μυσῶν
B Σίμ' ἰδάην——.

Καλὸς γὰρ ὁ τοιοῦτος ἔπαινος καὶ ὠφέλιμος καὶ διδάσκων τὰ χρήσιμα καὶ τὰ συμφέροντα θαυμάζειν καὶ ἀγαπᾶν ἀντὶ τῶν κενῶν καὶ ῥᾳστιῶν. Διὸ τοῦτο μὲν συγκαταθησόμεθα τοῖς εἰρημένοις εἰς τὸ προβλημα.

ιη'. Λείπεται δὲ ἡμῖν, τοῦ λόγου τὸ ἐφεξῆς ἀπαιτοῦντος καὶ προσκαλοῦντος, εἰπεῖν ὅπως ἂν ἕκαστος σκοπῇ τὸ ἐπαινεῖν ἀκαίρως ἑαυτόν. Μέγα γὰρ ἡ περιαυτολογία πρὸς φιλαυτίαν ὁρμητήριον ἔχουσα, καὶ τοῖς πάνυ δοκοῦσι μετρίως ἔχειν πρὸς δόξαν, ἐμφύεται πολλάκις ὑποπτευομένη. Καθάπερ γὰρ τῶν ὑγιεινῶν ἓν ὄφελημάτων τὸ τὰ νο-
C σώδη χωρία φυλάττεσθαι παντάπασιν, ἢ μετρίως ἔχειν μᾶλλον αὐτῷ νομίζειν ἐν αὐτοῖς, ὅπως ἔχει τινὰς ἡ περι-

B. 10. ἰμφίεται] Sic A. Mosc. 1. Voss. Jun. Mez. Vulgo, ἰμφαίνεται.

Hæc habeo, quæ edi, quæque exsaturata libido
Hausit:——

opposuit hos,

Hæc habeo, didici studio quæ pulchra, Camœnæ
Me quibus instruxere.—

Pulchra enim est hæc laus et utilis, docens utilia et commoda mirari atque amplecti, vanis et otiosis rebus posthabitis. Itaque hoc cum dictis ad quæstionem explicandam conjungatur.

XVIII. Restat ut ipsa jam disputatione hoc flagitante porro explicemus qua quis ratione intempestivam sui laudationem cavere possit. Etenim amorem sui arcem habens de seipso dicendi studium munitam, etiam his qui admodum mediocriter erga gloriam affecti videntur, deprehenditur sæpenumero insidians. Sicut enim de præceptis bonæ valetudinis tuendæ unum est, omnino cavere sibi a locis insalubribus, aut majori cura valetudinis uti in illis versantem: sic de seipso loquendi studium

αὐτολογία χαμρὰς, ἢ λόγους ὀλιθηρούς, καὶ παρεφέρεσθαι εἰς αὐτὰ ἀκ πάσης παρεφάσεως. Πρῶτον μὲν γὰρ ἐν τοῖς ἀλλοτρίοις ἐπαίνοις, ὥσπερ εἴρηται, τὸ φιλότιμον ἐξαιθεῖ τὴν παρεισαυτολογίαν· καὶ τις αὐτὸ καταλαμβάνει δακνόμενον καὶ γαργαλιζόμενον οἷον ὑπὸ κνησμοῦ, δυσχαρτέρητος ὀπιθυμία καὶ ὁρμὴ πρὸς δόξαν· ἄλλως τε κἂν ὀπὶ τοῖς ἴσοις ἕτερος ἢ τοῖς ἐλάττοσιν ἐπαινῆται. Καθάπερ γὰρ οἱ πεινῶντες, ἑτέρων ἐσθιόντων ἐν ὄψει, μᾶλλον ἐρεθίζονται καὶ παροξύνονται τὴν ὄρεξιν· ὕπως ὁ τῷ D πλησίον ἔπαινος ἀκχάει τὴν ζηλοτυπίαν τὰς πρὸς δόξαν ἀκρατῶς ἔχοντας.

ιθ'. Δεύτερον, αἱ τῶ εὐτυχῶς καὶ κατ' ἀνὴν πεπραγμένων διηγήσεις λανθάνουσι πολλὰς εἰς μεγαλαυχίαν ὑπὸ χαρᾶς ἀκφέρουσαι καὶ κόμπον· ἐμπεσόντες γὰρ εἰς τὸ λέγειν νίκας τινὰς ἑαυτῶν, ἢ κατορθώσεις ἐν πολιτεύμασιν, ἢ

C. 3. ἢ λόγους] ἢ τόπους. Reiſk.

D. 5. λανθάνουσι] Hanc veriſſimam lectionem ſervarunt D. et Harlei. Primo, abiit in λαμβάνουσι quod plerique habent libri, Ald. Baſ. Xyl. A. C. Moſc. 1. 2. Voſſ. Colleg. Nov. Denique in vulgatum ἐμβάλλουσι, quod Steph. ſumſit ex Leonic. Schott. Anon.

quaſdam habet occaſiones et rationes lubricas, et quovis prætextu propriam laudem elicientes. Primum ubi laudantur alii, ibi (ut diximus) ambitio ſermonem de ſeipſo facile extrudit, animumque morſum aliena laude ac titillatum pruritus inſtar occupat quædam gloriæ cupiditas et ad eam parandam incitatio: idque cum alias, tum adprime ſi alius æqualis aut inferior etiam nobis ſit in ea re ob quam laudatur. Quemadmodum enim eſurientium appetitio aliis coram edentibus magis acuitur et irritatur: ita laus in proximum collata intemperanter erga gloriam affectos quaſi rivalitate quadam accendit.

XIX. Secundo loco narrationes rerum feliciter et ex animi ſententia geſtarum, multos præ lætitia in jactantiam ampullaſque verborum efferunt. Incidentes enim in commemorationem victoriæ ſuæ alicujus, aut rei in republica

παρ' ἡγεμόσι πραξεις, ἢ λόγους εὐδοκιμήσαντας, ὑ κρατῶσιν, οὐδὲ μετεμάζουσιν. Ὧι γένει μάλιστα τῆς περιαυτολογίας, τὸ ναυτικὸν ἰδεῖν ὄχλοι ἢ στρατιωτικὸν ἁλισκόμενον. Συμβαίνει δὲ καὶ τοῖς ἐκ τόπων ἡγεμονικῶν καὶ
z πραγμάτων μεγάλων ἐπανήκουσι, τοῦτο πάσχειν ὑπεικῶς· μεμνημένοι γὰρ ἀνδρῶν ὑπερφανῶν ἢ βασιλικῶν, συγκαταπλέκουσι πρὸς αὐτοὺς εὐφημίας τινὰς ὑπ' ἐκείνων ἐιρημένας, καὶ νομίζουσιν ὐχ αὐτοὺς ἐπαινεῖν, ἀλλ' ἑτέρων ἐπαίνους διηγεῖσθαι πρὸς αὐτοὺς γενομένους. Οἱ δὲ ὅλως εἰώνται λανθάνειν τὰς ἀκρόσεις, ὅταν βασιλέων ἢ αὐτοκρατόρων δεξιώσεις ἢ προσαγορεύσεις καὶ φιλοφρονήσεις ἀπαγγέλλωσιν, ὡς ὐχ αὐτοὺς ἐπαίνους, ἀποδείξεις δὲ τῆς ἐκείνων ὑπιεικείας ἢ φιλανθρωπίας διεξιόντες. Ὅθεν εὖ
a μάλα δεῖ προσέχειν ἑαυτοῖς περὶ τοὺς ἑτέρων ἐπαίνους, ὅπως καθαροὶ καὶ ἀνύποπτοι φιλαυτίας ἢ περιαυτολογίας ὦσι· ἢ μὴ δεχώμεθα Πάτροκλον προφάσιν, σφᾶς δ' αὐτοὺς δι' ἐκείνων ἐπαινεῖν.

præclare geſtæ, aut actiones vel orationes principibus probatas, non ſe tenent, neque modum ſervant. Quo genere ſui prædicandi maxime vides homines nauticos et militares decipi. Accidit etiam his qui e provinciis a ſe gubernatis, aut magnis negotiis revertuntur, hoc frequenter. Mentione enim facta illuſtrium et regiorum hominum, annectunt collaudationes ſui ab iis profectas: arbitrantes non ſe a ſeipſis laudari, ſed aliorum laudes ipſis tributas referri. Sunt qui plane rem ab auditoribus non animadverti putant, cum regum aut imperatorum erga ipſos in dextra danda alloquendo et amice tractando referunt comitatem, non ut ſuas hæc laudes, ſed illorum humanitatis atque benignitatis documenta narrantes. Qua in re attendere ſe quiſque diligenter debet, ut cum alios laudat, laudatio ea ſuſpicione amoris ſui ipſius, ac ſtudii de ſe verba faciundi careat: ac ne videatur

Patroclum prætendendo—

ſeipſum laudandis aliis laudare.

κ'. Ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ περὶ τοὺς ψόγους καὶ τὰς καταιτιάσεις γένος ὀπισφαλές ἐστι, καὶ πλέχον ἐκτροπὰς τοῖς περὶ δόξαν νοσοῦσιν. Ὧι μάλιστα προσπίπτουσιν οἱ γέροντες, ὅταν εἰς τὸ νουθετεῖν ἑτέρους καὶ κακίζειν ἔθη φαῦλα καὶ πράξεις ἡμαρτημένας παραχθῶσι, μεγαλύνοντες αὑτοὺς ὡς περὶ ταῦτα θαυμασίους δή τινας γενομένους. Τούτοις 547
μὲν οὖν, ἂν μὴ μίσος ἔχωσιν ἡλικίαν, ἀλλὰ καὶ δόξαν καὶ ἀρετήν, δοτέον· οὐ γὰρ ἀνωφελὲς, ἀλλὰ μέγα, ζῆλον ἐμποιοῦν ἅμα καὶ φιλοτιμίαν τινὰ τοῖς οὔπω καλαζομένοις. Οἱ δὲ ἄλλοι σφόδρα φυλάττεσθαι καὶ δεδιέναι τὴν ἐκτροπὴν ταύτην ὀφείλομεν. Ἀνιαρᾶς γὰρ ὄντος ἄλλως καὶ μόλις ἀνεκτοῦ τοῦ πλησίον ἐλέγχου, καὶ δεομένου πολλῆς εὐλαβείας, ὁ μιγνύων ἔπαινον ἴδιον ἀλλοτρίῳ ψόγῳ, καὶ δι' ἀδοξίας ἑτέρου δόξαν αὑτῷ θηρώ-

F. 8. ἴδιον] Sic D. Moſc. 1. 2. T. B. Schott. Anon. Jun. Vulgo, ἄθλιον.

A. 3. ἀλλὰ μέγα, ζῆλον] Sumſi ex D. et Harlei. Vulgo, ἀλλὰ μέγαν ζῆλον.

A. 4. καλαζομένοις] Ita omnes noſtri libri Ald. Baſ. Xyl. A. C. D. Moſc. 1. 2. Voſſ. Harlei. Colleg. Nov. At Stephanus perperam, neſcio unde, καλακευομένοις.

XX. Proinde id dicendi genus, quo alios vituperamus aut culpamus, periculoſum eſt, et ambitioſis multas præbet ad excurrendum in ſui laudationem occaſiones. In hoc vitii cum primis incidunt ſenes, ubi ad caſtigandum alios et culpandum malos mores ac male facta converſi, eo progrediuntur, ut ſeipſos laudibus ferant, qui mirabilem in tali re virtutem oſtenderint ſuam. His quidem, ſi non ætate tantum, ſed gloria etiam et virtute ſint præditi, danda eſt venia: tantum enim abeſt ut inutilis ſit horum jactantia, ut qui hoc modo caſtigantur, magna ſimul virtutis æmulatione et pulchritudinis ſtudio incendantur. Nos alii cavere diligenter et metuere etiam iſtas debemus digreſſiones. Nam cum alioqui moleſta ſit et pœne intolerabilis proximi reprehenſio, multamque requirat cautionem: qui alterius reprehenſioni ſuam immiſcet laudem, ſibique gloriam ex alterius vituperio venatur, moleſtiſſimus plane importuniſſi-

μῦθος, ἐπαχθὴς παντάπασι καὶ φορτικός ἐστιν, ὡς οὐδὲ δεκτικὸν αἰσχημονοῦσιν ἄλλοις βωλόμυθος.

κα'. Ἐπὶ τούτῳ τοῖς μὲν ταχὺς τοῦ γελᾶν εὐκολοφόρησις φύσει καὶ προχείρησις, μάλιστα φεύγειν προσήκει καὶ φυλάττεσθαι τοὺς γαργαλισμοὺς καὶ τὰς ψηλαφήσεις, αἷς τὰ λειότατα τοῦ σώματος ὀλισθαίνοντα καὶ συρρέοντα, κινεῖ καὶ συνεξορμᾷ τὸ πάθος· ὅσοι δὲ πρὸς δόξαν ἐμπαθέστερον ἐρρύηκασι, τούτοις ἂν τις οὐχ ἥκιστα προσήκοι σφᾶς αὐτοὺς ἐπαινεῖν, ὅταν ὑπ' ἄλλων ἐπαινῶνται. Δεῖ γὰρ ἐρυθριᾶν ἐπαινούμενον, οὐκ ἀπερυθριᾶν, καὶ καταγέλειν τοὺς μέγα τι περὶ αὐτοῦ λέγοντας, οὐκ ἐλέγχειν, ὡς αἰδεστέρων ἐπαινοῦντας· ὅπερ οἱ πολλοὶ ποιοῦσιν, ὑπομιμνήσκοντες αὐτοὶ, καὶ προσεμφορῶντες ἄλλας τινὰς πράξεις καὶ ἀνδραγαθίας, ἄχρις οὗ τὰ παρ' αὐτοῦ καὶ τὰ παρ' ἑτέρων ἔπαινον ἀμαυρώσωσιν. Ἔνιοι μὲν οὖν κολακεύοντες αὑτοὺς, ὥσπερ γαργαλίζουσι καὶ φυσῶσιν· ἔνιοι δὲ, κακοήθως οἷόν τι δέλεαρ μικρὸν εὐλογί-

musque eſt: quippe qui ex aliorum dedecore decus ſibi videatur velle quærere.

XXI. Addamus hoc. Qui facile in riſum ſolvuntur, ii maxime cavere debent et fugere titillationes atque contrectationes, in quibus læviſſimæ corporis particulæ delabentes et confluentes, excitant impelluntque eam adfectionem. Et qui effuſius ad gloriæ cupiditatem feruntur, iis vel maxime hoc conſulendum eſt, ut cum laudantur ab aliis, ſeſe laudando abſtineant. Eum enim qui laudatur, erubeſcere convenit, abjicere verecundiam non convenit: et inhibere eos, qui magnum aliquid de ipſis dixerint, non reprehendere tanquam intra modum laudes ipſorum proſecutos. Quâ in re peccant multi, admonentes præterea de aliis quibuſdam ſuis actionibus et egregiis facinoribus, eaque dictis inculcantes: donec ſimul et a ſe, et ab aliis tributam ipſis laudem corrumpant. Nonnulli dum ſibi ipſis blandiuntur, quaſi titillant ſe atque inflant. Sunt qui aliquam laudem quaſi eſ-

ας ὑποβάλλοντες, ἐκκαλοῦνται τὴν περιαυτολογίαν· οἱ δὲ περιστωμένοις καὶ διερωτῶσιν, ὡς πρὸς τὸν Μενάνδρου τὸν τραπώτων ἵνα γελάσωσι,

— πῶς τὸ τραῦμα τοῦτ' ἔχεις;
Μισογκύλῳ. Πῶς πρὸς θεῶν; Ἐπὶ κλίμακα
Πρὸς τεῖχος ἀναβαίνων. Ἐγὼ μὲν δεικνύω
Ἐσπυδακὼς, οἱ δ' πάλιν ἐπεμυκτήρισαν.

κβ'. Ἐν ἅπασιν οὖν τούτοις εὐλαβητέον ὡς ἔνι μάλιστα, μήτε συνεκπίπτοντα τοῖς ἐπαίνοις, μήτε ζῆλος ἐρωτήσεσιν ἑαυτὸν προϊέμενον. Ἐντελεστάτη δὲ τούτων εὐλάβεια καὶ φυλακὴ, τὸ περισχεῖν ἑτέροις ἑαυτοὺς ἐπαινοῦσιν, καὶ μνημονεύειν, ὡς ἀηδὲς τὸ πρᾶγμα καὶ λυπηρὸν ἅπασι, καὶ λόγος ἄλλος οὐδεὶς οὕτως ἐπαχθὴς οὐδὲ βαρύς. Οὐδὲ γὰρ ἔχοντες εἰπεῖν ὅτι πάσχομεν ἄλλο κακὸν ὑπὸ τῶν αὐτοὺς ἐπαινούντων, ὥσπερ φύσει βαρυνόμενοι τὸ πρᾶγμα καὶ φεύγοντες, ἀπαλλαγῆναι καὶ ἀναπνεῦσαι σπεύδομεν· ὅπου κόλακι καὶ παρασίτῳ καὶ δεομένῳ δύσκιον οὐ χρεία

C. 7. ἵνα γελάσωσι] Xylander accepit pro Menandreis iisque adjunxit.

cam ſubmittentes maligne, provocent eos, qui ſuorum ipſorum prædicandorum vitio correpti ſunt. Alii percunctantur eo modo quo illi apud Menandrum, ut irrideant,

—Hoc vulnus unde tibi accidit?
Sum læſus haſtili. Qui pro deum? Gradus
Muris admotos conſcendens. Promte ſimul
Oſtendo vulnus: rurſum me ſannis premunt.

XXII. In omnibus his quam poteſt fieri maxime cavendum eſt, ne laudibus præcipites agi nos patiamur, neve interrogati noſmet prodamus. Ad quam rem perfectiſſima eſt hæc cautio atque cuſtodia, ut animadvertamus alios qui ſeipſos laudant, quam ii rem omnibus ingratam moleſtamque agant, utque nulla alia oratio ſit perinde inviſa et gravis. Quippe ut nullam aliam injuriam in nos eorum qui ſeipſos laudant allegare poſſimus: tamen tanquam naturæ inſtinctu moleſte ferentes eam rem et averſantes, dimitti ab eis et reſpirare properamus. Cum quidem adulatori et menſarum aſſeclæ atque indigenti intolerabilis ſit

Ε καὶ δυσκαρτέρητον ἑαυτὸν ἐγκωμιάζων πλούσιός τις ἢ σατράπης ἢ βασιλεύς· καὶ συμβολὰς ταύτας ἀποφαίνειν μεγίστας λέγουσιν, ὡς ὁ τῷδε Μενάνδρῳ,

Σφάττει με, λοιδὸς γίνομ' εὐωχούμενος,
Τὰ σκώμματ' οἷα τὰ σοφά τε καὶ γρατηγικά,
Οἷος δ' ἀλαζὼν ἐστιν ἀλιτήριος.

Ταῦτα γὰρ οὐ πρὸς στρατιώτας, οὐδὲ νεοπλούτους μόνον, εὐπάρυφα καὶ σοβαρὰ διηγήματα φαίνοντας, ἀλλὰ καὶ πρὸς σοφιστὰς καὶ φιλοσόφους καὶ στρατηγούς, ὀγκουμένους ἐφ' ἑαυτοῖς καὶ μεγαληγορεῖν εἰωθότες φάσκειν καὶ λέγειν, ἂν μνημονεύωμεν ὅτι τοῖς ἰδίοις ἐπαίνοις ἀλλότριος ἕπεται λόγος ἀεί, καὶ γίνεται τέλος ἀδοξία τε κενοδοξίας ταύτης, καὶ ὃ λυπεῖν τοὺς ἀκούοντας, ὡς ὁ Δημοσθένης φησὶ, φεύγειν, καὶ τὸ δοκεῖν τοιούτους, ἀφεξόμεθα δ' λέγειν περὶ αὑτῶν, ἂν μή τι μεγάλα μέλλωμεν ὠφελεῖν ἑαυτοὺς ἢ τοὺς ἀκούοντας.

E. 2. καὶ συμβολὰς—λέγουσιν] Hæc item Menandrea ducta videntur e verſu qui exſtat apud Athen. VI. p. 270. D. Ceterum Salmaſius τὰ σοφὰ mutat in τ' ἄσοφα. Cleric. ἐστιν ὁ ἀλιτήριος.

E. 10. φάσκειν] Legendum σάσχειν. Sed vel ſic aliquid requiritur ad ſententiæ integritatem.

F. 3. μή τι] Legendum μὴ vel μή τινα.

etiam tunc cum ejus eſt uſus, dives aliquis, aut ſatrapa, aut præbitor: atque has ſymbolas aiunt conviviorum ſe dare maximas, ut ille apud Menandrum,

Hic me enecat, fio macer convivüis,
Sapientia audiens, et militaria
Dicteria iſta: glorioſus eſt nimis,
Nimiſque impurus ac ſcelestus.

Hæc etenim non ad milites duntaxat, atque recens ditatos, prætextatis illis et comtis ſuis narratiunculis alios detinentes, ſed et de ſophiſtis, philoſophis, imperatoribus ſua nimium extollentes atque cum faſtu jactantes, adſueverimus dicere: ſiquidem memoria teneamus propriis laudibus aliorum comitari vituperium, ac vanam hanc gloriæ cupiditatem deſinere in ignominiam, idque ad extremum nos conſequi, quod Demoſthenes dixit, ut offenſis auditoribus exiſtimemur tales non eſſe, quales nos ipſi prædicavimus: his, inquam, conſideratis, ipſi de nobis loqui omittemus, niſi magna id vel cum noſtra, vel cum auditorum utilitate futurum ſperemus.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΤΩΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ΒΡΑΔΕΩΣ ΤΙΜΩΡΟΥΜΕΝΩΝ.

ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ.

ΠΑΤΡΟΚΛΕΥΣ. ΤΙΜΩΝ.
ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ. ΟΛΥΜΠΙΚΟΣ.

PERSONÆ COLLOQUII.

PATROCLES. TIMON.
PLUTARCHUS. OLYMPICUS.

548

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΤΩΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ΒΡΑΔΕΩΣ ΤΙΜΩΡΟΥΜΕΝΩΝ.

PLUTARCHI

DE

HIS QUI SERO A NUMINE PUNIUNTUR.

α'. ΤΟΙΑΥΤΑ μὲν ὁ Ἐπίκουρος εἰπὼν, ὦ Κύντε, καὶ
B πρὶν ἀποκρίνασθαί τινα τῶν τῷ περιπατῷ τότε παρόντων ἡμῶν, ἀνέστη καὶ ἀπῆν· ἡμεῖς δὲ ὅσον τι θαυμάσαντες τὴν ἀνθρώπου τόλμαν καὶ ἀπόνοιαν, ὑπεξάντες σιωπῇ, καὶ τοὺς ἄλλους ἀμφιβλέψαντες, ἀνεστρέφομεν πάλιν ὥσπερ ἐτυγχάνομεν περιπατοῦντες· εἶτα πρῶτος ὁ Πα-

A. S. Ἐπίκουρος] Forte Ἐπικούρειος.
A. S. Κύντε] Legendum videtur Κόντε.

I. HÆC ergo locutus Epicurus, Quinte, prius quam responderet quisquam, cum in ultima porticu nos essemus, proripuit se atque discessit. Nos cum admirati hominis insolentiam aliquantulum taciti substitissemus, invicemque intuiti essemus, rursum, ut tum forte deambulabamus, reversi sumus. Ibi primus Patrocles, Quid, in-

τροκλέας, Τί οὖν, εἶπεν, ἐᾶν δοκεῖ τὸν ζήτησιν, ἢ τῷ λόγῳ καθάπαξ παρόντος, καὶ μὴ παρόντος, ἀποκρινώμεθα τῷ εἰπόντος; Ὑπολαβὼν δὲ ὁ Τίμων, Ἀλλ' οὐδ' εἰ βαλὼν, εἶπεν, ἀπηλλάγη, καλῶς εἶχε θεωρᾶν τὸ βέλος ἐγκείμενον· ὁ μὲν γὰρ Βρασίδας, ὡς ἔοικεν, ἐξελκύσας ὃ C δόρυ τοῦ σώματος, αὐτῷ τούτῳ τὸν βαλόντα κατέξας ἀνεῖλεν· ἡμῶν δὲ ἀμύνασθαι μὲν οὐδὲν ἔργον ὀργὴ δὲ πρὸς ἄτοπον ἢ ψευδῆ λόγον εἰς ἡμᾶς ἀφέντας, ἀρκεῖ δὲ αὐτοῖς ὁρμὴν ἄφασθαι τῆς δόξαν, ἂν ἐκβάλλωμεν. Τί οὖν, ἔφην ἐγὼ, μάλιστα κεκίνηκεν ὑμᾶς τῶν εἰρημένων; ἀθρόα γὰρ πολλὰ καὶ κατὰ τάξιν οὐδὲν, ἄλλο δὲ ἀλλαχόθεν ἄνθρωπος, ὥσπερ ὀργῇ τινι καὶ λοιδορίᾳ, συναρπάζων ἅμα κατεφόρει τῆς Προνοίας.

β'. Καὶ ὁ Πατροκλέας, Ἡ περὶ τὰς τιμωρίας, εἶπε, τῶν πονηρῶν βραδύτης τοῦ δαιμονίου καὶ μέλλησις ἐμοὶ δοκεῖ καὶ μάλιστα δεινὸν εἶ· καὶ νυνὶ ἐκ τῶν λόγων τοῦ- D

B. 6. ἐᾶν] Ita Ald. Baſ. Xyl. Ven. Mez. Vulgo, ἐάν.

quit, dimittenda videtur quæſtio, an potius, quamvis abſit dicens, tamen perinde ac ſi adſit, quæſtioni eſt reſpondendum? Sub hæc Timon, Non ſane, ait, ſi conjecto in aliquem noſtrum jaculo abiiſſet, jaculum inhærens corpori negligere conveniebat. Braſidas quidem, ut fertur, haſta e ſuo extracta corpore eum ipſum percuſſit ac necavit, a quo in ipſum fuerat miſſa: nos vero non eſt quod ulciſcamur eos qui falſam et inſolentem in nos ſententiam emiſerunt: quam nobis rurſum ejicere ſatis eſt antequam radices agat. Quid eſt ergo, inquam ego, quod ex iis quæ dixit potiſſimum vos moveat? multa enim confertim, nihil ordine protulit homo, et alia aliunde petita, ira quadam et maledicendi ſtudio interim exagitatus, adverſus Providentiam effudit.

II. Tum Patrocles, Mihi, inquit, vel maxime tarditas et cunctatio numinis in pœna malis irroganda res videtur eſſe gravis atque atrox: et nunc oratione iſtius quaſi rudis factus ſum quod ad opi-

των, ὥσπερ προσφατος γέγονα τῇ δοξῃ ϗ χαμὸς· ἔκπαλαι δὲ ἠγανάκτουν ἀκούων Εὐριπίδου λέγοντος,

Μέλλει, τὸ θεῖον δ' ἐστὶ τοιοῦτον φύσει.

χρήσιμοι πρὸς ἀρετὴν, ἥκιστα δὲ πρέπει πρὸς τοὺς πονηροὺς ῥᾴθυμον εἶναι τὸν θεὸν, οὐ ῥᾳθύμους ὄντας αὐτοὺς, οὐδὲ ἀμβολιεργοὺς τῶν κακῶν ποιεῖν, ἀλλ' ὀξυτάταις ὁρμαῖς ὑπὸ τῶν παθῶν φερομένους πρὸς τὰς ἀδικίας. Καὶ μοὶ τὸ ἀμύναλλ τῷ παθεῖν, ὡς Θουκυδίδης φησὶν, ὅτι ἐγγυτάτω κείμενον, εὐθὺς ἀντιφράττει τὴν ὁδὸν τοῖς ἐπιπλεῖστον εὐεργοῦσι τὴν κακίαν χρωμένοις. Οὐδὲν γὰρ οὕτω χρέος ὡς τὸ τῆς δίκης ὑπερήμερον γινόμενον, ἀσθενῆ μὲν ταῖς ἐλπίσι ποιεῖ ϗ ταπεινὸν τὸ ἀδικούμενον, αὔξει δὲ θρασύτητι ϗ τόλμῃ τὸ μοχθηρόν· αἱ δ' ὑπὸ χεῖρα τοῖς τολμωμένοις ἀπαντῶσαι τιμωρίαι, ϗ τὸ μελλόντων εἰσὶν ὑπαγορεύσεις ἀδικημάτων, ϗ μάλιστα τὸ παρηγορεῖν τοὺς πεπονθόσι ἔνεστιν αὐταῖς. Ὡς ἐμοί γε καὶ τὸ τοῦ Βίαντος ἐνοχλεῖ πολλάκις ἀναλαμβάνοντι τὸ λόγον· ἔφη γὰρ, ὡς ἔοικε, πρὸς

nionem hanc attinet atque novitius. Jampridem cum indignatione audiebam iſthuc Euripidis,

Cunctatur: hæc quippe eſt natura numinis.

Enimvero nullam ad rem, minime autem omnium adverſum malos decebat deum eſſe ſegnem: non ſegnes eos, aut qui ſuæ maleficentiæ diem producant, ſed qui celerrimis impetibus ab animi affectionibus ad flagitia incitentur. Thucydidis eſt ſententia, ultionem maleficio quamproxime adjunctam ſtatim viam intercludere iis qui quamplurimum malitia bonos habente ſucceſſus utuntur. Nullum enim aliud debitum perinde atque dilatio juſtæ vindictæ, injuria affectorum ſpes enervat animoſque eorum dejicit, contra improbos ferocia et audacia augens. Sed ſupplicia ſtatim facinoribus impoſita, etiam futurorum ſunt inhibitiones maleficiorum, illiſque maxime ineſt conſolatio, quæ paſſos injuriam reficiat. Ita que mihi etiam Biantis dictum moleſtum eſt, ſæpe id mecum repetenti: quòd dixiſſe fertur

τινα πονηρὸν, ὡς οὐ δέδιε μὴ οὐ δῷ δίκλω, ἀλλὰ μὴ σὺκ αὐτὸς ᾖ δώσῃ. Τί γὰρ Μεσσηνίοις ὄφελος τοῖς προαναιρεθεῖσι τὴ Ἀριστοκράτους τιμωρίας; ὃς πρόδοὺς τὴν ἐπὶ Τάφρῳ μάχην, καὶ λαθὼν ὥσπερ ἔτεσιν ἔτη καὶ πάντα ταῦτα βασιλεύσας Ἀρκάδων, ὕστερον ἔδωκε δίκλω φωραθείς· οἱ δὲ σὺκέτ' ἦσαν. Ἢ τίνα Ὀρχομενίων τοῖς ἐκβαλοῦσι παῖδας καὶ φίλους καὶ οἰκείους ὑπὸ Λυκίσκου προδοθέντας, ἰῶνεγκε δυσμυρίαν ἡ χρόνοις ὕστερον πολλοῖς ἀφαμμὴν νόσος καὶ καταπεμφθεῖσα τοῦ σώματος; ὃς ἀεὶ βάπτων καὶ βρέχων τὸ πόδε εἰς τὸν ποταμὸν, 549
ὥμοσε καὶ κατηράσατο σαπῆναι, προδόντος αὐτὸ καὶ ἀδικήσαντος. Τὰς μὲν δὴ Ἀθήνησι τῶν ἀναγῶν σωμάτων ῥίψεις, καὶ νεκρῶν ἀφορισμοὺς, οὐδὲ παίδων παισὶν ἰδεῖν ὑπῆρξε τῶν ἀποσφαγέντων ἐκείνων. Ὅθεν Εὐριπίδης ἄτοπος, εἰς ἀποτροπὴν κακίας τούτοις χρώμενος,

F. 4. Τάφρῳ] Recepi: quandoquidem Mez. in libro vetere exſtare notat et habet Jannot. et Coll. Muret. et hiſtoria poſtulat ut monuit Palmer. Exercit. p. 224. Vulgo, Κύπρῳ.

cuidam malo, *Non metuo ne non ſis daturus pœnas, ſed ne ego id non ſim viſurus.* Quid enim utilitatis rediit ad Meſſenios ante interfectos quam de Ariſtocrate ſumtum eſt ſupplicium? qui prodita in Taphro pugna, cum ſupra viginti annos delituiſſet, totoque eo tempore Arcadum rex fuiſſet, tandem deprehenſus pœnas dedit; Meſſeniis pridem peſſundatis. Aut quid ſolatii attulit Orchomeniis, qui proditione Lyciſci liberos, amicos, et familiares ſuos amiſerunt, morbus qui longo poſt tempore Lyciſcum invaſit, corpuſque ejus depaſtus eſt? qui identidem pedes in fluvium intingens imprecatus eſt iis putredinem, ſiquidem prodidiſſet aut inique egiſſet. Nam quod Athenis ſceleſtorum corpora projecta, et cadavera extra fines patriæ deportata ſunt, ne nepotibus quidem videre licuit eorum quos iſti interfecerant. Et Euripides abſurde his utitur verbis, dehortaturus aliquem a malitia,

Οὔτοι προσελθοῦσ' ἡ Δίκη σε μὴ τρίσῃς·
Παΐσει ποδὸς ἥπαρ, ἐδὲ τ' ἄλλων βροτῶν
Τὸν ἄδικον· ἀλλὰ σῖγα κ' βραδεῖ ποδὶ
B Στείχουσα, μάρψει τὸν κακὸν ὅταν τύχῃ.

Οὐ γὰρ ἄλλα δή που, ταῦτα δὲ αὐτὰ τὸν κακὸν εἰκὸς ἔστιν ἑαυτοῖς ἀφικνουμένους κ' παρεγγυῶντας, ὁπλίζειν τοῖς ὠδινομένοις, ὡς τ' ἀδικίας τὸν μὲν καρπὸν εὐθὺς ὡραῖον κ' προχεῖρον ἀποδιδούσης, τὴν δὲ τιμωρίαν ὀψὲ κ' πολὺ τῆς ἀπολαύσεως καθυστεροῦσαν.

γ'. Ταῦτα δ' Πατροκλέους διελθόντος, Ὑπολαβὼν ὁ Ὀλυμπικὸς, Ἐκεῖνο δὲ, εἶπεν, ὦ Πατροκλέα, πηλίκον αἰ περὶ ταῦτα τοῦ θείου ἀφροσύναι κ' μελλήσεις ἄτοπον ἔχουσιν; ὅπ τ' πίστιν ἡ βραδύτης ἀφαιρεῖ τ' Προνοίας, κ' τὸ μὴ παρ' ἕκαστον ἀδίκημα τοῖς πονηροῖς ἐπα-
C κολουθοῦν κακὸν, ἀλλ' ὕστερον, εἰς ἀτυχήματος χάριν πιθέμενοι, κ' συμφορὰν τ' τιμωρίαν νομάζοντες, ἀθλίων ὠφελοῦν-

A. 7. ἡ Δίκη σε—μάρψει] Prius ſumſi ex Voſſ. Venet. Moſc. 1. 2. Coll. Muret. Jannot. Mez. pro vulgato ἀδίκους. Poſterius, pro μάρψῃ, ex A. Venet. Moſc. 1. 2. Mez. Sumſi item σῖγα ex Mez. Salmaſ. pro σιγᾷ.

Trepidare noli: non te accedens commi-
nues
Juſtitia jecur feriet, aut alium impro-
bum.
Sed tacita, lento tardeque adrepens pede
Suo malos aliquando tempore obruet.

Non enim profecto alia, ſed hæc ipſa ea eſſe conſentaneum eſt, quibus mali ſeſe ad capeſſanda flagitia exhortantur atque excitant, quod nimirum malitia fructum ſtatim maturum et ante oculos ſitum præbeat, pœna autem ſero demum et longe poſt fruitionem ſubſequatur.

III. Hæc Patrocle fato, Olympicus iſta ſubjecit. Expediendum erat tibi, Patrocles, quodnam abſurdum cunctatio numinis in puniendo ſecum trahat. Nimirum quod tarditas fidem Providentiæ derogat, et quia non quodvis flagitium malorum aliquid adverſi comitatur, ſed ſpatio temporis ſuccedit; infortunii alicujus loco accipiunt mali, ac non ſupplicium, ſed calamitatem appellantes, nihil percipiunt commodi: ægre qui-

ται, τοῖς μὴ συμβαίνουσιν ἀχθόμενοι, τοῖς δὲ πεπραγμένοις μὴ μεταμελόμενοι; Καθάπερ γὰρ ἡ ποινὴ ἡ παραχρῆμα τὸ πάθημα καὶ τὴν ἁμαρτίαν διώκουσα πληγὴ καὶ νύξις ἐπανορθοῖ καὶ μετάγει πρὸς τὸ δέον, οἱ δὲ ὕστερον καὶ μετὰ χρόνον παραγμοὶ καὶ ἀνακρούσεις καὶ παρενοχλήσεις, ἑτέρου τινὸς ἕνεκα μᾶλλον δοκοῦσι γίνεσθαι ἢ διδασκαλίας, διὸ τὸ λυπεῖν ἄνευ τοῦ παιδεύειν ἔχουσιν· οὕτως ἡ καθ' ἕκαστον ὧν πλημμ καὶ παροπτίπλει ῥαπιζομένη καὶ ἀνακρου- D
μένη τὸ κολάζεσθαι κακία, μόλις ἂν γένοιτο σύννους καὶ ταπεινὴ καὶ καταφοβος πρὸς τὸν θεὸν, ὡς ἐφεστῶτα τοῖς ἀνθρωπίνοις πράγμασι καὶ πάθεσιν οὐκ ἀπρόσημερον δικαιωτήν. Ἡ δὲ ἀτέμα καὶ βραδεῖ ποδὶ, κατ' Εὐριπίδην, καὶ ὡς ἔτυχεν ἐπιπίπτουσα δίκη τοῖς πονηροῖς, τῷ αὐτομάτῳ μᾶλλον ἢ τῷ κατ' Πρόνοιαν ὅμοιον ἔχει τὸ πεπλανημένον καὶ ἀπρόσημερον καὶ ἄτακτον. Ὥστε οὐκ ὀρῶ τί χρήσιμον ἔνεστι τοῖς ὀφὲ δὴ τούτοις ἀλεῖν λεγομένοις

C. 4. ἡ ποινὴ] Legendum ἵππον, ut recte et acute conjecit Reiſk.
D. 2. μόλις ἂν] Forte μάλις' ἂν.

dem ferentes adverſa quæ eveniunt, ſed facinora ſua tamen non mutantes. Sicut enim equum ea compunctio atque verberatio corrigit et ad officium reducit, quæ confeſtim peccatum et offenſionem inſequitur: quæ vero aliquanto poſt tempore ſubſequuntur convulſiones, agitationes, et clamores, alio magis quam ad docendum pertinere videntur, quia moleſtiam adferunt ſine inſtitutione: ita malus, ſi quoties aliquid delinquit, vapulet pœnaque impoſita reprimatur, ſaltem tandem ad mentem redibit, metuque dei humiliter ſe demittet, eum præſto humanis actionibus atque affectibus intelligens eſſe vindicem, non qui in aliud judicium rejiciat tempus. At juſtitia ea, quæ paulatim, et, ut Euripidi viſum, *tardo pede et utcunque malis ingruit*, ob incertitudinem ac dilationem et inordinatam vindictæ rationem a caſu potius quam a Providentia pendere videtur. Atque adeo non video quid utilitatis adſit iis, quæ *ſero tandem me-*

E μύλοις τῶν θεῶν, καὶ ποιῶσι τὸν δίκλιν ἀμαυρὸν, καὶ τὸν φόβον ἐξίτηλον τῆς κακίας.

δ'. Ῥηθέντων οὖν τούτων, κἀμοῦ πρὸς αὐτὸν ὄντος, ὁ Τίμων, Πότερον, εἶπε, ὀπίθω καὶ αὐτὸς ἤδη τῷ λόγῳ τὴν χολοφῶνα τῆς ἀπορίας, ἢ πρὸς ταῦτα ἐάσω πρότερον αὐτὸν ἀγωνίσασθαι; Τί γὰρ, ἔφην ἐγὼ, δεῖ τὸ τρίτον ἐπενεγκεῖν κῦμα, καὶ προσκατακλύσαι τὸν λόγον, εἰ τὰ πρῶτα μὴ δυνατὸς ἔσαι διώσασθαι μηδὲ ἀποφυγεῖν ἐγκλήματα; Πρῶτον οὖν, ὥσπερ ἀφ' ἑστίας ἀρχόμενοι πατρῴας τῆς πρὸς τὸ θεῖον εὐλαβείας τῶν ἐν Ἀκαδημίᾳ F φιλοσόφων, τὸ μὴ ὡς εἰδότες τι λέγειν περὶ τούτων, ἀφοσιωσόμεθα· πλέον γὰρ ἐστὶ τῷ περὶ μουσικῶν ἀμούσους, καὶ πολεμικῶν ἀστρατεύτους ἀγορεύεσθαι, τὸ τὰ θεῖα καὶ δαιμόνια πράγματα ἀφοσιοπεῖν, ἀνθρώπους ὄντας, οἷον ἀτέχνως τεχνίτῃ ἀφρόνων ἀπὸ δόξης καὶ ἀφροσύνης χρὴ

E. 4. τῷ λόγῳ] Sic Voſſ. Venet. Pol. Leonic. Schott. Mez. T. V. B. Vulgo, τῷ λογισμῷ.

F. 5. καὶ διανοίας] Corrigo καὶ ὑπονοίας, ut Mez.

lere, malis deorum dicuntur; cum hoc pacto et juſtitia reddatur obſcura, et malitiæ metus evaneſcat.

IV. His ita dictis, cum ego mecum rem meditarer, Timon, Vultiſne, inquit, ut ipſe quoque difficultatibus hujus diſputationis colophonem addam? aut ſinam potius iſtum adverſus hæc decertare? Quid enim, reſpondi ego, attinet tertium fluctum immittere, eoque obruere argumentum, ſi id priora non poſſit depellere aut evitare crimina? Primum itaque ſumto, tanquam a Lare, initio ab avita Academicorum philoſophorum de rebus divinis diſſerendi cautione atque modeſtia: ita de his rebus dicere ac ſi earum ſcientiam profiteremur, pie detractabimus. Gravius enim eſt quam de rebus muſicis imperitum muſices, aut de bellicis militiæ rudem verba facere, res deorum et geniorum velle perſpicere eum qui ſit homo, et tanquam artificis ſententiam artis ignarum opinionibus et probabi-

τὸ εἰκὸς μετιόντας. Οὐ γὰρ ἰατρῷ μὲν ἰδιώτῃ ὄντι συμβαλεῖν λογισμὸν, ὡς πρότερον οὐκ ἔπεμψε, ὕστερον, οὐδὲ χθὲς ἦλθεν, ἀλλὰ σήμερον, ἔργον ἐστὶ· περὶ θεοῦ δὲ, θνητὸν ῥᾴδιον ἢ βέβαιον εἰπεῖν ἄλλο, πλὴν ὅτι τὴν χαλεπὴν εἰδὼς ἄρισα τῆς περὶ τὴν καλὴν ἰατρείας, ὡς φάρμακον ἐκάστῳ προσφέρει τὴν κόλασιν, οὔτε μεγέθους μέτρον κοινὸν, οὔτε χρόνον ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ὅτι πάντων ἔχουσαν. Ὅτι γὰρ ἡ περὶ τὴν ψυχὴν ἰατρεία, Δίκη δὲ καὶ Δικαιοσύνη προσαγορευομένη, πασῶν ἐστι τεχνῶν μεγίστη, πρὸς μυρίοις ἑτέροις καὶ Πίνδαρος ἐμαρτύρησεν, Ἀριστοτέχναν ἀνακαλούμενος τὸν ἄρχοντα καὶ κύριον ἁπάντων θεὸν, ὡς δὴ δίκης ὄντα δημιουργὸν, ἣ προσήκει, τὸ πότε καὶ πῶς καὶ μέχρι πόσου κολαστέον ἕκαστον τῶν πονηρῶν, ὁρίζειν. Καὶ ταύτης φησὶ τῆς τέχνης ὁ Πλάτων υἱὸν ὄντα τοῦ Διὸς γεγονέναι τὸν Μίνω μαθητὴν, ὡς οὐ δυνατὸν ἐν τοῖς δικαίοις κατορθοῦν, οὐδ' ἀμαθάνεσθαι

libus conjecturis inveſtigare. Nam cum perdifficile ſit homini plebeio conſilium medici deprehendere, quod ſecutus, non ante, ſed poſt, ſectionem adhibuit, neque heri lavit ægrotum, ſed hodie; certe de deo non facile aliud quicquam firmum homo pronunciabit, quam eum, ut qui optime opportunum medendi flagitiis tempus habeat cognitum, medicamenti inſtar pœnam ſceleri cuivis imponere, neque eadem in omnibus magnitudinis menſura, neque eodem temporis articulo definitam. Medicinam enim animæ, quæ Juſtitia cognominatur, omnium eſſe artium maximam, præter ſexcentos alios etiam Pindarus teſtatur, principem et dominum omnium deum appellans Ariſtotechnam, (id eſt, artificum præſtantiſſimum:) quippe juſtitiæ adminiſtratorem, quæ jus habet determinandi quando, quomodo, et quatenus, quilibet malorum ſit puniendus. Atque hanc artem Minos Jovis filius, a patre didicit, ut Plato ait, iudicans jus recte adminiſtrare, rectamque juris adminiſtratio-

τῦ καταρθῦντος, τὸν μὴ μαθόντα μηδὲ κτησάμενον τὴν ἐπιστήμην. Οὐδὲ γὰρ οὓς ἄνθρωποι νόμους τίθενται, τὸ εὔλογον ἁπλῶς ἔχυσι καὶ πάντοτε φαινόμενον, ἀλλ' ἔνια καὶ δυσχερῆ κομιδῆ γελοῖα τῦ προσταγμάτων. Οἷον, ἐν Λακεδαίμονι κηρύττυσιν οἱ Ἔφοροι παριόντες εὐθὺς εἰς τὴν ἀρχὴν, μὴ τρέφειν μύσακα, καὶ πείθεσθαι τοῖς νόμοις, ὡς μὴ χαλεποὶ ὦσιν αὐτοῖς. Ῥωμαῖοι δὲ, ὃς ἂν εἰς ἐλευθερίαν ἀφαιρῶνται, κάρφος αὐτῦ λεπτὸν ἐπιβάλλυσι τοῖς σώμασιν· ὅταν δὲ ἀφαθῶσιν γράφωσιν, ἑτέρυς μὲν ἀπολείπυσι κληρονόμυς, ἑτέροις δὲ πωλῦσι τὰς οὐσίας· ὁ δοκεῖ παράλογον εἶναι). Παραλογώτατον δὲ τὸ τῦ Σόλωνος, ἄτιμον εἶναι τὸν ἐν στάσει πόλεως μηδετέραν μερίδι προσθέμενον, μηδὲ συστασιάσαντα. Καὶ ὅλως πολλὰς ἄν τις ἐξείποι νόμων ἀτοπίας, μήτε τὸν λόγον ἔχων τῦ νομοθέτυ, μήτε τὴν αἰτίαν σωνιεὶς ἑκάστου τῶν γραφομένων. Τί δὴ θαυμαστὸν, εἰ τῶν ἀνθρωπίνων ὄντων δυσθεωρήτων,

B. 11. ἕτεροι δὲ πωλῦσι] Legendum ἑτέρους δ. π. ut Amiot. Mez. Reiſke.

nem intelligere non poſſe, qui eam ſcientiam diſcendo non fuerit conſecutus. Etenim et eæ leges, quæ ab hominibus ponuntur, non ubique habent rationem eorum quæ præcipiuntur illuſtrem, immo quædam videntur omnino ridicula. Ut quod Lacedæmone Ephori ſtatim ab inito magiſtratu edicunt *ne quis myſtacem alat*: et *ut legibus obtemperent, ne eæ ipſis ſint difficiles.* Romani quos in libertatem vindicant, eorum corporibus ſtipulam tenuem injiciunt: et ubi teſtamentum condunt, alii ſcribuntur hæredes, aliis vendunt bona: quod videtur alienum a ratione. Alieniſſimum illud Solonis, qui in ſeditione neutri ſe parti adjungentem ignominia notavit. Et plane multas legum abſurdas eſſe dixerit, qui auctoris mentem, et cauſam ſcriptorum ſingulatim non cognoverit. Quid ergo miremur, ubi humana ita difficulter a nobis intelliguntur, ſi non facile expli-

Οὐκ εὔπορόν ἐστι τὸ περὶ τῶν θεῶν εἰπεῖν, ᾧ τινι λόγῳ τὰς μὲν ὕστερον, τὰς δὲ πρότερον τῶν ἁμαρτανόντων κολάζουσιν;

ε'. Ταῦτα δὲ οὐκ ἀποφάσεως προφάσις ἐστίν, ἀλλὰ συγγνώμης αἴτησις· ὅπως ὁ λόγος, οἷον εἰς λιμένα καταφυγὼν ἀπόλεπτον, εὐθαρσέστερον ἐξαναφέρῃ τῷ πιθανῷ περὶ τὴν ἀπορίαν. Ἀλλὰ σκοπεῖτε πρῶτον ὅτι, κατὰ Πλάτωνα, πάντων καλῶν ὁ θεὸς ἑαυτὸν ἐν μέσῳ παρέδειγμα θέμενος, τὴν ἀνθρωπίνην ἀρετὴν ἐξομοίωσιν ἔσαν ἀμωσγέπως παρὰ αὐτὸν, ἐνδίδωσι τοῖς ἕπεσθαι θεῷ δυναμένοις. Καὶ γὰρ ἡ πάντων φύσις ἄτακτος ἦσα, τάξιν ἔσχε τὴν ἀρχὴν τοῦ μεταβαλεῖν, καὶ γενέσθαι κόσμος, ὁμοιότητι καὶ μεθέξει τινὶ τοῦ περὶ τὸ θεῖον ἰδέας καὶ ἀρετῆς. Καὶ τὸν ὄψιν αὐτὸς οὗτος ἀνὴρ ἐνάψαι φησὶ τὴν φύσιν ἐν ἡμῖν, ὅπως ἰδὼν θείας τὰς ἐν οὐρανῷ περιόδους καὶ θαύματος ἀναπίμπλασθαι καὶ ἀγάπην ἐνίσχυσιν τὸ εὔτακτον ἡ ψυχὴ καὶ τεταγμένον, ἀπεχθάνηται τοῖς ἀνάρμοστοις, καὶ

D

catu nobis est quanam de causa dii peccantium aliis maturius, aliis serius supplicia imponant?

V. Quæ dixi, ea non tergiversationis sunt præscriptio, sed veniæ petitio: ut disputatio nostra portum quasi et tutum effugienti locum respiciens, probabilia ad explicandas quæstionis difficultates tanto animosius possit consectari. Proinde hoc primum considerate, quod, Platone auctore, deus se in medio exemplar omnium bonorum cum proposuisset, humanam virtutem, qua homo similis dei aliquo modo saltem redditur, parandam concessit his qui deum sequi possunt. Etenim ipsa hujus universi natura cum omni careret ordine, habuit principium suæ mutationis ut mundus fieret, quod similis particepsque facta est cujusdam ideæ et virtutis quæ in deo erat. Idem ille Plato visum in nobis a natura fuisse accensum ait, ut spectandis admirandisque cœlestium corporum motibus, anima nostra amplecti condocefacta decorum et ordinem, odium con-

E πλανητοῖς πάθεσι, καὶ φεύγῃ τὸ εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχεν, ὡς κακίας καὶ πλημμελείας ἀπάσης γένεσιν. Οὐ γὰρ ἔστιν ὅ, τι μεῖζον ἄνθρωπος ἀπολαύειν θεοῦ πέφυκεν, ἢ τὸ μιμήσει καὶ διώξει τοῦ ἐκείνῳ καλῶν καὶ ἀγαθῶν εἰς ἀρετὴν καθίσασθαι. Διὸ καὶ τοῖς πονηροῖς ἐν χρόνῳ καὶ βραδέως τὴν δίκην ἐπιτίθησιν, οὐκ αὐτός τινα τοῦ ταχὺ κολάζειν ἁμαρτίαν δεδιὼς ἢ μετάνοιαν, ἀλλ' ἡμῶν τὸ περὶ τὰς τιμωρίας θηριώδες καὶ λάβρον ἀφαιρῶν, καὶ διF δάσκων μὴ σὺ ὀργῇ, μηδ' ὅτε μάλιστα φλέγεται καὶ σφαδάζει

Πηδᾷ ὁ θυμὸς τῶν φρενῶν ἀνωτέρω,

καθάπερ δίψαν ἢ πεῖναν ἐπεμπλάσας, ἐπιπηδᾶν τοῖς λελυπηκόσιν, ἀλλὰ μιμουμένους τὴν ἐκείνου βραδύτητα καὶ τὸ μέλλησιν, ἐν τάξει καὶ μετ' ἐμμελείας, τὸν ἅπαξ μετανοίᾳ βεβαιούμενον χρόνον ἔχοντας σύμβουλον,

F. 6. μετ' ἐμμελείας] Sic Venet. Xyl. cod. ἐμμελείᾳ. Vulgo, μεταμελείᾳ.

ciperet incompoſitorum et vagorum motuum, temeritatemque et caſui fidentem levitatem fugeret, tanquam omnis vitii et erroris originem. Non eſt enim major alius fructus quem ex deo poſſit capere homo, quam quod imitatione pulchrorum et bonorum quæ divinæ naturæ inſunt, virtute potitur. Propterea deus malis interpoſita mora ac tarde pœnas infligit, non quod vereatur, ne accelerando ſupplicio erret, aut committat cujus pœnitentia aliquando ducatur, ſed ut in vindicandis aliorum peccatis fævitiam et vehementiam nobis hoc exemplo ſuo eximat: docens non per iram, aut cum maxime fervet et palpitat

Animus, ſuper rationem ſe ſaltu efferens,

tunc nos debere quaſi famis ſitiſve replendæ gratia invadere in eos qui nos irritaverunt, ſed imitatione ductos ejus manſuetudinis et cunctationis, ordine et accuratione adhibito temporis ſpatio in conſilium, quod minime locum parabit pœnitentiæ, ad pu-

ἄπλεθαι τῆς δίκης. Ὕδατι γὰρ τεταραγμένῳ προσπεσόντα χρῆσθαι δι' ἀκρασίαν, ἥτιόν ἐστι κακόν, ὡς Σωκράτης ἔλεγεν, ἢ θολερὸν ὄντα καὶ ἀφέντα τὸν λο- 551
γισμὸν ὀργῆς καὶ μανίας, πρὶν ἢ καθαρθῆναι καὶ γενέσθαι καθαρὸν, ἐμφορεῖσθαι τιμωρίας συγγενοῦς καὶ ὁμοφύλου σώματος. Οὐ γὰρ ἐγγυτάτω τὸ ἀμύνεσθαι τῷ παθεῖν, ὡς Θουκυδίδης ἔλεγεν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπωτάτω κείμενον, ἀπολαμβάνει τὸ προσῆκον. Ὡς γὰρ ὁ θυμὸς τὸν Μελάνθιον,

Τὰ δεινὰ πράττει τὰς φρένας μετοικίσας·

οὕτω καὶ ὁ λογισμὸς, τὰ δίκαια πρᾶξαι καὶ μέτρια, τὴν ὀργὴν καὶ τὸν θυμὸν ἐκποδὼν θέμενος. Ὅθεν ἡμερῶσι καὶ τοῖς ἀνθρωπίνοις παραδείγμασιν, ἀκούοντες ὡς Πλάτων τε τὴν Βακτηρίαν ἀνατεινάμενος τῷ παιδὶ, πολὺν ἤδη χρόνον, B
ὡς αὐτὸς ἔφη, τὸν θυμὸν κολάζων· καὶ Ἀρχύτας, οἰκέτου τινὰ πλημμέλειαν ἐν ἀγρῷ καὶ ἀταξίαν καταμαθὼν, εἶτα ἑαυτῷ συναλθανόμενος ἐμπαθέστερον ἔχοντος καὶ πραχύτερον πρὸς αὐτὸν, ὅσον ἐποίησεν, ἀλλ' ἢ τοσοῦτον,

niendum nos conferre. Nam, ut Socrates dicebat, *ſi in aquam turbatam incidens, eam ob incontinentiam bibas, minus mali eſt, quam ſi animo conturbato, iræque et furoris pleno, priuſquam ſubſiſtat et purus fiat, eo te des, ut ſupplicio cognati et ad eandem gentem pertinentis, eum expleas.* Non enim ultio proxime injuriam, ut voluit Thucydides, ſed longiſſime potius ab ea diſſita, convenientem ſibi locum obtinuerit. Nam ſicut ira, ut eſt apud Melanthium,

Migrare coacta ratione malas res agit:

ita ratio viciſſim ira et excandeſcentia ſubmotis juſte moderateque agit. Hinc eſt quod etiam humanis exemplis auditis homines fiunt placidiores. Quale eſt Platonis, qui cum ſublato baculo plagam puero intentaſſet, aliquandiu conſtitit, iram (ut ipſe aiebat) puniens: et Archytæ, qui ruri deprehenſa ſervorum ſuorum ſocordia et ordinis neglectione, ut ſenſit ſe aſperius adverſum eos animo eſſe commotum, nihil egit, niſi quod diſcedens

ἀπιὼν, Εὐτυχεῖτε, εἶπεν, ὅτι ὀργίζομαι ὑμῖν. Εἴπερ οὖν ἀνθρώων λόγοι μνημονευόμενοι καὶ πρᾶξεις λεγόμεναι τὸ τραχὺ καὶ σφοδρὸν ἀπαρύτουσι τῆς ὀργῆς, πολὺ μᾶλλον εἰκὸς ἡμᾶς τὸν θεὸν ὁρῶντας, ᾧ δέος οὐδὲν οὐδὲ μετάνοια πράγματος οὐδενὸς, ὅμως ἐν τῷ μέλλοντι τιμὴ πωρίαν καθαπτόμενον, καὶ πρεμμύονται τὸν χρόνον, εὐλαβεῖς περὶ τὰ τοιαῦτα γίνεσθαι, καὶ θεῖον ἡγεῖσθαι μόριον ἀρετῆς τὴν προστιμίαν καὶ τὴν μεγαλοπάθειαν, ἰὼ ὁ θεὸς ἐνδείκνυται, τῷ μὴ κολάζειν, ὀλίγους ἐπανορθῶσαν, τῷ δὲ βραδέως πολλοὺς ὠφελῶσαν καὶ νουθετοῦσαν.

ς'. Δεύτερον τοίνυν τοῦτο διανοηθῶμεν, ὡς αἱ μὲν δικαιώσεις αἱ παρὰ ἀνθρώπων μόνον ἔχουσι τὸ ἀντιλυποῦν, καὶ ἐν τῷ κακῶς τὸν δεδρακότα παθεῖν ἴσασιν, τοῦ μετέρω δὲ οὐκ ἐξικνοῦνται· διὸ τοῖς ἁμαρτήμασι κυνὸς δίκην ἐφυλακτοῦσαι κατακολουθοῦσι, καὶ τὰς πράξεις οὐ ποδὸς ἐπιδιώκουσι· τὸν θεὸν δὲ εἰκὸς, ἧς ἂν ἐφάπτηται τῇ δίκῃ ψυχῆς νοσούσης, τὰ τε πάθη διορᾶν, εἶπη

dixit, *Bona veſtra fortuna ſit quod iratus ſum vobis.* Quod ſi commemoratio humanorum dictorum factorumque iræ vehementiam aſperitatemque poſſunt adimere, multo magis convenit nos in deum intuentes (qui tametſi nullius rei metu pœnitentiave ducatur, tamen ſupplicium differt, et in futurum rejicit tempus) caute in hoc genere verſari, et manſuetudinem graviumque læſionum tolerantiam pro divina habere virtutis parte; quam deus nobis demonſtrat, puniendo paucos emendantem, tarde puniendo multos juvantem atque corrigentem.

VI. Secundum porro hoc conſideremus. Humanæ malefactorum ultiones legitimæ id duntaxat habent, quod viciſſim ægre faciunt, repoſitoque maleficio ſubſiſtunt, neque ulterius progrediuntur. Quæ cauſa eſt, quod delicta canum inſtar cum latratu perſequuntur, et facinora extemplo ulciſcuntur. Atqui deum credibile eſt, quamcunque vitio captam animam juſto ſuo judicio aggreditur, ejus motus perſpicere, ſicubi ad pœniten-

τι χαμπόμμα τοῖς μετάνοιαν διδόασι, καὶ χρόνον γε τοῖς ἐπανόρθωσιν, οἷς οὐκ ἄκρατος οὐδὲ ἄτρεπτος ἡ κακία τέφυκε, προσιζάνειν. Ἅτε γὰρ εἰδὼς, ὅσην μοῖραν ἀρετῆς ἀπ' αὐτῆς φερόμεναι πρὸς γένεσιν αἱ ψυχαὶ βαδίζουσι, καὶ τὸ γεννᾶον ὡς ἰσχυρὸν αὐταῖς καὶ οὐκ ἐξίτηλον ἐμπέφυκεν, ἐξανθεῖ δὲ πολλὰ φύσιν ἢ κακίαν ὑπὸ τροφῆς καὶ ὁμιλίας φαύλης φθειρόμενον, εἶτα θεραπευθὲν ὑπὸ λόγου, ἀπολαμβάνει τὴν προσήκουσαν ἕξιν, οὐ πᾶσι κατεπάγει τὴν τιμωρίαν ὁμοίως· ἀλλὰ τὸ μὲν ἀνήκεστον εὐθὺς ἐξέλε τῷ βίῳ καὶ ἀπέκοψεν, ὡς ἑτέροις γε πάντως βλαβερὸν, αὐτῷ τε βλαβερώτατον, ἀεὶ σωτηρίας μὴ πονηρίας· οἷς δὲ ὑπ' ἀγνοίας τοῦ καλοῦ μᾶλλον ἢ προαιρέσει τοῦ αἰσχροῦ, τὸ ἁμαρτηθὲν εἰκὸς ἐγγενόμενον, δίδωσι μεταβαλέσθαι χρόνον· ἐὰν δὲ ὀλιγωρῶσι, καὶ τούτοις ἀπέδωκε τὴν δίκην· οὐ γάρ πω δέδοκε μὴ ἀφα-

D. 4. τέφυκε, προσιζάνειν] Mez. τέφυκε, πορίζειν. Venet. additum habet a manu ſecunda διδόναι poſt χρόνον γε quod a correctore potius quam auctore, videtur eſſe. Equidem corrigo, προσπέφυκεν, ὁρίζειν. itemque verti.

tiam inflectatur, tempuſque correctionis definire iis, quibus non mera et incurabilis inolevit nequitia. Videlicet ſciens quantam virtutis portionem animæ ab ipſo ad hominis ortum proficiſcentes ſecum ferant, et quam valida eis, minimeque evanida generoſitas ſit innata: utque eædem contra ſuam naturam vitia proferant cum ſunt victu conſuetudineque malis corruptæ: ita quidem ut nonnullæ recte curatæ, ſibi convenientem recuperent habitum; non omnibus eodem modo pœnam accelerat: ſed quod inſanabile eſt, ſtatim præcidit vitaque privat; quia et omnino aliis nocent, et ſibi multo maxime, qui ſemper in vitiis vivunt: quibus autem ignoratione boni potius quam appetitione mali peccata obrepunt, iis tempus vitia mutandi largitur: quod ſi perſiſtant in vitiis, ipſos quoque punit; non enim periculum eſt ullum, ne ipſius manibus ela-

φύγωσιν. Σκόπει δὲ ὅσαι μεταβολαὶ γεγόνασιν εἰς ἤθος ἀνθρῶν καὶ βίον· ἡ γὰρ τρόπος ὠνομάσθη τὸ μεταβάλλον αὐτῶ καὶ ἦθος, ὡς πλεῖστον αὐξῆ συνήθεια τὸ ἔθος, καὶ
F κρατεῖ μάλιστα καθαπτόμενον. Οἶμαι μὲν οὖν καὶ τὴν Κέκροπα διφυᾶ ποιησαμένην τὸν παλαιὸν, οὐχ, ὡς ἔνιοι λέγουσιν, ὑπὸ χρηστοῦ βασιλέως ἄγριον καὶ δρακοντώδη γενόμενον τύραννον, ἀλλὰ τοὐναντίον ἐν ἀρχῇ σκολιὸν ὄντα καὶ φοβερὸν, εἶθ' ὕστερον ἄρξαντα ποιμένως καὶ φιλανθρώπως. Εἰ δὲ τοῦτ' ἄδηλον, ἀλλὰ Γέλωνά γε ἴσμεν καὶ Ἱέρωνα τοὺς Σικελιώτας, καὶ Πεισίστρατον τὸν Ἱπποκράτους; ὅτι πονηρίᾳ κτησάμενοι τυραννίδας, ἐχρήσαντο
552 ποὺς ἀρετὴν αὐταῖς, καὶ νομίμως ὑπὲρ τὸ ἄρχειν ἐλθόντες, ἐγένοντο μέτριοι καὶ δημωφελεῖς ἄρχοντες· οἱ μὲν εὐνομίαν τε πολλὴν καὶ γῆς ἐπιμέλειαν ποιησάμενοι, αὐτούς τε σώφρονας τοὺς πολίτας καὶ φιλέργους, οὐ πολυγέλων καὶ λάλων κατασκευάσαντες· Γέλων δὲ καὶ ποπο-

A. 5. προπολεμήσας;—μάχῃ μεγάλῃ] Prius ſumſi a Venet. pro vulgato προσπελεμήσας. In poſteriore addidi μεγάλῃ ex Ald. Baſ. Xyl. Harlei. A. Venet. Moſc. 1. 2. Colleg. Nov.

bantur. Conſidera vero quam multorum hominum mores et vita fuerint mutata: qua de cauſſa Græci mores *tropos* a mutando, et *ethe* a conſuetudine nominant, quæ in hac re ſemel adhibita plurimum poteſt. Equidem ita ſentio, Cecropem a priſcis fuiſſe biformem dictum, non quod e bono rege immanis et draconis naturam imitans ſit factus tyrannus, ſed contra, quod perverſus ab initio et terribilis, poſtmodo benigne humaniterque imperaverit. Quod ſi hoc incertum eſt, certe Gelonem novimus et Hieronem Siculos, et Piſiſtratum Hippocratis F. qui tyrannide per malitiam parta uſi ſunt ſecundum virtutis rationes, et injuſte potiti imperiis, modeſte iis et cum utilitate publica functi ſunt: nam et optimarum uſu legum, et agriculturæ ſtudio commendando, cives de captatoribus riſuum ac garrulis modeſtos ac induſtrios reddiderunt: et Gelo adverſus

λεμήσας ἄριστα καὶ κρατήσας μάχῃ μεγάλῃ Καρχηδονίων, ὑ πρότερον εἰρώνην ἐποιήσατο πρὸς αὐτοὺς δεομένους, ἢ καὶ τοῦτο ταῖς συνθήκαις προσέγραψεν, ὅπι παύσονται τὰ τέκνα τῷ Κρόνῳ καθαγίοντες. Ἐν δὲ Μεγάλῃ πόλει Λυδιάδας ἓν τύραννος, εἶτ' ἐν αὐτῷ τῷ τυραννεῖν μεταβαλλόμενος, καὶ δυοῖν ἀδικίαν, ἀπ- B
έβαλε μὲν τοὺς νόμους τοῖς πολίταις, μαχόμενος δὲ πρὸς τοὺς πολεμίους ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ὑπέφανῶς ἔπεσεν. Εἰ δέ τις ἢ τύραννον ἀπέκτεινε Μιλτιάδην ἐν Χερρονήσῳ πρότερον, ἢ Κίμωνα συνόντα τῇ ἀδελφῇ διώξας ἔβαλεν, ἢ Θεμιστοκλέους ἐφ' οἷς ἀσελγαίνων ἐκώμαζε καὶ ὕβριζε δι' ἀγορᾶς, ἀφείλετο τὴν πόλιν, ὡς ὕστερον Ἀλκιβιάδου, γραφόμενος, ἆρ' οὐκ ἂν ἀπολώλεσαν ἡμῖν οἱ Μαραθῶνες; οἱ Εὐρυμέδοντες; ὃ κάλλιον

Ἀρτεμίσιον, ὅθι παῖδες Ἀθηναίων ἐβάλοντο
Φαιναὶν κρηπῖδ' ἐλευθερίας; ——

Οὐθὲν γὰρ αἱ μεγάλαι φύσεις μικρὸν ἐκφέρουσιν, οὐδὲ ἀργεῖ δι' ὀξύτητα τὸ σφοδρὸν ἐν αὐταῖς καὶ δραστήριον,

Carthaginienſes geſto optime bello, cum eos magno viciſſet prœlio, pacem petentibus non ante conceſſit, quam id quoque inſertum ejus fuit conditionibus, finem facturos Carthaginienſes Saturno ſuos immolandi liberos. Megalopoli tyrannus fuit Lydiades: is ipſa in tyrannide conſilio mutato et improbata injuſtitia, civibus rempublicam et leges reſtituit, et pro patria in hoſtes pugnans, illuſtrem oppetiit mortem. Jam ſi quis Miltiadem in Cherſoneſo tyrannidem gerentem interfeciſſet, aut Cimonem cum ſorore concumbentem in judicio reum tanti criminis peregiſſet, aut Themiſtoclem laſcive comeſſantem, petulanterque per forum bacchantem Athenis expuliſſet, ſicut poſtmodo de Alcibiade reo facto ſtatutum fuit: nonne periiſſent nobis Marathon, Eurymedon, et pulchrum Artemiſium, ubi

—— Pubes Attica jecit
Illuſtre fundamentum libertatis?

Nihil enim præſtantes naturæ exiguum efferunt, et ob acumen vehementia earum atque efficacitas otioſa eſſe non po-

ἀλλ' ὁ σάλῳ διαφέρων], πρὶν εἰς ὃ μόνιμον καὶ καθ' ἑξιὸς ἦθος ἐλθεῖν. Ὥσπερ οὖν ὁ γεωργίας ἄπειρος οὐκ ἂν ἀποδοκιμάσειε χώραν ἰδὼν λόχμης ἔμπλεων δασείας καὶ φυτῶν ἀγρίων, καὶ θηρία πολλὰ καὶ ῥεύματα καὶ πηλὸν ἔχουσαν πολύν, ἀλλὰ τῷ μεμαθηκότι διειληθάνεσθαι καὶ κρίνειν αὐτὰ ταῦτα, τὴν ἰσχὺν καὶ πάνθ' ὅσα ἐπιδείκνυσιν, καὶ τὴν μαλακότητα τῆς γῆς· ὕπως ἄτοπα πολλὰ καὶ
D φαῦλα προεξανθῶσιν αἱ μεγάλαι φύσεις, ὧν ἡμεῖς μὴ εὐθὺς τὸ τραχὺ καὶ νύσσον ὡς φέροντες, ἀποκόπτειν οἰόμεθα δεῖν καὶ κολούειν· ὁ δὲ βελτίων κριτὴς, καὶ ἀπὸ τούτων ἐνορῶν τὸ χρηστὸν καὶ γενναῖον, περιμένει λόγῳ καὶ ἀρετῆς συνεργὸν ἡλικίαν καὶ ὥραν, ἣ τὸν οἰκεῖον ἡ φύσις καρπὸν ἀποδίδωσι.

Ζ'. Ταῦτα μὲν οὖν ταύτῃ· τὸν δ' ἐν Αἰγύπτῳ νόμον ἆρ' οὐκ εἰκότως ὑμῖν ἀπογράφασθαι δοκοῦσιν ἔνιοι τῶν Ἑλλήνων, ὃς κελεύει τὴν ἔγκυον, ἂν ἁλῷ θανάτου, μέχρι τέκῃ φυλάττειν; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφασαν. Εἶπον οὖν ἐγώ, Εἰ δὲ παιδία μὴ κύῃ τις, ἀλλὰ προῖξιν

teſt, ſed quaſi æſtu fluctibuſque jactantur, donec mores ſtabiles atque compoſitos ſibi parent. Sicut ergo rudis aliquis agriculturæ nullo modo probet locum, quem videat denſa obſitum ſylva, agreſtibus ſtirpibus, et multis feris ac rivis lutoque repletum: perito autem, et judicandi gnaro, hæc ipſa virtutem mollitiemque agri demonſtrarent: ſic multa inepta et prava magnæ naturæ primo efferunt, quorum nos aſperitatem et aculeos initio non ferentes, putamus ſtatim exſcindi opprimique debere: qui veto melior eſt ratiocinator harum rerum, is ætatem tempuſque præſtolatur quod rationi et virtuti auxilium fert, quo etiam tempore indoles ſuum profert fructum.

VII. Atque hæc quidem hactenus. Legem autem Ægyptiam nonne videntur recte quidam Græcorum deſcripſiſſe quæ jubet, *gravidam ſi mortis fuerit damnata, aſſervari donec pariat?* Plane aſſenſum ab iis eſt. Tum ego. Quid ſi præghans aliquis non

ἢ βελτίω ἀπόρρητον εἰς φῶς ἡλίου δυνατὸς ᾖ πραγ- E
γεῖν χρόνῳ καὶ ἀναδεῖξαι, κακόν τι μιμούμενος λανθάνον, ἢ σωτηρίου γνώμης γενόμενος σύμβουλος, ἢ χρείας εὑρετὴς ἀναγκαίας, οὐκ ἀμείνων ὁ πρεμένας τῆς τιμωρίας τὸ χρήσιμον τῷ πραγνόντος; ἐμοὶ μὲν γὰρ, ἔφην, δοκεῖ. Καὶ ἡμῖν ὁ Πατροκλέας εἶπεν. Ὀρθῶς ἔφην. Σκόπει γὰρ εἰ Διονύσιος ὁ ἀρχὴν τῆς τυραννίδος ἔδωκε δίκην, ὡς οὐδεὶς ἂν Ἑλλήνων ᾤκει Σικελίαν ἀνάξατον ὑπὸ Καρχηδονίων γενομένην· ὥσπερ νῦν Ἀπολλωνίαν, νῦν Ἀνακτόριον, οὐδὲ τὴν Λευκαδίων χερρόνησον ᾤκουν Ἕλληνες, εἰ Περίανδρος ἐκολάσθη μὴ μετὰ πολὺ χρόνον. Οἶμαι F
δὲ καὶ Κασάνδρῳ γενέσθαι τῆς δίκης ἀναβολὴν, ὅπως αἱ Θῆβαι συνοικῶνται πάλιν. Τῶν δὲ τυπὴ τὸ ἱερὸν συγκαταλαβόντων ξένων οἱ πολλοὶ Τιμολέοντι σωμβάντες εἰς Σικελίαν, ὅτε Καρχηδόνιοι ᾠκησαν καὶ κατέ-

E. 6. Ὀρθῶς· ἔφην] Ita ſententia poſtulante dedi ex mea correctione. Vulgo, Ὀρθῶς; ἔφη.

ſit, ſed progreſſu temporis actionem aut conſilium arcanum in lucem poſſit producere, aut occulti alicujus mali indicium deferre, vel ſalutaris auctor fieri conſilii, aut neceſſarii uſus inventor, nonne rectius facit qui dilato ſupplicio eam utilitatem operitur, quam qui præmature eum interficiat? mihi quidem ſic videtur. Nos quoque idem ſentimus, reſpondit Patrocles. Recte, inquam ego, ſtatuitis. Hoc enim reputa: ſi de Dionyſio ſub initium tyrannidis ſumtum fuiſſet ſupplicium, nemo utique Græcorum Siciliam fuerat inhabitaturus, a Carthaginienſibus evaſtatam. Neque vel Apolloniam, vel Anactorium, vel peninſulam Leucadiam quiſquam Græcorum incoluiſſet, ſi Periandri pœna non fuiſſet in bene longum dilata tempus. Exiſtimo etiam Caſſandro obtigiſſe moram debiti ſupplicii, ut rurſus Thebæ civibus frequentarentur. Barbarorum, qui in hoc templo occupando ſuam ſacrilegis navarunt operam, bona pars cum Timoleonte profecti, poſtquam ibi Carthaginienſes

λυσαν τὰς τυραννίδας, ἐξώλεσθε κακοὶ κακῶς ὄντες. Ἐνίοις γὰρ ἀμέλει καὶ κολασταῖς ἑτέρων πονηρῶν, οἷον δημοκοίνοις, ἀπεχρήσατο τὸ δαιμόνιον, εἶτ' ἐπέστρεψε, καθάπερ, οἶμαι, τοὺς πλείστους τυράννους. Ὥσπερ γὰρ ὑαίνης χολὴ, καὶ φώκης πυτία, θηρίων τἆλλα μιαρῶν, ἔχουσί τι πρὸς τὰς νόσους χρήσιμον, οὕτως οἷσιν ἀνιμᾶ δεομένοις καὶ κολάσεως, ἐμβαλὼν ὁ θεὸς πικρίαν τινὰ τυράννου δυσμείλικτον, καὶ τραχύτητα χαλεπὴν ἄρχοντος, οὐ πρότερον ἐξεῖλε τὸ λυποῦν καὶ ἐνοχλοῦν, ἢ τὸ νοσοῦν ἀπαλλάξαι καὶ καθάραι. Τοιοῦτο καὶ Φάλαρις ἦν Ἀκραγαντίνοις φάρμακον, καὶ Ῥωμαίοις Μάριος. Σικυωνίοις δὲ καὶ Δελφοῖς ὁ θεὸς προεῖπε μαστιγούμενον δεῖσθαι τὴν πόλιν, ὅτι Τελετίαν παῖδα στεφανούμενον οἱ Πυθίοις ἀφαιρούμενοι Κλεωναίων, ὡς ἴδιον πολίτην, διέπασαν.

B Ἀλλὰ Σικυωνίοις μὲν Ὀρθαγόρας γενόμενος τύραννος, καὶ μετ' ἐκεῖνον οἱ περὶ Μύρωνα καὶ Κλεισθένην, τὴν ἀκολασίαν ἔπαυσαν· Κλεωναῖοι δὲ τῆς αὐτῆς οὐ τυχόντες

devicissent ac tyrannides destruxissent, mali male perierunt. Nimirum enim deus quibusdam malis tanquam carnificibus uti solet ad sumendas de aliis malis pœnas deinde perdere: quod verum esse de plerisque tyrannis arbitror. Quemadmodum enim fel hyænæ, et phocæ coagula fœdorum alioquin animalium aliquid habent ad morbos sanandos utile: sic nonnullis morsu et pœna indigentibus deus injiciens tyranni alicujus sævitiam implacabilem, aut magistratus molestam asperitatem, non ante id quod excruciabat ac turbabat sustulit, quam vitiosos morbo liberasset ac purgasset. Tale medicamentum fuit Agrigentinis Phalaris, Marius Romanis. Sicyoniis Deus disertis verbis prædixit, *flagella incutientibus urbem opus habere:* quando ii Teletiam puerum ludis Pythiis coronatum, tanquam suum civem Cleonæis auferentes, discerpserunt. Et vere Orthagoras tyrannus, ac post eum Myron et Cleisthenes, Sicyoniorum lasciviæ finem imposuerunt: Cleonæi, qui-

ἰατρείας, εἰς τὸ μηδὲν ἤκουσι. Καὶ Ὁμήρου δέ που λέγοντος ἀκήκετε,

Τῦ γάνυτ' ἐκ πατρὸς πολὺ χείρονος, υἱὸς ἀμείνων
Παντοίην ἀρετήν·——

καί τοι λαμπρὸν οὐδὲν οὐδὲ εὐπρεπὲς ἔργον ἐκεῖνος ὁ τῦ Κοπρέως παρέσχεν. Ἀλλὰ τὸ Σισύφυ καὶ τὸ Αὐτολύκυ καὶ τὸ Φλεγύυ γένος ἰῶΘησεν ἐν δόξαις καὶ ἀρεταῖς μεγάλων βασιλέων. Γέγονε δὲ καὶ Περικλῆς Ἀθηνήσιν ἐναγῦς οἰκίας· καὶ Πομπήϊος Μάγνος ἐν Ῥώμῃ, Στράβωνος ἦν υἱὸς, ὃ τὸν νεκρὸν ὁ Ῥωμαίων δῆμος ὑπὸ μίσυς C ἐξέβαλε καὶ κατεπάτησε. Τί οὖν ἄτοπον, εἰ καθάπερ γεωργὸς οὐκ ἐκκόπτει τ' ἄκανθαν, ἂν μὴ λάβῃ τ' ἀσπάραγον, οὐδ' οἱ Λίβυες τὸ φρύγανον ὑπιχάμυσι πρότερον ἢ τὸ λήδανον ἀπ' αὐτῦ συναγαγεῖν, οὕτως ὁ θεὸς ἐνδόξυ καὶ βασιλικῦ γένυς ῥίζαν πονηρὰν καὶ τραχεῖαν οὐκ ἀναιρεῖ πρότερον ἢ φῦναι τὸν προσήκοντα καρπὸν ἀπ' αὐτῆς; Μυρίας γὰρ Ἰφίτυ βῦς καὶ ἵππυς ἀπολέσθαι

B. 8. εὐπρεπὲς] Forte, ἀπρεπές.

bus eadem medela non obtigit, peſſum eunt. Audiviſtis etiam Homerum alicubi ſic loquentem,

Filius hoc patre eſt permultum deteriore
Editus, omnigenis potior virtutibus.—

et tamen filius iſte Coprei nullum præclarum edidit aut memorabile facinus: Siſyphi, Autolyci, et Phlegyæ poſteri gloria et virtute inter magnos reges floruerunt. Quin et Pericles Athenis natus fuit e familia ſcelerata: et Pompeius magnus Romæ patre Strabone, cujus cadaver populus Romanus odio victus dejecit atque calcavit. Quid ergo abſurdi eſt, ſi quo modo agricola ſpinam non exſcindit niſi prius ſumto ex ea aſparago: et Afri ſarmentum non ante comburunt, quam Ladanum inde collegerint: ſic deus nobilis ac regii generis radicem malam atque aſperam non prius abolet, quam debitus ex ea fructus provenerit? Præſtabat enim Phocenſibus aliquot millia boum Iphiti et equorum

κρεῖττον ἦν Φωκεῦσι, καὶ πλείονα χρυσὸν ἐκ Δελφῶν οἰ-
D χεσθαι καὶ ἄργυρον, ἢ μήτε Ὀδυσσέα μήτε Ἀσκληπιὸν
φῦναι, μήτε τοὺς ἄλλους ἐκ κακῶν καὶ πονηρῶν ἄνδρας
ἀγαθοὺς καὶ μεγαλωφελεῖς γενομένους.

η'. Τὸ δ' ἐν καιρῷ καὶ τρόπῳ τοιούτοις γενέσθαι
τὰς τιμωρίας, ὡς βέλτιον τοῦ εἰ τῷ ταχὺ καὶ παραχρῆμα
νομίζειν; οἷον ὅτι τὸ τοῦ Καλλιππου, ᾧ ξιφιδίῳ φίλος
τοῦ εἰ δοκῶν ἀπέκτεινε Δίωνα, τούτῳ πάλιν αὐτὸν ὑπὸ τῶν
φίλων ἀποθανεῖν· καὶ τὸ, Μιτίου δ' Ἀργείου τοῦ φασιν ἀν-
αιρεθέντος, ἀνδριάντα χαλκοῦν ἐν ἀγορᾷ, θέας ὕστερ, ἐμ-
πεσεῖν τῷ κτείναντι τὸν Μίτιον, καὶ ἀνελεῖν. Καὶ τὰ περὶ
τὸν Βέοττον τὸν Παίονα καὶ Ἀριστῶνα, τὸν Οἰταῖον ξεναγωγόν,
οἶδα δήπουθεν, ὦ Πατροκλέα. Μὰ Δί', εἶπεν, ἀλλὰ
E δέομαι μαθεῖν. Ὁ μὲν Ἀριστων, ἔφην, τὸν Ἐριφύλης κόσ-
μον ἐνταῦθα κείμενον κρυφελὼν τῶν τυράννων διδόντων, ἐκ-

D. 6. νομίζειν] Forte, νομίζετε. Mez. εἶναι mutat in δεῖ.

E. 1. Ἀριστων, ἔφην,] ἔφην, pro vulgato ἐφη, dedi e Xyl. et Mosc. 1. Modo ξεναγὸν, pro ξεναγωγὸν, e Venet. Mosc. 1. 2. Colleg. Nov. Harlei. Voss. codice Xyl. Coll. Muret. Schott.

perire, pluſque auri et argenti Delphis ablatum eſſe, quam non naſci Ulyſſem, non Æſculapium, non alios, qui e malis et pravis hominibus præſtantes et utiliſſimi in publicum viri nati ſunt.

VIII. Nonne autem ſic ſtatuendum eſt, tempore et modo convenienti irrogatas pœnas præſtare celeriter ac ſubito immiſſis? quale eſt Callippi, qui quo pugione Dionem ſub amici ſpecie interfecit, eodem rurſus eſt a ſociis ſuis necatus: et Mitii Argivi, qui cum in ſeditione eſſet interemptus, ærea ejus ſtatua in foro, cum exhiberentur ſpectacula, incidit in percuſſorem Mitii, eumque occidit. Quid Beſſo Pæoni, et Ariſtoni Œtæo ductori peregrinorum militum evenerit, ſcis, opinor, Patrocles? Non profecto, aiebat Patrocles, ſed cupio audire. Ariſton, inquam ego, mundum Eriphylæ hic depoſitum, permiſſu tyrannorum abſtulit, donoque ſuæ

μισε τὴν γυναῖκα δῶρον· ὁ δ' υἱὸς αὐτῷ τοὺς τῆς μητέρος διαφθαρεὶς ἔκ τινος αἰτίας, ὑφῆψε τὴν οἰκίαν, ἐν ᾗ πάντας ἐν αὐτῇ κατέκαυσεν. Ὁ δὲ Βέσσος, ὡς ἔοικε, ἀπεκτονὼς τὸν πατέρα τὸ ἑαυτοῦ, πολλῷ χρόνον ἐλάνθανεν, ὕστερον δὲ ποτὲ ξένους ὑπὸ δεῖπνον ἐλθόντων, χελιδόνων τινὰ νεοσσιὰν τῇ λόγχῃ νύξας κατέβαλε, καὶ τοὺς νεοσσοὺς διέφθειρε· λεγόντων δέ, οἷον εἰκός, τῶν παρόντων, Ἄνθρωπε, τί παθὼν ἔργον οὕτως ἀλλόκοτον ἔδρασας; Οὐ γὰρ, ἔφη, με πάλαι καταμαρτυροῦσιν αὗται ψευδῶς καὶ καταβοῶσιν, ὡς ἀπεκτονότος τὸν πατέρα; Θαυμάσαντες δὲ οἱ παρόντες τὸν λόγον, ἐμήνυσαν τῷ βασιλεῖ· καὶ οὗ πράγματος ἐξελεγχθέντος, ἔτισεν ὁ Βέσσος τὴν δίκην.

Θ'. Ἀλλὰ ταῦτα μέν, ἔφην, ἡμεῖς λέγομεν ὥσπερ ἠξίωται, γίγνεσθαί τινα τῆς τιμωρίας ἀναβολὴν, ἐπιδημοῦντι τοῖς πονηροῖς· τὰ λοιπὰ δὲ Ἡσιόδῳ χρὴ νομίζειν ἀκροᾶσθαι, λέγοντος, οὐχ ἧ Πλάτων ἀκόλουθον ἦν τιμωρίαν

F. 6. ἔφην, ἡμεῖς;] ἔφη, pro vulgato ἔφη, ſumſi e Xyl. et Colleg. Nov.
F. 6. ὥσπερ ἠξίωται—ἐπιδήμουν] Tranſponendo legendum, ἐπιδήμουσι, ὥσπερ ἠξίωται, γίγνεσθαι—.

mulieri apportavit: filius autem ipſius certa quadam de cauſa iratus matri, domum ſuccendit, in eaque totam familiam combuſſit. Beſſus, ut narratur, cum patrem ſuum necaſſet, diuque id ſcelus clam fuiſſet, poſtea temporis ad hoſpites quoſdam cum iviſſet cœnatum, nidum quendam hirundinum haſta incuſſa dejecit, pulloſque interfecit: cumque ii qui aderant quærerent, ut fieri adſolet, quanam re impulſus rem tam inſolentem egiſſet, *Non*, inquit, *auditis hirundines falſo de me vociferari et teſtari, me patris mei eſſe interfectorem?* Mirati qui intererant, hunc ſermonem ad regem detulerunt: reque certis indiciis comperta, pœnas luit Beſſus.

IX. Verum hæc ita a me dicta ſunt, poſito, quod pro certo ſumtum fuerat, moram aliquam intercipere malorum ſupplicia. Quod reliquum eſt, ſtatuamus audiendum eſſe Heſiodum, qui non ut Plato

554 ἀδικίας πάθην, ἀλλ' ἡλικιῶτιν ἐκ τῆς αὐτῆς ὁμόθεν χώρας καὶ ῥίζης συμπεφυομένην·

Ἡ γὰρ κακὴ [φησὶ] βουλὴ, τῷ βουλεύσαντι κακίστη.

Καὶ,

Ὅς δ' ἄλλῳ κακὰ τεύχει, ἑῷ κακὸν ἤπατι τεύχει.

Ἡ μὲν γὰρ κθμθαρὶς ἐν αὐτῇ λέγεται τὸ βοηθητικὸν ἔκ τινος ἀντιπαθείας ἔχειν συγκεκραμμένον· ἡ δὲ πονηρία συγγενῶσα τὸ λυποῦν ἑαυτῇ καὶ κολάζον, οὐκ ὕστερον, ἀλλ' ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ τοῦ δοῦναι τῷ ἀδικεῖν δίδωσι. Καὶ τῷ μὲν σώματι τῶν κολαζομένων ἕκαστος κακούργων
B ἀφέρει τὸν αὐτῷ ζημιόν· ἡ δὲ κακία τῶν κολαστηρίων ἐφ' ἑαυτῇ ἕκαστον ἐξ αὐτῆς τεκταίνεται, δεινή τις οὖσα βίου δημιουργὸς οἰκτρῷ, καὶ συὶ αἰσχύνῃ φόβοις τε πολλοῖς καὶ πάθεσι χαλεποῖς καὶ μεταμελείας καὶ ταραχῆς ἀπαύστους ἔχοντος. Ἀλλ' οὐδὲν ἔνιοι διαφέρουσι παιδα-

A. 1. παθὼν] Ita Plato Leg. V. p. 604. F. item Venet. a manu ſecunda: a prima παθεῖν ut Moſc. 1. 2. Colleg. Nov. Ald. Baſ. Xyl. Vulgata, τῷ παθεῖν, a Stephano eſt.

A. 10. ἕκαστος κακούργων] Sic Venet. Vulgo, ἕκαστος τῶν κακούργων.

affectionem quandam moleſtam animi ſentit eſſe ultionem peccati comitem: ſed ultionem delicti æqualem facit, ſimulque ait eodem e loco eademque radice enaſci. Sic enim inquit:

Molitur damnum ipſe ſibi, qui intentat alii.

Et,

Conſiliumque malum autori fert maxima damna.

Cantharidem ferunt in ſe habere quoddam damni, quod injunxit, remedium, adverſo modo afficientibus præditam facultatibus: ſic malitia ſimul ſecum gignens id quod animum mordet atque vexat, non ſubſequentem, ſed in ipſo malefacto præſentem pœnam habet. Et quemadmodum malefici cum ad ſupplicium educuntur, quiſque ſuam effert crucem: ſic vitioſitas ad ſingula peccata ex ſeſe fabricatur ſingula tormenta: ſolertiſſima opifex vitæ miſerabilis, et in qua præter turpitudinem terrores multi, animique motus graves, pœnitentia, tumultuſque continentes, inſint. Sed plerique plane agunt inſtar

ρίων, ἃ τὰς κακούργους ἐν τοῖς θεάτροις θεώμενα πολλάκις ἐν χιτῶσι ἁλουργοῖς καὶ χλαμυδίοις ἀλουργοῖς ἐστεφανωμένους καὶ πυρρίχιζοντας, ἄγαται καὶ τέθηπεν ὡς μακαρίους· ἄχρις οὗ κεντούμενοι καὶ μαστιγούμενοι καὶ πῦρ ἀνιέντες ἐκ τῶν ἀνθινῶν ἐκείνων καὶ πολυτελῶν ἐσθήτων ὀφθῶσιν. Οἱ γὰρ πολλοὶ τῶν πονηρῶν οἰκίας περιβεβλημένοι C μεγάλας, καὶ ἀρχὰς καὶ δυνάμεις περιφανεῖς, λανθάνουσιν ὅτι κολάζονται, πρὶν ἂν ὀφθῶσιν ἀποσφαγέντες ἢ καταχρημνισθέντες· ἅπερ ἄν τις οὐ τιμωρίαν εἴποι, πέρας δὲ τιμωρίας καὶ σωτήριον. Ὥσπερ γὰρ Ἡρόδικον τὸν Σηλυμβριανὸν εἰς φθίσιν ἀνήκεστον πάθος ἐμπεσόντα, καὶ μίξαντα πρῶτον ἀνθρώπων γυμναστικὴν ἰατρικῇ, φησὶν ὁ Πλάτων, μακρὸν ποιῆσαι τὸν θάνατον αὐτῷ καὶ τοῖς ὁμοίως νοσοῦσιν· οὕτω καὶ τῶν πονηρῶν ὅσοι τῷ παραυτίκα πληγὴν ἐκφυγεῖν ἔδοξαν, οὐ μετὰ πλείονα χρόνον, ἀλλ' ἐν πλείονι χρόνῳ, τιμωρίαν μακροτέραν, οὐ βαδυτέραν τι-

C. 7. φησὶν ὁ Πλάτων] Sic Venet. Vulgo, ὡς φησιν ὁ Πλάτων.

puerorum, ſæpenumero maleficos in theatris ſpectantium in veſtibus auro pertextis et lænis purpureis coronatos ſaltare, ſtupentium, utque beatos admirantium, tantiſper dum compungi eos ac flagellari et e pretioſa iſta veſte ignem edere cernant. Etenim malorum multos magnis familiis circumdatos, magiſtratibuſque geſtis et potentia illuſtres, non apparet pœnas dare, donec conflagrent jugulati aut præcipites dejecti: quod non tam recte pœnam, quam extremum et perfectionem pœnæ dixeris. Eſt apud Platonem, *Herodicum Selymbrianum, cum incidiſſet in tabem, morbum inſanabilem, et primus hominum arti medicæ artem corporis exercendi miſcuiſſet, diuturnam ſibi aliiſque eodem modo ægrotantibus mortem reddidiſſe.* Sic et mali homines, cum in præſentia effugiſſe ictum vindictæ putantur, non poſt longius tempus, ſed longiore temporis tractu, ſupplicium non ſerius, ſed diuturnius, perferunt: neque ſe-

D νεσιν· οὐδὲ γηράσαντες ἐκολάσθησαν, ἀλλ' ἐγήρασαν κολαζόμενοι. Λέγω δὲ πρὸς ἡμᾶς τὸν πολὺν χρόνον· ἐπεὶ τοῖς γε θεοῖς πᾶν ἀνθρωπίνου βίου ἄφθεγμα, ὃ μηδὲν ὄφελος καὶ τὸ νῦν, ἀλλὰ μὴ πρὸ ἑπτὰ πεμάκοντα, τοιοῦτόν ἐστιν οἷον τὸ δείλης, ἀλλὰ μὴ πρωΐ, τρέβλοῦν ἢ χρεμαννύναι τὸν πονηρόν· ἄλλως τε καὶ φερομένου ἐν τῷ βίῳ, καθάπερ εἰρατῇ, μηδεμίαν μετανάστασιν ἐχόντι μηδὲ ἀφάρξιν, εὐωχίας δὲ πολλὰς ἀφ' μέσου καὶ πραγματείας καὶ δόσεις καὶ χάριτας ἀμέλει καὶ παιδιὰς, ὥσπερ ἐν δεσμωτηρίῳ κυβευόντων ἢ πεττευόντων, ὑπὲρ κεφαλῆς τῶν ἀοινήτων χρεμαμένων.

ι'. Καίτοι τί κωλύει, μηδὲ τὰς ὑπὲ θανάτῳ καθειργE μένων φάναι κολάζεσθαι, μέχρις οὗ τις ἀποκάμνει τὴν τράχηλον· μηδὲ τὸν πεπωκότα τὸ κώνειον, εἶτα περιϊόντα καὶ προσμένοντα βάρος ἐγγενέσθαι τοῖς σκέλεσιν αὐτῶν, πρὶν ἢ τὴν συνάπτουσαν ἀναθησίαν σβέσιν καὶ πῆξιν καταλαβεῖν; εἰ τὸ ἔσχατον τῆς τιμωρίας χαλεπὸν ἡγούμεθα τιμωρίαν·

nes facti puniuntur, ſed in toleranda pœna conſeneſcunt. De tempore longo cum dixi, intelligendum eſt hoc ut ad humanam refertur naturam. Nam diis quidem omne humanæ vitæ ſpatium pro nihilo eſt: et quod nunc, non ante triginta annos, tale eſt, atque hoc, quod non mane, ſed veſperi cruciatur aut ſuſpenditur ſceleratus: maxime qui in hac vita captivus detineatur, tanquam in carcere unde migrare aut effugere non poſſit, utcunque interim multum conviviorum, negotiorum, munerum, officiorumque obtingat: ſcilicet ea ſunt ſimilia ludorum, quos alea aut talis in carcere captivi ludunt, funе ſuper capita pendente.

X. Quanquam quid impedit dicere, neque eos qui ad mortem in carcere incluſi tenentur, puniri antequam cervices præcidantur? neque eum qui cicutam biberit, jamque obambulet et exſpectet dum cruribus ingruat gravitas, prius quam exſtinctio caloris et concretio eum ſenſu ſpolient? ſi extremum duntaxat ſupplicii articulum pro

τὰ δ' ἐν μέσῳ παθήματα καὶ φόβους καὶ περισκιάς καὶ μεταμελείας, οἷς ἀδικήσας ἕκαστος ἐνέχεται τῶν πονηρῶν, F
τῶν δὲ λείπομεν· ὥσπερ ἰχθὺν καταπεπωκότα τὸ ἄγκιστρον οὐ φάσκοντες ἁλωκέναι, πρὶν ὑπὸ τῶν μαγείρων ὀπτώμενον ἰδωμεν ἢ κατατεμνόμενον. Ἔχεται γὰρ ἕκαστος ἀδικήσας τῇ δίκῃ, καὶ τὸ γλυκὺ τῆς ἀδικίας ὥσπερ δέλεαρ εὐθὺς ἐξεδήδοκε· ὁ δὲ συνειδὼς ἐγκείμενον ἔχων καὶ δακτύνον,

Θύνος βολᾷος πείλαγος ὣς διαστρωφᾷ.

Ἡ γὰρ ἰταμότης ἐκείνη καὶ τὸ θερμὸν τῆς κακίας ἄχρι τῶν ἀδικημάτων ἰσχυόν ἐστι καὶ περίχειρον, εἶτα τῷ πά- 555
θει ὥσπερ πνεύματος ὑπολείποντος, ἀσθενὲς καὶ ταπεινὸν ὑποπίπτει τοῖς φόβοις καὶ ταῖς δεισιδαιμονίαις. Ὥστε πρὸς τὰ γινόμενα καὶ πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀποπλάττεσθαι τὸ τῆς Κλυταιμνήστρας ἐνύπνιον τὸν Στησίχορον, ὑπωσί πως λέγοντα,

F. 6. ἀποτίνον] Recepi e Venet. pro vulgato ἀποτίνειν. Antea ἐπιτίνον corrigebam.

A. 6. λίγοντα, τάδε—ἄκρον] Hæc eſt veriſſima Valckenarii correctio; quam, quum a Mez. confirmatum reperiſſem, recepi. Vulgo, λίγοντα τάδε Δρέκων ἰδόκησε μολεῖν κάρα βεβροτωμένος ἀκρον.

ſupplicio deputamus, animi autem intervenientes tumultus, terrores, metus, pœnitentias, quibus malorum unuſquiſque commiſſa culpa devincitur, omittimus: quod perinde eſt ac ſi piſcem, qui hamum voravit negemus captum, antequam a coquis aſſatum aut in fruſta conciſum videamus. Nam ut primum quis improbe egit, jam obſtrictus pœnæ tenetur, et ſuavitate flagitii, veluti eſca, illico devorata, conſcientiam intus urgentem plectentemque habens

Agitatur, ut mare thynni fluctuat impetu.

Etenim protervitas illa et ferocia pravitatis uſque ad perpetrandum facinus vim ſuam perfert atque exſtat: deinde motu animi, tanquam vento, ſenſim deficiente, imbecilla et humilis reddita terroribus ſe et ſuperſtitionibus ſubmittit. Ut ad rerum ipſarum eventum et veritatem Steſichorus ſomnium Clytemneſtræ effinxiſſe videatur, in hanc ſententiam;

Τᾷδε δράκων μὲ ἔδοξε μολεῖν βεβρωτομένος ἄκρον,
Ἐκ δ' ἄρα τὸν βασιλεὺς Πλεισθενίδας ἰφάνη.

Καὶ γὰρ ὄψεις ἐνυπνίων, καὶ φάσματα μεθημερινὰ, καὶ χρησμοὶ, καὶ καταβασίαι, καὶ ὅπη δόξαν ἔσχεν αἰτία θεῖα περαίνεσθαι, χειμῶνας ἐπάγει καὶ φόβους τοῖς ὕστερον ἀγνοήμοσιν. Οἷον φασὶν Ἀπολλόδωρόν ποτε κατὰ τὸν ὕπνον ὁρᾶν ἐκδερόμενον ἑαυτὸν ὑπὸ Σκυθῶν, εἶτα καθεψόμενον, τὴν δὲ καρδίαν ἐκ τοῦ λέβητος ὑποφθεγγομένην καὶ λέγουσαν, Ἐγώ σοι τούτων αἰτία· καὶ πάλιν ταῖς θυγατράσιν ἀγαπύρους καὶ φλεγμαίνας τοῖς σώμασι κύκλῳ περὶ αὐτὸν περιτρέχουσας. Ἵππαρχον δὲ τὸν Πεισιστράτου, μικρὸν ἔμπροσθεν τελευτῆς, αἷμα προσβαλεῖσαν αὐτῷ τινὶ Ἀφροδίτης ἐκ τινος φιάλης πρὸς τὸ πρόσωπον. Οἱ δὲ Πτολεμαίῳ τῷ Κεραυνῷ φίλοι καλούμενον αὐτὸν ἑώρων ὀπὶ δίκαιον ὑπὸ Σελεύκου, γυπῶν καὶ λύκων διακρινόντων, καὶ κρέα πολλὰ τοῖς πολεμίοις διανέμοντα. Παυσανίας δὲ Κλεονίκαν τὴν Βυζαντίῳ παρθένον ἐλευθέραν ὕβρει μεταπεμψάμενος ὡς

Viſus adeſſe draco, tabo caput obſitus atrum,
Ex illo ſe rex promere Piſiſtratida.

Quippe ſomnia, et ſpectra diurna, oracula, de cœlo ſervationes, et quidquid aliud divinitus objici videtur, tempeſtatibus et terroribus percellit male ſibi conſcios. Hoc modo narrant Apollodorum aliquando in ſomnis vidiſſe, cutim ſibi a Scythis detrahi, deinde elixari ſe, et cor ex ipſo lebete ſibi tacite dicere, *Ego tibi horum ſum cauſſa:* rurſumque, filias ignitas et ardentes in orbem circa ipſum diſcurrere. Hipparchum Piſiſtrati F. paulo ante mortem, Venerem ſanguinem ipſi e patera quadam in faciem conjicere. Ptolemæum Ceraunum amici per quietem imaginati ſunt a Seleuco in jus vocari, vulturibus et lupis diſceptationi præfectis, ipſumque multas carnes inter hoſtes diſtribuere. Pauſanias Cleonicam virginem liberam Byzantii per libidinem ad ſe vocavit, ut ea

ἔξων ἀφ' νυκτὸς, εἶτα παρῃσθῆσαν ἔκ τινος ταραχῆς ἢ ὑποψίας ἀνελὼν, ἑώρα πολλάκις ἐν τοῖς ὕπνοις λέγουσαν αὑτῷ,

Βαῖνε, δίκης ἄσσον· μάλα τοι κακὸν ἀνδράσιν ὕβρις·

οὐ παυομένῃ δὲ τὴν φάσματος, ὡς ἔοικε, πλεύσας ὅπῃ τὸ ψυχοπομπεῖον εἰς Ἡράκλειαν, ἱλασμοῖς τισι καὶ χρᾶς ἀνεκαλεῖτο τὴν ψυχὴν ἡ κόρης· ἐλθοῦσα δὲ εἰς ὄψιν, εἶπεν ὅτι παύσεται τῶν κακῶν ὅταν ἐν Λακεδαίμονι γένηται· γενόμενος δὲ, εὐθὺς ἐτελεύτησεν.

ια'. Ὥστε εἰ μηδὲν ὄφελος τῇ ψυχῇ μετὰ τὸν τελευτὸν, D ἀλλὰ καὶ χάριτος πέρας ἁπάσης καὶ τιμωρίας ὁ θάνατος, μᾶλλον ἄν τις εἴποι τοῖς ταχὺ κολαζομένοις τῶν πονηρῶν καὶ ἀποθνήσκουσι, μαλακῶς καὶ ῥᾳθύμως χρῆσθαι τὸ δαιμόνιον. Καὶ γὰρ εἰ μηδὲν ἄλλο φαίη τις ἂν ἐν ᾧ βίῳ καὶ ᾧ χρόνῳ, τὸν πονηρῶν παρέχειν κακὸν, ἀλλ' ἐξελεγχο-

D. 5. ἐν τῷ βίῳ καὶ] Hæc in omnibus libris ſervata, a Stephano et ſequentibus omiſſa, revocavi.
D. 6. παρέχειν] Corrigendum, ὑπάρχειν.

per noctem potiretur: deinde accedentem perturbatione quadam et ſiniſtra ſuſpicione concitus interfecit: hanc ſæpe dormiens vidit ſibi dicere,

Perge ad ſupplicium: valde eſt damnoſa libido:

quod viſum cum non deſineret, Heracleam navigavit ad Pſychopompeion, (qui locus eſt curandis animabus deſtinatus,) puellæque animam deprecationibus inferiiſque certis evocavit: atque ea in conſpectum venit, ac finem ei malorum fore prædixit, ubi Spartam veniſſet: reverſus autem Lacedæmonem, ſtatim periit.

XI. Ac profecto, ſi nihil animæ poſt corpus reliquum eſt, ſed morte omne et beneficium et ſupplicium finitur, celeriter ſua flagitia luentibus et morientibus malis benigne et indulgenter fieri a diis dixeris rectius. Nam ut vitam et tempus nihil aliud mali flagitioſis adferre dicas, tamen ubi vitioſitas convincitur eſſe res

μθίης τῆς ἀδικίας, ϖεϕάγματος ἀχάρπε ϗ ἀχαρίςε, ϗ χρηϛὸν ϕὐδὲν ϕὐδὲ ἄξιον ϖσυδῆς ἀναφέρηϖος ἐκ πολλῶν ϗ μεγάλων ἀγώνων, ἡ ἀμάθησις αὐτὴ ἀνατρέπει τ ψυχήν. Οἷον ἱϛορῦσι δή ϖε Λυσίμαχον ὑπὸ δίψης ἐκβιαθέντα, ϗ ϖροδόντα τοῖς Γέταις τὸ σῶμα ϗ τ
R δύναμιν, ὡς ἔπιεν ὑποχείριος γενόμθος, εἰπεῖν, Φεῦ τῆς ἐμῆς ϗακίας, ὃς δι' ἡδονὴν ὕϖνε βραχείαν, ἐξέρημε βασιλείας τηλικαύτης. Καίτοι γε ϖρὸς φυσικὴν πάθος ἀνάλκην ἀνθῶναι, παλαλεπόν ἐϛιν· ὅταν δὲ ἄνθρωϖος ἢ χρημάτων ἕνεκεν πλεονεξίας, ἢ φθόνῳ πολιτικῆς δόξης ϗ δυνάμεως, ἢ δι' ἡδονήν τινα σωφρόσας ἄνομον ἔργον ἐργασάμθος ϗ δεινὸν, εἶτα τῦ πάθος ἀφιεὶς τὸ διψῶδες
F ϗ μανικὸν, ἐν χρόνῳ καθαρᾷ τὰ ἀρχεῖα ϗ φοβερὰ τ ἀδικίας πάθη ϖροθαμθύνοντα, χρήσιμον δὲ μηδὲν μηδὲ ἀναγκαῖον μηδὲ ὀνησιφόρον, ἆρ' οὐκ εἰκὸς ἐμπίπλειν αὖτῳ πολλάκις λογισμὸν, ὡς ὑπὸ κενῆς δόξης ἢ δι' ἡδονὴν ἀνελεύθερον ϗ ἀχάριϛον, ἀνατρέψας τὰ κάλλιϛα ϗ μέ-

sterilis et ingrata, ac quæ operæ pretium nullum perſolvat tam multis et magnis ærumnis, harum ipſarum rerum ſenſus animam ſubvertit. Quo modo narrant Lyſimachum ſiti victum Getis corpus imperiumque ſuum in manus dediſſe, cumque dedititius jam bibiſſet, dixiſſe, *Proh me hominem pravum, qui tantillæ voluptatis gratia tantum amiſerim regnum.* At enim perdifficile erat homini adverſus neceſſariam naturæ affectionem pertendere. Verum ubi homo aut ob avaritiam, aut gloriæ potentiæque civilis invidiam, aut Venereæ voluptatis cauſa facinus injuſtum atque atrox commiſit, ac deinde furioſa ſiti libidinis ſuæ diſſipata, ſumto tempore perſpicit reliquos manſiſſe fœdos et horrendos flagitii impetus, utile autem, neceſſarium, aut conducibile nihil iis partum; nonne in eam ut ſæpenumero incidat cogitationem neceſſe eſt, ſe vanæ gloriæ aut illiberalis ingratæque voluptatis cauſſa, perverſis pulcherrimis

γιγα τῶν ἐν ἀνθρώποις δικαίων, ἐμπέπληκεν ἀφχύνης καὶ ταραχῆς τὸν βίον; Ὥσπερ γὰρ ὁ Σιμωνίδης ἔλεγε παίζων, τὸν μὲν ἀργυρίου κιβωτὸν εὑρίσκειν ἀεὶ πλήρη, τὸν δὲ τῶν χαρίτων, κενήν· οὕτως οἱ πονηροὶ τὸν κακίαν ἐν ἑαυτοῖς διορῶντες, δι' ἡδονῆς μὲν εὐθὺς κενὴν χάριν ἐχούσης, ἐλπίδος ἔρημον εὑρίσκουσι, φόβων δὲ καὶ λυπῶν καὶ 556
μνήμης ἀπιστῆς καὶ πρὸς τὸ μέλλον ὑποψίας, ἀπιστίας δὲ πρὸς τὸ παρὸν ἀεὶ γέμουσαν. Ὥσπερ τῆς Ἰνοῦς ἐν τοῖς θεάτροις λεγούσης ἀκούομεν, ἐφ' οἷς ἔδρασε μελαμελομένης,

> Φίλαι γυναῖκες, πῶς ἂν ἐξ ἀρχῆς δόμους
> Ἀθαμαντος οἰκήσαιμι, τἄ πεπραγμένων
> Δράσασα μηδέν;———

ταῦτα ἐκείνην τῶν πονηρῶν εἰκὸς τὴν ψυχὴν ἀναπολεῖν ἐν αὑτῇ, καὶ ἀθαλπίζεσθαι, Πῶς ἂν ἐκβᾶσα τὴν μνήμην τῶν ἀδικημάτων, καὶ τὸ συνειδὸς ἐξ ἑαυτῆς ἐκβα- Β
λοῦσα, καὶ καθαρὰ γενομένη, βίον ἄλλον ἐξ ἀρχῆς βιώσει-

A. 3. Ὥσπερ τῆς Ἰνοῦς] Forte, Καὶ ὥσπερ. Stephanus, neſcio quo errore, invexit Οἰνῶς, et hinc Græco-Latinæ. Ἰνῶς habent omnes libri.

et maximis inter homines juribus, vitam turpitudine tumultibuſque impleviſſe? Jocans dicebat Simonides, *ſe argenti ciſtam ſemper invenire plenam, beneficiorum autem vacuam.* Sic etiam pravi homines malitiam in ſe ſuam contemplantes, ob voluptatem vanam ſtatim gratiam habentem inveniunt ſpei inanem eſſe: eandemque ſemper abundare metu, dolore, memoria triſti, et de præſenti ſtatu diffidentiæ, de futuro ſiniſtrarum ſuſpicionum plenam eſſe. In theatris Inonem audimus dicere, pœnitentia factorum ductam,

> *Quonam modo, caræ mulieres, domus*
> *Athamantis incolam domum, quæ ſunt retro,*
> *Factis difficilis?*——

nonne hoc modo etiam quævis impia anima ſecum verſat atque rationes init, quomodo excuſſa delictorum memoria, ejectaque conſcientia, puritiem nacta, aliam alio ab initio vitam poſſet vivere? Niſi e-

εν. Οὐ γὰρ ἔστι παῤῥαλέον, οὐδὲ ἄτυφον, οὐδὲ μόνιμον καὶ βέβαιον ἐν οἷς προαιρεῖται τὸ πονηρόν· εἰ μὴ νὴ Δία σοφάς τινας εἶναι φήσομεν τὰς ἀδικίας· ἀλλ' ὅπου φιλοπλουτία καὶ φιληδονία πρεμάχητος ἡ φθόνος ἄκρατος ἐνοικίζεται μετὰ δυσμενείας ἢ κακοηθείας, ἐνταῦθα καὶ δεισιδαιμονίαν σκοπῶν ἂν εὕρῃς ὑποκαθημένην, καὶ μαλακίαν πρὸς πόνον, καὶ δειλίαν πρὸς θάνατον, καὶ μετάπωσιν ὀξεῖαν ὁρμῶν, καὶ χαυνότητα πρὸς δέξαν ὑπὸ ἀλαζονείας· καὶ τὰς μέγρι φοβεῖσθαι, καὶ τὰς ἐπαινεῖσθαι δεδιασιν, ὡς ἀδικημένας τῇ ἀπάτῃ, καὶ μάλιστα τοῖς κακοῖς πολεμοῦσας, ὅτι τὰς δοκοῦσας ἀγαθοὺς ἐπαινεῖσι προθύμως. Τὸ γὰρ σκληρὸν ἐν κακίᾳ, καθάπερ ἐν φαύλῳ σιδήρῳ, σαθρόν ἐστι, καὶ τὸ ἀντίτυπον εὔθρυπτον. Ὅθεν ἐν χρόνῳ πολλῷ μᾶλλον ὡς ἔχουσιν αὐτὰς καταμανθάνοντες, ἄχθονται καὶ δυσκολαίνουσι, καὶ προβάλλονται τὸν ἑαυτῶν βίον. Οὐ γὰρ δή που προκαταθήκην μὴν ἀποδὺς, καὶ γνώρι-

nim omnino ſapientiæ titulum deferimus injuſtitiæ, profecto malitiæ conſiliis atque ad agendum propoſitis nihil fiduciæ, nihil gravitatis, nihil ſtabilitatis, nihil conſtantiæ adeſt: verum ubi vel divitiarum vel voluptatum cupiditas effuſior, vel odium ardentius cum hoſtili malignitate atque improbitate conjunctum inſederit; ibi, re conſiderata diligentius, deprehendes et ſuperſtitionem deliteſcere, et mollitiem labores ſubterfugientem, et mortis metum, et animi impetuum celerem mutationem, et vanitatem animi ob arrogantiam hiantis: hoc genus hominum et terretur ſi reprehendatur, et laudatores metuit, ut impoſtura ipſorum injuria affectos, eoque vel maxime infeſtos, quia etiam hos alacriter laudent, qui boni videntur. Durities enim malitiæ, itidem ut ferri vitioſi, putrida eſt, rigorque ejus facillime retunditur. Inde fit, ut longo temporis decurſu plenius ſeipſos cognoſcentes, ægre ferant culpentque vitæ ſuæ ſtatum. Scilicet aliquis vitioſus homo ubi depoſitum

μον ἐγλυπαίνοντος, ἢ πατρίδι μὴ δόξης ἢ φιλοτιμίας ὀβολὸν ἢ συνεισενεγκών ὁ φαῦλος, εὐθὺς ἔστιν ἐν μεταμελείᾳ, ἢ τοῖς πεπραγμένοις ἀνιᾶται, ἀφ' τὸ πάντη D εὐμετάπειστον αὑτοῦ καὶ πλανώμενον τῆς γνώμης· ἢ κροτούμενοί τινες ἐν τοῖς θεάτροις, εὐθὺς γένυσιν, ὑπονοοῦσης τῆς φιλοδοξίας εἰς τὴν φιλαργυρίαν· οἱ δὲ καλαθοῦντες ἀνθρώπους ὑπὲ τυραννίδι ἢ συνωμοσίαις, ὡς Ἀπολλόδωρος, ἢ χρήματα φίλων ἀποτεθῶντες, ὡς Γλαῦκος ὁ Ἐπικύδους, οὐ μετενόησαν οὐδ' ἐμίσουν ἑαυτοὺς, οὐδὲ ἰωνῶντο τοῖς γεγενημένοις. Ἐγὼ μὲν, εἰ θέμις ἐστὶν εἰπεῖν, οὔτε τινὸς θεῶν οὔτε ἀνθρώπων δεῖσθαι κολαστῆ νομίζω τὴν ἀνοσιουργοῦντος, ἀλλὰ τὸν βίον αὐτοῦ ἐξαρκεῖν ἡγοῦμαι πρὸς κακίας διεφθαρμένον ὅλον ἢ συντεταραγμένον. E

ιβ'. Ἀλλὰ σκοπεῖτε τὸν λόγον, ἔφην, μὴ τῷ χαρίεντι προϊόντι πρόσεισι. Καὶ ὁ Τίμων, Τυχόν, ἔφη, πρὸς τὸ μέλλον καὶ τὸ λειπόμενον αὐτῷ μῆκος· ἤδη γὰρ ὥσπερ ἔφεδρον ἀνίστημι τὴν τελευταίαν ἀποδείαν, ἐπεὶ ταῖς πρὸ-

reddidit, aut pro amico fidejuſſit, vel in patriam aliquid ambitioſe impendit, ſtatim pœnitentia ducitur, factumque ei ſuum eſt moleſtum, ob vagam uſquequaque animi mobilitatem: et nonnulli plauſu in theatro excepti, extemplo ingemiſcunt, ambitione in avaritiam recidente: qui vero tyrannidis et conſpirationis gratia homines mactaverunt, ut Apollodorus, aut amicos pecuniis ſpoliaverunt, ut Glaucus Epicydis F. credemus non mutaſſe factum, non in ſeipſos odium concepiſſe, nulla ob facinus affectos fuiſſe moleſtia? Ego, ſi fas eſt dicere, cenſeo ſceleſtos nullo neque deo neque homine indigere qui ſupplicia ipſis imponat: ipſam ad hoc eorum exiſtimo ſufficere vitam, totam a pravitate corruptam atque conturbatam.

XII. Vos tamen, inquam, videritis, ne ultra quam convenit noſtra progrediatur oratio. Hic Timon, Fortaſſe, inquit, longius progreſſa videatur, ſi ad ea quæ reſtant eorumque longitudinem reſpiciatur. Jam enim ego ultimam dubitationem, quæ exi-

ζαις δικῳώνισαι μετρίως. Ἃ γὰρ Εὐριπίδης ἐγκαλεῖ καὶ παῤῥησιάζεται πρὸς τοὺς θεούς, τὰ τῶν τεκόντων σφάλματα εἰς τοὺς ἐγγόνους τρέπουσας, ἀπαθᾶ νόμιζε καὶ τοὺς σιωπῶντας ἡμῶν. Εἴτε γὰρ οἱ δράσαντες αὐτοὶ δίκην ἔδο-
F σαν, διὰ τί ἔτι δεῖ κολάζειν τοὺς μὴ ἀδικήσαντας, ὅπου δὶς ὑπὲρ τοῖς αὐτοῖς οὐδὲ τοὺς δράσαντας δίκαιον· εἴτε ῥᾳθυμίᾳ καλαπροέμενοι τὴν τιμωρίαν ἐν τοῖς ὠνητοῖς, ὀψὲ παρὰ τῶν ἀναιτίων εἰσπράττουσιν, οὐκ εὖ τῷ ἀδίκως τὸ βεβαίως ἀναλαμβάνουσιν. Οἷον ἐνταῦθα δίκαιον λέγεται ἐλθεῖν Αἴσωπον, ἔχοντα χρυσὸν Κροίσου χρυσίον, ὅπως τε θύσηται τῷ θεῷ μεγαλοπρεπῶς, καὶ Δελφῶν ἑκάστῳ ζημιείμη μιᾶς τέτρας· ὀργῆς δέ τινος, ὡς ἔοικεν, καὶ ζημιορίας αὐτῷ γενομένης πρὸς τοὺς αὐτόθι, τὴν μὲν θυσίαν ἐποιήσα-
557 το, τὰ δὲ χρήματα ἀνέπεμψεν εἰς Σάρδεις, ὡς οὐκ ἀξίων ὄντων ὠφεληθῆναι τοῦ ἀνθρώπου· οἱ δὲ σιωπήσαντες αἰτίαν ἐπ' αὐτὸν ἱεροσυλίας, ἀπέκτειναν, ὥσαντες ἀπὸ τῆ

tum priorum quæſtionum, mediocriter ſane ſolutarum, præſtolata eſt, in medium adduco. Quæ Euripides libero ore incuſans *Diis* objicit, *majorum delicta poſteris imputantibus*, eadem exiſtima nos quoque tacentes vitio iis dare. Sive enim ſontes puniti ſunt, injuſtum eſt porro etiam ab inſontibus pœnas exigi; cum bis ob idem delictum ne eum quidem puniri qui in noxa fuit, æquitas ſinat: ſive ſocordia quadam prætermiſſam pœnam noxiorum ſero ab innocentibus exigunt, non recte tarditatem ſuam injuſtitia exſarciunt. Cujus generis eſt, quod hic actum fertur, Æſopum huc adveniſſe allato a Crœſo auro, ut et magnifico ſacrificio Apollinem veneraretur, et Delphis viritim quaternas minas diſtribueret: cum vero ei offenſa et diſcordia quædam cum Delphicis eſſet oborta, ſacris quidem eum fuiſſe operatum, ſed pecuniam Sardes remiſiſſe, ut qui homines iſtos beneficio indignos judicaret: Delphos e compoſito ſacrilegii inſimulatum eum interfeciſſe præcipitatum

πέτρας ἐκείνης ἰὼ Ὑάμπειαν καλοῦσιν. Ἐκ δὲ τούτου λέγεται μιωῖσαι τὸ θεῖον αὐτοῖς, ἀφορίαν τε γῆς ἐπαγαγεῖν, καὶ νόσων ἀτόπων ἰδέαν πᾶσαν· ὥστε θεωμένους, ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς πανηγύρεσι κηρύττειν καὶ καλεῖν ἀεὶ τὸν βουλόμενον ὑπὲρ Αἰσώπου δίκην λαβεῖν παρ' αὐτῶν. Τρίτῃ δὲ γενεᾷ Σάμιος Ἴδμων ἀφίκετο, γένει μὲν οὐδὲν Αἰσώπῳ προσήκων, ἀπόγονος δὲ τῶν τριαμβύων αὐτὸν ἐν Σάμῳ γεγονώς· καὶ τούτῳ πικὰς δίκας δόντες οἱ Δελφοὶ, τῶν κακῶν ἀπηλλάγησαν. Ἐξ ἐκείνου δὲ φασι καὶ B τοῦ τιμωρίαν τῶν ἱερσύλων ὑπὸ τοῦ Ναυπλίου ἀπὸ τῆς Ὑαμπείας μετατεθῆναι. Καὶ τὸν Ἀλέξανδρον οὐδὲ οἱ πάνυ φιλοῦντες, ὧν ἐσμὲν καὶ ἡμεῖς, ἐπαινοῦσι, τὸ Βραγχίδων ἄστυ συγχέαντα, καὶ ἀμφιθέμενα πᾶσαν ἡλικίαν, ἀμοὶ τῷ γενομένῳ τῷ περὶ Μίλητον ἱερῷ προδοσίαν ὑπὸ τῶν προπάππων αὐτῶν. Ἀγαθοκλῆς δὲ ὁ Συρακουσίων τύραννος, καὶ σοὶ γέλωτι χλευάζων Κερκυ-

B. 2. Ναυπλίαν] Variant libri. Forte legendum Δαυλίου.

de ſaxo, quod Hyampeiam nominant. Ex eo deum iras in ipſos exercuiſſe, et cum ſolo ſterilitatem, tum hominibus omnis generis tetros morbos intuliſſe: ita ut Delphi ſingulis Græcorum conventibus edixerint, ſe paratos eſſe, ſi quis Æſopi gratia pœnas ab ipſis exigere vellet. Tertia demum ætate veniſſe Idmonem Samium, qui genere Æſopum nequaquam attingeret, ſed prognatus ab his eſſet qui Æſopum Sami emiſſent: huic pro delicto ſatis dediſſe Delphos, itaque eos malis liberatos fuiſſe. Ferunt ex hac re tractum, ut ſupplicium ſacrilegorum ab Hyampeia in Naupliam petram transferretur. Alexandrum porro ne hi quidem qui vel maxime amant, quorum et nos ſumus, laudant, quod Branchidarum urbem evertit, omniſque ætatis homines interfecit, propter proditionem Mileſii templi, a proavis horum factam. Agathocles vero Syracuſanorum tyrannus etiam cum riſu ſubſannans Corcyræos quærentes

ἐμίας ἐραστὰς, ἀφ' τ πορθεῖν τ νῆσον αὐτῶν, Ὅτι νὴ Δία, εἶπεν, οἱ πατέρες ὑμῶν ξενίσαντο τ Ὀδυσ-
C σέα· καὶ τῶν Ἰθακησίων ὁμοίως ἐγκαλούντων ὅτι τοὺς βοῦς λαμβάνουσιν αὐτῶν οἱ στρατιῶται, Ὁ δὲ ὑμέτερος, ἔφη, βασιλεὺς ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς, καὶ τ ποιμένα προσεξετύφλωσεν. Ἆρ' οὖν οὐκ ἀποπώτερος τούτων ὁ Ἀπόλλων, εἰ Φενεάτας ἀπόλλυσι τὰς νῦν, ἐμφράξας τὸ βάραθρον καὶ κατακλύσας τ χώραν ἅπασαν αὐτῶν, ὅτι πρὸ χιλίων ἐτῶν, ὥς φασιν, ὁ Ἡρακλῆς ἀναπαύσας τ τρίποδα τὸν μαντικὸν εἰς Φενεὸν ἀπῴκησε; Συβαρίταις δὲ φράζων ἀπόλυσιν τῶν κακῶν ὅταν τισὶν ὀλέθρου ἱλάσωνται τὸ μίασμα τ Λευκαδίας Ἥρας; Καὶ
D μὴν οὐ πολὺς χρόνος ἀφ' οὗ Λοκροὶ πέμποντες εἰς Τροίαν πέπαυνται τὰς παρθένους,

> Αἳ καὶ ἀναμπέχονοι γυμνοῖς ποσὶν, ἠΰτε δμῶαι,
> Ἱστία σαίρεσκον Ἀθηναίης περὶ βωμὸν,
> Νόσφι κρηδέμνοιο, καὶ εἱ βαρὺ γῆρας ἱκάνοι,

ἀφ' τ Αἴαντος ἀκολασίαν· ὧν δὴ ζητοῦσι τὸ εὔλογον

D. 4. Ἥσιαι] Sic Mez. Vulgo, Ἤ σίαι.

cur ipſorum inſulam popularetur, reſpondit, *Quia mehercle majores veſtri Ulyſſem hoſpitio exceperunt:* et Ithacenſibus itidem expoſtulantibus quod milites ipſius eorum oves auferrent, *At veſter*, inquit, *rex cum ad nos veniſſet, præterea etiam excæcavit paſtorem.* Quid? nonne his inſolentior Apollo, ſi Pheneatas qui nunc ſunt perimit obturato barathro, et univerſo eorum agro illuvie perdito, quia ante annos, ut aiunt, mille, Hercules, hinc abrepto tripode, oraculum ad Pheneum tranſtulit? Idemque Sybaritis *finem malorum* prædicens, *poſtquam tribus exitiis iram Junonis Leucadiæ expiaſſent?* Neque diu eſt quod Locri deſierunt virgines ad Trojam mittere,

> *Quæ pedibus nudis, ceu ſervæ, corpore nudo,*
> *Sub lucem circum verrebant Palladis aram*
> *Vittarum exſortes, gelidam quoque ad uſque ſenectam,*

ob Ajacis libidinem. Ubinam hæc rationem habent? quo

ἴσχει τι δίκαιον; Οὐδὲ γὰρ Θρᾷκας ἐπαινοῦμεν ὅτι τίζουσιν ἄχρι νῦν, πιωρυγέντες τῷ Ὀρφεῖ, τὰς αὑτῶν γυναῖκας· οὐδὲ τοὺς περὶ Ἠριδανὸν βαρβάρους, μελανοφορούσας, ὅτι πένθει τῷ Φαέθοντος, ὥσπερ λέγουσιν. Ἔπι δ' ἂν, οἶμαι, γελοιότερον ἦν, εἰ τότε ἀνθρώπων ὅτε διεφθάρη Φαέθων ὠδαμελησάντων, οἱ πέντε γενεαῖς ἢ δέκα τοῦ πάθους ὕστερον γεγονότες, ἤρξαντο τὴν ἐσθῆτα μεταβάλλειν ἐπ' αὐτῷ καὶ πενθεῖν. Καίτοι τοῦτο ἀβελτηρίαν μὲν ἔχει μόνον, οὐδὲν δὲ δεινὸν οὐδὲ ἀνήκεστον. Αἱ δὲ τῶν θεῶν ὀργαί τινι λόγῳ πολλαχῆμα δύσμναι, καθάπερ ἔνιοι τῶν ποταμῶν, εἶτα ὕστερον ἐπ' ἄλλους ἀναφερόμναι, τοὺς ἐκάστοις συμφορὰς ἀπετελεύτησαν;

ιγ'. Ὡς δὲ πρῶτον ἐπέσχε, δείσας ἐγὼ μὴ πάλιν ἐξ ὑπαρχῆς ἐπαγάγῃ πλείονας καὶ μείζονας ἀτοπίας, εὐθὺς ἠρόμην αὐτόν· Εἶεν· ἔφην, ταῦτα γὰρ πάντα ἀληθῆ ἡγῇ; Κἀκεῖνος, Εἰ δὲ μὴ πάντα, εἶπεν, ἀλλ' ἔνια, τῷ αὐτῷ ἀπορίαν ἔχειν ὃ νομίζεις τὸν λόγον; Ἴσως,

jure fiunt? Neque enim Thraces laudamus, qui in hanc uſque diem ſuas compungunt uxores ulciſcendi Orphei cauſa: neque barbaros ad Eridanum accolentes, qui atris veſtibus amicti Phaëthontem lugent, ſi vera eſt fama. Magis etiam, puto, ridiculum hoc fuerit, ſi eorum hominum, qui vixerunt pereunte Phaëthonte, nemine id curante, nati quinque aut decem poſt ætatibus cœpiſſent ejus gratia veſtem mutare, et lugere. Quanquam hæc ſtulta duntaxat ſunt, cum nulla pernicie conjuncta. Deorum autem iræ quanam ratione ſubito occultatæ, veluti nonnulli amnium, deinde rurſum in alios erumpunt, et in eorum extremas calamitates deſinunt?

XIII. Ut primum inhibuit vocem, Ego metuens ne de integro orſus plura et graviora proferret abſurda, ſtatim interrogavi hominem: Eſto, inquam. Hæc enim tu omnia vera putas? Tum ille, An, inquit, ſi non omnia, quædam tamen vera ſint, non putas eodem abſurdo rem la-

ἔφἰω ἐγώ· καὶ τοῖς σφόδρα πυρέτιουσιν ἐάν τε ἓν ἱμάτιον, ἐάν τε πολλὰ ἐπιβεβλημένοι τυγχάνωσιν, ταὐτὸ καῦμα ἡ ἐπιπλήσιον, ὅμως δὲ δεῖ εἰς ἐπιμυΐαν ἀφελεῖν τὸ πλῆθος· εἰ δὲ μὴ βούλει, τοῦτο μὲν ἔασον· καίτοι τὰ πλεῖστα μυθοῖς ἔοικε καὶ πλάσμασιν· ἀναμνήσθητι δὲ, τὴν ἑναλίους, τὴν Θεοξενίων, καὶ τῆς καλῆς ἐκείνης μερίδος, ἣν
558 ἁφαρπάσαντες, τοὺς Πινδάρου κήρυξιν λαμβάνειν ἐπιτρέπους· ὡς σοι τὸ πρᾶγμα σεμνὸν ἐφάνη καὶ ἡδύ. Τίς δ' ἂν, εἶπεν, ἀθεεὶ τῇ χάριτι τῆς τιμῆς, ἅτως Ἑλληνικῶς καὶ ἁφελῶς ἀρχαΐζούσης; εἰ μὴ μέλαιναν καρδίαν κεχάλκευται ψυχρᾷ φλογί, κατ' αὐτὸν τὸν Πίνδαρον. Ἐᾶ τοίνυν, ἔφἰω, ὅμοιον ἐν Σπάρτῃ κήρυγμα τούτῳ, τὸ Μετὰ Λέσβιον ᾠδὴν, ὅτι τιμῇ καὶ μνήμῃ Τερπάνδρου τοῦ παλαιοῦ κηρυττόμενον· ὁ γὰρ αὐτός ἐστι λόγος. Ἀλλ' ὑμεῖς γε δή που πλέον ἔχειν ἑτέρων ἔν τε Βοιωτοῖς

F. 6. ὅμως δὲ δεῖ] Sic Mosc. 2. et Venet. Vulgo, ὅμως δεῖ.
A. 1. ἀφαιρῶντες] Forte, ἐξαιρῶντες.

borare? Fortasse, inquam: sicut vehementer febricitantibus sive unica, sive multis vestibus sint amicti, idem aut similis ardor adest: tamen recreandi gratia multitudo est amolienda. Sed, si ita videtur, ista sic relinque, quanquam pleraque fabulis et commentis videntur similia. In mentem vero revoca nuper celebrata Theoxenia, et præclaram illam portionem, quam eximiam præco edicit Pindari posteros accipere debere: et quam tibi res ea fuerit visa pulchra, quam jucunda. Quis vero, inquit, non delectaretur venustate honoris, ita Græcanice et simpliciter antiquitatem referentis; nisi si *cujus atrum cor*, ut cum ipso illo Pindaro loquar, *frigida flamma sit fabricatum?* Missum facio igitur, inquam ego, hujus simile edictum Spartæ, *secundum Lesbium cantorem*, quod proclamabatur in honorem et memoriam Terpandri: eadem est enim utriusque ratio. Sed et vos nimirum inter Bœotos aliis potiores ha-

Ὀφελπιάδαι γένος ὄντες ἀξιοῦτε, καὶ τοῦδε Φωκεῦσι, διὰ
Δαύφαντον, ἐμοὶ δὲ καὶ παρῆτε καὶ συνελαμβάνεσθε τοῦ- B
του, ὅτε Λυκορμαίοις καὶ Σατυλαίοις τὸ πάτριον Ἡρα-
κλειδῶν μετιοῦσι τιμὴν καὶ στεφανηφορίαν συναναῤῥῶσαι,
ἔλεγον ὅτι δεῖ μάλιστα τοῖς ἀφ' Ἡρακλέους γεγονόσι πάσ
τιμὰς ὑπάρχειν βεβαίους καὶ τὰς χάριτας, ὧν τοὺς Ἕλ-
λήνας εὐεργετήσας, οὐκ ἔτυχεν αὐτὸς ἀξίας χάριτος
οὐδὲ ἀμοιβῆς. Καλοῦ γε, εἶπεν, ἡμᾶς ἀγῶνος καὶ φιλο-
σοφίας παρέσχητο μάλα ἀνέμνησας. Ἄφες οὖν, εἶπον,
ὦ τᾶν, τὸ σφοδρὸν τοῦτο τῆς κατηγορίας, καὶ μὴ φέρε
πικρῶς εἰ κολάζονταί τινες οὐκ ἀγαθῶν γεγονότες ἢ πο-
νηρῶν, ἢ μὴ χαῖρε μηδ' ἐπαίνει τιμωμένης εὐγενείας. Δεῖ C
γὰρ εἰ τὴν χάριν οἱ τῷ γένει τῆς ἀρετῆς ἀναῤῥῶσθαι,
εὐλόγως μηδὲ τὴν κόλασιν οἴεσθαι δεῖν ἀπαυδᾶν καὶ παραπολείπειν
ὅπῃ τοῖς ἀδικίαις, ἀλλὰ συνεκτέχειν ἐκείνῃ τὸ κατ'

A. 10. Ὀφελτιάδαι γένος ὄντες ἀξιοῦτε] Secutus ſum Xylandrum, e certa emendatione ita edentem: quo item ducunt codicum veſtigia. Vulgo, Ὃ φιλτιάδαι γένος ὄντες ἀξίως.

beri vultis, ut qui Opheltiadæ genere ſitis: et apud Phocenſes propter Daiphantum. Et mihi primum adfuiſtis cauſamque meam juviſtis, quando Lycormæis et Satilæis avitam Heraclidarum dignitatem et coronæ geſtationem ambientibus, contendi, maxime poſteris Herculis beneficia et honores oportere ſartos tectos curari, cum ipſi pro collatis in Græcos beneficiis gratia par relata non fuerit. Egregii, inquit, nobis certaminis et philoſophia digni memoriam renovaſti. Mitte ergo, inquam, ſodes, vehementiam iſtam accuſationis, neque inique fer ſi qui malis aut improbis prognati puniuntur, aut lætari ac probare noli ſi bonis natalibus honor habetur. Nam ſi gratiam quæ virtuti refertur arbitramur ad poſteros debere propagari; conſentaneum omnino rationi eſt ut ſentiamus debere etiam pœnas flagitiorum non intercidere, aut ante gratiam deſinere, ſed eodem uſque ſe extendere, ut utrinque pari ſuum cuique tri-

ἀξίαν ἀντιτρόφως ἀποδιδούσῃ. Ὁ δὲ τοὺς ἀπὸ Κίμωνος ἡδέως ὁρῶν Ἀθηναίοις τιμωμένους, τοῦ δὲ Λαχάρους ἢ Ἀρίστωνος ἀπογόνων ἐλαυνομένων, ἀχθόμενος καὶ ἀγανακτοῦν, ὑγρός ἐστι λίαν καὶ ῥᾴθυμος, μᾶλλον δὲ φιλαίτιος ὅλως καὶ δύσκολος πρὸς τὸ θεῖον· ἐγκαλῶν μὴν ἂν ἀνδρὸς ἀδίκου καὶ πονηροῦ παῖδες ἐκ παίδων εὐτυχεῖν δοκῶσιν, ἐγκαλῶν δὲ πάλιν ἂν τοῖς γένεσι κολούσθαι καὶ ἀφανίζεσθαι
D τῶν φαύλων· ἀπιώμενος δὲ τοῦ θείου, ὁμοίως μὲν ἂν χρηστοῦ πατρὸς τέκνα προσβλέψῃ χαίρων, ὁμοίως δὲ ἂν πονηροῦ.

ιδ'. Καὶ ταῦτα μέν, ἔφην, ὥσπερ ἀντιφεύγματά σοι κείσθω πρὸς τοὺς ἄγαν πικροὺς καὶ κατηγορικοὺς ἐκείνους. Ἀναλαβόντες δὲ αὖθις ὥσπερ ἀρχὴν κλωστῆρος, εἰς σκοτεινὸν καὶ πολλοὺς ἑλιγμοὺς καὶ πλάνας ἔχοντι τὸν περὶ τοῦ θεοῦ λόγον, καθοδηγῶμεν αὐτοὺς μετ' εὐλαβείας ἀτρέμα πρὸς τὸ εἰκὸς καὶ πιθανόν· ὡς τόγε σαφὲς καὶ τὸ ἀληθεύειν, οὐδ' ἐν οἷς αὐτοὶ προσβλέπομεν, ἀσφαλῶς εἰπεῖν ἔχομεν. Οἷον, ἐξ. τί τοῦ ἐπὶ φήσεως ἢ ὑδέρου

buatur ratione. Qui vero Cimonis posteros Athenis honorari cum voluptate videt, Lacharis contra vel Aristonis stirpem exsulare indignatur, is nimis quam mollis est et socors, aut potius querelarum captator et morosus adversus deos: incusans eos si injusti malique hominis posteritas videatur rebus uti secundis: incusans rursum si familiæ improborum atterantur et aboleantur: et sive boni, sive mali patris proli res contingant adversæ, deos culpans.

XIV. Atque hæc, aiebam, posita tibi sunto veluti sæpes objecta nimis acerbis istis et ad vituperandum propensis. Nunc autem quasi glomeris initio repetito, in tenebricosa, et multas involutiones, multos errores habente de diis disputatione, caute nosmet et paulatim evolvamus filo deducente ad ea quæ probabilia videntur. Veritatem enim et de quo constet, ne in his quidem quæ ipsi nos agimus, certo possumus habere. Verbi gratia; cur tabe aut inter-

ἀφαφθαρέντων τὰς παῖδας εἰς ὕδωρ τῶ πόδε βρέχοντας καθίζεσθαι κελεύομεν, ἕως ἂν ὁ νεκρὸς καῆ· δοκεῖ γὰρ ὕπω τὸ νόσημα μὴ μεθίσασθαι, μηδὲ προσαπελάζειν αὐτοῖς. Ἢ πάλιν, δι' ἣν αἰτίαν ἀγὸς τ' ἠρυγγίτιδι λαβόσης εἰς τὸ στόμα, ὅλον ἐφίσταται τὸ ἀγέλιον, ἄχρις ἂν ἐξέλῃ προσελθών ὁ ἀγέλος; Ἀλλαί τε δυνάμεις ἀφὰς ἔχουσαι καὶ ἀφαιρέσεις ἀπίστους, ὀξύτησι καὶ μίξεσι δι' ἑτέρων εἰς ἕτερα περαίνουσιν. Ἀλλ' ἡμεῖς τὰ καθ' ἡμᾶς χρόνους ἀφανίσματα θαυμάζομεν, οὐ τὰ καλὰ τῶν τόπων. Καίτοι θαυμασιώτερον, εἰ πάθος ἐν Αἰθιοπίᾳ λαβόντος ἀρχήν, ἀνεπλήσθησαν αἱ Ἀθῆναι, καὶ Περικλῆς ἀπέθανε, καὶ Θουκυδίδης ἐνόσησεν, ἢ εἰ Δελφῶν καὶ Συβαριτῶν γενομένων πονηρῶν, ἡ δίκη φερομένη προσῆλθεν εἰς τοὺς παῖδας. Ἔχουσι γάρ τινας αἱ δυνάμεις ἀναφορὰς ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἐπὶ τὰ πρῶτα καὶ σωτήρους· ὧν ἡ αἰτία, κἂν ὑφ' ἡμῶν ἀγνοῆται, σιωπῇ περαίνει τὸ οἰκεῖον.

cute aqua exſtinctorum liberos, tantiſper dum cadaver comburitur, ſedere jubemus pedibus in aquam demiſſis? creditur enim ſic effici, ut morbus in eos non tranſeat, neque eos attingat. Aut quæ cauſa eſt quod, capra eryngium in os ſumente, totus ſubſiſtit grex, tantiſper dum accedens caprarius eximat? Aliæ quoque ſunt facultates anſis ac propagationibus præditæ, et incredibili celeritate etiam in longinquum penetrantes. Sed nos temporum intervalla miramur, non locorum. Atqui plus admirationis meretur, ſi, lue in Æthiopia exorta, Athenæ ſunt impletæ, mortuuſque eſt Pericles, et morbo correptus Thucydides, quam ſi Delphis ac Sybaritis prava uſis vivendi ratione, pœna in eorum liberos incubuit. Eſt enim facultatibus ſuus quidam recurſus et continuatio ab extremis ad prima pertinens: quorum cauſa, etiam ſi a nobis ignoretur, tacite ſuum peragit officium.

ιε'. Οὐ μὴν ἀλλά γε τὰ δημόσια τῶν πόλεων μηνί-
59 ματα τὸν τῶν διαφορῶν λόγον ἔχει πρόχειρον. Ἔν γάρ τι πρᾶγμα καὶ συνεχὲς ἡ πόλις, ὥσπερ ζῷον οὐκ ἐξισάμενον αὐτῆς ταῖς καθ' ἡλικίαν μεταβολαῖς, ἀλλ' ἕτερον ἐξ ἑτέρου τῷ χρόνῳ γινόμενον, ἀλλὰ συμπαθὲς ἀεὶ καὶ οἰκεῖον αὑτῷ, καὶ πᾶσαν ὧν πράττει καὶ τὸ κοινὸν ἢ ἔπραξεν αἰτίαν καὶ χάριν ἀναδεχόμενον, μέχρις ἂν ἡ ποιοῦσα καὶ συνδέουσα ταῖς ἐπιπλοκαῖς κοινωνία, τὴν ἑνότητα διαφυλάττῃ. Τὸ δὲ πολλὰς πόλεις διαιρεῖσθαι τῷ χρόνῳ ποιεῖν, μᾶλλον δὲ ἀπείρους, ὅμοιόν ἐστι τῷ πολλοὺς ἕνα ποιεῖν ἄνθρωπον, ὅτι νῦν πρεσβύτερός ἐστι, πρότερον δὲ νεώτερος, ἀνωτέρω δὲ μειράκιον ἦν. Μᾶλλον δὲ ὅλως
B ζῳοτά γε τοῖς Ἐπιχαρμείοις ἔοικεν, ἐξ ὧν ὁ αὐξόμενος ἀνέφυ τοῖς σοφισταῖς λόγος· ὁ γὰρ λαβὼν πάλαι τὸ χρέος, νῦν οὐκ ὀφείλει γεγονὼς ἕτερος· ὁ δὲ κληθεὶς

F. 10. ἀλλά γε] Ita A. Mosc. 1. 2. Colleg. Nov. Harlei. Schott. Vulgo, ἀλλὰ πρός γε.
A. 2. ἐξισάμενον αὐτῆς] Legendum ἐξισάμενον αὐτοῦ, cum Mez.
A. 6. ἡ ποιοῦσα] Sumsi a Xyl. et Mosc. 1. 2. Corrigendum etiam ἡ ἰκιοῦσα, vel ἡ ἱνοποιοῦσα. Mez. similiter ἡ ἓν ποιοῦσα.

XV. Enimvero publicæ urbium ob iras deorum calamitates, rationem in promtu sitam habent. Est enim civitas res quædam unica et continens, animalis instar: neque mutationibus secundum ætates suam exuit naturam, aut ratione temporis aliud fit ex alio, sed semper easdem erga se affectiones et naturæ suæ consentaneas servat, omnesque eorum quæ publice agit aut egit causas in se continet, quamdiu communitas, quæ mutuis complexibus devincit unumque corpus efficit, unitatem suam conservaverit. Qui vero ex una urbe ratione temporis, instituta divisione, plures atque adeo infinitas facit; is perinde agit ac si unum hominem in multos diducat, propterea quod nunc senex est, ante juvenis, olim adolescens fuit. Immo isthæc planissime cum Epicharmeis istis quadrant, ex quibus sophistæ ratiocinandi formulam desumserunt, *auxomenon*, (id est augescentem,) appellatam: qua, qui dudum pecuniam sumsit

ὅτι δεῖπνον ἐχθὲς, ἄλλος ἥκει σήμερον· ἄλλος γὰρ ὅς. Καίτοι μείζονάς γε τὰς ἡλικίας αἱ ἡλικίαι ἐκάστων ἡμῶν ποιοῦσιν, ἢ κοινὴ αἱ πόλεις. Γνοίη γὰρ ἄν τις ἰδὼν τὰς Ἀθήνας ἔτει τριακοστῷ· καὶ τὰ νῦν ἤθη, καὶ κινήματα, παιδιά τε καὶ σπουδαὶ καὶ χάριτες καὶ ὀργαὶ τοῦ δήμου πάνυ γε τοῖς παλαιοῖς ἐοίκασι. Ἀνθρώπου δὲ μόλις ἄν τις οἰκεῖος ἢ φίλος συντυχὼν ἀφ' ἡσύχου μορφὴν γνωρίσειεν· αἱ δὲ τῶν ἠθῶν μεταβολαὶ παντὶ λόγῳ καὶ c πόνῳ καὶ πάθει καὶ νόμῳ ῥᾳδίως τρεπόμεναι, καὶ ποιοῦσι τὸν ἀεὶ συνόντα τὴν ἀποπίαν καὶ τὴν καινότητα θαυμαστὴν ἔχουσιν. Ἀλλ' ἄνθρωπός τε λέγεται μέχρι τέλους εἷς ἀπὸ γενέσεως· πόλιν τε τὴν αὐτὴν ὡσαύτως ἀφαμιλλᾶσθαι τοῖς ἀνειδέσι τοῦ παλαιόν ἀξιοῦμεν, ᾧ διαφέρει μέτεστιν αὐτῇ δόξης τε τῆς ἐκείνων καὶ δυνάμεως· ἢ λήσομεν εἰς τὸν Ἡρακλείτειον ἅπαντα παράγματα πολλὰ ἐμβαλόντες, εἰς ὃν οὐ φησι

B. 5. μείζονάς γε] Sic Venet. Vulgo, μειζονάς τε.

mutuam, is nunc eam non debet, cum ſit factus alius: et, qui heri eſt ad cœnam invitatus, is hodie invocatus venit; eſt enim alius. Et vero ætates diſcrimina majora in quovis noſtrum efficiunt, quam in urbibus. Qui enim Athenas vidit, anno poſt trigeſimo agnoſcat: et mores, motus, ludi, feria, gratia, iræ populi quæ nunc ſunt, priſcorum ſunt admodum ſimilia. Hominis diu non viſi formam vix domeſticus aut amicus agnoverit occurrens: morum ea eſt ad quemvis ſermonem, laborem, affectionem, ac legem mutatio, ut etiam ei qui ſemper una ſit miranda inſolentia hominis atque novitas videri poſſit. Et tamen unicus homo ab ortu uſque ad mortem dicitur. Ergo urbem quoque eodem modo perdurantem volumus opprobriis majorum ſuorum obnoxiam eſſe, quo etiam ſibi gloriam eorum et potentiam vindicat: niſi imprudentes omnia velimus in Heracliteum illum injicere fluvium, in quem ille negabat

δὶς ἐμβῆναι, τῷ πάντα κινεῖν καὶ ἑτεροιοῦν τὴν φύσιν μεταβάλλουσαν.

ις'. Εἰ δ' ἔστι τι πόλις ἓν πρᾶγμα καὶ συνεχές, ἔστι δή που καὶ γένος ἐξηρτημένον ἀρχῆς μιᾶς, καὶ δύναμίν τινα καὶ κοινωνίαν διαπεφυκυῖαν ἀναφερόσης, καὶ τὸ γεννηθὲν οὐχ ὡς τι δημιούργημα προϋποκείμενον ἀπολλαχθαι τοῦ γεννήσαντος· ἐξ αὐτοῦ γὰρ, οὐχ ὑπ' αὐτοῦ, γέγονεν· ὡς ἔχει τι καὶ φέρει τῶν ἐκείνου μέρος ἐν ἑαυτῷ, καὶ κολαζόμενον προσκόπτως καὶ πεμπόμενον. Εἰ δὲ μὴ δόξαιμι παίζειν ἐγὼ, φαίην ἂν ἀνδριάντα Κασάνδρου καταχαλκευόμενον ὑπ' Ἀθηναίων πάσχειν ἀδικώτερα· καὶ τὸ Διονυσίου σῶμα μὴ τὸ τελευτὴν ἐξοριζόμενον ὑπὸ Συρακουσίων, ἢ τοὺς ἐκγόνους αὐτοῦ δίκην τίνοντας. Τῷ μὲν γὰρ ἀνδριάντι ὁ Κασάνδρου φύσεως οὐδὲν ἦν, καὶ τὸν νεκρὸν ἡ Διονυσίου ψυχὴ προλέλοιπε· Νυσαίῳ δὲ καὶ Ἀπολλοκράτει καὶ Ἀντιπάτρῳ καὶ Φιλίππῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ὁμοίως παισὶ τῶν πονηρῶν τὸ κυριώτατον ἐμπέφυκε καὶ πάρεστι μέρος, οὐχ ἡ-

bis poſſe eundem deſcendere, natura ſubinde omnia mutante atque alterante.

XVI. Quod ſi urbs una res eſt et continua, eſt nimirum etiam genus a principio pendens uno, quod vim quandam et communionem aſſiduam in ſe habeat, et quod inde naſcitur, non ita a procreante liberatur, quomodo opificium ab opifice: non enim ab ipſo, ſed ex ipſo fit; itaque aliquam convenienter a ſua origine partem trahit, ſive honore, ſive pœna afficiatur. Ac niſi vererer, ne quis jocari me putaret, dicerem graviſſimam injuriam Caſſandri ſtatuæ factam ab Athenienſibus, cum eam conflaverunt: aut Dionyſii cadaveri, cum eſt a Syracuſanis extra fines ipſorum projectum, multo juſtius eorum poſteros pœnas luiſſe. Nam ſtatuæ quidem Caſſandri nihil inerat naturæ, et cadaver Dionyſii ab anima fuit deſertum. Nyſæo autem, Apollocrati, Antipatro, Philippo, aliiſque itidem filiis malorum princeps innata eſt inhæretque portio, non quieta aut otioſa illa, ſed per eam

συχαῖον οὐδὲ ἀργὸν, ἀλλὰ ζῶσιν αὐτῷ καὶ τρέφονται, καὶ διοικοῦνται ὑ φρονοῦσι· ὑ δ' ἐν οἰνὸν δ' ἄτοπον ἂν σκείων ὄντες ἔχωσι τὰ σκείνων. Καθόλω δ' εἰπεῖν, ὥσπερ σὶ ἰατρικῇ τὸ χρήσιμον καὶ δίκαιόν ἐστι, καὶ γελοῖος ὁ φάσκων ἄδικον εἶ), τῷ ἰχίων πονούντων κάμνειν τὸν ἀντίχειρα, ὑ τῦ ἥπατος νοσήλω γενόντος, ἀμύσσειν τὸ ὑπογάστριον, καὶ τῷ βοῶν, ἂν εἰς τὰς χηλὰς μαλακιῶσι, τρυσαλείφειν τὰ ἄκρα τῷ κεράτων· οὕτως ὁ περὶ τὰς κολάσεις ἄλλο τι δίκαιον ἢ τὸ θεραπεύειν τὴν κακίαν ἡγούμενος, ὑ ἀγανακτῷ ἐάν τις δι' ἑτέρων ἐφ' ἑτέρους ἀναφέρῃ τ' ἰατρείαν, (ὥσπερ οἱ τ' φλέβα ἀφαιροῦντες ἵνα τ' ὀφθαλμίαν κυφίσωσιν) οὐδὲν ἔοικε τεραστέρω τῆς ἀισθήσεως ἐφορᾶν· οὐδὲ μνημονεύει ὅτι καὶ διδάσκαλος παίδων ἑνὸς καθιστάμενος, ἑτέρους ὑπέθετο, ὑ στρατηγὸς ὢν δεκάδος ἀνελὼν ἕνα, πάντας ἀνέστρεψε. Καὶ οὕτως ὑ μέρει ἀφ' μέρους ἑτέρου μόνον, ἀλλὰ ὑ ψυχῇ ἀφ'

E. 7. Καθόλω δ' εἰπεῖν] Ita Venet. Vulgo, Καθόλω δ' εἶπον.

vivunt, aluntur, gubernantur, ſentiunt: et iniquum minime eſt, ſi illorum cum ſint, habeant quæ illorum ſunt. In univerſum denique ſicut in medicina id quod utile eſt, juſtum etiam cenſetur: ridiculus enim ſit qui injuſte fieri dicat quod coxendicibus laborantibus, pollices uruntur: et jecinore vitiato, incidere ventrem circa umbilicum: et boum extrema cornua inungere, quando eorum ungulæ mollitie tentantur: ita qui aliud jus in ſuppliciis quærit quam malitiæ curationem, et indignatur ſi medicina per alios aliis adhibeatur, (veluti cum lippitudinis levandæ gratia vena ſecatur) videtur nihil ultra ea quæ ſentiri poſſunt proſpicere: neque meminit magiſtrum uno puerorum cæſo reliquos officii monere, et decimatione facta imperatorem totum plectere exercitum. Atque ſic quidem non tantum uni parti per aliam, ſed et animæ per animam accidunt quæ-

ψυχῆς γίνονταί τινες ἀμαθέσεις καὶ κακώσεις καὶ ἐπανορθώσεις, μᾶλλον ἢ σώματα ἀπὸ σώματος. Ἐκεῖ μὲν γὰρ, ὡς ἔοικε, τὸ αὐτὸ δεῖ πάθος ἐγγίνεσθαι καὶ τὴν αὐτὴν μεταβολήν· ἐνταῦθα δ' ἡ ψυχὴ ταῖς φαντασίαις ἀγομένη, κατὰ τὸ θαρρεῖν καὶ δεδιέναι χεῖρον ἢ βέλτιον ἀπογίγνεσθαι πέφυκεν.

ιζ'. Ἔτι δέ μου λέγοντος, ὑπολαβὼν ὁ Ὀλυμπικὸς, Ἐοίκας, ἔφη, τῷ λόγῳ μεγάλην ὑπόθεσιν ὑποτίθεσθαι, τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς. Καὶ ὑμῶν γε, εἶπον ἐγὼ, διδόντων, μᾶλλον δὲ δεδακότων· ὡς γὰρ τῷ θεῷ τὸ κατ' ἀξίαν νέμοντος, ἡμῖν ὁ λόγος ἐξαρχῆς δεῦρο προελήλυθε. Κἀκεῖνος, Εἶτα δ', ἔφη, νομίζεις ἕπεσθαι τῷ τὰς θεὰς ἐπιβλέπειν καὶ νέμειν ἕκαστα τῶν καθ' ἡμᾶς, τὸ τὰς ψυχὰς ὑπάρχειν ἢ πάμπαν ἀφθάρτους, ἢ χρόνον τινὰ μὴ τὸν τελευτῶν ἐπιμένουσας; Οὐκ, ὦ ἀγαθὲ, εἶπον, ἀλλὰ μικρὸς ἔτι καὶ νεόττευδος ὁ θεός ἐστιν, ὥστε

A. 11. Ὀλυμπικὸς] Sic Venet. Vulgo, Ὀλυμπιακός. Aliis item locis illud reſtitui ex codicibus.

dam affectiones, vitia, et correctiones, magis quam corpori per corpus. Ibi enim, uti par eſt, oportet eandem affectionem, eandem mutationem evenire: hic anima viſis ducta ut fidendo metuendove melius aut deterius afficiatur, a ſua habet natura.

XVII. Nondum ego finem dicendi feceram, cum Olympicus ſermonem excipiens, Videris, inquit, huic diſputationi quaſi fundamentum magnum ſuppoſuiſſe, animæ permanſionem. Sane, inquam, vobis dantibus, aut potius jam ante largitis: ſermo enim huc proceſſit ab eo principio, quo dare deus cuique quod eo dignum eſt ponebatur. Tum ille, Ergo, ait, cenſes ex hoc, quod deus ſingulas res noſtras inſpicere, ac diſtribuere pro meritis ponitur, ſequi animas aut omnino interitus eſſe expertes, aut aliquandiu ſaltem a morte corporis ſupereſſe? Non ſane, inquam: ſed ſcilicet ſordidus admodum eſt deus, et inanem ſumere voluit operam, qui noſtrum ni-

μηδὲν ἡμῶν ἐχόντων θεῖον ἐν αὑτοῖς, μηδὲ προσόμοιον ἀμυδρῶς ἐκείνῳ, καὶ βραχὺ καὶ βέβαιον, ἀλλὰ φύλλοις, ὡς Ὅμηρος ἔφη, παραπλησίως ἀπομαραινομένων παντάπασι, καὶ φθινόντων ἐν ὀλίγῳ, ποιεῖσθαι λόγον τοσοῦτον, ὥσπερ αἱ τὰς Ἀδώνιδος κήπους ἐπ' ὀστράκοις τισὶ τιθηνούμεναι καὶ θεραπεύουσαι γυναῖκες· ἐφημέρους ψυχὰς ἐν σαρκὶ τρυφερᾷ καὶ βίᾳ ῥίζαν ἰσχυρὰν οὐ δεχομένῃ βλαστανούσας, εἶτα ἀποσβεννυμένας εὐθὺς ὑπὸ τῆς τυχούσης πρόφασεως. Εἰ δὲ βάλοι, τὰς ἄλλας θεὰς ἐάσας, σκόπει τουτονὶ τὸν Σίγαμβρον τὸν ἡμέτερον, εἴ σοι δοκεῖ τὰς ψυχὰς τῶν τελευτώντων ἀπολλυμένας ὁπιζάμενος εὐθὺς, ὥσπερ ὁμίχλας ἢ καπνὰς ἀποπνεούσας τῶν σωμάτων, ἱλασμούς τε πολλὰς προσφέρειν τῶν κατοιχομένων, καὶ γέρα μεγάλα καὶ τιμὰς ἀπαιτεῖν τοὺς τεθνηκότας, ἐξαπατῶν καὶ φενακίζων τοὺς πιστεύοντας. Ἐγὼ μὲν γὰρ οὐκ ἂν προείμην τῆς ψυχῆς τὴν ἀθανασίαν, εἰ μή τις, ὥσ-

C. 4. ἐφημέρους—προφάσεως] Videtur excidiſſe φυτεύσας, vel εἰδώς.
D. 1. προσφέρειν] An προσράπτειν?

hil in nobis divinum, nihil habentium ipſius ſimile quocunque modo, et permanens ac ſtabile, ſed foliorum inſtar, ut eſt apud Homerum, brevi temporis ſpatio emarceſcentium atque pereuntium, tantam habeat rationem, cum quidem quomodo mulieres Adonidis hortos in teſtis colunt atque educant, ita nos animas in diem victuras in carne delicata vitaque non durabili germinantes habeamus, et qualibet occaſione exſtinguendas. Quod ſi lubet, reliquis diis omiſſis, Apollinem hic degentem noſtrum conſidera. Videturne is tibi compertum habens animas mortuorum ſtatim interire, ac fumi inſtar aut nebulæ a corporibus exſpirare, tam multas expiationes vita defunctorum, ac tot tantaque præmia et honores iis habendos exigens, credulis hominibus fraudem facere et ora ſublinere velle? Ipſe profecto animæ perpetuitatem nunquam ſim inficiatu-

περ ὁ Ἡρακλῆς, ὑφελὼν τὴ τρίποδα τῆ Πυθίας, ἀναιρήσῃ καὶ ἀφανίσῃ τὸ χρηστήριον. Ἄχρι τοῦ πολλὰ τοιαῦτα προθεσπίζεσθαι καὶ καθ' ἡμᾶς, οἷα καὶ Κόραξι τῷ Ναξίῳ χρησθῆναι λέγουσιν, ὡς οὐχ ὅσιόν ἐστι τὴν ψυχὴν καταγνῶναι θανάτου. Καὶ ὁ Πατροκλέας, Τί δ' ἦν, ἔφη, τὸ χρησθέν, ἢ τίς ὁ Κόραξ οὗτος; ὡς ἐμοὶ καὶ τὸ πρᾶγμα καὶ τὸ ὀνομαζόμενον, ξένον. Οὐδαμῶς, εἶπον, ἀλλ' αἴτιος ἐγὼ, παρωνύμῳ χρησάμενος ἀντὶ τοῦ ὀνόματος. Ὁ γὰρ ἀποκτείνας ἐν τῇ μάχῃ τὸν Ἀρχίλοχον, ἐκαλεῖτο Καλώνδης, ὡς ἔοικεν· ᾧ δ' αὐτῷ Κόραξ ἐπωνύμιον· ἐκβληθεὶς δὲ τὸ πρῶτον ὑπὸ τῆς Πυθίας ὡς ἱερὸν ἄνδρα τῶν Μουσῶν ἀνῃρικὼς, εἶτα χρησάμενος λιταῖς τισι καὶ προπομπῇ μὴ δικαιολογίας, ἐκελεύσθη πορευθεὶς ὅπῃ τὴ τοῦ Τέττιγος οἴκησιν, ἱλάσασθαι τὴν τοῦ Ἀρχιλόχου ψυχήν. Τοῦτο δ' ἦν ὁ Ταίναρος· ἐκεῖ γάρ φασιν ἐλθόντα μετὰ πολλοῦ Τέττιγα τὸν Κρῆτα, πόλιν κτί-

D. 6. Ἄχρι τοῦ] Forte Ἄχρι δὲ τοῦ. Mez. Reisk.
E. 1. ὀνομαζόμενον] Legendum ὄνομα.

rus, niſi quis Herculis in morem erepto Pythiæ tripode aboleat ac perdat hoc oraculum. Quoad enim multa id genus hic dantur reſponſa, quale Coraci Naxio ferunt edictum eſſe, impium eſt animam morte damnare. Ibi Patrocles, Quid, inquit, hoc oraculi eſt, aut quis Corax iſte? nam et res mihi ignota, et inauditum eſt nomen. Nequaquam vero, inquam, ſed ego in cauſa ſum loco nominis cognomine uſus. Is enim qui Archilochum in pugna interfecit, Calondas nomine fuit, cognomento Corax: is primum ejectus a Pythia, ut qui Muſis ſacrum virum necaſſet, uſus deinde ſupplicibus precibus et obſecrationibus cum excuſatione ſui, juſſus eſt proficiſci ad Tettigis habitationem, ibique animam Archilochi placare. Is autem locus erat Tænarus, quo fertur Tettix Cretenſis cum claſſe appuliſſe, et urbe condita habitaſſe prope Pſychopompeum, (qui eſt locus

σαι, καὶ κατοικῆσαι περὶ τὸ ψυχοπομπεῖον. Ὁμοίως δὲ καὶ Σπαρτιάταις χρησθὲν ἱλάσασθαι τὴν Παυσανίου ψυχήν, ἐξ Ἰταλίας μεταπεμφθέντες οἱ ψυχαγωγοὶ, καὶ θύσαντες, ἀπεσπάσαντο τῷ ἱερῷ τὸ εἴδωλον.

ιη'. Εἷς οὖν ἐστιν, ἔφην, λόγος ὁ τῷ θεῷ τὴν Πρόνοιαν ἅμα καὶ τὴν ἀθανασίαν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς βεβαιῶν, καὶ διατείνων οὐκ ἔστιν ἀπολιπεῖν, ἀναιροῦντα διατείνων. Οὔσῃ δὲ τῇ ψυχῇ, μᾶλλον τὴν τελευτὴν ἐοικὸς ἐστὶ καὶ τιμὰς ἀποδίδεσθαι καὶ τιμωρίας. Ἀγωνίζεται γὰρ, ὥσπερ ἀθλη- 562
τὴς, περὶ τὸν βίον· ὅταν δὲ ἀφηνιάσῃ, τότε τυγχάνει τῶν προσηκόντων. Ἀλλὰ ἂς μὲν ἐκεῖ καθ' ἑαυτὴν ἔσα νομίζεται τῶν προβεβιωμένων χάριτας ἢ ποινὰς κολάσεις, οὐδὲν εἰσι πρὸς ἡμᾶς τοὺς ζῶντας, ἀλλ' ἀπιστοῦνται καὶ λανθάνουσιν· αἱ δὲ ἀφ' ἑαυτῶν παίδων ἰοῦσαι καὶ διὰ γένους, ἐμφανεῖς τοῖς δεῦρο γενόμεναι, πολλοὺς ἀποτρέπουσι καὶ συστέλλουσι τῶν πονηρῶν· ὅτι δ' οὐκ ἔστιν ἀρχαίων οὐδὲ λυπροῦσα μᾶλλον ἑτέρα κόλασις, ἢ τοὺς ἐξ ἑαυτῶν κακοὺς

animis demulcendis facer.) Similiter cum Spartani oraculo eſſent juſſi placare animam Pauſaniæ, exciti ex Italia animarum luſtratores, facto ſacrificio ſimulachrum templo avellerunt.

XVIII. Una igitur, aiebam, eademque ratione et Providentia dei, et animæ humanæ permanſio ſtabilitur, neque poteſt relinqui altero ſublato alterum. Ergo animæ poſt mortem exſtanti magis probabile eſt vel præmia vel pœnas reddi. Vitam enim quaſi certamen quoddam obit, et certamine peracto conſequitur quod meruit. Enimvero quos ibi honores, aut quæ ſupplicia ob actam vitam percipit ea ſola exiſtens, nihil iſta ad nos qui vivimus attinent, ſed ignorantur, fideſque iis derogatur: quæ liberos ſtirpemque pervadunt pœnæ, viventibus conſpicuæ, multos malorum dehortantur atque reprimunt. Non eſſe autem fœdiorem ullam pœnam aut quæ majorem afferat dolorem, quam ſi quis videat ſua culpa ſuis poſteris male eſſe: et cum quis viderit impii ſceleratique

πάρεστι δι' αὐτὸς ὁρᾶν, ἢ ὅτι ψυχὴν ἀνδρὸς ἀσεβοῦς ἢ ὠμοῦ μετὰ θάνατον ἐφορῶσαν οὐκ ἀνδριάντας,
B οὐδὲ τιμάς τινας ἀνατρεπομένας, ἀλλὰ παῖδας ἢ φίλους ἢ γένος ἢ οἰκεῖον αὐτῆς ἀτυχήμασι χρωμένους μεγάλοις δι' αὐτήν, ἢ δεῖλον τινοῦντας, οὐδεὶς ἂν ἀγαπήσειεν ὡς ὑπὸ ταῖς τοῦ Διὸς τιμαῖς, ἄδικον γενέσθαι ἢ ἀκόλαστον· ἔχω μού τινα ἢ λόγον εἰπεῖν, ἔναγχος ἀκηκοὼς, οὐκ ἐμοὶ δὲ μὴ φανῇ μῦθος ὑμῖν· μόνῳ σοὶ χρῶμαι τῷ εἰκότι. Μηδαμῶς, εἶπεν ὁ Ὀλυμπικὸς, ἀλλὰ δεῦρο καὶ ἐκεῖνον. Τὰ δὲ αὐτὰ ἢ τῶν ἄλλων δεομένων, Ἐάσατε, εἶπον, ἀποδεῦναί με τῷ λόγῳ τὸ εἰκός· ὕστερον δὲ τὸν μῦθον, ἐὰν δέξῃ, κινήσομεν, εἴ γε δὴ μῦθός ἐστιν.

C ιθ'. Ὁ γὰρ Βίων τὸν θεὸν κολάζοντα τοὺς παῖδας τοῦ πονηρῶν, γελοιότερον εἶναί φησιν ἰατρεῖν, διὰ νόσον πάππου ἢ πατρὸς, ἔκγονον ἢ παῖδα φαρμακεύοντος. Ἔτι δὲ τῶν

B. 3. οὐδεὶς ἂν] Forte ſupplendum, ἢν τις οὐδεὶς ἂν—ἄδικος γενέσθαι καὶ ἀκόλαστος. Itaque verti. Item fere Amiot.

animam hominis poſt mortem inſpectare non ſtatuas ſuas aliquas everti aut honores antiquari, ſed propter ſua ipſius flagitia liberos ſuos, aut amicos, aut neceſſarios gravibus premi calamitatibus et pœnas dare: talem igitur animam qui viderit neminem vel Jovis honoribus inductum iri ut intemperans denuo fiat et injuſtus: poſſim vobis ſermone quodam demonſtrare, quem nuper audivi, niſi vereor ne vos fabulam putaretis: itaque tantum utar probabilibus. Quin tu, inquit Olympicus, eum nobis narra. Eadem reliquis orantibus, Sinite, inquam, me probabilia perſequi: deinde, ſi ita videbitur, fabulam, ſiquidem fabula eſt, proferemus.

XIX. Etenim Bion deum qui malorum liberis ſupplicia inferret, magis aiebat ridiculum eſſe medico, qui filio aut nepoti ob morbum patris vel avi medicinam adhiberet. Sunt vero hæ res aliquatenus diffi-

μὴ ἀνόμοια τὰ παράγματα, πῆ δὲ ἐοικότα καὶ ὅμοια. Νόσῳ μὲν γὰρ ἄλλος ἄλλον οὐ παύει διαφερόμενος, οὐδὲ βέλτιόν τις ἔχει τῶν ὀφθαλμιώντων, ἢ πυρετιόντων, ἰδὼν ἄλλον ὑποαλειφόμενον ἢ καταπλασσόμενον· οἱ δὲ τιμωρίαι τῶν πονηρῶν ἀφ' τοῦτο διάνοιαι πᾶσιν ὅτι δίκης κατὰ λόγον παραμυθίας ἔργον ἐστίν, ἑτέρους δὲ ἑτέροις κολαζομένων ὀπιθοχεῖν. Ὁ δὲ παρῴκει τῷ ζητουμένῳ τὸ παραβαλλόμενον ὑπὸ τοῦ Βίωνος ἔλαθεν αὐτόν· ἤδη γὰρ ἀνδρὸς εἰς νόσημα μοχθηροῦ οὐ μὴν ἀνίατον ἐμπεσόντος, εἶτ' ἀκρασίᾳ καὶ μαλακίᾳ παρεμμένοντος τῷ πάθει τὸ σῶμα καὶ ἀφθαρέντος, υἱὸν οὐ δοκοῦντα νοσεῖν, ἀλλὰ μόνον ὀπιθηδείως ἔχοντα παρὸς τὴν αὐτοῦ νόσον, ἰατρὸς, ἢ οἰκεῖος, ἢ ἀλείπτης καταμαθὼν, ἢ δικαστὴς ζητῶν, ἐμβαλὼν εἰς δίαιταν αὐστηράν, καὶ ἀφελὼν ὄψα καὶ πέμματα καὶ πότους καὶ γύναια, φαρμακείαις δὲ ζητούμενος ὑπολειχέσι, καὶ ἀφαπονήσας τὸ σῶμα γυμνασίοις, ἐσκέδασε καὶ ἀπέπεμψε, μεγάλα πάθους σπέρματα μι-

miles, aliquatenus etiam ſimiles. Alius enim dum ſanatur, alium qui ſimili eſt in morbo, nihil juvat: neque quiſquam ex oculis aut febre laborans levatus eſt malo, quod alium videret ungi aut emplaſtro illini: malorum autem ſupplicia omnibus hoc demonſtrant, Juſtitiæ ratione pergentis opus eſſe aliis puniendis alios coërcere. Neque ſenſit Bion, quid in hac ſimilitudine conveniret propoſitæ quæſtioni. Quippe viri qui in morbum gravem, neque tamen immedicabilem, inciderit, ac deinde ob intemperantiam et mollitiem prodito corpore perierit, filium non ægrotare, ſed proclivem duntaxat ad idem morbi genus creditum medicus, aut neceſſarius aliquis, aut alipta ſentiens, aut bonus dominus, in victus rationem auſteram conjiciens, adimenſque obſonia, bellaria, potationes, ſcorta, utenſque continentibus medicationibus, exercitationibuſque corpus durans, magnum malum exiguo ſemine diſſipando averterit,

κρὸν ὧδε ἐάσας εἰς μέγεθος προελθεῖν· ἢ γὰρ οὐχ οὕτω παραιτησόμεθα, προσέχειν ἀξιοῦντες ἑαυτοῖς καὶ παραφυλάττεσθαι, καὶ μὴ παρημελεῖν ὅσοι γεγόνασιν ἐκ πατέρων ἢ μητέρων νοσηματικῶν, ἀλλ' εὐθὺς ἐξαιρεῖν τὴν ἐγκαθεδρεύουσαν ἀρχὴν εὐκίνητον οὖσαν καὶ ἀκροσφαλῆ πρὸς κάλαμβάνοντας. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφασαν. Οὐ τοίνυν ἄτοπον, εἶπον, ἀλλ' ἀναγκαῖον, οὐδὲ γελοῖον, ἀλλ' ὠφέλιμον πρᾶγμα ποιοῦμεν, ὀπιληπτικῶν παιδὶ καὶ μελαγχολικῶν καὶ παλαιστικῶν γυμνάσια καὶ ἀσκήσεις καὶ φάρμακα προσφέροντες, οὐ νοσοῦσιν, ἀλλ' ἵνα τὸ μὴ νοσήσαι. Τὸ γὰρ ἐκ πονηροῦ σώματος γενόμενον σῶμα τιμωρίας μὲν οὐδαμῶς, ἰατρείας δὲ καὶ φυλακῆς ἄξιόν ἐστιν· ἢ εἴ τις, ὅστις τὰς ἡδονὰς ἀφαιρεῖ, καὶ δηγμὸν ἐπάγει καὶ πόνον, τιμωρίαν ὑπὸ δειλίας καὶ μαλακίας ἀποκαλεῖ, χαίρειν ἐατέον. Ἆρ' οὖν σῶμα μὲν ἔκγονον φαύλου σώματος ἄξιόν ἐστι θεραπεύειν καὶ φυλάττειν, κακίας δὲ ὁμοιότητα συγγενικὴν

E. 3. ἑαυτοῖς] Sumſi a Venet. Vulgo, ἑαυταῖς.

non paſſus progrediendo augeri. Nonne enim ſic præcipimus, animadvertendos, non negligendos eſſe qui patre aut matre morboſa nati ſunt, ſtatimque innatum mali principium mobile et ad lædendum in proclivi ſitum ejiciendum eſſe antevertendo? Omnino quidem, reſpondebant. Non ergo abſurdam rem, inquam ego, ſed neceſſariam, neque ridiculam, ſed utilem agimus, quando filiis, comitiali morbo, melancholia, aut podagra detentorum, exercitationes, victus rationem, et medicamenta accommodamus, non quod ægrotent, ſed ut ne hoc fiat. Natum enim e malo corpore corpus ſupplicium ſane nullum, ſed medicinam tamen et cuſtodiam meretur: quam quia voluptatibus abſtinet, morſumque et dolorem infert, qui ob mollitiem et timiditatem ſupplicii afficit nomine, miſſus eſt faciendus. An ergo corpus e vitioſo natum corpore curare et cuſtodire convenit? malitiæ innatam ſimilitudinem in tenera indole

ἐν νέῳ βλαστάνουσαν ἤθη καὶ ἀναφυομένην ἐᾶν δεῖ, καὶ πε- 562
ριμένειν καὶ μέλλειν ἄχρις ἂν ἐκκυθεῖσα τοῖς πάθεσιν ἐμ-
φανὴς γένηται κακόφρονα τ' ἀμφανῆ θεραπόντων καρπόν;
ὡς φησι Πίνδαρος.

κ'. Ἦ καλὰ τοῦτο μὲν ὁ θεὸς οὐδὲν τῷ Ἡσιόδῳ σο-
φώτερος, ἀφθονέλευθος καὶ παρεγλυῶντος,

Μηδ' ἀπὸ δυσήνιον τάφρον ἀπονοσφίσαντα
Σπερμαίνειν γενεήν, ἀλλ' ἀθανάτων ἀπὸ δαιτὸς,

ὡς οὐ κακίαν μόνον οὐδ' ἀρετὴν, ἀλλὰ καὶ λύπην καὶ χα-
ρὰν καὶ πανθ' ὅσα ἀναδεχομένης τῆς γενέσεως, ἱλαροὺς καὶ
ἡδεῖς καὶ ἀφθονεμένους ἄγειν θεὸς τὰ τέκνωσιν. Ἐκεῖνο
δὲ οὐκ ἔστι, καθ' Ἡσίοδον, οὐδὲ ἀνθρωπίνης ἔργον σο-
φίας, ἀλλὰ θεῦ, τὸ διορᾶν καὶ διαιθάνεσθαι τὰς ὁμοιοπα- B
θείας καὶ τὰς διαφορὰς, πρὶν εἰς μεγάλα τοῖς πάθεσιν
ἐμπεσούσας ἀδικήματα, γενέσθαι καταφανεῖς. Ἄρκτων
μὲν γὰρ ἔτι νήπια, καὶ λύκων τέκνα καὶ πιθήκων, εὐθὺς

A. 3. τὸν ἀμφανῆ] Legendum τ' ἀμφάνη, ut Ruhnk. Similiter fere Venet. τ' ἐκφανεῖ.

germinantem et enaſcentem negligere debemus, et moras nectere tantiſper dum ſe effundat, motibuſque pravis *malignum occulti animi fructum detegat*, ut ait Pindarus?

XX. An hac ratione nihilo deus ſapientior videbitur quam Heſiodus, qui ſic præcipit,

Non ſerito rediens triſti de funere prolem:
Da natis operam divum convivia linquens:

ſcilicet non vitii modo et virtutis, ſed gaudii etiam ac triſtitiæ, omniumque id genus rerum capax quia eſſet genitura, ideo ad procreationem prolis jubens nos hilari animo ſerenoque aggredi? Illud vero non a ſententia Heſiodi proficiſcitur, neque humanæ eſt opus ſapientiæ, ſed dei, perſpicere ingeniorum ſimilitudines, et diſcrimina, priuſquam ab animorum motibus in magna erumpentibus flagitia detegantur. Sane urſorum catuli, et luporum ac ſimiarum, ſta-

ἐμφαίνει τὸ συγγενὲς ἦθος, ὑπὸ μηδενὸς ἐπαμπεχόμενον μηδὲ καλαπλατῦνόμενον· ἡ δ' ἀνθρώπου φύσις, εἰς ἔθη καὶ δόγματα καὶ νόμους ἑαυτὴν ἐμβαλοῦσα, κρύπτει τὰ φαῦλα, καὶ τὰ καλὰ μιμεῖται πολλάκις, ὥστε ἢ παντάπασιν ἐξαλεῖψαι καὶ διαφυγεῖν ἐγγενῆ κηλῖδα τῆς κακίας, ἢ c διαλαθεῖν πολὺν χρόνον, οἷον ἔλυτρον τι ἑαυτῇ τὴν πανουργίαν περιβαλοῦσαν· διαλαθεῖν δὲ ἡμᾶς, τοὺς ὥσπερ ὑπὸ πληγῆς ἢ δήγματος ἑκάστου τῶν ἀδικημάτων μόλις ἀναθανομένους τὴν κακίας, μᾶλλον δὲ ὅλως τότε γίγνεσθαι νομίζοντας ἀδίκους ὅτε ἀδικοῦσιν, ἀκολάστους ὅτε ὑβρίζουσιν, καὶ ἀνάνδρους ὅτε φεύγουσιν· ὥσπερ εἴ τις οἴοιτο τοῖς σκορπίοις ἐμφύεσθαι τὸ κέντρον ὅτε τύπτουσιν, καὶ ταῖς ἐχίδναις τὸν ἰὸν ὅτε δάκνουσιν· εὐήθως οἰόμενος. Οὐ γὰρ ἅμα γίγνεσθαι καὶ φαίνεσθαι τῶν πονηρῶν ἕκαστον· ἀλλ' ἔχει μὲν ἐξ ἀρχῆς τὴν κακίαν, χρῆται δὲ, καιρῷ καὶ δυνάμεως ἁπτόμενος, τῷ κλέπτειν ὁ κλέπτης, καὶ τῷ τυραννικὸς ὁ τυ- D ραννικός. Ἀλλ' ὁ θεὸς ἴσως οὐκ ἀγνοεῖ δή που τὴν ἑκάστου διά-

tim ſuam oſtendunt indolem, nulla velatam aut oblitam re: humanum ingenium in mores, opiniones, legeſque ſe conjiciens, ſæpenumero vitiis occultatis bona imitatur, ut aut omnino tandem eluat innatam vitii maculam, aut verſutia tanquam exuvio quodam tectum longo tempore deliteſcat, ac nos fallat: nos, inquam, qui velut icti aut morſi uno quovis flagitiorum vix tandem nequitiam ſentimus, immo tum demum injuſtos fieri putamus homines, cum injuria nos afficiunt, intemperantes cum libidinem exercent, timidos cum fugiunt: non aliter quam ſi quis opinetur ſcorpiis ſtimulum innaſci quando pungunt, et viperis venenum quando mordent. Quæ quidem ſtulta eſt opinio. Non enim ſimul et fit malus aliquis, et malus eſſe cernitur: ſed jam inde ab initio præditus pravitate, occaſionem facultatemque nactus furatur fur, leges violat tyrannicæ indolis homo. At vero deus non ignorat cujuſque ingenium et

θεσιν καὶ φύσιν, ἅτε δὴ ψυχῆς μᾶλλον ἢ σώματος αἰσθάνεσθαι πεφυκὼς, ὅτ' ἀναμένει τὴν βίαν ἢ χερσὶ. γενομένην, καὶ τὴν ἀναίδειαν ἢ φωνῇ, καὶ τὴν ἀκολασίαν ἢ αἰδοίοις κολάζειν. Οὐ γὰρ ἀμύνεται τὰ ἀδικήσαντα κακῶς πάσχων, οὐδὲ ὀργίζεται τῷ ἁρπάσαντι βιασθείς, οὐδὲ μισεῖ τὸν μοιχὸν ὑβρισθείς· ἀλλ' ἰατρείας ἕνεκα τὸν μοιχικὸν καὶ πλεονεκτικὸν καὶ ἀδικητικὸν κολάζει πολλάκις, ὥσπερ ὀπιλημίαν, τὴν κακίαν πρὶν ἢ καταλαβεῖν ἀναιρῶν.

κα'. Ἡμεῖς δὲ ἀρτίως μὲν ἠγανακτοῦμεν ὡς ὀλίγ καὶ βεβαίως τῶν πονηρῶν δίκην διδόντων· νῦν δὲ, ὅτι καὶ πρὶν ἀδικεῖν σίνεσι, τὴν ἕξιν αὐτῶν κολούει καὶ τὴν ὁρμήν, ἐγκαλοῦμεν, ἀγνοοῦντες ὅτι τῷ γενομένῳ πολλάκις τὸ μέλλον, καὶ τὸ λανθάνον τῷ πεφηνότι, χεῖρόν ἐστι καὶ φοβερώτερον· ἃ δυνάμενοι δὲ συλλογίζεσθαι τὰς αἰτίας δι' ἃς σίνεσι μὲν καὶ ἀδικήσαντας, ἐὰν βελτίων ᾖ, ἐνίοις δὲ καὶ

E. 2. ἀδικεῖν ἤνεσι] Sic Venet. Vulgo, ἀδ. ἤνεσι.

naturam, ut qui animam ſuapte natura magis quam corpus ſentiat, neque eo rem differt, ut violentiam jam manibus, impudentiam voce, libidinem pudendis proditam puniat. Non enim ulciſcitur ſe accepta injuria, neque raptori iraſcitur vim paſſus, aut mœchum odit affectus injuria: ſed medicinæ faciendæ cauſa ſæpe plectit ad adulterium, avaritiam, vel injuriam faciendam proclivem, vitium veluti morbum comitialem antevertens priuſquam erumpat.

XXI. Nos interim qui paulo ante indignabamur ob ſera ſontium ſupplicia, nunc id culpamus, quod deus ante quam committantur flagitia ipſum pravum animi habitum coërcet; quippe ignorantes ſæpe futura factis, et occulta apertis deteriora majorique digna metu eſſe: neque docti ratiocinari cauſas, propter quas nonnullos expedit etiam perpetrato ſcelere miſſos facere, alios etiamnum meditantes ma-

ἀφανισμὸν παραλαμβάνειν· ὥσπερ ἀμέλει καὶ φάρμακα οἰκίοις μὲν οὐκ ἁρμόζει νοσοῦσιν, οἰκίοις δὲ λυσιτελεῖ καὶ μὴ νοσοῦσιν, ὑπισχνεῖται δὲ καὶ τοῖς ἐκείνων ἔχουσιν. Ὅθεν
F οὐδὲ πάντα τὰ τῶν τεκόντων σφάλματα εἰς τοὺς ἐκγόνους οἱ θεοὶ τρέπουσιν· ἀλλ' ἐὰν μὲν οὐκ φαύλου γένηται χρηστὸς, ὥσπερ εὐεκτικὸς οὐκ νοσώδους, ἀφεῖται τῆς τοῦ γένους ποινῆς, οἷον ἐκποίητος τῆς κακίας γενόμενος· νέῳ δὲ εἰς ὁμοιότητα μοχθηρᾶς γένους ἀναφερομένῳ προσήκει δή ποθεν, ὡς χρέα κληρονομίας, διαδέχεσθαι τὰ πονηρίας τὰ κόλασιν. Οὐ γὰρ Ἀντιγόνου γε διὰ Δημήτριον, οὐδὲ τὸν πονηρὸν Φυλεὺς δι' Αὐγέαν, οὐδὲ Νέστωρ διὰ Νη-
363 λέα δίκας ἔδωκεν· οὐ κακοὶ μὲν γὰρ, ἀγαθοὶ δὲ ἦσαν· ἀλλ' ὅσων ἡ φύσις ἔτρεξε καὶ προσήκατο τὸ συγγενὲς, τούτων ἡ Δίκη διώκουσα τὴν ὁμοιότητα τὴν κακίας, διεξῆλθεν. Ὡς γὰρ ἀκροχορδόνες καὶ μελάσμαλα καὶ φακοὶ πατέρων ἐν παισὶν ἀφανισθέντες, ἀνέκυψαν ὕστερον ἐν υἱωνοῖς

F. 4. ἀκποίητος] Recepi veriſſimam correctionem, item a Mez. confirmatam.
F. 8. τῶν πονηρῶν] Delet Mez. At Reiſk. corrigit, τῶν παλαι ἡρώων.

leficium pœna anteverti: quomodo medicamentorum quædam non congruunt ægrotantibus, conducunt autem aliis non laborantibus, ſed in periculo quam ægroti verſantibus majore. Hinc eſt, quod non omnia parentum peccata dii in liberos convertunt: ſed ſi quis de malo naſcitur bonus, tanquam bene affecti corpore natus de morboſo, is generis pœna liberatur, veluti e malitia adoptatus in familiam virtutis: at juveni, qui morbo in ſimilitudinem generis refertur atque redigitur vitioſi, ei nimirum convenit tanquam hæredi debitas pœnas vitii perſolvere. Non enim profecto Antigonus propter Demetrium, non Phyleus propter Augeam, non Neſtor propter Neleum ſuſtinuit pœnam: nati enim hi malis, boni ipſi fuerunt: ſed quorum natura amplexa eſt cognatam malitiam, hos Juſtitia ſimilitudinem pravitatis perſequens ſupplicio affecit. Verrucæ, nævi, lentes, parentum in filiis non viſi, aliquando in nepotibus de-

ὑ γυναικοδῆς· καὶ γυνή τις Ἑλληνὶς τεκοῦσα βρέφος μέλαν, εἶτα καινομιγῆ μοιχείας, ἐξανεῦρεν αὐτῷ Αἰθίοπος ὄσαν γενεὰν τεταρτῷ· τοῦ δὲ Πύθωνος τοῦ Νισιβέως παίδων, ὃς ἔναγχος τέθνηκε, λεγομένου τοῖς Σπαρτοῖς προσπεσεῖν, ἐξανιέναι λόγχης τύπον ἐν τῷ σώματι, διὰ χρόνων τοσούτων ἀναφύσης καὶ ἀναδύσης, ὥσπερ ἐκ βυθοῦ, τὸ πρὸς τὸ γένος ὁμοιότητος· οὕτω πολλάκις ἤδη καὶ πάθη ψυχῆς αἱ πρῶται κρύπτουσι γενέσεις καὶ καταδύουσιν, ὕστερον δέ ποτε καὶ δι' ἑτέρων ἐξιλύθησε καὶ ἀπέδωκε τὸ οἰκεῖον εἰς κακίαν ἢ ἀρετὴν ἡ φύσις. B

κβ'. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα εἰπὼν ἐσιώπησα, διαμειδιάσας ὁ Ὀλυμπικός, Οὐκ ἐπαινοῦμέν σε, εἶπεν, ὅπως μὴ δέξωμαι ἀφιέναι τὸν μῦθον, ὡς τοῦ λόγου πρὸς ἀπόδειξιν ἱκανῶς ἔχοντος, ἀλλὰ τότε δώσομεν τὴν ἀπόφασιν ὅταν κἀκεῖνον ἀκούσωμεν. Οὕτως οὖν ἔφην, ὅτι ὁ Σολεὺς Θεσ-

B. 9. κἀκεῖνον] Ita Venet. Vulgo, κἀκεῖνα.

B. 10. ὁ Σολεὺς Θεσπίσιος, ἀνὴρ] Ita Mez. et Reisk. Vulgo, Σολεὺς ὁ Θεσπίσιος ἀνήρ.

nuo apparuerunt: et quædam mulier Græca cum nigrum peperiſſet infantulum, adulterii poſtulata invenit ſe quarto gradu progeniei ab Æthiope procreatam: ac Pythonis Niſibenſis, qui nuper commutavit vitam cum morte, dictus genus a Spartis (hi ſunt homines e ſatis a Cadmo draconis dentibus enati) ducere, filiorum quidam haſtæ figuram in corpore ſuo in lucem extulit, ſimilitudine generis tam multis poſt ætatibus tanquam e profundo emergente. Eodem modo ſæpe animi adfectiones in prima prole occultantur: in poſterioribus propaginibus natura demum ſimilitudinem vitii aut virtutis inſtaurat.

XXII. His dictis ego cum conticuiſſem, ſubridens Olympicus, Non, inquit, laudamus te, ne quaſi ſatis demonſtrato propoſito videamur fabulam dimittere: hac demum audita, pronunciabimus. Tum ego narrationem ſic ſum proſecu-

πέσιος, ἀνὴρ ἐκείνου τῶ γενομένου μεθ' ἡμᾶς ἐκεῖθα
C Πρωτογένους οἰκεῖος καὶ φίλος, ὢν πολλῆ βιώσας ἀκολασίᾳ τὸν πρῶτον χρόνον, εἶτα ταχὺ τ' οὐσίαν ἀπολέσας, ἤδη χρόνον τινὰ καὶ ἀφ' ἑτέρου τ' ἀνάγκην ἐγένετο πονηρὸς, καὶ τὸν πλεῖστον ἐκ μετανοίας διώκων, αὐτὸ τοῖς ἀκολάστοις ἔπαθε πάθος, οἱ τὰς γυναῖκας ἔχοντες μὴ οὐ φυλάττουσι, πρεσβύτας δὲ πειρῶσιν αὖθις ἀδίκως ἑτέρους συνόντας ἀφαιρεῖσθαι. Οὐδενὸς οὖν ἀπεχόμενος αἰσχροῦ φέροντος εἰς ἀπόλαυσιν ἢ κέρδος, οὐσίαν μὲν οὐ πολλὴν, δόξαν δὲ πονηρίας οὐ ὀλίγῳ πλείστην συνήγαγε· μάλιστα δὲ αὐτὸν
D διέβαλεν ἀνενεχθεῖσά τις ἐξ Ἀμφιλόχου μαντεία· πέμψας γὰρ, ὡς ἔοικεν, ἠρώτα τ' θεὸν Εἰ βέλτιον βιώσεται τ' ὑπόλοιπον βίον· ὁ δὲ ἀνεῖλεν, Ὅτι πρᾴξει βέλτιον ὅταν ἀποθάνῃ. Καὶ δὴ πέρας τινὰ τοῦτο μετ' οὐ πολὺν χρόνον αὐτῷ συνέπεσε. Καλενεχθεὶς γὰρ ἐξ ὕψους πρὸς

B. 11. μεθ' ἡμᾶς] Forte καθ' ἡμᾶς, ut Turneb. vel μεθ' ἡμᾶν, ut Mez.

tus. Theſpeſius Solenſis, vir Protogenis, ejus qui hic nobiſcum fuit, familiaris atque amicus, cum primis temporibus perquam diſſolute vixiſſet, atque exinde rem familiarem celeriter perdidiſſet, aliquandiu etiam neceſſitate impellente malis ſe dedit artibus, et pœnitentia ductus, dum divitias ſectatur, idem eſt expertus, quod uſu venire intemperantibus ſolet, qui uxores dum habent, non cuſtodiunt, dimiſſaſque et aliis conjunctas improbe corrumpere conantur. Is ergo Theſpeſius dum nulla turpi re abſtinet, quæ voluptatem aut quæſtum videretur conciliatura, brevi temporis ſpatio opes non ſane magnas, opinionem autem malitiæ ſummam ſibi paravit. Maxime autem eum notavit oraculum ab Amphilocho allatum: cum enim, ut fertur, miſiſſet ad deum, ſcitatum *An reliquum vitæ victurus eſſet melius*, reſponſum fuit, *Melius habiturum poſtquam mortuus foret.* Ac ſane hoc illi quodammodo non poſt multum temporis accidit. De ſublimi enim in cervicem delapſus, ic-

εἰς τραχηλον, ὑ γενομένου τραύματος, ἀλλὰ πληγῆς μόνον, ἐξέβαινε, καὶ τελείως ἤδη περὶ τὰς ταφὰς αὐτὰς ἀνιέναι· ταχὺ δὲ ῥαθεὶς, καὶ παρ' αὑτῷ γενόμενος, ἄπιστόν τινα τῆς βίου τ' μεταβολὴν ἐποίησεν. Οὔτε γὰρ διαφόρους περὶ τὰ συμβόλαια γινώσκουσιν ἕτερον Κίλικες ἐν τοῖς τότε χρόνοις γινόμενον, οὔτε πρὸς τὸ θεῖον ὁσιώτερον, οὔτε λυπηρότερον ἐχθρῆς, ἢ βεβαιότερον φίλου· ὥστε καὶ ποθεῖν τὸν ἐντυγχάνοντας αὐτῷ τὴν αἰτίαν ἀκοῦσαι τῆς διαφορᾶς, ἐκ τοῦ τυχόντος οἰομένους γεγονέναι διακόσμησιν εἰς ἦθος τοσαύτην, ὅσην ἐν ἀληθείᾳ ἐσχηκέναι τὸν Πραστογένει καὶ τοῖς ὁμοίοις ὑπάρχειν τὴν φίλων. Ἐπεὶ γὰρ ἐξέπεσε τὸ φρονεῖν τοῦ σώματος, οἷον ἐν πλοίῳ κυβερνήτης εἰς βυθὸν ἀπορριφεὶς πάθοι τοιοῦτον, ὅταν ὑπὸ τὴν μεταβολὴν ἔχῃ· εἶτα μικρὸν ἐξαρθεὶς, ἔδοξεν ἀναπνεῖν ὅλος, καὶ θεωρᾶν πανταχό-

E. 2. ἐντυγχάνοντας αὐτῷ] Ita Ald. Baſ. Xyl. A. Moſc. 1. 2. Mez. Vulgo, ἐντυγχάνοντας αὐτοῦ.
E. 3. γεγονέναι διακόσμησιν] Sic Jannot. Schott. Mez. Vulgo, γεγονέναι τῆς διαφορᾶς διακόσμησιν.
E. 9. ὅλος] Sic Ald. Baſ. Xyl. Moſc. 1. 2. Colleg. Nov. et Var. lect. A. Vulgo, ὅλως.

tu abſque ullo vulnere accepto mortuus eſt, tertiaque poſt die ſub ipſam funerationem revixit. Mox recuperatis viribus ad ſe reverſus, incredibilem quandam vitæ mutationem inſtituit. Nam neque juſtiorem in contractibus ullum eo tempore noverunt Cilices, neque majore adverſum deos pietate, neque hoſtibus moleſtiorem, neque magis fidum amicis. Quo factum eſt, ut quibus res cum ipſo erat, cauſam cognoſcere tantæ diverſitatis averent, non vilem aut vulgarem eam fuiſſe arbitrantes. Quam eorum fuiſſe veram opinionem, intelligi poteſt ex his quæ ipſe Protogeni, aliiſque bonis amicis narravit. Nam ſimul atque mens corpore excidit, principio ejuſmodi ſenſit mutationem, qualis eveniat gubernatori e navi in profundum mare abjecto. Deinde paululum elatus, viſus eſt ſibi totus reſpirare, et ani-

ε θεν, ὥσπερ ἑνὸς ὄμματος ἀνοιχθέισης τ̃ ψυχῆς. Εὖρε δὲ τ̃ὰ πρεσβύτερον ἤθεν ἄλλ' ἢ τὰ ἄστρα παμμεγέθη, καὶ ἀπέχοντα πλῆθος ἀλλήλων ἄπλετον, αὐγήν τε τῇ χροιᾷ θαυμασὴν ἀφιέντα καὶ τόνον ἔχοντα· ὥστε τ̃ὴν ψυχὴν ἐποχουμένην, λείως οἷον ὥσπερ ἐν γαλήνῃ τῷ φωτὶ ῥᾳδίως πάντη καὶ ταχὺ διαφέρεσθαι. Τὰ δὲ πλεῖστα τ̃ῶν θαυμάτων παρέλιπεν, ἔφη τὰς ψυχὰς τ̃ῶν τελευτώντων κάτωθεν ἀνιούσας πομφόλυγα φλογοειδῆ ποιεῖν ἐξισαμένην
364 τῷ ἀέρος, εἶτα ῥηγνυμένης ἀτρέμα τ̃ὴν πομφόλυγος ἀκαθαίνειν τύπον ἐχούσας ἀνθρωποειδῆ, τὸν δὲ ὄγκον εὐσταλεῖς· κινεμένας δὲ οὐχ ὁμοίως, ἀλλὰ τὰς μὲν ἀκριβεστέρᾳ ἐλαφρότητι θαυμασῇ, καὶ διάτασιν ἐπ' εὐθείας ἄνω, τὰς δὲ, ὥσπερ οἱ ἄτρακτοι, παρελιγμένας ἅμα κύκλῳ· καὶ τοτὲ μὲν κάτω, τοτὲ δὲ ἄνω ῥεπούσας μικτήν τινα φέρεσθαι καὶ τεταραγμένην κίνησιν, καὶ πολλῷ πάνυ χρόνῳ καὶ μόλις ἀποκαθισαμένην. Τὰς μὲν οὖν πολλὰς ἠγνόει

F. 5. οἷον ὥσπερ] Mss. delet. οἷον. Reiskius corrigit, ὥσπερ γὰρ.

ma veluti unico oculo aperta undiquaque circumſpicere. Conſpexit autem nihil eorum quæ antea: ſed ſtellas ingentes, et inter ſe immenſis diſtantes intervallis, ſplendoremque admirabilis coloris emittentes efficacitate præditum, ita ut anima eo leviter vecta, tanquam in ſerenitate in lumine uſquequaque celeriter vagaretur. Prætereo hic plurima ſpectacula ab eo commemorata. Animas autem morientium narrabat cum ſurſum adſcendunt, aëre cedente bullam efficere flammeam: qua deinde ſenſim rupta, exeant forma præditæ humana, mole exigua, et motu non ejuſdem omnibus modi: quaſdam enim celeritate admirabili exilire, et ad rectam lineam ſurſum emicare: alias fuſi inſtar in orbem converſas, alias ſurſum, alias deorſum vergendo, mixta quadam et turbida moveri agitatione, vix longo admodum temporis tractu ſubſiſtente. Pleraſque earum ignorabat,

τίνες εἰσί· δύο δὲ ἢ τρεῖς ἰδὼν γνωρίμους ἐπειρᾶτο προσ-
μίξαι καὶ προσφθεῖναι· αἱ δ' ὅτε ἤκουον, ὅτε ἦσαν παρ' ἑαυταῖς,
ἀλλ' ἔκφρονες καὶ διεπτοημέναι, πᾶσαν ὄψιν ἀποφεύγουσαι καὶ B
φαῦλιν, ἐρέμβοντο πρῶτον αὐταὶ καθ' ἑαυτάς, εἶτα πολ-
λαῖς ὁμοίως διακεκμηκυίαις ἀντυγχάνουσαι καὶ περιπλεκό-
μεναι, φοραί τε πάσας πρὸς ἡδὲν ἀκρίτως ἐφέροντο, καὶ
φωνὰς ἵεσαν ἀσήμους, οἷον ἀλαλαγμούς, θρήνοις καὶ φόβοις
μεμιγμένας· ἄλλαι δὲ ἄνωθεν ἐν ἄκρῳ τῷ περιέχοντος,
ὀφθῆναί τε φαιδραί, καὶ πρὸς ἀλλήλας ὑπ' εὐμενείας
θαμὰ προσάζουσαι, τὰς δὲ χαροβόδεις ἐκείνας ἐκπεπό-
μεναι, διεσήμηνον, ὡς ἔοικεν, συμβολὴ μὴν εἰς ἑαυτὰς τὸ
δυσχερῶνον, ἐκπεταύσει δὲ καὶ διαχύσει τὸ χαῦρον καὶ προσ- C
ιέμενον. Ἐνταῦθα μίαν ἔφη συγγενοῦς τινος ἰδεῖν, ἀμύ-
τοι σαφῶς· ἀποθανεῖν γὰρ ἔτι παιδὸς ὄντος· ἀλλ' ἐκεί-
νῳ προσανάγουσαν ἐγγὺς, εἰπεῖν, Χαῖρε Θεαιτέσιε· θαυ-

C. 1. διαχύσει] Sic. A. et Venet. Vulgo, διαλύσει.

C. 2. συγγενοῦς τινος ἰδεῖν] Sumſi ἰδεῖν ex Coll. Muret. Jannot. Pol. idem Mez. annotavit ex libro vetere. Vulgo, deeſt.

ut retulit, quorum eſſent: duas aut tres notas ſibi cum conſpexiſſet, conatus eſt accedere et alloqui: illæ autem neque audiebant, neque apud ſe erant, ſed mentis expertes ac conſternatæ, omnem conſpectum tactumque fugientes vagabantur primum ſeorſim unaquæque, deinde multis eodem modo affectis obviam factæ et implicatæ, motibus promiſcuis et temerariis ciebantur, voceſque edebant obſcuras, quaſi vociferationes ejulatu et pavore mixtas. Aliæ autem ſupra in ſummo ambientis erant adſpectu ſplendidæ, et invicem ob benevolentiam coëuntes, tumultuantibus iſtis vitatis: ſignificabant nimirum ſeſe in ſe contrahendo moleſtiam, extendendo autem et pangendo gaudium et approbationem. Ibi aiebat quandam cujuſdam cognatorum animam, quem utpote ipſo puero mortuum, non ſatis bene agnoſceret, prope acceſſiſſe, ac dixiſſe, *Salve Theſpeſi.* Mira-

μάσαντος δὲ αὐτῷ, καὶ φήσαντος ὡς ὁ Θεσπέσιος ἀλλ' Ἀριδαῖός ἐστι, Πρότερόν γε, φάναι, τὸ δὲ ἀπὸ τοῦδε, Θεσπέσιος· οὐδὲ γὰρ τοι τέθνηκας, ἀλλὰ μοίρᾳ τινὶ θεῶν ἥκεις δεῦρο τῷ φρονοῦντι· τίω δὲ ἄλλην ψυχὴν, ὥσπερ ἐγκύριον, ἐν τῷ σώματι καταλέλοιπας· σύμβολον δέ σοι καὶ νῦν καὶ αὖθις ἔστω τὸ τὰς ψυχὰς τῶν τεθνηκότων
D μήτε σκιὰν ποιεῖν, μήτε σκαρδαμύττειν. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Θεσπέσιος, ἤδη τε μᾶλλον ἑαυτὸν τῷ λογίζεσθαι συνήγαγε, καὶ ἀμφιβλέψας, εἶδεν ἑαυτῷ μὲν τινα σκιαμορφωμένην ἀμυδράν τινα καὶ σκιώδη γραμμὴν, ἐκείνους δὲ φωσφορουμένους κύκλῳ καὶ διαφανεῖς ὄντας, οὐ μὴν ὁμοίως ἅπαντας· ἀλλὰ τοὺς μὲν, ὥσπερ ἡ καθαρωτάτη παντέλεως, ἓν χρῶμα λεῖον καὶ συνεχὲς καὶ ὁμαλῶς ἴσχοντας· ἑτέρων δὲ φολίδας τινὰς διατρεχούσας ἢ μώλωπας ἀραιοὺς· ἄλλους δὲ κομιδῇ ποικίλους καὶ ἀτόπους ἦ ὄψιν, ὥσπερ

C. 10. καὶ αὖθις] ς sumsi ex Venet. Colleg. Nov. Mosc. 2. Vulgo, deest.
D. 3. μέν τινα] τινα delendum.
D. 5. ἐντὸς] Forte, ἐκτός.

tum se respondisse, *Non Thespesius ego sum, sed Aridæus.* Tum animam intulisse, *Prius quidem Aridæus fuisti, postmodo autem Thespesius eris: non enim mortem obiisti, sed divino quodam fato tua huc venit mens, reliquis animæ facultatibus veluti anchora in corpore relictis: atque rursum nunc tibi argumento hoc sit, quod animæ defunctorum neque umbram faciunt, neque connivent.* His auditis Thespesius jam et magis colligere se et ad rationis usum redire cœpit, et cum perspexisset, animadvertit sibi comitari appendicis loco obscuram quandam et umbrosam lineam, illas vero animas fulgore circundari et intus esse pellucidas, non omnes tamen eodem modo: nimirum alias plenæ instar purissimæ Lunæ unum colorem lævem ac continentem æquabiliter exhibere: alias squamis quibusdam exilibus ac vibicibus percurrentibus maculatas: alias admodum vario et insolenti adspectu, nigris notis viperarum instar

οἱ ἔχεις, μελάσμασι κατεστιγμένους· ἄλλους δὲ τινας, ἀμβλείας ἀμυχὰς ἐχούσας. Ἔλεγεν οὖν ἔκαστα φράζων ὁ τῆς Θεσπεσίου συγγενὴς, (οὐδὲν γὰρ οὕτω κωλύει ταῖς ψυχαῖς ὀνόμασί τ' ἀνθρώπων προσαγορεύειν) ὡς Ἀδράστεια μὲν Ἀνάγκης καὶ Διὸς θυγάτηρ, ὅτι πᾶσι τιμωρὸς ἀναπάλτω τέτακται τοῖς ἀδικήμασι· καὶ τῶν πονηρῶν οὔτε μέγας οὐδεὶς οὔτε μικρὸς γέγονεν, ὥστε ἢ λαθὼν ἀφαφεύγειν ἢ βιασάμενος· ἄλλη δὲ ἄλλη τιμωρία τοῖς οὐσῶν φύλαξι καὶ χειρουργῷ προσπίπει· τοὺς μὲν γὰρ εὐθὺς ἐν σώματι καὶ ἀφ' σωμάτων κολαζομένους μεταχειρίζεται ποινὴ ταχεῖα, προφῷ τινὶ τρόπῳ καὶ προσηλέποντι πολλὰ τῶν καθαρμῶν δεομένων· ὧν δὲ μεῖζόν ἐστιν ἔργον ἡ περὶ τ' κακίαν ἰατρεία, τούτους Δίκη μετὰ τελευτὴν ὁ δαίμων προδιδόασι· τοὺς δὲ πάμπαν ἀνιάτους ἀπεσαμένης ἡ Δίκης, ἡ τρίτη καὶ ἀγριωτάτη τῶν Ἀδραστείας ὑπουργῶν Ἐρινὺς, μεταβᾶσα πλανωμένους καὶ περιφοίτον-

E. 8. ἄλλη δὲ ἄλλη] Ita repoſui, loco vulgati ἄλλα δὲ ἄλλα. Xylander edidit, ἄλλη δὲ ἄλλῳ.

compunctas: alias etiam obtuſis diſtinctas fiſſuris. Cæterum ſingula enarrans Theſpeſii ille cognatus (nihil enim impedit, quin hominum nominibus animas adficiamus) docuit Adraſteam Jovis et Neceſſitatis filiam omnibus flagitiis vindicem ſupremo loco collocatam eſſe: neque malorum quemquam ita vel magnum vel parvum umquam fuiſſe, ut aut latendo aut vim faciendo pœnæ ſubducere ſe potuerit. Porro alios aliter puniri, et ipſam tria ſuppliciorum genera tueri atque exſequi. Quoſdam enim, aiebat, ſtatim in corpore et per corpora plectendos pœna velox arripit miti quadam ratione, et quæ multa omittat expiationis indigentia. Quorum vero malitia operoſiorem flagitat medicinam, eos genius poſt mortem Juſtitiæ tradit. Prorſus autem inſanabiles Juſtitia repellente, tertia et ſæviſſima Adraſteæ adminiſtrarum Erinnys hinc inde vagantes at-

ὡς ἄλλον ἄλλως, οἰκτρῶς τε καὶ χαλεπῶς ἅπαντας ἠφά-
563 νισε καὶ κατέδυσεν εἰς τὸ ἄῤῥητον καὶ ἀόρατον. Τῶν δ' ἄλ-
λων, ἔφη, δικαιώσεων, ἡ μὲν ὑπὸ τ ποινῆς ἐν τῷ βίῳ,
ταῖς βαρβαρικαῖς ἔοικεν. Ὡς γὰρ ἐν Πέρσαις τ κο-
λαζομένων τὰ ἱμάτια καὶ τὰς τιάρας ἀποτίλλουσι καὶ
μαστιγοῦσιν, οἱ δὲ παύσασθαι δακρύοντες ἀντιβολῶσιν·
οὕτως αἱ ἀφ' ἡμάτων καὶ ἀφ' σωμάτων κολάσεις
ἀφὴν οὐκ ἔχουσι δριμεῖαν, οὐδὲ αὐτῆς ὑπολαμβάνουσι
τῆς κακίας, ἀλλὰ πρὸς δόξαν αἱ πολλαὶ καὶ πρὸς
ἦθος αὐτοῦ εἰσιν. Ὃς δ' ἂν ἐκεῖθεν ἀκόλαστος ἐν-
θαῦτα καὶ ἀκάθαρτος ἥκῃ, τοῦτον ἡ Δίκη ἀφελαβοῦσα
τῇ ψυχῇ καθαφανῆ γυμνόν, εἰς οὐδὲν ἔχοντα καλαδῦναι
B καὶ ἀποκρύψασθαι καὶ πρεπεῖαν τιὼ μοχθηρίαν, ἀλλὰ
πανταχόθεν καὶ ὑπὸ πάντων καὶ πάντα καθορώμενον, ἔδειξε
πρῶτον ἀγαθοῖς γονεῦσιν, ἂν τοῦ ὦσι, προγόνοις αὐτῶ
προσπλυτὸν ὄντα καὶ ἀνάξιον· ἐὰν δὲ φαῦλοι, κολαζομέ-

que fugientes curſu adſequens miſerabiliter atque immaniter univerſos abolet, inque locum demergit qui neque cerni oculis, neque viſu adiri poteſt. De cæteris vindictis, ea quæ in hac vita pœnam infligit, barbaricarum eſt ſimilis. Sicut enim apud Perſas eorum qui puniuntur veſtes atque tiaras convellunt ac flagellant, ipſis plorantibus et ut deſiſtatur cœpto obſecrantibus: ita ſupplicia quæ a facultatibus et corporibus exiguntur, vehementem non inferunt ictum, neque ipſam attingunt malitiam, ſed pleraque tantum opinionem quandam ſenſumque externum pœnæ præbent. Qui vero hinc pœna evitata et inexpiatus eo pervenit, hunc excipiens Juſtitia conſpicuum atque nudum, ac qui pravitatem ſuam nulli rei immergere, nullo velare modo poſſit, ſed undiquaque ab omnibus talis qualis eſt perſpiciatur, primum parentibus ac majoribus ſuis probis, ſi quidem tales ſint, demonſtrat, indignum ipſis atque conſpuendum: ſin mali fuerunt, pœnas eorum videns, ipſis viciſſim cernen-

νως ὀπιδὼν ἐκείνως καὶ ὀφθείς, διαμῆται πολὺν χρόνον ἐξαμβλύμενος ἕκαστον τῶν παθῶν ἀλγηδόσι καὶ πόνοις, οἱ τοσαύτῳ μεγέθει καὶ σφοδρότητι τὰς διὰ σαρκὸς ὑπερβάλλουσιν, ὅσῳ τὸ ὕπαρ ἂν εἴη τῆς ἐνεργείας ἐναργέστερον. Οὐλαὶ δὲ καὶ μώλωπες ὀπὶ τῶν παθῶν ἐκάστου τοῖς μὲν μᾶλλον ἐμμένουσι, τοῖς δὲ ἧττον. Ὅρα δέ, εἶπε, τὰ C ποικίλα ταῦτα καὶ παντοδαπὰ χρώματα τῶν ψυχῶν· τὸ μὲν ὄρφνιον καὶ ῥυπαρὸν, ἀνελευθερίας ἀλοιφὴν καὶ πλεονεξίας· τὸ δὲ αἱματωπὸν καὶ φλέγμενον, ὠμότητος καὶ πικρίας· ὅπου δὲ τὸ γλαύκινόν ὄψιν, ἐντεῦθεν ἀκρασία τις περὶ ἡδονὰς ἐκτέτριπται μόλις· κακόνοια δ' ἐνεῖσα μετὰ φθόνου τινὶ τὸ ἰῶδες καὶ ὑπόπολιον, ὥσπερ αἱ σηπίαι τὸ μέλαν, ἀφίησιν. Ἐκεῖ γὰρ ἥ τε κακία τῆς ψυχῆς τεθηπομένης ὑπὸ τῶν παθῶν καὶ τερπόμενα τὸ σῶμα τοῖς χρόαις ἀναδίδωσιν, ἐνταῦθα δὲ καθαρμοῦ καὶ κολάσεως πέρας ὄψει, τούτων ἐκλελειμμένων παντάπασι, τῇ ψυχῇ αὐ-

C. 6. κακόνοια δ' ἐνοῦσα] Huc ſatis manifeſto codicum veſtigia ducunt. Vulgo, κακὸν οἷα δεινὸν οὖσα.

C. 11. ἐκλελειμμένων παντάπασι] Forte explendum ita, ἐκλελειμμένων, ὥστε παντάπασι.

tibus plectitur per longum ſatis tempus, ſingula vitia iis luens doloribus ac cruciatibus, qui magnitudine et vehementia tanto ſuperant corporis dolores, quanto res vera eſt quam ſomnium efficacior. Cicatrices autem et vibices reſtant a ſingulis vitiis, majores aliis, aliis minores. Jam mihi, aiebat, conſpicere varios iſtos animarum et omnigenos colores. Squalidus iſte et caliginoſus, illiberalium ſordium eſt pigmentum atque avaritiæ: ſanguinolentus et igneus, crudelitatis atque ſævitiæ: cœruleus intemperantiæ circa voluptates: lividus ac violaceus, et qualis atramenti quod ſepia emittit, invidiæ ac malignitatis. Etenim ut hic vitiolitas per animæ motus in corpora certos colores didit: ita ibi color finis eſt luſtrationis atque pœnæ. His coloribus omnino deterſis, anima ſplendida et macularum ex-

D γοειδῆ καὶ σύγχρουν γίνεσθαι. Μέχρι δὲ ὅ ζῶντα ἔνεστι, γίνονταί τινες ὑποτροπαὶ τῶν παθῶν, σφυγμὸς ἔχουσαι καὶ πίδησιν, ἐνίαις μὲν ἀμυδρὰν καὶ ταχὺ κατασβεννυμένην, ἐνίαις δὲ νεανικῶς ἐντεινούσαν· ὧν αἱ μὲν πάλιν καὶ πάλιν κολασθεῖσαι τὴν προσήκουσαν ἕξιν καὶ διάθεσιν ἀναλαμβάνουσι· τὰς δὲ αὖθις εἰς σώματα ζώων ὑπέστρεψεν βιαιότητος ἀμαθίας καὶ φιληδονίας εἶδος· ἡ μὲν γὰρ ἀσθένεια λόγου καὶ δι' ἀργίαν τοῦ θεωρεῖν, ἔρρεψε τῷ πρακτικῷ πρὸς γένεσιν· ἡ δὲ ὀργάνου ὅ ἀκολάστου δεο-

E μένη, ποθεῖ τὰς ὑπερθυμίας συμπλάσαι ταῖς ἀπολαύσεσι, καὶ συνεπαίρεσθαι μετὰ σώματος· ἐνταῦθα γὰρ οὐδὲν ἡ σκιά τις ἀτελὴς καὶ ὄναρ ἡδονῆς πλήρωσιν οὐκ ἐχούσης πάρεστι. Ταῦτα δὲ εἰποῦν, ἦγεν αὐτὸν ταχὺ μάλ', ἄπλετον δέ τινα τόπον, ὡς ἐφαίνετο, διεξιόντα ῥᾳδίως καὶ ἁπλανῶς, οἷον ὑπὸ πηρᾶν τοῦ ὅ φωτὸς αὐτῶν ἀναφερόμενον· μέχρις ὅ τοῦ τι χάσμα μέγα καὶ κάτω δῖνον ἀφι-

D. 7. βιαιότης] Jun. βιαιοτάτης.

pers redditur. Quandiu autem inhærent, reciprocant affectus cum ſaltu quodam et agitatione, quæ in quibuſdam languidior eſt ac facile exſtinguitur, in aliis vehementer ſe intendit. Atque harum animarum aliæ iterum iterumque punitæ convenientem ſibi habitum affectionemque tandem adipiſcuntur: alias rurſum in corpora animalium expellit violentia quædam inſcitiæ et cupiditatis voluptatum genus: nam rationis imbecillitas ob contemplatricis facultatis ſocordiam activam inclinat ad procreationem: hæc cum inſtrumentum intemperantiæ deſideret, cupit ſuos appetitus ad fruendum perducere, et per corpus implere; iſthic enim nihil niſi umbra quædam imperfecta et ſomnium voluptatis nunquam implendæ adeſt. Hæc locutus, Theſpeſium celeriter ſane, cæterum per immenſum ſpatium, ut apparebat, produxit, facile atque expedite pergentem, quippe qui ſplendore luminis tanquam alis veheretur, do-

κόμμος, ἕως δ' ἐχώσης ἀπελείφθη δυνάμεως, καὶ τὰς ἄλλας ψυχὰς εἴασε τοῦτο παθούσας ἐκεῖ· συστελλόμεναι γὰρ ὥσπερ αἱ ὄρνιθες, καὶ καλαφερόμεναι, κύκλῳ τὸ χάσ- F
μα περιήεσαν· ἄντικρυς δὲ περᾶν οὐκ ἐτόλμων, εἴσω μὴ ὀφθῆναι, τοῖς βακχικοῖς ἄντροις ὁμοίως ὕλη καὶ χλωρότητι καὶ χλόαις ἀνθέων ἁπάσαις ἀμφιπεποικιλμένον· ἀνέπνει δὲ μαλακὴν καὶ θερμὴν αὔραν, ὀσμὰς ἀναφέρουσαν ἡδονῆς τε θαυμασίας, καὶ κράσιν, οἷον ὁ οἶνος τοῖς μεθυσκομένοις, ἐμποιοῦσαν· εὐωχούμεναι γὰρ αἱ ψυχαὶ ταῖς εὐωδίαις, διεχέοντό τε καὶ πρὸς ἀλλήλας ἐφιλοφρονοῦντο· καὶ τὸν τόπον ἀν κύκλῳ κατεῖχε βακχεία καὶ γέλως, καὶ πᾶσα μοῦσα παιζόντων καὶ τερπομένων. Ἔλεγε δὲ ταύ- 566
τη τὸν Διόνυσον εἰς θεοὺς ἀνελθεῖν, καὶ τὴν Σεμέλην ἀνάγειν ὕστερον· καλεῖσθαι δὲ λήθης τὸν τόπον. Ὅθεν οὐδὲ διατρίβειν βουλόμενον εἴα τὸν Θεσπέσιον, ἀλλ' ἀφεῖλε βίᾳ,

F. 2. εἴσω μὴν—διαπεποικιλμένον] Addendum ἦν.
F. 6. οἷον] Legendum, οἷαν Mez.
A. 4. ἀφεῖλε] Legendum ἀφεῖλκε.

nec ad magnum quendam hiatum deorſum penetrantem fuit perventum: ibi deſertus a vi eum tenente, vidit alias idem pati animas. Inſtar avium enim coëuntes eo, atque in orbem circum hiatum obambulantes, recta tranſire non audebant. Ipſe hiatus intus bacchici in morem antri conſpiciebatur materia, viriditate, et floribus omnis generis varie ornatus: exhalabat autem lenem auram quæ odorem exhibebat ſuavitatis admirabilis, eamque temperiem adferebat fruentibus, quam vinum ſolet ebriis; nam fragrantia illa perfruentes animæ, lætitia perfundebantur, ſibique invicem blandiebantur. Circa eum locum in orbem erat bacchatio, riſus, omniſque jocantium et ſeſe oblectantium muſa. Atque ea, cognatus ille Theſpeſii dicebat, Bacchum in deos abiiſſe, Semelemque poſtea eodem adduxiſſe: vocari autem *Lethæ*, (id eſt Oblivionis,) locum. Itaque cupientem non paſſus eſt ibi commorari Theſpeſium, ſed vi abſtraxit, ſimul

διδάσκων ἅμα καὶ λέγων ὡς ἐκτίκτεται καὶ ἀνηγρέν-
νηται τὸ φρονοῦν ὑπὸ τῆς ἡδονῆς· τὸ δὲ ἄλογον καὶ σωμα-
τοειδὲς ἀρδόμενον, καὶ σαρκούμενον, ἐμποιεῖ τῷ σώματος
μνήμῃ, ἐξ δὲ τῆς μνήμης ἵμερον καὶ πόθον ἕλκοντα
πρὸς γένεσιν, ἣν οὕτως ὠνομάσθαι νεῦσιν ὑπὶ γῆν οὖσαν,
ὑγρότητι βαρυνομένης τῆς ψυχῆς. Ἄλλων οὖν τοσαύ-
των διελθὼν ὁδὸν, ἔδοξεν ἀφορᾶν κρατῆρα μέγαν, εἰς δὲ
Β τοῦτον ἐμβάλλοντα ῥεύματα, τὸ μὲν, ἀφρῷ θαλάσσης ἢ
χιόνι λευκότερον, τὸ δὲ, οἷον ἶρις ἐξανθεῖ τὸ ἀληθινὸν,
ἄλλα δ' ἄλλαις βαφαῖς κεχρωσμένα, πρόσωθεν ἴδιον
ἐχούσαις φέγγος· ὡς δὲ πλησίον ἦλθεν, ὁ κρατὴρ ἐκεῖ-
νος ἀφανισθέντος μᾶλλον τοῦ περιέχοντος, τῶν τε χρω-
μάτων ἀμαυρουμένων, τὸ ἀνθηρότερον ἀπέλειπε πλὴν
τῆς λευκότητος. Εἶδε δὲ τρεῖς δαίμονας ὁμοῦ καθη-
μένους ἐν σχήματι τριγώνου, πρὸς ἀλλήλους τὰ ῥεύματα
μέτροις τισὶν ἀναμετροῦντας. Ἔλεγεν οὖν ὁ τοῦ Θεσπε-

A. 9. ἐπὶ γῆν οὖσαν] Unice hoc verum, ut nec Mez. nec Reisk. fugeret, in nullo librorum noſtrorum repertum, qui omnes, ut vulgo, ἐπιτείνουσαν.

docens, præ voluptate colliquari et humectari mentem: brutam vero partem rigatam et corroboratam, memoriam corporis excitare: ex ea deſiderium naſci, quod trahat ad generationem, quæ ſic dicatur γένεσις cum ſit ἐπὶ γῆν νεῦσις, inclinatio in terram. Tantundem porro itineris ubi confecit Theſpeſius, viſus eſt ſibi videre ingentem craterem, inque eum rivos influere, quorum alius candidior maris ſpuma aut nivibus eſſet, alius purpuram arcus cœleſtis referret, alii aliis coloribus infecti eminus ſuum perhiberent ſplendorem: ut propius acceſſit, crater ambiente aëre magis abolito, et obſcuratis coloribus floridiſſimum retinuit abſque albedine colorem. Vidit autem tres genios ibi in formam trianguli conſidentes, qui aquam influentem inter ſe menſuris quibuſdam dimetirentur. Huc uſque, aiebat

σὺν ψυχοπομπὸς, ἀχρι τότε τὸν Ὀρφέα προσελθεῖν, ὅτε τὴν ψυχὴν τῆς γυναικὸς μετῆει, καὶ μὴ καλῶς διαμνημονεύσαντα λόγον εἰς ἀνθρώπους κίβδηλον ἐξενεγκεῖν, ὡς κοινὸν εἴη μαντεῖον ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνος καὶ Νυκτός· C
ὄδενὸς γὰρ Ἀπόλλωνι Νύκτα κοινωνεῖν· ἀλλὰ τοῦτο μὴν ἔφη, Νυκτός ἐστι καὶ Σελήνης μαντεῖον κοινὸν, οὐδαμοῦ τῆς γῆς περαῖνον, οὐδ' ἔχον ἕδραν μίαν, ἀλλὰ πάντη πλανητὸν ὑπὸ τοὺς ἀνθρώπους ὀνυπνίοις καὶ εἰδώλοις· οὐ τότε γὰρ οἱ ὀνειροι μαγεύμενοι, ὡς ὁρᾷς, τῷ ἀπατηλῷ καὶ ποικίλῳ τὸ ἁπλοῦν καὶ ἀληθὲς ὠφελαμβάνοντες, διαπείθουσι. Τὸ δὲ Ἀπόλλωνος ἐκ κάτοιδας, D
εἶπεν, οὐδὲ κατιδεῖν ἔστι δυνατὸς· ἀναστήρει γὰρ οὐκ ὑπιδύεται, οὐδὲ καλῷ τὸ τῆς ψυχῆς ὑπόγειον, ἀλλὰ κατείνει τῷ σώματι προσηρτημένον. Ἅμα δ' ἐπιφέρετο προσάγων ὑπόδειγμα τῷ φῶς οὐκ ἔξω τρίποδος, ὡς ἔλεγε, διὰ τὸ κόλπων τῆς Θέμιδος ἀναφερόμενον εἰς τὸν Παρ-

B. 10. προσελθεῖν] Lege προελθεῖν
C. 6. περαῖνον] Vulgabatur περαῖνον μαντεῖον. Ultimum in A. deletum eſt: in Venet. numquam fuit.

Theſpeſii animæ ductor, Orpheum perveniſſe, quo tempore animam uxoris quæſivit: et non probe memoria ſuggerente falſum hunc ad homines ſparſiſſe ſermonem, *Oraculum quod apud Delphos eſt, Apollini eſſe cum Nocte commune*; cum quidem commune Apollini cum Nocte ſit nihil. Verum hoc, addebat, Noctis eſt et Lunæ commune Oraculum, nullo terræ fine incluſum, neque una certa fixum ſede, ſed quod uſquequaque inter homines viſis ſomniiſque vagetur. Hinc enim ſomnia, ut vides, temperata, et fallaci ac vario ſimplex verumque adſciſcentia diſſeminantur. Apollinis autem neque vidiſti, neque videre potes: altius enim ſe non effert neque concedit animæ terreſtris portio, ſed deorſum tendit a corpore dependens. Simulque conatus eſt adducto Theſpeſio oſtendere lumen, quod, ut narrabat, e tripode per ſinus Themidis enititur in Parnaſſum:

ναόν· καὶ προθυμούμενος ἰδεῖν, οὐκ εἶδεν ὑπὸ λαμπρότητος, ἀλλ' ἤκουε παρὰ φωνὴν ὀξεῖαν γυναικὸς, ἐν μέτρῳ φθέγγεσθαι ἄλλα τέ τινα, καὶ χρόνον, ὡς ἔοικε, τῆς ἐκείνου τελευτῆς. Ἔλεγε δὲ ὁ δαίμων τὴν φωνὴν τῆς Σιβύλλης· εἶδεν γὰρ αὐτὴν περὶ τὰ μελλόντων ἐν τῷ προσ-
Ε ώπῳ τῆς σελήνης περιφερομένην. Βουλόμενος οὖν ἀκροᾶσθαι πλείονα, τῇ ῥύμῃ τῆς σελήνης εἰς τἀναντίον ὥσπερ ἐν ταῖς δίναις ἐξεώσθη, καὶ βραχέα παρήκουσεν· ὧν ἦν καὶ τὸ περὶ τοῦ Βέσβιον ὄρος καὶ τὴν Δικαιαρχείαν ὑπὸ πυρὸς φορᾷ γενησομένην· καὶ τι κομμάτιον περὶ οὗ τότε ἠγεμόνος, ὡς Ἕλλὸς ἐὼν, νόσῳ τυραννίδα λείψει. Μετὰ δὲ ταῦτα, περὶ τὴν ὄψιν τῶν κολαζομένων ἐτρέποντο. Καὶ τὰ μὲν πρῶτα, δυσχερεῖς καὶ οἰκτρὰς εἶχον ὄψεις μόνον· ἐπεὶ δὲ καὶ φίλοις καὶ οἰκείοις καὶ συμπάσιν ὁ Θεσπέσιος ὤφθη ἀναδυόμενος κολαζομένοις ἐνετύγχανε, οἱ καὶ
Ϝ δεινὰ παθήματα καὶ τιμωρίας ἀοχήμονας καὶ ἀλγεινὰς

Ε. 4. Δικαιαρχίαν—φορᾷ] Legendum Δικαιαρχείας ὑπὸ πυρὸς φθορᾷ.

ſed cum id is videre cuperet, præ ſplendore non conſpexit: audivit tamen præteriens vocem acutam mulieris, carmine edentis cum alia quædam, tum tempus etiam quo ipſe extremum eſſet vitæ diem confecturus. Dicebat autem genius vocem hanc eſſe Sibyllæ, quæ in facie Lunæ circumvehens futura caneret. Cum autem plura vellet audire, impetu Lunæ veluti fluctu in diverſam partem compulſus, pauca percepit: e quibus fuit etiam vaticinium de monte Veſuvio, et Dicæarcheæ conflagratione, ac de principe ejus temporis verſiculum hunc, *Bonus cum ſit, morbo tyrannidem finiet.* Secundum hæc ad ſpectanda ſupplicia ſe converterunt. Atque initio quidem tantum difficilia et miſerabilia viſa ipſis ſunt oblata: poſt in amicos etiam, familiares, et ſocios præter omnem ſuam exſpectationem incidit Theſpeſius, qui graves cruciatus, ac fœda ſupplicia duriſſimaque perferentes, ipſum cum lamentatione et ploratu compella-

ὑποκρινόμενος, ἀπιστίζοντο πρὸς ἐκεῖνον καὶ ἀνεκλαίοντο· τέλος δὲ τὸν πατέρα τὸν ἑαυτῆς κατεῖδεν ἔκ τινος βαράθρου στομάτων καὶ ὑλῶν μεστὸν ἀναδυόμενον, ὀρέγονται τὰς χεῖρας αὐτῷ, καὶ σιωπᾷν οὐκ ἐώμενον, ἀλλ' ὁμολογεῖν ἀναγκαζόμενον ὑπὸ τῶν ἐφεστώτων ταῖς τιμωρίαις, ὅτι πρὸς ξένους τινὰς μισθὸς γενόμενος χρυσίον ἔχοντας, φαρμάκοις ἀφανέσι, καὶ δηλητηρίοις ἀπαντᾷ, σκαιῶς ἐξελεγχθείς, τὰ μὲν ἤδη πέπονθε, τὰ δὲ ἄγεται πεισόμενος. Ἱκετεύειν μὲν οὖν ἢ παραιτεῖσθαι πρὸς 567
τὸν πατέρα οὐκ ἐτόλμα, δι' ἔκπληξιν καὶ δέος· ὑποστρέφαι δὲ καὶ φυγεῖν βουλόμενος, οὐκ ἐπὶ τὸν πρᾶον ἐκεῖνον ἑώρα καὶ οἰκεῖον ξεναγόν, ἀλλ' ὑφ' ἑτέρων τινῶν φοβερῶν τὸ ὄψιν εἰς τὸ πρόσθεν ὠθούμενος, ὡς ἀνάγκαιον ἦσαν ἅπαντα διεξελθεῖν, ἐθεᾶτο τὰ μὲν γνωρίμων πονηρῶν γνομένων καὶ κολασθέντων αὐτόθι τὰ σκιὰν οὐκ ἔτ' ἔχοντα χαλεπῶς καὶ ὁμοίως τελουμένων ἀτελῆ πρὸς τὸ ἄλογον

A. 6. γνωρίμων] Legendum γνωρίμως ut Reiſk.
A. 7. οὐκ ἔτ' εἶναι—ἦσαν] Locus affectus. Sententiam probabilem adjeci Verſioni. Mox τότες ex Mcz. et Venet. dedi pro τότως.

rent: denique etiam patrem ſuum conſpexit e voragine quadam emergentem, plenum punctura rum atque cicatricum, manus adverſus ſe intendentem, ac ſilere non paſſum, ſed coactum a præfectis ſuppliciorum fateri, nefarie ſe hoſpites quoſdam auro præditos veneno ſuſtuliſſe, et cum iſthic latuiſſet, hic ſceleris convictum partim dediſſe pœnas, et jam duci ut reliqua patiatur. Deprecari ibi aut intercedere pro patre non auſus præ metu et terrore Theſpeſius, cum referre pedem et fugere vellet, non jam amplius benignum illum et familiarem vidit ductorem: ſed ab aliis quibuſdam adſpectu terribilibus propulſus; veluti neceſſitas eſſet ita progredi, reliqua ſpectavit. Eorum qui aperte mali fuerant, aut in vita pœnas dederant, animadvertit umbram non ita jam difficilem ſubire pœnam, ſed fere irrita ac laborioſa verſari cupiditate partis animæ irrationalis et af-

καὶ παθητικὸν, ὀπίπονον ὄσαν· ὅσοι δὲ πρόχημα καὶ
B δόξαν ἀρετῆς προβαλλόμενοι διεβίωσαν κακίαν λανθανού-
σῃ, τούτους ὀπιπόνως καὶ ὀδυνηρῶς ἀνάγκαζον ἕτεροι πε-
ριεσπῶντες ἐκτρέπεσθαι τὰ ἐντὸς ἔξω τῆς ψυχῆς, ἰλυσπω-
μένους πρὸς φύσιν καὶ ἅμα καμπτομένους, ὥσπερ αἱ θα-
λάττιαι σκολόπενδραι καταπιοῦσαι τὸ ἄγκιστρον, ἐκτρέ-
πουσιν ἑαυτάς· οὗτοι δὲ ἀναδέοντες αὐτοῖς καὶ ἀναπύσ-
σοντες, ἀπεδείκνυσαν ἕλκους καὶ ποικίλους, ἐν τῷ
λογιστικῷ καὶ κυρίῳ τιὺ μοχθηρίαν ἔχοντας. Ἄλλας
δ' ἔφη ψυχὰς ἰδεῖν, ὥσπερ τὰς ἐχίδνας πεπλεγμέ-
νας σιύδυο καὶ σιύτρεις καὶ πλείονας, ἀλλήλας ἐσθιούσας
ὑπὸ μνησικακίας καὶ κακοθυμίας ὧν ἔπαθον ἐν τῷ ζῆν ἢ
C ἔδρασαν. Εἶναι δὲ καὶ λίμνας πρὸς ἀλλήλας, τὴν μὲν χρυ-
σοῦ πρείζεόντος, τὴν δὲ μολίβδου ψυχροτάτην, ἄλλην δὲ
τραχεῖαν σιδήρου· καὶ τινας ἐφεστῶτας δαίμονας, ὥσπερ οἱ
χαλκεῖς ὀργάνοις ἀναλαμβάνοντας καὶ καθιέντας ἐν μέρει τὰς
ψυχὰς τὴν δι' ἁπλησίαν καὶ πλεονεξίαν πονηρῶν· ἐν οἷ δὲ τῷ

B. 4. ἅμα καμπτομένους] ἀνακαμπτομένους, Jun. Mez.

fectibus ſubjectæ. Qui vero ſub prætextu et opinione virtutis vitam latente improbitate exegiſſent, hos alii adſtantes cogebant magno cum labore et dolore interiora animæ foras obvertere, contra naturam torquentes ſeſe et flectentes, quomodo marinæ ſcolopendræ hamo vorato ſeſe volventes invertunt: quoſdam cute derepta explicantes, oſtendebant intus vitioſos, et qui nequitiam in ratione animæ partis principe tectam geſſiſſent. Alias quoque ſe vidiſſe animas perhibebat, quæ viperarum inſtar binæ, ternæ, aut etiam plures complicatæ, invicem ſe manderent, ob memoriam injuriarum et mœſtitiam de rebus in vita actis aut toleratis. Eſſe etiam lacus juxta ſe poſitos, unum ferventis auri, alium frigidiſſimi plumbi, tertium aſperi ferri: his adſtare quoſdam genios, qui fabrorum æratiorum in morem inſtrumentis ſuis animas eorum qui ob avaritiam et ha-

χρυσῷ διαπύρους καὶ διαφανεῖς ὑπὸ δὲ φλέγεσθαι γενομένας, ἐνέβαλλον εἰς τὸ τοῦ μολίβδου βάπτοντες· ἐκπαγείσας δὲ αὐτόθι καὶ γενομένας σκληράς, ὥσπερ αἱ χάλαζαι, πάλιν εἰς τὴν τοῦ σιδήρου μεθίστασαν· ἐνταῦθα δὲ μέλαιναί τε δεινῶς ἐγένοντο, καὶ προσκλώμεναι καὶ σκληρότητα, καὶ σωτριβόμεναι, τὰ εἴδη μετέβαλον· εἶθ' ὕστερον πάλιν εἰς τὸν χρυσὸν ἐκομίζοντο, δεινὰς, ὡς ἔλεγεν, ἐν ταῖς μεταβολαῖς ἀλγηδόνας ἐκτιννύουσαι. Πάντων δὲ πάσχειν ἔλεγεν οἰκτρότατα τὰς ἤδη δακύσας ἀφεῖσθαι τῆς Δίκης, εἶτ' αὖθις συλλαμβανομένας· αὗται δ' ἦσαν, ὧν εἴς τινας ἐκγόνους ἢ παῖδας ἡ ποινὴ προῆλθεν. Ὁπότε γάρ τις ἐκείνων ἀφίκοιτο καὶ προσεπίπτειν ὀργῇ καὶ κατιβόα, καὶ τὰ σημεῖα τῶν παθῶν ἐδείκνυεν, ὀνειδίζουσα καὶ δάκνουσα φεύγειν καὶ ἀποκρύπτεσθαι βουλομένῳ, καὶ δυναμένῳ δὲ ταχὺ καὶ μετέθεον οἱ κολασταὶ πρὸς τὸν Δίκην, καὶ ἐξ ἀρχῆς ἤπειγον ὀλοφυρομένας,

E. 1. διάκυσα—βυλομένην καὶ δυναμένην δέ·] Prius ſumſi a T. V. B. Mez. poſterius ab Ald. Baſ. Xyl. Vulgo, δακοῦσα—βυλομένῃ καὶ δυναμένῃ δέ.
E. 3. πρὸς τὴν Δίκην—ἤπειγον] Corrigo, πρὸς τὴν ἐξ ἀρχῆς Δίκην ἀπῆγον.

bendi inexpletam cupiditatem malefici fuiſſent lacubus qua demitterent, qua extraherent. Nam in aureo lacu cum candentes ac vi ignis perſpicuæ eſſent redditæ, plumbeo injectæ congelabant: et grandinis ritu duratæ, in ferreo nigerrimæ fiebant, ac confringebantur conterebanturque ob duritiem, formaque mutata rurſum ad aureum lacum rejiciebantur, atroces, ut aiebat, hiſce in mutationibus cruciatus perferentes. Omnium autem miſerrime excruciari eas, quæ jam miſſæ factæ cum viderentur, ad ſupplicium retrahebantur: hæ autem erant, quarum pœnæ in poſteros redundarent. Cum enim harum aliqua eodem pervenit, irata incidit, et clamore obtundit, ſigna oſtendens eorum quæ paſſa eſt, exprobratque et inſequitur fugere et ſe ſubducere fruſtra conantem: celeriter enim tortores accurrunt ad ſupplicium, et denuo compellunt ejulantes ob prænoti-

τῷ προσηκόσκειν τὴν τιμωρίαν. Ἐνίας δὲ καὶ πολλὰς ἅμα τῶν ἐκγόνων, ἔλεγε, συναρτῶσας, καὶ καθάπερ μελίττας ἢ πατερίδας ἀτεχνῶς ἐχομένας καὶ τετριγυίας ὑπὸ μνήμης καὶ ὀργῆς ὧν ἔπαθεν δι' αὐτάς. Ἔσχατα δὲ ὁρῶντος αὐτοῦ τὰς ὑπὸ δευτέρων γένεσιν τρεπομένας ψυχὰς, εἴς τι ζῶα παντοδαπὰ καμπτομένας βίᾳ καὶ μεταχειριζομένας ὑπὸ τῶν ταῦτα δημιουργούντων ὀργάνοις τισὶ καὶ πληγαῖς, τῶν μὲν ἄλλα τὰ μέρη συνελαυνόντων, τὰ δὲ ἀποστρεφόντων, ἕνια δ' ἐκλεαινόντων καὶ ἀφανίζόντων παντάπασιν, ὅπως ἐφαρμόσειεν ἑτέρως ἤθεσι καὶ βίοις. Ἐν ταύταις φασὶν αὐτῷ τὴν Νέρωνος ψυχὴν τά τε ἄλλα κακῶς ἔχουσαν ἤδη, καὶ διαπεπαρμένην ἥλοις διαπύροις. Περιεχρισμένων δὲ καὶ ταύτῃ τῶν δημιουργῶν Πινδαρικῆς ἐχίδνης εἴδος, ἐν ᾧ κυηθεῖσα καὶ ἀμφαγοῦσα τὴν μητέρα βιώσεσθαι, φῶς ἔφασκεν ἐξαίφνης ἀμαλάμφαι μέγα, καὶ φωνὴν ἐκ τοῦ φατὸς γενέσθαι, προσθλίβουσαν εἰς ἄλλο γένος ἡμερώτερον μεταβαλεῖν, ὠδικίν τι μη-

F. 7. δὲ ἐκ ταύτων] Legendum cum Reisk. δὲ ἐκ ταύτης.

onem pœnæ. Nonnullas quoque et multas posterorum animas ferebat a se invicem pendere, et apum aut vespertilionum modo, majorum animam infectari ac stridere ob memoriam eorum, quæ ipsis propter eos eveniunt. Extremo loco vidit animas quæ ad secundum ortum conversæ in varia animalia vi flecterentur atque transformarentur instrumentis ac verberibus, ab iis quibus illud opificium commissum est: qui integra membra aut contundunt, aut avertunt, aut etiam omnino dedolant atque abolent, ut alii vitæ congruere possint. In his conspexit etiam Neronis animam, male jam cum alias affectam, tum clavis confixam aureis. Huic cum jam opifices formam viperæ Pindaricæ præberent, in qua gestata in utero et matre perosa viveret, subito, ut narrabat, magnum effulsit lumen, et vox ex

χαινσαμένους ἀδὲ ἕλη καὶ λίμνας ζῶον· ὧν μὲ δὴ ἠδίκησε, δέδωκε δίκας· ὀφείλεσθαι δέ τι καὶ χρηστὸν αὖθις ἀδὲ θεῶν, ὅτι τῶν ὑποπόων τὸ βέλτιστον καὶ θεοφιλέστατον γένος ἠλευθέρωσε τὴν Ἑλλάδα. Μέχρι μὲν οὖν τούτων εἰς θεατὴς· ὡς δὲ ἀναστρέφειν ἔμελλεν, ἐν παντὶ γενόμενος κακῷ ἅμα φόβου. Γυναῖκα γάρ τινα λαβομένην αὐτοῦ, θαυμασίαν τὸ εἶδος καὶ τὸ μέγεθος, Δεῦρο δή, εἶπεν, οὗτος, ὅπως ἕκαστα μᾶλλον μνημονεύσῃς· καὶ τι ῥαβδίον, ὥσπερ οἱ ζωγράφοι, ἅμα πυρὸν προσάγειν, ἑτέραν δὲ κωλύειν· αὐτὸ δὲ ὥσπερ ὑπὸ σύριγγος ἐξαίφνης ἀναθέντα πνεύματι νεανικῷ σφόδρα καὶ βιαίῳ, τῷ σώματι προσπεσεῖν, καὶ ἀναβλέψαι ἡδὺ ἀπ' αὐτοῦ δ' μήματος. 568

A. 3. τούτων εἶναι] Sic Venet. Mosc. 1. 2. Vulgo, εἶναι τούτων.
A. 10. ἀπ' αὐτοῦ] Legendum ἐπ' αὐτοῦ.

eo edita juſſit *in aliud manſuetius animal mutari, quod circum paludes et lacus caneret: dediſſe enim pœnas flagitiorum, et aliquod ei a diis deberi beneficium, quod ſubditorum optimam piiſſimamque gentem Græcos liberaſſet.* Atque hactenus fuit ſpectator. Reverſurus autem, præ metu in extremum mali venit. Quædam enim mulier mirabili forma ac magnitudine eum arripiens, *Huc*, ait, *ades, ut ſingula rectius memoria complectaris:* et bacillum quoddam, quali pictores utuntur, candens ingeſſit: alia autem prohibuit. Ipſe, tanquam a fiſtula, ſubito vento vehementi impulſus in corpus incidit, et oculos aperuit, tantum non jam in ſepulchrum conditus.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΕΙΜΑΡΜΕΝΗΣ.

B

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΕΙΜΑΡΜΕΝΗΣ.

PLUTARCHI

DE

FATO.

C ΤΑ περὶ τῆς Εἱμαρμένης δοκοῦντα ἡμῖν, ὡς οἷόν τε σαφῶς καὶ συντόμως πειράσομαι ἐπιστεῖλαί σοι, φίλτατε Πείσων, ἐπειδὴ σὺ τοῦτο ἠξίωσας, οὐκ ἀγνοῶν μοὶ ἔχω περὶς τὸ γράφειν εὐλάβειαν.

Libellus in editis ſcriptiſque codicibus noſtris corruptiſſimus, ut quovis fere verſu menda progreſſum legentis impediant. Itaque non committendum exiſtimavi quin complures correctiones meas e conjectura quidem profectas, ſed tamen probabiles illas, in contextum reciperem. Quod in reliquo Plutarcheo opere non item feci.

NOSTRAM de Fato ſententiam qua fieri potuit perſpicuitate ac brevitate conſcriptam, ad te mitto, cariſſime Piſo: quando ita tu flagitaſti, non ignarus quam caute me ad ſcribendum conferam.

α'. Πρῶτον τοίνυν ἴσθι ὅτι Εἱμαρμένη διχῶς ἂν λέγοι τις καὶ νοεῖται· ἡ μὲν γάρ ἐστιν Ἐνέργεια, ἡ δὲ Οὐσία. Πρῶτον μὲν οὖν Ἐνέργειαν τύπῳ ὑπέσκιαψεν ὁ Πλάτων, ἔν τε τῷ Φαίδρῳ λέγων, "Θεσμός τε Ἀδραστείας ὅδε, ἥ τις ἂν "ψυχὴ θεῷ ξυνοπαδὸς γενομένη" ἔν τε τῷ Τιμαίῳ, "νό- "μους δὲ ὅτι τῇ γε παντὸς φύσει ὁ θεὸς εἶπε ταῖς ἀθα- "νάτοις ψυχαῖς·" ἐν δὲ τῇ Πολιτείᾳ, Ἀνάγκης θυγατρὸς Κόρης Λαχέσεως λόγον φησὶν εἶναι τὴν Εἱμαρμένην, οὐ D τραγῳδῶς ἀλλὰ θεολογικῶς τὸ ἀρέσκον αὐτῷ ἀποφαινόμενος. Εἰ δέ τις κοινότερον ἐθέλοι τὰ τοιαῦτα μεταλαβὼν ὑπογράφαι, ὡς μὲν ἐν Φαίδρῳ, λέγοιτ' ἂν ἡ Εἱμαρμένη, λόγος θεῖος ἀπαράβατος δι' αἰτίαν ἀνεμπόδιστον· ὡς δὲ ἐν τῷ Τιμαίῳ, νόμος ἀκόλουθος τῇ τοῦ παντὸς φύσει, καθ' ὃν διεξάγεται τὰ γινόμενα· τοῦτο γὰρ ἡ Λάχεσις ἐργάζεται, ἡ τῆς Ἀνάγκης ἀληθῶς θυγάτηρ, ὡς καὶ πρότερον παρελάβομεν, καὶ ὕστερον ἔτι μᾶλλον εἰσόμεθα

D. 3. Εἰ δὲ κοινότερον—λέγοιτ' ἂν ἡ Εἱμαρμένη] Legendum videtur Εἰ δὲ κοινότερον ἐθέλοι τις ταῦτα μεταλαβεῖν, λέγοιτ' ἂν ὡς μὲν ἐν Φαίδρῳ ὑπογράφεται ἡ Εἱμαρμένη —.

I. Primum hoc ſcito, Fatum dupliciter et dici et intelligi: vel ut *Actionem* (ſic enim *energeian* Græcorum liceat interpretari): vel ut *Subſtantiam* (ſive Naturam.) *Actionem* in Phædro adumbravit Plato, ſic ſcribens, *Lexque hæc eſt Adraſteæ, ut quæcunque anima deo comes*, &c. et in Timæo, *Leges, quas de natura Univerſi deus ſanxit animis immortalibus:* et in Republica, *Fatum* ait *eſſe orationem virginis Lacheſis: quæ Neceſſitatis ſit filia:* non tragice, ſed theologice ſuam opinionem enuncians. Quod ſi quis hæc velit magis vulgaribus verbis exprimi, dicamus in Phædro Fatum deſcribi, ut ſit divina oratio, quæ ob cauſſam ab omni impedimento immunem, invicta nec migrari poſſit: in Timæo, Legem appellari comitem naturæ Univerſi, ſecundum quam omnia quæ fiunt tranſigantur: hoc enim efficit Lacheſis, vere Neceſſitatis filia, ut et ante commemoravimus, et poſtea plenius aperietur per diſputa-

ἐν τοῖς καθ' ὁλικὸν λόγοις. Ἥδε μὲν οὖν ἡ κατ' Ἐνέργειαν Εἱμαρμένη.

Ε β'. Ἡ δὲ κατ' Οὐσίαν ἔοικεν ἡ σύμπασα ἡ τοῦ κόσμου ψυχὴ τριχῇ διανεμηθεῖσα, εἴς τε τὴν ἀπλανῆ μοῖραν, καὶ εἰς τὴν πλανᾶσθαι νομιζομένην, καὶ τρίτον εἰς τὴν ὑπουράνιον καὶ περὶ γῆν ὑπάρχουσαν· ὧν ἡ μὲν ἀνωτάτω, Κλωθὼ προσαγορεύεται· ἡ δὲ μετ' αὐτὴν, Ἄτροπος· ἡ κατωτάτω δ' αὖ, Λάχεσις, δεχομένη μὲν τὰς οὐρανίας τῶν ἀδελφῶν ἐνεργείας, συμπλέκουσα δὲ καὶ διαδιδοῦσα ταύτας εἰς τὰ ὑπ' αὐτὴν τεταγμένα τὰ ἐπίγεια. Δυνάμει μὲν οὖν εἴρηται ὁποῖα χρὴ λέγεσθαι περὶ

F τὴν κατ' Οὐσίαν Εἱμαρμένης· καὶ γὰρ ἥ τις ἐστι, καὶ πόση τις, καὶ ὁποία, καὶ ὅπως τέτακται, καὶ ὅπως ἔχει αὐτή τε πρὸς ἑαυτὴν καὶ δὴ καὶ πρὸς ἡμᾶς, ὡς ἐν ὀλίγῳ εἴρηται· τὰ δὲ καθ' ἕκαστα περὶ τούτων, ὁ ἕτερος μῦθος ὁ ἐν τῇ Πολιτείᾳ μετρίως αἰνίττεται, καὶ ἡμεῖς εἰς δύναμίν σοι ταῦτα ἐπειράθημεν ἐξηγήσασθαι.

D. 10. Ἥδε μὲν οὖν—Ἡ δὲ κατ' Οὐσίαν] Prius ſumſi a T. V. Xyl. poſterius ex Anon. In utroque conſentiunt Verſiones Turneb. et Amiot. Vulgo, ὅδε μὲν οὖν—τῆ κατ' οὐσίαν.

E. 8. διαδιδοῦσα] Sic margo Venet. Vulgo, διδοῦσα.

tiones in ſchola habendas. Et hoc quidem erat Fatum, ſecundum Actionem.

II. At Fatum, ſecundum Subſtantiam, eſt ut apparet, univerſa mundi anima, in tres partes quaſi diſtributa: ſcilicet in portionem inerrantem, in eam quæ errare ſive vagari putatur, et in eam quæ infra cœlum circa terram verſatur. Harum ſuprema Clotho appellatur: proxima Atropos: infima Lacheſis, quæ ſororum ſuarum cœleſtes actiones excipiens connectit, et in terreſtria, quibus præfecta eſt, didit. Quid, quotuplex, et quale ſit Fatum, quod Subſtantia cenſetur, quis ejus ordo, quis ad ſe invicem, quis ad nos reſpectus, cõpendio diximus: ſingula autem per aliam in Republica fabulam mediocriter ſignificat Plato: et nos pro virili conati ſumus tibi ea enarrare.

γ'. Πάλιν γε μὴν τὴν κατ' Ἐνέργειαν Εἱμαρμένην ἀναλαβόντες λέγωμεν· περὶ γὰρ ταύτης τὰ πολλὰ ζητήματα φυσικά τε καὶ ἠθικὰ καὶ διαλεκτικὰ τυγχάνει ὄντα. Τίς μὲν οὖν ἐστιν, ἁπλουστέρως ἀφώρισται· ὁποία δέ ἐστιν, ἐξῆς ῥητέον, εἰ καὶ πολλοῖς ἄτοπον φαίνεται. Ἀπείρων γὰρ ἐξ ἀπείρου, καὶ εἰς ἄπειρον τὸν γινομένων, τὰ πάντα περιβαλοῦσα ἐν κύκλῳ ἡ Εἱμαρμένη, οὐκ ἄπειρος ἀλλὰ πεπερασμένη ἐστίν. Οὔτε γὰρ νόμος, οὔτε λόγος, οὔτε τι θεῖον ἄπειρον ἂν εἴη. Ἔπι δ' ἂν μάθοις τὸ λεγόμενον, νοήσας τήν τε ὅλην περίοδον, καὶ τὸν σύμπαντα χρόνον, "ὅταν τὴν ὀκτὼ περιόδων, ὡς φησιν ὁ Τίμαιος, τὰ πρὸς "ἄλληλα συμπεφορημένα τάχη σχῇ κεφαλὴν, τῷ ταὐ- "τῷ καὶ ὁμοίως ἰόντος ἀναμετρηθέντα κύκλῳ." Ἐν γὰρ τούτῳ τῷ λόγῳ ὡρισμένῳ τε ὄντι καὶ θεωρουμένῳ πάντα ὅσα τε κατ' οὐρανὸν, ἅτ' ὂν τὸν γῆν ἐξ ἀνάγκης ἄνωθεν συνίσταται, πάλιν μὲν εἰς τὸ αὐτὸ καταστήσεται, πά- 567 B

A. 2. εἰς ἄπειρον τῶν γινομένων] Legendum εἰς ἄπειρον ὄντων τῶν γενομένων.
A. 11. ἅτ'] Corrigo ὅσα τ.

III. Nobis ad Fatum quod in Actione eſt, referatur oratio: nam de hoc ſunt illæ tam multæ naturalium, moralium, et ad dialecticam pertinentium rerum quæſtiones. Satis definitum eſt, quid ſit hoc Fatum. Dicendum ergo deinceps, quale ſit: quanquam hoc multis videtur abſurdum. Fatum enim cum ſuo orbe omnia, quæ infinita ex infinito in infinitum fiunt, complectatur, infinitum ipſum non eſt, ſed finitum. Nam neque lex, neque oratio, neque divinum quicquam infinitum eſſe poteſt. Idque rectius percipies, quod dixi, ſi conſideres totam converſionem, et univerſum tempus quando octo orbium, ut ait Timæus, inter ſe finibus continuis conjunctæ celeritates ad caput redeunt, dimenſa circulo ejuſdem et eodem ſemper modo moti orbis. Hac enim ratione, quæ definita et eſt et ſpectatur, omnia quæ in cœlo et in terra ex neceſſitate a primordio efficiuntur, et rurſum in eundem ſtatum conſtituentur, et

λιν δ' ἐξ ἀρχῆς ὅλα καὶ τὰ αὐτὰ ὡσαύτως ἀποδοθήσεται. Μόνη γὰρ ἡ κατ' οὐρανὸν ὁρμὴ, αὐτή τε ταχὺς ἑαυτῷ καὶ πάντα τεταγμένη ταχὺς τε τὴν καὶ πρὸς τὰ ὀπίγεια πάντα, ἀφ' μακρῶν περιόδων πάλιν ἐπανήξει ποτέ· ἃ τε μετ' αὐτῶν ἐφεξῆς καὶ ἐχόμενα, ἀλλήλαις ἐχομένως, παρέσονται, ἑκάστη τὰ αὐτῆς ἐξ ἀνάγκης φέρουσα. Ἔστω δὲ ταχὺς τὸ σαφὲς τοῖς ἡμᾶς νῦν ὄντων, ὅτι οὐ συμβαίνει ἀπὸ τῆς οὐρανίων, ὡς πάντως αἰτίων ὄντων, καὶ τὸ ἐμὲ γράφειν νυνὶ τάδε, καὶ σὲ τε ταῦτα ἄπερ καὶ ὅπως τυγχάνεις ταῦτ' ἔχων· πάλιν τοίνυν ἐπειδὰν ἡ αὐτὴ ἁφίκηται αἰτία, τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως, οἱ αὐτοὶ γενόμενοι ταῦτ' ἔξομεν· οὕτω δὲ καὶ πάντες ἄνθρωποι, καὶ τἆλλα γε ἐξῆς τὴν ἐξῆς αἰτίαν γενήσει καὶ παραχθήσεται, καὶ πάντ' ὅλα καὶ τὴν μίαν τὴν ὅλην περίοδον, καὶ καθ' ἑκάστην τῶν ὅλων ὡσαύτως, ἀποδοθήσεται.

B. 2. ὅλα κατὰ] Ita correxi vulgatum ἴσα κεῖται, ut mox infra C. in πάντ' ὅλα κατά: et proxime κατὰ πάντα pro κεῖται πάντα.

B. 7. παρέσονται—Ἔστω] Primum dedi pro παρέχονται: alterum mutandum videtur in Νοείσθω. Mox ἀπὸ τῶν correxi et vulgato αὐτῶν: præiverat T. V. B. Leonic. ἀπὸ αὐτῶν: et Schott. ἀπὸ fine αὐτῶν.

B. 9. ὅτι οὐ συμβαίνει] Negationem delent Schott. Leonic. Anon. Xyl. Turneb. Amiot. Equidem retinui et Latine reddidi.

rurſum tota eadem et eodem modo reddentur. Itaque ſolus cœli habitus et erga ſe, et erga terram ac terrena omnia ita eſt conſtitutus, ut longis temporum circuitionibus omnia revolvantur atque revertantur: quique illi cœli habitui proximi deinceps ſunt habitus, unus alteri continuatus, ſua quiſque neceſſario adferens eventa et effectus, aderunt. Atque hoc nunc evidentiæ gratia in noſtris rebus intellige, non efficacitate cœleſtium, ut cauſſarum unicarum, vel me nunc ſcribere iſthæc, vel te quidquid agis, eo modo agere quo agis. Rurſum tamen, cum eadem redibit cauſa, ii ipſi nos eadem iſta eodemque modo agemus: idemque de omnibus hominibus et omnibus deinceps rebus valet quæ ſuis deinceps ipſæ cauſſis et fient et agentur: et omnia tota cum in una tota converſione, tum in unaquaque totarum

Φανερὸν τοίνυν ἤδη ὅτι ἔφαμεν τὴν Εἱμαρμένην, ἄπειρόν πῃ πρόπον τινὰ ὖσαν, μὴ ἄπειρον εἶναι, καὶ τό γε ῥηθὲν ὅτι κύκλος τις ἐστί, μετρίως πως καπῶπται· ὡς γὰρ καὶ ἡ τῆς κύκλῳ κίνησις, ὅ τε ταύτῃ συμμετρῶν χρόνος κύκλός τις ἐστὶν, ὕτω καὶ τὸν κατὰ κύκλον γινομένων ὁ λόγος, κύκλος ἂν νομισθείη.

δ'. Σχεδὸν μὲν οὖν καὶ τοῦτο δηλοῖ ὁποῖόν τι τυγχά- D
νει ἡ Εἱμαρμένη, πλὴν οὐχ ἥγε Κατὰ Μέρος, οὐδ' ἡ Καθ' Ἕκαστα. Ποία τις οὖν καὶ ἥδε καὶ πόθεν τὸ εἶδος τοῦ λόγου; Ἔστι τοίνυν, ὡς ἂν τις εἰκάσαι, οἷος ὁ πολιτικὸς νόμος· πρῶτον μὲν τὰ πλεῖστα, εἰ καὶ μὴ πάντα, Ἐξ Ὑποθέσεως πρῶτάττει· ἔπειτα μὴν Καθόλου τὰ πόλει προσήκοντα εἰς δύναμιν περιλαμβάνει. Πάλιν δὲ τούτων ἑκάτερον ὁποῖόν τι ἐστὶ σκεπτέον. Ἀκολούθως τοίνυν ὁ πολιτικὸς νόμος πρέπει τε ἀρίστως καὶ λειποτάκτῳ

C. 10. χρόνος] Vulgo, χρόνον.

D. 2. ἡ Εἱμαρμένη—κατὰ τόδε] Sumſi ἡ, pro vulgato ᾗ, ab Venet. κατὰ pro καῖτα ex T. V. κατὰ τόδε pro καὶτ' αὐτὸ δὲ ex mea correctione.

D. 5. νόμος· πρῶτον] Legendum νόμος, ὡς πρῶτον—. Mox Πάλιν δὲ pro Πάλιν δὴ ex T. V. Anon. Tum τοῦδε νομιμόν ἐστω ſupplendum τόδε, ᾗ νομιμόν ἐστιν. Item καθόλου pro ἀκολούθως.

eodem modo redibunt. Manifeſtum ergo jam eſt quod diximus, Fatum quodammodo infinitum, non eſſe tamen infinitum: ac ſatis potuit perſpici eſſe circulum quendam. Ut enim et motus circularis, et circulus temporis eum metientis circulus item eſt: ita ratio etiam eorum quæ circulo fiunt, eſt pro circulo habenda.

IV. Fere id quoque oſtendit, qualis res ſit Fatum, nec tamen, qualis ſit res Fatum particulare, et ſingulare. Quale ergo eſt ſecundum hanc noſtræ diſputationis rationem? Eſt, quantum conjici poteſt, ſimilis civili legi. Primum enim ſi non omnia, tamen pleraque conditione certa mandat: deinde quidem univerſe ſua potentia omnia complectitur, quæ ad civitatem pertinent: quorum utrunque quale ſit, agedum conſideremus. Univerſe Civilis Lex legitimum ſignificat de eo qui rem

ἀφορίζεται, καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως· ἀλλ' οὐ περὶ τῶνδε, ἢ τῶνδε νόμιμόν ἐστιν· ἀλλὰ τὰ μὲν καθό-
E λου, προηγουμένως· τὰ δὲ ἐπιπίπτοντα τούτων, ἑπομένως. Καὶ γὰρ τὸ τιμῆσαι τόνδε τινα ἀριστεύσαντα, καὶ τὸ κολάσαι τόνδε τινα λειποταξιτήσαντα νόμιμον ἂν φήσαιμεν, ὡς δυνάμει καὶ περὶ τούτων ἀφωρισταγμένου τοῦ νόμου· ὃν τρόπον ὁ ἰατρικὸς καὶ ὁ γυμναστικὸς, ὡς εἰπεῖν νόμος, δυνάμει τὰ καθ' ἕκαστα τοῖς ὅλοις συμπεριλαμ-
βάνει· ὅπου δὲ καὶ ὁ τῆς φύσεως νόμος τὰ μὲν καθόλου, προηγουμένως, τὰ δὲ Καθ' Ἕκαστα, ἑπομένως. Ἔστι
F τε εἱμαρμένα τρόπον τινὰ καὶ ζῶντα πάντα ἐκείνοις συνειμαρμένα. Τάχα δ' ἄν τις τοῦ ἄγαν ἀκριβολογουμένου τὰ τοιαῦτα, καὶ τἀναντίον φαίη προηγεῖσθαι τὰ Καθ' Ἕκαστα, εἶναί τε τούτων ἕνεκα

F. 1. πάντα ἐκείνοις] Forte ὄντα ἐκείνοις.
F. 4. εἶναί τε τούτων—ἕνεκά του] εἶναι pro ἐν, et προηγεῖσθαι pro προηγεῖται ipſe correxi: του pro σου præbent Ven. T. V. P. Anon.

fortiter geſſerit, et de eo qui ordinem deſeruerit, eodemque modo etiam de aliis: non autem de certis perſonis: ſed quæ univerſa ſunt, ea principe loco, conſequenter ea quæ ſub iis continentur, proponit. Itaque legitimum dicemus eſſe, ut iſte vel iſte ob rem præclare geſtam honore afficiatur, alius ob deſertam aciem puniatur: ſcilicet quia lex facultate ſignificationis et non expreſſis quidem verbis, ſed tamen ita ut iſtos ea comprehendant, de iis ſanxerit: ſicut medicorum quoque et corpora exercentium leges, ſingularia in univerſalibus poteſtate incluſa proponunt: ita Naturæ etiam Lex univerſalia primarie ac præcipue, conſequenter ſingularia inſtituit: ut iſta fatalia ſint quodammodo, quippe quæ univerſalium Fatis conjuncta ſint, et, fatis, ut ſic dicam, confatalia. Sed fortaſſis eorum aliquis qui iſthæc nimis accurate examinant, ſubtiliuſque rimantur, contra dixerit, Fato præcipue ſingularia, propter hæc univerſalia demum tanquam confatalia deſtinari, quæ horum gratia ſunt:

καὶ τὸ Καθόλου, προηγεῖσθαι δὲ τῶν ἕνεκά του τὸ ὑφ' ἕνεκα. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἐν ἄλλοις σκεπτέον· ὅτι δὲ οὐ πάντα καθαρῶς οὐδὲ ἁπλῶς ἡ Εἱμαρμένη περιέχει, ἀλλ' ὅσα Καθόλου, τοῦτο δὲ ἐν τῷ παρόντι ῥητέον, πρός τε τὴν ἐξῆς λόγον, καὶ τὴν ὀλίγον ἔμπροσθεν, χώραν ἔχει. Τὸ μὲν γὰρ ὡρισμένον οἰκεῖον τῇ θείᾳ φρονήσει, ἐν τῷ καθόλου μᾶλλον θεωρεῖται· τοιοῦτος γὰρ ὁ θεῖος νόμος ὁ μόνιμος πολιτικός, τὸ δ' ἄπειρον ἐν τῷ καθ' ἕκαστα. Μετὰ δὴ ταῦτα, οἷον μόν ἐστιν Ἐξ Ὑποθέσεως, ὅτι δὲ τοιοῦτον καὶ ἡ Εἱμαρμένη, οἰέσθω. Ἐξ Ὑποθέσεως δὴ ἔφαμεν τὸ μὴ καθ' ἑαυτὸ πεπερασμένον, ἀλλὰ πρὸς ἕτερόν τινι ὡς ἀληθῶς ἵστατον, ὁπόσα ἀκολουθίαν σημαίνει. " Θεσμός τε Ἀδραστείας ὅδε· ἥτις ἂν ψυχὴ συν- " οπαδὸς γενομένη κατίδῃ τι τῶν ἀληθῶν μέχρι τῆς

570

A. 2. τοιοῦτος—μέντοιγε πολιτικὸς] Legendum, τοσοῦτος μέντοιγε ὁ θεῖος νόμος καὶ ὁ πολιτικός. In hanc ſententiam reddiderunt item Turneb. Amiot. Xyl.

A. 5. οἰέσθω] Potius, ὁρίσθω, vel ποιείσθω. Mox πρὸς ἑτέρῳ malim πως ἑτέρου. In ἐπόστα item quid eſt vitii, ſenſus ſatis apertus. Ἀληθῶν ex Platone ſumſi pro ἀληθῶς.

præcedit enim id propter quod reliqua ſunt et poſteriora ſunt quæ alterius gratia ſunt iis propter quæ ſunt. Verum de hoc alibi agetur; non omnia autem ſimpliciter atque expreſſe Fato contineri, ſed tantum univerſalia, id in præſentia dictum et ad ſequentes et ad præcedentes noſtræ diſputationis partes congruit. Quod enim definitum eſt, id divinæ convenit prudentiæ: et vero in univerſali conſpicitur: talis ergo eſt et divina lex, et civilis: in ſingularibus infinitas locum habet. Videamus nunc, quid ſit *cum conditione poni*, (quod *ex hypotheſi* Græcis dicitur:) et tale eſſe Fatum intelligamus. *Poni* ergo *certa quadam conditione* dicitur, quod non per ſe vel abſolute, ſed ad aliud relatum, eo poſito ponitur ipſum, atque hac ratione judicatur, hoc illius eſſe conſequens. Quale eſt illud apud Platonem, *Hæc eſt Adraſteæ ſanctio: Quicunque animus Dei comes factus aliquid veri perſpexerit, is uſque ad alteram circuitionem a*

" ἐπέχας τοῦ ὁδοῦ, εἰ) ἀπήμονα· κἂν ἀεὶ δύνηται τὸ-
B " το ποιεῖν, ἀδιαλεῖπτῶς εἰ)." Τοιοῦτον μὲν δὴ τὸ Ἐξ Ὑ-
ποθέσεως ἅμα καὶ Καθόλου. Ὅτι δὲ καὶ ἡ Εἱμαρμένη τοιοῦ-
τον τυγχάνει ὄν, ἔκ τε τῆς οὐσίας αὐτῆς, καὶ ἐκ τῆς
προσηγορίας δῆλον. Εἱμαρμένη τε γὰρ προσαγορεύεται
ὡς ἂν εἰρομένη τις· θεσμὸς δὲ καὶ νόμος ὑπάρχει, τῷ τὰ
ἀκόλουθα τοῖς γινομένοις πολιτικῶς διατετάχθαι.

ε'. Ἐξῆς δὲ σκεπτέον καὶ τὰ κατ' τὸ πρός τι, πῶς
μὲ πρὸς τ' Πρόνοιαν ἡ Εἱμαρμένη ἔχει, πῶς δὲ πρὸς τ'
Τύχην, καὶ τόγε Ἐφ' ἡμῖν, καὶ τὸ Ἐνδεχόμενον, καὶ ὅσα
τοιαῦτα. Πρὸς δὲ τούτῳ διωρίσθω, ὧν μὲν ἀληθὲς, ὧν
δὲ ψεῦδος, τὸ πάντα καθ' Εἱμαρμένην. Εἰ μὲν οὖν τὸ
C " Ἐν τῇ Εἱμαρμένῃ πάντα περιέχεσθαι δηλοῖ," συγχω-
ρητέον εἰ) ἀληθές· εἴτε ὅσα περὶ ἀνθρώπους, εἴτε περὶ
γῆν ἅπαντα, εἴτε κατ' οὐρανὸν γινόμενα βούλεταί τις ἐν
τῇ εἱμαρμένῃ πίπτεσθαι, καὶ ταῦτα ὡς πρὸς τὸ παρὸν συγ-
κεχωρήσθω. Εἰ δ', ὅπερ καὶ μᾶλλον ἐμφαίνει, τὸ Καθ'

ſupplicio ſit immunis: et ſi poſſit perpetuo id facere, perpetuo ſit illæſus. Hoc et *univerſe* dictum eſt, et *cum conditione*. Ipſum autem Fatum tale eſſe, e natura ejus, et appellatione conſtat. *Heimarmene* etiam dicitur, quaſi nexa et conſerta: et ſanctio eſt ac lex, quia civili modo conſtitutum habet quid ex factis conſequatur.

V. Deinceps conſideremus ea quæ ad mutuam relationem ſeu affectionem attinent: id eſt, quo pacto Fatum cum Providentia, cum Fortuna, cum Eo quod in Noſtra eſt Poteſtate, cum Contingentia comparetur atque componatur: addendumque eſt, quatenus verum ſit, quatenus falſum, *Omnia fato fieri.* Hæc ergo enunciatio, ſiquidem id notat, *Fato omnia contineri*, prorſus eſt concedenda, ſive quis de rebus humanis et terreſtribus, ſive de cœleſtibus velit intelligi: atque hoc in præſentia, quod ad noſtram attinet diſputationem, conceſſum eſto. Sin, quod multo magis illa vox præ ſe fert, Fa-

Εἱμαρμένην ὐχ ἅπαντα, ἀλλ' αὐτὸ μένον τὸ ἑπόμενον αὐτῷ σημαίνει, οὐ πάντα ῥητέον καθ' εἱμαρμένην, [οὐδ' εἰ καθ' Εἱμαρμένην πάντα]· οὐδὲ γὰρ νόμιμα, οὐδὲ κατὰ νόμον πάντα ὁπόσα περιείληφεν ὁ νόμος· καὶ γὰρ προδοσίαν, καὶ λειποταξίαν, καὶ μοιχείαν, καὶ πολλὰ ἕτερα τοιαῦτα προσλαμβάνει, ὧν οὐδὲν ἄν τις εἴποι νόμιμον· D ὁπότε οὐδὲ τὸ ἀριστεῦσαι, ἢ τυραννοκτονῆσαι, ἤ τι ἄλλο κατορθῶσαι, φαίην ἂν ἔγωγε νόμιμον. Τὸ μὲν γὰρ νόμιμον, προστάγμα νόμου ἐστί· τὸ δ' εἴπερ ὁ νόμος προστάττει, πῶς οὐκ ἂν ἀπειθεῖεν καὶ παρανομοῖεν οἵ γε μὴ ἀριστεύοντες, καὶ τυραννοκτονοῦντες, καὶ ὅσοι τὰ τοιαῦτα μὴ κατορθοῦσι; ἢ πῶς εἰ παράνομοι οἵδε, οὐ δίκαιον κολάζειν τοὺς τοιούτους; Εἰ γε μὴν ταῦτα λόγον οὐκ ἔχει, μόνα ῥητέον νόμιμά τε καὶ κατὰ νόμον τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζόμε-

C. 7. οὐδ' εἰ καθ' Εἱμαρμένην πάντα] Uncis inclusi, ut ex proxime antecedentibus temere repetita et corrupta: unde variæ lectionis instar exstitit ὃ δεῖ καθ' Εἱμαρμένην πάντα λέγειν indeque in hanc deformitatem abiit. Omisit et Amiotus.

D. 4. τὸ δ' εἴπερ ὁ νόμος] Credo omissum esse quid et ita scriptum fuisse: τὸ δὲ ἀριστεύειν καὶ τυραννοκτονεῖν εἴπερ ὁ νόμος —.

tum non omnia, sed illud potissimum significat, quod *Fati est consequens:* non dicendum est omnia fieri secundum fatum, ne si comprehenderentur quidem fato. Non enim legitima sunt, neque juxta leges fiunt omnia, quæ legibus continentur. Nam et proditionem, et ordinis desertionem, et adulterium aliaque id genus multa leges complectuntur: quæ legitima esse nemo dixerit. Et ego ne rem quidem egregie gerere, aut tyrannum interficere, aut tale aliquid dixerim esse legitimum. Quod enim legitimum est, legis est mandatum. At si ista leges juberent, quomodo non contumaces ac legibus adversi judicarentur ii, qui nullum præclarum edunt facinus, qui non cædunt tyrannos, qui nihil id genus rerum gerunt? aut si hi nihil contra leges delinquunt, cur non justum est illos alteros puniri? Proinde cum his nulla faveat ratio, ista tantum dicemus legitima esse, et secundum leges fieri, quæ legibus sunt ex-

τα ὑπὸ τοῖς ὁπωσοῦν προτιθεμένοις· μόνα δὲ εἱμαρμένα
E καὶ Καθ' Εἱμαρμένην, τὰ ἀκόλουθα τοῖς ἐν τῇ θείᾳ
διατάξει προηγησαμένοις. Ὥσε πάντα μὲν τὰ γινόμενα ἡ Εἱμαρμένη περιλαμβάνει, πολλὰ δὲ τῶν ἐν αὐτῇ, καὶ σχεδὸν ὅσα προηγεῖται, οὐκ ὀρθὸν λέγειν Καθ' Εἱμαρμένην.

ϛ'. Τούτων δὲ ὕπως ἐχόντων, ἑξῆς ῥητέον ὡς τὸ γ' Ἐφ' ἡμῖν καὶ ἡ Τύχη, τό, τε Δυνατὸν καὶ τὸ Ἐνδεχόμενον, καὶ τὰ τούτων συγγενῆ ταχθέντα ἐν τοῖς προηγημένοις, ταῦτά τε σώζοιτ' ἂν, καὶ τὴν Εἱμαρμένην σώζοι. Ἡ μὲν γὰρ Εἱμαρμένη πάντα περιέχει, καθάπερ καὶ δοκεῖ· τὰ δ' οὐκ ἐξ ἀνάγκης γενήσεται, ἀλλ' ἕκαστον
F αὐτῶν, οἷον καὶ πέφυκεν ἕκαστον). Πέφυκε δὲ τὸ Δυνατὸν, ὡς γένος προϋφεστάναι τοῦ Ἐνδεχομένου· τὸ δὲ Ἐνδεχόμενον, ὡς ὕλη τοῦ Ἐφ' ἡμῖν προϋποκεῖσθαι· τὸ δὲ

E. 4. ἀφὸν λέγειν] Sumſi ab Anon. Exempl. Turneb. Nam in var. lectionibus edit. Gr. Lat. eſt ἀφὸν λόγον T. V. operarum vitio. Vulgo, ἀρθολογεῖν, quod hic non placet.

E. 9. ταῦτά τε] Legendum αὐτά τε.

preſſa, quocunque alias modo acta ſint. Eodemque jure illa tantum fatalia cenſebimus, et fato fieri dicemus, quæ conſequuntur cauſas in divina diſpoſitione cauſarum antegreſſas. Hinc concluditur, omnia quæcunque fiunt, Fato contineri: multa autem, atque adeo pleraque antecedentibus cauſis effecta, non recte Fato addici.

VI. His ita conſtitutis, porro dicendum eſt, quomodo Poteſtas in rebus et actionibus noſtra, Fortuna, Poſſibile, et Contingens, et quæ alia his cognata in antegredientibus ponuntur cauſis, conſtare conſtante Fato poſſint. Etenim Fatum omnia continet, ſicut etiam videtur: neque tamen propterea omnia neceſſario evenient, ſed unumquodque pro ſuæ naturæ modo. Natura porro ita comparatum eſt, ut Poſſibile tanquam genus Contingenti ſit prius: Contingens veluti materia ſubjiciatur iis quæ in Noſtra ſunt Poteſtate, et Noſ-

Ἐφ' ἡμῖν, ὡς κύριον χρῆσθαι τῷ Ἐνδεχομένῳ· ἡ δὲ Τύχη παρεμπίπτει τῷ Ἐφ' ἡμῖν, ἅμα τι ἐφ' ἑκάτερα ῥοπὴν τοῦ Ἐνδεχομένου. Μάθοις δ' ἂν τὸ λεγόμενον σαφῶς, ἐννοήσας ὡς τὸ γινόμενον ἅπαν καὶ ἡ γένεσις αὐτὴ, οὐ δίχα Δυνάμεως, ἡ δὲ Δύναμις, οὐκ ἄνευ Οὐσίας. Οἷον, ἀνθρώπου εἴτε Γένεσις, εἴτε Γενητὸν, οὐκ ἄνευ τῆς Δυνάμεως· αὕτη δὲ περὶ ἄνθρωπον· Οὐσία δὲ ὁ ἄνθρωπος. Ἀπὸ δὲ τῆς Δυνάμεως μεταξὺ οὔσης, ἡ μὲν Οὐσία Δυνάμενον, ἡ δὲ Γένεσις καὶ τὸ Γινόμενον, ἄμφω Δυνατά. Τριῶν τοίνυν τούτων, Δυνάμεως καὶ Δυναμένου καὶ Δυνατοῦ, Δυνάμεως μὲν ὡς τὸ εἶναι περιττεύειν τὸ Δυνάμενον, Δυνατοῦ δὲ ἡ Δύναμις περιφέρεσθαι. Σαφὲς μὲν οὖν καὶ ὕστερον τὸ Δυνατόν. Τύπῳ δ' ἂν ἀφορισθείη, κοινότερον μὲν, τὸ κατὰ Δύναμιν πεφυκὸς γίνεσθαι· κυριώτερον δὲ, αὐτὸ τοῦτο, ὁπόταν μηδὲν ἔξωθεν ἔχῃ πρὸς τὸ γίνεσθαι ἐμπόδιον. Τῶν δὲ Δυνατῶν τὰ B

tra Poteſtas quaſi dominium exerceat in Contingentia. At Fortuna iis quæ in Noſtra ſunt Poteſtate incidit, ob libera in utramque partem eventus momenta Contingentiæ. Atque id quod dixi, palam intelliges, ſi hoc conſideres, omne generatum ipſamque generationem, non eſſe abſque facultate: (id eſt Potentia:) Potentiam non abſque Subſtantia. Veluti hominis ſive generatio ſive generatum, abſque Potentia eſt: iſta autem circa hominem eſt, homo Subſtantia eſt. Proxime vero ſunt Potentiæ veluti in medio poſitæ, Subſtantia ut Potens, Generatio vero et generatum ut Poſſibilia. Ergo, cum tria hæc ſint, Potentia, Potens, Poſſibile; Potens, inſtar Subſtantiæ, prius eſt quam Potentia, et Potentia item prior eſt quam Poſſibile. Atque ſic exiſtimo quid Poſſibile ſit, explicatum eſſe ſatis perſpicue. Rudi autem Minerva Poſſibile dividas licet, in id quod uſitatius ſic dicitur, cujus natura fert ut per Potentiam fiat: et in id quod magis proprie ita appellatur illud ipſum, cujus natura fert ut per Potentiam fiat, ſi nil ei obſit extrinſecus, quo minus fiat. Nam Poſſibilium quædam nunquam

μὴ οὐκ ἂν κωλυθείη ποτέ, ὥσπερ τὰ κατ' οὐρανόν, ἀνατολαὶ καὶ δύσεις καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια· τὰ δέ, οἷά τε κωλυθῆναί ἐστι, ὡς πολλὰ μὲν τῶν ἀνθρωπίνων, πολλὰ δὲ καὶ τῶν μεταρσίων. Τὰ μὲν οὖν πρότερα, ὡς ἐξ ἀνάγκης γινόμενα, Ἀναγκαῖα προσαγορεύεται· τὰ δὲ πρὸς τἀναντίον ὑπιδέχεται, Ἐνδεχόμενα. Ἀφορίζοιτο δ' ἂν καὶ ταῦτα· τὸ μὲν Ἀναγκαῖον Δυνατόν, τὸ ἀντικείμενον Ἀδυνάτῳ· τὸ δὲ Ἐνδεχόμενον Δυνατόν, ᾧ καὶ τὸ ἀντικείμενον Δυνατόν. Τὸ μὲν γὰρ καταδῦναι τὸν ἥλιον, c Ἀναγκαῖόν τε ἅμα καὶ Δυνατόν· ἀντίκειται δ' Ἀδύνατον τὸ μὴ καταδῦναι. Τὸ δὲ καταδύντος ἡλίου ὄμβρον γενέσθαι, καὶ μὴ γενέσθαι, ἀμφότερα Δυνατὰ καὶ Ἐνδεχόμενα. Πάλιν δὲ καὶ ὑπὸ τῶν Ἐνδεχομένων, τὸ μὲν Ὡς Ἐπιτοπολὺ, τὸ δὲ, Ὡς Ἐπ' ἔλαττον, τὸ δὲ Ὡς Ἐπίσης καὶ ὁπότερον ἔτυχεν· τοῦτο μὲν φανερὸν ὡς αὐτὸ αὑτῷ ἀντίκειται· τὸ δὲ Ὡς Ἐπιτοπολὺ καὶ Ἐπ' ἔλαττον θάτ-

B. 6. τὰ δὲ πρὸς τἀναντίον] Forte τὰ δέ, ὅτι τἀναντίον.

poſſunt prohiberi, ut ortus occaſuſque cœleſtium corporum, et id genus alia: quædam poſſunt prohiberi, ut pleraque humana, multa eorum etiam quæ in ſublimi fiunt. Ac prioris quidem generis quæ ſunt, Neceſſaria nominantur, quia neceſſario fiunt: poſterioris Contingentia, quia contingere poteſt, ut in diverſam partem eveniant. Sic etiam diſtinguere licet. Neceſſarium Poſſibile eſt, cui opponatur Impoſſibile: Contingens tale Poſſibile, cujus etiam contrarium ſit Poſſibile. Nam *Solem occidere* cum Neceſſarium eſt, tum Poſſibile: quod autem ei adverſatur *Solem non occidere*, id Impoſſibile eſt. *Occidente Sole imbrem fieri*, Contingens eſt, et Poſſibile: itidemque Contingens et Poſſibile *Sole obeunte non delabi imbrem*. Rurſum eorum quæ Contingentia diximus, alia plerumque, alia raro, alia æque, ſeu æqualibus in utramque partem momentis et utrum fors tulerit, fiunt. Quorum hoc ſibi invicem opponi, ſatis eſt manifeſtum: ſicut et quod plerumque, et quod raro fit, inter ſe

λοις· καὶ ταῦτα μὴν ὀρθῶς τῇ φύσει τὸ πλεῖστον, Ἐφ' Ἡμῖν τε τὸ Ἐπίσης. Τὸ μὲν γὰρ ὑπὸ κύνα καῦμα ἢ ψύχος, ὧν τὸ μὲν Ὡς Ἐπιτοπολὺ, τὸ δ' Ὡς Ἐπ' ἔλαττον, τῇ φύσει ἀμφω ὑποτέτακται· τὸ δὲ περιπατεῖν καὶ μὴ, καὶ ὅσα τοιαῦτα, ὧν ἑκάτερον ὀρθῶς τῇ ἀν- D θρωπίνῃ ὁρμῇ ὑποτέτακται, ὁ δὴ Ἐφ' Ἡμῖν καὶ Κατὰ Προαίρεσιν λέγεται. Γενικώτερον δὲ μᾶλλον τὸ Ἐφ' Ἡμῖν· δύο γὰρ εἴδη εἴδη, τό, τε ἐκ πάθους καὶ θυμοῦ, ἢ ὀρθυμίας, τό, τε ἐξ ὀρθολογισμοῦ ἢ διανοίας, ὅπερ ἤδη Κατὰ Προαίρεσιν τις εἴποι. Ἔχει δὲ λόγον μὴ τὸ Δυνατὸν καὶ Ἐνδεχόμενον τοῦτο ὅπερ Καθ' Ὁρμὴν καὶ Ἐφ' Ἡμῖν εἰρηται, μὴ τὸ αὐτὸ κατ' ἄλλο λέγεται· τῷ μὲν γὰρ τὸ μέλλον, Δυνατόν τε καὶ Ἐνδεχόμενον· τῷ δὲ τὸ παρὸν,

C. 10. ψύχος, ὧν τὸ μὲν] ὧν ipſe addidi: τὸ μὲν ſumſi a Leonic. Schott. Anon. exſtat item in Indice var. lect. Ed. Gr. Lat. ſed falſo nomine Ald. et Baſ.

D. 1. ὅσα τοιαῦτα, ὧν ἑκάτερον ἐπὶ τῇ] Corrigo, ὅσα τοιαῦτα τῶν ἑκατέρων ἐπὶ τῇ—.

D. 4. δύο γὰρ εἶναι εἴδη] Lego, δύο γὰρ ἔχει εἴδη.

D. 6. Ἔχει δὲ λόγον μὴ] Hæc minus expedio. An legendum Ἔχει δὲ ᾧ λόγῳ, i. e. *habet etiam* τὸ Ἐφ' Ἡμῖν *proportionem, ſeu differentiam graduum, quæ.* An potius Ἔχει δὲ λόγον χρόνου. Certe μὴ mutandum in ᾗ. Sententiam, ut potui, reddidi.

pugnant: quæ duo maxime in rebus naturalibus: quod æque ſit, ſeu æqualia utroque momenta habet, in noſtris locum habet actionibus. Nam quod ſub ortum caniculæ æſtus eſt aut frigus, quorum hoc raro, illud plerumque contingit, naturæ ambo ſubjecta ſunt: deambulare aut non deambulare poſſumus, et alia ſimilia noſtræ voluntati ſunt ſubjecta, et in Noſtra eſſe Poteſtate, et conſilio delectuve noſtro dicuntur fieri. Generalius tamen eſt id quod in Noſtra Poteſtate eſſe dicimus: cujus duæ ſunt ſpecies: una eorum quæ ſubito animi motu, aut ex ira, vel concupiſcentia fiunt: altera, ubi ratiocinatio et deliberatio præceſſit, quæ jam conſilio et delectu agi dicuntur. Habet idem nominis diverſitatem, qua hoc Poſſibile et Contingens, et id quod in Noſtra Poteſtate eſt atque appetitu noſtro incitante fit, non

Ἐφ' Ἡμῖν τε καὶ Καθ' Ὁρμήν. Ἀφορίζοιτο δ' ἂν ὧδε· τὸ μὲν Ἐνδεχόμενον, ὅπερ αὐτό τε καὶ τὸ ἀντικείμενον· τὸ δὲ Ἐφ' Ἡμῖν, θάτερον μέρος τοῦ Ἐνδεχομέ-
E νου τὸ κατὰ τὴν ἡμετέραν Ὁρμὴν ἤδη γινόμενον. Ὅτι μὲν οὖν τὸ Δυνατὸν τοῦ Ἐνδεχομένου πρότερον τῇ φύσει, τὸ δὲ Ἐνδεχόμενον τοῦ Ἐφ' Ἡμῖν προϋφίστασθαι, καὶ οἷον αὐτῷ τυγχάνει ὂν ἔσχατον, καὶ πόθεν ὀνομάζεσθαι, καὶ τά γε προκείμενα αὐτοῖς, σχεδὸν εἴρηται.

Ζ'. Περὶ δὲ τῆς Τύχης καὶ τοῦ Αὐτομάτου, καὶ εἴπερ παρὰ ταῦτα θεωρεῖται, νῦν ἡμῖν λεκτέον. Αἴτιον μὲν δὴ ἡ Τύχη. Τῶν δὲ Αἰτίων τὰ μὲν Καθ' Αὑτά, τὰ δὲ Κατὰ Συμβεβηκός· οἷον, οἰκίας, ἢ νεώς, Καθ' Αὑτὸ μὲν
F Αἴτιον τὸ οἰκοδομικόν, καὶ τὸ ναυπηγικόν· Κατὰ Συμβεβηκὸς δὲ, τὸ μουσικὸν, ἢ γεωμετρικὸν, καὶ πᾶν ὅ, τι ἂν τῷ οἰκοδομικῷ ἢ ναυπηγικῷ εἴδει συμβεβήκῃ, εἴτε κατὰ σῶμα, εἴτε κατὰ ψυχήν, εἴτε κατὰ τὰ ἐκτός. Ὅθεν καὶ

eodem modo de rebus diverſis dicitur: nam ratione futuri *Poſſibile* et *Contingens* dicitur: ratione præſentis temporis, in *Noſtra Poteſtate* et *Secundum Appetitum*. Atque ſic etiam diſcernere poſſis. *Contingens* eſt quod et ipſum et ejus contrarium fieri poteſt: *in Noſtra Poteſtate*, altera jam Contingentiæ pars quæ Appetitu noſtro jam fit. Ergo Contingenti Poſſibile ordine naturæ anteire, Contingenſque eo quod in Noſtra eſſe Poteſtate dicitur prius exſiſtere, qualia ſint, quæ nominum ratio, quæ adjuncta, fere explicatum jam eſt.

VII. Proinde de Fortuna et Caſu, et quæ in his ſpectantur, dicendum eſt. Eſt itaque Fortuna ex Cauſarum numero. Cauſæ autem aliæ *per ſe* ſunt cauſæ, aliæ *per accidens*. Verbi gratia, domus aut navis cauſa *per ſe* eſt ars ædificandi vel naves compingendi: *per accidens*, muſica, geometrica, et quidquid omnino arti domum navimve fabricandi ſive corporis, ſive animi, ſive externarum reſpectu rerum accidit. Unde perſpicu-

δῆλον ὡς τὸ Καθ' Αὑτὸ, ὡρισμένον καὶ ἓν· τὸ δὲ Κατὰ
Συμβεβηκὸς, οὐκ ἓν τε, καὶ ἀόριστον. Πολλὰ γὰρ καὶ ἄπει- 5
ρα τῷ ἑνὶ ὑπάρχει παντάπασιν ἀλλήλων διαφέροντα.
Τὸ μέντοι Κατὰ Συμβεβηκὸς, ὅταν μὴ μόνον ἐν τοῖς
ἕνεκά του γίγνηται, ἀλλὰ καὶ ἐν οἷς ἡ Προαίρεσις, τότε
δὴ καὶ τὸ ἀπὸ Τύχης προσαγορεύεται· οἷον, τὸ εὑρεῖν
χρυσίον σκάπτοντα ἵνα φυτεύσῃ, ἢ παθεῖν τι ἢ δρᾶσαι τῶν
τοῦ τὸ ἔθος φεύγοντα, ἢ διώκοντα, ἢ ἄλλως βαδίζοντα,
ἢ αὐτὸ μόνον ὑπισχνούμενα, ὑφ' οὗτος συνέπε-
σεν, ἀλλ' ἑτέρου τινὸς χάριν. Διὸ καὶ ἀπροσδόκητον αἰτίαν καὶ
ἄδηλον ἀνθρωπίνῳ λογισμῷ τινὶ Τύχην ἀπέδοσαν τῶν
παλαιῶν ἔνιοι. Κατὰ δὲ τοὺς ἀπὸ Πλάτωνος, ἔγγιον ἔτι
προσιόντας αὐτῆς τῷ λόγῳ, οὕτως ἀφώρισαι ἡ Τύχη, B
αἰτία καθ' συμβεβηκὸς τῶν ἕνεκά του ἐν τοῖς κατὰ προαι-
ρεσιν· ἔπειτα ἤδη καὶ τὸ ἀπροσδόκητον καὶ τὸ ἄδηλον ἀνθρω-
πίνῳ λογισμῷ προσλέγεσιν. Καίτοι γε κατὰ τὰ αὐτὰ
καὶ τὸ ἀπάνιον καὶ παράλογον ἐμφαίνεται τῷ καθ' συμβε-

um fit, quod per ſe eſt, id unicum eſſe et finitum: id quod per accidens, neque unum eſſe, et infinitum. Nam uni rei infinita inter ſe differentia accidere poſſunt. Cæterum quod per accidens eſt in iis, quæ non modo propter aliquid fiunt, ſed etiam ubi conſilium locum habet, id jam Fortunæ appellationem habet: ut ſi quis plantandi cauſa fodiens, aurum reperiat: aut ſi quid præter morem tibi eveniat fugienti, inſequenti, ambulanti, te obvertenti, cujus gratia tu iſtud non ſuſceperis. Propterea Veterum nonnulli Fortunam cauſam dixerunt eſſe, quæ humana provideri ratione non poſſit. De Platonicorum vero ſententia, qui propius ad rei explicationem acceſſerunt, definitur Fortuna *cauſa per accidens eorum quæ propter aliquid in iis fiunt quæ conſilio aguntur*, adduntque eam *improviſam et ignotam humanæ rationi* eſſe. Et quidem iiſdem de cauſis etiam *rarum* et *nec-opinatum* inhærent ei quod per accidens fit. Quod

ϛικός· οἷον δέ ἐϛι τοῦτο, ἢ καὶ μὴ ἐκ τοῦ ἀντιῤῥηθέντων, ἀλλ' ἔκ τε τῶν ἐν τῷ Φαίδωνι γεγραμμένων, σαφέϛατα ϖροσαϖοφήνει· γέγραϖται δὲ ὧδε· "Οὐδὲ τὰ ϖερὶ τῆς "δίκης ἆρα ἐπύθοντο ὃν τρόϖον ἐγένετο; Ναί· ἔφη τις· καὶ ἐθαυμάζομέν γε, ὅτι ϖάλαι "αὐτῆς γενομένης, ὕϛερον φαίνεται ἀϖοθανών· τί ἂν τοῦ- C "το, ὦ Φαίδων; Τύχη τις αὐτόν, ὦ Ἐχέκρατες, συνέ- "βη· ἔτυχε γὰρ τῇ ϖροτεραίᾳ ἡ δίκης ἡ ϖρύμνα ἐϛεμ- "μένη τῷ πλοίῳ ὃ εἰς Δῆλον Ἀθηναῖοι ϖέμϖουϛιν." Ἐν γὰρ τούτοις τὸ Συμβὰν, ἐκ ἀντὶ οὗ γέγονεν ἀκουϛέον, ἀλλὰ ϖολὺ μᾶλλον ἐκ συμφορᾶς τινος αὐτῶν ἀϖέβη, ἄλλῳ ϖρὸς ἄλλο γεγονότος· ὁ μὲν γὰρ ἱερεὺς ἔϛεφε τὸ πλοῖον ἄλλου χάριν, ἀλλ' οὐ Σωκράτους· οἱ δὲ δι' ἑτέρα κατεψη- φίσαντο αὖ· αὐτὸ δὲ τὸ ϖροβὰν, ϖαράλογον καὶ τοιοῦ- το ἀϖέβη, οἷον κἂν ἐκ ϖρονοίας ἐγεγόνει ἢτοι ἀνθρωϖί-

B. 6. ἢ ϛ μὴ—Φαίδωνι] Legendum εἰ ϛ μὲ ἐκ τῶν ἄρτι ῥηθέντων, ἀλλ' ἔκ γε τῶν ἐν τῷ Φαίδωνι—.

C. 7. δι' ἑτέρα] Forte δι' ἕτερον, ut margo Venet.

quale ſit, ſi non ex diſputatis, ſaltem ex Platonis verbis liquido intelligi poteſt. Sic enim ſcribit in Phædone: PH. *Ergo, ne de judicio quidem inaudiviſtis, quo modo fuerit peractum?* ECH. *Immo: nam renunciavit quidam nobis: ac mirati ſumus, quod dudum eo confecto tam multo poſt ſit mortuus: quidnam hoc rei eſt, cedo Phædo?* PH. *Fortuna ei, O Echecrates, quædam evenit. Pridie enim ejus diei, qua judicat m eſt, caſu puppis coronata fuit ejus navis, quam Athenienſes quotannis in Delum mittunt.* In his verbis vocabulum EVENIT non ſignificat factum aliquid fuiſſe, ſed multo magis concurſu quodam cauſarum obtigiſſe, alio alius gratia facto. Nam ſacerdos navem coronavit non Socratis, ſed alius rei cauſa: illi autem aliam ob cauſam Socratem damnaverunt. Id ipſum vero quod evenit, præter rationem, ac tale evenit, quale etiam providentia vel hominis

νυ τινὸς, ἢ τοῦ ἕτι χρειττόνων. Καὶ τοσοῦτον μὲν τῆς Τύχης εἰρήσθω ἱκανά, * ὡς συμφίσαι ἀνάγκη, τὸ μὲν ἀπ' αὐτῆς αὐτομάτου καὶ τοῦ Ἐφ' Ἡμῖν προϋπαρχέιν ἐλέγχειν. Τὸ δὲ Αὐτόματον, ὅτι πλεῖον τῆς Τύχης· εἰ γὰρ καὶ αὐτολὺ προσλαβὸν ἔχει, καὶ πολλὰ τοῦ ἄλλοτε ἄλλως συμπίπτειν περιόσιον. Ἔστι δὲ κατ' ὄνομα, ὅπερ Αὐτόματον λέγεσθαι τὸ περιὸς ἄλλο ἔνεκα ὅταν μὴ ἐκεῖνο παρ * ἐπέφυκεν, οἷον δοκεῖ τὸ ὑπὸ κύνα ψῦχος, πότε γὰρ ψῦχος οὐ μάτην τόδε * Τὸ δὲ ὅλον, ὡς τὸ Ἐφ' Ἡμῖν μέρος τοῦ Ἐνδεχομένου, ὕστος ἡ Τύχη τοῦ Αὐτομάτου. Ἔστι δὲ ἑκατέρου ἑκάτερον σύμπλωμα· τὸ μὲν Αὐτόματον τοῦ Ἐνδεχομένου· ἡ δὲ Τύχη τοῦ Ἐφ' Ἡμῖν,

D. 1. ὡς συμφίσασθαι—ἐλέγχειν.] Pauca excidiſſe videntur, magis tranſponenda quam addendo ſupplenda, ita fere—ἱκανὰ, ὥς τι συμφίσασθαι αὐτὸν ἀνάγκη καὶ τοῦ Ἐφ' Ἡμῖν προϋπαρχεῖν· τὸ δὲ ἀπ' αὐτῆς παρεμπίπτειν ἐλέγχειν. Sententiam Latine reddidimus in Verſione.

D. 5. Ἔστι δὲ κατ' ὄνομα—Τὸ δὲ ὅλον] Corrigenda ex Ariſtot. Phyſ. II, 6. unde ſumta ſunt: forte hoc modo: Ἔστι δὲ κατ' ὄνομα ὅπερ αὐτὸ μάτην γένεται· ὅταν τὸ πεφυκὸς ἄλλου ἕνεκα μὴ ἐκεῖνο παρῇ οὗ ἕνεκα ἦν καὶ ἐπεφύκει· οἷον δοκεῖ τὸ ὑπὸ κύνα ψῦχος· τότε γὰρ τὸ ψῦχος μάτην ὑδὲ ὅτι συμβαίνει γίγνεσθαι. Τὸ δὲ ὅλον.

vel divina effici potuiſſet. Atque hæc de Fortuna ſufficiant dicta, et quibuſcum una ſubſiſtere eam neceſſe eſt et ante eam ſubſiſtere id quod in Noſtra eſt Poteſtate. Id vero quod ab ea efficitur eodem nomine Fortuna nominatur. Caſus autem latius patet quam Fortuna: quando et eam complectitur, et multa alia quæ alias aliter accidere ſuapte natura poſſunt. Ipſum nomen hoc indicat. Eſt enim *Automaton* Græcis quod *ipſum fruſtra* fit quum illud quod alterius rei cauſſa erat, non illam efficiat rem cujus tamen cauſſa et erat et per naturam ſuam eſt: quale frigus ſub caniculæ ortum eſſe videtur. Tunc enim frigus fruſtra nec ipſo eo tempore quo per naturam ſuam oportebat, accidit. Denique, ſicut quod eſt in Noſtra Poteſtate, pars eſt Contingentis: ſic Fortuna pars eſt Caſus: utque Caſus Contingenti, ita iis quæ in Noſtra ſunt Poteſtate Fortu-

καὶ τότε οὐχ ἅπαντος, ἀλλ' ὅταν ἀν ᾖ χῶρ Προαίρεσιν ἔχῃ, ὡς προείρηται. Διὸ καὶ τὸ μὲν Αὐτόματον, κοινὸν ἐμψύχων τε καὶ ἀψύχων· ἡ δὲ Τύχη ἴδιον ἀνθρώπου, ἤδη προάγειν δυναμένου. Τεκμήριον δὲ, ὅτι τὸ εὐτυχεῖν καὶ εὐδαιμονεῖν, ταυτὸ εἶναι δοξάζει· ἡ δὲ εὐδαιμονία, εὐπραξία τις· ἡ δὲ εὐπραξία πρᾶξις μόνον καὶ τέλειον ἀνθρώπου.

η'. Καὶ τὰ μὲν ὑπὸ τῆς Εἱμαρμένης, τοιαῦτα, τό, τε Ἐνδεχόμενον καὶ Δυνατὸν, ἥ τε Προαίρεσις, καὶ τὸ Ἐφ' Ἡμῖν· ἥ τε Τύχη, καὶ τὸ Αὐτόματον, τά τε Συμβεβηκότα αὐτοῖς, ὧν καὶ τὸ Τάχα καὶ τὸ Ἴσως· ἃ δὴ πάντα περιέχει μὲν ἡ Εἱμαρμένη, ὧδέν δ' αὐτῶν ἐστι Καθ' Εἱμαρμένην. Λοιπὸν δ' ἂν εἴη καὶ περὶ Προνοίας εἰπεῖν, ὡς αὐτή γε περιείληφε τὴν Εἱμαρμένην.

θ'. Ἔστιν οὖν Πρόνοια, ἡ μὲν Ἀνωτάτω καὶ Πρώτη, τοῦ πρώτου θεοῦ νόησις, εἴτε καὶ βούλησις ὅσα, εὐεργέτις ἁπάντων, καθ' ἣν πρώτως ἕκαστα τῶν θείων ἀφθαν-

na accidit: non omnibus tamen, ſed in quibus conſilium delectuſque adhibentur: uti diximus. Proinde Caſus communis eſt animatorum et animæ expertium: Fortuna hominis eſt propria, ejus qui jam agere poſſit. Idque hinc conſtat quod Fortunatum eſſe et Felicem eſſe pro eodem habentur: et Felicitas eſt quædam agendi dexteritas: hæc autem ſolius eſt perfecti hominis.

VIII. Quæ ergo Fato comprehenduntur, hæc ſunt, Contingens, Poſſibile, Delectus, in Noſtra ſitum Poteſtate, Fortuna, Caſus, iiſque adjuncta, de quibus eſt etiam Fortaſſis, et Perinde: quæ omnia continentur quidem Fato, nullum autem eorum Fatale eſt. Reſtat ut de Providentia etiam dicamus, quomodo hæc Fatum complectatur.

IX. Eſt itaque Providentia, Suprema quidem et Prima, primi dei intelligentia ſive mavis voluntas benefica erga res omnes, qua primum ſingulæ divinæ res omnino

τὸς ἀρίστα τε καὶ κάλλιστα κεκόσμηται. Ἡ δὲ Δευτέρα, δευτέρων θεῶν τῶν κατ' οὐρανὸν ἰόντων, καθ' ὧν τὰ τε 573
θνητὰ γίνεται τεταγμένως, καὶ ὅσα πρὸς διαμονὴν καὶ σωτηρίαν ἐκάστων τῶν γενῶν. Τρίτη δ' ἂν εἰκότι ῥηθείη Πρόνοιά τε καὶ προμήθεια τῶν ὅσοι περὶ γῆν δαίμονες τεταγμένοι τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων φύλακές τε καὶ ἐπίσκοποί εἰσιν. Τριττῆς τοίνυν τῆς Προνοίας θεωρουμένης, κυριώτατα δὲ καὶ μάλιστα τῆς Πρώτης λεγομένης, οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι εἰπεῖν, εἰ καὶ φιλοσόφοις ἀνδράσι ταναντία λέγειν δόξαιμι, ὡς πάντα μὲν Καθ' Εἱμαρμένην καὶ Κατὰ Πρόνοιαν, ὰ μὲν καὶ κατὰ φύσιν· ἀλλ' ἕνια μὲν Κατὰ Πρόνοιαν, καὶ ἄλλα γε κατ' ἄλλην, ἕνια δὲ B
Καθ' Εἱμαρμένην· καὶ ἡ μὲν Εἱμαρμένη πάντως Κατὰ Πρόνοιαν, ἡ δὲ Πρόνοια ἀδιαμῶς Καθ' Εἱμαρμένην. Ἔστω δὲ ὁ λόγος ταυτῦν περὶ τῆς Πρώτης καὶ Ἀνω-

A. 9. ὡς πάντα μὲν Καθ' Εἱμαρμένην—ἕνια δὲ Καθ' Εἱμαρμένην] Hæc et ipſa ſibi et Plutarcheæ diſputationi repugnantia, ita reſtituenda videntur: ὡς πάντα μὲν τὰ Καθ' Εἱμαρμένην, καὶ κατὰ Πρόνοιαν· ἃ μὲν καὶ τὰ κατὰ φύσιν πάντα, καὶ Καθ' Εἱμαρμένην· ἀλλὰ πάντα μὲν κατὰ Πρόνοιαν, καὶ ἄλλό γε κατ' ἄλλην, ἕνια δὲ καθ' Εἱμαρμένην. Ad hanc item rationem correxi Latina.

optime ac pulcherrime ſunt ordinatæ. Secunda vero, ſecundorum eſt deorum, qui per cœlum ingrediuntur, qua et mortalium reſ ordinate fiunt, et ſingulorum generum permanſio atque ſalus procuratur. Tertia non abſurde dicetur Providentia atque procuratio geniorum, qui circa terram collocati humanarum ſunt cuſtodes inſpectoreſque actionum. Cum ergo triplex ſpectetur Providentia, quarum prima præcipue et potiſſimum ſic nominatur, non verear dicere tametſi hoc philoſophorum ſententiis repugnans videri poterit, omnia quæ Fato fiant, fieri item Providentia: non autem omnia quæ Natura fiant, fieri item Fato: ſed omnia fieri Providentia, alia quidem ſecundum aliam, quædam Fato: et Fatum omnino ſubeſſe Providentiæ, hanc Fato nequaquam: loquimur autem hic de principe Providentia et

τάττω. Τὸ μὲ Κατά τι ὕστερον ἐκείνω, καθ' ὅ, τι ἂν τὶς λέγῃ· οἷον τὸ κτ' νόμον, τῷ νόμου, τὸ δὲ κτ' φύσιν, τῇ φύσεως· ἔστω δὲ τὸ Καθ' Εἱμαρμένην, τῇ Εἱμαρμένης νεώτερον ἂν εἴη. Ἡ δὲ Ἀνωτάτω Πρόνοια πρεσβύτατον ἁπάντων, πλὴν ὑπὲρ ὃν ἐστὶ εἴτε βούλησις, εἴτε νόησις, εἴτε τὸ ἀμφότερον. Ἔστι δ', ὡς πρότερον εἴρηται, τῶν πάντων πατρός τε καὶ δημιουργῶ· " Λέγωμεν γὰρ δή, φησὶν
c " ὁ Τίμαιος, δι' ἣν αἰτίαν γένεσιν καὶ τὸ πᾶν τόδε
" ὁ ξυνιστὰς ξυνέστησεν. Ἀγαθὸς ἦν· ἀγαθῷ δὲ οὐδεὶς
" οὐδέποτε περὶ οὐδενὸς ἐγγίνεται φθόνος· τούτου δ' ἐκ-
" τὸς ὤν, πάντα ὅτι μάλιστα ἐβουλήθη γενέσθαι παρα-
" πλήσια ἑαυτῷ. Ταύτην δὴ γενέσεως καὶ κόσμου μά-
" λιστα ἄν τις ἀρχὴν κυριωτάτην παρὰ ἀνδρῶν φρονί-
" μων ὑποδεχόμενος, ὀρθώτατα ὑποδέχοιτ' ἄν. Βουλη-
" θεὶς γὰρ ὁ θεὸς ἀγαθὰ μὲ πάντα, φαῦλον δὲ μηδὲν
" κατὰ δύναμιν, οὕτω δὴ πᾶν ὅσον ἦν ὁρατὸν παραλα-
" βὼν, οὐχ ἡσυχίαν ἄγον, ἀλλὰ κινούμενον πλημμελῶς

et ſumma. Quod autem fit ſecundum aliquid, poſterius eo eſt ſecundum quod fieri dicitur: ut quod ſecundum legem fit poſterius eſt lege, et quod ſecundum naturam, natura eſt poſterius: ita et quod fit ſecundum Fatum, Fato eſt poſterius. Summa autem Providentia, omnium eſt antiquiſſimum, eo excepto, cujus eſt ſive intelligentia, ſive voluntas, ſive utrumque. Eſt autem, ut ante dixi, patris et opificis omnium. *Dicamus enim*, inquit Timæus, *cauſam, cur Univerſum hoc machinatus ſit auctor. Bonus erat: in bonum autem nulla adverſus quicquam aut ulla de re cadit invidia. Ea itaque vacuus, voluit omnia ſibi quam maxime fieri ſimilia. Hanc de origine mundi ſententiam potiſſimam a prudentibus traditam rectiſſime amplecteris. Volens enim Deus omnia bona, nihil, quantum omnino fieri poſſet, malum eſſe, ita omne id quod cernitur adſumens non quietem, ſed motibus citatum incompoſitis et vitioſis, in ordinem diſ*

" καὶ ἀτάκτως, εἰς τάξιν αὐτὸ ἦγεν ἐκ τῆς ἀταξίας,
" ἡγησάμενος ἐκεῖνο τῶνδε πάντως ἄμεινον. Θέμις
" δὲ οὐτ' ἦν οὔτε ἔστι τῷ ἀρίστῳ δρᾶν ἄλλο πλὴν τὸ
" κάλλιστον." Ταῦτα μὲν οὖν καὶ τὰ τούτων ἑπόμενα μέ- D
χρι ψυχῶν ἀνθρωπίνων, Κατὰ Πρόνοιαν νομιστέον τιθέναι
Πρώτιστον συνεστηκέναι. Τὰ δὲ ἑπεῖθεν, ὅπου λεγόμενα,
" Ξυστήσας δὲ τὸ πᾶν, ἰσαρίθμους τοῖς ἄστροις ἔσπειρε,
" διεῖλέ τε ψυχὰς ἑκάστην πρὸς ἕκαστον, καὶ ἐμβιβάσας
" ὡς εἰς ὄχημα, τὴν τοῦ παντὸς φύσιν ἔδειξε, νόμους τε
" τοὺς εἱμαρμένους εἶπεν αὐταῖς." Ταῦτα δὲ τίς οὐκ ἂν
διαῤῥήδην καὶ σαφέστατα οἰηθείη τὴν Εἱμαρμένην δηλοῦν, ὥσ-
περ τινὰ βάσιν, καὶ πολιτικὴν νομοθεσίαν, ταῖς ἀνθρωπίναις
ψυχαῖς προσπεσοῦσαν, ἧς δὴ καὶ τὴν αἰτίαν ἐξῆς ὑπαφέρει;
Τὴν δὲ Δευτέραν Πρόνοιαν ὧδέ πως ὑπεσημήνατο λέ-
γων, " Διαθεσμοθετήσας πάντα αὐτοῖς, ἵνα τοῖς ἔπειτα E
" εἴη κακίας ἑκάστων ἀναίτιος, ἔσπειρε τοὺς μὲν εἰς τὴν
" γῆν, τοὺς δὲ εἰς τὴν σελήνην, τοὺς δὲ εἰς τἆλλα

D. 2. τὴν γε Πρώτην] γε ſumſi ex var. lect. Venet. Vulgo, τε.

poſuit: ratus hunc utique confuſione meliorem eſſe. Fas enim neque fuit neque eſt, ut optimus aliquid faceret niſi pulcherrimum. Hæc et quæ ſequuntur uſque ad diſputationem de animis humanis, de Prima ſunt accipienda Providentia, quæ principio omnia conſtituerit. Poſt ita loquitur, *Igitur poſtquam Univerſum condidiſſet, animas diſtribuit æquali cum ſtellis numero, et cuique ſuam dedit, ac tanquam in vehicula impoſuit, naturamque Univerſi monſtravit, et leges Fati eis dixit.* Hæc quis non cenſeat expreſſe ac planiſſime de Fato dici, tanquam fundamento quodam et civili lege, quæ humanis conveniat animis: cujus etiam cauſam deinceps explicat. Secundam vero Providentiam his indicat verbis, *Cum vero ita legibus latis omnia conſtituiſſet, ut ſi quid poſtmodo accideret mali, ipſe ejus culpa vacaret, alios in Solem, alios in Lunam, alios in alia temporis inſtrumenta diſ-*

" ὄργανα χρόνῳ. Τὸ δὲ μὴ τὸν αὐτὸν τοῖς νέοις παρ-
" έδωκε θεοῖς σώματα πλάττειν θνητά, τό, τε βέλτι-
" στον ὅσον ἔστιν ψυχῆς ἀνθρωπίνης δέον προσγενέσθαι,
" τοῦτο, καὶ πάντα ὅσα ἀκόλουθα ἐκείνοις ἀποργασα-
" μένους ἄρχειν καὶ μὴ δύναμιν ὅπη κάλλιστα καὶ ἄριστα
F " τὸ θνητὸν ἀφηνιάσειν ζῷον, ὅπι μὴ κακῶν αὐτὸ
" αὐτῷ γένοιτο αἴτιον. Ἐν δὴ τούτοις τὸ μὲν, ἵνα τοῖς
" ἔπειτα εἴη κακίας ἀναίτιος ἐκφυγή," σαφηνίζειν αἰ-
τίαν σημαίνει ὁ Εἱμαρμένης· ἡ δὲ τῶν νέων θεῶν τάξις
καὶ δημιουργία τῶν Δευτέρων Πρόνοιαν δηλοῖ· καὶ ὡς
ἡ Τρίτης παρεφάπτεσθαι ἔοικεν, εἴ γε δὴ τούτου χάριν ἡ
θεσμοθεσία, ἵνα τῆς ἔπειτα εἴη κακίας ἐκφυγὴ ἀναίτιος·
θεὸς δὲ κακίας ἄμοιρος, οὔτε νόμων, οὔτε Εἱμαρμένης
βούλεται ἂν, ἀλλὰ τῇ Προνοίᾳ τῷ γεννήσαντος σωτηρι-
974 αν ἅπαντος ἕκαστος αὐτῷ προσῆκει τὰ αὑτοῦ. Ταῦτα δὲ
ἀληθῆ καὶ ἀρέσκοντα τῷ Πλάτωνι, φανερά μοι δοκεῖ

A. 1. Ταῦτα δὲ ἀληθῆ—μαρτύρια εἶναι] Transponendum ita: Ταῦτα δὲ ἀληθῆ καὶ ἀρέσκοντα τῷ Πλάτωνι εἶναι, φανερά μοι δοκεῖ μαρτύρια τὰ—.

ſeminavit: ac poſt factam ſementem junioribus diis tradidit, ut ii mortalia effingerent corpora, et quod reliquum eſt animæ humanæ indigens illis apponerent: reliquiſque horum conſequentia quæ eſſent perfectis, præeſſent, animalque mortale gubernarent quam fieri omnino poſſet optime, ne id ſibi ipſi mala adſciſceret. His enim vocibus, *Ut ſi quid poſtmodo accideret mali, ipſe ejus culpa vacaret*, luculentiſſimam Fati cauſam reddidit. Juniorum porro deorum ordo et miniſterium, Secundam declarat Providentiam, videturque ſimul etiam Tertiam attingere: ſiquidem propterea legibus ita omnia ſanxit, ut extra culpam mali eſſet, quod ſingulis erat eventurum. Deus autem vitii et malitiæ exſors, neque legibus neque Fato opus habebat: ſed Providentia conditoris unuſquiſque tractus ſuas res agit. Hæc autem vera, et Pla-

μαρτύρια ἔῃ), τὰ περὶ τῶν νομοθέτην ἐν τοῖς Νόμοις ὕπω λεγόμενα· "Ἐπεὶ ζῶντα εἰ ποτέ τις ἀνθρώπων, "φύσει ἱκανὸς, θείᾳ μοίρᾳ γεννηθεὶς, φυλάττειν δυνα- "τὸς εἴη, νόμων οὐδὲν ἂν δέοιτο αὐτὸς ἀρχόντων· ὑπερή- "μης γὰρ, ὅτε νόμος, ὅτε τάξις οὐδεμία χρείττων, οὐδὲ "θέμις ἐστὶν οὐδενὸς ἐπήκοον οὐδὲ δοῦλον, ἀλλὰ "πάντα ἄρχοντα ἔῃ), ἐὰν περ ἀληθινὸς ἐλεύθερός τε "ὄντως ἢ κατὰ φύσιν."

ι'. Ἐγὼ μὲν οὖν τὰ περὶ τοῦ Πλάτωνος ζώντῃ τῇ παροιμίᾳ λαμβάνω. Τριττῆς γὰρ οὔσης τῆς Προνοίας, Β ἡ μὲν, ἅτε γεννήσασα τῷ Εἱμαρμένῃ, τέκνον τινὰ αὐτῷ περιλαμβάνει· ἡ δὲ συγγενηθεῖσα τῇ Εἱμαρμένῃ, πάντως αὐτῇ συμπεριλαμβάνεται· ἡ δὲ ὡς ὕστερον τῆς Εἱμαρμένης γενομένη, κατὰ τὰ αὐτὰ δὴ ἐμπεριέχεται ὑπ' αὐτῆς, καθὰ καὶ τὸ Ἐφ' Ἡμῖν καὶ ἡ Τύχη εἴρηται.

A. 4. Ἐπεὶ ταῦτα εἴ ποτέ] Recepi ab Anon. T. V. quandoquidem ita eſt apud Platonem Leg. IX. p. 661. A. Vulgo, ἴσως τοῦ τί ποτε.

A. 11. τὰ πρὸς τοῦ Πλάτωνος—λαμβάνω] Corrigo, τὰ τοῦ Πλάτωνος περὶ τῆς Προνοίας ταύτῃ λαμβάνω.

B. 4. ὕστερον τῆς Εἱμαρμένης γενομένη] Ita T. V. B. Var. lect. Venet. Anon. Leonic. Schott. item Verſiones Amiot. Turneb. Xyl. Vulgo, τὴν Εἱμαρμένην γεναμένη.

toni placentia, manifeſte id teſtari videntur mihi, quod in Legibus auctor legum ſic dicit, *Quod ſi quis homo ingenio his ſufficiat, divino natus fato, nihil illi opus fuerit legibus quibus pareat. Nulla enim legum conſtitutio ſcientiæ ejus præſtat: neque fas eſt ulli parere aut ſubditum eſſe eum, ſed omnibus præeſſe et imperare debet, qui vere liber eſt natura.*

X. Atque ego proinde Platonis ſententiam hac imagine complector. Cum triplex ſit Providentia: una quidem, quippe quæ Fatum genuerit, quodammodo illud complectitur: ea quæ una cum Fato eſt genita, omnino in illa ſimul cum Fato continetur: reliqua, utpote poſt Fatum genita, ab illo comprehenditur, ſicut et de eo quod in Noſtra Poteſtate eſt, et de Fortuna dictum fuit. *Quorum enim*

" Οἷς γὰρ ἂν συλλάβηται τῆς σωτηρίας ἡ τοῦ δαιμονίου
" δύναμις," ὥς φησι Σωκράτης, μονονουχὶ θεσμόν τινα
καὶ τοιοῦτον Ἀδραστείας διεξιὼν πρὸς τὸν Θεάγην, " ἔστοί
" εἰσιν ὧν καὶ σὺ ἤσθησαι· ταχὺ γὰρ πρᾶγμα ἐπιδι-
" δόασιν." Οὐκοῦν ἐν τούτῳ, τὸ μὴ συλλαμβάνειν
c ποτὲ τὸ δαιμόνιον, κατὰ τὴν Τρίτην Πρόνοιαν ἀναθετέον·
τὸ δὲ ταχὺ πρᾶγμα ἐπιδιδόναι, Καθ' Εἱμαρμένην·
τὸ δὲ ὅλον οὐκ ἄδηλον, ὡς αὐτὸ τοῦτο Εἱμαρμένη τίς
ἐστιν. Τάχα δ' ἂν οὕτω πολὺ πιθανώτερον δόξειεν καὶ
τὴν Δευτέραν Πρόνοιαν ὑπὸ τῆς Εἱμαρμένης περιέ-
χεσθαι, καὶ πάντα ἁπλῶς τὰ γινόμενα· εἴγε καὶ ἡ κατ'
Οὐσίαν Εἱμαρμένη ὀρθῶς ἡμῖν εἰς τὰς τρεῖς Μοίρας
διηνεμέμηται, καὶ ὁ τῆς ἁλύσεως λόγος τὰς περὶ οὐ-
ρανὸν περιόδους τοῖς Ἐξ Ὑποθέσεως ἐπιβαίνουσι συγκα-
ταλέγει. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων οὐκ ἔγωγε ὅπῃ πλέον

B. 7. τῆς συνουσίας ἡ—Θεάγην] Ita repoſui ex Platone, Theag. p. 11. E. Vulgo, ἡ τῆς οὐσίας—Θεαγῆν.

C. 1. κατὰ τὴν Τρίτην Πρόνοιαν ἀναθετέον] Legendum, vel, κατὰ τὸν Τρίτον Πρόνοιαν θετέον· vel τῇ Τρίτῃ Προνοίᾳ ἀναθετέον.

C. 4. Τάχα δ' ἂν οὕτω] Forte, Τάχα δ' ἂν αὖ τῷ.

conſuetudinem genius ſuſcipit, iiſque opem fert, ii (ut ad Socratem loquitur Theages, tantum non hinc quoque ſanctionem quandam Adraſteæ proponens) *ſunt quos etiam tu ſentis: ii celeriter proficiunt.* Quibus in verbis quod ait *quoſdam divinitus adjuvari*, id utique Tertiæ Providentiæ adſcribendum eſt: atque id ipſum *velox incrementum* Fato debetur: neque obſcurum eſt quin hoc totum ſit aliquod Fatum. Ac fortaſſe multo probabilius videbitur, etiam Secundam Providentiam a Fato contineri, atque adeo omnia, quæ fiunt: ſiquidem recte a nobis Fatum quod Subſtantia definitur, in tres diviſum fuit partes ſeu *Parcas:* et illa catenæ fabula cœleſtes orbium circuitiones cum iis recenſet, quæ conditione quadam eveniunt. Verum de his quidem

διενεχθείσω πρότερον ἐξ ὑποθέσεως λεχθέντα· ἢ ὡς μᾶλλον συνειμαρμένα τοῖς πρωτάρχουσι αὐτῆς τῆς Εἱμαρμένης εἱμαρμένοις.

ια'. Ὁ μὲν οὖν ἡμέτερος λόγος, ὅπερ κεφαλαίων εἰπεῖν, τοιοῦτός τις ἂν εἴη. Ὁ δὲ τούτων ἐναντίος οὐ μόνον Ἐν Εἱμαρμένῃ, ἀλλὰ καὶ Καθ' Εἱμαρμένην πάντα πίπτειν· πάντα δὲ θατέρῳ συμβαίνει· τὰ δὲ τῷ ἑτέρῳ συμπίπτειν, δῆλον ὅτι καὶ θάτερον. Κατὰ μὲν οὖν τοῦτο τὸν λόγον τὸ Ἐνδεχόμενον εἴρηται· καὶ τόγε Ἐφ' Ἡμῖν δεύτερον· καὶ τρίτον, ἥ τε Τύχη καὶ τὸ Αὐτόματον, καὶ ὅσα καθ' αὑτά· ἔπαινος δὲ καὶ ψόγος, καὶ τὰ τούτων συγγενῆ, τέταρτα· τὸ μὲν πρὸ πάσαν, εὐχαὶ θεῶν καὶ θεραπεῖαι λεγέσθω· Ἀργοὶ δὲ οἱ Θερίζοντες Λόγοι, καὶ ὁ Παρὰ τὴν Εἱμαρμένην ὀνομαζόμενος, σοφίσματα ὡς ἀληθῶς ἔχει τοῦτον τὸν λόγον τυγχάνει ὄντα. Καλὰ δὲ τὸν ἐναντίον, μάλιστα μὲν καὶ πρῶτον εἰ δόξειεν,

D. 1. πρότερον—πρωτάρχουσι] Forte, πότερον τὰ ἐξ ὑποθέσεως εἱμαρμένα, ἢ μᾶλλον συνειμαρμένα, ὡς πρωτάρχουσι—.

ego nolim vehementius contendere utrum ea quæ *cum conditione* fiunt, fatalia ſint, an potius confatalia, ita ut ipſum Fatum cauſſam fatalem ſequatur.

XI. Noſtra ergo ratio, ut in ſumma dicam, talis fere eſt. Quæ autem contraria huic eſt ratio, non tantum in Fato includit omnia, ſed et Fato fieri omnia affirmat: alteri item, (id eſt Stoicæ,) ad omnia congruit: atqui alteri congruens, ipſum idem eſt quod alterum. Ac ad hanc rationem dictum eſt quid ſit Contingens: quid in Noſtra Poteſtate, ſecundum: atque tertium, quid Fortuna, Caſus, et alia quæ ab iis pendent: quarto loco dicendum eſt de laudibus, vituperationibus, et quæ his ſunt cognata: quinto loco pomnus vota ad deos, eorumque cultum. Nam iſtæ argutiunculæ, quæ *Ignava Ratio*, et *Mentem*, et is qui *Præter Fatum* appellatur, revera fallaces ſunt concluſiunculæ e diſputatione de Fato tractæ. Ex opinione contraria, id maxime primo-

τὸ Μηδὲν ἀναιτίως γίγνεσθαι, ἀλλὰ τῶν προηγουμένων αἰτίας· δεύτερον δὲ, τὸ Φύσει διοικεῖσθαι τόνδε τὸν κόσμον, σύμπνουν τε συμπαθῆ αὐτὸν αὑτῷ ὄντα· τρίτον δὲ, τὰ πρὸς τούτοις μαρτύρια μᾶλλον ἔοικεν εἶναι, Μαντικὴ μὲν ἅπασιν ἀνθρώποις εὐδόκιμος ὡς ἀληθῶς θεῷ ὑπαρ-
F χουσα· ἡ δὲ τῶν σοφῶν περὶ τὰ συμβαίνοντα Εὐαρέστησις, ὡς πάντα τε μοίρᾳ γιγνόμενα, δεύτερα· τρίτον δὲ τὸ πολυθρύλλητον τοῦτο, ὅτι Πᾶν Ἀξίωμα ἢ ἀληθές ἐστιν, ἢ ψευδές. Τούτων μεμὲν ὅτι τοσοῦτον ἐμνήσθημεν, ἵνα ὡς ὅτι βραχὺ τὰ τῆς Εἱμαρμένης * ἃ χρὴ διερευνήσασθαι, καὶ τὰ ἀκριβῆ βάσανον ἑκατέρᾳ τῶν λόγων· τὰ δὲ καθ' ἕκαστα τούτων ἐσαῦθις μέτιμεν. * λείπει.

E. 8. τὰ περὶς τούτους] Forte, ἃ περὶς τούτους.
E. 9. θεῳ] Forte, θεῖον.
F. 5. εἱμαρμένης * ἃ χρὴ διερευνήσασθαι] Levi ſupplemento reſtituendus locus, ita: Εἱμαρμένης κεφάλαια δηλωθείη· ἃ χρὴ διερευνήσασθαι.
F. 7. λείπει] Hoc a librario magis e conjecturæ vanitate, quam rei veritate, appoſitum videtur. Equidem nil deeſſe putem: atque item vertit Turnebus. Ἐσαῦθις eſt *alio tempore*.

que videbitur ſequi, Nihil fieri ſine cauſa, omnia cauſis antegreſſis: deinde, A Natura hunc mundum gubernari, conſpirantem ſecum, mutuiſque obnoxium affectionibus. Tertio loco, videbuntur iis quædam favere teſtimonia: Divinationem puta, quæ ut vere a deo profecta in ſummo eſt apud homines honore: tum ſecundo loco, Sapientium ad quaſvis res accidentes Æquanimitas, tanquam ſi omnia Fato eveniant. Tertium eſt pervulgatum illud, Omne enunciatum aut verùm eſſe, aut falſum. Atque horum hactenus mentionem fecimus, ut ſumma brevitate quæſtionis de Fato capita ſignificaremus: quæ oportet perſcrutari, et utriuſque contrariæ rationis momenta ſubtiliſſima ſtatera perpendere. Jam nunc ad ſingularia excutienda veniendum eſt nobis. Sed hæc ſingulatim poſtea perſequemur.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΤΟΥ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ ΔΑΙΜΟΝΙΟΥ.

ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ.

ΠΡΩΤΑ, Η ΔΙΗΓΗΤΙΚΑ.

ΚΑΦΕΙΣΙΑΣ.	ΑΡΧΙΔΑΜΟΣ.	ΛΥΣΙΘΕΙΔΗΣ.
ΤΙΜΟΘΕΟΣ.	ΑΡΧΙΝΟΥ ΠΑΙΔΕΣ.	ΑΛΛΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ.

ΔΕΥΤΕΡΑ, Η ΔΡΑΜΑΤΙΚΑ.

ΘΗΒΑΙΩΝ ΦΥΓΑΔΕΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΙ ΑΥΤΩΝ.

ΚΑΦΕΙΣΙΑΣ.	ΧΑΡΩΝ.	ΘΕΟΚΡΙΤΟΣ.
ΓΑΛΑΞΙΔΩΡΟΣ.	ΦΥΛΛΙΔΑΣ.	ΦΕΙΔΟΛΑΟΣ.
ΣΙΜΜΙΑΣ.	ΠΟΛΥΜΝΙΣ.	ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ.
ΒΑΚΧΥΛΙΔΑΣ.	ΙΣΜΗΝΟΔΩΡΟΣ.	ΜΕΛΙΣΣΟΣ.
ΘΕΑΝΩΡ.	ΙΠΠΟΣΘΕΝΕΙΔΑΣ.	ΧΛΙΔΩΝ.,
ΔΑΜΟΚΛΕΙΔΑΣ.	ΠΕΛΟΠΙΔΑΣ.	ΘΕΟΠΟΜΠΟΣ.
ΔΙΟΤΟΝΟΣ.	ΚΗΦΙΣΟΔΩΡΟΣ.	ΛΥΣΙΘΕΟΣ.
ΜΕΛΩΝ.	ΣΑΜΙΔΑΣ.	ΦΕΡΕΝΕΙΚΟΣ.
ΕΥΜΟΛΠΙΔΑΣ.	ΓΟΡΓΙΔΑΣ.	ΑΜΦΙΘΕΟΣ.

ΘΗΒΑΙΩΝ ΤΥΡΑΝΝΟΙ, ΛΑΚΩΝΙΣΤΑΙ.

ΑΡΧΙΑΣ.	ΦΙΛΙΠΠΟΣ.	ΛΕΟΝΤΙΔΗΣ.	ΥΠΑΤΗΣ.
ΚΑΒΙΡΙΧΟΣ.	ΛΥΣΑΝΟΡΙΔΑΣ	ΑΡΜΟΣΤΗΣ.	ΕΙΡΚΤΟΦΥΛΑΞ.

PERSONÆ COLLOQUII.

PRIMÆ, SEU NARRATIONIS.

CAPHISIAS.	ARCHIDAMUS.	LYSITHIDES.
TIMOTHEUS.	ARCHINI FILII.	ALII FAMILIARES.

SECUNDÆ, SEU ACTIONIS.

THEBANORUM EXULES EORUMQUE AMICI.

CAPHISIAS.	CHARON.	THEOCRITUS.
GALAXIDORUS.	PHYLLIDAS.	PHIDOLAUS.
SIMMIAS.	POLYMNIS.	EPAMINONDAS.
BACCHYLIDAS.	ISMENODORUS.	MELISSUS.
THEANOR.	HIPPOSTHENIDAS.	CHLIDON.
DAMOCLIDAS.	PELOPIDAS.	THEOPOMPUS.
DIOTONUS.	CEPHISODORUS.	LYSITHEUS.
MELO.	SAMIDAS.	PHERENICUS.
EUMOLPIDAS.	GORGIDAS.	AMPHITHEUS.

THEBANORUM TYRANNI E LACONUM PARTIBUS.

ARCHIAS. PHILIPPUS. LEONTIDES. HYPATES.
CABIRICHUS. LYSANORIDAS PRÆFECTUS LACO.
CUSTOS CARCERIS.

575

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΤΟΥ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ ΔΑΙΜΟΝΙΟΥ.

PLUTARCHI

DE

GENIO SOCRATIS.

α'. ΑΡΧΙΔΑΜΟΣ. Ζωγράφου τινὸς, ὦ Καφεισία, * περὶ τῶν θεωμένων τὰς γεγραμμένας πίνακας λόγον οὐ φαῦλον ἀκούσας οἶμαι λελογισμένον ἔφη γὰρ εἰκέναι τὰς μὲν ἰδιώτας καὶ ἀτέχνως θεατὰς ὄχλον ὁμοῦ πολὺν ἀσπαζομένοις, τὰς δὲ κομψοὺς καὶ φιλοτέχνως καθ' ἕκαστον ἰδίᾳ τὰ συντυγχανόντων θεσ-

A. 7. ὦ Καφισία, * περὶ] Lacuna in libris editis et ſcriptis obvia, forte ita ſupplenda, ut ἀκούσας in ἀκούσασα mutetur et huc tranſponatur.
B. 4. ἀσπαζομένους] Sic Baſ. Xyl. T. Vulgo, ἀσπαζομένους.

I. ARCHIDAMUS. Pictoris cujuſdam, Caphiſia, verba recordor, quæ is de ſpectantibus pictas tabulas pronunciavit neque inepte, et cum quadam ſimilitudine. Aiebat enim rudes et artis ignaros ſpectatores ſimiles eſſe eorum, qui magnam ſimul turbam ſalutant: ſcitos autem et artificii ſtudioſos eorum, qui ſingulatim obvios

ἀγορεύσι· τοῖς μὲν γὰρ οὐκ ἀκριβὴς ἀλλὰ τύπῳ πὶ γίνεται μόνον ἡ τῶν ἀποτελεσμάτων σύνοψις· τὰς δὲ τῇ κρίσει καὶ μέρος τὸ ἔργον ἀναλαμβάνουσι, οὐδὲν ἀθέατον οὐδὲ ἀπροσφώνητον ἐκφεύγει τῶν καλῶς ἢ τοὐναντίον γεγονότων. Οἶμαι δὲ καὶ περὶ τὰς ἀληθινὰς πράξεις ὁμοίως τὴν μὲν ἀργοτέραν τῇ ἀφάνοιαν ἐξαρ- C
κεῖν πρὸς ἱστορίαν, εἰ τὸ κεφάλαιον αὐτὸ καὶ τὸ πέρας πύθοιτο τῶν πράγματος· τὴν δὲ φιλοτίμων καὶ φιλοκάλων τὸν ὥσπερ ἀρετῆς ὥσπερ τέχνης μεγάλης ἀπειργασμένον θεατὴν, τὰ καθ' ἕκαστα μᾶλλον εὐφραίνειν· τῶν μὲν τέλους πολλὰ κοινὰ πρὸς τὴν τύχην ἔχοντος· τῶν δὲ ταῖς αἰτίαις, καὶ τοῖς * μέρεσιν ἀγῶνας ἀρετῆ πρὸς τὰ συντυγχάνοντα, καὶ τόλμας ἐμφρονας πρὸς τὰ δεινὰ καθορῶντα, καιρῷ καὶ πάθει μεμιγμένου λογισμῷ. Τύ-

C. 1. τὸν διάνοιαν] Legendum, τῇ διανοίᾳ, ut Reiſk.

C. 3. τῶν δὲ φιλοτίμων—μέρεσιν ἀγῶνας ἀρετῇ] Locum ita reſtituendum ſuſpicor: τὸν δὲ φιλότιμον καὶ φιλόκαλον τῶν ὑπ' ἀρετῆς, ὥσπερ τέχνης μεγάλης, ἀπειργασμένων θεατὴν—. τοῦ δὲ ταῖς αἰτίαις καὶ τοῖς ἐπιγενήμασι ἀκολουθεῖν ἐφιέντος αὐτὸν τοῖς πράγμασι ὡς παροῦσι, τὸν γεγενημένους ἐπὶ μέρους ἀγῶνας ἀρετῇ—Itaque verti. Τύχην pro τέχνην dedi ex B. E. item τοῖς ante lacunam pro τῆς ex E.

compellant: illos nimirum non exacte in artificum opera inſpicere, ſed inchoatam quandam eorum concipere imaginem: hos judicio partes operis perluſtrantes, nihil inſpectatum, nihil non obſervatum relinquere eorum quæ vel bene vel male facta ſunt. Exiſtimo autem de ſeriis etiam actionibus ignavorum ſufficere cognitioni, ſi ſummam rei exitumque audiant: eleganti autem et liberali ſpectatori operum a Virtute, tamquam arte, abſolutorum, magis jucundam eſſe ſingularum deinceps partium conſiderationem: quandoquidem exitus multa communia habet cum fortuna: cauſſarum autem effectuumque contemplatio ſpectatorem rebus geſtis veluti præſentem conſtituit, cernentem Virtutis habita certamina adverſus ſubitos caſus, prudentemque in periculis audaciam, et Rationem cum temporis affectu

τῶ δὴ τοῦ γένους τῶν θεατῶν καὶ ὑμᾶς ὑπολαμβά-
D νων εἶναι, διέλθε τε ἅπασαν ἥπερ ἀπ' ἀρχῆς ὡς ἐπράχθη, καὶ τοὺς λόγους, * γενέσθαι * παρόντος· ὡς ἐμοῦ μηδ' ἂν εἰς Θήβας ἐπὶ τούτῳ κατοκνήσαντος ἐλθεῖν, εἰ μὴ καὶ νῦν Ἀθηναίοις πέρα τοῦ δέοντος ἐδόκουν βοιωτίζειν.

ΚΑΦΕΙΣΙΑΣ. Ἀλλὰ ἔδει μὲν, ὦ Ἀρχίδαμε, σοῦ δ' εὐνοίαν, ὅπως προθύμως τὰ πεπραγμένα μαθεῖν ἀσπαζόντος, ἐμὲ καὶ ἀσχολίας ὑπέρτερον γενέσθαι, κατὰ Πίνδαρον, τὸ δεῦρο ἐλθεῖν ὅπως τάχιστα διήγησιν· τὸ δὲ, προσδοκίας ἀφιγμένος ἕνεκα, καὶ σχολὴν ἄγοντας ἄχρις οὗ τὰς ἀποκρίσεις τῷ δήμῳ λάβωμεν, ἀνιέναι καὶ ἀγοραίζεσθαι πρὸς
E εὐγνώμονα καὶ φιλέταιρον, δοκεῖν ἀνεγείρειν τὸ κατὰ Βοιωτῶν ἀρχαῖον εἰς μισολογίαν ὄνειδος ἤδη μαραινόμενον πρὸς Σωκράτη τὸν ὑμέτερον· ἡμεῖς δὲ παρὰ δυοῖν τῶν ἱερῶν ἀσπαζόντες, ὅπως διεφάνημεν. Ἀλλ' ὅρα τοὺς παρ-

D. 2. καὶ τοῦ λόγου*—*παρόντος] Ita explendus videtur locus: καὶ τοὺς λόγους, ὡς εἰκὸς γενέσθαι σου παρόντος.
E. 1. φιλέταιρον, δοκεῖν] Corrigo, φιλέταιρον ἀκριατὴν δοκεῖ—. Item Xyl. vertit.
E. 3. Σωκράτη—διεφάνημεν] Corrigendum videtur, Σωκράτη τὸν ἡμετέρου, ὃ ἡμεῖς γε παρὰ δύο τῶν ἑταίρων σπουδάζοντες ὄντως διεφάνημεν. Item Latine reddidi.

commixtam. De horum ſpectatorum numero nos quoque eſſe exiſtimans, narra totam ab initio rem ut geſta ſit, et qui ſermones habiti te præſente: nam hujus auditionis gratia ne Thebas quidem proficiſci gravarer: niſi jam nunc Athenienſibus viderer juſto amplius Bœotis ſtudere.

CAPHISIAS. Oportebat ſane, Archidame, in tuam gratiam, qui rem geſtam tanto ſtudio cupis cognoſcere, me etiam poſthabito, ut ait Pindarus, negotio huc ad narrandum venire. Nunc cùm legationis cauſſa adſim, otiumque ſuppeditet dum reſponſum a populo accipimus: ſi reluctor, inciviliterque me geram adverſus tam æquanimum et amicum auditorem, videar mihi antiquum illud crimen, quo Bœotis differendi odium exprobratur, renovare: quod crimen per Socratem veſtrum jam evaneſcit, cui nos per duos diſcipulos revera differendi ſtudioſi viſi ſumus. Sed vide

ὀνᾶς, εἰ πρὸς ἀκρόασιν ἅμα πράξεων καὶ λόγων τοσούτων εὐκαίρως ἔχουσιν· ὁ γὰρ βραχὺς μῆκός ἐστι τῆς διηγήσεως· ἐπεὶ σὺ καὶ τοὺς λόγους προσπαθεῖν παλέσθαι κελεύεις.

ΑΡΧΙΔΑΜΟΣ. Ἀγνοεῖς, ὦ Καφεισία, τοὺς ἄνδρας. Ἦ μὴν ἄξιον εἰδέναι, πατέρων ὄντας ἀγαθῶν, καὶ πρὸς ὑμᾶς οἰκείως ἐχόντων. Ὁδὶ μέν ἐστιν ἀδελφιδοῦς Θρασυβούλου Λυσιθείδης· ὁδὶ δὲ Τιμόθεος Κόνωνος υἱός· ὅτοι δὲ Ε
Ἀρχίου παῖδες· οἱ δὲ ἄλλοι τῆς ἑταιρίας τῆς ἡμετέρας πάντες· ὥστε σοι θέατρον εὔνουν καὶ οἰκείαν ἔχον τὴν διήγησιν.

ΚΑΦΕΙΣΙΑΣ. Εὖ λέγεις· ἀλλὰ τίς ἂν ὑμῖν μέτριος ἀρχὴ γένοιτο τῆς διηγήσεως, πρὸς ἃς ἥκετε πράξεις;

ΑΡΧΙΔΑΜΟΣ. Ἡμεῖς, ὦ Καφεισία, σχεδόν, ὡς εἶχον αἱ Θῆβαι πρὸ τῆς καθόδου τῶν φυγάδων ἐπιστάμεθα. Καὶ γὰρ, ὡς οἱ περὶ Ἀρχίαν καὶ Λεοντίδην Φοιβίδαν πείσαντες ἐν σπονδαῖς καταλαβεῖν τὴν Καδμείαν, τοὺς μὲ

E. 5. ἅμα πράξεων] Sic Baſ. Xyl. Exempl. Turneb.

an iis qui una adſunt, audire tantas res orationeſque ſit tempeſtivum: non enim brevis erit narratio, cum tu orationes quoque habitas ei velis inſeri.

ARCHIDAMUS. Ignoras, O Caphiſia, iſtos: et quidem digni ſunt notitia, bonis nati parentibus, et nobis familiaritate junctis. Hic eſt Lyſithides, Thraſybuli ſobrinus: iſte Timotheus, Cononis F. hi Archini filii: cæteri omnes de noſtro ſunt ſodalitio: ut ſcias theatrum tibi benevolum et auditioni aptum eſſe paratum.

CAPHISIAS. Bene narras. Sed quodnam narrandarum rerum opportunum ſumemus initium?

ARCHIDAMUS. Nos, Caphiſia, fere novimus quis Thebarum fuerit ſtatus ante exſulum reditum. Nam quomodo Archias et Leontides, Phœbidæ Spartano cum perſuaſiſſent Cadmeam pacis tem-

576 ἐξέβαλον τῶν πολιτῶν, τὰς δὲ φόβῳ κατεῖργον, ἄρχοντες αὐτοὶ παρανόμως καὶ βιαίως, ἔγνωμεν ἐνταῦθα τὰ περὶ Μέλωνα καὶ Πελοπίδαν, ὡς οἶσθα, ἰδιόξενοι γενόμενοι, καὶ πάρ' ὃν χρόνον ἔφευγον ἀεὶ συνδιατρίβοντες αὐτοῖς· καὶ πάλιν, ὡς Λακεδαιμόνιοι Φοιβίδαν μὲν ἐζημίωσαν ὅτι τῷ τοῦ Καδμείαν καταλαβεῖν, καὶ τὰ εἰς Ὄλυνθον στρατείας ἀπέσχησαν, Λυσανορίδαν δὲ τρίτον αὐτὸν ἀντ' ἐκείνου πέμψαντες, ἐγκρατέστερον ἐφρούρουν τὴν ἀκραν, ἠκούσαμεν· ἔγνωμεν δὲ καὶ τὸν Ἰσμηνίαν οὐ τῷ βελτίστῳ θανάτῳ τυχόντα εὐθὺς ἀπὸ τῆς δίκης περὶ αὐτῷ γενομένης, Γοργίδου πάντα τοῖς φυγάσι δοῦναι ἀφ' ἁπαμ-
Β μάτων ἐξαγείλαντος· ὥστε σοι λείπεται τὰ περὶ τὴν κάθοδον αὐτῶν τῶν φίλων, καὶ τὴν ἅλωσιν τῶν τυράννων διηγεῖσθαι.

Β'. ΚΑΦΙΣΙΑΣ. Καὶ μὴν ἐκείνας γε ταῖς ἡμέραις, ὦ Ἀρχίδαμε, πάντες οἱ τῶν πραττομένων μετέχοντες εἰώθειμεν εἰς τὴν Σιμμίου συνιόντες οἰκίαν, ἔκ τινος

Β. 2. φίλων] φυγάδων. Anon.

pore et fœderis occupare alios civium ejecerint, alios metu repreſſerint, ipſi ſummam rerum per vim et injuſte gerentes, novimus, ut qui hic Melonem et Pelopidam privato exceperimus hoſpitio, et quandiu hi exſulaverunt adſidue una verſati ſimus: porro, ut Lacedæmonii Phœbidam multaverint propter occupatam Cadmiam, et a ducendo ad Olynthum exercitu removerint, Lyſanoridaque in ejus locum cum duobus aliis miſſo arcem majori tenuerint præſidio, audivimus. Reſcivimus etiam Iſmeniam ſtatim poſt factum de ipſo judicium morte non optima ſublatum: Gorgida hæc exſulibus huc omnia per litteras renunciante. Itaque tibi reſtat narratio de reditu amicorum, utque tyrannos oppreſſerint.

II. CAPHISIAS. Enimvero iis ipſis diebus, Archidame, omnes conſpirationis ſocii ſolebamus in domo Simmiæ convenire, qui e vulnere quo-

πληγῆς περὶ τὸ σκέλος ἀναλαμβάνοντος αὐτὸν, συντυγχάνειν μὲν ἀλλήλοις, εἴτε δέοιτο, φανερῶς δὲ διατρίβειν ὅλην λόγοις καὶ φιλοσοφίᾳ, πολλάκις ἐφελκόμενοι τὸν Ἀρχίαν καὶ τὸν Λεοντίδαν εἰς τὸ ἀνύποπτον, οὐκ ὄντας ἀλλοτρίους παντάπασι τοιαύτης διατριβῆς. Καὶ γὰρ ὁ Σιμμίας πολὺν χρόνον ὅλην τὴν ξένης γεγονὼς, καὶ πε- c πλανημένος ἐν ἀλλοδαποῖς ἀνθρώποις, ὀλίγῳ πρόσθεν εἰς Θήβας ἀφῖκτο, μύθων δὲ παντοδαπῶν, καὶ λόγων βαρβαρικῶν ἐπίπλεως ὤν, ὁπότε τυγχάνοι σχολὴν ἄγων ὁ Ἀρχίας, ἡδέως ἤκροᾶτο συγκαθεὶς μετὰ τῶν νέων, καὶ βουλόμενος ἡμᾶς ἐν λόγοις διάγειν μᾶλλον ἢ προσέχειν τὸν νοῦν οἷς ἔπραττον ἐκεῖνοι. Τῆς δὲ ἡμέρας ἐκείνης ἐν ᾗ σκότος ἔδει γενομένου τοὺς φυγάδας ἥκειν κρύφα πρὸς ὃ τεῖχος, ἀφικνεῖταί τις ἐνθένδε Φερενίκου πέμψαντος ἄνθρωπος, ὁδενὶ ἢ Χάρωνι τῶν παρ' ἡμῖν γνώριμος· ἐδήλου δὲ τὴν φυγάδων ὄντας δώδεκα τοὺς νεωτάτους

B. 10. εἰς τὸ ἀνύποπτον] εἰς fumſi ex E. Vulgo, deeſt.
C. 3. μύθων δὲ—ἐπίπλεως] Legendum μύθων τε—ἐπίπλεως· ὢν ὁπότε.
C. 5. συγκαθεὶς] E. συγκαθιεὶς. Forte συγκαθιζεὶς vel συγκαθίσας.

dam in crus accepto convaleſcebat, ac de rebus neceſſariis colloqui: palam autem diſputationibus et philoſophando tempus terere: ſæpenumero, ut ſuſpicione res vacaret, una perducentes Archiam et Leontidam, non admodum alienos ab hujuſmodi exercitatione. Nam Simmias longum tempus peregrinatus et apud exteros vagatus, paulo ante redierat Thebas, plenus omnis generis fabularum et narrationum barbaricarum. Itaque Archias, ubi erat otioſus, libenter eum audiebat, inter adoleſcentes adſidens: malebatque nos litteras tractare, quam obſervare ipſius actiones. Ea vero die, qua conſtitutum erat ut tenebris ingruentibus exſules clam ad mœnia adeſſent, quidam huc venit miſſus a Pherenico, nemini inter nos, demto Charone, notus: is nunciat, exſulum duodecim ætate reliquis

μετὰ κυνῶν περὶ τὸν Κιθαιρῶνα θηρεύσας, ὡς πρὸς ἑσ-
D πέραν ἀφικομένους· αὐτὸς δὲ πεμφθῆναι ταῦτα προ-
ρῶν, καὶ τὴν οἰκίαν ἐν ᾗ κρυβήσονται παρελθόντες, ὃς παρ-
έξει, γνωσόμενος, ὡς ἂν εἰσίοτες εὐθὺς ἐκεῖ βαδίζοιεν.
Ἀπορουμένων δὲ ἡμῶν καὶ σκοπούντων, αὐτὸς ὡμολόγησεν
ὁ Χάρων παρέξειν. Ὁ μὲν οὖν ἄνθρωπος ἔγνω πάλιν
ἀπελθεῖν σπουδῇ πρὸς τοὺς φυγάδας.

γ'. Ἐμοῦ δὲ ὁ μάντις Θεόκριτος τὴν χεῖρα πιέσας
σφόδρα, καὶ πρὸς τὸν Χάρωνα βλέψας παρερχόμενον,
Οὗτος, εἶπεν, ὦ Καφισία, φιλόσοφος οὐκ ἔστιν, οὐδὲ
μεμέληκε παιδείας ἀκριβοῦς καὶ τελείας ὥσπερ Ἐπαμει-
νώνδας ὁ σὸς ἀδελφός· ἀλλ' ὁρᾷς ὅτι φύσει πρὸς τὸ κα-
E λὸν ἐκ τῶν νόμων ἀγόμενος, τὸν μέγιστον ὑποδύεται
κίνδυνον ἐκουσίως ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Ἐπαμεινών-
δας δὲ Βοιωτῶν ἁπάντων τῷ πεπαιδεῦσθαι πρὸς ἀρε-
τὴν ἀξιῶν διαφέρειν, ἀμελὴς ὄντι, καὶ ἀπρόθυμος. * τοσ-

D. 1. ἀφικομένους] Legendum ἀφιξομένους. Reiſk.
E. 2. Ἐπαμεινώνδας] Retinui ubique ſcripturam Ald. Baſ. Xyl. quam Stephanus mutavit in Ἐπαμινώνδας.
E. 4. ἀπρόθυμος.*—βελτίονα] Lacuna forte ſic ſupplenda: ἀπρόθυμος· εἰ μὲ εἰς τοῦτον, εἰς τίνα βελτίονα. Ita et verti.

minores cum canibus apud Cithæronem venari, ſub veſperam huc venturos, ſeque miſſum ut hoc prædiceret, ac, quis domum præbiturus eſſet venientibus, cognoſceret, in qua occultarentur, ut ea indicata ſtatim eo ſe poſſent recipere ipſi. Hæſitantibus nobis, et deliberantibus, ipſe Charon domum ſe præbiturum promiſit. Atque is quidem nuncius ſtatim ad exſules redire properabat.

III. Meam autem manum Theocritus vates vehementius premens, et Charonem intuens prætereuntem, Hic, aiebat, philoſophus non eſt, Caphiſia, neque inſtitutus ſingulariter et accurate ut frater tuus Epaminondas: vides tamen ut natura per leges ad honeſtatem ducente, ultro maximum pro patria ſubit periculum. Epaminondas autem, qui ſe omnibus Bœotis ad virtutem rectius inſtructum pu-

ὕστον ἄ τινα βελτίονα καιρὸν αὖπω πεφυκότι καὶ παρεσκευαμμένῳ καλῶς ὕστω χρησόμενος; Κἀγὼ πρὸς αὐτόν, Ὦ πεφιλημόνατε, εἶπον, Θεόκριτε, τὰ δεδογμένα πράττομεν ἡμεῖς. Ἐπαμεινώνδας δὲ μὴ πείθων ὡς οἴεται βέλτιον εἶναι ταῦτα μὴ πράττειν, εἰκότως ἀντιτείνει πρὸς ἃ μὴ πέφυκε, μηδὲ δοκιμάζει σῴζεσθαι κακῶς μένοντας. Οὐδὲ γὰρ ἰατρὸν ἄνευ σιδήρου καὶ πυρὸς ἐπιχειροῦντα τὸ νόσημα παύσειν, εὐγνωμονοίης ἂν, οἶμαι, τέμνειν ἢ ἐπικαίειν βιαζόμενος * οὐκ οὖν καὶ οὗτος * δή πω μηδὲ ἅψῃ τῆς πολιτικῆς * ἄκριτον, ἀλλὰ καὶ μάτος ἐμφυλίου καὶ σφαγῆς τὴν πόλιν ἐλευθεροῦσι συναγωνιεῖσθαι προθύμως. Ἐπεὶ δὲ οὐ πείθει τοὺς πολλούς, ἀλλὰ ταύτῃ ὥρμηκαμεν τὴν ὁδόν, ἐὰν αὐτὸν κελεύει φόνου καθαρὸν

F. 4. μὴ πέφυκε, μηδὲ δοκιμάζει] Haud ſcio an legendum, πέφυκε μὲν, μὴ δοκιμάζει δέ.

F. 7. βιαζόμενος*—προθύμως] Lacuna in hunc fere modum explenda: βιαζόμενος, τὸ πεποιθὸς ἀκοῦν καὶ ὅτις λόγῳ καὶ πειθοῖ ταῦτα διαπράττεσθαι διανοούμενος, καὶ δοκιμάζων δήπου μηδένα τῶν πολιτῶν κτείνειν ἄκριτον, οὐκ ἔστιν ἐπιδοξῶ τοῖς διὰ βίας αἵματος ἐμφυλίου καὶ σφαγῆς τὴν πόλιν ἐλευθεροῦσι συναγωνιεῖσθαι προθύμως.

tat, ſegnis eſt, animique remiſſi: niſi ad præſens tempus, ad quodnam tandem melius tempus uſurus illis naturæ et inſtitutionis ſubſidiis? Tum ego, Alacerrime, inquam, Theocrite, nos, quod decrevimus, agimus. Epaminondas autem non perſuadens nobis præſtare hanc actionem omittere, quæ ipſius eſt ſententia, haud injuria refragatur, ad ſocietatem eorum ad quæ factus non eſt, neque ea probat, vocatus. Nam neque medicum ſine ferro et igne promittentem ſe morbo medicaturum modeſte feceris ſi eum ad ſecandam et urendam adfectam partem adigas: Igitur et Epaminondas ratione et oratione inſtitutum opus perficiendum judicans, nec probans ut quiſquam unus civis indicta cauſſa interficiatur, non ſane ſocium ſe iis adjungat promtum qui patriam civili ſanguine ac cædibus liberare volunt. Et quoniam pleroſque non pertrahit in ſuam ſententiam, noſque hanc viam ingreſſi ſumus; vult ut ipſum cædis pu-

577 ὄντα ᾗ ἀνάπτον ἐφεῖσθαι τοῖς καιροῖς, μὴ τῷ δικαίῳ τῷ συμφέροντι προσοισόμενον· οὐδὲ γὰ ὅσον ἔξειν τὸ ἔργον, ἀλλὰ Φερένικον μὲν ἴσως ἢ Πελοπίδαν ὀπὶ τὰς αἰτίας μάλιστα πτέψεσθαι, καὶ πονηρούς· Εὐμολπίδαν δὲ καὶ Σαμίδαν, ἀνθρώπους ἀμαπύρους πρὸς ὀργὴν ἢ θυμοειδεῖς, ἐν νυκτὶ λαβόντας ἐξουσίαν, οὐκ ἀποθήσεσθαι τὰ ξίφη πρὶν ἐμπλῆσαι τὴν πόλιν ὅλην φόνων, ἢ ἀμφιβεῖραι πολλοὺς τῶν ἀμφερόντων.

δ'. Ταῦτά μοι διαλεγομένῳ πρὸς τὸν Θεόκριτον, διακούων ὁ Ἀναξίδωρος, ἔγγυς γὰ * ἢ Λυσανορίδαν τὸν Σπαρτιάτην ἀπὸ τᾶς Καδμείας, ὥσπερ εἰς ταὐτὸν ἡμῖν
B ἀπεύθοντας. Ἡμεῖς μὲν οὖν ἐπεσχόμεθα. Ὁ δ' Ἀρχίας καλέσας τὸν Θεόκριτον, ἢ τὸν Λυσανορίδα προσαγαγὼν ἰδίᾳ, λαλεῖ πολὺν χρόνον, ἐκνεύσας τῆς ὁδοῦ μικρὸν ὑπὸ τὸ Ἄμφιον· ὥστ' ἡμᾶς ἀγωνίαν μή τις ὑπόνοια

A. 2. ἔξειν] Ita Xyl. edidit et vertit: item Amiot. Modo, poſt δικαίῳ, delevi καί.

A. 10. Ἀναξίδωρος*—Λυσανορίδαν] Corrigo, Γαλαξίδωρος, ἔγγυς γὰρ ἦν, φυλάττεσθαι ἐκέλευε Ἀρχίαν καὶ Λυσανορίδαν—.

B. 4. Ἄμφιον] Forte Ἀμφίονιον. Mox οἶσθα dedi cum Xyl. pro vulgato οἴσθας.

rum atque innocentem ſinamus ſuis intentum eſſe occaſionibus, cum juſtitia utilitatem conſectaturum. Non enim rem ſuis ſe contenturam finibus, Pherenicum quidem fortaſſis et Pelopidam in ſontes maxime et malos impetum facturos: Eumolpidam autem et Samidam, homines ardentiſſimæ iræ, et audaces, nocturnam adeptos licentiam, gladios non ante depoſituros, quam totam urbem cædibus impleverint, et multos præcipuos viros interfecerint.

IV. Hæc me cum Theocrito colloquente inaudiens Anaxidorus, pone enim erat, cavere jubebat, Archiam et Lyſanoridam Spartanum a Cadmea, veluti eodem pergentes, quo nos contendebamus. Itaque ſermonem inhibuimus. Archias autem Theocritum ad ſe vocans, et ad Lyſanoridam ſeorſim adducens, diu collocutus eſt, paululum a via cum declinaſſent juxta Amphium: ita ut anxie nos

περιεπέπλωκεν, ἡ μείωσις αὐτοῖς, εἰ μή τις ἀνακρίνοι τὸν Θεόκριτον. Ἐν τούτῳ Φυλλίδας, ὃν οἶσθα, ὦ Ἀρχίδαμε, τότε τοῖς περὶ τὸν Ἀρχίαν πολεμαρχοῦσι γραμματεύων, * ἥξειν ᾠήθη καὶ αὐτὸς μετέχων· λαβόμενός με τῆς χειρὸς, ὥσπερ εἰώθει, φανερῶς ἔσκωπτεν τὰ γυμνάσια, καὶ τὴν πάλιν· εἶτα πόρρω τῶν ἄλλων ἀπαγαγὼν ἐπυνθάνετο περὶ τῶν φυγάδων, εἰ τιὼ ἡμέραν φυλάττουσιν. Ἐμοῦ δὲ φήσαντος, Οὐκοῦν, εἶπεν, ὀρθῶς ἐγὼ τιὼ ξενοδοχὴν παρεσκεύακα σήμερον, ὡς δεξόμενος Ἀρχίαν, καὶ πρέξων ἐν οἴνῳ καὶ μέθῃ τοῖς ἀνδράσιν εὐχείρωτον. Ἄριστα μὰ Δία, εἶπον, ὦ Φυλλίδα, καὶ πειράσθω πάντας ἢ πλείους εἰς ταὐτὸ τῶν ἐχθρῶν συναγαγεῖν. Ἀλλ' ὁ ῥᾴδιον, ἔφη, μᾶλλον δὲ ἀδύνατον· ὁ γὰρ Ἀρχίας ἐλπίζων τινὰ τῶν ἐν ἀξιώματι γυναικῶν ἀφίξεσθαι τιμητικῶς πρὸς αὐτὸν, ἃ βούλεται πρεῖναι τὸν Λεοντίδαν· ὥσθ' ἡμῖν δίχα διαιρετέον αὐτοὺς ὅπη τὰς οἰκίας· Ἀρχίᾳ γὰρ ἅμα καὶ

B. 7. γραμματεύων, *—λαβόμενος] Corrigo, γραμματεύων, πρὸς ἡμᾶς ἦκεν τῆς πράξεως μετέχων, καὶ λαβόμενος ——.

vereremur, ne ad eos ſuſpicio aliqua aut indicium eſſet delatum, de quo Theocritum percunctaretur. Interim Phyllidas, quem noſti, Archidame, polemarchi magiſtratum tum gerenti Archiæ ſcribam fuiſſe, veniens ad nos et ipſe conſpirationis ſocius, me manu more ſuo apprehenſum, cum palam gymnaſia et urbem dicteriis impetiviſſet, procul ab aliis abductum interrogat de exſulibus, an ad diem dictum præſto eſſent futuri. Cumque ego ita eſſe reſpondiſſem, Recte ergo, inquit, ego convivium inſtitui hodie, Archiam invitaturus, et inter pocula facilem captu iis exhibiturus. Optime, inquam ego, mi Phyllida, et operam da, ut vel omnes vel pleroſque hoſtium in unum cogas. Id vero, aiebat ille, non facile, adeoque impoſſibile factu eſt: nam Archias ſperans tunc quandam nobilem matronam ad ipſum venturam, non vult Leontidam intereſſe: itaque bifariam nobis ſecundum domos ſunt noſtri dividendi: Archia e-

D Λεοντίδου παραλαληφθέντων, οἶμαι τὰς ἄλλας ἐκποδὼν ἔσεσθαι φεύγοντας, ἢ μένειν μετ' ἡσυχίας ἀγαπῶντας, ἂν τις διδῷ τιὼ ἀσφάλειαν. Οὕπω, ἔφην, ποιήσομεν· ἀλλὰ τί πρᾶγμα τούτοις πρὸς Θεόκριτόν ἐστιν, ὑπὲρ ὧ διαλέγονται; Καὶ ὁ Φυλλίδας, Οὐ σαφῶς, εἶπεν, οὐδὲ ὡς ἐπιστάμενος· ἤκουον δὲ σημεῖα καὶ μαντεύματα δυσχερῆ ἐν χαλεπὰ παρεστήσεσθαι τῇ Σπάρτῃ. * Φειδόλαος ὁ Τῖος ἀπαντήσας, Μικρὸν, εἶπεν, ὑμᾶς ἐνθῶδε θεμένους Σιμμίας· ἐντυγχάνει γὰρ διὰ Λεοντίδου περὶ Ἀμφιθέου παραιτούμενος μεῖναι τὸ διαπράξασθαι φυγὴν E ἀντὶ θανάτου τῷ ἀνθρώπῳ.

ε'. Καὶ Θεόκριτος, Εἰς καιρὸν, ἔφη, ἐν ὥσπερ ἐπίτηδες· ἐν γὰρ ἐβουλόμεθα πυθέσθαι τίνα ἐστὶν τὰ εὑρεθέντα, ἐν τίς ὅλως ἡ ὄψις τῆς Ἀλκμήνης τάφου παρ' ὑμῖν ἀνοιχθέντος· εἰ δὴ παρεγένου ἐν αὐτὸς, ὅτε πέμψας Ἀγη-

D. 5. Οὐ σαφῶς—ἐπισάμενος] Forte legendum, Οὐ σαφῶς, εἶπεν, ἔχω εἰπεῖν οὐδ' ὡς ἐπισάμενος.

D. 7. Σπάρτῃ.* Φειδόλαος ὁ Τῖος] Lego, Σπάρτῃ. Ἐν τούτῳ δὲ Φειδόλαος ὁ Ἁλιάρτιος. Primum et Reiſkius vidit, poſterius Xyl.

D. 8. σεμνεῖναι Σιμμίας—ἀνθρώπῳ] Corrigo, σεμνεῖναι κελεύει Σιμμίας· ἐντυγχάνει γὰρ ἰδία Λεοντίδῃ περὶ Ἀμφιθέου, παραιτούμενος διαπράξασθαι φυγὴν ἀντὶ θανάτου τῷ ἀνδρώπῳ.

nim ſimul et Leontida oppreſſis, puto reliquos aut fuga ſe ſubducturos, aut domi quiete contenturos, ac bene ſecum agi exiſtimaturos, ſi ſecuris eſſe concedatur. Ita, inquam ego, agemus. Sed quid hoc rei eſt, de quo cum Theocrito colloquuntur? Non plane novi, ait: audivi autem ſigna et vaticinia ſiniſtra Spartæ obtigiſſe. Interea Phidolaus Haliartius occurrens, Paululum, inquit, exſpectare vos hic jubet Simmias: intercedit enim opera Leontidæ pro Amphitheo, ut mortis ſupplicium ei decretum in exſulium mutetur petens.

V. Tum Theocritus, Tempeſtive, inquit, et veluti dedita opera: volebam enim ſcire quænam inventa, et omnino quæ facies Alcmenæ ſepulchri apud vos aperti eſſet, ſiquidem tu quoque interfu-

σίλαος εἰς Σπάρτην τὰ λείψανα μετεκόμιζε. Καὶ ὁ Φειδόλαος, Οὐ χθές, ἔφη, παρέτυχον, ἀλλὰ πολλὰ δυσανασχετοῦντι καὶ ἀγανακτοῦντι πρὸς τοὺς πολίτας ἐγκαταλείφθην ὑπ' αὐτῶν. Εὑρέθη δ' οὖν *σώματος, φέλλιον δὲ χαλκοῦν οὐ μέγα, καὶ δύο ἀμφορέες κεραμεῖοι, γῆν ἔχον- F
τες ἐντὸς ὑπὸ χρόνου λελιθωμένην ἤδη καὶ συμπεπηγυῖαν, *τοῦ μνήματος *πίναξ χάλκεος ἔχων γράμματα πολλὰ θαυμαστὰ ὡς παμπάλαια· γνῶναι γὰρ οὐκ αὐτῶν ὅδ' ἔφη παρεῖχε, καίπερ ἐκφανέντα τῷ χαλκῷ καθαπλυθέντος, ἀλλ' ἰδιός τις ὁ τύπος καὶ βαρβαρικὸς τῶν χαρακτήρων ἐμφερέστατος Αἰγυπτίοις· διὸ καὶ Ἀγησίλαος, ὡς ἔφασαν, ἐξέπεμψεν ἀντιγραφὰς τῷ βασιλεῖ, δέομενος δεῖξαι τοῖς ἱερεῦσιν εἰ ξυνήσουσιν. Ἀλλὰ περὶ τούτων μὲν ἴσως ἂν ἔχοι τι καὶ Σιμμίας ἡμῖν ἀπαγγεῖλαι, κατ' 578
ἐκεῖνον τὸν χρόνον πολλὰ τοῖς ἱερεῦσι διὰ φιλοσοφίαν

E. 9. Εὑρέθη—φέλλιον δὲ] Corrigo, Εὑρέθη δ' οὐδέν τι λείψανον σώματος, φέλλιον δέ. Ultimum hoc recepi ex Baſ. Xyl. E. T. pro vulgato φέλλι δέ.
F. 2. συμπεπηγυῖαν, * τοῦ μνήματος * πίναξ] Forte ὑπὸ δὲ τῇ τοῦ μνήματος βάσει ἦν πίναξ——.
F. 5. οὐδὲν παρεῖχε] Sic Baſ. Xyl. Leonic. Schott. Vulgo, οὐδὲ παρεῖχε.

iſti, cum Ageſilaus eo miſit qui reliquias Spartam transferrent. Interfui vero, inquit ille: et valde indignans ac quiritans adverſus cives, ab iis intus relictus ſum. Inventa eſt igitur corporis pars nulla, at armilla ærea non magna, et duæ amphoræ figlinæ, terram continentes intus jam præ vetuſtate in ſaxum concretam: in monumento porro, tabula ærea, litteras continens permultas, et admirandas, utpote vetuſtiſſimas: agnoſci enim non potuerunt, quanquam abluto ære exſtarent: ſed forma peculiaris fuit et barbarica, Ægyptiis maxime ſimilis: itaque etiam Ageſilaus exempla earum regi Ægyptio miſit, rogans ut ſacerdotibus exhiberet, ſi forte ii poſſent intelligere. Verum de his forte Simmias aliquid nobis poteſt indicare, qui ob philoſophiam frequenter iſto tempore ſacerdotes convenit.

συγγενόμενος. Ἁλιάρτιοι δὲ τὴν μεγάλην ἀφορίαν καὶ τὴν ἐπίβασιν τῆς λίμνης οὐκ ἀπὸ τυχοντός γενέσθαι νομίζουσιν, ἀλλὰ μιάσμα τῷ τάφῳ τοῦτο προσελθεῖν ἀνασκαφὰς ὀρυττόμενον. Καὶ ὁ Θεόκριτος μικρὸν παλιπών, Ἀλλ' οὐδὲ αὐτοῖς, ἔφη, Λακεδαιμονίοις ἀμείνιτον ἔοικεν εἶναι τὸ δαιμόνιον, ὡς προδήλοις τὰ σημεῖα περὶ ὧν ἄρτι Λυσανορίδας ἡμῖν ἐκοινοῦτο· καὶ νεῶν ἀπείσιν εἰς Ἁλίαρτον ἐπιχώσων αὖθις τὸ σῆμα καὶ χοὰς ποιησόμενος Ἀλκμήνης καὶ Ἀλέως, κατά τινα χρησμόν, ἀγνοῶν τὸν Ἀλέων ὅστις ἰών· ἐπανελθὼν δὲ ἐκεῖθεν, οἷος ἐπὶ τὸν Δίρκης ἀναζητεῖν τάφον, ἄγνωστον ὄντα τοῖς Θηβαίοις, πλὴν τῶν ἱππαρχικότων· ὁ γὰρ ἀπαλλαττόμενος τὸν παραλαμβάνοντα τὴν ἀρχὴν μόνος ἄγων μόνον ἔδειξε νύκτωρ, καὶ τινας ἐπ' αὐτῷ δράσαντες ἀπύρους ἱερουργίας, ὧν τὰ σημεῖα συγχέουσι καὶ ἀφανίζουσιν ὑπὸ σκότος ἀπέρχονται χωρισθέντες. Ἐγὼ δέτ*

A. 5. μίσμα] Sic B. E. Leonic. Schott. Anon. Vulgo, μῆμα.
B. 8. Ἐγὼ δέτ* —νομίζω] Corrigendum videtur, Ἐγὼ δὲ τὸν μὲν τάφον, ὃ φειδίλαε, χαλεπῶς ἐξευρήσειν αὐτὸς νομίζω. Similiter Reisk. Pro νομίζων sumsi νομίζω ex B. E.

Haliartii vero magnam illam ſterilitatem et paludis exundationem non fortuito putant accidiſſe, ſed ira numinis adverſum ipſos, quod effodi ſepulchrum paſſi eſſent. Et Theocritus paululum moratus, Videtur, inquit, ipſis quoque Lacedæmoniis ſuccenſuiſſe genius, quod oſtenta monſtrant, de quibus modo nobiſcum ſermones contulit Lyſanoridas: is nunc proficiſcitur Haliartum, rurſum terra ingeſta ſepulchrum obruturus, ac parentaturus Alcmenæ et Aleo, juſſu oraculi cujuſdam, cum quidem neſciat quis ille ſit Aleus: reverſus autem quæret Dirces ſepulchrum, Thebanis ignotum, exceptis qui magiſterium equitum geſſerunt; nam magiſtratu eo decedens ſucceſſorem ſolus eo noctu adducens id oſtendit: ibique ſacrificiis quibuſdam ſine igne factis, quorum veſtigia confundunt et abolent, per tenebras diſcedunt atque a ſe invicem ſeparantur. Ego au-

μὴν ὦ Φειδόλαε, * καλῶς ἐξευρήσειν αὐτὸς νομίζω· φεύγουσι γὰρ οἱ πλεῖστοι τὴν ἱππαρχικὴν νομίμως, μᾶλλον δὲ πάντες πλὴν Γοργίδου καὶ Πλάτωνος, ὧν οὐδ' C ἂν ὑπεχειρήσαμεν ἐκπυνθάνεσθαι δεδιότες τοὺς ἄνδρας· οἱ δὲ νῦν ἄρχοντες ἐν τῇ Καδμείᾳ τὸ δόρυ καὶ τὴν σφραγῖδα παραλαμβάνουσιν, οὔτε εἰδότες οὐδέν, οὔτε *

ϛ'. Ταῦτα τοῦ Θεοκρίτου λέγοντος, ὁ Λεοντίδης ἐξῄει μετὰ τῶν φίλων· ἡμεῖς δὲ εἰσελθόντες παραζόμεθα τὸν Σιμμίαν ὑπὸ τῇ κλίνῃ καθεζόμενον, οὐ κατατυχόντα τῆς δέησεως, οἶμαι, μᾶλλα συνόντα καὶ συναλελυπημένον· ἀποβλέψας τε πρὸς ἅπαντας ἡμᾶς, Ὦ Ἡράκλεις, εἶπεν, ἀγρίων καὶ βαρβάρων ἠθῶν· εἶτα οὐχ οὕτω περὶ Θα- D λῆς ὁ παλαιὸς ἀπὸ ξένης ἐλθὼν ἀφ' ἑσπέρας, τῶν φίλων ἐρωτώντων ὅ, τι χαλεπώτατον ἱστορήκοι, Γέροντα, ἔφη, γέροντα· καὶ γὰρ ᾧ μηδὲν ἰδίᾳ συμβέβηκεν ἀδικεῖσθαι, τὸ

C. 4. οὔτε *] Forte οὔτε μανθάνοντες.
C. 8. διαλελυπημένον] Ita B. E. Vulgo, διαλυπησαμένον.
D. 1. ὑπέρευ Θαλῆς] Sic Baſ. Xyl. B. E. Vulgo, ὑπὲρ Εὐθαλῆς.
D. 4. μηδὲν ἰδίᾳ] Sic B. E. Vulgo, μηδενὶ ἰδίᾳ.

tem ſepulchrum quidem, O Phidolaë, non facile eos inventuros exiſtimo. Exſulant enim plerique eorum qui magiſtri equitum fuerunt ſecundum leges, immo omnes, Gorgida demto et Platone, quos non conabuntur interrogare metu ipſorum. Qui vero nunc præfecti ſunt in Cadmea haſtam et ſigillum ad ſe recipiunt, nec ſcientes quidquam nec diſcentes.

VI. Hæc cum dixiſſet Theocritus, Leontidas cum amicis exiit. Nos autem ingreſſi Simmiam convenimus, ob infectam, ut videbatur, rem ſolicitum admodum ac mœſtum, in lecto ſedentem. Oculos enim conjiciens in omnes nos, Dii boni, aiebat, quam feri et barbari ſunt mores iſti? Ergo non præclariſſime Thales ille priſcus, cum longo poſt tempore a peregrinatione domum rediiſſet, amicis interrogantibus quid maxime rarum vidiſſet, reſpondit, Senem tyrannum. Nam etiam is, ad quem nulla privatim injuria pervenit, ipſam importunitatem et

βάρος αὐτὸ καὶ τὴν σκληρότητα τῆς ὁμιλίας δυσχεραίνων, ἐχθρὸς ὢν τῶν ἀνόμων καὶ ἀνυπευθύνων δυναστειῶν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἴσως θεῷ μελήσει· τὸν δὲ ξένον ἵνα τὸν ἀνιγμένον, ὦ Καφισία, τοῖς ὑμᾶς ὅστις ἐστίν; Οὐκ οἶδα, ἔφην ἐγώ, τίνα λέγεις. Καὶ μήν, ἔφη Λεοντίδης, ἄνθρωπον ὤφθη παρὰ Λύσιδος μνημεῖον ἐκ νυκτὸς ἀνιστάμενον, ἀκολουθίας πλήθει καὶ καταστρεπῇ σὺν αἰδοῖ, αὐτὸν κατηυλισμένον ἐπὶ στιβάδων· φαίνεσθαι γὰρ ἄγνου καὶ μυρίκης καμεύνας, ἔπι δ' ἐμπύρων λείψανα, καὶ χοὰς γάλακτος. ἔωθεν δὲ πυνθάνεσθαι τοὺς ἀπαντώντων εἰ τοὺς Πολύμνιος παῖδας ἐνδημοῦντας εὑρήσει. Καί τις ἂν, εἶπον, ὁ ξένος εἴη; θεσπιῶ γὰρ, ἀφ' ὧν λέγεις, τινὶ καὶ ἐπιδώτῃ θεοσέοικεν.

ζ'. Οὐ δῆτα οὖν, εἶπεν ὁ Φειδόλαος, ἀλλὰ τοῦτον μὲν ὅταν ἥκῃ θεὸς ἡμᾶς δεξόμεθα· νυνὶ δὲ ὑπὲρ ὧν ἀρτίως ἠπορεῦμεν, ὦ Σιμμία, γραμμάτων, εἴ τι γινώσκεις

D. 9. ἔφη Λεοντίδης, ἄνθρωπον] Legendum, ἔφη, Λεοντίδης φησὶ ἄνθρωπον——.

aſperitatem tyrannidis ægre ferens, inimicus fit injuſtarum et nulli juri ſe ſiſtentium dominationum. Sed hæc fortaſſe diis curæ erunt. Hoſpes vero, Caphiſia, qui ad nos venit, noſtiſne quis ſit? Neſcio, aiebam, de quo loquare. Tum ille, Leontidas inquit, viſum dicit apud Lyſidis monumentum a nocte ſurgentem hominem, comitatus multitudine et apparatu ſplendidum, qui in thoro ibi pernoctaſſet: nam inventos fuiſſe humi ſtratos lectos e vitice et myrica factos, igneorum quoque ſacrificiorum reliquias, et liba lactis: eumque mane ex obviis quæſiviſſe, an Polymnis filios domi eſſet inventurus. Quis vero, dicebam, ille hoſpes fuerit? nam ex iis quæ tu refers, non vulgarem aliquem, ſed eximium fuiſſe apparet.

VII. Non ſane, inquit Phidolaus. Sed iſtum nos, ubi venerit, excipiemus. Nunc autem, O Simmia, de quibus recens dubitatio nobis incidit,

πλεῖον, ἐξάγγελον ἡμῖν· λέγονται γὰρ οἱ κατ' Αἴγυπτον
ἱερεῖς τὰ γράμματα συμβαλεῖν τῷ πίνακος, ἃ παρ' ἡ- F
μῶν ἔλαβεν Ἀγησίλαος τὸν Ἀλκμήνης τάφον ἀνασκευα-
σάμενος. Καὶ ὁ Σιμμίας εὐθὺς ἀναμνησθεὶς, Οὐκ οἶδα,
ἔφη, τὸν πίνακα τοῦτον, ὦ Φειδόλαε· γράμματα δὲ πολ-
λὰ παρὰ Ἀγησιλάου κομίζων Ἀγητορίδας ὁ Σπαρτιά-
της ἦκεν εἰς Μέμφιν ὡς Χόνουφιν τὸν προφήτην,* πο-
τὲ συμφιλοσοφοῦντες διετρίβομεν ἐγώ καὶ Πλάτων καὶ
Ἐλλοπίων ὁ Πεπαρήθιος· ἦκε δὲ πέμψαντος βασιλέως,
καὶ κελεύσαντος τὸν Χόνουφιν, εἴ τι συμβάλλοι τῶν γε-
γραμμένων, ἑρμηνεύσαντα ταχέως ἀποστεῖλαι· τοῦτον δὲ
τρεῖς ἡμέρας ἀναλεξάμενος βιβλίων τῶν παλαι- 579
ῶν παντοδαπὰς χαρακτῆρας, ἀντέγραψε τῷ βασιλεῖ
καὶ τοῖς ἡμᾶς ἔφασεν, ὡς Μούσαις ἀγῶνα κελεύει
συντελεῖσθαι τὰ γράμματα· τὰς δὲ τύπους τῆς (εἰ)
τῆς ὑπὸ
Πρωτεῖ βασιλεύοντι γραμματικῆς, Ἡρακλέα δὲ τὸν

F. 1. ἱερεῖς] Sumſi ab Anon. T. V. Vulgo, ἱερέας.
F. 1. ἃ παρ' ἡμῶν] Forte ὧν παρ' ἡμῶν, ut Reiſk.
F. 6. προφήτην,* συντὰ] Supplendum videtur, προφήτην, παρ' ᾧ δὲ ποτε—.

ſi quid habes non vulgare, id nobis aperi: traditum eſt enim Ægyptios ſacerdotes litteras intellexiſſe tabulæ ejus, quam nobis abſtulit Ageſilaus, cum ſepulchrum Alcmenæ diruiſſet. Hic Simmias ſtatim re in memoriam revocata, Tabulam, inquit, iſtam non novi: ſed Agetoridas Spartanus multis cum litteris Memphin venit ad Chonuphin prophetam, cum ibi tunc una philoſopharemur ego, Plato, et Ellopio Peparethius: miſerat autem Agetoridam rex petens a Chonuphi, ut ſi quid ſcriptorum intelligeret, ſtatim hoc interpretatum ad ſe remitteret. Ergo Chonuphis cum per triduum ſeorſim de antiquis libris omnis generis litterarum formas collegiſſet, reſcripſit ad regem, nobiſque indicavit, his litteris ſignificari, *Muſis Græcos debere certamen edere*: eſſe autem litterarum formas ejus grammaticæ, quam Proteo regnante Hercules Amphitryonis F. didicerit: et moneri

Ἀμφιτρύωνος ἐκμαθεῖν· ὑφηγεῖσθαι μέν τοι καὶ θεμιτὸν εἶναι τοῖς Ἕλλησι διὰ τῶν γραμμάτων τὸν θεὸν ἄγειν σχολὴν καὶ εἰρήνην, διὰ φιλοσοφίας ἀγωνιζομένους ἀεί, Μούσαις καὶ λόγῳ διακρινομένους περὶ τῶν δικαίων, τὰ ὅπλα καθαθέντας. Ἡμεῖς δὲ καὶ τότε λέγειν καλῶς ἡγούμεθα τὸν Χόνσιν, καὶ μᾶλλον ὁπηνίκα κομιζομένοις ἡμῖν ἀπ' Αἰγύπτου περὶ Καρίαν Δηλίων τινὲς ἀπήντησαν, δεόμενοι Πλάτωνος ὡς γεωμετρικῆ λύσαι χρησμὸν αὐτοῖς ἄπορον ὑπὸ τοῦ θεοῦ προβεβλημένον. Ἦν δὲ χρησμὸς, Δηλίοις καὶ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι παῦλαν τῶν παρόντων κακῶν ἔσεσθαι διπλασιάσασι τὸν ἐν Δήλῳ βωμόν. Οὔτε δὲ τὴν διάνοιαν ἐκεῖνοι συμβάλλειν δυνάμενοι, καὶ περὶ τὴν τοῦ βωμοῦ κατασκευὴν γελοῖα πάσχοντες· ἑκάστης γὰρ τῶν τεσσάρων πλευρῶν διπλασιαζομένης ἔλαθον τὴν αὔξησιν τόπον στερεὸν ὀκταπλάσιον ἀπεργασάμενοι, δι' ἀπειρίαν ἀναλογίας, ἣ τῷ μήκει διπλάσιον παρέχεται· Πλάτωνα δ' ἐπορίας ἐπεκαλοῦντο βοηθόν. Ὁ δὲ, τοῦ Αἰγυπτίου μνησθεὶς, προσπαίζειν ἔφη τὸν θεὸν Ἕλλησιν, ὀλιγωρῆσι παι-

Græcos his litteris a deo ut armis positis pacatam quietamque vitam ducant, et philosophice concertantes de jure, erudite et cum ratione inter se lites transigant. Nos et tum Chonuphis sententiam probavimus, et magis etiam cum nobis ex Ægypto avectis, et circa Cariam navigantibus occurrerunt Delii quidam, qui a Platone, utpote rerum geometricarum perito, flagitarent oraculi explicationem, quod insolens ipsis deus edidisset. Erat autem oraculi hæc sententia, *Deliis et Græcis calamitatum finem fore præsentium, si aram quæ in Delo erat cubica, duplicarent.* Cujus cum sententiam assequi non possent, et in altaris structura ridicule eis hoc eveniisset, ut pro dupla ara, ignoratione proportionis quadruplam excitarent; Platonis opem in hac difficultate explicanda imploraverunt. Ille vero Ægyptii istius recordatus, Ludi a deo Græcos dixit, qui eruditionem neglige-

δείας, οἷον ἐφυβρίζοντα τῇ ἀμαθίαν ἡμῶν, καὶ κελεύοντα γεωμετρίας ἄπεσθαι μὴ παρέργως· οὐ γὰρ τοι φαῦλον ἐν ἀμβλυῒ διανοίας ὁρώσης, ἄκρως δὲ τὰς γραμμὰς ἡσκημένης ἔργον εἶδος, καὶ δυοῖν μέσων ἀνάλογον λαβεῖν· ἢ μόνῃ διπλασιάζεται σχῆμα κυβικὸν σώματος, ἐκ πάσης ὁμοίως αὐξόμενον διαστάσεως· τοῦτο μὲν οὖν Εὔδοξον αὐτοῖς τὸν Κνίδιον, ἢ τὸν Κυζικηνὸν Ἑλικῶνα, συντελέσαι· μὴ τοῦτο δεῖσθαι χρῆναι νοεῖν ἢ θεόν, ἀλλὰ προστάττειν Ἕλλησι πᾶσι, πολέμων καὶ κακῶν μεθειμένους, D Μούσαις ὁμιλεῖν καὶ διὰ λόγων καὶ διὰ μαθημάτων τὰ πάθη καταπραΰνοντας, ἀβλαβῶς καὶ ὠφελίμως ἀλλήλοις συμφέρεσθαι.

η'. Μεταξὺ δὲ τοῦ Σιμμίου λέγοντος, ὁ πατὴρ ἡμῶν Πολύμνις ἐπεισῆλθε, καὶ καθίσας παρὰ τὸν Σιμμίαν, Ἐπαμεινώνδας, ἔφη, καὶ σὲ καὶ τούτους ἀξιοῖ καλεῖ πάν-

C. 4. παρέργως] Sic B. E. Vulgo, παρέργου.
C. 6. καὶ—λαβεῖν] Forte, δυοῖν μέσοιν ἀνάλογον λαβεῖν. Xyl. καὶ mutavit in τὸν: forte ex proximo antecedenti ortum. Μέσων Steph. ſumſit a Leonic. et Schott. Nam μέσων habent Ald. Baſ. Xyl. B. E.
C. 10. μὴ τοῦτο δεῖσθαι χρῆναι] Recte Reiſk. μὴ τοῦτο δὲ οἴεσθαι χρῆναι.

rint, eorumque inſultari inſcitiæ, mandarique ut ſerio Geometriæ operam darent; non enim leviter aut ſegniter in tractandis lineis perſpicacis ingenii opus eſſe, datis duabus lineis, aliam quæ continente proportione inter has intercedat invenire: quæ quidem unica ſit cubi duplicandi ratio, ex æquo omnibus ejus auctis dimenſionibus: rem iis ab Eudoxo Cnidio, aut Helicone Cyziceno confectum iri. Neque vero deum hanc aræ duplicationem requirere aut deſiderare, ſed univerſis præcipere Græcis ut bellis et miſeriis ea comitantibus vitatis, Muſis ſeſe dedant, ac litterarum et doctrinæ uſu ſedatis animi turbulentis motibus, innoxie et utiliter inter ſe converſentur.

VIII. Adhuc loquente Simmia, pater noſter Polymnis ingreditur, et juxta eum adſidens, Epaminondas, inquit, te et hos omnes rogat, ut niſi gravius aliquid urgeat nego-

ζειν, εἰ μή τις ἀσχολία μείζων, ἐνταῦθα προσμεῖναι· βουλόμενος ἡμῖν γνωρίσαι τὸν ξένον, ἄνδρα γενναῖον μὲν αὐτὸν * μετὰ γενναίας καὶ καλῆς ἀφιγμένον τῆς προαιρέσεως. * ἐξ Ἰταλίας τῶν Πυθαγορικῶν· ἀφῖχται δὲ Λύσιδι τῷ γέροντι χρὰς χρᾶσθαι πρὸς τὸν τάφον, ἔκ τινων
E ἐνυπνίων, ὡς φησι, καὶ φασμάτων ἐναργῶν· συχνὸν δὲ κομίζων χρυσίον, οἴεται δεῖν Ἐπαμεινώνδᾳ τὰς Λύσιδος γραστοφίας ἀποτίνειν, ᾧ προθυμότατός ἐστιν οὐ δεομένῳ οὐδὲ βουλομένων ἡμῶν τῇ πενίᾳ βοηθεῖν. Καὶ ὁ Σιμμίας ἡσθείς, Πάνυ θαυμαστόν γε λέγεις, εἶπεν, ἄνδρα καὶ φιλοσοφίας ἄξιον· ἀλλὰ τίς ἡ αἰτία δι' ἣν οὐκ εὐθὺς ἥκει πρὸς ἡμᾶς; Ἐκεῖνον, ἔφη, νυκτερεύσαντα πρὸς τὸ
F τάφον ἐμοὶ δοκεῖ τὸν Λύσιδος ἄγειν Ἐπαμεινώνδας πρὸς τὸν Ἰσμηνὸν ἀπολουσόμενον, εἶτ' ἀφίξονται δεῦρο πρὸς ἡμᾶς· πρὶν δ' ἐντυχεῖν ἡμῖν, ἐνηυλίσατο τῷ τάφῳ, ᾗ γανύμενος ἀνελέγξ τὰ λείψανα τοῦ σώματος καὶ κο-

D. 9. αὐτὸν *—* ἐξ Ἰταλίας] Hæc ita explenda videntur: αὐτὸν ὄντα, μετὰ γενναίας δὲ καὶ καλῆς ἀφιγμένον τῆς προαιρέσεως· ἦν γὰρ ἐξ ἐξ Ἰταλίας —.
E. 7. Ἐκεῖνον] Corrigo, Ἐκεῖ.
F. 2. Ἰσμηνὸν] Sic Bas. Xyl. Vulgo, Ἰσμηνίαν.

tium, hic ipſum exſpectetis; vult enim vobis hoſpitem oſtendere, virum præclarum, et præclaro honeſtoque propoſito huc profectum. Is eſt unus de Italicis Pythagoreis, venitque ut Lyſidi ſeni ad ſepulchrum parentet, quibuſdam ſomniis, ut ait, ac ſpectris motus manifeſtis: adfert autem ſecum magnam vim auri, paratiſſimuſque eſt nobis quantumvis recuſantibus perſolvere nutrimenta a nobis ſeni præbita, et paupertatem noſtram, minime id nobis petentibus, ſublevare. Mirum, aiebat Simmias, hominem narras, dignumque philoſophia, ſed quid cauſæ eſt quod non recta ad nos accedit? Eum, inquit pater, quia ad ſepulchrum Lyſidis noctem exegit, ut puto, Epaminondas ad Iſmenum duxit, ibi ſe abluturum: poſtea ad vos venient. Antequam vero vos conveniret, ad ſepulchrum pernoctavit: ſtatuit enim re-

μίζειν εἰς Ἰταλίαν, εἰ μή τι νύκτωρ ὑπεναντιωθείη δαιμόνιον. Ὁ μὲν οὖν πατὴρ ταῦτ' εἰπὼν ἐσιώπησεν.

Θ'. Ὁ δὲ Γαλαξίδωρος, Ὦ Ἡράκλεις, εἶπεν, ὡς ἔργον ἐστὶν εὑρεῖν ἄνδρα καθαρεύοντα τύφου καὶ δεισιδαιμονίας· οἱ μὲν γὰρ ἄκοντες ὑπὸ τοῦ παλαιοῦ τούτου ἁλίσκονται δι' ἀπειρίαν ἢ δι' ἀσθένειαν· οἱ δὲ, ὡς θεοφιλεῖς καὶ θεῖοί τινες εἶναι δοκοῦσιν, ὑποδιάζουσι τὰς ὄψεις, ὀνείρατα καὶ φάσματα, καὶ τοιοῦτον ἄλλον ὄγκον προϊέμενοι τοῦ ὑπὸ νοῦν ἰόντων. Ὁ πολιτικοῖς 580
μὲν ἀνδράσι, καὶ πρὸς αὐθάδη καὶ ἀκόλαστον ὄχλον ἰωαγχασμένοις ζῆν, οὐκ ἄχρηστον ἴσως ἐστὶν, ὥσπερ οὐ χαλινῷ τῆς δεισιδαιμονίας πρὸς τὸ συμφέρον ἀντισπάσαι καὶ μεθέλκυσαι τοὺς πολλούς· φιλοσοφίας δὲ οὐ μόνον ἔοικεν ἀρχήμων ὁ τοιοῦτος εἶναι σχηματισμὸς, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοῦ ἐπαγγελίαν ἐναντίος, εἰ πᾶν ἐπαγγελιαμένη λόγῳ ταὐγαθὸν καὶ τὸ συμφέρον διδάσκειν, εἰς θεοὺς ἐπαναχωρεῖ τῆς τ'

A. 7. ἐναντίος, εἰ—ἐπαναχωρεῖ] Primum ſumſi ex B. E: ſecundum, a Xyl. tertium item ex B. E. Vulgo, ἐναντίον ἢ—ἐπαναχωρεῖν. Verſionem correxi.

liquias corporis ſecum in Italiam aſportare, niſi noctu genius aliqua adverſaretur. His dictis pater conticuit.

IX. Tum Galaxidorus, dii boni, inquit, quam difficile eſt hominem invenire faſtus vacuum et ſuperſtitionis. Alii enim inviti ob imperitiam aut imbecillitatem hiſce affectibus capiuntur: alii ut diis cari et ſingulares videantur, divinitatem quandam ſuis actionibus affingunt, ſomnia, ſpectra, aliamque id genus pompam ac ſpeciem prætexentes ſuis ipſi cogitatis. Quod quidem civilibus viris, et quibus neceſſe eſt vitam ſuam ad contumacem et diſſolutam turbam accommodare, fortaſſe non eſt inutile; ut ſuperſtitione quaſi fræno multitudinem compeſcant, et ad utilia torqueant. Philoſophiam autem non modo dedecet hic prætextus, ſed et profeſſioni ipſius repugnat: ſiquidem profeſſa bonum et utile ratione docere, deinde ab hoc actionum initio ſe ad de-

πρόξεων ἀρχῆς, ὡς τῷ λόγῳ καταφρονῶσα, καὶ τῷ ἀποδείξιν, ἣ δοκεῖ συμφέρειν, ἀπιμάσασα, πρὸς μαντεύματα τρέπεται καὶ ὀνειράτων ὄψεις· ἐν οἷς ὁ φαυλότατος ἐκ ἧττον ἢ καταντυχάνειν πολλάκις φέρεται τοῦ κρατίστου. Διὸ καὶ Σωκράτης ὁ ὑμέτερος, ὦ Σιμμία, δοκεῖ μοι φιλοσοφώτερον χαρακτῆρα παιδείας καὶ λόγων προβάλλεσθαι, τὸ ἀφελὲς τοῦτο καὶ ἁπλαστον, ὡς ἐλευθέριον καὶ μάλιστα φίλον ἀληθείας ἑλόμενος· τὸν δὲ τύφον ὥσπερ τινα καπνὸν φιλοσοφίας, εἰς τὰς σοφίστας ἀποσκεδάσας. Ὑπολαβὼν δὲ ὁ Θεόκριτος, Τί γὰρ, εἶπεν, ὦ Γαλαξίδωρε; καὶ σὲ Μέλιτος πέπεικεν ὅτι Σωκράτης ὑπερόπτης τὰ θεῖα; τοῦτο γὰρ αἰτίᾳ καὶ πρὸς Ἀθηναίους κατηγόρησεν. Οὐδαμῶς, ἔφη, τά γε θεῖα· φασμάτων δὲ, καὶ μύθων, καὶ δεισιδαιμονίας ἀνάπλεω φιλοσοφίαν ἀπὸ Πυθαγόρου * Ἐμπεδοκλέους δεξάμενος εὖ μάλα βεβακχευμένου, εἴθισεν ὥσπερ τὰ πρόγ-

C. 3. Πυθαγόρου—* Ἐμπεδοκλέους] Forte, Πυθαγόρου, ἀπὸ δὲ Ἐμπεδοκλέους—.
C. 4. ὥσπερ τὰ πράγματα] Subeſſe videtur vitium. An corrigendum ὡς περὶ τὰ πράγματα. B. E. habent ὥσπερ πρὸς τὰ πράγματα. Verti, ut potui.

os refert, veluti ſpernens rationem, ac demonſtrationem qua excellere videtur contemnens, ad oracula ſe recipit, ac ſomnia, quæ ſæpenumero determo cuique non viliora offeruntur quam præſtantiſſimis. Itaque Socrates veſter, Simmia, videtur mihi philoſophiæ convenientiorem doctrinæ habitum indutus fuiſſe, ſimplex et figmentorum expers diſputandi genus ut liberale et maxime amicum veritati amplexus: faſtumque veluti fumum quendam a philoſophia in ſophiſtas abigens. Hic Theocritus interpellans, Quid, inquit, Galaxidore? an tibi quoque fidem fecit Melitus, Socratem divina contemſiſſe? hoc enim crimen ei apud Athenienſes impegit. Nequaquam, aiebat Galaxidorus, divina. Sed cum accepiſſet philoſophiam ſpectris, fabulis, et ſuperſtitione obſitam a Pythagora et Empedocle, et admodum bacchantem, aſſuefecit eam ad rerum prudentiam et

ματα πεπνύσθαι, καὶ λόγῳ νήφοντι μετεῖναι τῆς ἀληθείας.

ι'. Εἶεν, εἶπεν ὁ Θεόκριτος· τὸ δὲ Δαιμόνιον, ὦ βέλτιστε, τὸ Σωκράτους, ψεῦδος, ἢ τί φαμέν; ἐμοὶ γὰρ οὐδὲν οὕτω μέγα τῶν περὶ Πυθαγόρου λεγομένων εἰς μαντικὴν ἔδοξε καὶ θεῖον· ἀτεχνῶς γάρ, οἷον Ὅμηρος Ὀδυσσεῖ πεποίηκε τὴν Ἀθηνᾶν ἐν πάντεσι πόνοισι παριστα-μένην, τοιούτῳ ἔοικε τῷ Σωκράτει τὸν βίον παρεπο-δηγὸν ἐξ ἀρχῆς τινα συνάπτειν τὸ Δαιμόνιον ὄψιν, ἢ μόνη τοι παρέσθεν ἰοῦσα, τίθει φάος ἐν φρασὶν ἀδήλοις, καὶ D πρὸς ἀνθρωπίνῃ ἀσυλλογίστοις φέγγησιν, οἷς αὐτῷ συνεφέγγετο πολλάκις τὸ Δαιμόνιον ὀπαδίζον τοῖς αὐτοῦ παραιρέσεσι. Τὰ μὲν οὖν πλείονα καὶ μείζονα Σιμμίᾳ χρὴ καὶ τῶν ἄλλων ἐκπυθέσθαι Σωκράτους ἑταίρων· ἐμοῦ δὲ παρόντος ὅτε πρὸς Εὐθύφρονα τὸν μάντιν ἦκον, ἔτυχε μέν, ὦ Σιμμία, μέμνησαι γάρ, ἄνω πρὸς τὸ Σύμβολον

C. 8. ὡδὶ ὅτω μέγα—ἀτεχνῶς γὰρ,] Recepi hæc ex B. E. Vulgo, desunt.
Ρ. 2. οἷς αὐτῷ] Ita B. E. Credo amplius corrigendum ἐν οἷς αὐτῷ. Vulgo οἷς αὐτῷ.

veritatis indagationem sobria ratione peragendam.

X. Sint isthæc, inquit Theocritus. Genium vero Socratis, mi homo, an pro fabula habebimus? Mihi quidem, nil tam magnum ac divinum ad laudem divinationis de Pythagora celebrari videtur. Nam plane, sicut Homerus Ulyssi Minervam in omnibus ærumnis facit præsentem auxilio esse, ita videtur Genius Socrati visum quoddam vitæ quod anteiret ab initio statim adjunxisse: quod visum præcedens Socratem, lucem rebus obscuris inferret et humana ratione non penetrabilibus: sicut et sæpe Genius ipsum allocutus est, divino quodam instinctu proposita animi ejus dirigens. Horum pleraque et præcipua a Simmia licet, aliisque Socratis sociis cognoscere. Me autem præsente, cum ad Euthyphronem vatem irem, jam Socrates, ut meministi Simmia, superne apud Symbolum et Andocidis

Σωκράτης καὶ τὴν οἰκίαν τὴν Ἀνδοκίδου βαδίζων, ἅμα τε διεραυνῶν καὶ θαυμάζων τὸν Εὐθύφρονα μετὰ παιδιᾶς· ἄφνω δὲ ὑποχὰς καὶ συμπείσας πρόσθεν οὕπω συχνὸν
E χρόνον· εἶτ' ἀναστρέψας ἐπορεύετο τὴν ἀφ' ἑστίας κιβωτοποιῶν, καὶ τοὺς προσκεχωρηκότας ἤδη τῶν ἑταίρων * γεγενέναι τὸ Δαιμόνιον. Οἱ μὲν οὖν πολλοὶ συνανέστρεφον, ἐν οἷς κἀγὼ τῷ Εὐθύφρονος ἐχόμενος. Νεανίσκοι δέ τινες τὴν εὐθεῖαν βαδίζοντες, ὡς δὴ τὸ Σωκράτους ἐλέγξοντες Δαιμόνιον, ἐπεσπάσαντο Χάριλλον τὸν αὐλητήν, ἥκοντα καὶ αὐτὸν μετ' ἐμοῦ εἰς Ἀθήνας πρὸς Κέβητα· πορευομένοις δὲ αὐτοῖς ἀφ' ἑστίας τῶν ἑρμογλυφίων πρὸς τὰ δικαστήρια, σύες ἁπάντῶσιν ἀθρόοι βορβόρου πεπλεοι, καὶ κατ'
F ἀλλήλων ὠθούμεναι ἀφ' πλήθος· ἐκτροπῆς δὲ μὴ παρούσης, τοὺς μὲν ἀνέτρεψαν ἐμβαλοῦσαι, τοὺς δὲ ἀνεμόλυναν. Ἦκεν οὖν καὶ ὁ Χάριλλος οἴχαδε, τά τε σκέλη

D. 10. *συμπείσας*] Forte, *σιωπήσας*. Reisk. *συμπείσας τὸ χεῖλος*. Mox pro *ὅτι* legendum *αὐτῷ*.
E. 2. *ἑταίρων* * *γεγονέναι*] Manifesta sententia, his fere explenda verbis *ἑταίρων ἀνακαλεῖτο, φάσκων αὐτῷ γεγονέναι—*. Sic et Amiot Xyl. Reisk.

domum ambulabat, simul et interrogans, et per jocum exagitans Euthyphronem: subito autem subsistens, reliquisque etiam ut starent persuadens, diu sane commoratus, deinde conversus per vicum Fabrorum Arcariorum abiit, et socios qui præcesserant revocavit, indicans se a Genio monitum ut hac diverteret. Ac plerique quidem una cum ipso converterunt se, inter quos et ipse fui Euthyphroni adhærens. Quidam autem adolescentuli recta procedentes, nimirum ut Socratis Genium redarguerent, Charillum tibicinem sibi adjunxerunt, qui et ipse mecum Athenas ad Cebetem venerat. Cum autem ambularent per vicum Sculptorum juxta curias judiciarias, turba iis suum occurrit cœno oppletarum, quæ ob multitudinem sese trudentes, cum decedendi spatium hominibus non esset, alios impetu suo prostraverunt, alios commaculaverunt. Venit etiam

καὶ ἱμάτια βορβόρου μεστὸς, ὡς ἀεὶ τοῦ Σωκράτους Δαιμονίου μεμνημένος μετὰ γέλωτος. * θαυμάζοντας, εἰ μηδαμοῦ προλείποι τὸν ἄνδρα, μηδ' ἀμελεῖ τὸ θεῖον αὐτοῦ.

ια'. Καὶ ὁ Γαλαξίδωρος, Οἴει γάρ, ἔφη, Θεόκριτε, τὸ Σωκράτους Δαιμόνιον ἰδίαν καὶ ποιητὴν ἐσχηκέναι δύναμιν; οὐχὶ τῆς κοινῆς μορίόν τι ἀνάγκης τὸν ἄνδρα πείρᾳ βεβαιωσάμενον, ἐν τοῖς ἀδήλοις καὶ ἀτεκμάρτοις τῷ λογισμῷ ῥοπὴν ἐπάγειν; ὡς γὰρ ὀλκὴ μία καθ' ἑαυτὴν οὐκ ἄγει τὸ ζυγὸν, ἰσορροποῦντι δὲ βάρει προστιθεμένη κλίνει τὸ σύμπαν ἐφ' ἑαυτήν· οὕτως ἐφαρμόσῃ κλῆδών ἤ τι τοιοῦτον σύμβολον. * καὶ κοῦφον, ἐμβριθῆ διάνοιαν ὁπιασάσαθαι πρὸς πρᾶξιν· δυοῖν δ' ἐναντίων λογισμῶν θατέρῳ προσελθών, ἔλυσε τὴν ἀπορίαν, τῆς ἰσότητος ἀναιρεθείσης, ὥστε κίνησιν γίνεσθαι καὶ ὁρμήν. Ὑπο- 581

F. 4. ὡς' ἀεὶ τοῦ—* θαυμάζοντας] ἀεὶ ſumſi ex B. E. Anon. pro vulgato ἄν. Tum lacuna ita fere explenda, μετὰ γέλωτος ἡμᾶς, ἅμα καὶ θαυμάζοντας.

F. 6. προλείποι] Immo προλείπει.

F. 9. ἀνάγκης] Forte ἀγχινοίας ut et Reiſkio in mentem venit. In Latinis certe exprimendum putavi.

A. 2. οὕτως ἐφαρμόσει—* καὶ κοῦφον] Corrigo, οὕτως οὐκ ἀρκέσει κλῆδών ἤ τι τοιοῦτον σύμβολον, καθ' αὐτὸ μικρὸν ὂν καὶ κοῦφον—.

Charillus domum crura et veſtes luto plenus: ut cum riſu Genii Socratis mentionem facere libuerit, nuſquam hominem relinquentis, nuſquam negligentis.

XI. Et Galaxidorus, Putas vero, aiebat, Theocrite, Socratis Genium peculiarem aliquam et eximiam habuiſſe vim, non particulam aliquam communis ſagacitatis eum experientia exploratum habuiſſe, unde in rebus obſcuris et conjectu gravibus rationis momenta fecerit? Ut enim unica drachma pro ſe lancem trutinæ non commovet, adjecta autem æquali ponderi ad ſe totum inclinat: ita omen, aliudve id genus ſignum leviuſculum non percellit animum gravem aut ad agendum incitat: ſed cum animus cogitationibus diverſe trahitur, alteri parti accedens, æqualitate ſublata, dubitationem dirimit, movetque et impellit. Sub hæc pa-

λαβὼν δὲ ὁ πατὴρ, Ἀλλὰ μὴν, ἔφη, ἡ αὐτὸς, ὦ Γαλαξίδωρε, Μεγαρικοῦ τινος ἤκουσα, Τερψίωνος δὲ ἐκείνος, ὅτι τὸ Σωκράτους Δαιμόνιον, παρμὸς ἦν ὅ, τε παρ' αὐτοῦ καὶ ὁ παρ' ἄλλων· ἑτέρου μὲν παρόντος οὐ δεξιᾶς
B εἴτ' ὄπισθεν εἴτ' ἔμπροσθεν, ὁρμᾶν αὐτὸν ὑπὲ τ πρᾶξιν· εἰ δ' ἐξ ἀριστερᾶς, ἀποτρέπεσθαι· τοῦ δὲ αὐτοῦ παρμῶν τὸν μὲν ἔτι μέλλοντος βεβαιοῦν, τὸν δὲ ἤδη πράσσοντος ἐπέχειν καὶ κωλύειν τ' ὁρμήν. Ἀλλ' ἐκεῖνό μοι δοκεῖ θαυμαστὸν, εἰ παρμῷ χρώμενος, ὁ τοῦτο τοῖς ἑταίροις ἀλλὰ Δαιμόνιον εἶ) τὸ κωλύον ἢ κελεῦον ἔλεγε· τύφου γὰρ ἂν τινος, ὦ φίλε, κενοῦ, καὶ κόμπου τοιοῦτον, ἐκ ἀληθείας καὶ ἁπλότητος, οἷς τ' ἄνδρα μέγαν ὡς ἀληθῶς καὶ διαφέροντα τοῦ πολλῶν γεγονέναι δοκοῦμεν, ὑπὸ φωνῆς ἔξωθεν ἢ παρμοῦ τινος ὀπηνίκα τύχοι θορυβόμενον ἐκ τ πράξεων ἀνατρέπεσθαι, καὶ παρίεσθαι τὸ δεδογ-
C μένον. Αἱ δὲ Σωκράτους ἀφορμαὶ τὸ * ἔχουσαι καὶ σφο-

A. 10. παρόντος] Sic E. Xyl. Vulgo, παρόντος.
B. 11. παρέσθαι—* ἴσχουσαι] Primum ſumſi a Xyl. Tum ἀφορμαὶ muto in αὖ ἴσμαι. Denique lacunam explent T. V. voce βέβαιον: cui, niſi forte e ſcripto ſit libro, præferam Reiſkii τόνον.

ter, Enimvero, inquit, Galaxidore, ipſe audivi Megaricum dicentem ſe e Terpſione audiviſſe, Genium Socratis fuiſſe ſternutationem cum ipſius, tum aliorum: alio quidem ſternutante a dextra ſive ante ſive poſt ipſum, ſolitum ſe fuiſſe ad agendum conferre: ſin a ſiniſtra fieret, ceſſaſſe: de ipſius ſternutationibus quæ fieret acturo aliquid, confirmaſſe ejus propoſitum; quæ inter agendum, inhibuiſſe. Sed hoc mihi mirum videtur, ſi ſternutatione utens, non ab hac, ſed a Genio ſe juberi aut prohiberi ſociis dixit. Faſtus enim, amice, inanis hoc et arrogantiæ fuerit, non veritatis et ſimplicitatis: quibus vere magnum hunc virum et multis præſtantiorem fuiſſe arbitramur: a voce externa aut ſternutatione fortuita turbatum actiones deſerere, et inſtitutum omittere. Socratis autem videntur in omni re in-

ῥήτορα φαίνονται πρὸς ἅπαν, ὡς ἂν ἐξ ὀρθῆς καὶ ἰσχυρᾶς ἀφειμένων κρίσεως καὶ ἀρχῆς. Πενίᾳ γὰρ ἐμμεῖναι πρὸς πάντα τὸν βίον ἐκουσίως, σὺν ἡδονῇ καὶ χάριτι τῶν διδόντων ἔχειν δυναμένου· καὶ φιλοσοφίας μὴ ἐκπῆναι πρὸς τοσαῦτα κωλύματα· καὶ τέλος εἰς σωτηρίαν καὶ φυγὴν αὐτῷ φίλων ἑταίρων καὶ προθυμίας εὐμηχάνου γενομένης, μήτε καμφθῆναι λιπαρῆσι, μήτε ὑποχωρῆσαι τῷ θανάτῳ παίζοντι, χρῆσθαι δ' ἀτρέπτῳ τῷ λογισμῷ πρὸς τὸ D δεινόν· οὐκ ἔστιν ἀνδρὸς οὐκ κλινδύνων ἢ πλαρμῶν μεταβαλλομένην ὅτε τύχοι γνώμην ἔχοντος, ἀλλ' ὑπὸ μείζονος ὁπτασίας καὶ ἀρχῆς ἀγομένου πρὸς τὸ καλόν. Ἀκούω δὲ καὶ τὸν ἐν Σικελίᾳ τῆς Ἀθηναίων δυνάμεως φθορὰν προειπεῖν αὐτὸν οἷσπερ τῶν φίλων. Καὶ πρότερον ἔτι τούτων Πυριλάμπης ὁ Ἀντιφῶντος ἀλοὺς ἐν τῇ διώξει πρὸς Δήλιον ὑφ' ἡμῶν δορατίῳ τετρωμένος, ὡς ἤκουσε τῶν ἐπὶ τὰς σπονδὰς ἀφικομένων Ἀθήνηθεν ὅτι Σωκράτης

D. 1. παίζοντι] Forte πλησιάζοντι, ut Reisk. vel, παίζοντα δὲ χρῆσθαι ἀτρέπτῳ τῷ λογισμῷ—.
D. 2. μεταβαλλομένην ὅτε τύχοι] Sic B. E. Vulgo, μεταβαλλομένου, ὅτε τύχοι.

citationes ad agendum fuiſſe graves ac vehementes, utpote a recto et ſolido judicio profectæ. Nam ſponte ſua in paupertate totam vitam exigere, cum eſſent qui optima cum gratia et voluptate dare opes cuperent: deinde a philoſophando non deſiſtere, tot objectis impedimentis: denique ſalute ipſi et fuga opera amicorum commode parta, nullis precibus flecti, neque morti concedere, ſed ad eam obeundam hilari conſtantique ratione pergere: hæc non ſunt hominis qui ominibus aut ſternutationibus de ſententia ſua dimoveretur: ſed qui a majore quodam præſidio et principio ad virtutem duceretur. Audio etiam Sicilienſem Athenienſium cladem eum quibuſdam amicorum prædixiſſe. Et ante iſta Pyrilampes Antiphontis F. in fuga apud Delium a nobis captus, pilo vulneratus, cum ex iis qui fœderis feriundi gratia Athenis venerant, audiviſſet Socratem

μὴ Ἀλκιβιάδου καὶ Λάχητος ἐπὶ Ῥητίνης καταβὰς
E ἀπονενοσήκοι, πολλὰ μὲν τοῦτον ἀνεκελέσατο, πολλὰ δὲ
φίλων τινὰς καὶ λοχίτας, οἷς συνέβη μετ' αὐτοῦ τοῦ τε
Πάρνηθα φεύγουσι τοῦ τῶν ἡμετέρων ἵππων ἀποθανεῖν,
ὡς τοῦ Σωκράτους Δαιμονίου κωλύσαντος, ἑτέραν ὁδὸν,
οὐχ ἣν ἐκεῖνος ἦγε τεταραγμένους ἀπὸ τῆς μάχης. Ταῦτα
δ' οἶμαι κἀμὲ Σιμμίαν ἀκηκοέναι. Πολλάκις, ὁ Σιμμίας
ἔφη, καὶ πολλῶν· διεβοήθη γοῦν οὐκ ἠρέμα τὸ Σωκράτους
Ἀθήνησιν ἐκ τούτων Δαιμόνιον.

ιβ'. Τί οὖν, ὁ Φειδόλαος ἔιπεν, ὦ Σιμμία, Γαλαξίδωρον ἐάσωμεν παίζοντα καταβάλλειν τοσοῦτο μαντείας
F ἔργον εἰς πλαρμοὺς καὶ κλινδίνας, οἷς καὶ οἱ πολλοὶ καὶ ἰδιῶται
περὶ μικρὰ παραχρῶνται καὶ παίζοντες; ὅταν δὲ κίνδυνοι
βαρύτεροι καὶ μείζονες καταλάβωσι πράξεις, ἐκεῖνο γίνεται τὸ Εὐριπίδειον,

Οὐδεὶς σιδήρου ταῦτα μαραίνει πέλας.

Καὶ ὁ Γαλαξίδωρος, Σιμμίᾳ μὲν, ἔφη, Φειδόλαε, περὶ

D. 10. Λάχητος ἐπὶ Ῥητίνης] Prius fumfi a Schott. Anon. T. V. B. Posteriùs reliqui, quippe haud minus erat incertum B. E. ἐπὶ Ῥηγίνης.

cum Alcibiade et Lachete per Retiſtam deſcendiſſe ac domum evaſiſſe, multis ſeipſum incuſavit, multis amicos ſuos quoſdam et manipulares qui cum ipſo præter Parnetem fugientes a noſtris equitibus occiſi erant, quod Socratis Genio non obtemperantes alia quam ipſe ducebat via a prœlio profecti eſſent. Hæc Simmiam quoque audiviſſe puto. Sæpe, inquit Simmias, audivi, et e multis; nam ex illa re Socratis Genii fama non leviter Athenis increbruit.

XII. Cur ergo, aiebat Phidolaus, O Simmia, Galaxidorum ſinamus jocoſe tantum divinationis opus in ſternutationem et omina dejicere, quibus vulgo etiam in rebus levibus ludentes utuntur? nam ubi pericula graviora, et majores incidunt actiones, tum Euripideum illud fit,

Non inter arma quiſquam hæc nugari volet.

Ego quidem, inquit Galaxidorus, Simmiam, Phidolae, ſi

τούτων εἴ τι Σωκράτης αὐτὸς λέγοντος ἤκουσεν ἕτοιμος ἀκροᾶσθαι καὶ φείδεσθαι μεθ' ὑμῶν· τὰ δ' ὑπὸ σοῦ λελεγμένα καὶ Πολύμνιος, οὐ χαλεπὸν ἀνελεῖν. Ὡς γὰρ ἐν ἰατρικῇ σφυγμὸς ἢ φλύκταινα, μικρὸν ὂν μικρᾶς δὲ σημεῖον ὄψεως· καὶ κυβερνήτῃ πελάγους φθόγγος ἢ ὄρνιθος, ἢ ἀθρόμη κνηκίδος ἀρσιᾶς, πνεῦμα σημαίνει καὶ κίνησιν ταχυτέραν θαλάττης· οὕτω μαντικῇ ψυχῇ πταρμὸς ἢ κλῆδών, οὐ μέγα καθ' αὑτό, * συμπτώματος. Οὐδεμιᾶς γὰρ τέχνης καταφρονεῖται τὸ μικροῖς μεγάλα καὶ δι' ὀλίγων πολλὰ προμηνύειν. Ἀλλ' ὥσπερ εἴ τις ἄπειρος γραμμάτων δυνάμεως, ὁρῶν ὀλίγα πλήθει καὶ φαῦλα τῇ μορφῇ, ἀπιστοίη ἄνδρα γραμματικὸν ἐκ τούτων ἀναλέγεσθαι πολέμους μεγάλους, οἱ τοῖς πάλαι συνέστυχον, καὶ κτίσεις πόλεων, πράξεις τε καὶ παθήματα βασι-

F. 8. φείδεσθαι] Legendum σπείδεσθαι: quod Xyl. monuit.

A. 3. καθ' αὑτὸ, * συμπτώματος] Legendum, καθ' αὑτὸ, μεγάλα δὲ σημεῖον συμπτώματος—· ita Xyl. monuit.

A. 9. παθήματα—ἕκαστον] Primum ſumſi a Schott. et Leonic. pro μαθήματα. In reliquis turbatur: ὁμοιόν τι Stephanus dedit ex Schott. Leonic. Anon. pro veteri ὁμοίωτο quod eſt in Ald. Baſ. Xyl. cujus loco B. E. habent ὁμοίοττι. Equidem locum ita refingo, παθήματα βασιλέων, εἶτα φαίη δαιμόνιόν τι μηνύειν ἐκείνῳ τῶν ἰσομοιῶν τούτων ἕκαστον. Aliam rationem ſecuti ſunt Xyl. Amiot. Reiſk. et Gatakerus de Stilo N. T. p. 59.

quid is ex ipſo auditum Socrate hac de re narrare vult, vobiſcum et audire et credere paratus ſum: quæ vero ſunt abs te et Polymni dicta, nullo negotio refelluntur. Ut enim in medicina pulſus aut puſtula, parvæ res, non parvæ rei ſigna ſunt, et gubernatori ſonitus maritimæ avis, aut diſcurſus raræ nubeculæ, ventum præmonſtrant et maris aſperiorem exagitationem: ſic animæ divinatrici ſternutatio aut omen, res per ſe non magna ſignum eſt magni accidentis. Nam nulli arti hoc neglectui eſt, e parvis magna, et paucis multa prænoſcere. Sane ſi quis literarum ignarus videret numero paucas et forma ineleganti literas, neque crederet hominem grammaticum ex his relegere poſſe magna priſcorum bella, urbium primordia, acta et eventa re-

B λέων, εἶτα φαῖναι ὅμοιόν τι μιμεῖσθαι καὶ καταλέγειν ἐκείνῳ ὃ ἱστορικῷ τούτων ἕκαστον, ἡδὺς ἂν, ὦ φίλε, γέλως σοὶ τῆς ἀνθρώπου τῆς ἀπειρίας ἐπέλθοι· ὅπως σκόπει μὴ καὶ ἡμεῖς τῶν μαντικῶν ἕξεως τὴν δύναμιν ἀγνοοῦντες, ἢ συμβάλλει πρὸς τὸ μέλλον, εὐήθως ἀγανακτῶμεν, εἰ νέον ἔχων ἄνθρωπος ἐκ τούτων ἂν ἀποφαίνεταί τι περὶ τῶν ἀδήλων, καὶ ζῶντα, φάσκων αὐτὸς ὑ παρὰ μὲν θεὸς φωνήν, ἀλλὰ δαιμόνιον αὐτῷ τὴν προῆξεων ὑφηγεῖσθαι. Μέτειμι γὰρ ἤδη πρὸς σέ, ὦ Πολύμνι, θαυμάζοντα Σωκράτους, ἀνδρὸς ἀτυφίᾳ καὶ ἀφελείᾳ μάλιστα δὴ φιλοσοφίαν ἐξανθρωπίσαντος, εἰ μὴ παρὰ μὲν μηδὲ κλῆδονα
C τὸ σημεῖον, ἀλλὰ τραχικῶς πάνυ τὸ δαιμόνιον ὠνόμαζεν. Ἐγὼ γὰρ ἂν τἀναντίον ἐθαύμαζον ἀνδρὸς ἄκρου διαλέγεσθαι καὶ κρατεῖν ὀνομάτων ὥσπερ Σωκράτης, εἰ μὴ τὸ δαιμόνιον ἀλλὰ τὴν παρὰ μὲν αὐτῷ σημαίνειν ἔλεγεν· ὥσπερ εἴπερ ὑπὸ τοῦ βέλους φάσκοι τετρῶσθαι, μὴ τῷ βέλει

B. 6. ἂν ἀποφαίνεται] Forte, αὖ ἀποφαίνεται.
B. 7. φάσκων αὐτὸς] Ita dedi, ſenſu flagitante. Omnes libri, φασκὼν αὐτό.
B. 10. φιλοσοφίαν ἐξανθρωπίσαντος] Prius recepi ex B. E. Baſ. Xyl. T. poſterius ex E. Vulgo, φιλοσοφίᾳ ἐξανθρωπίσαντος.

gum, affirmaretque Genium ſignificare illi unamquamque rerum geſtarum; ſuaviter, amice, tibi imperitiam hominis ridere utique ſubiret. At vide ſis, ne eodem modo nos ſingulorum quæ ad divinandum faciunt vim ignorantes, qua ad futurum ea præſciendum conducunt, ſtulte ſuccenſeamus ſi cordatus homo ex his aliquid de re abdita pronunciet: idque adeo dicens non ſternutationem aut vocem, ſed Genium ſibi eſſe agendi ducem. Jam enim ad te, Polymni, me converto, mirantem cur Socrates, qui unus vacuitate faſtus et ſimplicitate maxime humanam reddidit philoſophiam, ſignum id non ſternutationis aut ominis, ſed tragice admodum Genii nomine affecerit. Ego autem mirarer, contra, ſi Socrates, homo differendi et verba recte uſurpandi callidiſſimus, non a Genio, ſed a ſternutatione ſe moneri dixiſſet: perinde ac ſi quis a jaculo ſe vulneratum dicat,

ἀπὸ τῆς βαλόντος, μεμετρῆσθαι δὲ αὖ τὸ βάρος ἀπὸ τῆς ζυγῆς, μὴ τῷ ζυγῷ ἀπὸ τῆς ἱστάντος. Οὐ γὰρ τῆς ὀργάνου τὸ ἔργον, ἀλλ' οὗ χάριν τὸ ὄργανον ᾧ χρῆται πρὸς τὸ ἔργον· ὄργανον δέ τι καὶ τὸ σημεῖον, ᾧ χρῆται τὸ σημαῖνον. Ἀλλ', ὅπερ εἶπον, εἴπῃ Σιμμίας ἔχει λέγειν, ἀκουστέον, ὡς εἰδότος ἀκριβέστερον.

ιγ'. Καὶ ὁ Θεόκριτος, Πρότερον, ἔφη, τὰς εἰσόδους, αἵ τινές εἰσιν ἀποσκεψαμένοις· μᾶλλον δὲ τὸν ξένον ἔοικεν ἡμῖν Ἐπαμεινώνδας ὁδὶ κομίζειν. Ἀποβλέψαντες οὖν πρὸς τὰς θύρας, ἑωρῶμεν ἡγούμενον μὲν τὸν Ἐπαμεινώνδαν καὶ συνεργῶντων φίλων Ἰσμηνοδώρου καὶ Βακχυλίδου, καὶ Μέλισσον τὸν αὐλητήν, ἑπόμενον δὲ τὸν ξένον, οὐκ ἀγενῆ τὸ εἶδος, ἀλλὰ πραότητα καὶ φιλοφροσύνην τῷ ἤθει ἐπιφαίνοντα, καὶ σεμνῶς ἀμπεχόμενον τὸ σῶμα. Καθίσαντος οὖν ἐκείνου μὲν αὐτοῦ πρὸς τὸν D

D. 2. δὲ κομίζειν] Sic B. E. Vulgo, διακομίζειν.
D. 4. συνεργόντων] Forte τῶν συνεργόντων, conjurationis ſociorum. Reiſkius, σὺν αὐτῷ τῶν.
D. 7. ἀμπεχόμενον] Sic Baſ. Xyl. T. Vulgo, ἀπεχόμενον.
D. 8. ἂν ἐκείνου] Sic B. E. T. Baſ. Xyl. Vulgo, αὖν ἐπ' ἐκείνου.

non jaculo ab eo qui id conjecit: aut pondus a libra exploratum dicat, non ab appendente per libram. Non enim inſtrumento opus imputari debet, ſed ei cujus eſt inſtrumentum, ac qui eo utitur. Signum vero eſt ex inſtrumentorum numero, eoque is utitur qui aliquid ſignificat. Sed, ut dixi, audiamus ſi quid habet Simmias; rem enim is novit abſolutius.

XIII. Et Theocritus, Prius, inquit, videamus qui ſint qui intrant: atque adeo videtur hoſpitem illum Epaminondas adducere. Ergo ad januam reſpicientes, præcedere vidimus Epaminondam, cumque eo amicos Iſmenodorum, Bacchylidam, Meliſſum tibicinem: ſequi hoſpitem, ſpecie neutiquam illiberali, ſed qui vultu manſuetudinem ingenii comitatemque præ ſe ferret, honeſto veſtitu. Is cum juxta Simmiam, frater pone me, re-

Σιμμίαν, τῷ δὲ ἀδελφῷ παρ' ἐμὲ, τῷ δὲ ἄλλων ὡς ἕκαστος ἔτυχε, καὶ γενομένης σιωπῆς, ὁ Σιμμίας τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καλέσας, Εἶεν, εἶπεν, ὦ Ἐπαμεινώνδα, τίνα χρὴ τὸν ξένον, καὶ πῶς, καὶ πόθεν προσαγορεύειν; ἀρχὴ γὰρ τις εὐτυχίας ἡ γνώσεως αὕτη συνήθης. Καὶ ὁ Ἐπαμεινώνδας, Θεάνωρ, εἶπεν, ὦ Σιμμία, ὄνομα μὲν, γένος δὲ Κροτωνιάτης, τῶν ἐκεῖ φιλοσόφων, οὐ καταισχύνων τὸ μέγα Πυθαγόρου κλέος· ἀλλὰ καὶ νῦν ἥκει δεῦρο μακρὰν ὁδὸν ἐξ Ἰταλίας, ἔργοις καλοῖς καλὰ δόγματα βεβαιῶν· Ὑπολαβὼν δὲ ὁ ξένος, Οὐκοῦν, ἔφη, σὺ κωλύεις, ὦ Ἐπαμεινώνδα, τῶν ἔργων τὸ κάλλιστον. Εἰ γὰρ εὖ ποιεῖν φίλους καλὸν, οὐκ ἀρχεῖν εὖ πάσχειν ὑπὸ φίλων· ἡ γὰρ χάρις οὐχ ἧττον δεομένη τοῦ λαμβάνοντος ἢ τοῦ διδόντος, ἐξ ἀμφοῖν τελειοῦται πρὸς τὸ καλόν· ὁ δὲ μὴ δεξάμενος, ὥσπερ σφαῖραν εὖ φερομένην κατέχουσι ἀτελῆ ποιοῦσαν. Ποίου γὰρ ἕνεκα σκοποῦ βάλλονται καὶ

E. 2. εὐτυχίας] Sic B. E. Leonic. Schott. Baſ. Xyl. Vulgo, ἐυτυχίας.

liqui ut cuique locus obveniret, conſediſſent; facto ſilentio, fratrem meum Simmias compellans, Agedum, Epaminonda, inquit, quem, quomodo, et cujum, debemus hoſpitem hunc ſalutare? is enim receptus compellationis et notitiæ contrahendæ mos eſt. Tum ſic reſpondit Epaminondas; Theanor, O Simmia, hic vocatur, genere Crotoniata, unus de ibi philoſophantibus, magnam Pythagoræ gloriam haud dedecorans: nam et nunc longum iter huc profectus eſt ex Italia, ut pulchris factis pulchras ſententias confirmaret. Ibi hoſpes ſermonem excipiens, Ergo tu, inquit, Epaminonda, pulcherrimum factum impedis. Nam ſi pulchrum eſt amicis benefacere, non eſt turpe ab amicis beneficium accipere. Gratia enim non minus accipiente quam dante opus habet; ab utriſque perficitur ad pulchritudinem. Qui vero non accipit, tanquam pilam recte objectam dedecorat, decidentem fruſtra. Quis autem ſcopus eſt, quem

τυχεῖν ἡδύ, καὶ ἁμαρτάνειν ἀνιαρὸν, ὡς ἀνδρὸς εὖ παθεῖν ἀξίου παρὰ χάριτος ἐφιέμενον; ἀλλ' ὁ μὲν τοῦ σκοποῦ μὴ ὀντος ἀτυχήσας, σφάλλεται δι' αὑτόν· ὁ δὲ παραιτούμενος, καὶ ὑποφεύγων ἀδικεῖ τὸν χάριν εἰς ὃ ἔσπευκε μὴ παραγενόμενον. Σοὶ μὲν οὖν τὰς αἰτίας ἤδη δεδήλωκα ὑφ' ὧν ἔπλευσα δεῦρο· βούλομαι δὲ 583
καὶ τούτοις διελθὼν χρήσασθαί σε δικασταῖς. Ἐπεὶ γὰρ ἐξέπεσον αἱ κατὰ πόλεις ἑταιρίαι τοῦ Πυθαγορικοῦ ζάους κρατηθέντων, τοῖς δ' ἐπὶ συνεδρίοις ἐν Μεταποντίῳ συνεδρεύουσιν ἐν οἰκίᾳ πῦρ οἱ Κυλώνειοι περιέπεσαν καὶ διέφθειραν ἐν τούτῳ πάντας, πλὴν Φιλολάου καὶ Λύσιδος νέων ὄντων ἔτι ῥώμῃ καὶ κουφότητι διασωθέντων τὸ πῦρ, Φιλόλαος μὲν εἰς Λευκανοὺς φυγὼν, ἐκεῖθεν ἐσώθη πρὸς τοὺς ἄλλους φίλους ἤδη πάλιν ἀθροιζομένους καὶ κρατοῦντας τοῦ Κυλωνείου· Λύσις δὲ ὅπου γέγονεν, ἠγνοεῖτο πο-

A. 2. τούτοις] Sic Baſ. Xyl. T. Vulgo, τούτους.
A. 5. Κυλώνειοι] Sic B. E. hic et infra. Vulgo, Κυκλώπιοι.
A. 6. ἐν τούτῳ] Corrigo, ἐν ταὐτῷ.

tangere ſit jucundius, aut aberrare moleſtius, quam ſi quis virum beneficio dignum demereri cupit? ſed hoc intereſt, quod qui a ſcopo aberrat, ipſe culpam ſuſtinet: hic qui recuſat beneficium, injuriam facit gratiæ eo quo tendit pervenire nequeunti. Tibi quidem cauſſas expoſui, propter quas huc navigavi: volo autem etiam his eas narrare, iiſque adverſum te uti judicibus. Poſtquam ſodalitia Pythagoricorum per ſeditiones ex urbibus ejecta fuerunt, et ſuperſtitibus Metaponti conſeſſum agentibus quadam in domo, ignem Cylonii circumpoſuerunt, omneſque ibi interfecerunt, Philolao et Lyſide demtis, qui juvenes robore et agilitate freti flammas evaſerunt; Philolaus quidem in Lucanos aufugit, eoque incolumis pervenit, et aliis ſeſe adjunxit amicis, qui jam rurſum coibant, Cylonioſque viribus ſuperabant. Lyſis autem quorſum abiiſſet longo

λιὼ χρόνον· πλὴν γε δὴ Γοργίας ὁ Λεοντῖνος ἐκ τῆς Ἑλ-
B λάδος ἀναπλέων εἰς Σικελίαν, ἀπήγγειλε τοῖς περὶ Ἄρ-
κεσον βεβαίως, Λύσιδι συγγεγονέναι διαλιβόντι περὶ Θήβας.
Ὥρμησε δὲ ὁ Ἄρκεσος πόθῳ τῷ ἀνδρὸς αὐτὸς, ὡς εἶχε,
πλεῦσαι· κομιδῇ δὲ γῆρας καὶ ἀσθένειαν ἐλλείπων,
ἐπέσκηψε μάλιστα μὴ ζῶντα κομίσαι τὸν Λύσιν εἰς Ἰτα-
λίαν, εἰ δὲ μὴ τὰ λείψανα τεθνηκότος. Οἱ δ' ἐν μέσῳ
πόλεμοι, καὶ στάσεις, καὶ τυραννίδες ἐκώλυσαν αὐτῷ
ζῶντι συντελέσαι τὰς φίλους τὸν ἆθλον. Ἐπεὶ δὲ ἡμῖν
τὸ Λύσιδος δαιμόνιον ἤδη τεθνηκότος ἐναργῶς προϋπέ-
φαινε τὴν τελευτὴν, καὶ τὰς παρ' ὑμῖν, ὦ Πολύμνι,
C θεραπείας καὶ διαίτας τῷ ἀνδρὸς οἱ σαφῶς εἰδότες ἀπήγ-
γελον, ὅτι πλησίας ἐν οἴκῳ πένητι γηροκομίας τυχὼν, καὶ
τοὺς υἱέων πατὴρ ὀπτησάμενος, οἴχοιτο μακαριστὸς, ἀπεξά-
λιπε ἐγὼ νέος καὶ εἷς ὑπὸ πολλῶν καὶ πρεσβυτέρων,

B. 6. εἰ δὲ μὴ] δὲ μὴ sumsi a Xyl. A reliquis abest.
C. 3. πατὴρ] Addidi ex B. E.

tempore ignoratum fuit: donec Gorgias Leontinus e Græcia in Italiam navigio revertens, Arceſo nunciavit conſtanter, in Lyſidem ſe incidiſſe Thebis commorantem. Arceſus hominis deſiderio impulſus, recta ſe ad navigandum contulit: ſed cum ob ſenectutem et imbecillitatem plane conficere propoſitum nequiret, amicis negotium dedit, ut, ſi omnino id fieri poſſet, vivum Lyſidem, ſin vero, ejus reliquias in Italiam reportarent. Interea temporis quæ incide-
runt bella, ſeditiones, tyrannides, in cauſa fuerunt ne vivo ipſo amici rem effectam darent. Cum autem nobis Lyſidis vita jam defuncti Genius evidenter mortem ejus ſignificaviſſet, et veſtra, Polymni, in eum officia, vitamque ejus apud vos actam narraſſent quibus probe iſta erant comperta, et quomodo in paupere domo curationem ſenectutis liberaliſſimam adeptus, filiorumque pater ſcriptus, beatiſſime diem ſuum obiviſſet; juvenis ego miſſus ſum et unus a multis

ἐχόντων οὐκ ἔχουσι χρήματα διδόντων, πολλὴν χάριν καὶ φιλίαν ἀντιλαμβανόντων. Λύσις δὲ καὶ κεῖται καλῶς ὑφ' ὑμῶν, καὶ τάφου καλοῦ κρεῖττον αὐτῷ χάρις ἐκτινομένη φίλοις ὑπὸ φίλων καὶ οἰκείων.

ιδ'. Ταῦτα τοῦ ξένου λέγοντος, ὁ μὲν πατὴρ ἐπεδάκρυσε χρόνον τῇ μνήμῃ τοῦ Λύσιδος πολὺν· ὁ δὲ ἀδελφὸς ὑπομειδιῶν, ὥσπερ εἰώθει, πρὸς ἐμέ, Πῶς, ἔφη, D ποιοῦμεν, ὦ Καφεισία; προϊέμεθα τὴν πενίαν τοῖς χρήμασι, καὶ σιωπῶμεν; Ἦκις, ἔφην ἐγώ, τὴν φίλην καὶ ἀγαθὴν κυβερνήτιν· ἀλλ' ἄμυνε· σὸς γὰρ ὁ λόγος. Καὶ μὴν ἐγώ, εἶπεν, ὦ πάτερ, ταύτην μόνην τὴν οἰκίαν ἐδεδίειν ἀλώσιμον ὑπὸ χρημάτων εἰ, τὸ Καφισίου σῶμα, καλῆς μὲν εὐθήτος δεόμενον, ἵνα τοῖς ἐρασταῖς ἐγκαλλωπίσηται τοσούτοις οὖσιν, ἀφθόνου δὲ καὶ πολλῆς τροφῆς, ἵν' ἀντέχῃ πρὸς τὰ γυμνάσια καὶ πρὸς τοὺς ἐν ταῖς παλαίστραις ἀγῶνας· ὁπλιτικὸς δὲ οὗτος ὁ πρὸς-

D. 8. ἐγκαλλωπίσηται] Sic B. E. Vulgo, ἐγκαμπίσηται. Baſ. Xyl. T. V. B. ἐγκομπίσηται.

et natu grandioribus, qui loco beneficii magni accepti amicis indigentibus pecuniam de ſuis copiis largirentur. Lyſis vero a vobis conditus eſt recte, honeſtoque ſepulchro donatus: pro quibus vobis gratiam omnino ab amicis et familiaribus ejus perſolvi par eſt.

XIV. Hæc locuto hoſpite, pater memoriæ Lyſidis aliquandiu illachrymavit. Frater autem more ſuo ſubridens ad me, Quid facimus, Caphiſia? inquit; tacitine pauperta-

tem divitiis prodimus? Minime, inquam ego, caram iſtam et probam puerorum educatricem: proinde tu ei patrocinare, tuum enim eſt dicendi munus. At enim, dicebat, mi pater, hoc unum erat quo metuebam ne divitiæ domum noſtram caperent, Caphiſiæ corpus: nam et veſtitu opus habet pulchro, ut tot tantiſque amatoribus cum faſtu ſe oſtentare poſſit, et copioſo nutrimento, ut gymnaſia et palæſtricos labores perferre queat:

δῶσι τῷ πενίαν, οὐδὲ ὡς βαφῇ ἀνίσι τῷ πάτριον
E πενίαν, ἀλλὰ καίπερ ὢν μειράκιον εὐτελείᾳ καλλωπίζε-
ται καὶ φέρει τὰ παρόντα, πῖς ἂν ἡμῖν γένοιτο τῶν χρη-
μάτων ἀφάθεσις καὶ χρῆσις; ὅπου καταχρυσώσομεν τὰ
ὅπλα, καὶ τῷ ἀσπίδα πορφύρᾳ συμμεμιγμένῃ πρὸς
λευκόν, ὥσπερ Νικίας ὁ Ἀθηναῖος, ἀφοποικιλῶμεν; σοὶ δέ,
ὦ πάτερ, Μιλησίαν χλαμύδα, τῇ δὲ μητρὶ
φοβερὸν ὠνησόμεθα χιτώνιον; ὁ γὰρ εἰς γαστέρα δὴ
που καταχρησόμεθα τῷ δωρεᾷ, εὐωχοῦντες αὐτὸς πο-
λυτελέστερον, ὥσπερ ξένον ὑποδεδεγμένοι βαρύτερον τὸν
πλοῦτον. Ἄπαγε, εἶπεν ὁ πατήρ, ὦ παῖ, μηδέποτε τοιαύ-
F τῳ ὀπάδοιμι μεϊαχόσμοισιν τῷ βίῳ ἡμῶν. Καὶ μὴν οὐδὲ
ἀργόν, ἔφη, καθησόμεθα φρυκτοῦντες οἴκοι τὸν πλοῦτον· ἄ-
χαρις γὰρ ἂν ὕπως ἡ χάρις, καὶ ἄτιμος ἡ κτῆσις. Ἐπί τι
μήν; εἶπεν ὁ πατήρ. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Ἐπαμεινώνδας, Ἰά-
σονι μὲν τῷ Θεσσαλῷ ταχῷ πέμψαντι δεῦρο πολὺ χρυσίον

F. 2. φρυκτοῦντες] Sic B. E. Baſ. Xyl. Vulgo, φρουροῦντες.

quando autem is quoque paupertatem non prodit, ſed velut ferri tinctura patriam retinet, ac quantumvis adoleſcens frugalitate ſe exornat et contentus eſt præſentibus; ecquis erit pecuniæ uſus, quæ diſpoſitio? nimirum, arma auro obducemus, et ſcutum permixto purpuræ auro, ut Nicias Athenienſis, diſtinguemus? tibi autem, pater, Mileſiam chlamydem, matri prætextam purpura tunicam ememus? non enim puto in ventrem inſumemus donum, ſplendidius convivantes, ut qui hoſpitem aliquem exceperimus graviorem nobis divitias. Apage hoc, dicebat pater, abſit, fili, ut iſtam ego unquam vitæ noſtræ mutationem videam. Atqui, inquit, otioſi quoque ſedere nolemus, domi pecuniam cuſtodientes: ſic enim et ingrata fuerit gratia, et infamis poſſeſſio. Quorſum ergo tandem nobis pecunia? ſubjiciebat pater. Hic Epaminondas, Sane, inquit, inurbanior viſus ſum nuper, cum Jaſoni Theſſalorum duci huc ad nos multum

ἔναγχος πρὸς ἡμᾶς χὴ δεομένῳ λαβεῖν, ἀγροικότερος ἐφάνην ἀποκρινόμενος, ἀδίκων χειρῶν αὐτὸν καταρχειν, ὅπ μοναρχίας ὢν ἐραστὴς, ἄνδρα δημότιν ἐλευθέρας χὴ αὐτονόμε πόλεως ἐπείρα ἀφὴ χρημάτων. Σὲ δ', ὦ 54
ξένε, τὴ μὴ πεφυμίαν, καλὴ γὰ χὴ φιλόσοφος, δέχομαι χὴ ἀγαπῶ διαφερόντως· ἥκεις δὲ φάρμακα φίλοις μὴ νοσῦσι κομίζων. Ὥσπερ οὖν εἰ πολεμεῖσθαι πυθόμενος ἡμᾶς, ἔπλευσας ὅπλοις χὴ βέλεσιν ἡμᾶς ὠφελήσων, εἶτα φιλίαν χὴ εἰρήνην εὗρες, οὐκ ἂν ὡς δεῖν ἐκεῖνα δίδυναι χὴ ἀπολείπειν μὴ δεομένοις· ὕπω σύμμαχος μὴ ἀφῖξαι πρὸς πενίαν ὡς ἀνοχλημένοις ὑπ' αὐτῆς, ἣ δ' ὅτι φάσκη φέρειν ἡμῖν, χὴ φίλη συοικος. Οἰκεῖν δὲ
χρημάτων τόδε ὅπλον ἐπ' αὐτὴν, μηδὲν ἀνιῶσαν· ἀλλ' ἀπάγγελε τοῖς ἐκεῖ γνωρίμοις, ὅτι κάλλιστα μὴ αὐτοὶ B
πλούτῳ χρῶνται, καλῶς δὲ πενίᾳ χρωμένες αὐτόθι φίλες ἔχυσι, τὰς δὲ Λύσιδος ἡμῖν τροφὰς χὴ ταφὰς αὐ-

auri mittenti utque acciperemus roganti, reſpondi, *Injuriam mihi ab ipſo oriri, qui unius in republica dominationi ſtudens, mei hominis popularis et liberæ civis civitatis pecunia ſollicitaret animum.* Tuam vero, hoſpes, promtitudinem, honeſtam eam et philoſopham, probo, majoremque in modum amplector: venis autem medicamenta amicis non ægrotantibus apportans. Ergo quemadmodum ſi rumore allato nos bello peti, navigaſſes arma nobis et tela præſidio adferens, et huc delatus pacata omnia inveniſſes, non equidem putares danda nobis et relinquenda arma eſſe nihil eorum indigentibus: ita auxilio quidem nobis venire voluiſti adverſus paupertatem, quod ab ea nos infeſtari putabas: illam vero nos ferimus facillime, et cara nobis eſt contubernalis; ut nihil opus ſit pecunia aut armis contra eam, nihil moleſtiæ nobis adferentem. Proinde amicis tuis iſthic renunciato, ipſos divitiis optime uti, hic amicos ipſis eſſe qui paupertate recte utantur. Lyſidis autem alimenta

τὸς ὑπὲρ αὐτῦ Λύσις ἀπέδωκε, τά τε ἄλλα καὶ πενίαν διδάξας μὴ δυσφερῶς φέρειν.

ιε'. Ὑπολαβὼν δὲ ὁ Θεάνωρ, Ἆρ' οὖν, ἔφη, τὸ πενίαν δυσφερῶς φέρειν ἀγενές ἐστι; τὸ δὲ πλοῦτον δεδιέναι καὶ φεύγειν οὐκ ἄτοπον, εἰ μὴ λόγῳ τις αὐτὸν, ἀλλὰ σχηματιζόμενος, ἢ δι' ἀπειροκαλίαν, ἢ τύφου τινὰ, διωθεῖται; Καὶ τίς ἂν, ἔφη, λόγος ἀπείροις τιμῶν οὐ χαλκῶν καὶ διφθέρων κτῆσιν, ὡς ὁ Ἐπαμεινώνδας; μᾶλλον δὲ (πρότερον γὰρ ἢ πρὸς Θετταλὸν πρὸς τὰς ἀποκρίσεις σὺ δίδου σαυτὸν ὑπὲρ τούτων) εἰπέ μοι πότερον ἡγῇ δόσιν μὲν εἶναί τινα χρημάτων ὀρθὴν, λῆψιν δὲ μοχθηρίαν; ἢ καὶ τὰς διδούσας ἁμαρτάνειν πάντως, καὶ τὰς λαμβανούσας; Οὐδαμῶς, εἶπεν ὁ Ἐπαμεινώνδας, ἀλλ' ὥσπερ ἄλλης τινὸς ἐγὼ καὶ πλούτου χάριν τε καὶ κτῆσιν εἶναι νομίζω, τὴν μὲν ἀρχικὴν, τὴν δὲ ἀσελγῆ. Ἆρ' οὖν, ἔφη ὁ Θεά-

B. 8. οὐκ ἄτοπον, εἰ μὴ λόγῳ] Responsio Epaminondæ cum interrogatione Theanoris confusa. Corrige, οὐκ ἄτοπον; Ἄτοπον, ἔφη, εἰ μὴ λόγῳ —. Item deinceps in Verbione reddidi.

B. 11. ὁ δὲ ὁ Ἐπαμεινώνδας; μᾶλλον δὲ (πρότερον γὰρ] Lego, ὦ Ἐπαμεινώνδα; μᾶλλον δὲ (πρωϊτέρου γάρ ——.

et funerationem ipse pro se Lysis persolvit, cum alia, tum paupertatem docens æquo animo ferre.

XV. Sub hæc Theanor, Ergo, inquit, paupertatem graviter ferre illiberale est, divitias metuere et fugere non absurdum? Absurdum sane, inquit Epaminondas, siquidem non ratione, sed simulatione quis divitias, aut imperitia rerum et fastu respuat? Quæ vero ratio, inquit Theanor, possessionem honestam et justam ita repudiat, mi Epaminonda? Immo potius leniorem te mihi ad respondendum de his rebus præbe quam Thessalo illi, ac dic, utrum statuas pecuniæ donationem quidem rectam esse, non autem acceptionem? an neutrum rectum, et peccare tam dantes quam accipientes? Nequaquam, ait Epaminondas, sed ut aliarum rerum, sic et pecuniæ donationem et acceptionem puto esse aliam turpem, aliam honestam. Tum Thea-

νωρ, ὁ δ' ἃ τίς ὀφείλων διδῷς ἑκουσίως καὶ προθύμως, ἆρ' καλῶς δίδωσιν; Ὡμολόγησεν. Ὁ δ' ἃ τίς καλῶς δίδωσι δεξάμενος, ἆρ' καλῶς εἴληφεν; ἢ γένοιτ' ἂν δικαιοτέρα χρήματων λῆψις ἢ προθύμου τοῦ δικαίως διδόντος; Οὐκ ἂν, ἔφη, γένοιτο. Δυοῖν ἄρα φίλων, εἶπεν, ὦ Ἐπαμεινώνδα, εἰ πατὴρ δυτέον, πατέρᾳ δή που λητέον· ἐν μὲν γὰρ ταῖς μάχαις τὰ ὦα βάλλοντα τῶν πολεμίων ἐκκλιτέον, ἐν δὲ ταῖς χάρισι τὸν καλῶς διδόντα τῶν φίλων ὅτε φεύγειν ὅτε ἀπωθεῖσθαι δίκαιον· εἰ γὰρ ἡ πενία μή δυσχερὲς, ἀλλ' αὖ πάλιν ὁ πλοῦτος οὔτως ἄτιμος καὶ ἀπόβλητος. Οὐ γὰρ οὖν, ἔφη ὁ Ἐπαμεινώνδας· ἀλλ' ἔστιν ὅτῳ μὴ διδόντι τὸ καλῶς διδόμενον τιμιώτερον ὑπάρχει καὶ κάλλιον· οὐτωσὶ δ' ὄψισκέψαι μετ' ἐμοῦ. Εἰσὶ δήπουθεν ἐπιθυμίαι πολλαὶ, καὶ πολλῶν ἔνιαι μὲν ἔμφυτοι λεγόμεναι, καὶ περὶ τὸ σῶμα βλαστάνουσαι, πρὸς τὰς ἀναγκαίας ἡδονάς· αἱ δὲ, ἐπι-

C. 7. ὁ δ' ἃ τίς ὀφείλων] Forte, ὃ γ' ἄν τις ὤφειλεν· vel ὅ γ', ἃ τιν ὤφειλεν.
D. 4. βάλλοντα] Ita leviter correxi ex βάλλοντι, quod B. E. præbent. Vulgo, θατέρᾳ. Baſ. et Xyl. πεσόντα.
D. 8. ὅτῳ μὴ διδόντι—ὑτωσὶ δ'] Hæc in vulgatis libris deſiderata, recepi ex B. E. διδόντι in λαβόντι mutandum videtur.

nor, Nonne ergo quæ quis debet ultro et alacri dans animo, recte dat? Aſſenſit Epaminondas. Qui vero, inquit Theanor, accipit quod recte aliquis dat, nonne recte accipit? aut juſtius accipi poteſt pecunia quam a juſte dante? Nullo, inquit, modo. Ergo, mi Epaminonda, ſi de duobus amicis dare alter, utique alter accipere debet. In pugna enim hoſtis qui bene telum jecerit declinandus eſt: in beneficio qui recte id præſtat amicum fugere et repellere non eſt juſtum. Nam ſi paupertas moleſta non eſt; viciſſim divitiæ quoque non ita ſunt infames aut aſpernandæ. Sane, inquit Epaminondas: accidit tamen nonnunquam ut beneficium recte datum, rectius et honeſtius ſit non accipere: ſed rem nobiſcum ſic perpende. Multæ ſunt cupiditates ac multorum: aliæ quæ innatæ dicuntur, et circa corpus pullulant ad neceſſarias voluptates incitantes: aliæ inquilinæ, e

λυδες, αἱ ἕνεκεν κενῶν δοξῶν, ἰσχὺν δὲ καὶ βίαν ὑπὸ χρόνου καὶ συνηθείας ἐν τροφῇ μοχθηρᾷ λαβοῦσαι πολλάκις ἕλκουσι καὶ ταπεινοῦσι τὸν ψυχικὸν ἐρρωμενέστερον τῶν ἀναγκαίων· ἔθει δὲ καὶ μελέτῃ πολὺ μὲν τις ἤδη καὶ τῶν ἐμφύτων ἀπαρῶσαι παθῶν τῷ λόγῳ παρέσχε· τὸ δὲ πᾶν ἡ ἀσκήσεως κράτος, ὦ φίλε, ταῖς ἐπεισοδίοις καὶ περιττῆς περισαγομένας ὀπτυμίας, ἐκπονεῖν χρὴ καὶ ἀποκόπτειν αὐτὰς ἀνείρξεσι καὶ κατοχαῖς ὑπὸ τοῦ λόγου κολαζομένας. Εἰ γὰρ δίψαν ἐκδιάζεται καὶ πεῖναν ἡ περὶς
F τροφὴν καὶ ποτὸν ἀντίβασις τοῦ λογισμοῦ, μακρῷ δήπου ῥᾷόν ἐστι φιλοπλουτίαν κολοῦσαι καὶ φιλοδοξίαν, ἀποχαῖς ὧν ἐφίενται καὶ ἀνείρξεσιν εἰς τέλος καταλυθείσας· ἢ σὺ δοκεῖ σοι; Ὡμολόγησεν ὁ ξένος. Ἆρ' οὖν, ἔφη, διαφορὰν ὁρᾷς ἀσκήσεως καὶ τοῦ πρὸς ἃ ἄσκησις ἔργου; καὶ καθάπερ ἀθλητικῆς ἔργον μὲν ἂν εἴποις τὴν τοῦ στεφάνου

E. 7. ὦ φίλε,] Sic Baſ. Xyl. Vulgo, ὦ φίλαι.
E. 9. κατοχαῖς] Forte, ἀποχαῖς: ut mox.
F. 6. τοῦ στεφάνου] Legendum περὶ, vel ὑπὲρ, τοῦ στεφάνου.

vanis ortæ opinionibus, tempore et conſuetudine in mala educatione corroboratæ, ſæpe animum trahentes ac deprimentes magis quam neceſſariæ. Atqui adſueſcendo et meditando magnam etiam inſitarum cupiditatum partem rationi abolendam quis præbuit: omnis autem exercitationis vis, amice, adverſum adventitias illas et ſupervacaneas eſt adhibenda concupiſcentias, eæque amputandæ, arcendæ, ac ratione profligandæ atque opprimendæ ſunt. Nam ſi rationis adverſus cibum et potum reluctatio ſitim famemque compeſcit: longe nimirum facilius eſt divitiarum, aut gloriæ cupiditatem elidere, abſtinendo ab his quæ appetunt et retrahendo plane abolitas. Niſi tibi contra videtur. Aſſenſit Theanor. Ergo, inquit Epaminondas, diſcrimen cernis exercitationis, et rei ob quam exercitatio ſuſcipitur? Sicut enim athleticæ opus diceres conflictationem cum ad-

πρὸς τ' ἀντίπαλον ἅμιλλαν, ἄσκησιν δὲ, πλὴν ὅτι τοῦτο ἕνεκα τῶν γυμνασίων παρασκευὴ τοῦ σώματος· οὕτω καὶ ἀρετῆς ὁμολογεῖς τὸ μὲν, ἔργον εἶναι, τὸ δ', ἄσκησιν. Ὁμολογήσαντος δὲ τοῦ ξένου, Φέρε τοίνυν πρῶτον εἰπὲ, τῆς ἐγκρατείας τὸ τῶν αἰσχρῶν καὶ παρανόμων ἡδονῶν ἀπέχεσθαι, πότερον ἄσκησιν ἢ μᾶλλον ἔργον καὶ ἀπόδειξιν ἀσκήσεως εἶναι νομίζεις; Ἔργον, εἶπεν, ἐγὼ καὶ ἀπόδειξιν. Ἄσκησιν δὲ καὶ μελέτην μετὰ ἐγκρατείας, ἣν ἔστιν ὧν ἐφείλκυσθε πάντες ὑμεῖς ὅταν γυμναζόμενοι, καὶ κινήσαντες, ὥσπερ ζῶα, τὰς ὀρέξεις, ὑπίσχητε λαμπρᾶς τραπέζας καὶ ποικίλοις ἐδέσμασι πολὺν χρόνον, εἶτα ταῦτα τοῖς οἰκέταις ὑμῶν εὐωχεῖσθαι παραδόντες, αὐτοὶ τὰ λιτὰ καὶ ἁπλᾶ προσφέρησθε, κεκολασμένας ἤδη ταῖς ὀρέξεσι· ἢ γὰρ οἶσθ' ἐν οἷς ἔξεστιν ἀπέχειν τῶν ἡδονῶν ἄσκησίς ἐστι καὶ κεκώλυσις. Πάνυ μὲν οὖν, εἶπεν. Ἔστιν

F. 7. ἐπὶ τοῦτο] Sic E. Vulgo, ἐπὶ τούτῳ.
F. 10. εἶπε] Legendum, εἶπεν.
A. 2. Ἔργον, εἶπεν, ἐγὼ] Sic Baſ. Xyl. Vulgo, Ἔργον, εἶπον ἐγώ.
A. 4. ἐφείλκυσθε] Non ſincerum. Forte ἐπιδείκνυσθε vel, ἔφη, δείκνυσθε. Modo ὥσπερ mutem in ἥνπερ: magis etiam deleam μετά.

verſario coronæ cauſa, exercitationem autem, corporis per gymnaſia ad hoc præparationem: ſic virtutis etiam puto das aliud eſſe opus, aliud exercitationem. Aſſenſo Theanore, Age jam, inquit Epaminondas, jam, ut primum de continentia loquamur, abſtinere a turpibus et injuſtis voluptatibus, exercitationemne an exercitationis opus et demonſtrationem cenſes? Opus ego, inquit Theanor, et demonſtrationem. Exercitationem autem, ait Epaminondas, et meditationem continentiæ, non item putas eſſe qualem vos omnes etiamnum adſciſcitis, qui a gymnaſiis, ubi appetitus, veluti animatos, excitaviſtis, lautis menſis et variis cibis adſtantes aliquandiu, deinde ſervis iſta veſcenda dantes, ipſi utimini vilibus et frugalibus, jam fracto appetitu: nam abſtinentia a licitis voluptatibus exercitatio eſt condocefaciens ad abſtinendum vetitis. Omnino, reſpondit

οὖν τις, ὦ φίλε, καὶ δικαιοσύνῃ πρὸς φιλοπλουτίαν καὶ
B φιλαργυρίαν ἄσκησις, οὐ τὸ μὴ κλέπτειν ὀπτόντα νύκτωρ τὰ τῶν πέλας, μηδὲ λωποδυτεῖν· ὧδ' εἰ μὴ προδίδωσί τις πατρίδα καὶ φίλους δι' ἀργύριον, οὗτος ἀσκεῖ πρὸς φιλαργυρίαν· καὶ γὰρ ὁ νόμος ἴσως ἐνταῦθα καὶ ὁ φόβος ἀπείργει τινὰ πλεονεξίαν τοῦ ἀδικεῖν· ἀλλὰ ὁ τοῖς δικαίοις καὶ συγκεχωρημένοις ὑπὸ τοῦ νόμου κερδῶν πολλάκις ἀφιεὰς ἑαυτὸν ἑκουσίως, ἀσκεῖ καὶ προσηκόντως, μακρὰν εἶναι παντὸς ἀδίκου καὶ παρανόμου λήμματος. Οὔτε γὰρ ἐν ἡδοναῖς μεγάλαις μᾶλλον, ἀπόποις δὲ καὶ βλαβεραῖς, οἷόν τε τὸν ἀφρόνιαν ἱρεμεῖν, μὴ πολλάκις ἐν ἐξουσίᾳ τοῦ ἀπολαύειν καλαφρονήσασαν, ὅτε λήμματα μοχθηρὰ καὶ πλεονεξίας μεγάλας εἰς ἐφικτὸν ἡκούσας ὑπερβῆναι ῥᾴδιον ᾧ τινι μὴ πόρρωθεν ἐνδέδωκε καὶ κεκόλασται τὸ φιλοκερδὲς, ἄλλως ἔξεστιν ἀναίδην εἰς τὸ κερδαίνειν ἀ-
C

C. 2. εἰς ἐφικτὸν—ἐνδίδωκε] Ita E. Vulgo, ἐφιζὸν—ἐνδίδοται.
C. 4. ἄλλως—ὁ γὰρ σπαργᾶ περὶ τὰς ἀδικίας] Lego, ἀλλ' αἷς—ὅταν σπαργᾶ περὶ τὰς ἀδικίας. Perperam ἀνατετραμμένον tres Græco-Latinæ.

Theanor. Eſt ergo, inquit Epaminondas, amice, quædam etiam juſtitiæ exercitatio adverſus opum ſtudium et avaritiam: non, quando noctu aliquis proximorum res obiens nihil furatur, neque intervertit aliena, neque patriam non prodit et amicos pecuniæ cauſſa, exercet ſe adverſus avaritiam: ubi lex etiam fortaſſis et metus cupiditatem a maleficio deterrent: ſed qui juſtis et lege licitis lucris ſæpenumero abſtinet, is ultro ſe exercet ac adſuefacit ad longe vitandum omne injuſtam et illicitam capturam. Nam neque in magnis, abſurdis autem et damnoſis, voluptatibus quieſcere animus poteſt, qui non ante ſæpenumero licitam earum fruitionem contemſerit: neque lucra turpia et magnas capturas legibus adverſas facile reſpuere eſt ei, qui non eminus ſtudium lucri et habendi cupiditatem ex animo exciderit: ſed apud quem licitis utilitatibus affatim enu-

κατεθεγμένον, ὁ γὰρ ἀπαργᾶ πρὸς τῆς ἀδικίας μάλα μόλις καὶ χαλεπῶς τῷ πλεονεκτεῖν ἀπεχόμενον. Ἀνδρὶ δὲ μὴ φίλων προϊεμένῳ χάρισι, μὴ βασιλέων δωρεαῖς αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ τύχης κλῆρον ἀπεπαμένῳ, καὶ θησαυρῷ φανέντος ὑπιππιδῶσαν ἀποστήσαντι τὴν φιλοπλουτίαν, οὐκ ἐπανίσταλαι πρὸς τὰς ἀδικίας οὐδὲ θορυβεῖ τὴν ἀφάνοιαν· ἀλλὰ εὐκόλως χρῆται πρὸς τὸ καλὸν αὑτῷ μέγα φρονῶν, καὶ τὰ κάλλιστα τῇ ψυχῇ συνειδώς. Τούτων D ἐγὼ καὶ Καφισίας ἐραστὴς τοῦ ἀνθρώπου ὄντες, ὦ φίλε Σιμμία, παρακαλοῦμεθα τὸν ξένον ἐᾶν ἡμᾶς ἱκανῶς ἐγγεγυμνάσθαι τῇ πενίᾳ πρὸς τὴν ἀρετὴν ἐκείνην.

ις'. Ταῦτα τοῦ ἀδελφοῦ διελθόντος, ὅσον, ὁ Σιμμίας δὶς ἢ τρὶς ὑπανεύσας τῇ κεφαλῇ, Μέγας, ἔφη, μέγας ἀνὴρ ἔστιν Ἐπαμεινώνδας· τούτου δ' ἄπτος ἐξ ἀρχῆς ἐστὶ Πολύμνις, τὴν ἀρίστην τροφὴν ἡ φιλοσοφία

C. 10. ἐπανίσταλαι] Malim ἐπανίσχνσι, ſubaudiendo τὸ φιλοκέρδες τὴν διάνοιαν ἀνδρί—. Mox ἀγώνων Reiſkius malit pro ἀνθρώπων.

D. 3. ἐγγεγυμνάσθαι] Forte, ἐγγυμνάσασθαι.

D. 5. ὅσον] Abeſt a Baſ. et Xyl. Forte tranſponendum, ita, ὁ Σιμμίας ὅσον δὶς ἢ τρίς.

tritum ad lucrum faciendum fertur, cum injuſto appetitu excitatum turget, difficillime ab injuſta captura abſtinetur. Qui autem neque amicorum beneficiis locum dat, neque regum munera admittit, ipſam quoque fortunæ ſortem reſpuens, et inſultantem theſauro exhibito repellens, nunquam hunc jam divitiarum cupiditas turbabit, aut ad injuſtitiam ſtimulabit: ſed facile ſeipſo utitur ad honeſtatem, magno animo, et ſibi pulcherrime conſcio. Horum, Simmia, hominum ego et Caphiſias admiratores et amatores, hoſpitem rogamus, ut nobis concedat, ut ad virtutem iſtam paupertate nos ſufficienter condocefaciamus.

XVI. Hæc locuto fratre meo, Simmias bis terve capite annuens, Magnus, inquit, magnus vir eſt Epaminondas: cauſſa eſt præcipua Polymnis hic, qui liberis ſuis optimam

τοῖς παισὶ παρασκευασάμενος. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων αὐτὸς διαλύεσθαι πρὸς αὐτούς, ὦ ξένε· τὸν δὲ Λύσιν
E ἡμῖν, εἰ θέμις ἀκοῦσαι, πότερον ἆρα κινεῖς ἐκ τοῦ τάφου καὶ μετοικίζεις εἰς Ἰταλίαν, ἢ καταμένειν ἐνταῦθα παρ' ἡμῖν ἐάσεις εὐμένεσι καὶ φίλοις, ὅταν ἐκεῖ γενώμεθα, συνοίκοις χρησόμενον; Καὶ ὁ Θεάνωρ ὑπομειδιάσας, Ἔοικεν, ἔφη, Λύσις, ὦ Σιμμία, φιλοχωρεῖν, ὡδενὸς τῶν καλῶν ἐνδεὴς γεγονὼς δι' Ἐπαμεινώνδαν· ἔστι γάρ τι γενόμενον ἰδίᾳ περὶ τὰς ταφὰς τῶν Πυθαγορικῶν ὅσιον, ὃ μὴ τυχόντες, ὃ δεμοῦμεν ἀπέχειν τὸ μακαριστὸν καὶ οἰκεῖον τέλος. Ὡς ὧν ἔγνωμεν ἐκ τῶν ὀνείρων τὰ Λύσιδος τελευτῶ· (διαγινώσκομεν δὲ σημείῳ τινὶ φαινομένῳ κατὰ
F τὸν ὕπνους εἴτε τεθνηκότος, εἴτε ζῶντος εἰδώλου ἐστίν·) ἔννοια πολλοῖς ἐπεισῆλθεν ὡς ὑπὸ ξένης ὁ Λύσις ἄλλως κεκήδευται, καὶ κινητέος ἐστὶν ἡμῖν, ὅπως ἐκεῖ μεταλάχῃ

D. 10. διαλύεσθαι—ἡμῖν] Primum mutandum in διάλυσαι. Posterius sumsi a B. E. pro ὑμῖν.
F. 3. κινητίος] Sic B. E. Vulgo, κινητέον.

in philosophia paravit educationem. Verum de hoc, hospes, tute cum ipsis transiges. Lysidem vero, si tamen dicere tibi fas est, numnam e sepulchro moves, et in Italiam transfers, aut hic apud nos relinquis, amicis et benevolis contubernalibus usurum, cum isthuc pervenerimus? Tum subridens Theanor, Apparet, aiebat, Lysidem hac regione delectari, cui opera Epaminondæ nihil bonorum defuerit. Habent autem Pythagorici quendam sepulturæ peculiarem sacrumque ritum: quo qui carent, eos non putamus assecutos esse beatum illum et proprium finem. Postquam ergo ex somniis de morte Lysidis facti sumus certiores (est autem signum quod apparet nobis in somniis, unde percipimus simulachrum vivine sit an mortui) venimus in eam cogitationem, Lysidem apud exteros aliter sepultum fuisse, ideoque corpus ejus transferendum, ut apud nos rite con-

τῶν νομιζομένων. Τοιαύτη δὲ διανοίᾳ παραγενόμενος, καὶ πρὸς τὸν τάφον εὐθὺς ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων ὁδηγηθεὶς, ἑσπέρας ἤδη χρὰς ἐχούσης, ἀναπαλούμενος τὴν Λύσιδος ψυχὴν κατελθεῖν, ἀποθεσπίσασαν ὡς χρὴ ζῶντα πράττειν. Περὶ δὲ τῆς νυκτὸς εἶδον μὲν οὐδέν, ἀκοῦσαι δὲ φωνῆς ἔδοξα, "τὰ ἀκίνητα μὴ κινεῖν, ὁσίως "γὰρ ὑπὸ τῶν φίλων κεκηδεῦσθαι τὸ Λύσιδος σῶμα, "τῷ δὲ ψυχῷ ἤδη κεχριμένῳ ἀφεῖσθαι πρὸς ἄλ- "λου γένεσιν, ἄλλῳ δαίμονι συλλαχοῦσαν." Καὶ μήτοι καὶ συμβαλὼν ἔωθεν Ἐπαμεινώνδᾳ, καὶ τὸν τρόπον 586
ἀκούσας ᾧ θάψειε Λύσιν, ἐπέγνων ὅτι καλῶς ἄχρι τῶν ἀπορρήτων πεπαιδευμένος ὑπ' ἐκείνου τ' ἀνδρὸς εἴη, καὶ χρῷτο ζωτῷ δαίμονι πρὸς τὸν βίον, εἰ μὴ κακὸς ἐγὼ τεκμήραθαι τῷ πλῷ τὸν κυβερνήτην. Εὐρεῖαι μὲν γὰρ ἀτραποὶ βίων, ὀλίγαι δὲ ἃς δαίμονες ἀνθρώπους ἄγουσιν. Ὁ μὲν οὖν Θεάνωρ ταῦτ' εἰπὼν τῷ Ἐπαμεινώνδᾳ

A. 2. Θάψαι] Sic Baſ. Xyl. Vulgo, Θάψεις.

datur. Hoc ego conſilio cum huc appuliſſem, eſſemque ab incolis recta ad ſepulchrum Lyſidis deductus, libavi jam veſpera facta, Lyſidis animam evocans, quæ quid quove modo agendum eſſet vaticinaretur. Progrediente nocte, nihil vidi, ſed viſus ſum mihi audire vocem, quæ juberet *immobilia non movere; nam corpus Lyſidis ſancte humatum eſſe, animam jam nunc ſecretam ad alium ortum eſſe demiſſam, aliique Genio ſorte obtigiſſe.* Et quidem prima luce cum Epaminonda congreſſus, audito modo quo Lyſidem ſepeliviſſet, intellexi eum præclare uſque ad ea quæ efferri nefas eſt a Lyſide fuiſſe inſtitutum, eodemque uti in vita Genio, quo uſus eſt ille: niſi male ego ex navigatione de gubernatore conjecturam facio. Latæ enim ſunt vitarum ſemitæ: paucæ, per quas a Geniis homines ducuntur. Hæc fatus, Epaminondam intuitus eſt, quaſi de integro

προσέβλεψεν, οἷον ἐξ ὑπαρχῆς ἀναθεώμενος αὐτῆ τὴ φύσιν καὶ τὸ εἶδος.

ιζ'. Ἐν τούτῳ δὲ ὁ μὲν ἰατρὸς προσελθὼν περιέλυσε τῷ Σιμμίᾳ τὸν ὑπόδεσμον, ὡς θεραπεύσων τὸ σῶ-
Β μα· Φυλλίδας δὲ ἐπεισελθὼν μετ' Ἱπποσθενείδου, καὶ κελεύσας ἐμὲ καὶ Χάρωνα καὶ Θεόκριτον ἐξαναστῆναι, προσῆγεν εἰς τινα γωνίαν τοῦ πρόσθεν σφόδρα τεταραγμένος, ὡς δεφαίνετο τῷ προσώπῳ. Καμοῦ, μή τι χαρότερον, ὦ Φυλλίδα, προαπήλωκεν, εἰπόντος, Ἐμοὶ μὴν οὐδέν, ἔφη, χαρτόν, ὦ Καφεισία· καὶ γὰρ προήδειν καὶ προύλεγον ὑμῖν τὴν Ἱπποσθενείδους μαλακίαν, δέομαι μὴ ἀνακοινοῦσθαι, μηδὲ παραλαμβάνειν εἰς τὴν ὁμιλίαν. Ἐκπλαγέντων δὲ τὸν λόγον ἡμῶν, ὁ Ἱπποσθενείδας, Μὴ λέγε προῒς θεῶν, ἔφη, Φυλλίδα, ταῦτα· μηδὲ τὴν προπέτειαν εὐτολμίαν οἰόμενος ἀνατρέψῃς καὶ ἡμᾶς καὶ τὴν πόλιν· ἀλλ' ἔασον ἀσφαλῶς, εἴπερ εἵμαρται, κατ-

A. 9. φύσιν καὶ τὸ εἶδος] καὶ vulgo abeſt: additum ex Schott. Leonic. Anon. T. Mox Reiſkius τραῦμα ponit pro σῶμα.

formam ejus et naturam contemplans.

XVII. Sub hæc medicus accedens, tanquam curandi corporis cauſſa tæniam qua crus Simmiæ erat religata, abſtulit. Phyllidas autem cum Hippoſthenida intro veniens, in angulum atrii quendam me, Charonem, et Theocritum ſurgere ju os abducit, admodum, quod ex vultu apparebat, perturbatus: cumque ego quæſiviſſem, Ecquid novi accidit, Phyllida? Nihil, inquit, novi mihi quidem, qui prævidens ac prædicens vobis Hippoſthenidæ mollitiem, rogavi ne cum homine rem communicaretis, aut in ſocietatem ipſum adſciſceretis. Perterritis nobis hoc ſermone, Hippoſthenidas, Noli obſecro, inquit, iſta dicere, neque temeritatem pro audacia habens nos et civitatem evertere: ſed ſi in fatis eſt, tuto ſine exſules reditum ſibi parare. Tum

ελθεῖν τὰς ἄνδρας. Καὶ ὁ Φυλλίδας παροξυνόμενος, c
Εἰπέ μοι, φησίν, ὦ Ἱπποσθενείδα, πόσους οἴει μετέχειν τῶν ἀπορρήτων εἰς τὴν πραξιν ἡμῖν; Ἐγὼ μὲν, εἶπεν, οὐκ ἐλάττους ἢ τριάκοντα γινώσκω. Τί οὖν, ἔφη, τοσούτων τὸ πλῆθος ὄντων τὰ πᾶσι δόξαντα μόνος ἀνήρηκας καὶ διαχεκώλυκας, ἐκπέμψας ἱππέα πρὸς τοὺς ἄνδρας ἤδη καθ' ὁδὸν ὄντας, ἀναστρέφειν κελεύσας καὶ μὴ κατατεῖναι σήμερον, ὅπως τῶν πρὸς τὴν χάθοδον αὐτοῖς τὰ πλεῖστα καὶ τὸ αὐτόματον συμπαρεσκεύασεν. Εἰπόντος δὲ ταῦτα τοῦ Φυλλίδου, πάντες μὲν διεταράχθημεν· ὁ δὲ Χάρων πρὸς Ἱπποσθενείδαν πάνυ σκληρῶς τὸν ὄψιν ἀνερείσας, Ὦ μοχθηρὲ, εἶπεν, ἄνθρωπε, τί δέδρακας ἡμᾶς; Οὐδὲν, ἔφη, δεινὸν, ὁ Ἱπποσθενείδας, εἰ ἀνεῖς τὴν τραχύτητα τῆς φωνῆς, ἀνδρὸς ἡλικιώτου καὶ πολιὰς πολλαπλασίως ἔχοντος λογισμῶν μετάσχης. Εἰ μὲν γὰρ εὐψυχίαν φιλοσίν- D

C. 8. κατατεῖναι] Forte κατιέναι. Mox ὅτι mutandum in ὅτε. Proximum τῶν revocavi ex Ald. Baſ. Xyl. B. E, pro vulgato τόν.

C. 11. Ἱπποσθενίδα] Ita ſcripſi ubique in hoc loco, cum ex libris tum conſtantiæ cauſſa; quippe in editis variatur in hoc nomine alibi. Ἱπποσθενείδης, alibi Ἱπποσθενίδης legitur.

Phyllidas irritatus, Dic mihi, inquit, Hippoſthenida, quot numero eſſe putes, qui nobis ſecretæ hujus actionis ſint conſcii? Ego, aiebat, triginta non pauciores novi. Cur ergo, dicebat Phyllidas, quæ in tanta multitudine omnibus placuerunt, ea ſolus ſuſtuliſti atque impediviſti, equite miſſo ad viros qui jam erant in itinere reverti jubens, neque hodie Thebas petere, cum quidem ad reditum plurima iis etiam caſus commoda paraviſſet. Hæc fato Phyllida, et omnibus nobis turbatis, Charon acerbo admodum vultu in Hippoſthenidam converſus, Peſſime, inquit, homo, quid feciſti nobis? Nihil mali, ait Hippoſthenidas, ſi aſperitate verborum miſſa, ſententiam hominis æqualis ætate, itidemque canos edentis ponderes. Nam ſi hoc nobis, Phyl-

δυνον ἀποδείξασθαι τοῖς πολίταις καὶ θυμὸν ὀλιγωροῦντα τοῦ βίου παρηρήμεθα, Φυλλίδα, πολὺ τὸ τῆς ἡμέρας μῆκος ἔτι· καὶ τὰ ἑσπέραν μὴ παρομώμεθα, ἀλλ' ἤδη βαδίζωμεν ὅπως τοὺς τυράννους τὰ ξίφη λαβόντες ἀποκτείνωμεν, ἀποθνήσκωμεν, ἀφειδῶμεν ἑαυτῶν. Εἰ δὲ ζῆν μὴ ὅτε δράσαι καλεπὸν ὅτε παθεῖν, ἐξελέσθαι δὲ
E τὰς Θήβας ὅπλων, τοσούτων πολεμίων περιεχόντων, καὶ τὰ Σπαρτιατῶν φρουρὰν ἀπώσασθαι δυσὶν νεκροῖς ἢ τρισὶν οὐ ῥᾴδιον· (οὐδὲ γὰρ τοσοῦτον εἰς τὰ συμπόσια καὶ τὰς ὑποδοχὰς παρεσκεύασε Φυλλίδας ἄκρατον ὥστε τοὺς χιλίους καὶ πεντακοσίους Ἀρχίᾳ μεθυσθῆναι δορυφόρους· ἀλλὰ καὶν ἐκεῖνον ἀνέλωμεν, ἐφεδρεύει τῇ νυκτὶ νήφων Κριπίδας καὶ Ἄρκεσος·) τί ἀσεύδομεν κατάγειν φίλους καὶ οἰκείους ἄνδρας ὅπου πανοῦλον ὄλεθρον; καὶ τοῦτο, μηδὲ ἀγνοούντων τῶν ἐχθρῶν παντάπασι τὴν ἐφοδον. Διὰ τί γὰρ Θεσπιεῦσι μὲν παρήγγελται τρίτην

E. 7. Κριπίδας καὶ Ἄρκεσος] Forte aliquanto rectius in Vita Pelopid. p. 284, D. Ἑρμιππίδαν καὶ Ἀρκεσσον. Prius tamen rectius etiam fit Ἱππιππίδας.

lida, propoſitum eſt, civibus oſtendere fortitudinem periculis ſe objicientem, iramque vitæ contemtricem, multum adhuc ſupereſt diei, neque expectanda nobis veſpera: ſed jam nunc arreptis gladiis eamus ad tyrannos, occidamus, occidamur, vitæ noſtræ non parcamus. Si vero hæc quidem factu et perpeſſu non ſunt difficilia: Thebas autem liberare tot munitas hoſtilibus armis, et præſidium Spartanorum profligare duobus aut tribus hominibus interfectis non eſt in proclivi: (non enim tantum meri in convivium paravit Phyllidas, ut univerſi mille et quingenti Archiæ ſtipatores eo ſe ſint inebriaturi: et ut hunc interficiamus, tamen ſobrii per noctem excubias agent Hermippidas et Arciſſus) quorſum feſtinamus amicos et familiares in certiſſimam adducere perniciem? præſertim cum hoſtes non plane reditus eorum ſint ignari. Cur enim Theſpienſibus ter-

ἡμέραν ταύτην ἐν τοῖς ὅπλοις εἶναι, καὶ προσέχειν ὅταν οἱ Σπαρτιατῶν ἡγεμόνες καλῶσιν; Ἀμφίθεον δὲ σήμερον, ὡς πυνθάνομαι, μέλλουσιν ἀναχρίνοντες ὅταν Ἀρχίας ἐπανέλθῃ, ἀφαιρεῖν. Οὐ μεγάλα ταῦτα σημεῖα τῷ μὴ λανθάνειν τὴν πρᾶξιν; ὃ κρεῖττον ὀπτέχειν χρόνον ἐγὼ πολλοῦ, ἀλλ' ὅσον ἐξοσιώσασθαι τὰ θεῖα; Καὶ γὰρ οἱ μάντεις τῇ Δημήτρᾳ τὸν βοῦν θύοντες, πολὺν θόρυβον καὶ κίνδυνον λέγουσι δημόσιον ἀποσημαίνειν τὰ ἔμπυρα. Καὶ τὸ σοὶ πλείστης δεόμενον, ὦ Χάρων, εὐλαβείας, ἐχθὲς ἐξ ἀγροῦ μοι σωσδεύων Ὑπατόδωρος ὁ Ἐριάνθους, ξενικὸς μὲν ἄλλως καὶ οἰκεῖος ἀνὴρ, σόδεν δὲ τῶν παρεσομένων σωειδώς, Ἔστι σοι, φησὶν, ὦ Ἱπποσθενείδα, 587
Χάρων ἑταῖρος, ἐμοὶ δ' ὑπάνυ σωήθης· ἐὰν οὖν δοκῇ σοι, φράσον αὐτῷ φυλάττεσθαί τινα κίνδυνον ἐξ ὑπνίου μάλα δυσχερῆ καὶ ἀτόπου· τῆς γὰρ ἄλλης νυκτὸς ὠμίλει

F. 4. τῷ μὴ λανθάνειν] μὴ omiſſum a Stephano, revocavi ex Ald. Baſ. Xyl. B. E.
F. 11. παρεσομένων] Forte προηγησομένων, vel παραθησομένων.

tium jam hunc diem mandatum eſt, ut ſint in armis, expectentque Spartanorum ducum juſſa? Et Amphitheum audio hodie, ubi reverſus fuerit domum Archias, interemtum iri, quæſtione prius habita. Non videntur hæc vobis magna ſigna eſſe detectæ aliqua actionis noſtræ? non præſtat aliquantulam rei moram producere, dum numina placantur? Etenim aruſpices cum Cereri bovem immolaſſent, exta portendere magnum tumultum ac periculum publicum pronunciaverunt. Et, quod tibi, Charon, maxime animadvertendum eſt, heri Hypatodorus Erianthis F. e rure mihi factus comes, bonus alioqui vir et neceſſarius, ſed noſtri inſtituti omnino ignarus, Eſt tibi, aiebat, O Hippoſthenida, amicus Charon, mihi non admodum familiaris: ſi tibi ita videtur, mone eum ut a periculo ſibi caveat, propter ſomnium meum valde minax et inſolens: præterita enim noc-

αὐτῷ τὴν οἰκίαν ὠδίνειν, ὥσπερ κύουσαν· αὐτὸν δὲ καὶ τοὺς φίλους συναγωνιῶντας εὔχεσθαι, καὶ κύκλῳ παρεῖναι· τὴν δὲ μυκᾶσθαι, καὶ ἀφιέναι φωνάς τινας ἀνάρθρους, τέλος δὲ πῦρ λάμψαι πολὺ καὶ δεινὸν ἐξ αὐτῆς ἔνδοθεν, ὡς τὰ πλεῖστα τῆς πόλεως φλέγεσθαι, τὴν δὲ Καδμείαν καπνῷ μόνῳ διέχεσθαι, τὸ δὲ πῦρ ἄνω μὴ διαπολάζειν. Ἡ
B μὲν οὖν ὄψις, ὦ Χάρων, οὕτω ὁ ἄνθρωπος διεξῆλθε, τοιαύτη τις οὖσα. Ἐγὼ δὲ καὶ παραχρῆμα κατέδυσα, καὶ πολὺ μᾶλλον, ἀκούσας σήμερον ὡς εἰς τοὺς σοὺς οἰκίαν οἱ φυγάδες καλοῦσιν μέλλουσιν, ἀγωνιῶ μὴ μεγάλων κακῶν ἐμπλήσωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς, οὐδὲν ἀξιόλογον τοὺς πολεμίους δράσαντες, ἀλλ' ὅσον ἀφανίσαντες. Τοὺς γὰρ πόλιν διὰ ἡμῶν πίπτομεν, τοὺς δὲ Καδμείαν, ὥσπερ ἔστι, πρὸς ἐκείνων.

ιη'. Ὑπολαβὼν δὲ ὁ Θεόκριτος, καταρχὰς τὸν Χάρωνα, βουλόμενον εἰπεῖν τι πρὸς τὸν Ἱπποσθενείδαν, Ἀλλ'

A. 10. παριέχεσθαι] Ita Xyl. B. E. Vulgo, παριπλέσθαι.

te per quietem ſum imaginatus ipſius domum parturire, ut gravidæ ſolent: ipſum et amicos una anxios in orbem circum adſiſtere et vota facere, domum vero mugire, et incompoſitas quaſdam voces edere, tandem ignem copioſum et terribilem emicuiſſe e penetralibus ejus, quo major pars urbis accenſa fuerit, Cadmea ſolo fumo circumventa, igni ad faſtigii ſuperficiem ſe non efferente. Hoc quidem, Charon, ille ſic mihi narravit ſomnium. Ego et tum ſtatim perterritus ſum: et multo magis cum hodie audirem exſules in tuam domum diverſuros, anxie metuere cœpi ne nobis ipſis magnum malum ſimus confecturi, nullum hoſtibus memorabile, niſi quod eos conturbabimus. Urbem enim nobis attribuo, Cadmeam, ut eſt, illis.

XVIII. Hic Theocritus, inhibito Charone dicere aliquid adverſus Hippoſthenidam molientem, interfatus, Mihi

ἔμοιγε, εἶπεν, ἀπ' οὐδενὸς ὕπως οὐδέποτε θαρρῆσαι πρὸς τὴν πρᾶξιν, ὦ Ἱπποσθενείδα, παρέσται, χάριν ἱερεῖς ἀεὶ C
χρησαμένῳ καλοῖς ὑπὲρ τῶν φυλάδων, ὡς ἀπὸ τῆς ὄψεως ταύτης· εἴγε φῶς μὴν πολὺ καὶ λαμπρὸν ἐν τῇ πόλει λέγεις ἐξ οἰκίας φίλης ἀνασχεῖν, καπνῷ δὲ συμμεμαγθῆναι τὸ τῶν πολεμίων οἰκητήριον, οὐδὲν οὐδέποτε δακρύων καὶ ταραχῆς φέρον[ι] κρεῖττον· ἀσήμους δὲ φωνὰς ὑκφέρεσθαι παρ' ἡμῶν, ὥστε κἂν εἴτις ὑποχειρὶ κατηγορεῖν θέλῃ φωνῆς, ἵν' ἀσαφῆ καὶ τυφλὸν ὑπόνοιαν ἡ θεᾶξις λαβοῦσα μόνον, ἅμα καὶ φανήσεται καὶ κρατήσῃ. Δυσερεῖν δέ γε δύοντας εἰκός· ἡ γὰρ ἀρχὴ καὶ τὸ ἱερεῖον ὐ δημόσιον, ἀλλὰ τῶν κρατούντων ὄφιν. Ἐπὶ δὲ τῷ Θεοκρίτῳ λέγοντος, λέγω πρὸς τὸν Ἱπποσθενείδαν, Τίνας πρὸς τοὺς ἄνδρας ἐξαπέστειλας; εἰ γὰρ οὐ πολὺ προσεί- D
ληφας, διωξόμεθα. Καὶ Ἱπποσθενείδας, Οὐκ οἶδ', εἰ-

C. 1. παρίσῃ] Sic B. E. Anon. T. Vulgo, πάρεσι.
C. 8. περὶ φωνῆς, ἵν' ἀσαφῆ] Forte περὶ φωνῆ; ἡμᾶς, ἀσαφῆ—. Reisk. περιφώνησιν ἀσαφῆ—.
C. 10. δι γε δύοντας—ἱερεῖον] Hæc vulgo desiderata reposui ex B. E.

vero, inquit, nulla res majorem, Hipposthenida, agendi fiduciam paravit (quanquam semper pro exsulibus sacrificia addixerint) atque hoc ipsum somnium; siquidem in urbe lumen copiosum et splendidum ex amica domo ais erupisse: fumo autem obfuscatum fuisse hostium receptaculum, qui nihil unquam melius quam lacrymas et trepidationem secum trahit: voces autem a nobis exiviſſe obscuras, ut etiamsi quis aliqua de voce nos accusare velit, incerta duntaxat suspicio simul et oriatur et dissipetur. Jam illud non perlitare haruspices, sane consentaneum est; nam nec victima nec magistratus sunt civitatis sed tyrannorum. Nondum finierat sermonem Theocritus, cum ego ad Hipposthenidam, Quos, inquam, homines ad exsules ablegasti? si enim non dudum hoc factum est, consequar eos. Et Hip-

πεν, ὦ Καφεισία, δεῖ γάρ ὑμῖν τἀληθῆ λέγειν, εἰ καταλάβοις ἂν τὸν ἄνθρωπον ἵππῳ χρώμενον τῶν ἐν Θήβαις κρατίστῳ· γνώριμος δ' ὑμῖν ὁ ἄνθρωπός ἐστι, τῶν Μέλωνος ἁρματηλατῶν ὀπιζόμενος, καὶ ἀφ' Μέλωνα τὴν ἀρχὴν ἀπαρχῆς σπουδῆς. Κἀγὼ κατιδὼν τὸν ἄνθρωπον, Ἆρ' οὐ Χλίδωνα λέγεις, ὦ Ἱπποσθενείδα, τὸν κέλητι τὰ Ἡραῖα νικῶντα πέρυσιν; Ἐκεῖνον μὰ οἶν αὐτὸν, ἔφησε. Καὶ πῶς οὗτος, ἔφην, ἐστὶν, ὁ πρὸς ταῖς αὐλείοις θύραις ἐφεστὼς πάλαι, καὶ προσβλέπων ἡμῖν; Ε Ἐπιστρέψας οὖν ὁ Ἱπποσθενείδας, Χλίδων, ἔφη, νὴ τὸν Ἡρακλέα· φεῦ, μή τι χαλεπώτερον συμβέβηκε; Κἀκεῖνος ὡς εἶδεν ἡμᾶς προσέχοντας αὐτῷ, ἀπὸ τῆς θύρας ἠσυχῇ προῄει· ὃ δ' Ἱπποσθενείδου νεύσαντος αὐτῷ, καὶ λέγειν κελεύσαντος εἰς ἅπαντας, * Οἶδ', ἔφη, τὼς ἄνδρας ἀκριβῶς, Ἱπποσθενείδα· καί σε μήτε κατ' οἶκον εὑρὼν, μήτε ἐπ' ἀγορᾶς, δεῦρο πρὸς τούτους ἐτεκμηράμην ἥκειν,

E. 5. ἅπαντας, * Οἶδ'] Lacuna in ſcriptis et editis, excepto Xyl. Sane vetus librarius in hoc libro lacunarum ſpatia ſubinde temere feciſſe videtur.

poſthenidas, Haud ſcio, ait, an aſſecuturus hominem ſis (verum enim vobis dicere opus habeo) equo vehentem qui Thebis ſunt equorum optimo: notus vobis is eſt, Melonis aurigarum præfectus, et per Melonem totius conſcius ab initio inde rei. Ego autem qui jam hominem conſpexiſſem, Nonne, inquam, Chlidonem dicis, Hippoſthenida, qui ſuperiore anno Junonia ſolo equo vicit? Hunc ipſum, aiebat. Quis ergo, ſubjeci, is eſt quem jampridem ad atrii adſtare oſtium, et in nos reſpicere video? Converſus Hippoſthenidas, Mehercle is eſt, ille ipſe Chlidon, aiebat, Vah! ne quid gravius acciderit! Chlidon autem ubi ſenſit ſe a nobis animadverti, paulatim ab oſtio cœpit progredi, innuente vero Hippoſthenida, et coram omnibus rem exponere jubente, Novi, inquit, probiſſime hos viros, Hippoſthenida: et cum te neque domi neque in foro offendiſſem, huc recta contendi, quod hic te eſſe conjicerem: ne quid vos

χὴ σωέτεινον εὐθὺς, ἵνα μηδὲν ἀγνοῆτε τ̃ γεγονότων. Ὡς γὰρ ἐκέλευσας τάχει παντὶ χρησάμενον ὑπὲ τ̃ ὄρους ἀπαντῆσαι τοῖς ἀνδράσιν, εἰσῆλθον οἴκαδε λαμβόμενος τὸν ἵππον· αὐτ̃ντι δέ μοι τὸν χαλινὸν οὐκ εἶχεν ἡ γυνὴ δ̃ναι, ἀλλὰ διέτριβεν ἐν τῷ ταμείῳ πολὺν χρόνον· ὡς δὲ ζητ̃σα καὶ σκαμωρυμένη τὰ ἔνδον, ἱκανῶς ἀπολαύσασά μου, τέλος ὡμολόγησε κεχρηκέναι τῷ γείτονι τὸν χαλινὸν ἑσπέρας, αἰτησαμένης αὐτ̃ γυναικός· ἀγαναχτ̃ντος δὲ ἐμοῦ καὶ κακῶς αὐτῇ λέγοντος, τρέπεται πρὸς δυσφημίας ἀποτροπάμους, ἐπαρωμένη κακὰς ὁδοὺς, κακὰς δ' ἐπανόδους· ἃ νὴ Δία πάντα τρέψειεν εἰς αὐτὴν ἐκείνην θεός· τέλος δὲ μέχρι πληγῶν προαχθεὶς ὑπὸ ὀργῆς, εἶτα ὄχλου γειτόνων καὶ γυναικῶν συνδραμόντος, αἴσχιστα ποιήσας καὶ παθὼν, μόλις ἀφῖγμαι πρὸς ὑμᾶς, ὅπως ἄλλον ἐκπέμπητε πρὸς τοὺς ἄνδρας, ὡς ἐμοῦ παντάπασιν ἐκστατικῶς ἐν τῷ παρόντι καὶ κακῶς ἔχοντος.

F. 5. διάτριζεν] Sic recte Xyl. Ceteri διέτριζον.
F. 8. αὐτοῦ γυναικὸς] Legendum videtur, τ̃ς αὐτοῦ γυναικός.

eorum quæ acta ſunt lateret. Nam cum tu mihi mandaſſes, ut quanta omnino poſſem celeritate apud montem exſulibus occurrerem, domum me contuli, ut equum ſumerem: petenti autem mihi frænum uxor non habuit quod daret, diuque in cella commorata eſt quærens, et omnem ſus deque vertens ſuppellectilem: denique ubi ſatis diu mihi illuſum fuit, faſſa eſt ſe frænum vicino commodato dediſſe, veſperi ab ejus rogatam uxore: cumque ego indignarer, et maledicta ingererem: converſa ad diras imprecationes, malam itionem, malam reditionem mihi optavit, quæ omina Dii, precor, in ipſam convertant: tandem cum iratus uſque ad verbera perveniſſem, turba vicinorum et mulierum concurrente, turpiſſime re geſta ad vos ægre perveni; quo alium ad illos emittendum ſciretis: ego enim in præſentia plane mihi non conſto, et peſſime ſum affectus.

ιθ'. Ἡμᾶς δέ τις ἔσχεν ἄτοπος μεταβολὴ τῶν πάθους· μικρὸν γὰρ ἔμπροσθεν τῷ κεκωλύσθαι διαφερόντως, πάλιν ἀφ' τοῦ ὀξύτητα τοῦ χαιροῦ καὶ τὸ τάχος, ὡς οὐκ ἄσης ἀναβολῆς, εἰς ἀγωνίαν κατηγόμεθα καὶ φόβον. Οὐ μὴν ἀλλ' ἐγὼ παραθαρρύσας τὸν Ἱπποσθενείδαν καὶ δεξιωσάμενος, ἐθάρρυνον, ὡς καὶ τῶν θεῶν παρακαλούντων ὅτι τάχιστα πράξειν. Ἐκ δὲ τούτου, Φυλλίδας μὲν ἤρχετο τῆς ἐπιδοχῆς ὑπομελησόμενος, καὶ τὸν Ἀρχίαν εὐθὺς ἐπείσων εἰς τὸν πότον· Χάρων δὲ τῆς οἰκίας, * ἐγὼ δὲ καὶ Θεόκριτος πάλιν πρὸς τὴν Σιμμίαν ἐπανήλθομεν, ὅπως τῷ Ἐπαμεινώνδᾳ χαιρὸν λαβόντες ἐντύχοιμεν.

κ'. Οἱ δ' ἦσαν πρόσω ζητήσεως οὐκ ἀγεννοῦς ἤδη, ἀλλ' ἧς ὀλίγον ἔμπροσθεν οἱ περὶ Γαλαξίδωρον καὶ Φειδόλαον ἥψαντο ἀφορίζοντες τίνος ἐσίας καὶ δυνάμεως εἴη

B. 4. τῆς οἰκίας, * ἐγὼ δὲ] Excidisse videtur τῆς οἰκίας τῆς αὐτοῦ τὰ ἀναγκαῖα παρασκευάσων, ὡς διεξιμένης τὰς φυγάδας. Xyl. quidem ut integro loco non appositi lacunæ signum. Mih. secus visum, quando et sensus quid desiderat, et spatium extat in B. E. Ald. Bas.

B. 10. τίνος ἐσίας] Sic Xyl. T. V. Vulgo, τις οὐσίας.

XIX. Nos vero subita invasit mutatio. Paulo enim ante indigne ferentes impedimentum actioni injectum, tunc rursum ob articulum temporis tam celeriter appetentem et dilationis impatientem, in anxietatem et metum fuimus conjecti. Ego tamen Hipposthenidam comiter amplexus, bono esse animo jussi: quippe diis ipsis nos ad rem gerendam exhortantibus. Secundum hæc Phyllidas abiit, ut convivium appararet, inque id Archiam statim injiceret: Charon, ut domum adornaret. Ego autem et Theocritus ad Simmiam rediimus, ut Epaminondam per occasionem alloqueremur.

XX. Illi vero jam processerant longe in tractanda quæstione non ignobili, sed quam paulo ante Galaxidorus et Phidolaus attigerant, disquirentes cujusnam substantiæ aut facultatis fuisset Genius ille qui

τὸ Σωκράτους λεγόμενον Δαιμόνιον. Ἃ μὲν οὖν πρὸς C
τὸν Γαλαξιδώρου λόγον ἀντεῖπεν ὁ Σιμμίας, οὐκ ἠκούσα-
μεν· αὐτὸς δὲ Σωκράτει μέν ἔφη πρὸ τούτων ἐρέσθαι
ποτε, μὴ τυχεῖν ἀποκρίσεως, διὸ μηδ' αὖθις ἐρέσθαι·
πολλάκις δ' αὐτῷ προσγενέσθαι τὸν μὲν δι' ὄψεως συ-
τυχεῖν θείῳ τινὶ λέγοντας, ἀλαζόνας ἡγεμένῳ, τοῖς δ'
ἀκούσαί τινος φωνῆς φάσκουσι προσέχοντι τὸν νοῦν καὶ δια-
πυνθανομένῳ μετὰ σπουδῆς. Ὅθεν ἡμῖν παρίστατο σκο-
πουμένοις ἰδίᾳ πρὸς ἀλλήλους, ὑποπτεύειν μήποτε τὸ
Σωκράτους Δαιμόνιον, οὐκ ὄψις, ἀλλὰ φωνῆς τινος αἴσ-
θησις ἢ λόγου νόησις εἴη, σκιάπλοντος ἀτόπῳ τινὶ τρόπῳ D
πρὸς αὐτόν· ὥσπερ καὶ καθ' ὕπνον οὐκ ἔστι φωνὴ, λόγων δέ
τινων δόξας καὶ νοήσεις λαμβάνοντες, οἷον φθεγγομένων ἀ-
κούειν· ἀλλὰ τοῖς μὲν ὡς ἀληθῶς ὄναρ ἡ τοιαύτη σύνε-
σις γίνεται, δι' ἡσυχίαν καὶ γαλήνην τοῦ σώματος ὅταν κα-

D. 5. καθεύδωσι. ⁂ πόλις] Forte, καθεύδωσι, οἱ δὲ καὶ ἐγρηγορότες, φάσκοντες— ut fere et Reisk. vidit.

Socratis dicitur. Quæ ad Galaxidori argumentum reſponderit Simmias, non audivimus. Aiebat autem Simmias aliquando hac de re ipſum Socratem fuiſſe abs ſe interrogatum, ſed nullum dediſſe reſponſum: ideoque poſthac nunquam quæſiviſſe. Sæpe autem ſe interfuiſſe, cum Socrates eos qui viſum quoddam divinum ſibi oblatum dicerent, arrogantes judicaret: iis vero animum adverteret, qui vocem aliquam ſe dicerent audiviſſe, et de ea ſerio percunctaretur. Itaque nobis, cum ſeorſim inter nos iſta conſideraremus ſubiit ſuſpicari, Socratis Genium non viſum aliquod, ſed vocis cujuſdam brutæ obſervationem eſſe, ad ipſum mira quadam ratione delatæ: ſicut in ſomniis quoque vox non eſt, ſed orationum quarundam opiniones concipientes putant ſe loquentes audire. Verum his quidem revera iſta perceptio ſommium fit ob quietem et tranquillitatem corporis dum dormiunt: nam et vigilantes adeo plu-

θεύδωσι. * μόλις ἐπήκοον ἔχουσι τὴν ψυχὴν τῶν κρειττόνων· καὶ πεπυγμένοι γε θορύβῳ τῶν παθῶν, καὶ περιαγωγῇ τῶν χρειῶν, εἰσακοῦσαι καὶ προσέχειν τὴν διάνοιαν οὐ δύνανται τοῖς διαλεγομένοις. Σωκράτει δὲ ὁ νοῦς καθαρὸς ὢν καὶ ἀπαθὴς τῷ σώματι μικρὰ τῶν
E ἀναγκαίων χάριν καταμιγνὺς αὐτὸν, εὐαφὴς ἦν καὶ λεπτὸς ὑπὸ τοῦ προσπεσόντος ὀξέως μεταβαλεῖν· τὸ δὲ προσαΐττον, ὃ φθόγγον, ἀλλὰ λόγον ἄν τις εἰκάσαι δαίμονος, ἄνευ φωνῆς ἐφαπτόμενον αὐτῷ τῷ διανοουμένῳ τοῦ νοοῦντος. Πληγῇ γὰρ ἡ φωνὴ προσέοικε τῆς ψυχῆς, δι' ὤτων βίᾳ τὸν λόγον εἰσδεχομένης, ὅταν ἀλλήλοις ἐντυγχάνωμεν. Ὁ δὲ τοῦ κρείττονος νοῦς ἄγει τὴν εὐφυᾶ ψυχὴν, ὑπιόντα τῷ νοητῷ, πληγῆς μὴ δεομένην· ἡ
F δ' ἐπίδοσιν αὐτῷ χαλῶντι καὶ συντείνοντι τὰς ὁρμὰς, οὐ βιαίως ὑπὸ παθῶν ἀντιτεινόντων, ἀλλ' εὐτρόφως καὶ μα-

D. 7. πεπυγμένοι] Sumfi a T. Vulgo, πεπυσμένοι: unde et πεπυσμένοι corrigere in promtu fit.

D. 10. σώματι μικρὰ] Sic Baſ. Xyl. Vulgo, σώματα μὴ μικρά.

E. 2. ἐξίως] Sic B. E. Vulgo, ἀξίως.

rimi vix audiunt Deorum voces, ſed defatigati tumultu perturbationum et occupatione multiplici rerum neceſſariarum, exaudire id quod ſignificatur iiſque mentem advertere nequeunt. Socratis autem mens pura et perturbationum vacua, paulumque habens cum corpore commercii neceſſitatis gratia, facile tangebatur, et ab eo quod accideret, celeriter mutabatur. Quod autem accidit, id non ſonum, ſe o ationem Genii ſine ſono fuiſſe probabile eſt, quæ ipſum intellectum eo quod ſignificabat attingeret. Vox quidem ictui animi ſimilis eſt, nobis per aures orationem vi penetrantem recipientibus dum colloquimur. Præſtantioris vero naturæ mens animum idoneum ducit attingens eo quod intelligitur, neque ad hoc ictu opus habet: animus concedit ei intendenti aut laxanti appetitiones, non vi ob perturbationes animi reluctantes, ſed quæ facile tanquam

λαχὰς ὥσπερ ἰυΐας ἐνδούσας. Οὐ δεῖ δὲ θαυμάζειν ὁρῶντας, τοῦτο μὲν, ὑπὸ μικροῖς οἴαξι μεγάλων περιαγομένας ὁλκάδων, τοῦτο δὲ, τροχῶν κεραμικῶν δίνησιν ἄκρᾳ παλάμῃ χειρὸς ὁμαλῶς περιφερομένων· ἄψυχα μὲν γάρ, ἀλλ' ὅμως τροχαλὰ ταῖς καταστάσεσιν ὑπὸ λειότητος ἐνδίδωσι πρὸς τὸ κινεῖν ῥοπῆς γενομένης. Ψυχὴ δὲ ἀνθρώπου μυρίαις ὁρμαῖς οἷον ὕπαγκτον ἐντεταμένη, μακρῷ πάντων ὀργάνων εὐτροφώτατόν ἐστιν, ἂν τις χρῆται λόγον ἅπτας, ῥοπὴν λαβοῦσα πρὸς τὸ νοητὸν κινεῖσθαι· ἐνταῦθα γὰρ εἰς τὸ νοεῖν, αἱ τῶν παθῶν καὶ ὁρμῶν κατατείνουσιν ἀρχαί· τότε δὲ σφαδάντος, ἐλκόμεναι ἀνίασι καὶ σπαστεύουσι τὸν ἄνθρωπον. Ἢ, καὶ μάλιστα τὸ νοητὸν ἀλόγῳ ἔχει ῥώμῃ καταμαθεῖν δίδωσιν· ὅσα γὰρ ἀναίσθητα καὶ νεῦρα καὶ σάρκες ὑλῶν περίπλεα, καὶ βαρὺς ὁ ἐκ τούτων ὄγκος ἠσυχάζων καὶ κείμενος, ἅμα τῷ τὴν ψυχὴν ἐνηείᾳ βαλέσθαι, καὶ πρὸς αὐτὸ κινῆσαι τὴν ὁρμὴν, ὅλος

F. 2. ἰυΐας ἐνδούσας] Sanum videtur, et referendum ad ὁρμάς.
A. 7. ἐν νηείᾳ βαλέσθαι] Legendum puto, ἐννήματος λαβέσθαι: vel ἐν νῷ ποιεῖσθαι.

habena circumagantur. Neque mirum hoc haberi debet, cum videamus magnas onerarias naves exiguis clavis circumduci: et rotam figuli ſumma manu leviter tactam pulchre in gyrum volvi: quæ quanquam anima carent, tamen ad curſum apte facta, ob levitatem moventi concedunt impulſione facta. Animus autem hominis innumeris appetitionibus quaſi rudentibus conſtrictus, longe eſt quam ullum aliud inſtrumentum verſatilior, facilique momento ab eo quod intellexit impellitur ſi quis ratione tangat. Hic enim in mentem principia affectionum et appetitionum deſinunt: eaque exagitata, trahunt intenduntque hominem. Quo loco maxime perſpici poteſt, quantam vim conceptus intellectus habeat. Oſſa quippe ſenſus expertia, et nervi, et carnes humorum plenæ, graviſque moles corporis ex his compacta quieſcens ac jacens, ſimul atque animus cogitatum concipit, ad idque appetitionem movet, tota ſur-

ἀναγκάζῃ καὶ συνέχῃ, πᾶσι τοῖς μέρεσιν οἷον ἐπηρωμένος φέρεται πρὸς τὴν πρᾶξιν. Οὐδὲ ὁ τῆς κινήσεως καὶ συντάσεως καὶ ἐπιβιβάσεως τρόπος χαλεπὸς, ἢ παντελῶς
B ἄπορος συνοφθῆναι, καθ' ὃν ἡ ψυχὴ νοήσασα ἐφέλκεται ταῖς ὁρμαῖς τὸν ὄγκον, ἀλλ' ὃ ὅσῳ μάλα δίχα φωνῆς ἐννοηθεὶς κινεῖ λόγος ἀπεργάζεται, ἵνα οὐκ ἂν, οἶμαι, δυσπείστως ἔχοιμι πρὸ τοῦ τὸ κρείττονος νοῦν καὶ ψυχῆς θειοτέρας ἀναγκαίας θύραθεν ἐφαπτομένης, ἢ πέφυκεν ἐπαφιὼ ὁ λόγος ἴσχει πρὸς λόγον, ὥσπερ φῶς ἀνταύγειαν. Τῷ δ' ὅτι τὰς μὲν ἀλλήλων νοήσεις οἷον ἐπὶ σκότῳ διὰ φωνῆς ψηλαφῶντες γνωρίζομεν· αἱ δὲ τῶν δαιμόνων φέγγος ἔχουσαι, τοῖς δυναμένοις ἐλλάμπουσιν, οὐ δεόμεναι ῥημάτων οὐδὲ ὀνομάτων,
C οἷς χρώμενοι πρὸς ἀλλήλους οἱ ἄνθρωποι συμβόλοις εἰ-

A. 9. Οὐδὲ ὁ τῆς κινήσεως—ἀνταύγειαν] Turbata oratio ita fere conſtituenda videtur: Εἰ δὲ ὁ τῆς κινήσεως—ταῖς ἁμαῖς τὸν ὄγκον, ἀλλ' ὅμως σῶμα δίχα φωνῆς ἐννοηθὲς κινεῖ λόγος—ψυχῆς θειοτέρας ψυχὴν ἂν ἄγεσθαι θύραθεν ἐφαπτομένης ἣ πέφυκεν ἐπαφὴ λόγου ἴσχειν πρὸς λόγον ὥσπερ φῶς ἀνταύγειαν. Sententiam verſioni addidi: δυσπείστως ſumſi ab E: ἴσχοιμι ipſe mutavi: vulgo erat δυσπείστως ἴσχοι μέν.

gens contentis viribus, omnibuſque membris veluti alata fertur ad agendum. Quod ſi aut omnino nequit, aut adeo difficulter poteſt, cerni modus motionis iſtius atque intentionis et excitationis, quo animus intelligens aliquid, appetitionibus ſuis corpus ſecum trahit: et tamen ſine voce oratio mente concepta nullo negotio corpus movet; ſic, puto, non difficulter nobis perſuaderi patiemur, a mente præſtantiori foris attingente mentem, et ab anima diviniore animam, cieri, attingentibus quidem eo tactu quo oratio divinior orationem humanam movet, ut lux reſplendeſcentiam. Revera enim animorum noſtrorum ſenſa invicem per voces tanquam in tenebris palpantes cognoſcimus. Geniorum cogitationes lucem habent, affulgentque idoneis, nihil opus habentes verbis aut vocabulis: quibus invicem utuntur homines ut teſſeris et imaginibus animo concepto-

δωλα τῶν νοημάτων ἡ εἰκόνας ὁρῶσιν, αὐτὰ δὲ ὐ γινώσκουσι, πλὴν οἷς ἔπεστιν ἴδιόν τι καὶ δαιμόνιον, ὥσπερ εἴρηται, φέγγος. Καί τοι τὸ πρὸς τὴν φωνὴν γινόμενον, ἔστιν ἢ πεδαμυθεῖται τοὺς ἀπιστοῦντας· ὁ γὰρ ἀὴρ φθόγγοις ἐναρθροις τυπωθεὶς καὶ γενόμενος δι' ὅλου λόγος καὶ φωνὴ πρὸς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀκροωμένου φαίνει τὴν νόησιν. Ὥστε θαυμάζειν ἄξιον, εἰ καὶ κατὰ τοῦτο τὸ νοητὸν ὑπὸ τοῦ ἀέρος * ὁ ἀὴρ περόμενος δι' εὐπάθειαν, ὑσημαίνεται τοῖς θείοις καὶ πρεσβυτέροις ἀνδράσι τὸν τοῦ νοήσαντος λόγον. Ὥσπερ γὰρ αἱ πληγαὶ τῶν * ὄντων ἀσπίσι χαλκαῖς ἀλίσκονται μᾶλλον τῆς ἀντήχησιν, ὅταν ἐκ βάθους ἀναφερόμεναι πρεσπέσωσι, τῶν δὲ ἄλλων ἀδήλως διαθέουσαι λανθάνουσιν· οὕτως οἱ τῶν δαιμόνων λόγοι μᾶλλον πάντων φερόμενοι, μόνοις ἐνηχοῦσι τοῖς ἀθορύβου ἤθους καὶ νήφοντος ἔχουσι τὴν ψυχήν· οὓς δὴ καὶ ἱεροὺς καὶ δαιμονίους ἀνθρώπους

C. 8. θαυμάζειν ἄξιον] Lego, θαυμάζειν οὖν ἄξιον· ut Amiot. et Reiſk.

C. 9. ἀμεῖ * ὁ ἀὴρ] Forte, ἀμεινόνων ψυχῶν ὁ ἀὴρ· vel δαιμόνων ὁ ἀὴρ· vel, εἰ κατὰ τὸ αὐτὸ τὸ νοητὸν ὑπὸ τῶν δαιμόνων ἀναλαβὼν ὁ ἀήρ.

C. 11. τῶν * ὄντων] Forte, τῶν μεταλλευόντων, ut Reiſk. vel ſimile.

rum: ipſa hæc non percipiunt, niſi quibus peculiaris quidam adeſt et divinus, ut dixi, ſplendor. Jam quod in voce fit, eſt quatenus fidem derogantibus perſuaderi poſſit. Aër nimirum ſonis articulatis informatus, totuſque in vocem mutatus, notionem mentis ad animum audientis perfert. Ut mirandum non ſit, ſi hac ratione etiam præſtantioris mentis conceptu aër ob facilitatem patiendi converſus, divinis et ſingularibus viris orationem mentis intro annunciet. Sicut enim contorum ictus, ſcutis æreis excepti exaudiuntur ob reſonantiam, cum e profundo elati accidunt: alios homines obſcure tranſeunt et fallunt: ſic Geniorum orationes feruntur per omnia, in ſolis tamen reſonant tranquillis et perturbationum vacuis animis: quos homines jam ſacros et divinos nuncupamus. Cæterum ple-

καλῶμεν. Οἱ δὲ πολλοὶ καλαδαρθῶσιν οἴονται τὸ Δαιμόνιον ἀνθρώποις ὑπηρετίζειν, εἰ δ' ἐγρηγορόσας καὶ καθεστῶτας ἐν τῷ φρονεῖν ὁμοίως κινῆσι, θαυμαστὸν ἡγοῦνται καὶ ἄπιστον· ὥσπερ ἂν εἴ τις οἴοιτο τὸν μουσικὸν ἀνειμένῃ τῇ λύρᾳ χρώμενον, ὅταν συνῇ τοῖς τόνοις ἡ καθαρμοσθῇ μὴ ἅπτεσθαι μηδὲ ψῆσθαι. Τὸ γὰρ ἄπιον ὑ συνορῶσι, Ε τ' ἐν αὐτοῖς ἀναρμοσίαν καὶ ταραχήν, ἧς ἀπήλλακται Σωκράτης ὁ ἑταῖρος ἡμῶν· ὥσπερ ὁ δοθεὶς ἔτι παιδὸς ὄντος αὐτῷ τῷ πατρὶ χρησμὸς ἀπεθέσπισεν· " ἐὰν γὰρ αὐ-
" τὸν ἐκέλευσεν ὅ, τι ἂν ὑπὸ νοῦν ἴῃ ποιεῖν, καὶ μη-
" δὲ βιάζεσθαι μηδὲ πλάττειν, ἀλλ' ἐφιέναι τ' ὁρμὴν τοῦ
" παιδὸς, εὐχόμενον ὥσπερ αὐτῷ Διὶ ἀγοραίῳ, καὶ Μού-
" σαις, τὰ δ' ἄλλα μὴ πολυπραγμονεῖν περὶ Σωκρά-
F " τους, ὡς κρείττονα δαίμονθεν ἔχοντος ἢ αὐτῷ μυρίων
" διδασκάλων καὶ παιδαγωγῶν ἡγεμόνα ποιεῖς τ βίου."
κα'. Ἡμῖν μὲν, ὦ Φειδόλαε, καὶ ζῶντος Σωκράτους

E. 1. ἀπήλλακται] Malim ἀπήλλακτο, ut Reiſk. Mox, ἐφιέναι τῇ ὁρμῇ.

rique putant Genium dormienti homini divinum aliquid inſpirare: mirum et incredibile iis videtur, vigilantibus etiam ac mente ſibi conſtantibus tales motus contingere: quod perinde eſt, ac ſi quis muſicum putet lyra remiſſos habenti nervos utentem, ſi ea concinnetur atque ſuis tonis componatur, non uſurum. Cauſſam ſcilicet hi non perſpiciunt, animi ſui tumultus et inconcinnitatem, quorum vacuus fuit ſocius noſter Socrates: quod patri de puero eo etiamnum datum oraculum prædixit: mandabat enim patri, *ut ſineret eum agere quidquid in mentem veniſſet, et neque vim faceret, neque alio abduceret, ſed liberam pueri appetitionem ferri pateretur: ac pro eo vota faceret Jovi Forenſi et Muſis; de cætero in Socratem nihil curioſe inquireret, nimirum qui in ſe ducem vitæ haberet ſexcentis magiſtris et pædagogis præſtantem.*

XXI. Atque hic quidem meus, Phidolae, vivo ac mor-

ᾗ τεθνηκότος, ὅπως ἐννοεῖν δεῖ τὸ Δαιμονίου παρίσα), τὴν κληδόνας, ἢ πταρμούς, ἢ τι τοιοῦτον ἄλλο εἰρηκότων καταφρονοῦσιν· ἃ δὲ Τιμάρχου τοῦ Χαιρωνέως ἠκούσαμεν ὑπὲρ τούτου διεξιόντος, οὐκ οἶδα μὴ μύθους, * λογίσον), σιωπᾶν ἄμεινον. Μηδαμῶς· εἶπεν ὁ Θεόκριτος, ἀλλὰ διελθε αὐτά· ᾗ γὰρ εἰ μὴ λίαν ἀκριβῶς, ἀλλ' ἔστι ὅπου φαύει τῆς ἀληθείας καὶ τὸ μυθῶδες· πρότερον δὲ τίς ἦν ὅτος ὁ Τίμαρχος, φράσον· ἠ γὰρ ἔγνων τ' ἄνθρωπον. Εἰκότως γε, εἶπεν ὁ Σιμμίας, ὦ Θεόκριτε· νέος γὰρ ὢν κομιδῇ ἐτελεύτησε, ᾗ τῷ Σωκράτους δεηθεὶς ταφῆναι πρὸ Λαμπροκλέα τὸν Σωκράτους υἱόν, ὀλίγαις πρότερον ἡμέραις αὐτῷ τεθνηκότα, φίλον ᾗ ἡλικιώτην γενόμενον. Οὗτος οὖν πολῶν γνῶναι τὸ Σωκράτους Δαιμόνιον ἰὼ ἔχει δύναμιν, ἅτε δὴ νέος οὐκ ἀγεννὴς ἅπτι γευμένος φιλοσοφίας, ἐμοὶ ᾗ Κέβητι κοινωσάμενος μόνοις

F. 7. μύθους, * λογίσονται] Forte, μύθους οἱ πολλοὶ λογίσονται, καὶ—.
A. 4. ὀλίγαις] Sic Baſ. Xyl. Vulgo, ταῖς, quod Steph. habuit a Schott. et Leonic. Nam Ald. B. E. αἷς.

tuo Socrate, de Genio ejus fuit ſenſus, ſpretis ominibus, ſternutationibus, aliis talibus rebus. Quæ autem Timarchum Chæronenſem audivimus hac de re diſſerere, haud ſcio an pro fabulis habituri ſitis, præſtetque ea reticere. Nequaquam, inquit Theocritus, ſed narra iſthæc: nam ut non planiſſime, alicubi tamen etiam fabulæ veritatem attingunt. Prius tamen quis ille fuerit Timarchus expedi: non enim novi hominem. Conſentaneum eſt, aiebat Simmias, mi Theocrite. Admodum enim adoleſcens mortuus, cum quidem a Socrate petiiſſet ut ſepeliretur juxta Lamproclem Socratis F. paucis ante diebus mortuum, amicum et æqualem ſuum. Is ergo cupiens Socratis Genius quam vim haberet cognoſcere, utpote juvenis generoſa indole, et qui recens philoſophiam guſtaviſſet: re mecum et cum Cebete tantum communicata, in oraculum Tro-

εἰς Τεφφωνίδ κατῆλθε, φράσας τὰ νομιζόμενα περὶ τὸ μαντεῖον, ἐμμείνας δὲ δύο νύκτας κάτω καὶ μίαν ἡμέραν, τῶν πολλῶν ἀπεγνωκότων αὐτὸν ἤδη, καὶ τῶν οἰκείων ὀδυρομένων, περὶ μάλα φαιδρὸς ἀνῆλθε· περσκευάσας δὲ τὸν θεὸν, ὡς πρῶτον διέφθυγε τὸν ὄχλον, διηγεῖτο ἡμῖν θαυμάσια πολλὰ καὶ ἰδεῖν καὶ ἀκοῦσαι.

κβ'. Ἔφη δὲ, καταβὰς εἰς τὸ μαντεῖον, περιτυχεῖν σκότῳ πολλῷ τοιούτῳ, εἶτα ἐπιβὰς κεῖσθαι πολὺ χρόνον, καὶ μάλα συμφρονῶν ἀναργῶς εἴτ' ἐγρήγορεν, εἴτε ὀνειροπόλει· πλὴν δέξαι γε τῆς κεφαλῆς ἅμα φόφῳ περιπεσόντι πληγείσης, τὰς ῥαφὰς διαῤῥάσαι μεθιέναι τ' ψυχήν. Ὡς δ' ἀναχωρῆσαι καθεμίγνυτο πρὸς ἀέρα διαυγῆ καὶ καθαρὸν ἀσμένῳ, πρῶτον μὲ ἀναπνεῦσαι τότε δοκεῖν διὰ χρόνου συχνοῦ, τεινομένῳ τέως καὶ πλέονα γίνεσθαι τὸν περίτερον, ὥσπερ ἱστίον ἐκπεταννυμένου. Ἔπειτα καθαχθέντα ἀμαυρῶς ῥοίζου τινὸς ὑπὲρ κεφαλῆς περιελαυνο-

C. 1. χρόνῳ συχνῷ, τεινομένῳ] Forte χρόνῳ, συνεχομένῳ.
C. 2. ἱστίον ἐκπεταννυμένου] Sic Baſ. Xyl. Vulgo, ἱστίου ἐκπεταμνυμένου.

phonii deſcendit, rite peractis omnibus: cumque duas noctes et unum diem ibi exegiſſet, jam pleriſque actum de eo eſſe putantibus, et familiaribus eum deplorantibus, mane admodum hilaris rediit: deumque comprecatus, ut primum turbam evaſit, nobis mira multa narravit viſa ſibi et audita.

XXII. Aiebat ſe, cum deſcendiſſet in oraculum, initio in magnas incidiſſe tenebras: votis deinde factis diu jacuiſſe, non ſatis ſentientem vigilaretne an ſomniaret: viſum autem ſibi caput ſtrepitu una accidente percuſſum fuiſſe, et ſuturis invicem diſcedentibus animum exiviſſe. Qui ſimul atque recedens, aëri pellucido et puro permixtus fuit, idque lubens, tunc primum longo poſt tempore ſibi reſpirare eſt viſus, hactenus oppreſſus: majorque priſtino factus fuit, inſtar veli a vento inflati. Audivi, aiebat, deinde obſcure quendam ſtrepitum ſupra ca-

μόνῃ φωνὴν ἡδεῖαν ἱέντος· ἀναβλέψας δέ, τὴν μὲν γῆν ἐδαμῆ χαίρειν, νήσους δὲ λαμπομένας μαλακῷ πυρί, κατ' ἀλλήλων ἐξαμειβούσας ἄλλην ἄλλοτε χρόαν, ὥσπερ βαφήν, ἄγειν τὸ φωτὶ ποικιλλομένῳ καὶ τὰς μεταβολάς· φαίνεσθαι δὲ, πλήθει μὲν ἀναρίθμους, μεγέθει δὲ ὑπερφυεῖς, οὐκ ἴσας δὲ πάσας, ἀλλ' ὁμοίως κυκλοτερεῖς· οἴεσθαι δὲ ταύτας τὸν αἰθέρα κύκλῳ φερομένας ὑποῤῥοιζεῖν * τῇ (εἰ) δὲ ὁμολογουμένην τῇ τῆς κινήσεως λειότητι τὴν πρόσητα τῆς φωνῆς ἐκείνης ἐκ πασῶν σιωπ- D
μουμένης. Διὰ μέσου δὲ αὐτῶν θάλασσαν ἢ λίμνην ὑποκεχύσθαι τοῖς χρώμασι λαμπρὰν ἀφ' ἧς γλαυκότητος ἐπιμιγνυμένοις τὰς νήσους ὀλίγας μὲν ἐκπλεῖν καὶ πόρον, καὶ διακομίζεσθαι πέραν τοῦ ῥεύματος, ἄλλας δὲ πολλὰς * ἐφέλκεσθαι τῇ * ὀχεδὸν ὑποφερομένας. Εἶναι δὲ τὴν θαλάσσης τὴν μὲν πολὺ βάθος καὶ

C. 7. ἄγειν] Forte ἅμα.
C. 10. φερομένας] Ita Leonic. Vulgo, φερομένας.
C. 11. ὑποῤῥοιζεῖν * εἶναι] Ad ſenſum nil deeſſe videtur.
D. 2. ὑποκεχύσθαι] Sic B. E. Vulgo, ὑπερκεχύσθαι.
D. 6. πολλὰς *—* ὑποφερομένας.] Ultimum ita correxi, pro vulgato ὑποφερομένους. B. E, ὑποφερομένης. Cæterum locus ſic fere explendus, πολλὰς συνεφέλκεσθαι τῇ ῥύμῃ σχεδὸν ὑποφερομένας.
D. 7. κατὰ νότου—τινάγη] Puto corrigendum, κατὰ νότου μάλιστα, κατὰ δὲ ἄρκτου τινάγη—.

put circumagitatum, et ſuavem emittentem vocem. Suſpiciens autem, terram nuſquam vidi, ſed inſulas ſplendentes molli igni, mutantes alium ex alio colorem, unde varie quaſi tingeretur lumen iſtis mutationibus. Viſæ ſunt mihi inſulæ numero infinitæ, magnitudine immodica, non æquales omnes inter ſe, ſed ſimiliter rotundæ. His putabam in orbem circumvectis, ſubſtrepere æthercm: nam levitati motus reſpondebat vocis illius lenitas, ex omnibus concinnatæ. Per medias inſulas mare aut palus diffundebatur, coloribus glauco admixtis refulgens. Inſularum paucæ per fretum enabant, et trans paludem efferebantur: aliæ multæ impetu freti attrahebantur fere ſubmerſæ. Maris profunditas quibuſdam in locis verſus Auſtrum magna, ver-

νότον, μάλιστα δὲ ἀραιὰ τενάγη ἡ βραχέα, πολλαχῆ δὲ καὶ ὑφορμίζουσι, καὶ ἀπολιπεῖν αὖθις ὑπὸ μεγάλας ἐκβολὰς λαμβάνουσαν, καὶ τὰς χρόας, τὸ μὲν, ἄχρουν καὶ
E πυῤῥότητον, τὸ δὲ, ὑπὸ καθαρὸν ἀλλὰ συγκεχυμένον καὶ λιμνώδες. Τῶν δὲ ῥοθίων τὰς νήσους ἅμα φραγνομένας ἐπανάγειν, φόδεν εἰς ταυτὸ συνάπτειν τὸ πέρας τῇ ἀρχῇ ὑδὲ ποιεῖν κύκλον, ἀλλ' ἠσυχῇ παραλλάσσειν τὰς ὑποβολάς, ἕλικα ποιούσας μίαν ἐν τῷ περιφερεῖ· τούτων δὲ πρὸς τὸ μέσον μάλιστα τῷ περιέχοντος καὶ μέγιστον ἐγκεκλίσθαι τὸν ἅλαδε ὀλίγῳ τοῦ ὠκεανοῦ μέρους τῷ
F παντὸς ἐλάττιον, ὡς αὐτῷ καταφαίνεσθαι· δύο δὲ αὐτοῖς ἔχειν ἀναστομώσεις πυρὸς ἐμβαλόντος σφοδρὰς ποταμοὺς δεχομένας, ὡς ὅτι πλεῖστον ἀναχορίζειν καλάζειν καὶ ἀπολευκαίνεσθαι τὸν γλαυκότητα. Ταῦτα μὲν οὖν ὁρᾶν περόμενος τῇ ὄψει· κάτω δ' ἀπιδόντι φαίνεσθαι χάσμα

E. 1. λιμνώδες] Sic B. E. Baſ. Xyl. Vulgo, λιμώδες.
E. 2. ῥοθίων τὰς νήσους] Corrigo, ῥοθίων δι' ὧν τὰς νήσους. Mox videtur ſcribendum περαιουμένας pro περαμένας.
E. 5. τούτων δὲ—μάλιστα] Forte, τούτων δὲ ὡρὶς τὸ μέσον καὶ μάλιστα τῷ περιέχοντος μέγιστον—. Mox αὐτῷ pro αὐτὸ dedi ex T. V. B. Xyl. Leonic. Schott. Anon.
F. 2. ἐμβαλόντος] Forte, ἐμβαλόντας: ſed ſic etiam nondum perpurgatur locus. Mox pro καλάζειν Reiſkius bene καχλάζειν.

ſus Arctum ſtagna et brevia erant: paſſim etiam effundebatur et recedebat non magnis æſtibus: color alibi ſincerus, et marinus, alibi confuſus et paluſtris. Inſulæ ſimul etiam trajicientes impetu fluctuum revertebantur: neque motus earum finis ad principium redibat, neque circulum conficiebant, ſed converſione ſua paulatim loco excedentes gyrum in ſe non redeuntem trahebant. Harum ad medium maxime ambientis inclinatum erat mare, paulo minus octava Univerſi parte, ut mihi, aiebat, videbatur. Habet autem duos apertos meatus, quibus adverſi fluvii ignis irrumpentis excipiuntur: quo igni magna pars glauci coloris in albedinem fervet. Hoc mihi ſpectaculum fuit jucundum. Deorſum autem intuenti, apparuit hiatus ingens, teres, vel-

μέγα προσγύλον, οἷον ἐκπετμημένης σφαίρας, φοβερὸν δὲ δεινῶς καὶ βαθὺ, πολλῆ σκότους πλῆρες οὐκ ἠσυχάζοντος, ἀλλ' ἐκταραττομένου καὶ ἀναπολύζοντος πολλάκις· ὅθεν ἀκούεσθαι μυρίας μὲν ὠρυγὰς καὶ στεναγμοὺς ζώων, μυρίων δὲ κλαυθμὸν βρεφῶν, καὶ μεμιγμένους ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ὀδυρμούς, ψόφους δὲ παντοδαπὸὺς, καὶ θορύβους ἐκ βάθους πόρρωθεν ἀμυδρὸὺς ἀναπεμπομένους· οἷς οὐ μετρίως 591
αὐτὸς ἐκπεπλῆχθαι. Χρόνου δὲ προϊόντος εἰπεῖν τινα πρὸς αὐτὸν οὐκ ὁρώμενον, Ὦ Τίμαρχε, τί ποθεῖς πυθέσθαι; Φράσαι δὲ αὐτὸν ὅτι, Πάντα, τί γὰρ οὐ θαυμάσιον; Ἀλλ' ἡμῖν, φάναι, τοῖς ἄνω μέτεστι μικρόν· ἄλλων γὰρ θεῶν ἐκεῖνα· τοῦ δὲ Φερσεφόνης μοῖραν ἣν ἡμεῖς διέπομεν, τῶν τεττάρων μίαν οὖσαν, ὡς ἡ Στὺξ ὁρίζει, βουλομένῳ σοι σκοπεῖν πάρεστιν. Ἐρομένου δὲ αὖθις, Τίς ἡ Στύξ ἐστιν; Ὁδὸς εἰς ᾅδου, φάναι, καὶ πορευομένοις ἐναντίας αὐτὴ χάζουσα, τῇ κορυφῇ τὸ φῶς· ἀνατείνουσα δ', ὡς

A. 4. φράσαι δὲ αὐτὸν] Sic E. Vulgo, φράσαι δὲ πρὸς αὐτόν.
A. 9. ἐναντίας—φῶς] Corrigo, ἐξ ἐναντίας, αὐτῇ σχίζουσα τῇ κορυφῇ τὸ φῶς.

uti excisо globo, terribilis valde et profundus, et plenus tenebrarum non quiescentium, sed subinde conturbatarum et exæstuantium. Hinc exaudiebantur infiniti rugitus et gemitus animalium, vagitus infantium, mixti virorum et mulierum ejulatus, omnis generis soni et tumultus eminus e profundo sursum obtuse elati: quibus haud mediocriter fui perterritus. Procedente tempore quidam a me non conspectus dixit mihi, O Timarche, quid cupis cognoscere? Omnia, inquam ego: quid enim non est admirabile? Tum ille, Ad nos quidem, inquit, superiorum istorum pars exigua pertinet: sunt enim aliorum deorum. Proserpinæ autem portionem, quam nos administramus, unam de quatuor, ut Styx discernit, licet tibi si vis contemplari. Cumque interrogassem Quidnam Styx esset, respondit, Viam esse ad Inferos, quæ progreditur in contrarium, vertice lucem scindens, et, ut vides, ex Orco sursum ten-

ὁρᾷς, ἐκ τοῦ ἅδου κάτωθεν ἡ φαύλη περιφερομένη καὶ
B τοῦ φωτὸς, ἀφορίζει τινὰ ἐσχάτην μερίδα τοῦ ὅλου.
Τέτταρες δέ εἰσιν ἀρχαὶ πάντων· ζωῆς μὲν ἡ πρώτη,
κινήσεως δὲ ἡ δευτέρα, γενέσεως δὲ ἡ τρίτη, φθορᾶς
δ' ἡ τελευταία· συνδεῖ δὲ τῇ μὲν δευτέρᾳ τὴν πρώ-
την Μονὰς καὶ τὸ ἀόριστον, τὴν δὲ δευτέραν τῇ τρίτῃ
Νοῦς καθ' ἥλιον, τὴν δὲ τρίτην πρὸς τετάρτην Φύσις
καὶ σελήνην· τοῦ δὲ συνδέσμων ἐχόντων Μοῖρα κλειδοῦ-
χος Ἀνάγκης θυγάτηρ κάθηται, τοῦ μὲν πρώτου Ἄτρο-
πος, τοῦ δὲ δευτέρου Κλωθὼ, τοῦ δὲ πρὸς Σελήνην Λάχε-
σις, πρὸς ἣν ἡ καμπὴ τῆς γενέσεως. Αἱ μὲν δὴ ἄλλαι
C πᾶσαι θεοὺς ἔχουσι· σελήνη δὲ, Δαιμόνων ὀπτηχθονίων ὅσα,
φεύγῃ τὴν Στύγα μικρὸν ὑπερφέρουσα· λαμβάνεται δὲ
ἅπαξ ἐν μέτροις δευτέροις ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ἑπτά· διὰ
τὴν Στυγὸς ὀπιφερομένης, αἱ Ψυχαὶ βοῶσι δειμαίνουσαι·
πολλὰς γὰρ ὁ ἅδης ἁφαρπάζει περιολισθαινούσας· ἄλλας

A. 11. φαύλη—φωτὸς] Legendum videtur, φαύλη ἐπιφερομένη τοῦ φωτός.

dens, qua lumen attingens, ultimam portionem univerſarum rerum determinat. Sunt autem, dicebat, quatuor partes: prima vitæ, motus ſecunda, tertia ortus, interitus quarta. Colligat autem primam cum ſecunda, Unitas, ſecundum id quod viſum fugit: ſecundam cum tertia, Mens, ſecundum Solem: tertiam cum quarta, Natura, ſecundum Lunam. Singulis harum compagum affidet Parca, Neceſſitatis filia, clavem tenens: primæ Atropos, ſecundæ Clotho, tertiæ Lacheſis, circa quam flexus eſt originis rerum. Nam reliquæ ſane inſulæ deos habent: Luna, quæ eſt Geniorum in terra degentium, Stygem effugit paululum ſublimius elata: ſemel ab ea occupatur in ſecundis menſuris centum ſeptuaginta ſeptem. Itaque Styge appetente ad Lunam, animæ vociferantur præ metu. Multas enim Pluto rapit delabentes: alias Luna adnatantes ſurſum eve-

δ' ἀναχομίζεται κάτωθεν ἡ σελήνη περισκιρτώσας, εἰς εἰς καιρὸν ἡ δ' γενέσεως τελευτὴ διέπεσε, πλὴν ὅσαι μιαραὶ καὶ ἀκάθαρτοι· ταύτας δ' ἀστράπτουσα καὶ μυκωμένη φοβερὸν οὐκ ἐᾷ πελάζειν· ἀλλὰ θρηνοῦσαι τὴν ἑαυτῶν πότμον ἀποφαλλόμεναι φέρονται κάτω πάλιν ἐπ' ἄλλου γένεσιν, ὡς ὁρᾷς. Ἀλλ' οὐδὲν ὁρῶ, τὸν Τίμαρχον εἰπεῖν, ἢ πολλὰς ἀστέρας περὶ τὸ χάσμα παλλομένους, ἑτέρους δὲ καταδυομένους εἰς αὐτό, τοὺς δὲ λάμποντας αὖ κάτωθεν. Αὐτοὺς ἄρα, φάναι, τοὺς Δαίμονας ὁρᾷς ἀγνοεῖς· ἔχει γὰρ ὧδε· Ψυχὴ πᾶσα Νοῦ μετέχει, ἄλογος δὲ καὶ ἄνους οὐκ ἔστιν· ἀλλ' ὅσον ἂν αὐτῆς σαρκὶ μιχθῇ καὶ πάθεσιν, ἀλλοιώμενον πέπεται καθ' ἡδονὰς καὶ ἀλγηδόνας εἰς τὸ ἄλογον. Μίγνυται δ' ὑ πᾶσα τὸν αὐτὸν τρόπον· ἀλλ' αἱ μὲν ὅλαι κατέδυσαν εἰς σῶμα, καὶ δι' ὅλων ἀναταραχθεῖσαι τὸ σύμπαν ὑπὸ παθῶν διαφέρονται κατὰ τὸν βίον· αἱ δὲ τῇ μὲν ἀνεκράθησαν, πῇ δὲ

D. 5. ἄνους] Sic B. E. Vulgo, ἀνθρώπους.
D. 9. ἀναταραχθεῖσαι] Forte, ἀνακραθεῖσαι.

hit, quibus in tempus naſcendi interitus incidit: exceptis quæ ſceleribus ſunt pollutæ; has enim fulminans et mugiens horrendum, non ſinit appropinquare: ſed ſuum lamentantes exitium, inde prolapſæ deorſum feruntur rurſum ad alium ortum, ut vides. Atqui nihil video, aiebam, quam multas ſtellas circa hiatum agitari, aliaſque in eum demergentes, alias ſurſum tendentes. Ipſos ergo, inquit ille, Genios videns ignoras. Res enim ita habet. Omnis anima mentis eſt particeps: neque rationis et mentis expers eſt, niſi quantum carni permixta anima et perturbationibus mutata voluptatibus et doloribus ad brutam deſciſcit naturam. Non omnis autem anima eodem modo miſcetur. Nam aliæ totæ in corpora ſe demergunt, prorſumque in vita perturbationibus corrumpuntur. Aliæ vero interdum ſe emergunt, et foras relinquunt puriſſimam par-

Ε ἔλιπον ἔξω τὸ καθαρώτατον, ἐκ ὑπαπωμένον, ἀλλ' οἷον ἀκρόπλουν ὑπιφαῦον ἐκ κεφαλῆς τοῦ ἀνθρώπου, καθάπερ ἐν βυθῷ δεδυκότος ἄρτημα κορυφαῖον ὀρθουμένης περὶ αὐτὸ τῆς ψυχῆς ἀνέχον ὅσον ὑπακούει καὶ οὐ κρατεῖται τοῖς πάθεσι. Τὸ μὲν οὖν ὑποβρύχιον ἐν τῷ σώματι φερόμενον Ψυχὴ λέγεται· τὸ δὲ φθορᾶς λειφθὲν, οἱ πολλοὶ Νοῦν καλοῦντες, ἐντὸς τῆς εἰ) νομίζουσιν αὐτοῦ, ὥσπερ ἐν τοῖς ἐσόπτροις τὰ φαινόμενα κατ' ἀνάκλασιν· οἱ δὲ ὀρθῶς ὑπονοοῦντες, ὡς ἐκτὸς ὄντα, Δαίμονα προσαγορεύουσι. Τὰς μὲν οὖν ἀποσβεννυμένας δεκούσας ἀστέρας, φάναι, τὰς εἰς Ε σῶμα καταδυομένας ἄλλας ψυχὰς ὁρᾶν νομίζε· τὰς δὲ οἷον ἀναλάμπουσας, πάλιν καὶ ἀναφαινομένης κάτωθεν, ἀχλύν τινα καὶ ζόφον ὥσπερ πηλὸν ἀποσφομένας, τὰς ἐκ τῶν σωμάτων ἐπαναπλεούσας μετὰ τὸν θάνατον· οἱ δὲ ἄνω διαφερόμενοι Δαίμονές εἰσι τοῦ Νοῦν ἔχειν λεγομένου ἀνθρώπων. Πειρῶ δὲ καὶ δεῖν ἐκάστου τὸν συνδεσμὸν ἢ τὴν

E. 3. ἰφθυμένας] Sic Baſ. Xyl. Vulgo, ἰφθυμένους. T. V. ἀφυομένας.

tem, non plane ſubſidentem in corpus, ſed veluti in ſuperficie navigans capite hominem quæ tangat: eique veluti in profundum demerſo ſupra verticem ſuſpenſa et recta manet anima, quatenus menti parens non vincitur a corporis affectibus. Ergo id quod quaſi demerſum in homine fertur, Anima dicitur. Quod autem ab interitu immune eſt, plerique Mentem vocantes intra ipſos eſſe opinantur: quaſi in ſpeculis ſint ea, quæ in iis reſplendent: qui recte intelligunt, ii foris eſſe ſentiunt, Geniumque appellant. Proinde cum cernis ſtellas quæ exſtingui videntur, animas intellige quæ totæ in corpora ſe abdunt: rurſum vero emicantes effulgenteſque ſurſum, caliginem quandam et tenebras veluti cœnum excutientes, eas ſcito, quæ a morte e corporibus huc redeunt: quæ ſuperne differuntur, Genii ſunt hominum, quos ſapientes dicunt. Conare autem unius cujuſli-

ψυχῇ συμπέφυκε. Ταῦτα ἀκούσας αὐτὸς ἀκριβέστερον προσέχειν τὴ θεᾶσθαι τὰ ἀστέρων ἀποσαλεύοντας, τοὺς μὲν ἧττον, τοὺς δὲ μᾶλλον, ὥσπερ τοὺς τὰ δίκτυα ἀφορμίνοντας ἐν τῇ θαλάττῃ φελλοὺς ὁρῶμεν ὑπφερομένους· οἷους δὲ τοῖς κλωθομένοις ἀτρέκτοις ὁμοίως ἐγκαταπεταραγμένῳ καὶ ἀνώμαλον ἕλκοντας, ὑ δυναμένους κατασχεῖν τὴν κίνησιν ἐπ' εὐθείας. Λέγειν δὲ τὴν φωνὴν, τοὺς μὲν εὐθεῖαν καὶ τεταγμένῃ κίνησιν ἔχοντας, εὐηνίοις ψυχαῖς κρῆναι ἀφ' τροφῆ, καὶ παίδευσιν ἀρετῆς, ὃν ἄλαν πήλινον καὶ ἄχριον παρεχομένας τὸ ἄλογον· τοὺς δὲ ἄνω καὶ κάτω πολλάκις ἀνωμάλως καὶ τεταραγμένως ἐγκλίνοντας, οἷον ἐκ δεσμῶν ἀπαρτωμένους, δυσπειθέσι καὶ ἀναλώτοις δι' ἀπαιδευσίαν ζυγομαχεῖν ἤθεσι, τοῖς μὲν κρατοῦντας καὶ τρέποντας ὅτι δεξιὰν, τοῖς δὲ καμπτομένους ἔτι τοῦ παθῶν καὶ συνεφελκομένους τοῖς ἁμαρτήμασιν, εἶτα πάλιν ἀνατείνοντας καὶ βιαζομένους· τὸν

A. 7. οὐκ ἄγαν] Sic T. V. Anon. Vulgo, ὑ κατὰ γαῖαν.
B. 2. ἀναγώγοις] Sic T. V. Anon. Vulgo, ἀναλάτοις.

bet vinculum quocum anima conſtringitur perſpicere. His ego auditis, accuratius ſpectavi, ſtellas alias magis, minus alias fluctuantes: quo modo in mari videmus differri hinc inde ſuberis taleas quibus retia indicantur: alias fuſis conglomeratis ſimiles motu agitari inæquabili et conturbato, neque poſſe eum in recta conſtituere linea. Tum vox iſta dixit. Quæ recto et ordinato motu feruntur ſtellæ, eas ob bonam educationem et conveniens alimentum corporum, animis uti obſequentibus, et quorum bruta facultas non ſit plane cœnoſa et fera. Quæ vero ſus deque crebro inæqualiter et conturbate vergunt, velut ruptis vinculis palpitantes, eas conflictari cum refractariis et indomitis ob pravam inſtitutionem ingeniis, et aliquando vincere, et ad dextrum redigere ea latus, interdum flecti perturbationibus, et ad peccandi ſocietatem pertrahi, rurſum deinde eniti: nam co-

μὴν δὲ σιδήρεον οἷα χαλινὸν τῷ ἀλόγῳ τῆς ψυχῆς ἐμβεβλημένον, ὅταν ἀντικαπάσῃ, τῷ λογισμῷ μεταμέλειαν ἐπάγειν ταῖς ἁμαρτίαις, καὶ τὸ ὑπὸ ταῖς ἡδοναῖς ὄσας ἀβούλους καὶ ἀκρατεῖς ἀρχὰς ἀλγηδόνα καὶ πληγὴν ἔσαν ὀφείλειν τῆς ψυχῆς ὑπὸ τοῦ κρατοῦντος καὶ ἄρχοντος ὑπισχνουμένης· μέχρις ἂν οὕτω κολαζομένη, C πειθήνιος γένηται καὶ σιδήρου ὥσπερ θρέμμα θεῖον, ἀνὰ πληγὰς καὶ ἀλγηδόνος ὑπὸ συμβόλων ὀξέων καὶ σημείων ἀφθαρτομένη τοῦ δαίμονος· αὗται μὲν οὖν ὀφὲ ποτε καὶ βραδέως ἄγονται, καὶ καθίσαν᾽ πρὸς τὸ δέον. Ἐκ δὲ τῶν εὐμενῶν ἐκείνων κατηκόων εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς καὶ γενέσεως τοῦ οἰκείου Δαίμονος, καὶ τὸ μαντικόν ἐστι καὶ θεοκλυτούμενον γένος· ὧν τοῦ Ἑρμοδώρου τοῦ Κλαζομενίου ψυχὴν ἀκήκοας λέγοντος, ὡς ἀπολείπουσα παντάπασι τὸ σῶμα νύκτωρ καὶ καθ᾽ ἡμέραν ἐπλανᾶτο πολὺν τόπον, D εἶτ᾽ αὖθις ἐπανήει, πολλοῖς τοῦ μαχρὰν λεγομένων καὶ

B. 11. ὑπισχνουμένης] Sic Baſ. Xyl. T. Vulgo, ὑπισχνουμένους.
C. 7. Ἑρμοδώρου] Corrigendum Ἑρμοτίμου, ut ab aliis vocatur pleriſque.

pulam, veluti frænum brutæ parti animæ injectum, quando retrahit, pœnitentiam peccatis inducere, et voluptatibus injuſtis atque intemperantibus pudorem: hunc eſſe dolorem ictumque animæ a principe parte illatum refrænante animam; donec ita caſtigata obtemperare diſcat, et, cicurata pecudis inſtar, abſque ictu et dolore ſentiat ſe teſſeris argutis ſigniſque a Genio duci. Atque hæ quidem, aiebat vox illa, ſero et tarde ducuntur, conſtituunturque in ſtatu ipſas decente. Ex obſequentibus autem iſtis et menti ultro parentibus ab ortu et initio Genii ſui, ſunt divinæ illæ et cum numinibus colloquentes animæ. Qualis fuit Hermodori Clazomenii anima, quam audiviſti nimirum, corpore omnino deſerto, noctes dieſque multa pervagatam loca, rurſum in corpus rediiſſe, cum præſens multis in longinquo

προσπιπτόντων ἐντυχοῦσα καὶ παραγενομένη· μέχρις οὗ τὸ σῶμα, τῆς γυναικὸς προδούσης, λαβόντες οἱ ἐχθροὶ ψυχῆς ἔρημον οἴκοι κατέφρησαν· τοῦτο μὲν οὖν οὐκ ἀληθές ἐστιν· ἡ γὰρ ἐξελθοῦσα ἡ ψυχὴ τοῦ σώματος, ἐπανῆκουσα δὲ ἀεὶ καὶ χαλῶσα τῷ Δαίμονι τὸν συνδυσμὸν εἰδίδου προϊοῦσαν καὶ προφοίτησιν, ὥστε πολλὰ συνορᾶν καὶ ἀκούειν τῶν ἐκτὸς εἰσαγγέλλειν· οἱ δὲ ἀφαίσαντες τὸ σῶμα κοιμωμένου, μέχρι νῦν δίκην οὐ τίνουσι. Ταῦτα δὲ εἶπε, φάναι, σαφέστερον, ὦ νεανία, τρίτῳ μηνὶ νῦν δ' ἄπιθι. Παυσαμένης δὲ τῆς φωνῆς, βούλεσθαι μὲν αὐτὸν, ὁ Τίμαρχος ἔφη, θεάσασθαι προϊσχόντα πῆς ὁ φλεγμόμενος εἴη· σφόδρα δὲ τῷ κεφαλῷ αὖθις ἀλγήσας, καθάπερ βίᾳ συμπιεσθεῖσαν, οὐδὲν ἔτι γνώσκειν ὑπ' ἀηδίας ἔφη τῶν καθ' ἑαυτόν· εἶτα μέντοι μετὰ μικρὸν ἀνενεγκών, ὁρᾶν αὐτὸν οὐ Τροφωνίου πρὸ τ' εἴσοδον, ὅπερ ἐξ ἀρχῆς κατεκλίθη, κείμενον.

D. 7. συνορᾶντα] Sic B. E. Xyl. T. V. Vulgo, συνεῖντα.

dictis ac factis interveniſſet: donec inimici corpus animæ vacuum prodente uxore nacti domi combuſſerunt. Hoc quidem verum non eſt: non enim egreſſa eſt e corpore anima: ſed identidem concedens et laxans Genio compagem, circumcurſitationem admiſit, ut is multa foris audita ac viſa intro annunciaret. Qui vero dormientis corpus cremaverunt, etiamnum in tartaro ſupplicium pendunt. Verum hæc tu adoleſcens, tertio poſt menſe plenius ſcies: nunc abi. Ego autem voce finiente, aiebat Timarchus, convertens me videre volui quis loqueretur: ſed denuo gravi capitis dolore correptus tanquam vi compreſſi, nihil ſentire, nihil intelligere eorum quæ circa me erant potui: deinde paulatim ad me rediens, vidi me in antro Trophonii apud introitum, ubi initio procubueram, jacere.

κγ'. Ὁ μὲν οὖν Τιμάρχου μῦθος οὗτος. Ἐπεὶ δὲ ἐλθὼν Ἀθήναζε τρίτῳ μηνὶ τὴν γενομένην φωνὴν
F ἐτελεύτησεν, ἡμεῖς δὲ Σωκράτει θαυμάζοντες ἀπηγγέλλομεν, ἐμέμψατο Σωκράτης ἡμᾶς ὅτι μὴ ζῶντος ἔτι τοῦ Τιμάρχου διήλθομεν· αὐτῷ γὰρ ἂν ἡδέως ἐκείνου πυθέσθαι καὶ παρασκευῆναι σαφέστερον. Ἀπέχεις, ὦ Θεόκριτε, μετὰ τοῦ λόγου τὸν μῦθον· ἀλλ' ὅρα μὴ καὶ τὸν ξένον ἡμῖν παρακλητέον ὅπῃ τὴν ζήτησιν· οἰκεία γὰρ πάνυ καὶ προσήκουσα θείοις ἀνδράσι. Τί δ', εἶπεν, Ἐπαμεινώνδας ὁ συμβάλλεται γνώμην ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἀναγόμενος ἡμῖν; Καὶ ὁ πατὴρ μειδιάσας, Τοιοῦτον, ἔφη, τὸ ἦθος, ὦ ξένε, τὸ τότε, σιωπηλὸν, καὶ πρὸς τοὺς λόγους εὐλαβὲς, ἄπληστον δὲ τοῦ μανθάνειν καὶ ἀκροᾶσθαι· διὸ καὶ Σπίνθαρος ὁ Ταραντῖνος ἐπ' ὀλίγον αὐτῷ συνδιαλρίψας ἐνταῦθα χρόνον, ἀεὶ δήπου λέγει, μηδενί πω τῶν καθ' ἑαυτὸν ἀνθρώ-
593 πων ἐντετυχέναι, μήτε πλείονα γινώσκοντι, μήτε ἐλάττονα φθεγγομένῳ· σὺ οὖν ἃ φρονεῖς αὐτὸς διελθὲ περὶ τῶν εἰρημένων.

XXIII. Atque hæc eſt Timarchi fabula. Qui cum Athenas veniſſet, et tertio menſe poſt auditam vocem mortuus eſſet, Socrates, cum admiratione ductî rem ei narraremus, increpavit nos, quod non vivo Timarcho hoc feciſſemus; per enim libenter ſe auditurum iſta, et diligentius examinaturum fuiſſe. Habes, Theocrite, expoſitam fabulam. Sed vide, an non hoſpes quoque nobis exhortandus ſit ad hanc quæſtionem tractandam: eſt enim omnino divinis conveniens viris. Quid? aiebat Theanor: Epaminondas ſuam ſententiam non profert, eadem inſtitutus diſciplina? Tum pater renidens, Tale, inquit, eſt ejus ingenium, taciturnum, et caute ad loquendum ſe dans, audiendo et diſcendo inexſaturabile: itaque etiam Spintharus Tarentinus, cum eo hic non exiguum verſatus tempus frequenter dicebat, In neminem ſe hominem ſuæ ætatis incidiſſe, qui et plura noſſet, et pauciora loqueretur. Itaque tu quæ ſentis hac de re ediſſere.

κδ'. Ἐγὼ τοίνυν, ἔφη, τὸν μὲν Τιμάρχου λόγον, ὥσπερ ἱερὸν καὶ ἄσυλον, ἀνακεῖσθαι τῷ θεῷ φημι χρῆναι. Θαυμάζω δ' εἰ τοῖς ὑπὸ Σιμμίου λεγομένοις αὐτῶν δυσπιστήσουσί τινες, κύκνους μὲν γὰρ ἱεροὺς καὶ δράκοντας καὶ κύνας καὶ ἵππους ὀνομάζοντες, ἀνθρώπους δὲ θείους εἶναι καὶ θεοφιλεῖς ἀπιστοῦντες· καὶ ταῦτα, τὸν θεὸν οὐ φίλορνιν, ἀλλὰ φιλάνθρωπον ἡγούμενοι. Καθάπερ ἂν εἰ τὸν φίλιππος ὁ πάντων ὁμοίως ἐπιμελεῖται τῶν ὑπ' αὐτὸ τὸ γένος, ἀλλ' ἀεί τινα ἄριστον ἐξαίρων καὶ ἐπιφρίνων, καθ' B αὑτὸν ἀσκεῖ, καὶ τρέφει, καὶ ἀγαπᾷ διαφερόντως· καὶ ἡμῶν, οἱ ὑπὲρ ἡμᾶς, τοὺς βελτίστους οἷον ἐξ ἀγέλης χαρίξαντες, ἰδίας τινὸς καὶ θειοτέρας παιδαγωγίας ἀξιοῦσι, οὐχ ὑφ' ἡνίας, οὐδὲ ῥυτῆρων, ἀλλὰ λόγῳ διὰ συμβόλων εὐθύνοντες· ὧν οἱ πολλοὶ καὶ ἀγελαῖοι παντάπασιν ἀπείρως ἔχουσιν. Οὐδὲ γὰρ οἱ πολλοὶ κύνες τοῦ θηρατικῶν σημείων, οὐδὲ οἱ πολλοὶ ἵπποι τοῦ ἱππικῶν σωμα-

A. 5. λεγομένοις αὐτῶ] Forte λεγομένοις περὶ αὐτῶ, ut Reiſk.
B. 2. ὑπὲρ ἡμᾶς] Anon. Reiſk. ἢ τοὺς ὑπὲρ ἡμᾶς. Non opus.

XXIV. Ibi Theanor ita dixit. Timarcheam quidem narrationem, tanquam ſacram et inviolabilem, aio dedicandam eſſe numini. Miror autem ſi futuri ſint qui a Simmia dictis fidem denegent: et cum olores, dracones, canes, equos ſacros nominent, homines divinos eſſe ac diis caros inficientur; cum quidem deum non avium, ſed hominum amatorem cenſeant. Enimvero, ſicut vir equorum ſtudioſus, non omnibus eandem equis curam impendit, ſed aliquem ſemper optimum eximium habens ſeorſim exercet atque alit, et majore quam cæteros amore proſequitur: ſic dii de nobis optimos veluti e grege notatos aliquos, peculiari dignantur inſtitutione, non frænis aut habenis, ſed doctrina et teſſeris dirigentes, quarum vulgus et gregarii prorſus imperiti ſunt. Nam neque canum plerique, indicia veſtigiorum, neque equorum, artis equeſtris ſigna,

σιν· ἀλλ' οἱ μεμαθηκότες, εὐθὺς ἀπὸ σιγμῆς τοῦ τυχόντος, ἢ ψοφπυσμοῦ, τὸ προσπαθούμενον ἀφθανόμενοι, ῥᾳδίως εἰς ὃ δεῖ καθίστανται. Φαίνεται δὲ γινώσκων καὶ Ὅμηρος ἃ λέγομεν διαφοράν ἡμεῖς· τοὺς μὲν μάντεων οἰωνοπόλους τινὰς καλεῖ, καὶ ἱερεῖς, ἑτέρους δὲ τοὺς θεῶν αὐτῶν διαλεγομένων συνιέντας, καὶ συμφερόντας, ἀποσημαίνειν οἴεται τὸ μέλλον, ἐν οἷς λέγει,

Τῶν δ' Ἕλενος Πριάμοιο φίλος παῖς ξύνθετο θυμῷ
Βουλήν, ἣ ῥα θεοῖσιν ἰφθίμοισι μητιόωσι.

Καὶ,

Ὡς γὰρ ἐγὼν ὄπ' ἄκουσα θεῶν αἰειγενετάων.

Ὥσπερ μὲν τοὺς βασιλέων καὶ τοὺς στρατηγῶν τοὺς διανοίας οἱ μὲν ἐκτὸς ἀφθάνονται καὶ γινώσκουσι πυρσοῖς τισι καὶ κηρύγμασι καὶ ὑπὸ σαλπίγγων, τοῖς δὲ πιστοῖς καὶ συνήθεσιν αὐτοὶ φράζουσιν· ὅτω τὸ θεῖον ὀλίγοις ἐντυγχάνει δι' αὐτοῦ καὶ σπανίως, τοῖς δὲ πολλοῖς σημεῖα δίδωσιν, ἐξ ὧν ἡ λεγομένη Μαντικὴ συνέστηκε. Θεοὶ μὲν δὴ ὀλίγων ἀνθρώπων κοσμοῦσι βίον, οὓς ἂν ἄκρως μακαρίους τε καὶ θείους

intelligunt: ſed qui didicerunt, quovis ſibilo aut plauſu percipiunt quid jubeantur, ac facile officium peragunt. Videtur autem mihi Homerus quoque hanc noſtri generis differentiam, quam dico, habuiſſe cognitam. Nam vatum alios augures, alios ſacerdotes nominans, quoſdam facit qui ipſorum deorum colloquia intelligant, itaque futura prædicant.

Iſthuc conſilium Phœbo, glaucæque Minervæ
Arridens, Ilelenus perſenſit mente ſagaci.

Et,

Namque meas talis ſuperum vox venit ad aures.

Sicut enim regum et imperatorum ſententiam exteri percipiunt e facibus quibuſdam ardentibus, præconibus, tubis, quam fidis et familiaribus ii coram exponunt: ſic numen paucos per ſe, idque raro, compellat, pleriſque ſigna ſuggerit, e quibus ſignis Divinatio eſt confecta. Nam dii paucorum hominum vitam exornant, quos ſumme beatos et

ὡς ἀληθῶς ἀπεργασάσθαι βελτίωσιν· αἱ δὲ ἀπολλαγμέναι γενέσεως ψυχαὶ, καὶ χαλάσασαι τὸ λοιπὸν ἀπὸ σώματος, οἷον ἐλεύθεραι πάμπαν ἀφιέμεναι, Δαίμονές εἰσιν ἀνθρώπων ἐπιμελεῖς, κατ' Ἡσίοδον. Ὡς γὰρ ἀθλητὰς καταλύσαντας ἄσκησιν ὑπὸ γήρως, οὐ τελέως ἀπολείπει τὸ φιλότιμον καὶ φιλοσώματον, ἀλλ' ἐτέρους ἀσκοῦντας, ὁρῶντες ἥδονται, καὶ παρακελεύονται, καὶ συμπαραθέουσιν· οὕτως οἱ πεπαυμένοι τῶν περὶ τὸν βίον ἀγώνων δι' E ἀρετὴν ψυχῆς γενόμενοι Δαίμονες, οὐ παντελῶς ἀπημάζουσι τὰ ἐνταῦθα πράγματα καὶ λόγους καὶ σπουδάς· ἀλλὰ τοῖς ἐπὶ ταυτὸ γυμναζομένοις τέλος, εὐμενεῖς ὄντες καὶ συμφιλοτιμούμενοι πρὸς τὴν ἀρετὴν, ἐγκελεύονται καὶ συνεξορμῶσιν, ὅταν ἐγγὺς ἤδη τῆς ἐλπίδος ἀμιλλωμένους καὶ φαύοντας ὁρῶσιν. Οὐ γὰρ οἷς ἔτυχε συμφέρεται τὸ Δαιμόνιον· ἀλλ' οἷον ἐπὶ τῶν νηχομένων ἐν θαλάττῃ, F τοὺς μὲν πελαγίους ἔτι καὶ πόρρω τῆς γῆς φερομένους οἰ

D. 5. ἀπεργάσασθαι] Sic E. T. Vulgo, ἀπεργάσει.
E. 3. πράγματα] Addidi ex B. E.

vere divinos reddere volunt. Animi autem ortu liberati, et vacantes poſtmodo a corpore, ut liberi prorſus emiſſi, Genii ſunt, curam hominum gerentes, ut ait Heſiodus. Et ſicut athletæ ſenectute eis vacationem artis largita non omne tamen protinus abjiciunt ſtudium et curam corporis, ſed delectantur cum alios exerceri vident, exhortantur, iiſque præſto adſunt: ita confectis vitæ ærumnis animi ob præſtantiam in Genios verſi, non plane deſpiciunt res humanas, hominumque rationes et ſtudia: ſed propitii iis qui eundem finem affectant, adjuvant eorum conatus, incitantes et provehentes, cum eos vident propinqua ſpe contendere ad finem, eumque jam attingere. Non enim quoſvis Genius arripit. Sed ſicut de iis qui natant in mari, eos qui in alto adhuc feruntur et procul a terra abſunt, in terra ſtantes dun-

ὑπὲ γῆς ἑφῶντες σιωπῇ θεῶνται μόνον, τὰς δ' ἐγγὺς ἤδη προσδεχθέοντες καὶ παρεμβάλλοντες, ἅμα δὲ χειρὶ καὶ φωνῇ βοηθοῦντες, ἀναστάζουσιν· οὕτως ὦ * δαιμόνιε ὁ τρόπος. * ἡμᾶς βαπτιζομένους ὑπὸ τῶν πραγμάτων, καὶ σώματα πολλὰ καθάπερ ὀχήματα μεταλαμβάνοντας, αὐτὰς ἐξαμιλλάσθαι, καὶ μακροθυμεῖν, δι' οἰκείας πειρωμένους ἀρετῆς σώζεσθαι, καὶ τυγχάνειν λιμένος. Ἥτις δ' ἂν ἤδη σχεδὸν μυρίων γενέσεων ἠγωνισμένη μακρὰς ἀγῶνας, εὖ καὶ προθύμως Ψυχὴ τῆς περιόδου συμπεραινομένης κινδ-
594 δυνεύουσα καὶ φιλοπονουμένη πρὸς τὸν ἕκδασιν ἱδρῶτι πολλῷ ἄνω προσφέρηται, ταύτῃ τὸν οἰκεῖον ὁ νεμεσᾷ Δαίμονα βοηθεῖν ὁ θεὸς, ἀλλ' ἀφίησι τῷ προθυμουμένῳ· προθυμεῖται δ' ἄλλος ἄλλῳ ἀναστάζειν ἐγκελευόμενος· ἡ δὲ σιωπᾷ διὰ τὸ πλησιάζειν, καὶ σώζεται· μὴ πειθομένη δὲ, ἀπολιπόντος τὸν Δαίμονος, οὐκ εὐτυχῶς ἀπαλλάσσει.

F. 5. ὕστις ὦ *—* ἡμᾶς] Sententia quidem univerſe facilis ad explendum, ut Anon. T. V. ὕστως, ὦ ξένε, τῷ δαιμονίῳ ὁ τρόπος· ἐᾷ μὲν γὰρ ἡμᾶς. Non recepi, ut e conjectura, non e libro, profectum.

taxat ſpectant, littori autem appropinquantibus jam accurrentes et in aquam deſcendentes manu ſimul et voce ſuccurrunt, eoſque eripiunt: ita, amice, Genius vult nos jam obrutos a rebus, et multa corpora tanquam vehicula mutantes, ipſos eluctari, et tolerare, propria expertos virtute ſervari, et ad portum pervenire. Quæ vero per innumeros ortus ærumnis exactis gravibus anima, jam bene et alacriter circuitione abſoluta, ad ipſum exitum laborat et periclitatur multo cum ſudore enitens ſurſum: huic quin familiaris ejus Genius opitulatur, non invidet deus, ſed volentem finit: ſtudet autem alius aliam ſervare exhortando: et audit illa ob propinquitatem, ac ſervatur: non obtemperans autem, diſcedente Genio, miſere agit.

κέ. Τούτων εἰρημένων, ὁ Ἐπαμεινώνδας ἀποβλέψας εἰς ἐμέ, Σοὶ μέν, εἶπεν, ὦ Καφισία, καιρὸν ὥρα βαδίζειν εἰς τὸ γυμνάσιον ἤδη, καὶ μὴ ἀπολείπειν τοὺς συνήθεις· ἡμεῖς δὲ Θεάνορος ἐπιμελησόμεθα, ἀφαλύσαντες ὅταν δοκῇ τοῖς συνουσίαν. Κἀγὼ ἔφην, Περιπολήν τινα· ἀλλὰ μικρὸν οἴμοί τι μετ' ἐμοῦ καὶ Γαλαξιδώρου βούλεταί σοι διαλεχθῆναι οὗτος ὁ Θεόκριτος. Ἀγαθῇ τύχῃ, εἶπε, διαλεγέσθω. Καὶ παρῆγεν ἀναστὰς εἰς τὸ ἐπιπάμπειον τῆς στοᾶς. Καὶ ἡμεῖς παρόντες αὐτὸν ἐπεχειρήμην παρακαλεῖν ἐπὶ τὴν πρᾶξιν. Ὁ δὲ καὶ τὴν ἡμέραν ἔφη πάνυ σαφῶς εἰδέναι τὴν χαλκοῦν τῶν φυγάδων, καὶ συντετάχθαι μετὰ Γοργίδου τοὺς φίλους πρὸς τὴν χρείαν· ἀποκτεῖναι δὲ τῶν πολιτῶν ἄκριτον οὐδένα, μὴ μεγάλης ἀνάγκης γενομένης· ἄλλως δὲ χρὴ πρὸς τὸ πλῆθος ἁρμόζειν τὸ Θηβαίων εἶναί τινας ἀναπτυχὰς καὶ χαλαρὰς τῶν πεπεδημένων· καὶ

B. 2. Περίπολμεν] Immo Πράπλωμεν.
B. 10. μὴ μεγάλης] Sic E. Baſ. Xyl. Vulgo, μὴ μετὰ μεγάλης.
C. 1. καὶ μᾶλλον] Forte, οἷ μᾶλλον· mox ἀνύποπτον.

XXV. His ita dictis, Epaminondas in me intuens, Tibi quidem, inquit, Caphiſia, tempus adeſt jam in gymnaſium eundi, neque deſtituendi familiares: nos Theanorem curabimus, et ubi viſum fuerit concilium dimittemus. Tum ego, agentur, inquam, iſta: ſed parumper me præſente et Galaxidoro tecum colloqui cupit hic noſter Theocritus. Colloquatur, inquit, bona fortuna. Simulque ſurgens ad anfractum porticus præceſſit. Noſque circumfuſi cœpimus eum ad ſocietatem facinoris exhortari. Ille autem et probe ſibi notum diem reditui exſulum deſtinatum aiebat, et cum Gorgida amicis eſſe ad opportunitatem uſurpandam omnia compoſita: ſe autem nolle quenquam civium indicta cauſſa occidere, non gravi urgente neceſſitate: præterea etiam ad multitudinem Thebanorum eſſe hoc utile,

μᾶλλον ἔξωσιν ἀνυπόπλως τὸν δῆμον ὡς ἀπὸ τῶ βελτίστου ὑφορώμενοι. Ἐδόκει ταῦτα ἡμῖν. Καὶκεῖνος μὲν ἀνεχώρησεν αὖθις ὡς τὰς περὶ τὸν Σιμμίαν. Ἡμεῖς δὲ καταβάντες εἰς τὸ γυμνάσιον, συνετυγχάνομεν τοῖς φίλοις, καὶ ἄλλος ἄλλον ἐν τῷ συμπαλαίειν, τὰ μὲν ἐπυνθάνετο, τὰ δὲ ἔφραζε, καὶ συνεπάθετο περὶ τὴν πρᾶξιν. Ἑωρῶμεν δὲ καὶ τὰς περὶ Ἀρχίαν καὶ Φίλιππον ἀλληλομένας ἀπιόντας ἐπὶ τὸ
D δεῖπνον. Ὁ γὰρ Φυλλίδας, δεδιὼς μὴ τὸν Ἀμφίθεον προαναίλωσιν, εὐθὺς ἀπὸ τῆς Λυσανορίδα προπομπῆς τὴν Ἀρχίαν δεξάμενος, καὶ περὶ τῆ γυναικὸς ἧς ἐπεθυμῶν ἐτύγχανεν εἰς ἐλπίδας ἐμβαλὼν, ὡς ἀφιξομένης εἰς τὸν τόπον, ἔπεισε περὶς ῥαθυμίαν καὶ ἄνεσιν τραπέσθαι μετὰ τῶν ἐιωθότων αὐτῷ συνακολαζαίνειν.

κϛ'. Ὀψὲ δὲ ἤδη τότε ψύχος ἐπέτεινε πνεύματος γενομένης, καὶ διὰ τοῦτο τῶν πολλῶν τάχιον εἰς τὰς οἰκίας ἀναχεχωρηκότων, ἡμεῖς μὲν τοῖς περὶ Δαμοκλείδαν

D. 5. τόπον] Legendum πότον, ut Amiot. Salmaſ. Reiſk.

inveniri quoſdam facinoris innocentes, qui eo facilius citra ſuſpicionem perſuadere optima deinde poſſint. Hac ſententia probata, frater ad Simmiam ſe recepit. Nos in gymnaſium degreſſi amicos convenimus, atque cum uno poſt alterum concertans, alia quæſivit, alia compoſuit ad rem gerendam pertinentia. Vidimus etiam Archiam et Philippum unctos ad cœnam abire. Metuens enim Phyllidas ne ante cœnam Amphitheum tyranni interficerent, ſtatim atque deducto Lyſanorida rediit, Archiam ſalutans, et de muliere quam is concupiſcebat ſpem injiciens, eam iſthuc venturam, perſuaſit ut cum ſuarum libidinum ſociis animo otioſo ſubſequeretur.

XXVI. Sub veſperam jam frigus ſe intendit vento oborto. Ideoque pleriſque maturius domum ſe conferentibus, nos Damoclidam, Pelopidam,

καὶ Πελοπίδαν καὶ Θεόπομπον ἀντυχόντες, ἀνελαμβάνομεν, ἄλλοι δὲ ἄλλους· ἐφάνησαν γὰρ εὐθὺς ὑπερβάλλοντες τὸ Κιθαιρῶνα, καὶ παρέσχεν αὐτοῖς ὁ χειμὼν τὰ πρόσωπα συγκεκαλυμμένοις ἀδεῶς διελθεῖν τὴν πόλιν· οἷοις δὲ ἐπέπνευσε δεξιὸν ἄνευ βροντῆς ἐκπρεπὲς ἀπὸ τῆς πυλῶνος καὶ τὸ σημεῖον ἐδόκει καλὸν πρὸς ἀσφάλειαν καὶ δόξαν, ὡς λαμπρῶν, ἀκινδύνων δὲ τῶν πραχθέντων ἐσομένων.

κζ'. Ὡς οὖν ἅπαντες ἔνδον ἦμεν, πεντήκοντα δυοῖν δέοντες, ἤδη τῷ Θεοκρίτῳ καθ' ἑαυτὸν οἰκίσκῳ τινὶ σφαγιαζομένῳ, πολὺς ἦν ὁ θόρυβος ἀφαγμός· καὶ μετὰ μικρὸν ἧκέ τις ἀγγέλλων ὑπηρέτας τῆς Ἀρχίου δύο κόπτειν τὴν αὐλειον, ἀπεσταλμένους ἀπευδῆ πρὸς Χάρωνα, καὶ κελεύειν ἀνοίγειν, καὶ ἀγανακτεῖν, βεβήλων ὑπαχθόντων. Θορυβηθεὶς οὖν ὁ Χάρων ἐκείνοις μὲν εὐθὺς ἀνοιγνύναι προσέταξεν, αὐτὸς δὲ ἀπαντήσας, ἔχων στέφανον, ὡς τεθυκὼς καὶ πίνων, ἐπυνθάνετο τῶν ὑπηρετῶν ὅ, τι βούλοιντο. Λέγει δέ τις, Ἀρχίας καὶ Φίλιππος ἔπεμ-

et Theopompum obvii facti ad nos recepimus, alii alios. Nam ſtatim, trajecto Cithærone, divulſerant ſeſe: et tempeſtas hoc eis conferebat, ut facie quiſque velata citra metum per urbem incederet: quibuſdam etiam per portas intrantibus fulgur a dextra ſine tonitru affulſit: quod videbatur ſecuritatem portendere ac gloriam, facinus illuſtre ſine periculo confecturis.

XXVII. Cum omnes jam in domo Charonis eſſemus, numero duodequinquaginta, jam Theocrito in quodam conclavi ſeorſim hoſtiam mactante, fores vehementius concrepuerunt: venitque mox quidam nuncians, duos Archiæ apparitores pulſare oſtium, feſtinanter ad Charonem miſſos, qui aperiri juberent, indignarenturque id non eſſe actutum factum. Turbatus hic Charon, aperiri illis ſtatim juſſit: ipſe coronatus eis occurrens, tanquam qui ſacrificaſſet et potaret, quæſivit ex apparitoribus, quid vellent. Alter eorum reſpondit, Miſſos

φαν ἡμᾶς κελεύοντες ὡς τάχιστα ἥκειν πρὸς αὐτούς. Ἐρομένου δὲ τοῦ Χάρωνος, Τίς ἡ αἰτία τῆς τοιαύτης μεταπέμψεως αὐτοῖς, καὶ μὴπω χαλεπώτερον, Οὐδὲν ἴσμεν, ὁ ὑπηρέτης ἔφη, πλέον· ἀλλὰ τί λέγωμεν αὐτοῖς; Ὅπου νὴ Δία, εἶπεν ὁ Χάρων, θεὶς τὸν στέφανον ἤδη, καὶ λαβὼν τὸ ἱμάτιον, ἕπομαι· μετ' ὑμῶν δὲ τοιαύτα βαδίζων ἀφαιρήσω τινὰς, ὡς ἀγόμενος. Οὕτως, ἔφησαν, ποίει· καὶ γὰρ ἡμᾶς δεῖ τοῖς ὑπὸ πόλιν φρουροῖς κομίσαι τὸ πρόσταγμα παρὰ τῶν ἀρχόντων. Ἐκεῖνοι μὲν οὖν ᾤχοντο. Τοῦ δὲ Χάρωνος εἰσελθόντος πρὸς ἡμᾶς, καὶ ταῦτα φράσαντος, ἔκπληξις ἅπαντας εἶχεν, οἰομένους μεμηνύσθαι· καὶ τὴν Ἱπποσθενείδαν ὑπένοουν οἱ πλεῖστοι, κωλῦσαι μὲ ἐπιχειρήσαντα τοῦ κάθοδον ἀφ' τοῦ Χλίδωνος, ἐπεὶ δ' ἀπέτυχε, καὶ συνῳδίαν τῷ καιρῷ τὸ δεινὸν, ἐξενηνοχέναι πιθανὸν ὄντα τὴν πρᾶξιν ὑπὸ δέους· ὃ γὰρ ἀφίκετο μετὰ τῶν ἄλλων εἰς τὴν οἰκίαν, ἀλλ' ὅλως εἰκὸς ἐφάνη πονηρὸς γεγονέναι καὶ παλίμβολος. Οὐ μὴν ἀλλὰ τόν γε Χάρω-

595

se ab Archia et Philippo, ipsum quam celerrime ad se venire jubentibus. Cumque interrogaret, cur ita serio ipsum hoc tempore arcesserent: Nihil, inquit apparitor, nobis præterea notum est: sed quid renunciabimus eis? Nimirum, aiebat Charon, me posita corona et veste sumta vos subsecuturum: nam si nunc vobiscum eam, quosdam turbabo, qui me captum duci putabunt. Sic ergo, dicebant, facito, nam et nos oportet custodibus urbis mandatum aliquod magistratus adferre. Cum hi abiissent, et ad nos Charon esset ingressus, hæcque significasset, perterriti omnes sunt, indicium rei delatum esse putantes, et plerisque suspectus erat Hipposthenidas, quasi qui conatus reditum exsulum opera Chlidonis impedire, infecta hac re et periculi jam tempore imminente indicium conspirationis detulisset præ metu: atque hoc fiebat probabile, cum in Charonis domum se cum aliis non contulisset, totusque videretur improbus et desertor. Nos tamen universi Charonem cen-

να πάντες ὡόμεθα χρῆναι βαδίζειν, καὶ ὑπακούειν τοῖς ἄρχουσι κελεύμενον. Ὁ δὲ κελεύσας τὸν υἱὸν ἐλθεῖν, κάλλιστον ὄντα Θηβαίων, ὦ Ἀρχίδαμε, παῖδα καὶ φιλοπονώτατον περὶ τὰ γυμνάσια, πεντεκαιδεκαέτη μὲν ἡβόν, πολὺ δὲ ῥώμῃ καὶ μεγέθει διαφέροντα τῶν ὁμηλίκων, Οὗτος, εἶπεν, ὦ ἄνδρες, ἐμοὶ μόνος ὢν καὶ ἀγαπητὸς, ὥσπερ ἴστε· τοῦτον ὑμῖν παραδίδωμι, τοὺς θεῶν ἅπασι, τοὺς δαιμόνων, Ὀλισκίππων, εἰ φανείην ἐγὼ πονηρὸς περὶ ὑμᾶς, ἀπατείνατε, μὴ φείσησθε ἡμῶν· τὸ δὲ λοιπὸν, ὦ ἄνδρες ἀγαθοὶ, τοὺς τὸ συμπόσιον ἀνταράξαντας, μὴ προήσθε τὰ σώματα ἁμαρτεῖραι τοῖς ἀμείνοσιν ἀνάνδρως καὶ ἀκλεῶς, ἀλλ' ἀμύνασθε, τὰς ψυχὰς ἀντιλήπτορες τῇ πατρίδι φυλάττοντες. Ταῦτα τοῦ Χάρωνος λέγοντος, τὸ μὲν φρόνημα καὶ τὴν καλοκαγαθίαν ἐθαυμάζομεν, τοῦ δὲ τὴν ὑποψίαν ἠναχτόμεθα, καὶ ἀπάγειν ἐκελεύομεν τὸν παῖδα. Τὸ δ' ὅλον, εἶπεν ὁ Πελοπί-

B. 9. πρὸς τὸ συμπόσιον] Corrigendum, πρὸς τὸ συμπαιστὸν ut Xyl. et Reiſk.
C. 1. αἰσχίους] Forte ἰχθίους.

ſuimus ire debere, et vocantibus magiſtratibus obtemperare. Charon autem filium arceſſens, pulcherrimum, O Archidame, Thebanorum, et in gymnaſiis laborum ſtudioſiſſimum, annos natum fere quindecim, ſed æqualibus robore et magnitudine multo anteeuntem, Hic, inquit, amici, unicus meus eſt filius, et, quod noſtis, carus: hunc ego vobis trado, voſque, per deos omnes, omnes genios, obteſtor, ſi quid mala fide vobiſcum agere me ſentietis, ut eum nulla habita noſtrum ratione interficiatis: vos autem porro adverſus eventum voſmet parate viri, neque committite ut a peſſimis hominibus corpora veſtra interficiantur re parum viriliter et ſine decore geſta: ſed ulciſcimini hoſtes, invictoſque animos patriæ ſervate. Iſta locuto Charone, magnitudinem quidem animi et probitatem hominis admirati ſumus: ſed quod ſuſpectum ſe nobis putabat, inique tulimus, atque abducere filium juſſimus. Omnino autem, dice-

δας, ὐδ' εὖ βεβουλεῦσθαι δοκεῖς ἡμῖν, ὦ Χάρων, μὴ μεταπεμψάμενος εἰς οἰκίαν ἑτέραν τὸν υἱόν· τί γὰρ αὐτὸν δεῖ κινδυνεύειν μεθ' ἡμῶν ἐγκαταλαμβανόμενον; ἢ νῦν ἐκπεμπτέος, ἵν' ἡμῖν, ἐάν τι πάσχωμεν, εὐγενὴς ὑποτρέφηται τιμωρὸς ὑπὲρ τῶν τυράννων. Οὐκ ἔστιν, εἶπεν ὁ Χάρων, ἀλλ' D αὐτῷ παραμενεῖ, καὶ κινδυνεύσει μεθ' ὑμῶν· οὐδὲ γὰρ τοῦτῳ καλὸν ὑποχείριον γενέσθαι τοῖς ἐχθροῖς· ἀλλὰ τόλμα παρ' ἡλικίαν, ὦ παῖ, γευόμενος ἄθλων ἀναγκαίων, καὶ κινδύνου μετὰ πολλῶν καὶ ἀγαθῶν πολίτου ὑπὲρ ἐλευθερίας καὶ ἀρετῆς· πολλὴ δ' ἐλπὶς ἔτι λείπεται· καί πως τὶς ἐφορᾷ θεῶν ἡμᾶς ἀγωνιζομένους περὶ τῶν δικαίων.

κη'. Δάκρυα πολλοῖς ἐπῆλθεν, ὦ Ἀρχίδαμε, πρὸς τοὺς λόγους τοῦ ἀνδρός· οὗτος δὲ ἄδακρυς καὶ ἄτεγκτος, ἐγχειρίσας Πελοπίδᾳ τὸν υἱόν, ἐχώρει διὰ θυρῶν, δεξιούμενος ἕκαστον ἡμῶν καὶ παραθαῤῥύνων. Ἔτι δὲ μᾶλλον

D. 1. τούτῳ καλὸν] Sic B. E. Vulgo, τοῦτο καλόν.

bat Pelopidas, non bono uſus conſilio videre nobis, Charon, qui non aliam in domum tranſtuleris filium: quid enim attinet eum hic una nobiſcum deprehenſum periclitari? atque adeo etiamnum ablegandus eſt, ut ſi quid nobis adverſi contingat, generoſus vindex in tyrannos clam educetur. Minime gentium, aiebat Charon, ſed hic manebit, et una vobiſcum in diſcrimine verſabitur: nam ne hunc quidem expedit in poteſtatem hoſtium pervenire. Tu vero, fili, etiam ante ætatem deguſta certamina neceſſaria, et cum multis boniſque civibus pro libertate et virtute periculum adi. Multum quidem adhuc ſpei ſupereſt, ac fortaſſe aliquis nos deus reſpicit decertantes pro juſtitia.

XXVIII. Hæc, Archidame, verba hominis lachrymas multis excuſſerunt. Ipſe nihil lachrymans, nihil emollitus, tradito in manus Pelopidæ filio, per fores exibat, dextram unicuique noſtrum injiciens, et cohortans ad fiduciam. Magis

ἀν ἠκάσω δ' παιδὸς αὐτ' τ φαιδρότητα κ τὸ ἀδεὲς πρὸς τ κίνδυνον, ὥσπερ δ' Νεοπτολέμου, μήτε ὠχριάσαντος, μήτε ἐκπλαγέντος, ἀλλ' ἕλκοντος τὸ ξίφος δ' Πελοπίδου, κ καταμανθάνοντος. Ἐν τούτῳ, Κηφισοδώρῳ Διότονος εἰς τ φίλων, παρῆν πρὸς ἡμᾶς ξίφος ἔχων, κ θώρακα σιδηροῦν ὑποενδεδυμένος· κ πυθόμενος τὴν Χάρωνος ὑπ' Ἀρχίᾳ μετάπεμψιν, ἠτιᾶτο τὴν μέλλησιν ἡμῶν, κ παρώξυνεν ὑπὶ τὰς οἰκίας βαδίζειν· φθήσεσθαι γὰρ ἐμπεσόντας αὐτοῖς· εἰ δὲ μὴ, βέλτιον εἶ) προσελθόντας οἰ ὑπαίθρῳ συμπλέκεσθαι πρὸς ἀλλήλους ἀσυντάκτους κ ἀπροφόδους, ἢ μένειν οἰ οἰκίσκῳ καθειρξαντας αὐτούς, ὥσπερ σμῆνος ἐξαιρησομένους ὑπὸ τ πολεμίων. Ἐπῆγε δὲ κ ὁ μάντις Θεοκρίτος, ὡς τοῦ ἱερῶν σωτηρίων κ καλῶν, κ πρὸς ἀσφάλειαν ἐκβήσειν αὐτοῖς γνησίων.

κθ'. Ὁπλιζομένων δὲ ἡμῶν, κ σωματιζομένων,

D. 11. ἀδαὲς] Bas. Xyl. ἀδεὲς.

E. 9. πρὸς ἀλλήλους] Forte ἄλλους, vel αὐτούς. Modo προσελθόντας B. Vulgo erat προσελθόντας.

etiam pueri ipsius admiratus fuisses alacritatem et confidentiam adversus periculum, Neoptolemi æmulam: non enim expalluit, non pavit, sed gladium Pelopidæ extraxit atque contemplatus est. Interim ad nos venit Diotonus Cephisodori amicus gladium gestans, et loricam ferream indutus: qui cum audiret Charonem ad Archiam esse vocatum, culpabat nostram cunctationem, instigabatque ut ad ædes iremus; fore enim, ut anteverteremus eos subito irruentes: aut, si res secus caderet, præstare sub dio congredi cum hostibus incompositis et palantibus quam in domuncula incluses manere, donec apum examinis instar ab hostibus eximeremur. Sed et Theocritus vates instabat, quod ei sacra salutaria, pulchra, et securitatem spondentia evenissent.

XXIX. Cum jam nos armaremus et componeremus,

αὖθις ἀφικνεῖται Χάρων ἱλαρῷ τῷ προσώπῳ, καὶ μειδιῶν καὶ προσβλέπων εἰς ἡμᾶς, θαρρεῖν ἐκέλευεν, ὡς δεινῶν μηδενὸς ὄντος, ἀλλὰ τῆς πράξεως ὁδῷ βαδιζούσης. Ὁ γὰρ Ἀρχίας, ἔφη, καὶ ὁ Φίλιππος ὡς ἤκουσαν ἥκειν ἐμὲ
596 κεκλημένον, ἤδη βαρεῖς ὑπὸ τῆς μέθης ὄντες, καὶ συνεκλελυμένοι τοῖς σώμασι τὰς ψυχάς, μόλις ἀναστάντες, ἔξω προῆλθον ἐπὶ τὰς θύρας. Εἰπόντος δὲ τοῦ Ἀρχίου, Φυγάδας, ὦ Χάρων, ἀκούομεν ἐν τῇ πόλει κρύπτεσθαι παρεισελθόντας, οὐ μετρίως ἐγὼ ἀναταραχθείς, Πῶς δ', εἶπον, εἶναι λέγονται, καὶ τίνες; Ἀγνοοῦμεν, ὁ Ἀρχίας εἶπε, καί σε τούτου χάριν ἐλθεῖν ἐκελεύσαμεν, εἴ πι τυγχάνοις σαφέστερον ἀκηκοώς. Κἀγὼ μικρόν, ὥσπερ ἐκ πληγῆς ἀναφέρων τὴν διάνοιαν, ἐλογιζόμην λόγον τῇ εἰ τὴν μέθυσιν, οὐ βέβαιον, οὐδὲ ὑπὸ τοῦ
B συνειδότων ἐξενηνέχθαι τὴν πρᾶξιν οὐδενός· ἢ γὰρ ἀγνοεῖν τὴν οἰκίαν αὐτούς, εἴ τις εἰδὼς ἀκριβῶς ἐμήνυεν· ἄλλως δὲ

F. 5. αὖθις] Anon. T. V. Vulgo, αὐτοῖς.
A. 9. ἐκ πληγῆς] Ita Anon. T. V. Vulgo, ἐκπλαγείς.
B. 1. ἢ γὰρ ἀγνοεῖν] Lege, ἢ γὰρ ἂν ἀγνοεῖν.

redit Charon hilari vultu, ac renidens, et in nos intuens, Bono, inquit, este animo: res periculo caret, et succedit probe. Archias enim et Philippus ut audiverunt me vocatum adesse, jam vino graves, et animis juxta ac corporibus dissolutis, ægre surgentes foras ad ostium processerunt. Hic cum dixisset Archias, Audimus, O Charon, exsules in urbem subrepsisse, inque ea occultari: Ego non leviter perturbatus, Ubinam, inquam, esse, et qui dicuntur? Tum Archias, Ignoramus, ait, ideoque te venire jussimus, si quid tu fortasse certius inaudivisses. Ego parumper veluti consternatus animum recolligens, rumorem ratiocinatus sum esse hoc indicium, nihil certi, neque rem ab ullo conscíorum elatam: non enim domum eos ignoraturos fuisse, si quis rem

ὑποψίαν ἢ λόγον ἄσημον ἐν τῇ πόλει περιφερόμενον ἥκειν εἰς ἐκείνους. Εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν ὅτι, Ζῶντος μὲν Ἀνδροκλείδου, πολλάκις ὀπίσαμεν φήμας τοιαύτας, ῥυείσας ἀφανεῖς καὶ λόγους ψευδεῖς ἀνοχλήσαντας ἡμῖν· νυνὶ δέ, ἔφαμεν, οὐδὲν ἀκήκοα τοιοῦτον, ὦ Ἀρχία· σκέψομαι δὲ τὸν λόγον εἰ κελεύεις· κἂν πύθωμαί τι φροντίδος ἄξιον, οὐ λήσει ὑμᾶς. Πάνυ μὲν οὖν, ὁ Φυλλίδας εἶπεν, μηδέν, ὦ Χάρων, ἀδιερεύνητον μηδὲ ἄπυστον ὑπὲρ τούτων ἀπολίπῃς· τί γὰρ κωλύει μηδενὸς κινδυνεύειν, ἀλλὰ πάντα φυλάττεσθαι, καὶ προσέχειν; καλὸν δὲ ἡ προνοια, καὶ τὸ ἀσφαλές. Ἅμα δὲ τὸν Ἀρχίαν ὑπολαβὼν, ἀπῆγεν εἰς τὸν οἶκον, ἐν ᾧ πίνοντες τυγχάνουσιν. Ἀλλὰ μὴ μέλλωμεν, ἄνδρες, ἔφη, προσευξάμενοι δὲ τοῖς θεοῖς ἐξίωμεν. Ταῦτα τοῦ Χάρωνος εἰπόντος, εὐχόμεθα τοῖς θεοῖς, καὶ προσκαλεσάμενοι ἀλλήλους.

λ'. Ὥρα μὲν οὖν ἣν καθ' ἣν ἄνθρωποι μάλιστα

B. 10. ἄπυστον] Ita E. Xyl. Vulgo, ἄπιστον.

compertam detuliſſet: ſed alias ſuſpicionem aut obſcurum rumorem urbem pervagatum ad eos perveniſſe. Dixi ergo Archiæ, Vivente quidem Androclida ſæpenumero memini tales rumores inanes et falſos ſermones nobis obturbaſſe: nunc autem nihil tale audivi, Archia: tamen, ſi jubes, inquiram, ac ſi quid dignum cura comperero, non patiar id a vobis ignorari. Plane, aiebat Phyllidas, nihil, O Charon, hac de re non veſtigatum et inquiſitum relinque: quid enim obſtat, quin nihil contemnamus, ſed omnia caveamus et obſervemus? expedit prudentes eſſe et tutos. Simulque Archiam apprehenſum in conclave ubi potabant reduxit. Proinde, viri, ne ceſſemus, ſed deos comprecati exeamus. Hæc locuto Charone, diis vota fecimus, et invicem nos cohortati ſumus.

XXX. Hora erat ea, qua

περὶ δεῖπνόν εἰσι· τὸ δὲ πνεῦμα μᾶλλον ὀπτεῖνον ἤδη νιφετὸν ὑπεκίνει ψεκάδι λεπτῇ μεμιγμένον· ὥστε πολλὴν ἐρημίαν εἶναι διὰ τῶν στενωπῶν διεξιοῦσιν. Οἱ μὲν οὖν ἐπὶ Λεοντίδην καὶ τὸν Ὑπάτην ταχθέντες ἐγγὺς ἀλλήλων οἰκοῦντας, ἐν ἱματίοις ἀξήσαν, ἔχοντες οὐδὲν ἕτερον τῶν ὅπλων ἢ μάχαιραν ἕκαστος· οἱ δὲ τούτοις ἰὼν καὶ Πελοπίδας, καὶ Δαμοκλείδας, καὶ Κηφισόδωρος. Χάρων δὲ καὶ Μέλων, καὶ οἱ μετ' αὐτῶν ὀπτίδεσθαι τοῖς περὶ Ἀρχίαν μέλλοντες, ἡμιθοράκια ἐνδεδυμένοι, καὶ στεφάνους δασεῖς ἔχοντες, οἱ μὲν ἐλάτης, οἱ δὲ πεύκης, ἔνιοι δὲ καὶ χιτῶνια τῶν γυναικῶν ἀμπεχόμενοι, μεθύοντας ἐπομωμυμένοι κώμῳ χρωμένους μετὰ γυναικῶν. Ἡ δὲ χεὶρων, ὦ Ἀρχίδαμε, τύχη καὶ τὰς τῶν πολεμίων μαλακίας καὶ ἀγνοίας ταῖς ἡμετέραις ἐπανισοῦσα τόλμαις καὶ παρασκευαῖς, καὶ καθάπαξ δρᾶμα τὴν περαίωσιν ἡμῶν ἀπ' ἀρχῆς ἐπισκίλλουσα κινδυνώδεσιν ἐπεισοδίοις εἰς αὐτὸ συνέδραμε τὸ ἔργον,

C. 10. ὑπεκίνει] Sic B. E. Vulgo, ὑπερίνει.
C. 12. Ὑπάτην—οἰκοῦντας] Sumſi a Xyl. quando et conſentit Plutarch. in Pelopid. p. 283. C. Vulgo, Ὑπατῖνον—οἰκοῦντες.

maxime homines cœnæ vacant: et ventus ſeſe intendens nivem tenuis pluviæ guttulis permixtam edebat: itaque magna ſolitudo paſſim erat nobis per vicos euntibus. Qui in Leontidam et Hypatem, horum enim ædes erant vicinæ, mittebantur, tunicati ibant, nihil armorum præter gladios ſecum gerentes: erant in his Damoclidas, Pelopidas, et Cephiſodorus. Charon autem, Melon, et qui cum iis adorturi Archiam erant, ſemithoraces induti, coronas geſtabant denſas, abiegnas alii, alii piceas, quidam et muliebribus induti amiculis, et ebrios ſimulantes qui cum mulieribus comeſſatum irent. At enim Fortuna maligna, Archidame, hoſtium mollitiem et ignorantiam noſtræ exæquans audaciæ atque induſtriæ, actionemque noſtram ludi in morem ſcenici jam inde ab initio periculoſis varians accidentibus, in ipſum rei gerendæ articulum præcipitem et ſummo

ὀξὺ ἐπιφέρουσα, καὶ δεινὸν ἀνελπίστου συμπτώσεως ἀγῶνα. Τοῦ γὰρ Χάρωνος, ὡς ἐπέστη τοῖς περὶ Ἀρχίαν καὶ Φίλιππον, ἀναχωρήσαντος οἴκαδε, καὶ διασκοπτομένου ἡμᾶς ἐπὶ τῷ πράξει, ἦκεν αὐθένδε παρ' ὑμῶν ἐπιστολὴ παρ' Ἀρχίου τοῦ ἱερέως πρὸς Ἀρχίαν ἐκεῖνον, ὄντα φίλον αὐτῷ καὶ ξένον, ὡς ἔοικεν, ἐξαγγέλλουσα τῷ κηδεδόν καὶ τῷ ἐπιστολῷ τὸ φυγάδων, καὶ τὰ οἰκίαν εἰς ἣν F προεληλύθησαν, καὶ τοὺς συμπράττοντας αὐτοῖς. Ἤδη δὲ καὶ τῇ μέθῃ κατακεκλασμένος ὁ Ἀρχίας, καὶ τῇ προσδοκίᾳ τῆς γυναικῶν ἀνεπίοημένος, ἐδέξατο μὲν τὴν ἐπιστολήν, τοῦ δὲ γραμματοφόρου φήσαντος, ὑπὲρ τῆς ἀποδιδόσεως αὐτῷ γεγράφθαι, Τὰ ἀποδόσια τείνειν εἰς αὔριον, ἔφη. Καὶ τῷ μὲν ἐπιστολὴν ὑπέθηκεν ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον· αἰτήσας δὲ ποτήριον, ἐκέλευσεν ἐγχεῖν, καὶ τὸν Φυλλίδαν ἐξέπεμπε συνεχῶς ἐπὶ θύρας σκεπτόμενον εἰ τὰ γύναια προΐσοιτο.

E. 3. ἐνέπεσε] Puto legendum, *ἐνέπαισε* vel *ἐνέπαιξε*. Reiſk. *ἐνέπεσε τὰς περὶ Ἀρχίαν—*.

F. 3. καὶ τῇ προσδοκίᾳ] Sic Anon. T. V. Vulgo, κἀν τῇ προσδοκίᾳ.

F. 10. πρόσοιτο] Sic B. E. Vulgo, προΐοιτο.

cum diſcrimine conjunctum noſtro caſum intulit. Cum enim Charon ab Archia et Philippo domum reverſus nos ad facinus inſtrueret: ecce tibi venit Athenis epiſtola ab Archia ſacerdote ad Archiam tyrannum amicum, ut appareret, hoſpitemque ejus, reditum exſulum, et inſidias, et domum quam ſubiiſſent, et nomina adjutorum nuncians. Sed Archias jam vino fractus, et mulierum exſpectatione dementatus, acceptam epiſtolam, cum tabellarius de rebus ſeriis ſcriptam diceret, *In craſtinum ergo ſeria*, inquiens, pulvinari ſubjecit, poculumque popoſcit, et infundere juſſit: crebro interim Phyllidam ad fores mittens ſpeculatum an mulieres accederent.

λά. Τοιαύτης δὲ τὸν πότον ἐλπίδος ἀμφαυδαγωγησάσης, παρεμίξαντες ἡμεῖς καὶ ἀφ' ὧν οἰκετῶν εὐθὺς ὠσάμενοι παῖς τὸν ἀνδρῶνα, μικρὸν ἐπὶ ταῖς θύ-
597 ραις ἔστημεν, ἐφορῶντες τῶν κατακειμένων ἕκαστον. Ἡ μὲν οὖν τῶν στεφάνων καὶ τῆς ἐσθῆτος ὄψις παραλογιζομένη τὴν ὑποδημάων ἡμῶν, σιγὴν ἐποίησεν· ἐπεὶ δὲ παῖς ὁ Μέλων ὥρμησε μέσος, τὴν χεῖρα τῇ λαβῇ τοῦ ξίφους ὑποβαλλικώς, Καβίριχος ὁ κυάμιος ἄρχων τοῦ βαλλίονος αὐτὸν παραπορδόμενον ἀντιπαίσας, ἀνεβόησεν, Οὐ Μέλων οὗτος, ὦ Φυλλίδα; Τότε μὲν οὖν ἐξέκρουσε τὸν ὑποβολέα ἅμα τὸ ξίφος ἀνέλκων· ἀμυνόμενον δὲ χαλεπῶς τὸν Ἀρχίαν ὑποδραμὼν οὐκ ἀνῆκε πάσων, ἕως ἀπέκτεινε. Τὸν δὲ Φίλιππον ἔτρωσε μὲν Χάρων παρὰ τὴν τράχηλον· ἀμυνόμενον δὲ τοῖς παρακειμένοις σκεύ-
B εσιν, ὁ Λυσίθεος ἀπὸ τῆς κλίνης χαμαὶ καταβαλὼν ἀνεῖλε. Τὸν δὲ Καβίριχον ἡμεῖς κατεφρονοῦμεν, ἀξιώ-

F. 11. πότον] Revocavi ex B. E. Ald. Baſ. Xyl. Vulgo, πόθον.
A. 7. ὦ Φυλλίδα] Sic B. E. Baſ. Xyl. Vulgo, τῷ Φυλλίδᾳ.
A. 8. ὑποβολέα] Legendum, ὑποβολῆα, ut Reiſk.

XXXI. Hac ſpe convivium producente, ſupervenimus nos, et recta per famulos perrumpentes ad virorum conclave acceſſimus, paululumque ad fores ſubſtitimus, ſingulos accumbentium contemplantes. Cæterum coronarum et veſtium conſpectus decipiens adverſarios, ſilentium fecit. Ut vero primus Melon per medium ſeſe intulit manu capulo enſis admota, Cabirichus fabarum ſorte archon (magiſtratus id genus) creatus, prætereuntem brachio apprehendit, et exclamavit, Nonne hic eſt Melon, Phyllida? Hujus itaque Melon excuſſit manum, ſtrictoque gladio in Archiam ægre aſſurgentem irruens, non ante finem feriendi fecit quam necavit. Philippum Charon in collum vulneravit: et poculis adjacentibus ſe defendere aggreſſum, Lyſitheus a lecto in terram deturbans interfecit. Nos autem Cabirichum de-

τες μὴ τοῖς τυράννοις βοηθεῖν, ἀλλὰ τὴν πατρίδα συνελευθεροῦν, ἱερὸν ὄντα, καὶ τοῖς θεοῖς καθωσιωμένον ὑπὲρ αὐτῆς. Ὡς δὲ καὶ περὶ τὸν οἶνον οὐκ ἄν εὐπαρακόμιστος τῷ λογισμῷ πρὸς τὸ συμφέρον, ἀλλὰ μετέωρος καὶ ταραγμένος ἀνίστατο, καὶ τὸ δόρυ προσεβάλλετο κατ' ἀγχμήν, ὅπερ ἐξ ἔθους ἀεὶ φορεῖσιν οἱ παρ' ἡμῖν ἄρχοντες· ἐγὼ μὲν οὖν μέσου βαλὼν τὸ δόρυ καὶ μετεωρίσας ὑπὲρ κεφαλῆς, ἐβόων ἀφεῖναι, καὶ σώζειν ἑαυτόν, εἰ δὲ μή, πεπλήξεσθαι· Θεόπομπος δὲ παρελάσας οὐκ δεξιᾶς, καὶ ξίφει παίσας αὐτόν, Ἔνθα, ἔφη, κεῖσο μετὰ τῶν οὓς ὑπολάκτιζες, μὴ γὰρ ἐλευθέροις στεφανώσαιο ταῖς Θήβαις, μηδὲ θύσας ἐπὶ τοῖς θεοῖς, ἐφ' ὧν κατηράσω πολλὰ τῇ πατρίδι πολλάκις ὑπὲρ τῶν πολεμίων εὐχόμενος. Πεσόντος δὲ τοῦ Καβιρίχου, τὸ μὲν ἱερὸν δόρυ Θεόκριτος παρὼν ἀνήρπασεν οὐκ τοῦ φόνου· τῶν δὲ θεραπόντων ὀλίγους τολμήσαντας ἀμύνασθαι διεφθείραμεν ἡμεῖς· τοὺς

B. 11. Θεόπομπος] Ita Xyl. et ſupra 594. D. item Vit. Pelopid. p. 281. C. Vulgo, Θεῖπος.

mitigabamus, orantes ne tyrannis vellet opitulari, ſed patriæ liberandæ adjumento eſſe, homo ſacer, et diis propter eam conſecratus. Cum autem ob merum non facile in mentem ei veniret quid utile eſſet, et dubius animi ſurgeret perturbatuſque, atque haſtæ, quam pro more gerunt ſemper apud nos archontes, cuſpidem objiceret; ego mediam arripui et ſupra caput elevavi, clamans ut dimitteret, ſuæque ſaluti conſuleret, alias percuſſum iri: Theopompus autem a dextra adſtans, gladio eum feriit: et, Hic, inquit, jace cum iis, quibus adulatus es, non enim tu liberatis Thebis coronam geres, neque porro diis ſacrificabis, a quibus patriæ ſæpenumero mala es imprecatus pro hoſtibus vota faciens. Occiſo Cabiricho, Theocritus, qui una nobiſcum aderat, ſacram haſtam ſtatim e cæde rapuit: famulorum paucos reſiſtere aggreſſos nos interfecimus: eos qui ſe conti-

δὲ ἡσυχίαν ἄγοντας, εἰς τὸν ἀνδρῶνα κατεκλείσαμεν, οὐ βουλόμενοι σφαπεσόντας ἐξαγγεῖλαι τὰ πεπραγμένα, πρὶν εἰδέναι καὶ τὰ τῶν ἑταίρων εἰ καλῶς κεχώρηκεν.

λβ'. Ἐπεχείρησε δὲ καὶκεῖνα τοῦτον τὸν τρόπον. Ἐκολῶν οἱ περὶ Πελοπίδαν τοῦ Λεοντίδου τὴν αὐλειον, ἡσυχῆ προσελθόντες, καὶ πρὸς τὸν ὑπακούσαντα τοῦ οἰκέτου, ἔφασαν ἥκειν Ἀθήνηθεν γράμματα Λεοντίδῃ παρὰ Καλλιστράτου κομίζοντες. Ὡς δὲ ἀπαγγείλας ὁ κελευσθεὶς ἀνοῖξαι, τὸν μοχλὸν ἀφεῖλε, καὶ μικρὸν ἐνέδωκε τῇ θύρᾳ, ἐμπεσόντες ἀθρόοι καὶ ἀνατρέψαντες τὸν ἄνθρωπον, ἔιεντο δρόμῳ διὰ τῆς αὐλῆς ὅπῃ τὸν θάλαμον. Ὁ δὲ εὐθὺς ὅπῃ τὴν ἀλήθειαν ἐξενεχθεὶς τῇ ὑπονοίᾳ, καὶ ἀσασάμενος τὸ ἐγχειρίδιον, ὥρμησε πρὸς ἄμυναν, ἄδικος μὲν ἀνὴρ καὶ τυραννικὸς, εὔρωστος δὲ τὴν ψυχὴν, καὶ τὴν χεῖρα ῥαιμαλέος· οὐ μὴν ἔγνω γε τὸν λύχνον καταβαλεῖν, καὶ διὰ σκότους συμμίξαι τοῖς ὑπεροφομένοις, ἀλλ' ὡς φανὴ καθορώμενος ὑπὸ τούτων ἅμα τῇ θύρᾳ

D. 1. ἑταίρων] Ita Leonic. Schott. Anon. T. V. Vulgo, ἑτέρων.

nebant, in conclave incluſimus; quod nollemus eos dilapſos rem actam enunciare antequam ſciremus an reliquis etiam ſociis res ſucceſſiſſet.

XXXII. Ii vero ſic egerunt. Pulſavere qui erant cum Pelopida januam Leontidæ, ad quam tacite acceſſerant: et famulo qui exaudiverat eos, dixerunt, venire ſe Athenis, Leontidæ litteras a Calliſtrato adferentes: is ubi renunciavit, juſſuſque aperire amovit repagulum, paululumque fores aperuit; confertim irruerunt, ſubverſoque homine per aulam ad cubile accurrerunt. Leontidas vero confeſtim id quod res erat ſuſpicatus, ſtricto pugione erupit ad vim profligandam, vir ſane injuſtus et tyrannicus, ſed animi corporiſque robore præditus. Non tamen ſenſit ſibi lucernam eſſe ſubvertendam, et per tenebras cum irruentibus depugnandum; itaque in luce a nobis conſpectus, ſimul atque fores aperuit, Cephiſo-

ἀνοιγομένης, παίει τὸν Κηφισόδωρον εἰς τὸν λαιμόν· καὶ δευτέρῳ τῷ Πελοπίδᾳ συμπεσών, μέγα βοῶν ἀνεκαλεῖτο τοὺς θεράποντας. Ἀλλ' ἐκείνους μὲν οἱ περὶ τὸν Σαμίδαν ἀνείργον, οὐ βουλομένους εἰς χεῖρας ἐλθεῖν ἀνδράσιν ὑπερφανεστάτοις τῶν πολιτῶν, καὶ χρῆν ἀλκιμωτάτοις· ἀγὼν δὲ ἦν τῷ Πελοπίδᾳ πρὸς τὸν Λεοντίδην, καὶ παροξυσμὸς ἐν ταῖς θύραις τῆς θαλάμου πε- F
ναῖς ὄσαις, καὶ τοῦ Κηφισοδώρου πεπτωκότος ἐν μέσοις αὐτοῖς, καὶ θνήσκοντος, ὥστε μὴ δύνασθαι τοὺς ἄλλους βοηθεῖν. Τέλος δ' ὁ ἡμέτερος λαβὼν μὲν εἰς τὴν κεφαλὴν οὐ μέγα τραῦμα, δοὺς δὲ πολλά, καταβαλὼν τὸν Λεοντίδην, ἐπέσφαξε θερμῷ Κηφισοδώρῳ. Καὶ δὴ εἶδε πίπτοντα τὸν ἐχθρὸν ὁ ἀνὴρ, καὶ τῷ Πελοπίδᾳ τὴν δεξιὰν ἐνέβαλε· καὶ τοὺς ἄλλους ἀσπασάμενος ἅμα ἴλεως ἐξέπνευσε. Γενόμενοι δὲ ἀπὸ τούτων, ὅτι τὴν Ὑπάτην τρέπονται, καὶ τὰς θύρας ὁμοίως αὐτοῖς ἀνοιχθείσας φεύγοντα Ὑπάτην ὑπὲρ τέγους τινὸς εἰς τοὺς γείτονας ἀποσφάττουσιν.

F. 11. Ὑπάτην] Ita bis dedi, Xylandrum ſecutus. Vide ſupra p. 596, C. Vulgo, Ἱππάτην.

dorum in ilia ferit, moxque cum Pelopida congreſſus, ſervos magno clamore invocat. Hos autem Samidas et qui cum ipſo erant repreſſerunt, non auſos manum conſerere cum nobiliſſimis et fortiſſimis civium. Digladiabatur in janua cubilis cum Leontida Pelopidas acriter, quæ arcta erat, et jacebat in medio Cephiſodorus animam agens, ita ut reliqui opem ferre Pelopidæ non poſſent. Tandem noſter in caput accepto non magno vulnere, multis illatis dejecit Leontidam, ſupraque calentem etiamnum Cephiſodorum jugulavit. Vidit enim cadere hoſtem Cephiſodorus, et Pelopidæ dextram injecit, reliquiſque conſalutatis placide ſimul exſpiravit. Hoc confecto ad Hypaten contendunt, foribuſque eodem ipſis pacto apertis, Hypaten per tectum quoddam ad vicinos fugientem obtruncant.

λγ'. Ἐκεῖθεν δὲ πρὸς ἡμᾶς ἠπείγοντο, καὶ συμβάλλουσιν ἡμῖν ἔξωθεν πρὸ τοῦ πολύστυλον. Ἀσπασάμενοι δὲ ἀλλήλους, καὶ συλλαλήσαντες, ἐχωροῦμεν ὅπῃ τὸ δεσμωτήριον· ἐκκαλέσας *ὅπῃ τὴν εἱρκτῆς ὁ Φυλλίδας, Ἀρχίας, ἔφη, καὶ Φίλιππος κελεύουσί σε ταχέως ἄγειν ἐπ' αὐτοὺς Ἀμφίθεον. Ὁ δὲ ὁρῶν καὶ τὴν ὥρας τε ἀτοπίαν, καὶ ὃ μὴ καθεστηκότα λαλεῖν αὐτὸν τὸν Φυλλίδαν, ἀλλὰ θερμὸν ὄντα τῷ ἀγῶνι καὶ μετέωρον, ὑπειδόμενος τὸ πάλαισμα, Πότε, ἔλεγεν, ὦ Φυλλίδα, τηνικαῦτα μετεπέμψαντο δεσμώτην οἱ πο-
Β λέμαρχοι; πότε δὲ σῷ σοῦ; τί δὲ κομίζεις σύμβολον; Ἅμα δὲ τῷ λόγῳ ξυστὸν ἱππικὸν ἔχων δύπτε τὸν πλευρῶν, καὶ κατέβαλε πονηρὸν ἄνθρωπον, ᾧ καὶ μεθ' ἡμέραν ἐπενέβησαν καὶ προσέπτυσαν οὐκ ὀλίγαι γυναῖκες. Ἡμεῖς δὲ τὰς θύρας τῆς εἱρκτῆς καταλύσαντες ἐκαλοῦμεν ὀνομαστί, πρῶτον μὲν τὸν Ἀμφίθεον, εἶτα

A. 2. τὸν πολύστυλον] Sic B. E. Vulgo, τὸν πολύστυλον.
A. 4. ἐκκαλέσας * ὅπῃ] Facilis ad ſupplendum defectus, ἐκκαλέσας δὲ τὸν ὅπῃ. Sic Exempl. Turneb.
A. 5. κελεύουσί] Ita ſcripſi. Omnes libri κελεύσουσι.

XXXIII. Inde ad nos properant, foriſque apud Polyſtylum conveniunt. Hic mutuo dicta ſalute de rebus collocuti, ad carcerem contendimus. Tum Phyllidas carceris præfectum evocans, Archias, inquit, et Philippus jubent te continuo Amphitheum ad ipſos ducere. Ille vero et temporis abſurditatem conſiderans, et Phyllidam parum compoſite loqui animadvertens, utpote adhuc calentem a certamine et æſtuantem, ſuſpicatus fraudem, Quando, inquit, O Phyllida, polemarchi hoc temporis ad ſe captivum vocaverunt? quando per te? quam adfers teſſeram? Loquentis adhuc latus Phyllidas conto equeſtri, quem gerebat, trajecit, improbumque hominem proſtravit, quem etiam interdiu calcaverunt et conſpuerunt haud paucæ mulieres. Nos foribus carceris diffiſſis nominatim evocavimus, primum Amphitheum, deinde reliquos, ut quiſque cuique

τῶν ἄλλων τροπὸς ὃν ἕκαστος ὑπετυθείως εἶχεν. Οἱ δὲ τῇ φωνῇ γνωρίζοντες ἀπεπήδων ἐκ τῶν χαμευνῶν ἅσμενοι τὰς ἀλύσεις ἐφέλκοντες· οἱ δὲ τὰς πόδας ἐν τῷ ξύλῳ δεδεμένοι τὰς χεῖρας ὀρέγοντες ἐβόων, δεόμενοι μὴ ἀπολειφθῆναι. Λυομένων δὲ τούτων, ἤδη πολλοὶ τροσεφέροντο τῶν ἐγγὺς οἰκούντων, αἰσθανόμενοι τὰ τραττόμενα καὶ χαίροντες. Αἱ δὲ γυναῖκες, ὡς ἑκάστη τὸν τοῦ τροσήκοντος ἔκυσεν, οὐκ ἐμμένουσαι τοῖς Βοιωτῶν ἤθεσιν, ἐξέτρεχον τροὺς ἀλλήλας, καὶ διεπυνθάνοντο τροῦ τῶν ἀπαντώντων· αἱ δὲ ἀνευροῦσαι πατέρας ἢ ἄνδρας αὐτῶν, ἠκολούθουν· οὐδεὶς δὲ ἐκώλυε· ῥοπὴ γὰρ ἦν μεγάλη τροὺς τὰς ἐντυγχάνουσας, ὁ παρ' αὐτῶν ἔλεος, καὶ δάκρυα καὶ δέησις σωφρόνων γυναικῶν.

λδ'. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν τραγμάτων ὄντων, πυθόμενος τὸν Ἐπαμεινώνδαν ἐγὼ καὶ τὸν Γοργίδαν ἤδη μετὰ τῶν

B. 8. ἀπεπήδων] Forte ἀνεπήδων.
C. 1. τὰ πραττόμενα] τὰ vulgo deeſt, aſſumſi ex B.
C. 3. ἤδεσιν] Præſtat εἴδεσιν.
C. 6. ῥοπὴ—γυναικῶν] Sanum: modo accipiatur, ut verti.

notus aut neceſſarius erat, captivos. Qui voce agnita læti e ſtratis in quibus humi procumbebant ſe proripuere, catenas ſecum trahentes: quibus vero pedes in ligno erant incluſi, ii manus intendentes obſecrabant ne relinquerentur. His ſolutis, jam multi in vicinia habitantium accurrebant, ſentientes quid actum eſſet, et gaudentes. Mulieres quoque, ut quæque e ſuis audivit, non ſervato Bœotico more una ad aliam excurrerunt, et quid rei eſſet ex obviis quæſiverunt: aliæ patres aut maritos ſuos reperientes, ſecutæ ſunt. Neque prohibebat quiſquam: multum enim ad obviorum veniam impetrandam cum ipſorum commiſeratio valebat, tum lachrymæ, et obſecrationes caſtarum mulierum.

XXXIV. Hoc modo rebus habentibus, ego audiens Epaminondam et Gorgidam

D φίλων συναθροίζεσθαι περὶ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἱερὸν, ἐπορρώμουν πρὸς αὐτούς· ἦκον δὲ πολλοὶ καὶ ἀγαθοὶ τῶν πολιτῶν ὁμοῦ, καὶ συνέρρεον ἀεὶ πλείονες. Ὡς δὲ ἀπήγγελλα καθ' ἕκαστον αὐτοῖς τὰ πεπραγμένα, καὶ παρεκάλουν βοηθεῖν ἐλθόντας εἰς τὴν ἀγορὰν, ἅμα πάντες εὐθὺς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἐκήρυττον τοὺς πολίτας· τοῖς δὲ τότε ὄχλοις τῶν συνισταμένων ὅπλα παρεῖχον αἱ θ' ἑστίαι πλήρεις ὄσαι παντοδαπῶν λαφύρων, καὶ τὰ τῶν ἐγγὺς οἰκούντων ἐργαστήρια μαχαιροποιῶν. Ἦκε δὲ καὶ Ἱπποσθενείδας μετὰ τῶν φίλων καὶ οἰκετῶν τὰς ὑπαθηναιώδας, καὶ τύχῃ πρὸς τὰ Ἡράκλεια σαλπιγκτὰς παραλαμ-
E βάνων· εὐθέως δὲ, οἱ μὲν ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς ἐσήμηνον, οἱ δὲ κατ' ἄλλους τόπους, πανταχόθεν ἐκταράττοντες τοὺς ὑπεναντίους, ὡς πάντων ἀφεστώτων, οἱ μὲν καὶ καπνίζοντες * τὴν Καδμείαν ἔφευγον· ὑπασπασάμενοι καὶ τοὺς κρείττους

D. 7. αἵ θ' ἑστίαι] Potius αἵ τε ςεαὶ, ut T. et ipſe Plut. Pelopid. p. 284. A.

D. 10. φίλων καὶ οἰκετῶν] Haud ſcio an corrigendum ſit, φίλων καὶ οἰκείων.

E. 3. οἱ μὲν καπνίζοντες * τὴν Καδμείαν] Lego οἱ δὲ καπνίζοντες αὐτοὺς ἐφύσων, ἕως ἐπὶ τὴν Καδμείαν ἔφευγον—.

jam cum amicis congregari ad Minervæ, ad eos me contuli. Veniebant autem multi confertim et boni cives, ac ſubinde plures confluebant. Itaque cum illis ordine ſingula uti geſta erant narravi, hortatuſque ſum ut in forum progreſſi patriæ opitularentur; ſimul omnes cives ad libertatem publico præconio vocavimus. Turbæ coëunti arma ſuppeditabant cum ædes omnis generis ſpoliorum plenæ, tum tabernæ fabrorum gladiariorum vicinæ. Venit etiam Hippoſthenidas cum amicis et ſervis, adſcitis qui tum forte ad Herculis feſtum advenerant Thebas tubicinibus. Statim vero alii e foro ſignum cecinerunt, alii aliunde, undique adverſariis terrorem objicientes; ita ut omnibus deſiſtentibus, aliis etiam fumum edentibus ad Cadmeam fugerent, ſecum trahentes etiam hos qui meli-

λεγομένους, εἰωθότας δὲ περὶ τὴν ἀκραν κάτω νυκτερεύειν· οἱ δὲ ἄνω, τούτων μὲν ἀτάκτως καὶ θορυβημένως ἀπιχομένων, ἡμᾶς δὲ περὶ τὸν ἀγορᾶν ἀφορῶντας ἡσθενὲς μέρους ἡσυχάζοντος, ἀλλὰ πανταχόθεν φόφων καὶ θορύβων ἀναφερομένων, καταβαίνειν μὲν οὐ διενοοῦντο, καίπερ περὶ πεντακισχιλίους τὸ πλῆθος ὄντες· ἐκπεπληγμένοι δὲ F τὸν κίνδυνον ἄλλως περιφασίζοντο Λυσανορίδαν· ὑπομένειν γὰρ * ἡ τῆς ἡμέρας ἐκείνης· διὸ καὶ τοῦτον μὲν ὕστερον, ὡς πυθανόμεθα, χρήμασιν οὐκ ὀλίγοις ἐζημίωσαν τῶν Λακεδαιμονίων οἱ γέροντες· Ἑρμιππίδαν δὲ καὶ Ἄρκεσον ἀπέκτειναν εὐθὺς ἐν Κορίνθῳ λαβόντες, τὴν δὲ Καδμείαν ἐπὶ συνθήκαις ὑποδεξάμενοι ἡμῖν, ἀπήλλαττον μετὰ τῶν στρατιωτῶν.

E. 5. κάτω] Sic Anon. T. V. Vulgo, καὶ τῶ.

F. 2. Λυσανορίδαν—στρατιωτῶν] Verba illa οὐκ ὀλίγοις—Ἄρκεσον, vulgo deſiderata, ſumſi ex B. E. Reſtat lacuna παραμένειν γὰρ * ἡ τῆς ἡμέρας: quam nemo facile ita expleat, quin totius loci ordo præpoſterus maneat. Equidem hanc adhuc teneo collocationem ut verisimilem: — Λυσανορίδαν παραμένειν ὑπανέξοντα· ἡμῶν δὲ πρατηρῶς αὐτὰς πολιαμένων διὰ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, τέλος τὴν Καδμείαν ὑπόσπονδον παραδιδόντες ἡμῖν ἀπηλλάττοντο μετὰ τῶν στρατιωτῶν. Διὸ καὶ τοῦτον μὲν ὕστερον, ὡς πυθανόμεθα, χρήμασιν οὐκ ὀλίγοις ἐζημίωσαν τῶν Λακεδαιμονίων οἱ γέροντες. Ἑρμιππίδαν δὲ καὶ Ἄρκεσον ἀπέκτειναν εὐθὺς ἐν Κορίνθῳ λαβόντες. Verſionem non huic emendationi, ſed contextui accommodavi.

ores dicuntur, ſolitos circa arcem infra pernoctare. Qui arcem ſupra tenebant, his incompoſite et trepide accurrentibus, cum nos in foro viderent nullibi quieſcere, undique tumultus et ſtrepitus edi, de deſcendendo nullum iniverunt conſilium, quanquam erant numero ad quinquies mille: ſed metu periculi ſe continentes, Lyſanoridæ reditum ſe exſpectare prætexebant. Itaque hunc Spartani poſtea, ut audimus, magna pecunia multaverunt: Hermippidum et Arceſum Corinthi adepti ſtatim interfecerunt. Cadmeam autem nobis certo pacto inito reddiderunt, et præſidium abduxerunt.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΦΥΓΗΣ

599

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΦΥΓΗΣ.

PLUTARCHI

DE

EXILIO.

α'. ΤΩΝ λόγων ἀρίστη ἡ βεβαιοτάτη, ὥσπερ τῶν φίλων, φασὶν εἶ) τὴν σὺν ταῖς συμφοραῖς παρ-
ὖσαν ὠφελίμως καὶ βοηθοῦσαν. Ἐπεὶ καὶ παρεισί γε πολ-
Β λοὶ καὶ προσαμφιλέγονται τοῖς ἐπταικόσιν, ἀλλὰ ἀχρήστως, μᾶλλον δὲ βλαβερῶς· καθάπερ ἀκόλυμβοι νηχο-
μένοις ὑπ' χειροῦντες βοηθεῖν, περιπλεκόμενοι καὶ συγκα-

B. 3. *συγκαταδύοντες*] G. *συγκαταδύοντες*. Forte corrigendum, *συγκαταδύντες*.

I. QUOD de amicis dicitur, idem etiam de oratione recte uſurpatur, eam eſſe optimam atque fidiſſimam, quæ rebus adverſis utiliter adeſt, auxiliumque ſuggerit. Nam multi eſſe præſto ſolent calamitate aliqua ictis, cumque his colloqui, ſed inutiliter, atque adeo damnoſe: ſicut natare neſcientes, dum in aquis demergi incipientibus conantur opem ferre, iiſque complexu nectuntur, una e-

ταδύνοντες. Δεῖ δὲ τὸν φίλον καὶ τοὺς βοηθούντων λόγον, παρηγορίαν ἢ μὴ συμπαθείαν τοῦ λυπουμένου· ὁ γὰρ συνδακρύοντων καὶ συνεπιθρηνούντων, ὥσπερ χορῶν τραγικῶν, ἐν τοῖς ἀβελτέροις, χρείαν ἔχομεν, ἀλλὰ παρρησιαζομένων, καὶ διδασκόντων ὅτι τὸ λυπεῖσθαι καὶ τὸ ταπεινοῦν ἑαυτὸν, ὅτι παντὶ μὲν ἄχρηστόν ἐστι καὶ γνόμενον κενῶς καὶ ἀνοήτως, ὅπου δ' αὐτὰ τὰ πράγματα διδόασιν ὑπὸ τοῦ λόγου ψηλαφηθέντα καὶ ἀναλυφθέντα πρὸς ἑαυτὸν εἰπεῖν, c

Οὐδὲν πέπονθας δεινὸν, ἂν μὴ προσποιῇ,

κομιδῇ γελοῖόν ἐστι, μὴ τῆς σαρκὸς πυνθάνεσθαι τί πέπονθε, μηδὲ τῆς ψυχῆς εἰ ἄρα τὸ σύμπτωμα τοῦτο χείρων γέγονεν, ἀλλὰ τοῖς ἔξωθεν συναχθομένοις καὶ συναγανακτοῦσι, διδασκάλοις χρῆσθαι τῆς λύπης.

β'. Ὅθεν αὐτοὶ καθ' αὑτοὺς γινόμενοι περὶ τῶν συμπτωμάτων ὥσπερ φορτίων ἐκάστου τὸν θυμὸν ἐξετάζομεν. Τὸ μὲν γὰρ σῶμα πιέζεται τῷ τοῦ βαρύνοντος

C. 10. Θυμὸν ἐξετάζομεν] Forte, σταθμὸν ἐξετάζομεν.

tiam infra aquas deferuntur. Oportet autem ei qui in dolore eſt, orationem ab amicis adhiberi, non quæ aſſentetur, ſed quæ conſoletur. Quippe in rebus adverſis non opus nobis eſt qui una nobiſcum tragici in modum chori plorent atque lamententur, ſed qui libere nos moneant, doceantque nos, quod cum alias dolori indulgere, et animo concidere inutile ſit atque futile et fatuum, tum, ubi res ipſæ ratione tractatæ atque ante oculos expoſitæ monent te ſic teipſum debere compellare,

Non facta tibi eſt, ſi diſſimules, injuria

nimis quam ridiculum eſt non carnem interrogare aliquidne ei acciderit, non animum an iſte eum caſus deteriorem fecerit, ſed foris nobiſcum dolentibus atque indignantibus magiſtris lugendi uti.

II. Itaque ipſi cum ſoli ſumus, calamitatum tanquam onerum pondera examinemus cum animo noſtro. Nam corpus premitur mole impo-

D ἄχθει, ἡ δὲ ψυχὴ τοῖς πρέγμασι πολλάκις τὸ βάρος ἐξ αὐτῆς προσίθησιν. Ὁ λίθος φύσει σκληρός, ὁ χρύσαλλος φύσει ψυχρός ἐστιν, οὐκ ἔξωθεν ἐκεῖ ταύτας τὰς ἀντιτυπίας ἐπιφέροντες καὶ τὰς πήξεις· φυγὰς δὲ καὶ ἀδοξίας καὶ τιμῶν ἀποβολὰς, ὥσπερ αὖ τἀναντία, στεφάνους καὶ ἀρχὰς καὶ προεδρίας, οὐ τῇ αὐτῶν φύσιν, ἀλλὰ τῇ ἡμετέραν κρίσιν μέτρον ἔχοντα τοῦ λυπεῖν καὶ εὐφραίνειν, ἕκαστος ἑαυτῷ κοῦφα καὶ βαρέα καὶ ῥᾴδια φέρειν ποιεῖ· καὶ τἀναντίον. Ἔξεστι δ' ἀκούειν τοῦ μὲν Πολυνείκους ἀποκρινομένου πρὸς τὸ ἐρώτημα τοῦτο,

E Τί τὸ γίγνεσθαι πατρίδος; ἢ πολὺ μέγα;
Μέγιστον· ἔργῳ δ' ἐστὶ μεῖζον ἢ λόγῳ·

τοῦ δὲ Ἀλκμᾶνος, ὡς ὁ γράψας τὸ ἐπιγραμμάτιον πεποίηκε,

Σάρδιες, ἀρχαῖος πατέρων νομὸς, εἰ μὲν ἐν ὑμῖν
Ἐτρεφόμην, κείνας ἢ τίς ἀνὴρ μαχίλας

E. 5. Σάρδιες—γύναι] Ita libri editi et ſcripti; itaque nil mutavi niſi νόμος in νομὸς: nec multo meliores ſunt lectiones exempli quod in Anthologia Cephalæ ſervatum eſt. Meziriacus non male, verſu tertio ἦσθα, quarto εἰμὶ καλῆς πολίτης.

ſita: animus plerumque a ſe gravitatem rebus adjicit. Lapis durus eſt, frigida glacies: ſuapte utrumque natura, non extrinſecus iſtis adſcitis ſuis qualitatibus. Sed exſilia, ignominias, honorum amiſſiones, contraque coronas, magiſtratus, primum in conſeſſu locum, quæ ut nobis vel gaudium vel mœſtitiam adferant, non in ipſorum eſt ſitum natura, ſed noſtro judicio iis modus præſcribitur: ea quivis noſtrum ſibi vel facilia tole-

ratu, vel difficilia ſuo arbitratu facit. Audire licet quid Polynices interrogatus,

Quid? patria carere num magnum eſt malum?

reſpondeat,

Eſt maximum, et re majus quam dici queat.

Sed cognoſce quid in diverſam ſententiam Alcman dixerit, ut quidam de eo hoc epigrammate expreſſit,

O mea, majorumque meorum, patria Sardes,
Mihi in te ſi obtigiſſet educarier:
Rumperem in aurata cava nunc ego tympana veſte,

Χρυσοφόρος, ἐήσσων καλὰ τύμπανα· νῦν δέ μοι Ἀλκμᾶν
Οὔνομα, κὐ Σπάρτας εἰμὶ πολίτης,
Καὶ μούσας ἰδάκην Ἑλληνίδας, αἵ με τυράννων
Θῆκαν Δασκύλεω κρείσσονα κὐ Γύγεω.

Τὸ γὰρ αὐτὸ πρᾶγμα τῷ μὲν εὔχρηστον ἡ δόξα, καθάπερ νόμισμα δόκιμον, τῷ δὲ δύχρηστον κὐ βλαβερὸν ἐποίησεν.

γ'. Ἔστω δὲ δεινὸν, ὥσπερ οἱ πολλοὶ λέγουσι κὐ ᾄδουσιν, ἡ Φυγή. Καὶ γὰρ τῶν βρωμάτων πικρὰ πολλὰ καὶ δριμέα καὶ δάκνοντα τὴν αἴσθησίν ἐστιν· ἀλλὰ μιγνύντες αὐτοῖς ἔνια τῶν γλυκέων καὶ ποσπῶν, τὴν ἀηδίαν ἀφαιροῦμεν. Ἔτι δὲ καὶ χρώματα λυπηρὰ τῇ ὄψει, ποὸς ἃ γίνεται τὸ συγχεῖσθαι κὐ μαραυγεῖν ἅμα σκληρότητα καὶ βίαν ἀνίκητον· εἰ τοίνυν ἅμα τῆς δυχρησ- 60
τίας ἐκείνης ἐμίξαμεν τ' σκιὰν αὐτοῖς, ἢ τ' ὄμμ' ἀπεστρέψαμεν ὅπ' π τῶν χλοερῶν καὶ ποσπῶν, τοῦτο ἔξεστι ποιεῖν καὶ πρὸς τὰ συμπώματα, κεραννύντας, αὐτοῖς τὰ χρήσιμα καὶ φιλάνθρωπα τῶν νυνί σοι παρόντων, εὐπο-

F. 1. τῷ μὲν—τῷ δὲ] Sic Pol. Jannot. Jun. Mez.

Magnæ ſacerdos matris, aut fœdus ſpado,
Alcmanem nunc me Lacedæmon nomine civem
Agnoſcit, eruditum Graiis litteris:
Quæ me non paulo veſtris fecere tyrannis
Præſtantiorem, ſeu Gyge, ſive Daſcyle.

Ita eandem rem numiſmatis inſtar vel utilem vel damnoſam redigit opinio.

III. Eſto tamen, ut multi dicunt atque cantant, Exſilium res gravis atque dura. Atqui multi ſunt cibi amari et acres, mordenteſque palatum, aut linguam vellicantes: quibus tamen dum dulcia quædam et grata admiſcemus, id quod offendebat adimitur. Sunt et colores aſpectu moleſti, ad quos ob vehementiam nimiamque vim oculorum acies confunditur et hebetatur. Quod ſi pro remedio iis adjicere ſolemus umbras, aut avertere oculos ad viridia et jucundum habentia colorem: idem hoc facere potes in tuo caſu, ut cum eo temperes quæ tibi in præſentia commoditates adſunt atque oblectamenta, di-

ρίαν, φίλους, ἀπραγμοσύνην, τὸ μηδὲν ἐνδεῖν τῶν ἀναγκαίων πρὸς τὸ βίον. Οὐ γὰρ οἶμαι πολλοὺς εἶναι Σαρδιανῶν οἳ μὴ τὰ σὰ πράγματα καὶ μετὰ Φυγῆς μᾶλλον ἐθελήσουσιν αὐτοῖς ὑπάρχειν, καὶ ἀγαπήσουσιν ἐπὶ ξένης οὕτω ζῶντες, ἢ, καθάπερ οἱ κοχλίαι τοῖς ὀστράκοις συμφυεῖς ὄντες, ἄλλο δὲ μηδὲν ἀγαθὸν ἔχοντες, τῆς οἴκοι μετέχειν ἀλύπως.

Β

Δ'. Ὥσπερ οὖν ἐν κωμῳδίᾳ τις ἠτυχηκότα φίλον θαρρεῖν καὶ τῇ τύχῃ ἀμύνεσθαι παρεκάλων, ἐρομένου τινὸς τρόπον, ἀποκρίνεται, Φιλοσόφως· οὕτω καὶ ἡμεῖς αὐτῷ ἀμυνώμεθα φιλοσοφοῦντες ἀξίως·

Τὸν Δία δὲ πῶς ὕοντα; τὸν βορέαν δὲ πῶς;

πῦρ ζητοῦμεν, βαλανεῖον, ἱμάτιον, στέγην· καὶ γὰρ οὐχ ὑόμενοι καθήμεθα, οὐδὲ κλαίομεν. Καί σοι τοίνυν παρ' ὀντινανοῦν ὅτι τὸ κατεψυγμένον τοῦτο τοῦ βίου μέρος ἀναζωπυρεῖν καὶ ἀναθάλπειν, ἑτέρων βοηθημάτων μὴ δεόμε-

A. 6. ἐνδεῖν] Ita Xyl. Mez. E. G. Vulgo, ἐνδεῖ.
B. 7. Τὸν Δία] Ut Senarium ab reliqua oratione diſtinguit Mez.

vitiæ, puta, amici, otium et quod nulla res ad vitam neceſſaria tibi deeſt. Paucos enim Sardianos puto eſſe, qui non malint cum tuis fortunis etiam extorres eſſe optimeque ſecum actum putare, ſi ita potius apud exteros iis detur vivere, quam domo affixos, teſtudinis inſtar, nihil habere boni quo abſque moleſtia perfrui poſſint.

IV. Quemadmodum ergo in comœdia quidam amicum fortunæ iniquitate læſum bono animo eſſe, fortunamque ulciſci jubet, quærentique quonam id facere modo poſſet, *Philoſophice* faciendum reſpondet: ita et nos eam, ut dignum eſt nobis, *philoſophice* ulciſcamur. Quid enim? quomodo pluviarum et Aquilonis injurias defendimus? non equidem ſedemus pluvia vel Borea incidente, aut flemus, ſed ignem, balneum, veſtem, tectum quærimus. Tibi vero ita, ut non facile ulli alteri, hanc vitæ quaſi occupatam frigore partem datum eſt refocillare, atque recalefacere:

νον, ἀλλὰ χρώμενον εὐλογίστως τοῖς παροῦσιν. Αἱ μὲν γὰρ ἰατρικαὶ σικύαι τὸ φαυλότατον ἐκ τοῦ σώματος c
ἀναλαμβάνουσαι, κυφίζουσι καὶ σώζουσι τὸ λοιπόν· οἱ δὲ φιλόλυποι καὶ φιλαίτιοι τῷ τὰ χείριστα τῶν ἰδίων συνάγειν ἀεὶ καὶ ἀθροίζεσθαι καὶ προσπεπλέναι τοῖς ἀνιαροῖς, ἄχρηστα καὶ τὰ χρήσιμα ποιοῦσιν ἑαυτοῖς, ἐν ᾧ μάλιστα χαρᾶς βοηθεῖν πέφυκε. Τοὺς γὰρ δοιοὺς πίθους, ὦ φίλε, φησὶν Ὅμηρος ἔφη κηρῶν ἐμπλείους ἐν Διὸς κεῖσθαι, τὸν μὲν D
ἀγαθῶν, τὸν δὲ φαύλων, οὐχ ὁ Ζεὺς ταμιεύων χαίρηται, καὶ μεθιεὶς τοῖς μὲν ἥπια καὶ μεμιγμένα, τοῖς δὲ ἄκρατα ῥεύματα τῶν κακῶν· ἀλλὰ ἡμῶν αὐτῶν οἱ μὲν νῦν ἔχοντες ἐκ τῶν ἀγαθῶν τοῖς κακοῖς ἐπαρυτόμενοι τὸ βίον ποιοῦσιν ἡδίω καὶ ποτιμώτερον· τοῖς δὲ πολλοῖς ὥσπερ ἠθμοῖς ἐμμένει καὶ προσίσχεται τὰ φαυλόζηλα, τῶν βελτιόνων ὑπεκρεόντων.

ε'. Διὸ κἂν ἀληθῶς κακῷ τινὶ καὶ λυπηρῷ προσπέ-

C. 1. σώματος] αἵματος, Pol. Jannot.

non qui indigeas adminiculis externis, ſed ut rationi convenienter utaris iis quæ tibi parata ſunt. Nam cucurbitulæ medicorum humorem e corpore peſſimum ad ſe trahentes, allevant et ſervant reliquum: qui vero ægritudini animi nimis ſunt dediti, ii dum peſſima quæque ſuarum rerum conquirunt, de iis ſecum ſoli diſputant, inhærentque iis unde ad ipſos moleſtia pervenit, ii etiam ea, ex quibus utilitatem capere poterant, inutilia ſibi reddunt. Quo quidem tempore potiſſimum iis opitulandum eſt. Duobus enim iſtis doliis, quæ fatalium eventuum plena Homerus in cœlo ait jacere, non Jupiter promus adſidet, ut aliis lenia et temperata, aliis ſincera malorum exhibeat fluenta: ſed noſtrum unuſquiſque, ſi ſapimus, haurientes de bonis quo mala temperemus, vitam facimus jucundiorem et tolerabiliorem: cæteris tanquam colis aut cribris intus manent atque inhærent, optimis per foramina aut rimas ejectis.

V. Quapropter, ſi in veram aliquam incidimus cala-

σωμμν, ἐπάγεσθαι δεῖ τὸ ἱλαρὸν καὶ τὸ εὔθυμον ἐκ τῶν
ὑπαρχόντων καὶ ὑπολειπομένων ἀγαθῶν, τῷ οἰκείῳ
τὸ ἀλλότριον ἐκλεαίνοντας· ὧν δὲ ἡ φύσις οὐδὲν ἔχει
κακόν, ἀλλὰ ὅλον καὶ πᾶν τὸ λυπῶν ἐκ κενῆς δόξης
E ἀναπέπλασται, τούτων δεῖ, καθάπερ τοῖς δεδοικόσι τὰ
προσωπεῖα παιδίοις, ἐγγὺς καὶ ὑπὸ χεῖρα ποιοῦν-
τες καὶ ἀναιρέφοντες ἐξιζομὲν καταφρονεῖν, ὅπως ἐγγὺς
ἀπομένης καὶ συνεράδοντας τὸν λογισμὸν, τὸ σαθρὸν καὶ
τὸ κενὸν καὶ πεπαγωδημένον ἀποκαλύπτειν. Οἷόν ἐστιν ἡ
νῦν σοι παροῦσα μετάστασις ἐκ τῆς νομιζομένης πατρί-
δος. Φύσει γὰρ οὐκ ἔστι πατρὶς, ὥσπερ οὐδὲ οἶκος, οὐδὲ
ἀγρὸς, οὐδὲ χαλκεῖον, ὡς Ἀρίστων ἔλεγεν, οὐδὲ ἰατρεῖον·
ἀλλὰ γίνεται, μᾶλλον δὲ ὀνομάζεται καὶ καλεῖται τούτων
F ἕκαστον ἀεὶ πρὸς τὸν οἰκοῦντα καὶ χρώμενον. Ὁ γὰρ ἄν-
θρωπος, ἢ φησιν ὁ Πλάτων, φυτὸν οὐκ ἔγγειον οὐδὲ ἀ-
κίνητον, ἀλλ' ὑρανιόν ἐστιν, ὥσπερ ἐκ ῥίζης τὸ σῶμα τῆς

E. 6. μετάστασις] Legendum μετάστασις. Xyl.

mitatem, id quod ad hilaritatem animique tranquillitatem facit, ex iis quæ in noſtra ſunt poteſtate arceſſere debemus, et bonorum quæ nobis adhuc ſuperſunt conſideratione aliunde oblatum incommodum mitigare. Ubi vero in ipſa re nihil ineſt mali, ſed omnis dolor inanis opinionis errore conflictus eſt, ibi quemadmodum larvas pueris metuentibus propius adhibemus retectas, inque manus tradimus, ut adſueſcant eas contemnere: ita nos quoque rationis lumine propius admoto detegemus quidquid præter rem putridum, vanum, et tragice inflatum nobis objicitur. Talis autem eſt tua e patria, quam putas, nunc tibi imperata commigratio. Natura enim patriam nullam cuiquam fecit, ut neque domum, neque agrum, neque ærariam, ut Ariſton dicebat, neque medicam officinam: ſed fit, aut potius nominatur horum unumquodque quovis tempore ab eo qui poſſidet et utitur. Quippe homo, ſi Platoni credimus, planta eſt non terræ infixa aut immobilis, ſed cœleſtis, cujus

κεφαλῆς ὀρθὸν ἱστώσης, ὡς τὸν ἀέρα νεῦρα μένον. Ὅθεν ὁ μὲν Ἡρακλῆς εἶπεν,

> Ἀργεῖος, ἢ Θηβαῖος· οὐ γὰρ εὔχομαι
> Μιᾶς· ἅπας μοι πύργος Ἑλλήνων, πατρίς·

ὁ δὲ Σωκράτης βέλτιον, οὐκ Ἀθηναῖος οὐδὲ Ἕλλην ἀλλὰ κόσμιος (τῆς) φήσας, ὡς ἄν τις Ῥόδιος εἶπεν, ἢ Κορίνθιος· ὅτι μηδὲ Σουνίῳ μηδὲ Ταινάρῳ μηδὲ τοῖς Κεραυ- 601
νίοις ἐνέκλεισεν ἑαυτόν.

> Ὁρᾷς τὸν ὑψοῦ τὸν δ' ἄπειρον αἰθέρα,
> Καὶ γῆν πέριξ ἔχουθ' ὑγραῖς ἐν ἀγκάλαις;

οὗτοι τῆς πατρίδος ἡμῶν ὅροι εἰσί, καὶ οὐδεὶς οὔτε φυγὰς ἐν τούτοις, οὔτε ξένος, οὔτε ἀλλοδαπός, ὅπου τὸ αὐτὸ πῦρ, ὕδωρ, ἀὴρ, ἄρχοντες οἱ αὐτοὶ καὶ δικασταὶ καὶ στρατηγοί, ἥλιος, σελήνη, φωσφόρος· οἱ αὐτοὶ νόμοι πᾶσι, ὑφ' ἑνὸς τάγματος καὶ μιᾶς ἡγεμονίας τροπαὶ βόρειοι,

F. 5. ὁ μὲν Ἡρακλῆς] Stob. Tit. xxxviii. p. 230, εὖ μὲν ὁ Ἡρακλῆς. Latinos verſus pro Xylandreis Grotianos expoſui.

F. 9. ὡς ἄν τις—ἑαυτόν] Subeſt quid corruptelæ vel certe obſcuritatis. Latina dedi pro Xylandreis mea, niſi vera, probabiliora tamen illis.

A. 4. ἔχουθ' ὑγραῖς ἐν ἀγκάλαις] Ita Xyl. Jannot. Mez. Vulgo, ἔχοντα ὑγραῖς ἀγκάλαις.

tanquam e radice caput ſurſum erectum in cœlum dirigatur. Inde eſt quod Hercules dixit,

Argivus, aut Thebanus? Haud unam mihi
Adſcribo: patria eſt Graia qua tellus patet.

Et Socrates melius, qui non Athenienſem, non Græcum, ſed Mundanum (ſeu mundi civem) ſe eſſe dixit, quomodo Rhodius aut Corinthius aliquis diceretur: neque enim ſe incluſerat Sunio, Tænaro, aut Ceraunii montibus.

Vides ſublime fuſum immoderatum æthera,
Qui tenero terram circumvectu amplectitur?

iſti patriæ noſtræ ſunt termini, neque hic quiſquam exſul, hoſpes, peregrinus eſt, ubi idem ignis, aqua, aer, ubi iidem gubernatores atque diſpenſatores, Sol, Luna, Lucifer, ubi eædem omnibus leges, ſub eodem magiſtratu, ſol-

τροπαὶ νότιοι, ἰσημερία, πλειὰς, ἀρκτῦρος, ὧραι σπόρων,
B ὧραι φυτειῶν· εἷς δὲ βασιλεὺς καὶ ἄρχων, θεὸς, ἀρχήν
τε καὶ μέσα καὶ τελευτὴν ἔχων τῶν παντὸς, εὐθείᾳ πε-
ραίνει κατὰ φύσιν περιπορευόμενος· τῷ δὲ ἕπεται Δίκη τοῦ
ἀπολειπομένων τὸν θεῖον νόμον τιμωρὸς, ἣν χρώμεθα πάν-
τες ἄνθρωποι φύσει πρὸς πάντας ἀνθρώπους, ὥσπερ πο-
λίτας.

ς'. Τὸ δὲ σε μὴ κατοικεῖν Σάρδεις, οὐδέν ἐστιν· οὐδὲ
γὰρ Ἀθηναῖοι πάντες κατοικοῦσι Κολυττὸν, οὐδὲ Κορίν-
θιοι Κρανεῖον, οὐδὲ Πιτάνην Λάκωνες· ἆρα οὖν ξένοι καὶ
ἀπόλιδες εἰσὶν Ἀθηναίων οἱ μεταστάντες ἐκ Μελίτης
εἰς Διωμίδα, ὅπου καὶ μῆνα Μεταγειτνιῶνα καὶ θυσίαν
ἐπώνυμον ἄγουσι τῷ μετοικισμῷ τὰ Μεταγείτνια, τί πρὸς
C ἑτέρους γειτνίασιν εὐκόλως καὶ ἱλαρῶς ἀποδεχόμενοι καὶ
φέροντες; οὐκ ἂν εἴποις. Τί οὖν τῆς οἰκουμένης μέρος
ἢ τῆς γῆς ἁπάσης ἕτερον ἑτέρᾳ μακρὰν ἐστιν, ἵν' ὑπο-
δεικνύωσιν οἱ μαθηματικοὶ σημεῖα λόγον ἔχουσαν ἀδιασ-

ſtitium æſtivum, bruma, æquinoctium, Pleias, Arcturus, tempora ſerendi, tempora plantandi, ubi unus rex et princeps deus, principium, medium, finemque complexus Univerſi recta pergit, et ſecundum naturam circumiens: hunc comitatur Juſtitia ultrix eorum qui divinam legem deſeruerunt: hac omnes homines, natura, adverſus omnes utuntur tanquam cives.

VI. Quod autem non habitas Sardibus, nihil eſt. Nam ne Athenienſes quidem omnes Colyttum inhabitant, neque univerſi Corinthii Cranium, neque Pitanam Lacones. Ergone tibi peregrini atque extorres videbuntur Athenienſes, qui ex Melita in Diomeam commigraverunt? Illi vero et menſem Metageitnionem appellarunt, et ſacrificia Metageitnia peragunt, commigrationem in viciniam e ſuis ſedibus, unde illis nomen, æquo hilarique animo ferentes. Quæ autem terræ pars ab altera longe poteſt diſtare, cum ipſam totam Mathematici demonſtrent cum cœlo comparatam puncti loco eſſe? Nos au-

πάτου πρὸς τὸν ὑφηνόν; Ἀλλ' ἡμεῖς, ὥσπερ μύρμηκες ἢ μέλιτται, μυρμηκιᾶς μιᾶς ἢ κυψέλης ἐκπεσόντες ἀδημονοῦμεν καὶ ξενοπαθοῦμεν, οὐκ εἰδότες οἰκεῖα πάντα ποιεῖσθαι καὶ νομίζειν, ὥσπερ ὄφελε. Καίτοι γελῶμεν τὸν ἀβελτηρίαν τοῦ φάσκοντος εἶ Ἀθήνας βελτίονα σελήνην εἶναι τῆς ἐν Κορίνθῳ· τρόπον τινὰ τὸ αὐτὸ πάσχοντες, ὅταν ἀμφιγνοῶμεν ὅπου ξένης γενόμενοι τοῦ γῆν, ἢ θάλατταν, ἢ ἀέρα, ἢ ὑφηνόν, ὡς ἕτερα καὶ διαφέροντα τῶν σωμάτων. Ἡ μὲν οὖν φύσις ἐλευθέρους ἡμᾶς καὶ λελυμένους ἀφίησιν· ἡμεῖς δὲ αὐτοὶ σωδούμεθα ἑαυτούς, συζευγνύμενοι, ἐγκαθειρξόμεθα εἰς μικρὰ καὶ γλίσχρα σωματάρια. Εἶτα τῷ μὲν Περσῶν βασιλέων καταγελῶμεν, εἴγε δὴ ἀληθές, ὅτι, τὸ τοῦ Χοάσπου μόνον ὕδωρ πίνοντες, ἄνυδρον αὐτοῖς τοῦ ἄλλου ποιοῦσιν οἰκουμένου· ὅταν δὲ μεταβαίνωμεν εἰς ἕτερα χωρία, τὸν Κηφισὸν γλιχόμενοι, καὶ τὸν Εὐρώταν ἢ τὸν Ταΰγετον ἢ τὸν Παρνασσὸν

C. 7. εἰδότες οἰκεῖα] Stob. et Damaſcen. MS. εἰδότες οὐδὲ μεμαθηκότες οἰκεῖα.

tem, inſtar formicarum aut apum, ſi ex uno nido aut alveari excidimus, in mœrore ſumus, et peregrinos nos eſſe factos ægre ferimus, ignari omnia, ut ſunt, noſtra putare atque uſurpare. Ridemus quidem eum, qui dixit meliorem Athenis eſſe Lunam quam Corinthi: et tamen idem quodammodo nobis evenit, cum extra patriam conſtituti, terram, mare, aërem, cœlum dubii conſideramus, tanquam diverſa ab iis quibus adſueveramus. Quippe natura nos liberos ſolutoſque dimittit: ipſi noſmet devincimus, in anguſtias concludimus, inque arctum compingimus. Ergo Perſarum reges ſubſannamus, qui, ſiquidem hoc vere narratur, ſolam Choaſpis aquam bibentes, totum reliquum orbem terrarum aquæ expertem ſibi faciunt: ipſi interim alio locorum tranſlati, Cephiſi, Eurotæ, Taygeti, Parnaſſive deſi-

ὑπιοθοῦντες, ἄπολιν καὶ ἀοίκητον αὐτοῖς τὴν οἰκουμένην ποιοῦμεν.

Ζ'. Αἰγυπτίων μὲν οὖν οἱ δι' ὀργήν τινα τὴν χαλεπότητα τοῦ βασιλέως εἰς Αἰθιοπίαν μετοικίζόμενοι, πρὸς τὰς δεομένους ἐπανελθεῖν ἐπὶ τέκνα καὶ γυναῖκας, ὑπιδεικνύντες τὰ αἰδοῖα κυνικώτερον, οὔτε γάμων ἔφασαν οὔτε παίδων ἐπορήσειν, ἄχρις οὗ ταῦτα μεθ' ἑαυτῶν ἔχουσιν· εὐπρεπέστερον δέ ἐστι καὶ σεμνότερον εἰπεῖν, ὡς ὅπου τις ὅτῳ μετρίων πρὸς τὸν βίον εὐπορεῖν συμβέβηκεν, ἐνταῦθα οὗτος οὔτε ἄπολις, οὔτε ἀνέστιος, οὔτε ξένος ἐστί· μόνον ἔχειν δεῖ πρὸς τούτοις νοῦν καὶ λογισμόν, ὥσπερ ἀγκυραν κυβερνήτην ἵνα παντὶ χρῆσθαι λιμένι προσορμισθεὶς δύνηται. Πλοῦτον μὲν γὰρ ἀποβαλόντα, ῥᾷον οὐκ ἔστι καὶ ταχέως σωσαγεῖν· πατρὶς δὲ γένοιτ' ἂν πᾶσα πόλις εὐθὺς ἀνθρώπῳ χρῆσθαι μεμαθηκότι, καὶ ῥίζας ἔχοντι πανταχοῦ ζῆν τε καὶ τρέφεσθαι καὶ παντὶ τόπῳ προσφύεσθαι δυναμένας· οἵας εἶχε Θεμιστοκλῆς, οἵας Δημήτριος ὁ Φαληρεύς. Οὗτος μὲν γὰρ ὑπ' Ἀλεξαν-

derio mundum nobis ad habitandum non ſatis idoneum reddimus.

VII. Sane quidam Ægyptiorum ab offenſo et irato rege in Æthiopiam demigrantes, hortantibus ut ad liberos et uxores ſuas redirent, pudenda (caninum quidem ſatis hoc) oſtendentes reſponderunt, *Quandiu hæc ſecum eſſent habituri, neque uxores ipſis neque liberos deſore.* Honeſtius hoc et majori cum gravitate dixeris, Hominem ubicunque mediocriter ſuppeditabunt res ad vitam tolerandam neceſſariæ, neque urbe, neque lare caiturum: tantum adſit mens et ratio, anchoræ et gubernatoris vice, ut quovis portu, ad quem delatus fuerit, uti poſſit. Ut enim divitiæ amiſſæ non facile aut celeriter poſſunt reparari: ita patria fit quævis urbs homini qui rebus uti poſſit, radiceſque habeat, quibus vivere ubique et ali, et adnaſci queat, quales habuit Themiſtocles, habuit Demetrius Phalereus. Hic enim poſtquam in exſilium fuit actus, Alexandreæ

δρείᾳ μετὰ τὴν φυγήν, ᾠφθος ὢν τῶν Πτολεμαίου φίλων, ὃ μόνον αὐτὸς ἐν ἀφθόνοις διῆγεν, ἀλλὰ καὶ τοῖς Ἀθηναίοις δωρεὰς ἔπεμπε. Θεμιστοκλῆς δὲ χορηγίᾳ βα- 603
σιλικῇ πρυτανεύόμενος εἰπεῖν λέγεται πρὸς τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας, Ἀπώλομεθα ἂν, εἰ μὴ ἀπωλόμεθα. Διὸ καὶ Διογένης ὁ Κύων πρὸς τὸν εἰπόντα, Σινωπεῖς σου φυγὴν ὑπὸ Πόντου κατέγνωσαν, Ἐγὼ δέ, εἶπεν, ἐκείνων ἐν Πόντῳ μονήν,

Ἄκραις ἐπὶ ῥηγμῖσιν Εὐξείνου Πόντου.

Στρατόνικος δὲ τὸν ἐν Σερίφῳ ξένον ἠρώτησεν, Ἐφ' ὅτῳ τῶν ἀδικημάτων φυγὴ τέθυλλαι παρ' αὐτοῖς ὀλίγιμον· Ἀκούσας δ' ὅτι, Τοὺς ῥᾳδιουργοὺς φυγαδεύουσι, Τί οὖν, εἶπεν, οὐκ ἐῤῥᾳδίουργησας, ὅπως ἐκ τῆς γενοχωρίας ταύτης μεταστῇς; ὅπου φησὶν ὁ Κωμικὸς τὰ σῦκα ταῖς σφενδό- B
ναις τρυγᾶσθαι, καὶ πάντα ἔχειν ὅσων δεῖ τὴν νῆσον.

η'. Ἂν γὰρ σκοπῇς ἄνευ κενῆς δόξης τὴν ἀλήθειαν, ὁ μίαν πόλιν ἔχων, ξένος ὀφθεὶς τῶν ἄλλων ἁπασῶν καὶ ἀλ-

B. 4. ὁ μίαν] Ita omnes libri, excepto Stephano et qui eum ſequuntur, ubi vitioſe exſtat ὁμοίαν.

primo inter Ptolemæi regis amicos loco, non ipſe modo vixit in abundantia rerum, ſed Athenienſibus etiam dona miſit. Themiſtocles cum regio ſumtu omnia ſuppeditarentur, ad uxorem et liberos dixiſſe fertur, *Periiſſemus niſi periiſſemus.* Ideo Diogenes etiam dicenti, Sinopenſes te exſilio e Ponto damnaverunt: reſpondit, *Et ego illos manſione in Ponto,*

Ad Euxini maris præcupta littora.

Stratonicus autem in Seripho ex hoſpite quæſivit, quodnam flagitium apud ipſos exſilio puniretur, reſpondentique, eos qui mala fraude egiſſent, *Cur,* inquit, *ergo non falſum committis, ut ex his anguſtiis emigres?* et tamen Comicus ibi ait ficus fundis dejici, omniaque habere neceſſaria inſulam.

VIII. Enimvero ſi ipſam veritatem remota inani opinione conſideres, qui uni urbi ſe addicit, is a reliquis omni-

λότερος. Οὐ γὰρ δοκεῖ καλὸν οὐδὲ δίκαιον εἶναι, καταλιπόντα τὰ ἑαυτοῦ, νέμειν ἑτέρων. Σπάρταν ἔλαχες, ταύτην κόσμει· κἂν ἄδοξος ᾖς, κἂν νοσώδης, κἂν ταραττῶνται σάσεσιν ὑφ' ἑαυτῆς καὶ στάσεσι μὴ ὑγιαίνουσιν. Οὗ δὲ ἡ τύχη τὰ ἴδια ἀφήρηται, τούτῳ δίδωσιν ἔχειν τὰ ἀρέσασαν. Τὸ γὰρ καλὸν ἐκεῖνο παράγγελμα τῶν
c Πυθαγορείων, Ἕλοῦ βίον ἄριστον, ἡδὺν δὲ αὐτὸν ἡ συνήθεια ποιήσῃ, κἀνταῦθα σοφόν ἐστι καὶ χρήσιμον. Ἕλοῦ πόλιν τὴν ἀρίστην καὶ ἡδίστην, πατρίδα δὲ αὐτὴν ὁ τύχης ποιήσῃ· καὶ πατρίδα μὴ περιασώσαν, μὴ ἀνοχλοῦσαν, μὴ παρεστάτησαν, εἰσένεγκαι, πρέσβευσον εἰς Ῥώμην, ὑπόδεξαι τὸν ἡγεμόνα, λειτούργησον. Ἂν γὰρ τύπων τις μνημονεύῃ φρένας ἔχων καὶ μὴ παντάπασι τετυφωμένος, ἀρήσεται καὶ πᾶσαν οἰκεῖν φυγὰς γενόμενος, Γύαρον, ἢ Κίναρον σκληράν, ἄκαρπον, καὶ φυτεύεσθαι κακήν, ὄκ ἀθυμῶν, οὐδὲ ὀλι-

B. 6. νέμειν] Item in ſola Steph. et eam ſequentibus abeſt.
C. 8. σκληρὰν—κακὴν] Forte Poetæ Senarius.

bus eſt alienus, et peregrinus in iis. Non enim juſtum videtur, ſua relicta eum habitare aliam. Spartam nactus es, eam orna: etiamſi obſcura ſit, ſi morbis obnoxia, ſi ſeditionibus maliſque rebus turbetur. Cui vero ſuam urbem fortuna adimit, ei concedit habitare quam delegerit. Pulchrum enim illud Pythagoreorum præceptum, *Deligæ vitæ rationem optimam, ſuavem eam conſuetudo faciet:* etiam hic ſapienter poteſt uſurpari. Urbem delige optimam et tibi jucundiſſimam, patriam eam tibi tempus faciet, et quidem patriam, quæ te non diſtrahat occupationibus, non moleſta ſit interpellando, non jubeat modo Romam ire legatum, excipere modo præfectum, alias publica obire miniſteria. Quæ ſi quis memoria repetat non plane faſtu inflatus, ſua patria ejectus vel inſulam ſibi pro domicilio deliget, Gyaron, puta, aut Cinarum aſperam, ſterilem, atque cultu difficilem:

ἐμβυος, οὐδὲ λέγων ἐκεῖνα τὰ τῆς ταλαὶ Σιμωνίδη γυναικῶν,

Ἴσχει δέ με πορφυρέας ὑπὸ ἀμφιταραττομένας ὀργμαδός. D

Ἀλλὰ μᾶλλον τὸ τῦ Φιλίππου λογιζόμενον· πεσὼν γὰρ ἐν παλαίστρᾳ, καὶ μεταγραφεὶς, ὡς εἶδε τῦ σώματος τὸν τύπον, Ὦ Ἡράκλεις, εἶπεν, ὡς μικρᾶ μέρους τῆς γῆς φύσει μετέχοντες, ὅλης ἐφιέμεθα τῆς οἰκουμένης.

Θ'. Οἴομαί σε τὴν Νάξον γεγονέναι θεατὴν, εἰ δὲ μὴ, τὴν Θυρίας ἀκρωτήρια πλησίον ὄσης· ἀλλ' ἐκείνη μὲν ἔχει τὸν Ἐφιάλτην καὶ τὸν Ὦτον, αὕτη δὲ τῦ Ὠρίωνος ἦν οἰκητήριον. Ὁ δὲ Ἀλκμαίων ἰλὺν νεοπαγῆ τῦ Ἀχελῴου προσχωννύοντος ἐπέφυκεν ὑποφεύγων τὰς Εὐμενίδας, ὡς οἱ ποιηταί λέγουσιν· ἐγὼ δὲ καὶκεῖνον ἀκούω, φεύγοντα E πολιτικὰς ἀρχὰς καὶ φάσεις, καὶ συκοφαντίας ἐριννυώδεις, ἐλέσθαι βραχὺ χωρίον ἀπραγμόνως καὶ ἡσυχίᾳ κατοικεῖν. Τιβέριος δὲ Καῖσαρ ἐπὶ Καπρέας ἑπτὰ ἔτη δυσὶν μὲ-

D. 7. Θυρίας] Legendum γ' Τρίας monuit L. Holſten. ad Steph. Byz. p. 337, ita enim ſcribere voluit, non Θ' Τρίης ut expreſſum legitur.

idque non animo æger, non lugens, neque iſta mulierum apud Simonidem uſurpans verba,

Tenet me purpurei maris
Fremitus circum exagitati.

Sed illud Philippi potius ſecum reputabit, qui cum aliquando in palæſtra cecidiſſet, poſtquam converſus in pulvere ſuam vidit imaginem, *Dii boni*, dixit, *univerſum terræ orbem appetimus, tam exigua terræ portione a natura nobis tributa!*

IX. Exiſtimo Naxum abs te ſpectatam, aut ſaltem Hyriam ei vicinam: atqui illa Otum et Ephialtem cepit, hæc Orionis fuit domicilium. Et Alcmæon in limo recens compacto quem Achelous aggeſſerat, ſedem poſuit, cum, ut eſt apud poëtas, Eumenides fugeret. Ego autem arbitror eum quoque civiles fugiſſe magiſtratus et ſeditiones furioſaſque calumnias, ac ſibi delegiſſe exiguam ſedem, ubi in otio tranquille viveret. Tiberius ſane Cæſar ſeptennium uſque ad mortem Capreis vixit, tanto-

χρι τ τελευτῆς· καὶ τὸ τῆς οἰκειμήνης ἡγεμονικὸν ἱερὸν, ὥσπερ εἰς καρδίαν συνηγμένον, ὑδαμοῦ μετέχη τοσοῦτον χρόνον. Ἀλλ' ἐκείνῳ μὲν αἱ τῆς ἡγεμονίας φροντίδες ὀπτρέμναι καὶ προσφερόμεναι πανταχόθεν, ὃ καθαρὸν παρεῖχον οὐδὲ ἀκύμονα τὴν νησιῶτην ἡσυχίαν. Ὧι δὲ
F ἔξεστιν εἰς μακρὰν ἀποβάντι νῆσον, οὐ μικρῶν ἀπηλλάχθαι κακῶν, ὅτος ἄθλιός ἐστι, μὴ προσλαλῶν ἑαυτῷ τὰ Πινδαρικὰ, μηδὲ ἐπᾴδων πολλάκις,

Ἐλαφρὰν κυπάρισσον φιλέων,
Ἐᾶν δὲ νομὸν Κρήτας περιδαίων·
Ἐμοὶ δ' ὀλίγον μὲν γᾶς δέδοται,
Ὅθεν ἄδρυς, πενθέων δὲ ἓκ ἵλαχον ἐσθλὰ γασίων,

οὐδὲ προσταγμάτων ἡγεμονικῶν, οὐδὲ ὑπουργιῶν ἐν πολιτικαῖς χρείαις, καὶ λειτουργιῶν δυσπαραιτήτων.

ι'. Ὅπου γὰρ οὐ φαύλως δοκεῖ λέγειν ὁ Καλλίμαχος, τὸ,

Μὴ μετρεῖν χοίνῳ Περσίδι τὴν σοφίην,

ἵππου τ' εὐδαιμονίαν χοίνοις καὶ παρασάγγαις μετροῦντες,

F. 5. περιδαίων—ἄδρυς] Forte Παριδαίων—ἀδρὺς: prius et Mez. monuit, et ita vertit Amiot. posterius etiam Reiskio placuit.

que tempore totius orbis terrarum imperii sacra in uno corde concluſa, locum nuſquam mutaverunt. Verum ei quidem curæ imperii circumfuſæ et undiquaque ingruentes, non conceſſerunt puram et tranquillam quietem inſularem. Cui vero licet in exiguam digreſſo inſulam non parvis liberari malis, is miſer eſt, ſi non ſecum Pindarica iſta loquitur, ac ſæpe cantillat,

Amabo levem cupreſſum,
Omiſſis Cretæ paſcuis
Terræ mihi datum eſt parum:
Carce interim doleribus:

et vero abſunt ſeditiones, mandata principum, miniſteria publica, et officia difficulter excuſanda.

X. Si enim recte dixit Callimachus, *Non debere nos ſapientiam ſchœno Perſica metiri*, cur beatitatem ſchœnis aut paraſangis metientes, ſi inſulam

ἐὰν νῆσον οἰκῶμεν ἑξακοσίων σταδίων, ἀλλὰ μὴ τεσσάρων καὶ ἡμερῶν, ὥσπερ ἡ Σικελία, τριπλῆν ἔχουσαν, ὀδυρᾶν ἑαυτοὺς καὶ θρηνεῖν ὀφείλομεν ὡς κακοδαιμονοῦντες; Τί γὰρ ἡ πλατεῖα χώρα πρὸς τὸν ἄλυπον βίον; οὐκ ἀκούεις τοῦ Ταντάλου λέγοντος ἐν τῇ τραγῳδίᾳ,

Σπείρω δ' ἄρουραι δώδεκα ἡμερῶν ὁδόν,
Βερεκύνθια χῶρον, ———

εἶτα μετ' ὀλίγον λέγοντος,

Θυμὸς δέ πού μ' ἀμὸς ὑραιῷ κυρῶν ἄνω,
Ἕρακι πίπτει, καί με προσφωνεῖ τάδε,
Γίνωσκε ταὐθρώπεια μὴ σέβειν ἄγαν.

Ὁ δὲ Ναυσίθοος τὴν εὐρύχωρον Ὑπέρειαν καταλιπὼν διὰ τὸ γειτνιᾶν τοὺς Κύκλωπας αὐτῇ, καὶ μεταστὰς εἰς νῆσον,

——— ἰκὰς ἄλλων ἀλφηστάων,

καὶ κατοικῶν ἀνεπίμικτος

Ἀνθρώπων ἀπάνευθε, πολυκλύστῳ ἐνὶ πόντῳ,

τὸν ἥδιστον παρεσκεύασε βίον τοῖς ἑαυτοῦ πολίταις. Τὰς

B. 1. ἄλλων] Malim ἀνδρῶν ut exempla Homer. Od. Z. 8.

incoleremus ducenti ſtadiorum, non ut Sicilia quatridui ambitu contentam, deploraremus noſmet tanquam infelices? Quid enim confert loci amplitudo ad moleſtiæ vacuitatem? Non audis quid in tragœdia dicat Tantalus,

Bis ſex dierum menſura confero ego agros,
Beretynthia arva.—

ac paulo poſt dicentem,

Animus meus ſurſum uſque evectus ad polum,
Decidit humi, et me ſic videtur allequi,
"Diſce haud nimis magni facere mortalia."

Et Nauſithous amplam ſpatiis Hypereian deſerens quod vicini ei eſſent Cyclopes, in inſulam commigravit,

Quæ procul a reliquis mortalibus uſque remota,
Solaque in undoſi ſedes foret æquore ponti:

et evitatis aliorum hominum commerciis, ſuaviſſimam ſuis civibus vivendi rationem pa-

δὲ Κυκλάδας πρότερον μὲν οἱ Μίνω παῖδες, ὕστερον δὲ οἱ Κόδρου καὶ Νέλεω κατῴκησαν· ἐν αἷς ζημιῶν οἱ ἀνόητοι φυγάδες οἴονται κολάζεσθαι. Καίτοι ποία φυγαδικὴ νῆσος οὐκ ἔστι πλατυτέρα τῆς Σκιλλουντίας χώρας, ἐν ᾗ Ξενοφῶν μετὰ τὴν στρατείαν τὸ λιπαρὸν εἶδε γῆρας; Ἡ δ' Ἀκαδημία, τετρακοσίων δραχμῶν χωρίδιον ἐωνημένον, οἰκητήριον ἦν Πλάτωνος καὶ Ξενοκράτους καὶ Πολέμωνος, αὐτόθι σχολαζόντων καὶ καταβιούντων τὸν ἅπαντα χρόνον· πλὴν μίαν ἡμέραν ἐν ᾗ Ξενοκράτης καθ' ἕκαστον ἔτος εἰς ἄστυ κατῄει Διονυσίων κωμικοῖς τραγῳδοῖς, ὀπτικοσμῶν, ὡς ἔφασαν, τὴν ἑορτήν. Ἀριστοτέλην δὲ καὶ λεπτολόγον Θεόκριτος ὁ Χῖος, ὅτι τὴν παρὰ Φιλίππῳ καὶ Ἀλεξάνδρῳ δίαιταν ἀγαπήσας,

——— εἵλετο ναίειν
Ἀστ' Ἀκαδημίας βορβόρου ἐν προχοαῖς.

ἔστι γὰρ ποταμὸς περὶ Πέλλαν· ὃν Μακεδόνες Βόρβορον καλοῦσι. Τὰς δὲ νήσους ὥσπερ ἐπίτηδες ὑμνῶν καὶ

ravit. Jam Cyclades inſulas olim Minois filii, poſtea Codri et Nelei progenies inhabitaverunt: hodie in iis fatui exſules ſupplicium ſe perferre putant. Quanquam quæ tandem exſulibus deſtinata inſula non eſt amplior Scilluntio prædio, in quo Xenophon poſt expeditionem illam nobilem præclare conſenuit? Academia tribus drachmarum millibus emta, domicilium fuit Platonis, Xenocratis, Polemonis ibi diſputantium ac totam ætatem conterentium: unica demta die, qua Xenocrates quotannis in Aſtu ivit Liberalibus, novis Tragœdis certantibus, ut, quod aiunt, condecoraret feſtivitatem. Ariſtoteli etiam exprobravit Theocritus Chius, quod Philippi et Alexandri convictum amans,

Spreta Academia, loca qua ſe Borboris amnis
Effundit poſthæc maluerit colere.

Eſt enim fluvius apud Pellam, qui Macedonibus dicitur Borborus: (cum Græce ea vox cœnum ſignificet). Quid quod Homerus inſulas nobis quaſi ex profeſſo prædicat at-

σωιζας ἡμῖν ὁ ποιητὴς,

Λῆμνον δ' εἰσαφίκανε πόλιν θείοιο Θόαντος.

καὶ,

Ὅσσον Λέσβος ἄνω μακάρων ἕδος ἐντὸς ἐέργει. D

καὶ,

Σκῦρον εἰλὼν αἰπεῖαν Ἐνυῆος πτολίεθρον,

καὶ,

Οἳ δ' ἐκ Δουλιχίοιο Ἐχινάων θ' ἱεράων
Νήσων, αἳ ναίουσι πέρην ἁλὸς Ἤλιδος ἄντα.

Καὶ τοὺς ὀφιφανῶν ἀνδρῶν νῆσον οἰκεῖν φασὶ τὸν θεοφιλέστατον Αἴολον, τὸν σοφώτατον Ὀδυσσέα, τὸν ἀνδρειότατον Αἴαντα, τὸν φιλοξενώτατον Ἀλκίνουν.

ια'. Ὁ μὲν οὖν Ζήνων, πυθόμενος ὡς ἐπ λοιπῶ εἴχε ναῦν μίαν τῶν φορτίων καταπεπομφώς ἐστὸ τῆς θαλάττης, Εὖγε, εἶπεν, ὦ τύχη, ποιεῖς, εἰς τέλεια καὶ βίον φιλόσοφον σωελαύνουσα ἡμᾶς. Ἀνὴρ δὲ μὴ τετυφωμένος παντάπασι μηδὲ ὀχλομανῶν, οὐκ ἂν, οἶμαι, E

D. 1. μακάρων] Legendum Μάκαρος ex Homer. Il. Ω. 544. ut Mez. monuit ad Ovid. Ep. p. 262. T. I.

que celebrat,

Lemnum divini venit inde Thoantis in urbem.

item,

Et quæ Lesbus habet sedes præclara deorum.

et,

Scyron Enyei celsam cum cepimus urbem.

rursum,

At qui Dulichium sacras et Echinadas alto
Incoluere mari, claræ e regione jacentis
Elidis ——.

Ac de illustribus viris habitasse in insulis aiunt, diis charissimum Æolum, sapientissimum Ulyssem, fortissimum Ajacem, hospitalitatis laude clarissimum Alcinoum.

XI. Zeno, cum narratum ei esset, navim, quam unam reliquam habuerat, una cum mercibus esse a mari absorptam, *Bene*, inquit, *O fortuna, facis, in pallium me et vitam compellens philosophicam.* Homo autem non fastu tumens, neque plane insaniens turbæ hominum amore, non, puto, culpabit fortunam si ab ea in

τὼ τύχῳ μέμφαιτο συνελαυνόμενος εἰς νῆσον, ἀλλ' ἐπαγγέσθαι ὅτι τὸν πολὺ ἄλλῳ καὶ ῥέμβον ἑαυτῷ, καὶ πλάνας τε ἀποδημίας, καὶ κινδύνους τε θαλάττης, καὶ ταράχους τε ἀγορᾶς περιελοῦσα, μόνιμον καὶ σχολαῖον καὶ ἀπερίσπαστον καὶ ἴδιον βίον ὡς ἀληθῶς δίδωσι, κέντρῳ τε καὶ μέτρῳ περιγράψασα τὴν τῶν ἀναγκαίων χρείαν. Ποία γὰρ νῆσος οὐσίαν οὐκ ἔχει, πρόπατον, λιμνὸν, ἰχθῦς, λαγωὺς, ἄγρα καὶ παιδιὰ χρῆσθαι βουλομένοις; τὸ μέγιστον, ἡσυχίας, ἧς διψῶσιν ἕτεροι, σοὶ πολλάκις τυχεῖν
F ἔνεστι· ἀλλὰ πεπλεύκασι καὶ ἀποκρυπτομένοις οἴκοι συκοφάνται καὶ πολυπράγμονες ἐξιχνεύοντες καὶ διώκοντες οὐκ ἐν τοῖς περιπατείοις καὶ τοῖς κήποις, εἰς ἀγορὰν καὶ εἰς αὐλὴν βίᾳ καταγουσιν· εἰς δὲ νῆσον οὐκ ἐνοχλῶν τις, οὐκ ἀπαιτῶν, οὐ δανειζόμενος, οὐκ ἐγγυήσασθαι παρακαλῶν, οὐ συναρ-
604 χαιρεσιάσας, δι' εὔνοιαν δὲ καὶ πόθον οἱ βέλτιστοι τῶν ἀναγκαίων καὶ οἰκείων πλέουσιν· ὁ δὲ ἄλλος βίος ἄσυλος

insulam aliquam detrudatur, ſed gratias aget, quod ipſi multas iſtas moleſtias, vagoſque errores, et jactationes peregrinationum, pericula navigationum, tumultuſque forenſes adimens, ſtabilem et quietam, otioſamque et ſuaviſſimam re vera vitam dederit, rerum neceſſariarum menſuram veluti circino deſcribens. Quæ enim inſula eſt, quæ non habeat domum, ambulationem, lavacrum, piſces, lepores, ſi quis venatione et animi oblectatione parum ſeria uti velit? Et quod eſt potiſſimum, quies, cujus ſitis pleroſque tenet, tibi plerumque in manu tua erit. Teſſeris ludentes, et domi ſeſe occultantes, inveſtigant ſycophantæ et curioſi homines, conſectanturque, et ex ſuburbanis, hortiſque in forum et aulam vi pertrahunt: in inſulam nemo interpellandi, petendi, æs alienum contrahendi, aut ad fidejuſſionem exorandi, vel comitiorum officia oratum, navigat; ſed hoc faciunt neceſſariorum et familiarium optimus quiſque, benevolentia et deſiderio impulſus: reliquum vi-

καὶ ἱερὸς ἀνεῖται τῷ βουλομένῳ καὶ μεμαθηκέναι σχολάζειν. Ὁ δὲ τὰς περιεχούσας ἔξω, καὶ τὸν βίον τὸ πλεῖστον ἐν πανδοκείοις καὶ πορθμίοις ἀναλίσκοντας, εὐδαιμονίζων, ὁμοιός ἐστι τῷ τὰς πλάνητας, οἰομένῳ τοῦ ἀπλανῶν ἀστέρων φαύλειν ἄμεινον· καίτοι τοῦ πλανήτου ἕκαστος ἐν μιᾷ σφαίρᾳ καθάπερ ἐν νήσῳ περιπολῶν, διαφυλάττει τὴν τάξιν· ἥλιος γὰρ οὐχ ὑπερβήσεται μέτρα· φησὶν ὁ Ἡράκλειτος· εἰ δὲ, μὴ ἐριννύες μιν δίκης ἐπίκουροι ἐξευρήσουσιν.

ιβ'. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ὦ φίλε, καὶ τὰ τοιαῦτα τοῖς ἐκείνοις λέγομεν καὶ ἐκείνοις ἐπάδομεν, οἷς ἐξ ἧσον ἀπωκισμένοις ἀνεπίμικτα ποιεῖ τὰ ἄλλα

Πόντος ἀλὸς, ὁ πολιῆς ἀέκοντας ἐρύκει·

σοὶ δὲ οὐχ ἑνὸς δεδομένου μόνον ἀλλὰ ἀπειρημένου τόπου, πασῶν ἐστιν ἐξουσία πόλεων ἡ μιᾶς κώλυσις. Ἀλλὰ μὴν τῷ, "Οὐκ ἄρχομαι, οὐδὲ βουλεύομαι, οὐδὲ "ἀγωνοθετῶμαι," ἂν ἀντιτῇς τὸ "Οὐ χασάζομαι, ἀλ-

tæ tanquam in aſylo conſtituti et ſacroſancti eſt ei, qui velit et didicerit liberali otio frui. At qui foris diſcurrentes, vitæque majorem partem in diverſoriis publicis et teloniis conſumentes beatos prædicant, ſimiles ſunt eorum qui planetas inerrantibus ſtellis meliore putant eſſe conditione. Et tamen unuſquiſque planetarum ſuo in orbe tanquam inſula aliqua ita circumvertitur, ut ſuum ſervet ordinem. *Sol enim*, inquit Heraclitus, *nunquam ſuos fines tranſgredietur: ſi peccaverit, Furiæ eum Juſtitiæ adjutrices invenient.*

XII. Verum enimvero hæc, amice, his dicimus atque accinimus, quibus cum in inſulam commigratum eſt, commercia cum aliis præcidit

Unda maris, multos invitos illa repellit:

tibi, cum non ſit unus aſſignatus locus, ſed uno prohibitum, dum uno interdicitur, omnium aliorum poteſtas eſt data. Porro autem his cogitationibus, *Non gero magiſtratum, non ſum in ſenatu, non præmiorum in certaminibus ſum arbiter*, ſi hæc opponas, *Non interſumus ſeditionibus, non*

"ἀναλίσκομεν, οὐδὲ παροπτήμεθα θύραις ἡγεμόνος· "οὐδὲ νεῖν μέλει ἡμῖν ὅστις ὁ κεκληρωμένος τὴν ἐπαρ- "χίαν ἐστὶν, εἰ ἀκρόχολος, εἰ ἐπαχθής." Ἀλλ' ἡμεῖς, καθάπερ Ἀρχίλοχος τῆς Θάσου τὰ καρποφόρα καὶ οἰνόπεδα παρορῶν, ἀφ' τὸ τραχὺ καὶ ἀνώμαλον, διέβαλε τὴν νῆσον, εἰπών,

——ἥδε δὴ ὥς τις ὄνου ῥάχις
Ἕστηκεν ὕλης ἀγρίας ἐπιστέφὴς,

οὕτω τὴν φυγὴν παρὰ μέρος ὃ ἄδοξον ἐνίοτε νομίζομεν, παρορῶμεν τὴν ἀπραγμοσύνην καὶ τὴν σχολὴν καὶ τὴν ἐλευθερίαν. Καίτοι τοὺς γε Περσῶν βασιλέας ἐμακάριζον, ὅτι Βαβυλῶνι τὸν χειμῶνα ἀφήρουν, ὅτι δὲ Μηδίᾳ τὸ θέρος, ὅτι δὲ Σούσοις τὸ ἥδιστον τοῦ ἔαρος. Ἔξεστι δή που καὶ τῷ μελετῶντι, μυστηρίοις μὲν Ἐλευσῖνι ἀφορᾶν, Διονυσίοις δὲ Ἄργει πανηγυρίζειν, Πυθίων ἀγομένων εἰς Δελφοὺς παρελθεῖν, Ἰσθμίων εἰς Κόρινθον, ἄν περ ᾖ φιλοθέωρος· εἰ δὲ

B. 11. Ἀλλ' ἡμεῖς] Sic Baſ. Xyl. Vulgo, ἀλλ' ὡς ἡμεῖς.

C. 11. ἐν Ἄργει] Excidit ſupplementum ſententiæ, quæ ita deſiderat ſcribi, ἐν ἄστει, Νεμείοις ἐν Ἄργει. Majori etiam vitio tres Græco-Latinæ, ἐν ἀρχῇ exhibent.

ſumtus facimus, non fores præfecti obſervamus, non curæ nobis eſt cui nunc provincia noſtra obtigerit, iracundusne ſit an importunus. Sed quemadmodum Archilochus Thaſi inſulæ frugifera arva et vineta ſilentio prætermittens, eam ob aſperitatem et inæqualitatem traduxit, ita ſcribens,

—illa aſini dorſum velut
Stat, materie ſylveſtri prorſus obſita:

ſic nos exſilii unam partem acrius conſideramus, in qua eſt obſcuritas et ignominia, ab altera otium, quietem, et libertatem negligimus. At enim reges Perſarum eo nomine felices prædicant, quod hyemem Babylone, æſtatem in Media, Suſis ſuaviſſimum veris tempus exigerent. Licet vero exſuli myſteriorum tempore Eleuſine degere, Liberalibus Athenis, Nemeis Argi intereſſe, Pythiis Delphos, Iſthmiis Corinthum ſe conferre, ſiquidem ſpectaculis delectatur: ſin ve-

μὴ, σχολὴ, θεώρατος, ἀναγνώσις, ὕπνος ἀθορύβητος· τὸ D τῶ Διογένους, Ἀριστότελης ἀρίστᾳ, ὅταν δοκῇ Φιλίππῳ, Διογένης ὄζειν Διογένει· μήτε θεωρίας, μήτε ἄρχοντος, μήτε ἡγεμόνος τὴν σωλῆνα διάφαυν θεραπεύοντος.

ιγ'. Διὰ τοῦτο τῶν φρονιμωτάτων καὶ σοφωτάτων ὀλίγους ἂν εὕροις ἐν ταῖς ἑαυτῶν πατρίσι κεκηδευμένους· οἱ δὲ πλεῖστοι μηδενὸς ἀναγκάζοντος, αὐτοὶ τὸ ἀγκύριον ἀφέμενοι, μεθωρμίσαντο τὰς βίους, καὶ μετέστησαν, οἱ μὲν εἰς Ἀθήνας, οἱ δὲ ἐξ Ἀθηνῶν. Τίς γὰρ εἴρηκε τῆς ἑαυτῆ πατρίδος ἐγκώμιον τοιοῦτον οἷον Εὐριπίδης;

Ἦ πρῶτα μὲν λεὼς οὐκ ἐπακτὸς ἄλλοθεν,
Αὐτόχθονες δ' ἴφυμεν· αἱ δ' ἄλλαι πόλεις
Πεσσῶν ὁμοίως διαφορηθεῖσαι βολαῖς,
Ἄλλαι πάρ' ἄλλων εἰσὶν ἐξαγώγιμοι.
Εἰ δὲ πάρεργον χρή τι κομπάσαι γύναι,
Οὐρανὸν ὑπὲρ γῆς ἔχομεν εὖ συγκεκραμένον·
Ἵν' οὔτ' ἄγαν πῦρ, οὔτε χεῖμα συμπίτνει.
Ἃ δὲ Ἑλλὰς Ἀσία τε τρέφει καλλίστα,

D. 7. αὐτοὶ] Sic Venet. Vulgo, αὐτό.

E. 7. Ἃ δὲ Ἑλλὰς—συνθηρεύομεν] Nil mutavi; quando nec codices Plutarchei quid mutabant. Probo Muſgravium in priori verſu corrigentem, Ἃ δ' Ἑλλὰς Ἀσίς τ' ἐκτρέφει κάλλιστ' ἀεί: in poſteriore τῆς γῆς item probo, non item ὑ θηρεύομεν. T. III. p. 562.

ro, otium in manibus eſt, deambulatio, lectio, ſomnus abſque interturbatione, Diogenis illud, *Prandet Ariſtoteles quando Philippo lubet, Diogenes quando Diogeni:* cum neque negotium, neque magiſtratus, neque præfectus victus rationem uſitatam tibi interrumpat.

XIII. Ob hanc adeo cauſam paucos de prudentiſſimis et ſapientiſſimis invenies in ſua patria ſepultos. Plerique nemine cogente revulſis anchoris vitæ navim ad alium portum applicuerunt, alii Athenas, alii ex Athenis. Quis enim ita patriam ſuam laudavit, ut Euripides, cujus hæc ſunt?

Primum, nec inquilinus nos populus ſe-
mus,
Sed indigenæ, natique in hoc adeo ſolo
Cum cæteræ urbes teſſerarum inſtar citæ
Aliis aliæ cives mittant identidem.
Quod ſi quid extra propoſitum me feminæ
Jactare fortis, cœlum temperie optima
Tellurem apud nos ambit: haud æſtus
gravis
Nos urget: haud hyems gelu nimio pre-
mit.
Tum quidquid habet Aſia, aut jucun-
dum Græcia,

Τῆς γε δίκαιαν ἔχοντες συνθηρεύομεν.

Ἀλλ' ὁ Ζῶπυρος γράψας εἰς Μακεδονίαν ᾤχετο, καὶ παρ' Ἀρχελάῳ κατεβίωσεν. Ἀκήκοας δ' ἐπῶν καὶ τοῦτο τὸ ἐπιγράμματον,

F Αἰσχύλον Εὐφορίωνος Ἀθηναῖον τόδε κεύθει
Μνῆμα καταφθίμενον πυροφόροιο Γέλας.

καὶ δὴ καὶ οὗτος εἰς Σικελίαν ἀπῆρε, καὶ Σιμωνίδης πρότερον. Τὸ δὲ, "Ἡροδότου Ἁλικαρνασσέως ἱστορίης ἀπόδειξις ἥδε," πολλοὶ μεταγράφουσιν, "Ἡροδότου Θουρίου" μετῴκησε γὰρ εἰς Θουρίους, καὶ τῆς ἀποικίας ἐκείνης μετέσχε. Τὸ δὲ ἱερὸν καὶ δαιμόνιον,

Ἐν Μούσαις πνεῦμα, Φρυγίας κοσμήτορα μάχας

Ὅμηρον, οὐ τοῦτο πεποίηκε πολλαῖς ἀμφισβητήσιμον πόλεσιν, ὅτι μὴ μιᾶς ὄφθην ἐγκωμιαστής; Καὶ ξενίῳ Διὶ πολλαὶ τιμαὶ καὶ μεγάλαι.

ιδ'. Εἰ δέ φησί τις ὅτι δόξαν οὗτοι καὶ τιμὰς ἐθη-

E. 10. δι' ἐπῶν] Non placet. Malim δὲ ἔπους.
F. 6. Θούριος] Ita omnes libri, excepto Xyl. qui Θυρίους habet.

Hæc omnia conſectamur gentis gratia.

Et tamen is ipſe, qui hæc ſcripſit, in Macedoniam abiit, atque apud Archelaum vitæ reliquum exegit. Audiviſti, puto, etiam hoc Epigramma,

Æſchylus Euphorionis, Athenis natus,
in arvis
Frugiferi jacet hic poſt ſua fata Gelæ.

Nam et hic in Siciliam abiit, et ante eum Simonides. Tum illud, *Herodoti Halicarnaſſei hiſtoriæ editio hæc*, ſunt qui ſic ſcribant, *Herodoti Thurii.* Migravit enim Thurios, parſque fuit ejus coloniæ. Jam ſacrum illum et divinum Muſarum ſpiritum, Phrygiæ exornatorem pugnæ, Homerum, nonne hæc eſt cauſſa cur tam multæ urbes ſibi vindicare voluerint, quod non unam aliquam laudat? At Jovi quoque Hoſpitali multi habentur magnique honores.

XIV. Quod ſi quis dicat, iſtos gloriam et honores cap-

ρᾶον, ὅτι τὰς σοφὰς ἐλθὲ, καὶ τὰς σοφὰς Ἀθήνησι σχολὰς καὶ διατριβάς· ἀναπέμπασαι τὰς ἐν Λυκείῳ, τὰς ἐν Ἀκαδημίᾳ, τῇ Στοᾷ, τὸ Παλλάδιον, τὸ Ὠιδεῖον. Εἰ τῷ Περιπατητικῷ ἀσπάζῃ μάλιστα καὶ θαυμάζεις, Ἀριστοτέλης ἦν ἐκ Σταγείρων· Θεόφραστος, ἐξ Ἐρέσου· Στράτων, ἐκ Λαμψάκου· Γλύκων, ἐκ Τρωάδος· Ἀρίστων ἐκ Κέω· Κριτόλαος, Φασηλίτης. Εἰ τῇ Στωϊκῇ· Ζήνων, Κιτιεύς· Κλεάνθης, Ἄσσιος· Χρύσιππος, Σολεύς· Διογένης, Βαβυλώνιος· Ἀντίπατρος, Ταρσεύς· ὁ δὲ Ἀθηναῖος Ἀρχέδημος εἰς τὴν Πάρθων μεταστὰς, ἐν Βαβυλῶνι Στωϊκὴν διαδοχὴν ἀπέλιπε. Τίς οὖν τούτους ἐδίωξεν; οὐδείς· ἀλλ' αὐτοὶ διώκοντες ἡσυχίαν, ἧς ἅπαντι μέτεστιν οἴκοι τοῖς ἰδίοις δόξαν ἢ δύναμιν ἔχουσι, τὰ μὲν ἄλλα λόγοις, τοῦτο δὲ ἔργοις ἡμᾶς διδάσκουσι. Καὶ γὰρ νῦν οἱ δοκιμώτατοι καὶ κράτιστοι ζῶσιν ὅτι ξένης, ἅ

A. 11. Ἐρίσου] Sic Baſ. Alii aliter. Vulgo, Ἐφέσου.

B. 6. τούτους] Sumſi a Stob. et Damaſceno MS. qui habent τούτους ἐδίωξεν οὐδείς. Vulgo, τοιούτους.

B. 9. τὰ μὲν ἄλλα] Forte, Καὶ τὰ μὲν ἄλλα—.

taſſe, ad Sapientes animum refer, ſapienteſque illas Athenienſium ſcholas et diſputationes tecum recenſe, Lycei, Academiæ, Stoæ, Palladii, Odei. Si Peripateticam reliquis præfers philoſophiam, Stageira patriam habuit Ariſtoteles, Ereſſum Theophraſtus, Lampſacum Straton, Troadem Glycon, Ceum Ariſton, Phaſelites fuit Critolaus. Si Stoicam probas: Citienſis erat Zeno, Cleanthes Aſius, Chryſippus Solenſis, Diogenes Babylonius, Antipater Tarſenſis: adeoque Athenienſis Archidemus ad Parthos abiit, ac Babylone Stoicæ ſcholæ ſucceſſionem reliquit. Quis autem illos extorres egit? Nemo: ſed ultro otium ſectantes honeſtum, quod non temere contingit iis qui in patria alicujus nominis ſunt aut potentia pollent, reliqua verbis, nos docuerunt hoc factis. Atque etiam hodie celeberrimi et præſtantiſſimi viri vivunt extra patriam, non indicto, ſed

c μεταιτάντες, ἀλλὰ μεταιτάντες, οὐδὲ φυγαδευθέντες, ἀλλὰ φυγόντες αὐτοὶ τὰ ἀγώγιμα καὶ τὰ ἐπαχθῆ καὶ ἀσχολίας ἃς αἱ πατρίδες φέρουσι. Καὶ γὰρ τοῖς παλαιοῖς, ὡς ἔοικεν, αἱ Μοῦσαι τὰ κάλλιστα τῶν συντάγματων καὶ δοκιμώτατα, Φυγὴν λαβοῦσαι συνεργὸν, ἐπιτέλεσαν. Θουκυδίδης Ἀθηναῖος συνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων ἐν Θρᾴκῃ περὶ τὴν Σκαπτῆν ὕλην· Ξενοφῶν, ἐν Σκιλλοῦντι τῆς Ἠλείας· Φίλιστος ἐν Ἠπείρῳ· Τίμαιος ὁ Ταυρομενίτης, ἐν Ἀθήναις· Ἀνδροτίων Ἀθηναῖος, ἐν Μεγάροις· Βακχυλίδης ὁ ποιητὴς, ἐν Πελοποννήσῳ. Πάντες οὗτοι καὶ πλείονες ἄλλοι τὰ πατρίδων ἐκπεσόντες, οὐκ ἀπέγνωσαν, οὐδὲ ἔρριψαν ἑαυτοὺς, ἀλλ' ἐχρήσαντο ταῖς εὐφυίαις, ἐφόδιον ποιησάμενοι τῆς τύχης μὴν τὴν Φυγὴν λαβόντες, δι' ἣν πανταχοῦ καὶ τεθνηκότες μνημονεύονται· τῶν δὲ ἐκβαλόντων καὶ ζησασάντων οὐδὲ εἷς λόγος οὐδενὸς ἀπολελείπται.

D. 7. ἀπολέλειπται] Sic E. G. Vulgo, ἀπολέλιπται.

ultro ſuſcepto Exſilio: neque juſſi fugere, ſed ſponte ſua fugientes negotia, occupationes, moleſtias, quas patria adfert. Etenim Muſæ, quantum video, veteribus pulcherrima et nobiliſſima ſcripta ut componerent, exſilium pro adjumento adſumſerunt. Thucydides Athenienſis bellum Peloponneſiorum et Athenienſium conſcripſit in Thracia apud Scapten Hylen: Xenophon in Scillunte Elidis: Philiſtus in Epiro: Timæus Tauromenii in Sicilia natus, Athenis: Androtion Athenienſis Megaræ: Bacchylides poëta in Peloponneſo. Hi omnes, iiſque adhuc plures, patria ſua amiſſa non deſponderunt animos, neque ſeſe projecerunt, ſed bonitate ſuorum ingeniorum uſi, tanquam commeatum fortuna Exilium ſuppeditante, apud omnes etiam poſt mortem fama ſunt celebri: neque eorum qui illos ejecerunt, ulla ullius a poſteris habetur ratio.

ιέ. Διὸ καὶ γελοῖός ἐστιν ὁ νομίζων ἀδοξίαν τῇ φυγῇ προσεῖναι. Τί λέγεις; ἄδοξός ἐστι Διογένης; ὃν ἰδὼν Ἀλέξανδρος ἐν ἡλίῳ καθήμενον, ἐπιχὰς ἠρώτησεν εἴ τινος δεῖται· τοῦ δὲ μηδὲν ἄλλ' ἢ σμικρὸν ἀποσκοτίσαι κελεύσαντος· ἐκπλαγεὶς τὸ φρόνημα, πρὸς τοὺς φίλους εἶπεν, Εἰ μὴ Ἀλέξανδρος ἦμην, Διογένης ἂν ἤμην. Ἠδόξει δὲ Κάμιλλος ἐκ τῆς Ῥώμης ἐλαυνόμενος, ἧς δεύτερος κτίστης καὶ ἀναγορεύεται; Καὶ μὴν Θεμιστοκλῆς οὐ τὴν ἐν τοῖς Ἕλλησι δόξαν φυγὼν ἀπέβαλεν, ἀλλὰ τὴν ἐν τοῖς βαρβάροις προσέλαβε. Καὶ οὐδείς ἐστιν οὕτως ἀφιλότιμος, οὐδὲ ἀγεννής, ὃς μᾶλλον ἂν ἑλέσθαι Λεωβάτης ὁ γραμματικός, ἢ Θεμιστοκλῆς ὁ φυγαδευθεὶς εἶπε· καὶ Κλώδιος ὁ ἐκβαλών, ἢ Κικέρων ὁ ἐκβληθείς· καὶ Ἀριστοφῶν ὁ κατηγορήσας, ἢ Τιμόθεος ὁ μεταχὰς ἐκ τῆς πατρίδος.

ις'. Ἀλλ' ἐπεὶ πολλοὺς τὰ τοῦ Εὐριπίδου κινεῖ δυνα-

XV. Quare is quidem ridiculus eſt, qui Exſilium putat cum ignominia conjunctum. Quid enim dices? Obſcurus fuit Diogenes? quem cum Alexander vidiſſet in Sole apricantem, et quæſiviſſet aliquane re indigerit: iſque reſpondiſſet, *Nulla, niſi ut paulum ſecedens. Solis radios non intercipias:* miratus animi magnitudinem, amicis dixit, *Niſi Alexander eſſem, Diogenes vellem eſſe.* Obſcuruſne fuit Camillus, Roma ejectus, qui nunc alter Romæ conditor dicitur? Et quidem Themiſtocles ſolum Græciæ coactus vertere, non amiſit partam apud Græcos gloriam, ſed apud Barbaros novam eſt adeptus. Neque adeo quiſquam eſt abjecto animo, qui non mallet eſſe Themiſtocles ejectus, quam Leobates qui de eo retulit ejiciendo: aut qui Clodius potius rogationem de Cicerone in exſilium mittendo ferens, quam Cicero exulare juſſus: vel Ariſtophon accuſator quam Timotheus patria extruſus.

XVI. Cæterum, quando multos verba Euripidis movent, qui vehementer accuſare

τῶς τῆς φυγῆς κατηγορεῖν δοκοῦντος, ἰδωμὲν ἃ λέγει κἀδ' ἕκαστον ἐρωτῶν καὶ ἀποκρινόμενος,

Τί τὸ γέρεσθαι πατρίδος, ἢ πολὺν μόγα;
Μέγιστον· ἔργῳ δ' ἐστὶ μεῖζον ἢ λόγῳ.
Τίς ὁ τρόπος αὐτῷ; τί φυγάσι τὸ δυστυχές;
Ἓν μὲ μέγιστον· οὐκ ἔχει παῤῥησίαν.
Δούλῳ τόδ' εἶπας, μὴ λέγειν ἃ τις φρονεῖ.
606 Τὼν τ' κρατούντων ἁμαθίαν φέρειν χρεών.

ταῦτα σοφῶτως οὐκ ὀρθῶς οὐδὲ ἀληθῶς ἀξιῶται. Πρῶτον μὲν γὰρ ὁ δοῦλος τὸ μὴ λέγειν ἃ τις φρονεῖ, ἀλλὰ πᾶν ἔχοντος ἀνδρὸς ἐν χερσῖς καὶ προῤῥήμασιν ἐκμυθίας καὶ σιωπῆς δεομένοις· ὥσπερ αὐτὸς ἀλλαχόθι βέλτιον εἴρηκε,

Σιγᾶν δ' ὅπου δεῖ, καὶ λέγειν ἐν ἀσφαλεῖ.

Ἔπειτα τ' τ' κρατούντων ἁμαθίαν οὐχ ἧττον οἴκοι μένουσας ἢ φεύγουσας ἀνάγκη φέρειν· ἀλλὰ καὶ μᾶλλον πολλάκις οἱ μένοντες τ' ἀπαλλαγέντων τὰς ἰσχύουσας ἐν πόλεσιν ἀδίκως πρὸς συκοφαντεῖν ἢ βιάζεσθαι δεδίασι. Τὸ δὲ μέγισ-

A. 2. πρώτως] Sic E. et margo G. ſaltem melius vulgato πρῶτος.

Exſilium videtur, videamus quidnam ille ſingulatim dicat, interrogante et reſpondente introductis,

Jocaſta. *Quid, patria carere num magnum eſt malum?*
Polynices. *Eſt maximum, et re majus, quam dici queat.*
Joc. *Modus exſilii quis eſt? quid exſulibus grave eſt?*
Pol. *Hoc maximum unum eſt, libertate quod carent.*
Joc. *Servile ſane eſt, non dicere quod ſentias.*
Pol. *Dominorum ad hæc oportet ferre inſcitiam.*

Hæc neque recte, neque vere concedi ſibi ille poſtulat. Principio enim non ſervi hoc eſt, non dicere quod ſentias, ſed viri cordati, cum occaſio et res ſilentium taciturnitatemve deſiderant: quod ipſe alio loco melius pronunciavit,

Tacere, ubi res poſcit: cum tutum eſt, loqui.

Deinde dominorum, ſive eorum penes, quos poteſtas rerum eſt, inſcitiam non minus ii coguntur ferre, qui domi ſunt, quam qui exſulant: imo illi metu calumniarum aut violentiæ magis plerumque tolerare iſtam coguntur. Illud

τον καὶ ἀποπώτατον, εἰ παῤῥησίαν τοῦ φυγάδων ἀφαιρεῖ. B
Θαυμαστὸν δὲ εἰ Θεόδωρος ἀπαῤῥησίαστος ἦν, ὃς, Λυσιμάχου τοῦ βασιλέως εἰπόντος πρὸς αὐτὸν, Ἡ πατρίς σε τοιοῦτον ὄντα ἐξέβαλε; Ναὶ, εἶπε, μὴ δυναμένη φέρειν, ὥσπερ ἡ Σεμέλη τὸν Διόνυσον. Ἐπιδείξαντος δὲ αὐτῷ Τελεσφόρου τὸν γαλεάγρα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορωρυγμένον, καὶ πεπεκομμένον τὴν ῥῖνα καὶ τὰ ὦτα, καὶ τὴν γλῶτταν ἐκτετμημένον, καὶ εἰπόντος, Οὕτως ἐγὼ διατίθημι τοὺς κακῶς με ποιοῦντας. Τί δὲ, Διογένης οὐκ ἔσχε παῤῥησίαν; ὃς εἰς τὸ τοῦ Φιλίππου στρατόπεδον παρελθὼν ὁπηνίκα μαC χόμενος ἐχώρει τοῖς Ἕλλησι, καὶ πρὸς αὐτὸν ἀναχθεὶς ὡς κατάσκοπος, Ναὶ κατάσκοπος, ἔφη, τῆς ἀπληστίας ἀφίγμαι αὐτῆς καὶ τῆς ἀφροσύνης, ἥκοντος δὲ βραχεῖ χαμαὶ διαρρυεῖσαι πρὸ τῆς ἡγεμονίας ἅμα καὶ τοῦ σώματος. Τί δὲ; Ἀννίβας ὁ Καρχηδόνιος, οὐκ ἐχρῆτο παῤῥησίᾳ πρὸς Ἀντίοχον, βασιλέα ὄντα, φυγὰς ὤν; ὁπηνίκα χαμαὶ διδόντος ἐκέλευεν αὐτὸν ἐπιχειρεῖν τοῖς πολεμίοις·

B. 9. σωῶντας] Excidit reſponſum Theodori.

vero graviſſimum eſt et abſurdiſſimum peccatum, exſulibus libertatem adimi. Mirum enim ſi dicendi libertas Theodoro Cyrenæo fuit ademta, qui, cum ei rex Lyſimachus diceret, Te talem patria ejicit? *Omnino*, reſpondit, *neque enim me ferre poterat, ſicut et Bacchum Semele ejecit, cum ferre nequiret amplius.* Cumque ei rex Teleſphorum oſtendiſſet, qui oculis, naribus, auribuſque mutilatus in cavea continebatur, ac diceret, Sic ego tracto eos qui mihi male faciunt: * Quid? An Diogeni libertas fuit ademta? qui cum in caſtra Philippi bellum Græcis inferentis veniſſet, eſſetque ad ipſum pro exploratore adductus, faſſus eſt ſe veniſſe exploratum Philippi inexplebilem avaritiam ac dementiam, qui eo iret, ut momento horæ de imperio ſuo atque etiam vita pugnæ aleam ſubiret. An vero Annibal non uſus eſt libertate dicendi adverſus Antiochum, exſul adverſus regem? quem cum oblata occaſione juſſiſſet hoſtes aggredi,

τῦ δὲ θυσαμβύε καὶ τὰ σπλάγχνα κωλύειν φάσκοντος, ἐπεπίμπσεν, ἐκπὸν, Σύ τι κρέας λέγει ποιεῖς, ἢ τι νῦν ἔχων ἄνθρωπος. Ἀλλ' οὐδὲ γεωμετρῶν Φυγὴ παῤῥησίαν, οὐδὲ γραμμικῶν ἀφαιρεῖται, περὶ ὧν ἴσασι καὶ μεμαθήκασι λογιζόμενοι· πόθεν γε δὴ καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἀνθρώπων. Ἀλλὰ τὸ ἀγεννὲς παντα χῦ τὴ φωνὴν ἐμφράττει, τὴ γλῶτταν ἀποστρέφει, ἄγχει, σιωπᾶν ποιεῖ. Τὰ δ' ἑξῆς τῦ Εὐριπίδυ ποῖα τινά ἐστιν;

Αἱ δ' ἐλπίδες βόσκουσι φυγάδας, ὡς λόγος.
Καλοῖς βλέπουσί γ' ὄμμασιν, μέλλουσι δέ.

Καὶ τῦτο τῆς ἀβελτηρίας ἔγκλημα μᾶλλον ἢ τῆς Φυγῆς ἐστιν. Οὐ γὰ οἱ μαθόντες οὐδὲ ἐπιζάμβυοι χρῆθαι τοῖς παροῦσιν, ἀλλ' οἱ ἀεὶ τῦ μέλλοντος ἐκκρεμάμβυοι, καὶ γλιχόμβυοι τῶν ἀπόντων, ὡς ἐπὶ ῥᾳδίας ἀμφέρον) τῆς ἐλπίδος κἂν μηδέποτε τῦ τείχυς ἐκτὸς προέλθωσι,

Φίλοι γ' πατρὸς καὶ ξένοι σ' ὠκ ὠφίλυν;
Εὖ πράσσει· τὰ φίλων δ' ὠδὲν, ἢν τις δυσυχῇ.
Οὐδ' εὐγένειά σ' ἦρεν εἰς ὕψος μέγα;
Καλὸν τὸ μὴ ἔχειν· τὸ γένος δ' ὠκ ἔθρεψέ με.

isque mactata hoſtia negaret extra addicere, *Quid*, inquit, *tu carnem pluris facis, quam hominem prudentem?* Porro autem cum ſoli mutatio neque geometris neque litteratoribus libertatem adimat de rebus ſibi perceptis diſſerendi: bonis atque honeſtis viris eam adimet? Enimvero futile ingenium ubique et vocem intercludit, et linguam pervertit, ſuffocat, ſilere cogit. Qualia vero ſunt quæ ſequuntur apud Euripidem?

Joc. *Spes anne paſcunt exſulem, ſuma ut refert?*

Pol. *Blando tuentes ore, ſed tarde nimis.*

Id crimen profecto ſtultitiæ potius intentetur, quam Exſilio. Qui enim non didicerunt, neque norunt rebus præſentibus recte uti, ii ſemper a futuris pendentes, et abſentia deſiderantes, ſpe tanquam rate feruntur atque fluctuant, etiam ſi nunquam extra muros prodeant.

Joc. *Patrius juvere nil amici et hoſpites?*

Pol. *Felix vide ut ſis: nil miſeros iſti juvant.*

Joc. *Non nobilitas in altum te tua extulit?*

Pol. *Malum eſt habere nihil: me non aluit genus.*

Ταῦτα ἤδη ϗ ἀχάριςα τῷ Πολυνείκει, ἀτιμίαν μὲν εὐγενείας, ἀφιλίαν δὲ τῆς Φυγῆς καταγορεύοντος, ὃς ἅμα τ' εὐγένειαν ἠξιώθη μὲν φυγὰς ὢν γάμων βασιλικῶν· φίλων δὲ συμμαχίᾳ ϗ δυνάμει τοσαύτῃ περιαγμένος ἐστράτευσεν, ὡς αὐτὸς μὴ μικρὸν ὁμολογεῖ,

Πολλοὶ Δαναῶν ϗ Μυκηναίων ἄκροι
Πάρεισι, λυπρὰν χάριν, ἀναγκαίαν δ' ἐμοὶ
Δώσοντες.——

Ὅμοια δὲ ϗ τὰ τῆς μητρὸς ὀλοφυρομένης,

Ἐγὼ δέ σοι ὅτε πῦρ ἀνῆψα γόνιμον ἐν γάμοις,
Ἀνυμέναιος δ' Ἴσμηνὸς ἐκηδεύθη
Δυτροφόρῳ χλιδᾷ.——

Ταύτην ἔδει χαίρειν ϗ ἀγαπᾶν πυνθανομένην καινὰ βασίλεια τηλικαῦτα τὸν υἱόν· ἡ δὲ θρηνοῦσα τ' οὐκ ἀναφθεῖσαν λαμπάδα ϗ τὸν οὐ θεραπόντα λυτρὸν Ἰσμηνὸν, ὡς ὁ Ἄργει μήτε ὕδωρ τοῖς γαμοῦσιν, μήτε τὸ πῦρ ἐχόντων, τὰ τῆς τύφης κακὰ ϗ τὴν ἀβελτηρίας τῇ φυγῇ προτίθησιν.

ιζ'. Ἀλλ' ἐπονείδιστον ὁ φυγὰς ὄφλει; Παρά γε τοῖς

Hæc vero jam Polynices ingrate dicit, ignominiam nobilitati, amicorum inopiam Exſilio inſcribens, qui et ob generis ſplendorem exſul regiis eſt dignatus nuptiis, et amicorum ſociorumque tanta ſtipatus multitudine bellum ſuſcepit: quod ipſum ipſe paulo poſt ſic fatetur,

Multi Mycenæorum, multi principes
Danaorum et una nunc adſunt, mihi gratiam
Dantes moleſtam hanc, qua mihi ſit peropus tamen.

Qualis vero eſt illa lamentatio matris,

Non ego tibi pro more in nuptiis
Facem ſuccendi, non lavacra mollia
Iſmenus præbuit tibi.

Enimvero gaudere debebat, ac gratiſſimum hoc habere, quod inaudiret filium in tanta regia habitare: illa vero non accenſam facem deplorans, et non ſuppeditatas ab Iſmeno aquas, quaſi vero Argis et aqua et ignis deeſſent nuptiis, faſtus et ſtoliditatis mala Exſilio appingit.

XVII. Attamen, inquies, exprobratur Exſuli Exſilium.

ἄφεσιν· οἱ καὶ τὸν πλωχὸν λοιδόρημα ποιῆνται, καὶ τὸν φαλακρὸν, καὶ τὸν μακρὸν, καὶ, νὴ Δία, τὸ ξένον, καὶ τὸν μέτοικον. Ἀλλὰ μὴν οἱ μὴ τούτοις ὑποφερόμενοι θαυμάζουσι τοὺς ἀγαθοὺς, κἂν πένητες ὦσι, κἂν ξένοι, κἂν φυγάδες. Ἀλλ' οὐχ ὁρῶμεν ὥσπερ τὸν Παρθενῶνα καὶ τὸ Ἐλευσίνιον, ἔτι καὶ τὸ Θησεῖον ἅπαντας προσκυνοῦντας; Καὶ μὴν ἔφυγε Θησεὺς ἐξ Ἀθηνῶν, δι' ὃν οἰκοῦσι νῦν εἰς Ἀθήνας ἄνθρωποι, καὶ πόλιν ἀπέβαλεν ἣν οὐκ
B ἔφυγεν, ἀλλ' αὐτὸς ἐποίησε. Τῇ δὲ Ἐλευσῖνι τί λείπεται καλὸν, ἂν αἰσχυνώμεθα τὸν Εὔμολπον, ὃς οὐκ Θρᾴκης μεταστὰς ἐμύησε καὶ μυεῖ τοὺς Ἕλληνας; Κόδρος δὲ τίνος ὢν ἐβασίλευσεν; ὁ Μελάνθου φυγάδος ἐκ Μεσσήνης; Τὸ δὲ τοῦ Ἀντισθένους οὐκ ἐπαινεῖς; πρὸς τὴν ἐπόνειδον ὅτι, Φρυγία σου ἐστὶν ἡ μήτηρ, Καὶ γὰρ ἡ τῶν θεῶν. Τί οὖν οὐ καὶ σὺ λοιδορούμενος φυγὰς, ἀποκρίνῃ, Καὶ γὰρ ὁ τοῦ Ἡρα-

A. 11. οἰκοῦσι νῦν εἰς Ἀθήνας ἄνθρωποι] Non plane ſanum videtur. An μετοικοῦσι.

A quo tandem, niſi a fatuis? qui et pauperiem, et calvitiem, et brevitatem ſtaturæ exprobrant, et pro flagitio deputant, ſi quis peregrinus ſit, aut inquilinus. Verum qui in horum ſententiam non deſcendunt, ii admirationi habent viros bonos, ſive pauperes ii ſint, ſive peregrini, ſive exſules. Nonne autem videmus ut Parthenonem et Eleuſinium, ita etiam Theſcium ab omnibus adorari? et tamen exſulavit Athenis Theſeus, cui hoc debent homines, quod Athenas inhabitant: urbeque excidit, quam non inquilinus tenuit, ſed ipſe condidit. Quid vero Eleuſini præclarum relinquetur, ſi nos Eumolpi pudet? qui e Thracia Athenas profectus initiavit ſacris, atque etiamnum initiat Græcos. Cujus denique filius Codrus Athenis regnavit? nonne Melanthi, qui Meſſena extorris fuit? An non laudas Antiſthenis dictum? qui objicienti matrem ipſius Phrygiam fuiſſe, reſpondit, *Etiam deorum matrem Phrygiam fuiſſe.* Tu quoque, ſi quis te probri cauſa exſulem appellet, reſpondebis,

κλέους τῆς Καλλινίκου πατὴρ φυγὰς ἦν· καὶ ὁ τῆς Διονύσου πάππος, ὃς ἐξεπέμφθη τὸν Εὐρώπην ἀνδρεῖν, οὐδὲ αὐτὸς ἐπανῆλθε,

Φοίνιξ πεφυκὼς, ἐκ δ' ὁρίζεται γένος,

εἰς τὰς Θήβας παραγενόμενος, Εὔϊον ὀρσιγυναῖκα Διόνυσον μαινομέναις ἀνθέουσα τιμᾶις. Καὶ τοῦτ' μὲν ἂν Αἰσχύλος ἠνίξατο καὶ ὑπεδήλωσεν εἰπών,

Ἀγόν τ' Ἀπόλλω φυγάδ' ἀπ' ὐρανῦ θεὸν,

εὔτομά μοι κέαθω, καθ' Ἡρόδοτον. Ὁ δ' Ἐμπεδοκλῆς ἐν ἀρχῇ τῆς φιλοσοφίας παλιναφωνήσας,

Ἔστι τ' Ἀνάγκης κρῆμα, θεῶν ψήφισμα παλαιὸν,
Εὐρύτι τις ἀμπλακίῃσι φόνῳ φίλα γυῖα μιήνῃ,
Δαίμονες οἵ τε μακραίωνος λελόγχασι βίοιο.
Τρὶς μιν μυρίας ὥρας ἀπὸ μακάρων ἀλάλησθαι

B. 11. γένος,—Εὔϊον—] Valckenarius ad Eur. Phœn. p. 596. γένος in χθονὸς mutandum cenſet: idem in Ep. ad Rover. ſub finem p. 80. proximum poetæ locum ita corrigit: Εὔϊον, ὀρσιγύναικα Διόνυσον, Μαινομέναις συνθίοντα τιθήναις. Prius non adeo requirendum. Hoc animadvertendum, excidiſſe Plutarchi quædam verba, quibus jungantur duo illi poëtarum loci, ſuppleta ad ſenſum quidem a Xylandro in Latina interpretatione. Reiſkius, παραγενόμενος· γενεᾷ δ' Εὔϊον—.

C. 4. Ἀγόν—θεὸν] Sic Xyl. Mez. et partim Ald. Baſ. Venet. in ἀπ' conſentiunt. Vulgo, Ἀγόν τ' Ἀπόλλωνος φυγάδ' ὐρανῦ θεόν. Vid. ſupra p. 417. E.

C. 7. Ἔστι τ' Ἀνάγκης] Ita Mez. quod proxime accedit ad veterem lectionem Ἐστί τι Ἀνάγκης quam habent Ald. Baſ. Xyl. E. G. Vulgo, Ἔστι τῆς Ἀνάγκης. Ultimo verſu Τὶν mutandum in ὧν cum Mez.

Etiam Herculis, cui ob victoriarum pulchritudinem Callinico nomen factum eſt, pater exul erat: et avus Liberi patris, miſſus ad quærendum Europam, domum non rediit,

Phœnixque natus, exſul mutavit genus,

Thebas veniens

—Bacchas cientem Liberum
Gaudentem furioſis coli honoribus.

Quod vero Æſchylus obſcure ſignificat dicens,

Caſtumque Apollinem, exſulem cœlo deum,

de eo meum os, ut cum Herodoto loquar, continens eſto. Empedocles porro ſic orſus ſuam philoſophiam,

Fata jubent, ſancta hæc decreta antiqua deorum,
Si quid peccando longævi dæmones errant:
Quiſque luit pœnas, cœloque exterris ab alto
Triginta horarum per terras millia oberrat;

D Τὼν κ᾽ ἐγὼ νῦν εἰμι φυγὰς θεόθεν κ᾽ ἀλήτης,

οὐχ ἑαυτὸν, ἀλλ᾽ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ πάντας ἀποδείκνυσι μεταναστὰς ὀνταῦθα καὶ ξένους καὶ φυγάδας ἡμᾶς ὄντας· οὐ γὰρ αἷμα, φησὶν, ἡμῖν ὧδε πνεῦμα συγκραθὲν, ὦ ἄνθρωποι, ψυχῆς ὑσίαν καὶ ἀρχὴν παρέσχεν· ἀλλ᾽ ὁκ τούτων τὸ σῶμα συμπέπλασται, γηγενὲς καὶ θνητόν. Τῆς δὲ ψυχῆς ἀλλαχόθεν ἡκούσης δεῦρο, ἢ γένεσιν ἀποδημίαν ὑποκορίζεται, τῷ ὡραιοτάτῳ τῶν ὀνομάτων· τὸ δὲ ἀληθέστατον, φεύγει καὶ πλανᾶται θείοις ἐλαυνομένη δόγμασι καὶ νόμοις· εἶτα ὥσπερ ἐν νήσῳ σάλον ἐχούσῃ πολλὴ, καθάπερ φησὶν ὁ Πλάτων, ὀχρεὺ τέγπον ἐνδεδεμένη

E τῷ σώματι, διὰ τὸ μὴ μνημονεύειν μηδὲ ἀναφέρειν

Ἐξ οἵης τιμῆς τε καὶ ὅσου μήκεος ὤλβου,

μεθέστηκεν οὐ Σάρδεων Ἀθήνας, οὐδὲ Κορίνθου Λῆμνον ἢ Σκῦρον, ἀλλ᾽ οὐρανοῦ καὶ σελήνης γῆν ἀμειφαμένη καὶ τὸν ὑπὸ γῆς βίον, ἐὰν μικρὸν ἐνταῦθα τόπον ἐκ τόπου ὡδεύλ-

E. 2. ὅσου] Sic Stob. Vulgo, ὅσον.
E. 5. ἐὰν] Sumſi a Stobæo et Damaſc. qui ceterum non recte ἐὰν μικρὸν δὲ ἐνταῦθα. Vulgo, ἵνα.

Sic et ego nunc ipſe vagor, divinitus exſul:

oſtendit non ſe modo, ſed ſuo exemplo omnes homines hic exſules et inquilinos eſſe. Hoc enim voluit intelligi, Non ſanguis vobis, O homines, non ſpiritus concretus animæ ortum naturamque præbuit: ſed ex his corpus conformatum eſt terrigenum atque mortale. Originem animæ aliunde huc advenientis leniſſimo vocabulo peregrinationis indicat: quæ, ſi veriſſime loqui velis, exſulat et vagatur divinis ejecta decretis atque legibus. Deinde tanquam in inſula quæ multis agitatur fluctibus, oſtrei in morem, ut Plato ait, illigata corpori, quia non meminit, neque reminiſcitur *ex quanto honore, et quanta beatitate demigraverit*, non Sardibus Athenas, non Corintho in Lemnum aut Scyrum, ſed de cœlo et Luna in terram et terreſtrem vitam delata, ut ibi

λάξῃ, δυσανασχετεῖ καὶ ξενοπαθεῖ, καθάπερ φυτὸν ἀγενὲς ἐπομαραινόμενον. Καίτοι φυτῷ μὲν ἴσως τις χώρᾳ μᾶλλον ἑτέρας ἑτέρᾳ πρόσφορος, ἐν ᾗ τρέφεται καὶ βλαστάνει βέλτιον· ἀνθρώπῳ δὲ οὐδεὶς ἀφαιρεῖται τόπος εὐδαιμονίαν, ὥσπερ οὐδὲ ἀρετὴν οὐδὲ φρόνησιν. Ἀλλ' Ἀναξαγόρας μὲν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τὸν τῆς κύκλου τετραγωνισμὸν ἔγραφε· Σωκράτης δὲ φάρμακον πίνων ἐφιλοσόφει, καὶ παρεκάλει φιλοσοφεῖν τοὺς συνήθεις, εὐδαιμονίζόμενος ὑπ' αὐτῶν· τὸν δὲ Φαέθοντα καὶ τὸν Τάνταλον εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβάντας, οἱ ποιηταὶ λέγουσι ταῖς μεγίσταις συμφοραῖς περιπεσεῖν διὰ τὴν ἀφροσύνην.

exiguum ſubinde locum alio loco mutet, ægre fert inſolentem ſui mutationem, ac tanquam degener planta emarceſcit. Quanquam plantæ quidem unus locus alio eſt creſcendo germinandoque aptior: homini felicitatem nullus locus adimit: ut neque virtutem, neque prudentiam. Itaque et Anaxagoras in carcere quadraturam circuli deſcripſit: et Socrates venenum bibens philoſophabatur, adque philoſophandum familiares exhortabatur, beatuſque ab iis prædicabatur. Phaëthontem autem atque Tantalum, cum ii in cœlum aſcendiſſent, poëtæ in maximas tradunt ob ſtultitiam deveniſſe calamitates.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΑΡΑΜΥΘΗΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΙΔΙΑΝ ΓΥΝΑΙΚΑ.

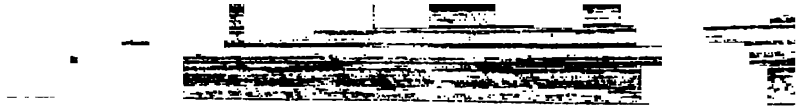

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΑΡΑΜΥΘΗΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΙΔΙΑΝ ΓΥΝΑΙΚΑ.

PLUTARCHI

CONSOLATIO AD UXOREM SUAM.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΤΗ ΓΥΝΑΙΚΙ ΕΥ ΠΡΑΤΤΕΙΝ.

PLUTARCHUS

UXORI S.

B α'. ΟΝ ἔπεμψας ἀπαγγέλλοντα περὶ τῆς παιδίου τελευτῆς, ἔοικε διημαρτηκέναι καθ' ὁδὸν εἰς Ἀθήνας πορευόμενος· ἐγὼ δὲ εἰς Τάναγραν ἐλθὼν ἐπυθόμην καὶ τῆς θυγατριδῆς. Τὰ μὲν οὖν καὶ τὴν ταφὴν

B. 4. περὶ τῆς θυγατριδῆς] Non ſincerum: nec in præpoſitione, nec in nomine. Vindob. παρά: recte. Alteri quid faciam neſcio: an μητραδελφῆς vel ſimile. Amiotus plane omiſit.

I. QUEM miſiſti mihi de obitu filiolæ nuntiaturum, eum apparet a via aberraſſe cum Athenas iret. Ego autem Tanagram veniens, de nepte inaudivi. Et quæ ad ſepulturam quidem pertinent, exiſtimo jam eſſe per-

ἤδη νομίζω γεγονέναι γεγονότα δὲ ἐγέπω ὡς σοι μέλλει καὶ νῦν ἀλυπότατα καὶ ῥᾳδίως τὸ λοιπὸν ἕξειν. Εἰ δέ τι βουλομένη μὴ πεποίηκας, ἀλλὰ μένεις τὴν ἐμὴν γνώμην, οἴει δὲ κουφότερον οἴσειν γενομένην· καὶ τοῦτο ἔσται δίχα πάσης περιεργίας καὶ δεισιδαιμονίας· ὧν ἥκιστά σοι μέτεστι.

β. Μόνον, ὦ γύναι, τήρει καὶ μὲ τῷ πάθει καὶ σεαυτὴν ὅπως τοῦ καθεστῶτος. Ἐγὼ γὰρ αὐτὸ μὴν οἶδα καὶ ὁρίζω τὸ συμβεβηκὸς ἡλίκον ἐστίν· ἂν δέ σε τῷ δυσφορεῖν ὑπερβάλλουσαν εὕρω, τοῦτό μοι μᾶλλον ἐνοχλήσει τῆς γεγονότος. Καίτοι σὺ δὲ αὐτὸς ἀπὸ δρυὸς οὐδ' ἀπὸ πέτρης ἐγενόμην· οἶδα δὲ καὶ αὐτή, τοσούτων μοι τέκνων ἀνατροφῆς κοινωνοῦσα, πάντων ἐκτεθραμμένων οἴκοι δι' αὐτῆς ἡμῶν· ταύτην δὲ ὅπως χρή σοι παθοῦσαν θυγατέρα μὴ τέκνα ἐγεννήθη, καὶ μοὶ τὸ σὸν ὄνομα θεὸς παρέσχεν ἀφορμήν, οἶδα ἀγαπητὸν ἀμφοτέροις γενόμενον.

C. 7. ταύτην—οἶδα ἀγαπητὸν—γενόμενον] Mez. primum mutat in τοῦτο: equidem malim p.trema mutare in ἀγαπητὸν—γενομένην. Idem οἶδα mutat in οἶσθα, ut Amiot.

acta: itaque velim facta omnia, ut et nunc et in posterum quam maxime tibi vacuitatem doloris præstent. Quod si quid volens aliud, id prætermisisti, meamque exspectas sententiam, arbitrarisque te facilius laturam me præsente: hoc quoque fiat citra omnem curiositatem et superstitionem: a quibus alioquin longe abes.

II. Tantum, mea uxor, et me et te huic casui serva animo compositoatque tranquillo. Ego enim ipse scio, atque definio quanta sit accepta calamitas: si vero te graviter ferendo modum excedentem offendero, id me magis etiam quam res ipsa perturbabit. Sane ipse quoque non sum (quod aiunt) e quercu natus aut saxo; quod tute scis, quæ me tot liberum educandorum adjutorem habuisti, quos omnes domi nostræ, nostraque opera educavimus. Hanc autem, quæ tibi desideranti filia post quatuor filios nata fuit, occasionemque mihi dedit ut tuum ei nomen imponerem, scio egregie caram fuisse. Et pecu-

Πείσεται δὲ ἡ ἀριμύτης ἰδία τις τῷ πρὸς τὰ τηλικαῦτα φιλοτέργῳ, τὸ εὐφραῖνον αὐτῆς καθαρόν τε ὂν ἀτέχνως, καὶ πάσης ἀμιγὲς ὀργῆς καὶ μέμψεως. Αὐτὴ δὲ ἡ φύσις θαυμασίην ἔσχεν ἀχολίαν καὶ πρᾳότητα, καὶ τὸ ἀντιφιλοῦν καὶ χαριζόμενον αὐτῆς, ἡδονὴν ἅμα καὶ κατανόησιν τῆς φιλανθρώπου παρεῖχεν· οὐ γὰρ μόνον βρέφεσιν ἄλλοις, ἀλλὰ καὶ σκεύεσιν οἷς ἐτέρπετο καὶ παιγνίοις, τιμὴν πιθανὴν διδόναι καὶ προσφέρειν ἢ μαθὸν προεκαλεῖτο, καθάπερ πρὸς τράπεζαν ἰδίαν ἐκ φιλανθρωπίας μεταδιδοῦσα ἧς καλῶν ὧν εἶχε, καὶ τὰ ἥδιστα κοινωνὸν τοῖς εὐφραίνουσιν αὐτήν.

γ'. Ἀλλ' οὐχ ὁρῶ, γύναι, ἀφ' ὅτι ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ζώσης μὲν ἔτερπεν ἡμᾶς, νυνὶ δὲ ἀνιάσῃ καὶ συνταράξει, λαμβάνοντας ὀπίνοιαν αὐτῆς. Ἀλλὰ δέδια πάλιν μὴ συνεκβάλωμεν τῷ λυπεῖσθαι τὴν μνήμην, ὥσπερ ἡ Κλυμένη λέγουσα,

—— Μισῶ δ' ἰύγκαλον
Τόξον κραναίας, γυμνάσια δ' οἴχοιτο·

liaris dolori acrimonia ineſt apud animum liberorum amore flagrantem, cum conſideratur quam illa delectaverit, quam ingenio fuerit mundo, et omnis iræ reprehenſioniſque puro. Tum naturalis illa bilis vacuitas et manſuetudo, mutuuſque amor et gratia ſimul et voluptatem exhibebat et humanitatis contemplationem: non enim aliis modo infantibus, ſed vaſis etiam atque ludicris quibus delectabatur nutricem mammam præbere hortabatur: præ humanitate tanquam ad menſam communem ea vocans, ſuaviſſimiſque rebus impertiens ea quæ habebat jucunda.

III. Verum non video, mea uxor, cur hæc et alia id genus vivente ea nos cum delectaverint, nunc in memoriam revocata perturbare et dolorem adferre debeant. Sed metuo viciſſim, ne una cum dolore etiam memoriam abjiciamus, ut Clymene illa dicens,

Odi nunc arcum corneum habilem,
Exercitationes pereant:

ἀεὶ φεύγουσα καὶ τρέμουσα τὴν ὑπόμνησιν τοῦ παιδός, ὅτι συμπαροῦσαν αὐτῷ εἶχεν· πᾶν γὰρ ἡ φύσις φεύγει τὸ δυσχερῆ ποιοῦν. Δεῖ δέ, ὥσπερ αὐτὴ πάντων ἥδιστον ἡμῖν ἄσπασμα καὶ θέαμα καὶ ἄκουσμα παρεῖχεν ἑαυτῆς, οὕτω καὶ τῆς ὀδύνας αὐτῆς ἀναμνῆσαι καὶ συμβιῶναι ἡμῖν πλέον ἔχουσαν, μᾶλλον δὲ πολλαπλάσιον, τὸ εὐφραῖνον ἢ τὸ λυποῦν· εἴπερ ἄρα τι τῶν λόγων ἐστὶ πολλάκις εἰρημένων ὑπὸ ἑτέρων, εἰκὸς ἐστὶ καὶ ἡμῖν ὄφελος ἐν καιρῷ γενέσθαι, καὶ μὴ καθῆσθαι, μηδ' ἐγκαλεῖσθαι πολλαπλασίας ταῖς ἡδοναῖς ἐκείναις λύπας ἀνταποδιδόντας.

δ'. Καὶ τοῦτο λέγουσιν οἱ παραγενόμενοι, καὶ θαυμάζουσιν ὡς οὔθ' ἱμάτιον ἀνείληφας πένθιμον, οὐδὲ σαυτῇ τινὰ προσήγαγες ἢ θεραπαινίσιν ἀμορφίαν καὶ αἰκίαν, οὐδὲ λῦσαι προῄρησθε πολυτελείας παντηρικῆς περὶ τὴν ταφήν, ἀλλ' ἐπράχθη κοσμίως πάντα καὶ σιωπῇ μᾶλλον τῶν ἀναγ-

E. 5. συμπαροῦσαν] Desidero quid, veluti συμπαροῦσαν ἀνία αὐτῷ, vel simile.

quia semper fugiebat et formidabat recordationem pueri qui una eas obiverat. Fugit enim natura omne id quod molestiam adfert. Oportet autem, quemadmodum ipsa nobis fuit omnium jucundissimum oblectamentum et spectaculum atque auditio, ita recordationem quoque ipsius nobiscum assiduo esse atque vivere, quæ multo, immo multis modis plus adferat lætitiæ quam doloris: siquidem par est eorum sermonum, quos sæpenumero inter nos habuimus, suo tempore ad nos quoque aliquam redire utilitatem: neque nos desidere, et multiplices iis quæ læta percepimus dolores opponere.

IV. Hoc quoque narrant qui interfuerunt, et admirantur, te neque lugubrem sumsisse vestem, neque vel tibi vel ancillis ullam intulisse deformitatem, ullum planctum, neque fuisse in sepultura sumtum ullum insolentem aut magnificum adhibitum, sed cum necessariis omnia esse peracta modice et tacite. Atque id

609 χάριν. Ἐγὼ δὲ τοῦτο μὴν οὐκ ἐθαύμαζον, εἰ μηδέποτε καλλωπισαμένη πρὸς θέατρον ἢ πομπὴν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἡδονὰς ἄχρηστον ἡγησαμένη τὴν πολυτέλειαν, σὺ τοῖς σκυθρωποῖς διεφύλαξας τὸ ἀσφαλὲς καὶ λιτόν. Οὐ γὰρ σὲ βακχεύμασι δεῖ μόνον τὴν σώφρονα μὴ νικᾶν ἀλλὰ μηδὲν οἰέσθαι ἧττον ἐν πένθεσι σάλον, καὶ τὸ κίνημα τῆς πάθους ἐγκρατείας δεῖσθαι ἁμαχομένης· καὶ πρὸς τὸ φιλόστοργον, ὡς οἱ πολλοὶ νομίζουσιν, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἀκόλαστον τῆς ψυχῆς. Τῷ μὲν γὰρ φιλοστόργῳ χαριζόμεθα τὸ ποθεῖν, καὶ τὸ τιμᾶν καὶ τὸ μεμνῆσθαι τῶν ἀπογενομένων·
B ἡ δὲ θρηνῶν ἄπληστος ἐπιθυμία, καὶ πρὸς ὀλοφύρσεις ἐξάγουσα καὶ κοπετούς, ἀρχὴ μὲν οὐχ ἧττον τῆς πρὸς τὰς ἡδονὰς ἀκρασίας, λόγῳ δὲ συγγνώμης ἔτυχεν, ὅτι τὸ λυπηρὸν αὐτῆς καὶ πικρὸν ἀντὶ τοῦ τερπνοῦ τῷ ἀφορῷ προσέστι. Τί γὰρ ἀλογώτερον, ἢ τὸ γέλωτος μὲν ὑφ-

A. 4. δοφαλὲς] Legendum ἀφελὲς, ut Bryan. et Plut. Vit. T. II. p. 564. et Reiſk.

quidem mirum mihi non eſt viſum, ſi, quæ ne ad theatrum quidem aut ſolennes pompas unquam te comere aut ornare conſueviſſes, luxumque adeo ad ipſas inutilem voluptates putaviſſes; in triſti materia frugalitatem conſervaſſes. Non enim in bacchationibus modo oportet modeſtam mulierem corruptelæ expertem manere, ſed ita ſentire, etiam in luctu quoque concuſſionem animi opus habere continentia, non quæ adverſus naturalem in liberos parentum amorem pugnet, ut multi arbitrantur, ſed contra incompoſitos intemperanteſque animi motus. Condonamus enim dilectioni liberorum deſiderium, honorem, et memoriam defunctorum: ſed lugendi inexpleta cupiditas, ad lamentationes planctuſque provehens, non minus turpis eſt quam intemperantia voluptatum: verbis tamen effectum eſt, ut veniam impetraret, quia loco delectationis dolor et acerbitas turpitudini conjunguntur. Quid enim, quæſo, magis eſt a ratione alie-

κολάς καὶ περικαρείας ἀφαιρεῖν, τοῖς δὲ κλαυθμῶν καὶ ὀδυρμῶν ῥεύμασιν οἷα μιᾶς πηγῆς φερομένων εἰς ἅπαν ἐφιέναι; καὶ περὶ μύρα μὲ σίνις καὶ πορφύρας ἁβρύνεσθαι ταῖς γυναιξίν, κεροὺς δὲ συγχωρεῖν πενθίμους, καὶ βαφὰς ἐσθῆτος μελαίνης, καὶ κατῄσεις ἀμόρφους, καὶ κατακλίσεις ὀπισθόνους· καὶ, ὃ δὴ πάντων ἐστὶ χαλεπώτατον, ἂν C οἰκέτας ἢ θεραπαινίδας κολάζωσιν ἀμέτρως καὶ ἀδίκως, ἐνίστασθαι καὶ κωλύειν αὐτάς, ὑφ' ἑαυτὴν δὲ ὠμῶς κολαζομένας καὶ πικρῶς, περιορᾶν σὲ πάθεσι καὶ τύχαις ῥᾳστώνης καὶ φιλανθρωπίας δεομένας;

ε'. Ἀλλὰ ἡμῖν γε, γύναι, περὶς ἀλλήλους οὔτ' ἐκείνης ἐδέησε τῆς μάχης, ὅτε ταύτης οἶμαι δέησειν. Εὐτελείᾳ μὲν γὰρ τῇ περὶ τὸ σῶμα καὶ ἀθρυψίᾳ τῇ περὶ δίαιταν οὐδείς ἐστι τῶν φιλοσόφων, ὃν οὐκ ἐξέπληξας ἐν ὁμιλίᾳ καὶ συνηθείᾳ γενόμενον ἡμῖν· οὔτε τῶν πολιτῶν, ᾧ μὴ θέαμα παρέχεις ἐν ἱεροῖς καὶ θυσίαις καὶ θεάτροις τὴν σαυτῆς ἀφέλειαν. Ἤδη δὲ καὶ περὶ τὰ τοιαῦτα D

num, quam nimium riſum et gaudium amputare, fletui et ejulatui ex eodem fonte promananti fluxum liberum permittere? aut de unguento et purpura nonnullos cum uxoribus delitigare, interim concedentes tonſuram lugubrem, atratam veſtem, ſeſſionem deformem, accubitum laborioſum? aut, quod omnium eſt atrociſſimum, ſi ſervos ancillaſve dominæ aliquando immodice et inique puniant, obſtare iis et prohibere: pati interim eas acerbe de ſeipſis ſumere ac crudeliter ſupplicium tali in caſu, qui aliquam animi relaxationem humaniorem requirat?

V. Verum nobis, mea uxor, neque iſta opus fuit lite, neque hac opus fore puto. Nam frugalitate quod vel ad cultum corporis, vel ad victus rationem attinet, nullus philoſophorum eſt, quem noſtra familiaritate ac conſuetudine uſum non in tui admirationem traxeris: neque civium, cui non in ſacris, ſacrificiis, et theatris tua cultus vilitas ſpectaculo fuerit. Jam vero etiam in ſimili re magnam a-

πολλὴν εὐφάθειαν ἐπεδείξω, τὸ σφοδρότατον τῶν τέκνων ἀποβαλοῦσα· καὶ πάλιν, ἐκείνης τῆς καλῆς Χάρωνος ἡμᾶς καταλιπόντος. Μέμνημαι γὰρ ἀπὸ θαλάττης ξένης μετ' οἰκοδεύσαντός μου, ἀπαγγελθείσης τῆς παιδὸς τελευτῆς, καὶ συνελθόντας, ἅμα τοῖς ἄλλοις ἐς τὴν οἰκίαν· ἐπεὶ δὲ πολλὴν κατάστασιν εὕρων καὶ ἡσυχίαν, ὡς ὕστερον διηγοῦντο καὶ παρὰ ἑτέρους, ᾠοντο μηδὲν εἶναι δεινὸν, ἀλλὰ κενὸν ἄλλως ἐξενηνέχθαι λόγον· ὕτω σωφρόνως κατεκόσμησας τὸν οἶκον, οὐ χαμαὶ πολλὴν ἀκοσμίαν ἐξουσίαν διδόντα. Καίτοι τῷ σεαυτῆς ἐκεῖνον μαθὼν ἐξέθρεψας, καὶ τομῆς ἰῶσχε τῆς ἁπλῆς παρέπλασιν λαβοῦσης. Γενναῖα γὰρ ταῦτα καὶ φιλότεκνα.

ϛ'. Τὰς δὲ πολλὰς ὁρῶμεν μητέρας ὅταν ὑπ' ἄλλων τὰ παιδία καθαρθῇ καὶ λουσθῇ, καθάπερ παίγνια λαμβανούσας εἰς χεῖρας, εἶτ' ἀποθανόντων ὀχεομένας εἰς κενὸν καὶ ἀχάριστον πένθος, οὐχ ὑπ' εὐνοίας· εὐλό-

D. 3. Χάρωνος] Χαίρωνος Xyl.
E. 2. ἐκεῖνον] Sic Vindobon. et Verſio Xyl. Vulgo, ἐκεῖνο.

nimi gravitatem declaraviſti, liberorum natu maximo amiſſo: et rurſum, cum nos elegans iſte Chæron reliquiſſet. Memini enim quando a mari cum hoſpitibus mihi domum redeunti allatus eſt de pueri morte nuntius, illique una mecum domum venerunt, aliis etiam comitantibus: eos cum omnia intus pacata, altamque offendiſſent tranquillitatem, opinatos fuiſſe, id quod poſtea etiam aliis narraverunt, nihil accidiſſe adverſi, vanumque fuiſſe illum rumorem. Ita tu tum modeſte domum adornaveras, eo tempore, quod magnam confuſionis materiam præberet. Atque hunc quidem tuis uberibus lactaveras, ac mammæ colliſionem paſſæ ſectionem ſuſtinueras. Hæc enim generoſam et prolis ſuæ amantem decent.

VI. Alias pleraſque matres videmus quando liberos ſuos tanquam ludicrum aliquod ab aliis in manus traditos ſumunt, poſtea iis mortuis in vanum ingratumque luctum effundi: non ob amorem hoc; is enim

γιγνον γὰρ εὔνοια καὶ καλόν· ἀλλὰ μικρῷ τῷ φυσικῷ πάθει πολὺ συγκεκραμένημενον τὸ περὶς κενὸν δόξαν, ἄλογα ποιεῖ καὶ μανικὰ καὶ δυσεξίλαστα πένθη. Καὶ τοῦτο φαίνεται μὴ λαθεῖν Αἴσωπον· ἔφη γὰρ οὗτος ὅτι τῶν Διὸς τὰς τιμὰς διαιρέμοντος τοῖς θεοῖς, ἦλθε καὶ τὸ Πένθος· ἔδωκεν οὖν αὐτῷ, καὶ τοῖς ἀμνημόνοις δὲ μόνοις χαίρουσι. Ἐν ἀρχῇ μὲν οὖν ὅτω τοῦτο γινόμενόν ἐστιν· αὐτὸς γὰρ ἕκαστος εἰσάγει τὸ πένθος ἐφ' ἑαυτόν· ὅταν δὲ ἱδρυθῇ χρόνῳ, καὶ γένηται συμπαθὲς καὶ συνοικον, οὐδὲ πάλιν βουλομένων ἀπαλλάττεται. Διὸ δεῖ μάχεσθαι περὶ θύρας αὐτῷ, καὶ μὴ περιορᾶσθαι φενακίζειν δι' ἐσθῆτος ἢ κουρᾶς, ἢ τινος ἄλλου τοιούτου, ἃ καθ' ἡμέραν ἀπαντῶντα καὶ δυσωποῦντα, μικρὰν καὶ φαύλην καὶ ἀνέξοδον καὶ ἀμέλητον καὶ ψοφοδῆ ποιεῖ τὴν διάνοιαν· ὡς ὅτε γέλωτος αὐτῇ μετὸν, οὔτε φωτὸς, οὔτε φιλανθρώπου τραπέζης, τοιαῦτα περικειμένη καὶ μεταχειριζομένη περὶ τὸ πένθος.

F. 5. γινόμενόν ἐστιν] An? γινόμενον, ἰδεῖν ἐστιν.
F. 7. ὠδὲ πάλιν] ὠδὲ πάνυ. Venet.

honeſte ac circumſpecte agit: ſed quod exiguæ naturali affectioni multum vanæ gloriæ ſtudium admixtum, feros facit, et furioſos, implacabileſque luctus. Atque hoc videtur non ignoraſſe Æſopus. Ait enim ille, cum Jupiter diis honores divideret, et Luctus quoque ſibi aliquid poſceret: conceſſum ei eſſe ut honoraretur, ſed tantum ab iis qui volentes ultroque id facerent. Et profecto ab initio luctus ita habet. Unuſquiſque luctum ſibi ipſe adſciſcit: qui ubi actis radicibus ſubſedit, familiariſque eſt factus, non jam volentibus his quos occupavit rurſum abit. Ergo præ foribus ei repugnandum eſt, neque committendum, ut veſte, tonſura, aliave conſimili re nobis quaſi præſidium imponat: quæ quotidie occurrentia, et fatuum incutientia pudorem, ita dejiciunt, inque anguſtias redigunt, et meticuloſum faciunt animum, ut luctus gratia ſic obſeſſus, neque riſum, neque lucem, neque menſam humaniorem participet mœ-

Ἀμέλειαν δὲ σώματος ἔπονθ' τῷ κακῷ τούτῳ, καὶ ἀφροδισίων ἄλειμμα καὶ λουτρὸν καὶ τὴν ἄλλην δίαιταν· ὧν πάντων στερηθεῖσαν αὐτὴν βοηθεῖσθαι διὰ τοῦ σώματος ἐρρωμένου. Πολὺ γὰρ ἀμβλύνεται καὶ χαλᾶται τοῦ λυποῦντος, ὥσπερ οἱ εὐδίου κύματος, τῇ γαλήνῃ
B τοῦ σώματος ἀφιέμενον· ἐὰν δὲ αὐχμὸς ἐγγένηται καὶ τραχύτης ἐκ φαύλης ἀφύτου, καὶ μηδὲν εὐμενὲς μηδὲ ξενικὸν ἀναπέμπῃ τὸ σῶμα τῇ ψυχῇ, πλὴν ὀδύνας καὶ λύπας, ὥσπερ τινὰς πικρὰς καὶ δυσχερεῖς ἀναθυμιάσεις, οὐδὲ βελομένοις ἔτι ῥᾳδίως ἀναλαβεῖν ὅτι τοιαῦτα λαμβάνει πάθη τὴν ψυχὴν ὑπὸ κακωθεῖσαν.

Ζ'. Καὶ μήν, ὅγε μέγιστον ἐν τούτῳ καὶ φοβερώτατόν ἐστι, οὐκ ἂν φοβηθείην κακῶν γυναικῶν εἰσόδους καὶ φωνὰς καὶ συνεπιθρηνήσεις, αἷς ἐκτείνουσι καὶ ἀφαιροῦνται τὴν λύπην, οὔθ' ὑπ' ἄλλων οὔτ' αὐτὴν ὑφ' ἑαυτῆς
C ἐῶσαι μαραίνεσθαι. Γινώσκω γὰρ ποίᾳ ἐναγχος ἀγῶνας ἠγωνίσω, τῇ Θέωνος ἀδελφῇ βοηθοῦσα, καὶ μαχο-

rens. Huic malo comitatur corpori neglectio, et averſatio unctionis, lavacri, ac reliquæ victus rationis: cum contra debeat anima a corpore bene habente ſibi auxilium arceſſere. Magna enim pars mœſtitiæ retunditur atque luxatur, quando corpus veluti fluctus in tranquillitate maris diffuſum eſt: ubi autem ſqualor et aſperitas ex victus mala ratione obortus facit, ut corpus nihil commodum aut gratum animo ſuggerat, tantum dolores et moleſtias, tanquam acerbas quaſdam et infenſas exhalationes ſubmittat; ne volentes quidem facile ad quietem animi ſeſe poſſunt recipere, tot pravis affectionibus animo læſo.

VII. Id vero quod in tali re maximum eſt, et apprime metuendum, nihil me terret: ſcilicet malarum mulierum aditus, voces, et in lamentando ſocietas: quibus illæ dolorem exacuunt, non ſinentes eum vel aliis rebus, vel a ſeipſo confici atque elangueſcere. Non enim neſcio quantum nuper certamen certaveris, cum opem tulifti Theonis ſo-

μὴν ταῖς μὴ ὀλοφυρμῶν καὶ ἀλαλαγμῶν ἔξωθεν ὀπτούσαις, ὥσπερ ἀτειχῶς πῦρ ὀπὶ πῦρ φερούσαις. Τὰς μὲν οὐσίας τῶν φίλων ὅταν κεκμηκυίας ἴδωσι, σβεννύουσιν ὡς ἔχει τάχους ἕκαστος ἢ δυνάμεως· τὰς δὲ ψυχὰς φλεγομένας αὐτοῖς προσφέρουσιν ὑπεκκαύματα. Καὶ τῷ μὴ ὀφθαλμιῶντι τὰς χεῖρας οὐκ ἐῶσι προσάγειν τὸν βεβλόμμον, οὐδὲ ἅπτονται τοῦ φλεγμαίνοντος· ὁ δὲ πεινῶν κάμπτεται πάντι τῷ προστυχόντι προέχων ὥσπερ ῥεῦμα κινεῖν καὶ διαχριμπτειν τὸ πάθος, οὐκ μικρᾶ τοῦ γαργαλίζοντος καὶ D κινοῦντος, εἰς πολλὴν καὶ δυσερῆ κάκωσιν ἀναξηραινόμενον. Ταῦτα μὲν οὕτω οἶδ' ὅτι φυλάξῃ.

η'. Πειρῶ δὲ τῇ ὀπτικῇ μεταφέρουσα σεαυτὸν ἀποχρήσασθαι πολλάκις εἰς ἐκεῖνον τὸν χρόνον, ἐν ᾧ μηδέπω τοῦ παιδὸς τούτου γεγονότος, μηδὲν ἔγκλημα πρὸς τὴν τύχην εἶχομεν· εἶτα τὸν νῦν χρόνον τοῦτον ἐκείνῳ συνάπ-

D. 2. ἀναξηραινόμενον] Corrigo, ἀναξαινόμενον, ut Reiſk.

rori, et pugnaviſti contra mulieres, quæ extrinſecus cum ejulatibus et conclamationibus tanquam ignem inferentes accurrebant. Quippe amicorum ædes cum vident ardere homines, unuſquiſque ad extinguendum incendium omnem ſuam celeritatem, omnem vim confert: cum animum vident ardere, ipſi fomites et alimenta incendio ſuggerunt. Et cui oculi dolent, illum non patiuntur, quantumvis cupientem, inflammationi manum adjungere, neque eam ipſi tangunt: qui in luctu eſt, ſedet dolorem ſuum inhibens cuivis tanquam fluentum aliquod commovendum, atque exacerbandum: cum quidem is ex levi agitatione et titillatione in magnum ac difficillimum curatu morbum abeat. Verum ego ſatis ſcio, ab his te tibi cauturam.

VIII. At enim id te conari velim, ut frequenter te cogitatione in illud transferas tempus, quo tempore nondum nobis iſta prole nata nihil erat quod cum fortuna conquererémur: deinde hanc cum illa continues tempeſtatem, atque

τειν· ὡς ὁμοίων πάλιν τῶν περὶ ἡμᾶς γεγονότων. Ἐπεὶ τίνι γένεσιν, ὦ γύναι, τῇ τέχνῃ δυσχεραίνειν δόξομεν, ἀμεμπτότερα ποιοῦντες αὐτοῖς τὰ πρὶν ἐκείνῳ γενέσθαι
E πράγματα. Τίνι δὲ ἐν μέσῳ διεπίαν ἐξαιρεῖν μὴ οὐ δεῖ τῆς μνήμης, ὡς δὲ χάριν καὶ ἀπόλαυσιν παρεχοῦσαν, ἐν ἡδονῇ τίθεσθ· καὶ μὴ τὸ μικρὸν ἀγαθὸν, μέγα νομίζειν κακόν· μηδὲ ὅτι τὸ ἐλπιζόμενον ὑπερέθηκεν ἡ τύχη, τῷ περὶ τοῦ δοθέντος ἀχαριστεῖν. Ἀεὶ μὲν γὰρ ἡ περὶ τὸ θεῖον εὐφημία καὶ τὸ πρὸς τὴν τύχην ἵλεων καὶ ἀμεμφὲς, καλὸν καὶ ἡδὺν ἀποδίδωσι καρπόν· ἐν δὲ τοῖς τοιούτοις, ὁ μάλιστα τῆς μνήμης τῶν ἀγαθῶν ἀπαρυτόμενος, καὶ τὸ βίᾳ πρὸς τὰ φωτεινὰ καὶ λαμπρὰ μεταφέρων καὶ μεταφέρων ἐκ τῶν σκοτεινῶν καὶ ταραχτικῶν
F τὴν ἀθυμίαν, ἢ παντάπασιν ἔσβεσε τὸ λυποῦν, ἢ τῇ πρὸς τἀναντίον μίξει μικρὸν καὶ ἀμαυρὸν ἐποίησεν. Ὥσπερ γὰρ

E. 8. ἀπαρυτόμενος] Sic A. ſaltem melius vulgato ἀπαρυτέμενος. Corrigendum puto, vel ἀπαρυτόμενος, vel ἀπαρτώμενος.

ſic ratiocinere, eundem nunc eſſe noſtrum, qui tunc fuit, ſtatum. Alioqui videbimur, mea uxor, inique ferre illum filiolæ noſtræ partum, ſi res noſtras ante ortum ejus minus culpandas pronunciemus fuiſſe. Biennium vero, quod interceſſit neutiquam eximendum eſt memoriæ, ſed voluptati nobis ducendum, quod nobis gratam oblectationem præbuerit: neque debemus exiguum bonum pro magno malo deputare: aut adverſus fortunam ingrati pro eo quod dedit eſſe, quia non adjecit id quod ſpe conceperamus. Semper quidem pulchrum ſuavemque fructum fert de diis bona verba dicere, fortunamque æquo animo et citra incuſationem ferre: in tali autem caſu qui bona in memoriam ſibi revocat, et cogitationem ab obſcuris et animum conturbantibus ad lucida ac ſplendida convertit; aut omnino is dolorem exſtinguit, aut cum contrariis temperando exilem debilemque reddit. Sicut enim unguentum ſemper

τὸ μέσον ἀεὶ μᾶλλον εὐφραίνει τοῦ ὄσφρησιν, τοῖς δὲ τὰ δυσώδη φάρμακόν ἐστιν· οὕτως ἡ ὀπίνοια τῶν ἀγαθῶν ἐν τοῖς κακοῖς καὶ βοηθήματος ἀναγκαίου παρέχεται χρείαν τοῖς μὴ φεύγουσι τὸ μεμνῆσθαι τῶν χρηστῶν, μηδὲ πάντα καὶ πάντως μεμφομένοις τοῦ τύχην. Ὅπερ ἡμῖν παθεῖν οὐ προσήκει, συκοφαντοῦσι τὸν ἑαυτῶν βίον, εἰ μίαν ἔσ- 611
χηκεν ὥσπερ βιβλίον ἀλοιφὴν ἐν πᾶσι καθαρεῖς καὶ ἀκεραίοις τοῖς ἄλλοις.

Θ'. Ὅτι μὲν γὰρ ἐξ ὀρθῶν ὀπιλογισμῶν εἰς εὐζωΐαν βλάβησιν τελευτώντων ἥρτηται τὸ μακάριον, αἱ δὲ ἀπὸ τῆς τύχης τερπαὶ μεγάλας ἀποκλίσεις οὐ ποιοῦσιν, οὐδὲ ὀπιφέρουσι σωτυχικὰς ὀλιοθήσεις τοῦ βίου, πολλάκις ἀκήκοας. Εἰ δὲ δεῖ καὶ ἡμᾶς, καθάπερ οἱ πολλοί, τοῖς ἔξωθεν κυβερνᾶσθαι πράγμασι καὶ τὰ πρὸς εὐδαιμονίαν τῆς τύχης ἀπαριθμεῖν, καὶ κριταῖς χρῆσθαι πρὸς εὐδαιμονίαν τοῖς ὀπιτυχοῦσιν ἀνθρώποις, μὴ σκόπει τὰ κοῦ δάκρυα καὶ

A. 7. σωτυχικὰς] συγχυτικὰς. Reisk.
A. 9. παρὰ τῆς τύχης] Sic Vindob. Vulgo, περὶ τῆς τύχης.

olfactui adfert delectationem, adverſus fœtida etiam remedii vim obtinet: ſic bonorum in animo commemoratio rebus adverſis uſum quoque neceſſarii auxilii præbet iis qui non fugiunt meminiſſe commodorum præteriti temporis, neque ubique et ſemper culpant fortunam. Quod ſane minime nos decet, ut calumniam vitæ noſtræ impingamus, ſi ea libri inſtar, reliquis omnibus puris et ſinceris, unicam lituram habet.

IX. Sæpenumero hoc audiviſti, beatitudinem pendere a rectis conſiliis in affectionem animi conſtantem definentibus, fortunæ autem mutationes nullum magnum momentum adferre ad ſummam vitæ. Si tamen opus ſit nos quoque gubernari rebus externis, ac fortuita cum vulgo enumerare, judicibuſque noſtræ felicitatis uti quibuſvis hominibus; noli reſpicere in præ-

B τοὺς ὀπιθρηνήσοντας τὸν εἰσιόντων, ἔθει τινι φαύλῳ πεφυκυῖαν· ἀλλ' ἐννόει μᾶλλον ὡς ζηλωτὰ μὲν ἔσται τελεῖς ὑπὸ τούτων, ὀπὶ τέκνοις, καὶ οἴκῳ καὶ βίῳ· καὶ δεινόν ὄστιν ἑτέρους μὲν ἡδέως ἂν ἐλέσθαι τὴν σὴν τύχην καὶ τότε πεφυκότος ἐφ' ᾧ νῦν ἀνιώμεθα, σὲ δὲ ἐγκαλεῖν καὶ δυσφορεῖν παρόσης, καὶ μηδὲ ἀπ' αὐτῆς τῆς δάκνοντος ἀφθάνεσθαι πηλίκας ἔχει τὰ σωζόμενα χάριτας ἡμῖν· ἀλλ' ὥσπερ οἱ τὰς ἀκεφάλους καὶ μετώπους Ὁμήρου ἴσχυς ἐκλέγοντες, τὰ δὲ πολλὰ καὶ μεγάλα τῶν ποιημάτων ὑπέρθα παρορῶντες, ὕπως ἐξακριβῶν καὶ συκοφαντεῖν τὸν βίον τὰ φαῦλα, τοῖς δὲ χρηστοῖς ἀνάρθρως καὶ
C συγκεχυμένως ὀπιβάλλουσαν, ὅμοιόν τι τοῖς ἀνελεύθερος καὶ φιλαργύρους πάσχειν, οἳ πολλὰ σπεύσαντες οὐ χρῶνται παροῦσιν, ἀλλὰ θρηνοῦσι καὶ δυσφοροῦσιν ἀπολομένοις. Εἰ δὲ ἐκείνης ἔχεις οἶκτον ἀγάμου καὶ ἄπαιδος οἰχομένης, αὖθις ἔχεις ἐπ' ἄλλοις ἡδίω σεαυτῷ ποιεῖν, μηδενὸς τέ-

sentes lachrymas, et luctus, hominum qui ad te veniunt casum tuum miserantes, pravo quodam more susceptos: sed hoc potius considera, quomodo ii te singuli suspiciant ob liberos, domum, vitam. Turpe vero fuerit, cum alii tuam exoptent fortunam, etiam cum hoc quod nunc nobis molestiam adfert conjunctam, te eam præsentem vituperare: neque ex ipso calamitatis morsu sentire, quantum habeant gratiæ ea quæ supersunt. An sicut nonnulli capite vel fine carentes Homeri versus seligunt, multis interim tot atque præclaris ejus poematum partibus supina oscitantia præteritis: ita incommoda vitæ calumniose conquiremus et enumerabimus, commodis promiscue neglectis? imitabimurque avaros et sordidos homines, qui multa ubi quæsiverunt, non utuntur partis, sed amissa deplorant? Sin autem eam miseraris quod innupta atque sine sobole decesserit, alia habes quibus te consoleris, quorum nullius non particeps et compos fuit filiola. Non enim sunt hæc

τῶν ἀτελῆ μηδὲ ἄμοιρον γενομένην· οὐ γὰρ ἔστι ζῶντα μεγάλα μὴ τοῖς τεθνηκόσιν ἀγαθά, μικρὰ δὲ τοῖς ἔχουσιν. Ἐκείνη δ' εἰς τὸ ἄλυπον ἥκουσα, λυπεῖν ἡμᾶς οὐ δεῖται· τί γὰρ ἡμῖν ἀπ' ἐκείνης κακόν, εἰ μηδὲν ἐκείνῃ τῶν ἔστι λυπηρόν; ἢ γὰρ αἱ τῶν μεγάλων στερήσεις, ἀποβάλλουσι τὸ λυπεῖν εἰς τὸ μὴ δεῖσθαι προσγενόμεναι. D Τιμοξένα δὲ ἡ σὴ, μικρῶν μὴ ἐστέρηται· μικρὰ γὰρ ἔγνω, καὶ μικροῖς ἔχαιρε· ὧν δὲ ὅτε αἴσθησιν ἔσχεν, ὅτε εἰς ὀπίνοιαν ἦλθεν, ὅτ' ἔλαβεν ὀπίνοιαν, πῶς ἂν στερεσθαι λέγοιτο;

ι'. Καὶ μὴν ἃ τῶν ἄλλων ἀκούεις οἱ πείθουσι πολλούς, λέγοντες ὡς οὐδὲν ὠδαμῶς τῷ διαλυθέντι κακόν, οὐδὲ λυπηρόν ἐστιν, οἶδα ὅτι κωλύει σε πιστεύειν ὁ πάτριος λόγος καὶ τὰ μυστικὰ σύμβολα τῶν περὶ τὸν Διόνυσον ὀργιασμῶν, ἃ σύνισμεν ἀλλήλοις οἱ κοινωνοῦντες. Ὡς ὂν ἄφθαρτον οὖσαν τὴ

C. 6. ἀτελῆ μηδὲ ἄμοιρον γενομένην] Forte, ἀτελῶς μηδὲ ἀμοίρου γενομένης: aut vulgata, ſiquidem ſana eſt, eodem ſenſu accipienda quem Latine reddidimus.

D. 44 ὅτ' ἔλαβεν ὀπίνοιαν] Lego cum Reiſkio, ὅτ' ἔλαβεν ἐπιθυμίαν.

magna bona iis quibus deſunt, et interim parva, habentibus. Illa vero cum jam eo venerit, ubi nullus eſt dolori locus, nihil noſtro opus habet dolore. Quid enim nobis ab ea mali evenire poteſt, cum omni ipſa vacet moleſtia? nam magnarum rerum amiſſiones dolorem abjiciunt, cum eo pertinuerint, ut rebus amiſſis non ſit opus. Cæterum Timoxena tua paucis eſt privata rebus: pauca enim norat, pauciſque gaudebat: quæ vero neque ſenſu neque cogitatione percepit, quomodo ei hæc ademta diceres?

X. Enimvero quæ alios audis dicere, quibus perſuadent vulgo, *nullum malum, nullum incommodum eſſe iis qui ſaluti ſunt corpore*: ſcio ne credas vera, impediri te doctrina a majoribus accepta, ac myſticis teſteris ſacrorum Bacchi, quæ nobis inter nos notæ ſunt, qui eas communicamus. Itaque

E ψυχὴν ἀφανοῦς ταὐτὸ ταῖς ἁλισκομέναις ὄρνισι πάσχειν· ἂν μὲν γὰρ πολὺν ἐντραφῇ τῷ σώματι χρόνον, καὶ γένηται τῷ βίῳ τούτῳ πάλαι τε ὑπὸ πραγμάτων πολλῶν καὶ μακρᾶς συνηθείας, αὖθις καταίρουσα, πάλιν ἐνδύεται, καὶ οὐκ ἀνίησιν ἁπλῶς λήγει τοῖς ἐνταῦθα συμπλεκομένη πάθεσι καὶ τύχαις ἀφ' ὧν γενέσεων. Μὴ γὰρ οἷόν τε λοιδορεῖσθαι καὶ κακῶς ἀκούειν τὸ γῆρας, ἀφ' ὧν ῥυσότητα καὶ ὧν ὠλιάν, καὶ τὴν ἀσθένειαν τοῦ σώματος· ἀλλὰ τοῦτο αὖ τὸ χαλεπώτατόν ἐστιν, ὅτι τὴν ψυχὴν F ἑωλόν τε ποιεῖ ταῖς μνήμαις τῶν ἀεί, καὶ λιπαρῆ περὶ ταῦτα, καὶ κάμπτει καὶ πιέζει, τὸ σχηματισμόν, ὃν ἔσχεν ὑπὸ τοῦ σώματος ἐν τῷ πεπονθέναι, διαφυλάττουσα· ἡ δὲ ληφθεῖσα μὲν * ὑπὸ κρειττόνων ἔσχεται, καθάπερ ἐκ καμπῆς ὑγρᾶς καὶ μαλθακῆς ἀναχαίτισμα ποιὸς ὃ πέφυκεν. Ὥσπερ γὰρ τὸ πῦρ ἂν τις ἀποσβέσας εὐθὺς ἐξάπτῃ, πά-

F. 3. διαφυλάττουσα—πέφυκεν] Corrigo ac ſuppleo: διαφυλάττουσαν. Ἡ δὲ ληφθεῖσα μὲν, μένουσα δὲ βραχὺν ἐν τῷ σώματι χρόνον, ἐλευθερωθεῖσα ὑπὸ κρειττόνων, ἔχεται, καθάπερ ἐκ καμπῆς ὑγρᾶς καὶ μαλθακῆς ἀναχαίτισμα, ποιὸς ὃ πέφυκεν. Latina et hic ſupplevi et in proximis antea correxi.

ergo animam, utpote interitus expertem, cogita idem pati, quod accidit avibus captivis. Si enim multum temporis in corpore ea fuerit educata, multisque rebus et longa conſuetudine cicurata huic vitæ ſe ſubdiderit: rurſum avolans, denuo ſubit corpus, neque deſinit novis ortibus ſubinde implicari hujus vitæ caſibus atque eventis. Noli enim arbitrari propterea ſenectutem male audire et culpari, quia rugas, canos, imbecillitatemque corporis ſecum trahit: ſed hoc habet moleſtiſſimum ea, quod per eam anima ad rerum divinarum memoriam quaſi obſoleſcit ac præſentium corporearumque rerum nimio ſtudio imbuitur, flectiturque et premitur, figuram quam affecta a corpore accepit, conſervans. Illa autem anima quæ capta quidem eſt corpore, ſed breve in eo tempus manet, liberata inde a Diis, redit: tanquam e molli flexu metæ renitens ad ſuam naturam. Sicut enim ignis extinctus, ſi quis illico accendat, rurſum

λιν ἀναῤῥιπίζει, καὶ ἀναλαμβάνει ταχέως, * ὅπως ἄκριτα πύλας ἀίδαο περήσας, πλὴν ἔρωτα πολὺν ἐγγενέσθαι τοῖς αὐτόθι πραγμάτων, καὶ μαλακῦναι πρὸς τὸ σῶμα, καὶ σωματικῆναι καθάπερ ὑπὸ φαρμάκων.

ια'. Τοῖς δὲ πατρίοις καὶ παλαιοῖς ἔθεσι καὶ νόμοις ἐμφαίνεται μᾶλλον ἡ περὶ τούτων ἀλήθεια. Τοῖς γὰρ αὐτοῖς νηπίοις ἀποθανοῦσιν οὔτε χοὰς ὀπιφέρουσιν, οὔτ' ἄλλα δρῶσι περὶ αὐτὰ οἷα εἰκὸς ὑπὲρ θανόντων ποιεῖν τοὺς ἄλλους. Οὐ γὰρ μέτεστι γῆς αὐτοῖς οὐδὲν οὔτε τοῖς περὶ γῆν αὐτοῖς οὐδ' αὐτοῖ περὶ ταφὰς καὶ μνήματα, καὶ παρθένοις νεκρῶν φιλοχωροῦσι καὶ παιδαριθνίαι τοῖς σώμασιν· οὐ γὰρ ἐῶσιν οἱ νόμοι τοὺς τηλικούτους, ὡς οὐχ ὅσιον εἰς βελτίονα καὶ

F. 7. ταχίως—ὅπως ἄκριτα] Ita fere ſupplenda videntur: ἂν δὲ πλείονα χρόνον ἀποσβεσθεὶν μείνῃ, χαλεπωτέραν καὶ δυσεργατέραν ἴσχει τὴν ἀναζωπύρωσιν· οὕτω ψυχὴ βραχὺ καὶ ὀλίγον ὁμιλήσασα τῷ θνητῷ τούτῳ καὶ σκεπαστῷ βίῳ, ταχέως ἀναλαμβάνει τὸ τοῦ προτέρου καὶ φανοῦ βίου φῶς καὶ σέλας· ὃς δὲ μὴ συμβίβηκε, κατὰ τὸν ποιητὴν, ὅπως ἄκριτα πύλας ἀίδαο περήσαι, οὐδὲν ἐστὶ πλὴν ἔρωτα—. In Latinis item ſupplevi.

A. 7. σώμασιν—βελτίονα] Legendum, ut et Reiſkius vidit, σώμασιν· οὐδὲ γὰρ οὐ ἐῶσιν οἱ νόμοι θρηνεῖν (vel πενθεῖν) τοὺς τηλικούτους, ὡς οὐχ ὅσιον ἐν εἰς βελτίονα. Item verti.

exſuſcitatur, ac celeriter reficitur, at diutius exſtinctus manens, difficilius reficitur: ita anima in hac mortali et obſcura vita breve tempus verſata celeriter ad prioris vitæ lucem inſtauratur. Quibus vero non obtigit ſecundum poetam, *citiſſime*

Plutonia tecta ſubire:

his nil niſi magnus amor rerum terreſtrium ingeneratur, emolliunturque uſu corporis et tanquam medicamentis colliquantur.

XI. Sed in acceptis a majoribus per manus moribus atque legibus magis elucet harum rerum veritas. Suis enim infantibus mortuis neque inferias libant, neque aliud quicquam faciunt eorum, quæ fieri mortuis apud alios ſolent: neque enim terræ, aut terreſtrium infantes ullam partem percipiunt: neque hic in terra eorum animi circum eorum ſepulchra et monimenta ac cadaverum expoſitionem commorantur aut adſident. Neque leges ſinunt lugere eos, quippe nefas, utpote in

θειοτέραν μοῖραν ἅμα καὶ κρείττονα μεθεστάναι. * ἐπεὶ δὲ τὸ ἀπιστεῖν χαλεπώτερόν ἐστιν αὐτοῖς ἢ τὸ πιστεύειν, τὰ μὲν
B ἐκτὸς ὅπως ὡς οἱ νόμοι προστάττουσιν, ἔχωμεν· τὰ δὲ ἐντὸς, ἔτι μᾶλλον ἀμίαντα καὶ καθαρὰ καὶ σώφρονα. * λείπει.

A. 9. μεθεστάναι * ἐπεὶ] Forte sic integranda, μεθεστάναι. Καὶ ἐκ ἀγνοῶ μὲν, ὅτι ταῦτα πολλὰς ἔχει ἀπορίας· ἐπεὶ—. Item verti.
B. 3. λείπει] In cod. Vindob. definit sine nota defectus. Neque videtur deesse ad sensum quidquam, ad concinnitatem unum διαφυλάττωμεν.

meliorem ac diviniorem conditionem simul locumque delatos. Neque vero me latet, habere hanc doctrinam nonnullas dubitationes: quoniam vero difficilius est fidem iis derogare quam adhibere, externa quidem sicut leges praecipiunt constituamus: interna autem etiam magis incontaminata, pura atque moderata sunto.

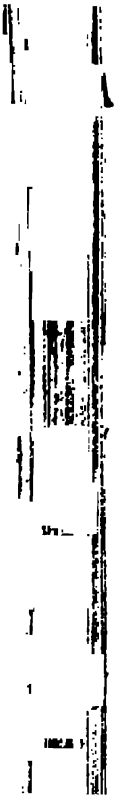

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΣΥΜΠΟΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ Α.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

α'. Εἰ δεῖ φιλοσοφεῖν παρὰ πότον.
β'. Πότερον αὐτὸν δεῖ κατακλίνειν τὰς ἐσιωμένας τὸν ὑποδεχόμενον, ἢ ἐπ' αὐτοῖς ἐκείνοις ποιεῖσθαι.
γ'. Διὰ τί τῶν τόπων ὁ καλούμενος ὑπατικὸς ἔσχε τιμήν.
δ'. Ποῖόν τινα δεῖ τὸν συμποσίαρχον εἶναι.
ε'. Πῶς εἴρηται, Μουσικὴν δ' ἄρα ἔρως διδάσκει.
ς'. Περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου πολυποσίας.
ζ'. Ὅτι μᾶλλον ἀκράτῳ χαίρουσιν οἱ γέροντες.
η'. Διὰ τί τὰ γράμματα πόρρωθεν οἱ πρεσβύτεροι μᾶλλον ἀναγινώσκουσι.
θ'. Διὰ τί τῷ ποτίμῳ βέλτιον ὕδατι ἢ τῷ θαλατλίῳ πλύνεται τὰ ἱμάτια.
ι'. Διὰ τί τῆς Αἰαντίδος φυλῆς Ἀθήνησιν ἀεί ποτε τὸν Χορὸν ἔκριναν ὕσατον.

c

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΣΥΜΠΟΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

PLUTARCHI

CONVIVALIUM DISPUTATIONUM

LIBER PRIMUS.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

ΤΟ, Μισέω μνάμονα συμπόταν, ὦ Σόσιε Σενεκίων, ἔνιοι τοὺς ὀπιζάθμους εἰρῆσθαι λέγουσι, φορτικοὺς ὀπιστικοὺς καὶ ἀναγώγους ἐν τῷ πίνειν ὄντας· οἱ γὰρ ἐν Σικελίᾳ Δωριῆς, ὡς ἔοικε, τὸν ὀπίσαθμον Μνάμονα προσηγόρευον. Ἔνιοι δὲ τὸ παροιμίαν

PROŒMIUM.

PROVERBIUM illud, Soffi Senecio, *Odi memorem compotorem*, ſunt qui in epiſtathmos, (hoc eſt bibendi magiſtros ſive arbitros in conviviis) referendum putent, qui plerumque ea in re importuni ſunt et immoderati: etenim Dorienſes in Sicilia qui degunt, magiſtrum bibendi in convivio Mnamona (id eſt memorem) appellaſſe exiſtimantur. Alii adagium illud imperare cenſent oblivionem

οἴονται τοῖς ᾠδαῖς πότον λεγομένοις καὶ παροινομένοις D
ἀμνηστίαν ἐπάγειν· διὸ τιμῶ τε λήθην οἱ πάτριοι λόγοι καὶ
τὸν νάρθηκα τῷ θεῷ συγκαθιεροῦσιν, ὡς ἢ μηδενὸς δέον
μνημονεύειν τῶν ἐν οἴνῳ πλημμεληθέντων, ἢ παντελῶς
ἐλαφρᾶς καὶ παιδικῆς νεμεσίας δεομένων. Ἐπεὶ δὲ καὶ
σοὶ δοκεῖ τὸ μὴ ἀτόπων ἡ λήθη τῷ ὄντι σοφὴ κατ' Εὐ-
ριπίδην εἶναι· τὸ δὲ ὅλως ἀμνημονεῖν τῶν ἐν οἴνῳ, μὴ μό-
νον τῷ φιλοποιῷ λεγομένῳ μάχεσθαι τὴν τραπέζης, ἀλλὰ
καὶ τῶν φιλοσόφων τοὺς ἐλλογιμωτάτους ἀντιμαρτυροῦντας
ἔχειν, Πλάτωνα, καὶ Ξενοφῶντα, καὶ Ἀριστοτέλην, καὶ
Σπεύσιππον, Ἐπίκουρόν τε, καὶ Πρύτανιν, καὶ Ἱερώνυμον, E
καὶ Δίωνα τὸν ἐξ Ἀκαδημίας, ὡς ἄξιόν τινος σπουδῆς
πεποιημένους ἔργον, ἀναγράφεσθαι λόγους ᾠδαί ποτον
γενομένους· ᾠήθης τε δεῖν ἡμᾶς τὴν ἀπορράδα πολλάκις ἐν

D. 7. ἀμνημονεῖν] Hæc eſt vetus lectio, Ald. Baſ. Xyl. E. H. Vat. Flor. perperam a Stephano mutata in ἀμνημονεύειν.

E. 4. ἴν τε Ῥώμῃ] Ita correxerunt Steph. Amiot. Mez. Edidit tamen Steph. ἐν τῇ Ῥώμῃ, ut habet item Anon. Omnes alii libri, et editi Ald. Baſ. Xyl. et ſcripti E. H. Venet. Flor. Vat. Palat. ἐν ἑτέρᾳ μή.

eorum quæ inter pocula dicuntur atque aguntur: ideoque majorum noſtrorum ritu Oblivio et ferula una cum Baccho dedicantur: quo indicatur aut nihil eorum in memoria habendum quæ per vinum peccantur, aut levi omnino ac puerili pœna corrigendum eſſe. Quando autem tibi quoque videtur *oblivio malorum* revera *eſſe bona*, quod idem Euripides pronunciavit: prorſus autem oblivione conterere quæ inter pocula fiunt, non modo adverſari menſæ officio, quod ei tribuitur amicitiarum conciliandarum: ſed adverſantes habere etiam clariſſimos philoſophos, Platonem, Xenophontem, Ariſtotelem, Speuſippum, Epicurum, Prytanim, Hieronymum, Dionem Academicum, qui operæ pretium cenſuerunt colloquia conſcribere in convivio habita: exiſtimaſtique debere nos colligere quidquid de rebus ad humanitatem pertinentibus memoria dignum ſparſim vel Ro-

τε Ῥώμῃ μεθ' ἡμῶν καὶ παρ' ἡμῖν ἐν τῇ Ἑλλάδι, παρούσης ἅμα τραπέζης καὶ κύλικος, φιλολογηθέντων συναγαγεῖν τὰ ὀψιπήδεια· πρὸς τοῦτο γενόμενος, τρία μοι ἤδη σοὶ πέπομφα τῶν βιβλίων, ἑκάστου δέκα προβλήματα περιέχοντος· πέμψω δὲ καὶ τὰ λοιπὰ ταχέως, ἂν ταῦτα δόξῃ μὴ παντελῶς ἄμουσα μηδὲ ἀπηρσδιόνυσα τύχῃ.

mæ vel in Græcia, in menſa et inter pocula, diſputatum ſit; ego id opus aggreſſus, tres jam ad te miſi libros, quorum unuſquiſque decem complecteretur quæſtiones: miſſurus etiam brevi reliquos, ſi tibi hæc videbuntur non plane a Muſarum et Bacchi venuſtate aliena.

ΠΡΟΒΛΗΜΑ Α'.

Εἰ δεῖ φιλοσοφεῖν ωΔὲ πότον.

QUÆSTIO I.

An philoſophandum ſit inter pocula.

ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ.

ΣΟΣΣΙΟΣ ΣΕΝΕΚΙΩΝ. ΑΡΙΣΤΩΝ. ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ.
ΚΡΑΤΩΝ. ΑΛΛΟΙ.

PERSONÆ COLLOQUII.

SOSSIUS SENECIO. ARISTO. PLUTARCHUS.
CRATO. ALII.

α'. ΠΡΩΤΟΝ δὲ πάντων τέθαχ') τὸ ωΔεὶ δ' φιλο- F
σοφῶν ωΔὲ πότου. Μέμνησαι γὰρ ὅτι ζητήσεως Ἀθήνησι μὴ δεῖπνον γενομένης, εἰ χρηστέον ἐν οἴνῳ φιλοσόφοις λόγοις, καὶ τί μέτρον ὀρθῶς χρωμένοις, Ἀρίστων παρὼν, Εἰσὶ γὰρ, ἔφησε, τῶν θεῶν, οἱ φιλοσόφοις χώραν ἐπ' οἴνῳ μὴ διδόντες; Ἐγὼ δὲ εἶπον, Ἀλλ' οὐ γάρ εἰσιν, ὦ ἑταῖρε, οἱ

F. 2. Μέμνησαι] Sic H. Baſ. Xyl. Amiot. Vulgo, Μέμνησθαι.

I. PRIMUM locum huic quæſtioni tribuimus, Sitne inter pocula philoſophandum. Meminiſti enim aliquando Athenis quæſtione poſt cœnam oborta, an in vino, et quatenus utendum eſſet philoſophicis diſputationibus, Ariſtonem, qui tum una aderat, dixiſſe, Suntne igitur, dii boni, qui in convivio philoſophiæ locum denegent? Tunc ego, Sunt, aiebam, amice, et vero admodum gravem ſimu-

καὶ πάνυγε σεμνῶς καταφρονοῦμενοι λέγουσι μὴ δεῖν, ὥσ-
613 περ οἰκοδέσποιναν, ἐν οἴνῳ φλέγεσθαι φιλοσοφίαν; καὶ τὰς
Πέρσας ὀρθῶς φασι μὴ ταῖς γαμεταῖς ἀλλὰ ταῖς παλ-
λακίσι συμμεθύσκεσθαι καὶ συνορχεῖσθαι· ταυτὸ δὴ καὶ ἡμᾶς
ἀξιῶσι ποιεῖν, εἰς τὰ συμπόσια τὴν μουσικὴν καὶ τὴν ὑπο-
κριτικὴν ἐπεισάγοντας, φιλοσοφίαν δὲ μὴ κινοῦντας, ὡς ὅτε
συμπαίζειν ἐκείνῳ ὀπτιτήδειον ὄσαν, ὅτε ἡμᾶς τιωικοῦ-
τα παυδαστικῶς ἔχοντας· οὐδὲ γὰρ Ἰσοκράτην τὸν σο-
φιστὴν ὑπομεῖναι δεομένων εἰπεῖν τι πάρεργον, ἀλλ' ἢ τοσ-
οῦτον, Ἐν οἷς μὲν ἐγὼ δεινός, οὐχ ὁ νῦν καιρός, ἐν οἷς
δ' ὁ νῦν καιρός, οὐκ ἐγὼ δεινός.

β'. Καὶ ὁ Κράτων ἀναχαγών, Εὖ γε, εἶπε, νὴ τὸν
Διόνυσον, ἐξώμνυτο τὸν λόγον, εἰ τοιαύτας ἔμελλε φθέγ-
614 γεσθαι θεούσας αἷς ἔμελλε χαρίτων ἀνάξιον γενήσεσθαι
συμπόσιον. Οὐχ ὅμοιον δὲ οἶμαι ῥητορικὸν ἐξαίρειν συμ-
ποσίῳ λόγον, καὶ φιλόσοφον· ἀλλ' ἕτερόν ἐστι τὸ φιλοσο-
φίας, ὦ, τέχνῃ θεοῖ βίον ὄσαν, ὅτε τινὸς παιδιᾶς ὅτε

lantes ſeveritatem, philoſophiam dicunt tanquam matremfamilias non debere loqui inter pocula: Perſaſque laudant, qui non cum uxoribus ſed pellicibus ſuis inebrientur atque ſaltent: eodemque modo a nobis volunt muſicam et hiſtriones introduci, philoſophiam omitti: quod neque nos tum feriis vacare rebus poſſimus, neque illa ad colludendum ſit idonea. Nam Iſocratem quoque rhetorem in convivio ut oraret rogatum, nihil aliud dignatum dicere, quam hoc unum, *Quæ ipſe noſſet, ea in præſentia non eſſe tempeſtiva: quæ vero præſens tempus requireret, eorum ſe eſſe ignarum.*

II. Ibi tum Crato exclamans, Probe, inquit, per Bacchum, ejeravit orationem, ſiquidem erat tales conſerturus verborum comprehenſiones, quæ Gratias fuerant e convivio exturbaturæ. Sed non ſimilia ſunt, opinor, hæc, orationem rhetoricam, et philoſophicam convivio excludere. Alia enim eſt philoſophiæ cauſa, quam, ut pote artem vitæ magiſtram, par eſt nullo

τινὸς ἡδονῆς ἀφαιρεῖσθαι ἐγχώρησις ἀποστατεῖν ἐοικός, ἀλλὰ πᾶσι παρεῖναι τὸ μέτριον καὶ τὴν χαρὰν ἐπιφέρουσαν· ἢ μηδὲ σωφροσύνῃ, μηδὲ δικαιοσύνην οἰώμεθα δεῖν εἰς τοὺς πότους δέχεσθαι, κατειρωνευόμενοι τὸ σεμνὸν αὐτῶν. Εἰ μὲν οὖν, ὥσπερ οἱ τὸν Ὀρέστην ἐστιῶντες, ἐν θεσμοθετείῳ τινὶ πρώγειν καὶ πίνειν ἐμέλλομεν, ἴσως τι τοῦτο καὶ ἁμαρτίας ἐπ εὐτυχὲς ἀφαιρεῖσθαι· εἰ δὲ πάντων μὲν ὁ Διόνυσος Λύσιός C ἐστι καὶ Λύδιος, μάλιστα δὲ τῆς γλώττης ἀφαιρεῖται τὰ χαλινά, καὶ πλείστην ἐλευθερίαν τῇ φωνῇ δίδωσιν, ἀβέλτερον οἶμαι καὶ ἀνόητον ἐν λόγοις πλεονάζοντα χαρὰν ἀποστερεῖν τοὺς ἀρίστων λόγων, καὶ ζητεῖν μὴν ἐν ταῖς διατριβαῖς τοῖς συμποτικῶν καθηκόντων, καὶ τίς ἀρετὴ συμπότου, καὶ πῶς οἴνῳ χρηστέον, ἐξ αὐτῶν δὲ τῶν συμποσίων ἀναιρεῖν φιλοσοφίαν, ὡς ἔργῳ βεβαιοῦν ἃ διδάσκει λόγῳ, μὴ δυναμένην.

B. 9. ἐν θεσμοθετείῳ πῃ] Recepi ex Schott. Anon. T. V. quibuſcum fere conſentit θεσμοθετείῳ quod eſt in E. H. Venet. Vatic. Palat. Aliud Xyl. malebat, v. c. ἐνθέσμῳ στιπῇ: quod probat Mez. et Schottus Obſ. Hum. V, 29. non item ego.

C. 2. ὁ Λύδιος] Aut delendum, aut legendum ὁ Λύσιος. Vide ſupra, p. 68. C.

C. 4. πλεονάζοντα καιρὸν] Ita Steph. et, ut videtur, Vatic. et Palat. quando nil varietatis inde notatum. Ald. Baſ. Xyl. E. H. Venet. Flor. πλεονάζον τὸ ἄκαιρον.

etiam a joco, ludo, aut oblectatione abeſſe, adeſſe omnibus, modumque et morem imponere: niſi forte temperantiam etiam et juſtitiam velimus a conviviis arcere, ſeveritatem earum præſcribendo. Quod ſi tanquam iis qui Oreſtem accipiebant convivio in curia Athenis edendum nobis bibendumque eſſet, non infelix hoc noſtræ inſcitiæ nobis eſſet remedium. Si autem Bacchus vere eſt Lyſius et Liber, ac maxime ſolvit linguam frenis, libertatemque voci plurimam concedit; ſtultum ego arbitror eſſe, intempeſtivam velle orationis abundantiam optimis exuere ſermonibus, et cum in ſcholis diſputetur de officio convivarum, ac quæ ſit virtus compotoris, quomodo utendum vino; ex ipſis conviviis tollere philoſophiam, tanquam re comprobare quod verbis docet non valentem.

γ'. Σοῦ δὲ εἰπόντος, Οὐκ ἄξιον εἶ) Κράτωνι περὶ τούτων ἀντιλέγειν, ὅρον δέ τινα καὶ χαρακτῆρα τοῦ πότου φιλοσοφουμένων ζητεῖν, ἐκφεύγοντα τοῦτο δὴ τὸ
D παιζόμενον οὐκ ἀηδῶς πρὸς τοὺς ἐρίζοντας καὶ σοφιστεύοντας,

Νῦν δ' ἴεχεσθ' ἐπὶ δεῖπνον, ἵνα ξυνάγωμεν Ἄρηα,

καὶ προσδιαλαβόντος ἡμᾶς ὅπῃ τὸν λόγον· ἔφην ἐγὼ πρῶτον, Ὅτι μοι δοκεῖ σκεπτέον εἶναι τὸ τοῦ παρόντων· ἂν μὲν γὰρ πλείονας ἔχῃ φιλολόγους τὸ συμπόσιον, ὡς τὸ Ἀγάθωνος, Σωκράτεις, Φαίδρους, Παυσανίας, Ἐρυξιμάχους· καὶ τὸ Καλλίου, Χαρμίδας, Ἀντισθένεις, Ἑρμογένεις, ἑτέρους τούτοις προσπλησίους, ἀφησομὲν αὐτοὺς μύθῳ φιλοσοφεῖν, οὐχ ἧττον ταῖς Μούσαις τὸν Διόνυσον ἢ ταῖς Νύμφαις κεραννύντας· ἐκεῖναι μὲν γὰρ αὐτὸν τοῖς σώμασιν ἵλεω καὶ πρᾶον, αὗται δὲ ταῖς ψυχαῖς
E Μειλίχιον ὄντως καὶ Χαριδότην ἐπεισάγουσι. Καὶ γὰρ

C. 10. Σοῦ] Sic H. Ald. Baſ. Xyl. Amiot. Mez. At Steph. τοῦ ex Coll. Muret. Leonic. Schott. Anon.
D. 8. μύθῳ] Interpretes non reddiderunt. Nec ſane in hunc locum congruit.
D. 10. κερανύντας] Sic T. V. Vulgo, κερανύντες.

III. Hic cum tu diceres, Non eſſe æquum ut hac de re adverſus Cratonem diſputaremus, finem tamen et notam eorum de quibus inter pocula philoſopharemur quærere juberes, ut effugeretur id, quod non ineleganti joco torquetur in contentioſos et ſophiſtico morbo laborantes,

Nunc ite ad cœnam, ut pugnandi copia detur:

noſque ad id diſquirendum exhortarere: ego, Id primum, inquam, conſiderandum cenſeo, quales ſint qui una adſunt. Si enim in convivio ſint plures litterati, ut in Agathonis Socrates, Phædri, Pauſaniæ, Eryximachi: et in Calliæ, Charmidas, Antiſthenes, Hermogenes, aliique horum ſimiles; concedemus iis uſum ſermonum philoſophicorum, ut non minus Muſis, quam Nymphis Bacchum diluant: quem hæ corporibus mitem, illæ animis revera Meilichium et Charidotam, (hoc eſt benignum et beneficum,) præ-

ἂν ὀλίγοι τινὲς ἰδιῶται παρῶσιν, ὥσπερ ἄφωνα γράμματα φωνηέντων, ἐν μέσῳ πολλῶν τ̃ πεπαιδευμένων ἐμπεφυραμένους, φθογγῆς τινος ἐ παντελῶς ἀναθέσθαι καὶ σιωπέσεως κοινωνήσουσιν· ἂν δὲ πλῆθος ᾖ τοιούτων ἀνθρώπων οἳ παντὸς μᾶλλον ὀρνέου, παντὸς δὲ νεύρου καὶ ξύλου μᾶλλον ἢ φιλοσόφου φωνὴν ὑπομένουσι, τὸ τ̃ Πεισιστράτου χρήσιμον. Ἐκεῖνος γάρ ἐν διαφορᾷ τινι πρὸς τοὺς υἱοὺς γενόμενος, ὡς ἤκουσε τοὺς ἐχθροὺς χαίρειν ἅμα, σκληρὸν σωφρονιστὴν, ἔφη βούλεσθαι μᾶλλον αὐτὸς πεῖσαι τοὺς παῖδας, ἐπεὶ δὲ δυσκόλως ἔχουσιν, αὐτὸν ἐκείνοις πείθεσθαι καὶ ἀκολουθῆσαι. Οὕτω δὴ καὶ φιλόσοφον ἀνὴρ ἐν συμπόσιοις μὴ δεχομένοις τοὺς λόγους αὐτ̃, μεταθέμενος ἔφη, καὶ ἀγαπήσας τ̃ ἐκείνων διατριβὴν, ἐφ' ὅσον μὴ ἐκβαίνει τὸ εὐσχημον· εἰδὼς ὅτι ῥητορεύουσι μὲν ἄνθρωποι διὰ λόγου, φιλοσοφοῦσι δὲ καὶ σιωπῶντες καὶ παίζοντες, καὶ νὴ Δία σκωπτόμενοι καὶ σκώπτοντες. Οὐ γὰρ μόνον ἀδικίας ἐσχάτης ἐστὶν, ὡς φησι Πλάτων, μὴ ὄντα δίκαιον, 614

ſtabunt. Etenim ſi pauci quidam interſint rudes, tanquam mutæ litteræ in medio vocalium contenti, inter frequentes eruditos, ſoni cujuſdam non omnino inconcinni, et intelligentiæ fient participes. Ubi autem multitudo erit talium hominum, qui cujuſcumque avis, nervi, aut ligni malunt, quam philoſophi vocem audire, utile eſt Piſiſtratum æmulari. Is cum ei quædam cum filiis diſcordia incidiſſet, ſentiretque hoc inimicis gaudio eſſe, advocata concione dixit, Voluiſſe ipſum liberis ſuis perſuadere ſuam ſententiam, quia autem obſtinate diſſentirent, ſe ipſis obſecuturum. Sic etiam philoſophus inter convivas non admittentes ipſius orationem, mutato inſtituto iis morem geret, eorumque rationem probabit, quatenus decoro ſuo non repugnat: ſcietque, homines oratione uti inſtrumento rhetorices, philoſophari poſſe etiam tacentes, jocantes, atque adeo etiam dicteriis impetitos et impetentes. Non enim modo extrema eſt injuſtitia, ut ait Plato, juſtum videri cum non

τὴν εἰ) δοκεῖν, ἀλλὰ καὶ σπουδαίως ἄκρας, φιλοσοφοῦντα μὴ δοκεῖν φιλοσοφεῖν, καὶ παίζοντα λανθάνεσθαι τὰ τῶν σπουδαζόντων. Ὡς γὰρ αἱ παρ' Εὐριπίδῃ μαινάδες ἄνοπλοι καὶ ἀσίδηροι τοῖς θυρσαρίοις παίουσι τοὺς ὑποπεπλεμμένους τραυματίζουσιν, οὕτω τοῦ ἀληθινῶν φιλοσόφων καὶ τὰ σκώμματα καὶ οἱ γέλωτες τοὺς μὴ παντελῶς ἀτρώτους κινοῦσιν ἀμωσγέπως, καὶ συνεπιστρέφουσιν.

δ'. Οἶμαι δὲ διηγήσεων εἶναί τι συμποτικῶν γένος, ὧν τὰς μὲν ἱστορία δίδωσι, τὰς δὲ οὐκ ἔστιν ἀνὰ χεῖρα πραγμάτων λαβεῖν ὅτου, πολλὰ μὲν εἰς φιλοσοφίαν παραδείγματα, πολλὰ δὲ εἰς εὐσέβειαν ἐχούσας ἀνδρικῶν τε πράξεων καὶ μεγαλοψύχων, οὐκ ἀξιῶν τε καὶ φιλανθρώπων ζῆλον ἐπαγούσας· ἅς ἴσως τις ἀνυπόπλοως ἀξιώσειεν διαπαιδαγωγῆσαι τὰς πότους, οὐ τὰ ἐλάχιστα τοῦ κακῶν ἀφαιρήσει τῆς μέθης. Οἱ μὲν οὖν τὰ βύγλωσσα καταμιγνύντες εἰς τὸν οἶνον, καὶ τοῖς ἀποδρέγ-

B. 7. ἀποδρέγμασι τῶν στιμτηρίων] Debetur emendationi H. Junii, unde Stephanus recepit. Ald. Baſ. et codices ſcripti ἀπὸ ῥέγμασι τῶν ἀριστερίων. Prius Xyl. correxit in ἀποδρέγμασι.

ſis: ſed etiam ſummæ ſcientiæ, philoſophari ita ut hoc non videaris agere, et ludentem res ſerias conficere. Atque ut Bacchæ inermes apud Euripidem, et ferro carentes, thyrſulis ſuis feriunt et ſauciant eos quos adoriuntur: ita verorum philoſophorum et ſales, et riſus eos qui non plane ſunt ſtupidi, movent aliquo modo, et circumagunt.

IV. Exiſtimo etiam quoddam conviviis accommodatum eſſe narrationum genus: quarum alias hiſtoria ſuggerit, alias ſumere e rebus occurrentibus licet, multa philoſophicæ doctrinæ exempla, multa pietatis habentes, ſtudiumque æmulandi, facta fortiter, magnanime, benigne, humaniter, ingenerantia: quibus ſi quis apud nec opinantes quicquam tale utatur, is bibentes tanquam pædagogus moderans, non minima ebrietatis mala intercluſerit. Sunt qui bugloſſa vino admiſcent, aut ſolum rigant verbenarum adi-

μασι τῶν ἀδιερεύνων καὶ ἀδιάπτων τὰ ἐδάφη ῥᾴοντες, ὡς τόπων τινὰ τοῖς ἐστιωμένοις εὐθυμίαν καὶ φιλοφροσύνην ἐνδιδόντων, ἀπομιμούμενοι τὴν Ὁμηρικὴν Ἑλένην ὑποφαρμάττουσαν τὸν ἄκρατον, οὐ συνορῶσιν ὅτι καὶ κεῖνος ὁ μῦθος ἐκπεφευγὼς ἀπ' Αἰγύπτου μακρὰν ὁδὸν εἰς λόγους ἐπιεικεῖς καὶ πρέποντας ἐτελεύτησεν. Ἡ γὰρ Ἑλένη πίνουσιν αὐτοῖς διηγεῖται περὶ δ' Ὀδυσσέως,

Ἀλλ' οἷον τόδ' ἔρεξε καὶ ἔτλη καρτερὸς ἀνήρ.
Αὐτόν μιν πληγῇσιν ἀεικελίῃσι δαμάσσας.

τοῦτο γὰρ ἴσως, ὡς ἔοικε, τὸ νηπενθὲς φάρμακον καὶ ἀνώδυνον, λόγος ἔχων χαρὰν ἁρμόζοντα τοῖς ὑποκειμένοις πάθεσι καὶ πράγμασιν. Οἱ δὲ χαρίεντες κἂν ἀπ' εὐθείας φιλοσοφῶσι, τηνικαῦτα μᾶλλον ἢ βιαστικῇ τῶν ἀποδείξεων ἄγουσι τὸν λόγον. Ὁρᾷς γὰρ ὅτι καὶ Πλάτων ἐν τῷ συμποσίῳ περὶ τέλους διαλεγόμενος, καὶ τὸ πρῶτον ἀγαθόν, καὶ ὅλως θεολογῶν, οὐκ ἐντείνει τὴν ἀπόδειξιν, οὐδ' ὑποκνίεται τὴν λαβήν, ὥσπερ εἴωθεν, εὖ-

antorumque ſuccis imbuta aqua, quod hæc conviviis hilaritatem aliquam et comitatem parare opinantur, imitantes Homericam Helenam, quæ vino medicamentum injecerit, neque intelligunt fabulam illam longo itinere ex Ægypto uſque deductam, tandem in ſermones decoros et elegantes deſinere. Bibentibus enim narrat Helena de Ulyſſe,

Infracta quantum tolerarit mente laborem.
Cum ſe verberibus fœde mulctaſſet acerbis.

hoc enim fuit, opinor, illud mœrorem abolens nepenthes medicamentum, omnemque amoliens dolorem, oratio præſenti rei et eventibus accommodata. Porro autem elegantiore doctrina præditi homines, etiam ſi ita philoſophentur, ut id præ ſe haud obſcure ferant, tamen oratione probabili adque perſuadendum apta magis utuntur, quam violentia demonſtrationum. Vides enim ut Plato in Convivio de Fine diſſerens, et primario bono, omninoque theologica tractans, tamen non contendat demonſtrationem, neque more ſuo luctatorem referat, qui validis et inevita-

τονον ποιῶν καὶ ἄφυκτον, ἀλλ' ὑγροτέροις λήμμασι, καὶ ῥᾳδιεύγμασι, καὶ μυθολογίαις περισάγεται τὰς ἄνδρας.

ε'. Εἶναι δὲ δεῖ καὶ αὐτὰς τὰς ζητήσεις ὑγροτέρας, καὶ γνώριμα τὰ περιλήμματα, καὶ τὰς πεύσεις ἐπιεικεῖς, καὶ μὴ γλίσχρους· ἵνα μὴ πνίγωσι τὰς ἀνοητοτέρους, μηδὲ ἀποτρέπωσιν. Ὥσπερ γὰρ τὰ συμπόσια πινόντων δὶ ὀρχήσεως καὶ χορείας νενόμισται σαλεύειν, ἂν δὲ ὁπλομαχεῖν ἀναγκάσῃς ἢ διαπηδᾶν ἀναγκάζωσιν αὐτὰς, οὐ μόνον ἀτερπὲς ἀλλὰ καὶ βλαβερὸν ἔσται τὸ συμπόσιον· ὅπου τὰς ψυχὰς αἱ μὲ ἐλαφραὶ ζητήσεις ἐμμελῶς καὶ ὠφελίμως κι-
E νῶσιν, ἐριδαντέων δὲ, κατὰ Δημόκριτον, καὶ ἱμαντελικτέων λόγων ἀφετέον, οἳ αὐτούς τε καταπτοοῦσιν ἐν περιλήμμασι γλίσχροις καὶ δυσθεωρήτοις, τούς τε περιτυγχάνοντας ἀνιῶσι. Δεῖ γὰρ ὡς τὸν οἶνον, κοινὸν εἶναι καὶ τὸν λόγον, οὗ πάντες μετέχουσιν. Οἱ δὲ τοιαῦτα περιλήμματα καθιέντες, ὅσον ἀπὸ τῆς Αἰσωπείου γραφῆς καὶ ἀλώπεκος

D. 7. συμπόσια πινόντων] Præſtat σώματα πινόντων ut corrigunt Mez. et Reiſk.

bilibus adverſarium conſtringat nexibus, ſed mollioribus ſumtionibus, exemplis, ac fabulis fidem convivis faciat.

V. Cæterum ipſæ etiam quæſtiones eſſe debent magis familiares atque notæ, et interrogationes moderatæ, neque nimis ſubtiles: ne iis rudiores opprimantur aut a colloquio fugentur. Sicut enim compotorum corpora ita ſolent in convivio verſari, ut ad ſaltationem ſe aut choreas conferant, ſi vero ad depugnandum armis, aut diſcum jactandum eos cogas, non modo injucundum, ſed et damnoſum fuerit convivium: ſic animos quæſtiones faciles concinne et utiliter movent, a contentioſis autem, ut ait Democritus, et perplexis vitilitigationibus abſtinendum, quæ et proponentem eas in rebus tenuibus et intellectu difficilibus moleſte occupant, et præſentibus ſunt odioſæ. Nam ut vini, ita orationis quoque ad omnes convivas pertinens eſſe debet communitas. Qui vero quæſtiones proponunt abſtruſas, ii ab

ὑπεκέστεροι τοῖς κοινωνίαν φανεῖεν· ὧν ἡ μὲν ἔτνος τι λιπαρὸν καὶ λίθῳ πλατείας καταχαμάδην, ἀλλὰ γάλωσι πάλχουσαν, ἰωΐα· ἐξέφευγε γὰρ ὑγρότητι τὸ ἔτνος τὴν λεπτότητα τοῦ στόματος αὐτῆς· ἡ μέρει τοίνυν ἡ γέρανος αὐτὴ καταγέλασα δεῖπνον, ἐν λαγυνίδι πρόσθηκε λεπτὸν ἐχούσῃ καὶ μακρὸν τράχηλον, ὥστε αὐτὴν μὲν καθιέναι ὃ στόμα ῥᾳδίως καὶ ἀπολαύειν, τὴν δὲ ἀλώπεκα μὴ δυναμένην, κομίζεσθαι συμβολὰς τρεπούσας. Οὕτω τοίνυν ὅταν οἱ φιλόσοφοι τοῖς πότοις εἰς λεπτὰ καὶ ἀγλεκτικὰ τοῖς ἐλήματα καταδύντες ἀσχολῶσι τοὺς πολλοὺς ἔπεσθαι μὴ δυναμένους· ἐκεῖνοι δὲ πάλιν ἐπὶ ὡδάς τινας καὶ διηγήματα φλυαρώδη καὶ λόγους βαναύσους καὶ ἀγοραίους ἐμβάλλουσιν ἑαυτούς, οἴχεται τῆς συμποτικῆς κοινωνίας τὸ τέλος, ἢ καθύβρισεν ὁ Διόνυσος. Ὥσπερ οὖν Φρυνίχου καὶ Αἰσχύλου τὴν τραγῳδίαν εἰς

E. 8. καταχαμάδην—ἰνία] Primum ſumſi ab Anon. et V. Ultimum abeſt in omnibus libris ante Stephanum, qui item habent καταχαμάδην. Forte legendum, καταχαμάδην ἰνία ἅμα γάλωτα παρέχουσαν.

A. 1. ἐπ' ᾠδάς—ἑαυτὰς] Sic T. V. Anon. Vulgo, ἐπῳδὰς—ἑαυτοῖς.

hac non minus abſunt, quam grus et vulpes Æſopi. De his vulpes ad cœnam invitatæ grui pultem tenuem in tabula propoſuit, quam ob liquorem hæc diffluentem edere nequiret aut roſtro prehendere, itaque ridicula eſſet: viciſſim grus vulpi ad convivium vocatæ cibum in laguncula propoſuit, quæ tenue haberet et longum collum, ut ipſa vulpe interim eſuriente per id roſtro inſerto cibum nullo capere poſſet negotio. Ita etiam quando philoſophi inter pocula ſubtiles et dialecticas quæſtiones ſuſcipientes, reliquis nihil earum intelligentibus moleſtiam exhibent: hi contra cantationes, narrationes nugarum plenas, ſermones illiberales, atque forenſes proferunt, actum eſt de convivalis ſocietatis fine, et contumelia Bacchus afficitur. Sicut itaque, cum Phrynichi et Æſchyli tragœdiæ in res ludicras

μύθους καὶ πάθη προσαγόντων, ἐλέχθη, τί ταῦτα πρὸς τὸν Διόνυσον; ὅπως ἔμοί γε πολλάκις εἰπεῖν παρέστη πρὸς τοὺς ἔλκοντας εἰς τὰ συμπόσια τὸν κιθαριστήν, ὦ ἄνθρωπε, τί ταῦτα πρὸς τὸν Διόνυσον; Ἄδειν μὲν γὰρ ἴσως τὰ καλούμενα σκολιὰ κρατῆρος ἐν μέσῳ προκειμένου, καὶ στεφάνων ἀπομεμυρισμένων, ὡς ὁ θεὸς ἐλευθέρων
B ἡμᾶς ὑπέθηκεν, οὐ καλὸν δὲ οὐδὲ συμποτικόν. Ἐπεί τοι καὶ τὰ σκολιά φασιν ὑπ' γένος ἀσμάτων εἶναι πεποικιλμένων ἀσαφῶς, ἀλλ' ὅτι πρῶτον μὲν ἥδον ᾠδὴν τῷ θεῷ κοινῶς ἅπαντες μιᾷ φωνῇ παιανίζοντες, δευτέραν δὲ ἐφεξῆς ἑκάστῳ μυρσίνης προδιδομένης, ἣν ὄσακον, οἶμαι, ἀπὸ τοῦ ἄδειν τὸν δεξάμενον, σκάλουν· ὅθεν δὲ τούτῳ λύρας περιφερομένης, ὁ μὲν πεπαιδευμένος ἐλάμβανε, καὶ ἦδεν ἁρμοζόμενος, τοῖς δὲ ἀμούσοις οὐ προσιεμένων σκολιὸν

A. 9. Ἄδειν μὲν γὰρ ἴσως] Malim ἔθος pro ἴσως. Ceterum ᾄδειν pro ᾄδειν ſumſi ex H. Anon. T. V.

B. 5. ὄσακον] Ita Anon. T. V. Stephanus, ἄσακον. Antea ἄσαρκον ut libri ſcripti. Xyl. ἄσαρον.

et fabuloſas detorquerentur, dictum fuit, Quid hæc ad Bacchum? ita mihi ſæpe incidit dicere ad eos qui in convivia argutias ſophiſtarum traherent, Mi homo, quid hæc ad Bacchum? Cantat enim fortaſſe aliquis Scholion quod vocatur carmen, quaſi obliquum ſi diceres, cratere in medium propoſito, et corollis diſtributis, quas deus libertatem donans nobis imponit, non honeſtum autem, neque convivio aptum. Quandoquidem ſcholia etiam dicunt non eſſe genus cantilenæ obſcure conditæ, ſed quia primum ſolerent cantare pæanem deo una omnes voce, laudes ipſius celebrando: deinde unuſquiſque propriam cantilenam, accepta myrto, quam ex eo aſaron appellabant, quod cantaret is cui tradita ea eſſet. Et quia deinde lyra circumlata, eruditus illud carmen concinne modulabatur, recuſabant rudes muſicæ, ſcholion fuit nominatum, quod neque facile eſſet, neque om-

ἀπομάσθη τὸ μὴ κοσὶν αὐτῷ μηδὲ ῥᾴδιον. Ἄλλοι δέ φασι τὴν μυρσίνην ἐ κατὰ τάξιν βαδίζειν, ἀλλὰ κατ' ἔκστασιν ὅπου κλίνην μεταφέρεσθαι· τὸ γὰρ πρῶτον ἄσαντα τῷ πρώτῳ τῆς δευτέρας κλίνης ἀποστέλλειν, ὅταπερ δὲ τῷ πρώτῳ τῆς τρίτης, εἶτα τὸν δεύτερον ὁμοίως τῷ δευτέρῳ· καὶ τὸ ποικίλον καὶ πολυκαμπὲς, ὡς ἔοικε, τῆς περιόδου, σκολιὸν ἀνομάσθη. c

nibus commune carmen. Alii myrtum non ordine traditam fuiſſe aiunt, ſed a lectulo in lectulum tranſmiſſam: ita ut qui primus ceciniſſet, primo in ſecunda menſa eam mitteret, is primo tertiæ, eodemque modo ſecundi ſecundis: itaque ob varietatem et flexuum multitudinem in circuitione ſcholion fuiſſe dictum.

ΠΡΟΒΛΗΜΑ Β'.

Πότερον αὐτὸν δεῖ καθαπλίνειν τοὺς ἑστιωμένους ἢ ἐπιδεχόμενον, ἢ ἐπ' αὐτοῖς ἐκείνοις ποιεῖσθαι.

QUÆSTIO II.

An convivas is qui convivio excipit, ipſe debeat collocare, an vero collocationem convivarum arbitrio permittere.

ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ.

ΤΙΜΩΝ. ΞΕΝΟΣ. ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ. Ὁ ΠΑΤΗΡ ΑΥΤΟΥ. ΛΑΜΠΡΙΑΣ. ΑΛΛΟΙ.

PERSONÆ COLLOQUII.

TIMON. HOSPES. PLUTARCHUS. PATER EJUS. LAMPRIAS. ALII.

D α'. ΤΙΜΩΝ ὁ ἀδελφὸς ἑστιῶν πλείονας, ἔκαζον ἐκέλευε τῶν εἰσιόντων ὅπου βούλεται παρεμβάλλειν καὶ κατακλίνεσθαι, διὰ τὸ καὶ ξένους, καὶ πολίτας, καὶ συνήθεις, καὶ οἰκείους, καὶ ὅλως παντοδαπὰς τὰς κεκλημένους εἶναι. Πολλῶν οὖν ἤδη παρόντων, ξένος τις ὥσπερ εὐπάρυφος ἐκ κωμῳδίας, ἐσθῆτί τε σεσιλῇ καὶ ἀκολουθίᾳ

I. TIMON frater meus cum excepiſſet convivio complures, unumquemque eo quo liberet loco juſſit accumbere, ideo quod et hoſpites, et cives, et familiares, et domeſtici, denique variorum generum homines erant quos invitaverat. Cum jam adeſſent multi, quidam veluti e comœdia belle prætextatus, veſtitu nimio et comitatu puerorum aliquan-

παίδων ὑποσολοικότερος, ἦκεν ἄχρι τῶν θυρῶν ὁ ἀνδρῶνος, καὶ κύκλῳ ταῖς ὄψεσιν ἐπελθὼν τοὺς κατακειμένους, οὐκ ἠθέλησεν εἰσελθεῖν, ἀλλ' ὥχετο ἀπιών· καὶ πολλῶν μεταθεόντων, οὐκ ἔφη τὸν ἄξιον ἑαυτοῦ τόπον ὁρᾶν λειπόμενον. Ἐκεῖνον μὲν οὖν πολλῷ γέλωτι χαίρουσας, εὐ- E φημοῦσας, ἐκπέμπειν δόμων ἐκέλευον οἱ κατακείμενοι· καὶ γὰρ ἦσαν πολλοὶ μετρίως ὑποπεπωκότες.

β'. Ἐπεὶ δὲ τὰ περὶ τὸ δεῖπνον τέλος εἶχεν, ὁ πατὴρ ἐμὲ πορρώτερω κατακείμενον προσφπών, Τίμων, ἔφη, καίτοι κριτὴν σε πεποιήμεθα συμφερόμενοι· πάλαι γὰρ ἀκούει κακῶς ὑπ' ἐμοῦ διὰ τὸν ξένον· εἰ γὰρ διετάττετο ἀπ' ἀρχῆς, ὥσπερ ἐκέλευον ἐγὼ, τοὺς κλίσεις, οὐκ ἂν εὐθύνας ὑπείχομεν ἀταξίας ἀνδρὶ δεινῷ

Κοσμῆσαι ἵππους τε καὶ ἀνέρας ἀσπιδιώτας.

Καὶ γὰρ δὴ Παῦλον Αἰμίλιον φασιν, ὅτι F Περσέα κατεπολέμησε καὶ Μακεδονίαν, ὅτε συνεχρότει, κόσμῳ τε θαυμαστῷ περὶ πάντα καὶ τῇ λοιπῇ

tum inſolentior, uſque ad fores pervenit cœnaculi: cumque oculis pervagatus eſſet perſonas accumbentium, ingredi noluit, ſed proripuit ſeſe, multiſque qui retraherent hominem accurrentibus, negavit locum ſibi ipſo dignum eſſe relictum. Hunc ergo qui accumbebant effuſe ridentes, juſſere cum gaudio et fauſtis ominibus domo emitti: multi enim jam mediocriter adbiberant.

II. Finita cœna, pater me, qui longius ab illo diſcumbebam, alloquens, Timon, inquit, et ego te judicem noſtræ controverſiæ ſtatuimus: jamdudum enim abs me objurgatur hoſpitis iſtius gratia. Nam ſi ab initio, uti juſſeram, locum cuique ſuum adſignaſſet, non impegiſſet nobis ordinis confuſi crimen homo ille, gnarus

Ordine quemque ſuo peditemve equitemve locare.

Sane Paulum quoque Æmilium imperatorem aiunt, cum debellato Perſeo in Macedonia convivia agitaret, uſum admirabili ordine atque apparatu

τάξει χρώμενον, εἰπεῖν· Ὅτι τῷ αὐτῷ ἀνδρὸς ἐστὶ φάλαγγα συστῆσαι φοβερωτάτην, καὶ συμπόσιον ἥδιστον· ἀμφότερα γὰρ εὐταξίας ἐστί. Καὶ τοὺς ἀρίστους καὶ τοὺς βασιλικωτάτους ὁ ποιητὴς εἴωθε κοσμήτορας λαῶν προσαγορεύειν. Καὶ τὸ μέγαν δεὸν ὑμεῖς που φατὲ τὴν ἀκοσμίαν
616 εὐταξίᾳ μεταβαλεῖν εἰς κόσμον, οὔτε ἀφελόντα τῷ ὄντων οὐδέν, οὔτε προσθέντα, τῷ δὲ ἕκαστον ἐπὶ τοῦ προσήκουσαν χώραν καλαῖσαι, τὸ κάλλιστον ἐξ ἀμορφοτάτου σχῆμα περὶ τὸν φύσιν ἀπεργασάμενον. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν τὰ σεμνότερα καὶ μείζονα παρ' ὑμῶν μανθάνομεν· αὐτοὶ δὲ καὶ τὰ περὶ τὰ δεῖπνα δαπάνην ὁρῶμεν οὐδὲν ἔχουσαν ἐπιτερπὲς οὐδὲ ἐλεύθεριον, εἰ μὴ τάξεως μετάσχοι. Διὸ καὶ γελοῖόν ἐστι, τοῖς μὲν ὀψοποιοῖς καὶ τραπεζοκόμοις σφόδρα μέλειν τι πρῶτον, ἢ τι δεύτερον, ἢ μέσον, ἢ τελευταῖον ἐπάξουσι· καὶ, νὴ Δία, μύρου τινὰ καὶ στεφάνων, καὶ ψαλτρίας, ἂν τύχῃ παροῦσα, χώραν καὶ
B τάξιν ἔχει· τοὺς δ' ἐπὶ ταῦτα κεκλημένους, εἰκῇ καὶ ὡς

omnium rerum dixiſſe, Ejuſdem viri eſſe et armatam aciem quam maxime terribilem, et convivium quam jucundiſſimum inſtruere: in utroque enim artem ordinis recte inſtituendi requiri. Et Homerus præſtantiſſimos viros regnandique gnariſſimos ſolet Koſmetoras, (id eſt ordinatores populorum,) appellare. Vos quoque magnum illum deum alicubi pronunciatis ordine confuſionem dum tolleret, Mundum conſtituiſſe, nulla re vel addita vel detracta, ſed co naturæ de fœdiſſima pulcherrimam formam reddidiſſe, quod ſuis quæque in locis conſtitueret. Verum hæc nos graviora atque majora a vobis diſcimus. Ipſi autem cernimus ſumtum qui in convivia fit, ordo ſi abſit, nihil jucundum habere, nihil liberale. Proinde ridiculum eſt coquis et menſæ miniſtris curæ eſſe quid primo, quid ſecundo, medio ultimove loco apportent: atque adeo etiam unguentis, ſertis, fidicinæ, ſi adhibeatur, ſuum eſſe ordinem atque locum: iſtos, qui ad hæc vocantur temere et fortuito ju-

ἔτυχε καθαλλίναντα χορτάζειν μήτε ἡλικίᾳ, μήτε ἀρχῇ, μήτε ἄλλῳ τινὶ τῶν ὁμοίων τιμὴν ἀπολιπόντα τάξιν, εἰ μὴ τιμᾶται μὲν ὁ πρεσβύτερος, ἐθίζεται δὲ ὁ δευτερεύων, γυμνάζεται δὲ ὁ τάτλων πρὸς ἀφαίρεσιν καὶ στασμὸν τοῦ πρέποντος. Οὐ γὰρ ἔδρα μόνον ἐστὶ καὶ φάσις τοῦ κρείττονος, κατάκλισις δὲ οὐκ ἔστιν οὐδὲ προπίεται ἑτέρῳ πρὸ ἑτέρου μᾶλλον ὁ ἑσπέρας, περὶ δὲ τὰς κατακλίσεις παρέλκεται τὰς διαφορὰς, εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τὸν λεγομένην Μίαν Μύκονον ἀποφήνας τὸ συμπόσιον. Ἡ μὲν οὖν τοῦ πατρὸς δικαιολογία τοιαύτη τις ἦν.

γ'. Ὁ δὲ ἀδελφὸς εἶπεν, Ὅτι τοῦ Βίαντος οὐκ ἂν σοφώτερος, ὥστε ἐκείνου δυεῖν φίλων ἀπειπαμένου δίαιταν, αὐτὸς ὁμοῦ τοσούτων μὲν οἰκείων, τοσούτων δὲ ἑτέρων γνησίων κριτὴς, οὐ περὶ χρημάτων ἀλλὰ περὶ προτιμήσεων ἀποφαινόμενος, ὥσπερ οὐ φιλοφρονήσασθαι προθυμικῶς, ἀλλ' ἀνιάσαι τοὺς ἀπιτηδείους. Ἀτοπον μὲν οὖν,

beri diſcumbere, neque ætatis, magiſtratus, aliarumve id genus rerum ullam haberi rationem; cum quidem conveniente inſtituto ordine, et honore afficiatur præſtantior, et qui eo minor eſt, adſueſcat locum cedere digniori, præterea is qui collocat exerceatur in judicio et conjectura de decoro facienda. Neque enim ſuus in confeſſu, ſuus in adſtando locus eſt potiori, nullus eſt in diſcumbendo: neque præbitor, qui alii prius quam aliis præbibit, in locis menſarum diſtribuendis diſcrimina perſonarum negliget, et principio ſtatim totum convivium faciet *unam*, quod aiunt, *Myconum*. Hoc fere modo pater ſuam cauſſam egit.

III. Frater autem, Non ego ſum, aiebat, Biante ſapientior: ut cum ille arbiter inter duos amicos eſſe recuſaverit, ego una de tot neceſſariis, tot aliis, judicium faciam, laturus non de pecuniaria re, ſed de dignitate atque præſtantia ſententiam: quaſi vero non ad tractandum comiter amicos, ſed ad ægre iis faciendum invitaſſem. Sane ineptus fuit

ἔφη, καὶ παροιμιώδης Μενέλαος, εἴγε σύμβουλος ἐλήνετο μὴ προσκεκλημένος· ἀτοπώτερος δὲ ὁ ποιῶν ἑαυτὸν ἀνθ' ἑστιάτορος δικαστὴν καὶ κριτὴν τοῦ οὐκ ὀπτεσπόν-
D των, οὐδὲ κρινομένων, τίς ἐστι βελτίων τίνος, ἢ χείρων· οὐ γὰρ εἰς ἀγῶνα καθείκασιν, ἀλλ' ἐπὶ δεῖπνον ἥκουσιν. Ἀλλ' ὑδ' εὐχερὴς ἡ ἀφάκρισίς ἐστι· τοῦ μὲ ἡλικία, τοῦ δὲ οἰκειότητι προφερόντων. Ἀλλὰ δεῖ, καθάπερ ὑπόθεσιν μελετῶντα συγκριτικὴν, τοὺς Ἀριστοτέλους τόπους ἢ τοὺς Θρασυμάχου ὑπερβάλλοντας ἔχειν προχείρους, οὐδὲν τοῦ χρησίμων ἀφαιρετόμενον, ἀλλὰ τ' κενὴν δόξαν ἐκ τῆς ἀγορᾶς καὶ τοῦ θεάτρου εἰς τὰ συμπόσια μεταγόντα, καὶ τὰ μὲν ἄλλα πάθη περιῶμεν ἀνιέναι συνουσίᾳ, τ' δὲ τύφον ὀπισθυάζοντα, ὃν πολὺ μᾶλλον
E οἷμαι προσήκει τ' ψυχῆς ἢ τ' πολὺν ἀπονιψαμένους τοῦ ποδῶν, ἑλαφρῶς καὶ ἀφελῶς προσὶ πότον ἀλλήλοις συμ-

D. 3. ἡλικία, τῶν δ' οἰκειότητι] Plenius Palat. ἡλικίᾳ, τῶν δὲ δυνάμει, τῶν δὲ χρείᾳ, τῶν δ' οἰκειότητι.

D. 9. ἀνιέναι—πολὺ μᾶλλον] Sic Steph. quocum conſentiunt Schott. Anon. Exempl. Turneb. Amiot. et partim MSS. Antea legebatur, ἅμα μὲν συνουσίᾳ, τὸν δὲ τύχῃ ἐπισκευάζοντα * ὃν πολὺ μᾶλλον.

Menelaus, et proverbio locum dedit, qui ad conſilium dandum acceſſiſſet non vocatus. Abſurdior fuerit, qui ſe pro convivatore judicem conſtituat, ac diſceptare velit nemine ei judicium deferente, aut cauſſam dicente, quis quo ſit melior aut deterior: cum quidem ii non ad certamen, ſed ad cœnam venerint. Tum dijudicatio ipſa non eſt facilis, aliis ætate, aliis familiaritate præſtantibus: oportebatque, tanquam declamationem qui meditaretur in comparandis inter ſe aliquibus verſaturam, in promtu habere locos Ariſtotelis, aut Thraſymachi hyperballontas, (quibus de excellentia continentur argumenta), et tamen ſic nihil utile conficias, inanem duntaxat gloriam a foro et theatro in convivia traduxeris, cumque alias animi perturbationes conemur conſuetudine convivali ſolvere, faſtum inſtruimus, quem multo magis oportet ex animo eluere, quam cœnum a pedibus detergere, ut in convivio poſſimus facile et comiter cum

φέρεσθαι. Νῦν δέ, τὴν μὲν ἐξ ὀργῆς τινος ἢ πραγμάτων ἐχθραν πειρώμεθα τοῦ κεκινημένων ἀφαιρεῖν, τὴν δὲ φιλοτιμίαν πάλιν ἐπεκκάομεν καὶ ἀναζωπυροῦμεν, τοὺς μὲν ταπεινοῦντες, τοὺς δὲ ὀγκοῦντες. Καίτοι γε, εἰ μὴ ἀκολουθήσουσι τῇ κατακλίσει πρεπόσης τε συνεχέστερας καὶ πολυθρυλήτου, ἔπι δὲ ὁμιλίας καὶ προσαγορεύσεως, παντάπασι γενήσεται σατραπικὸν ἡμῖν ἀντὶ φιλικοῦ τὸ συμπόσιον. Εἰ δὲ περὶ τἄλλα τὴν ἰσότητα τοῖς ἀνδράσι φυλάξομεν, τί F οὐκ εὐθὺς ἀρξάμενοι πρῶτον ἐθίζομεν ἀτύφως καὶ ἀφελῶς κλαγκλίνεσθαι μετ' ἀλλήλων, εὐθὺς ἀπὸ τῶν θυρῶν ὁρῶντας, ὅτι δημοκρατικῶς ἐπὶ τὸ δεῖπνον, καὶ οὐκ ἀριστοκρατικῶς ἐξ αἱρετῶν, ὥσπερ ἐπὶ τὴν πόλιν, κέκληνται; ἐφ' οὗ κατακλιθεὶς ὁ πλούσιος συγκατεκλίθη τοῖς εὐτελεστάτοις.

F. 4. ὁρῶντας] Sic Ald. Baſ. Xyl. Flor. Palat. Vatic. Mez. Vulgo, ἰδόντες.

F. 4. ὅτι δημοκρατικῶς—εὐτελεστάτοις] Sic Steph. ut videtur, ſecutus Turnebum et Amiotum. Nam omnes noſtri libri ſcripti conſentiunt cum editis prioribus, id eſt, Aldina, Baſ. Xyl. ita: ὅτι Δημόκριτος ἐπὶ τὸ δεῖπνον οὐκ * ἐξαίρετον ὡς * πόλιν, ἐφ' οὗ κατακλιθεὶς ὁ πλούσιος ἐν τῇ κατακλίσει τοῖς εὐτελεστάτοις. Forte diligentius ordinare oportet locum turbatum, hunc fere in modum, ὅτι δημοκρατικῶς ἐπὶ τὸ δεῖπνον, οὐκ ἀριστοκρατικῶς, ἐξ αἱρετῶν ὡς ἐπὶ τὴν πόλιν κέκληνται, ἐφ' ᾧ συγκατακλιθεὶς ὁ πλούσιος οὐκ ἐγκαλέσει τοῖς εὐτελεστάτοις. Ita quidem Latina ſupplevi.

aliis verſari. Nunc, cum iras et inimicitias vocatorum tentemus convivio abolere, rurſum eas ambitione injecta exſuſcitamus atque incendimus, dum alios deprimimus, alios extollimus. Jam ſiquidem accubitui comitabuntur frequentiores propinationes, miſſus, colloquia, compellationes, omnino pro amico et familiari ſatrapicum habebimus convivium. Sin erit ut æqualitatem inter convivas velimus aliis in rebus ſervare, cur non hoc ſumto exordio adſuefacimus eos ſimpliciter et abſque faſtu inter ſe diſcumbere? cum ſtatim ab ipſa janua poſſint cernere, ſe electos vocari ad convivium veluti ad rempublicam, non optimatum illam, ſed popularem, ea conditione ut contentus ſit dives accumbens cum tenuiſſimis.

δ'. Ἐπεὶ δὲ καὶ ταῦτα ἐρρήθη, καὶ τὴν κρίσιν ἀπῄτουν οἱ παρόντες, ἔφην ἐγὼ, Διαιτητὴς ἡρημένος, οὐ κριτὴς, βαδιεῖσθαι μέσου. Νέους μὲν γὰρ, εἶπον, ἑστιῶντας, 617 καὶ πολίτας καὶ συνήθεις ἐᾶν χρεών, ὥς φησι Τίμων, ἀφελῶς καὶ ἀτύφως καλανέμειν αὐτοὺς εἰς ἣν ἂν τύχωσι χώραν, καλὸν εἰς φιλίαν ἐφόδιον τὴν εὐκολίαν λαμβάνοντας. Ἐν δὲ ξένοις, ἢ ἄρχουσιν, ἢ πρεσβυτέροις φιλοσοφοῦντες δέδια μὴ δοκῶμεν τῇ αὐλείῳ τὸν τύφον ἀποκλείοντες, εἰσάγειν τῇ θυρίδι μὴ πολλῆς ἀδιαφορίας· ἐν ᾧ καὶ σεμνοτέρᾳ τι καὶ νόμῳ δοτέον. Ἢ καὶ προπόσεις καὶ προσαγορεύσεις ἀνέλωμεν, αἷς πρὸς τοὺς ἐπιτυγχάνοντας οὐδ' ἀκρίτως, ἀλλ' ὡς ἐνδέχεται μάλιστα χρώμενοι, τιμῶμεν

Ἔφη τι κρέασίν τε, ἰδὲ πλείοις διπάεσσιν,

ὡς φησιν ὁ τῶν Ἑλλήνων βασιλεὺς, τὴν τάξιν οὐ προ-

A. 5. φιλοσοφοῦντες] Forte, ἰσοτιμοῦντες.
A. 8. αἷς πρὸς τοὺς —χρώμενοι] Forte, αἷς δὲ πρὸς ἐπιτυγχάνοντας οὐδ' ἀκρίτως, ἀλλ' ὡς ἐνδέχεται ἐμμελέστατα χρώμενοι.

IV. Cum hæc quoque eſſent dicta, et ſententiam poſtularer, Ego, inquam, non ut judex adſcitus pronunciabo, ſed tanquam honorarius arbiter medium feram. Nam ſi quis adoleſcentes, cives, aut familiares convivio excipiat, condocefaciendi ſunt, ut aiebat Timon, abſque delectu et faſtu quemvis locum accumbendi boni conſulere, et viaticum ad amicitiam præclarum uſurpare facilitatem. Sed de hoſpitibus, magiſtratum gerentibus, aut natu grandioribus hoc modo philoſophari ſi intendamus, verendum puto ne videamur faſtum oſtio atrienſi excludentes per poſticum admittere, dum nimiam indifferentiam atque æqualitatem introducimus. Hic enim et conſuetudini aliquid dandum eſt, et legibus concedendum. Niſi propinationes etiam volumus et compellationes abolere, quibus adverſum eos quibus cum nobis res eſt, non promiſcue utimur, ſed quantum omnino fieri poteſt honoramus

Aſſiſſu, carniſmiſſu, pleniſque culullis:

ut ille Lyciorum rex inquit, ordini honoris primas partes

τῇ τιμῇ πθέμβος. Ἐπαινῶμεν δὲ καὶ τὸν Ἀλκίνοον, ὅτι τὸν ξένον ἱδρύει παρ' αὑτόν,

Τίνα ἀναστήσας ἀγαπήνορα Λαοδάμαντα,
Ὃς οἱ πλησίον ἧστο· μάλιστα δέ μιν φιλέεσκεν.

τὸ γὰρ εἰς τιμὴν τοῦ φιλουμένου χώραν καθίσαι τὸν ἑκέτην, ὑποδέξιον ἐμμελῶς καὶ φιλάνθρωπον. Ἔστι δὲ καὶ θεῶν τοῖς θεοῖς ἀφάκρισις τοῦ τοιούτου. Ὁ μὲν γὰρ Ποσειδὼν, καίπερ ὕστατος εἰς τὴν ἐκκλησίαν παραγενόμενος,

Ἧστο δ' ἐν μέσσοισιν,———

ὡς ταύτης αὐτοῦ τῆς χώρας δεσπούσης. Ἡ δὲ Ἀθηνᾶ φαίνεται τὸν πλησίον ἀεὶ τοῦ Διὸς τόπον ἐξαίρετον ἔχουσα· καὶ τοῦτο παρεμφαίνει μοι ὁ ποιητὴς δι' ὧν ὑπὲρ τῆς Θέτιδος φησιν,

Ἡ δ' ἄρα παρὰ Διὶ πατρὶ καθίζετο, εἶξε δ' Ἀθήνη.

Διαῤῥήδην δὲ ὁ Πίνδαρος λέγει,

Πῦρ πνέοντος ἅτε κραυνῷ ἄγχιστα ἰαμένη.

Καίτοι φησὶ Τίμων, οὐ δεῖν ἀφαιρεῖσθαι τοῦ ἄλλου

C. 6. φησὶ Τίμων] Corrigo, φάσει Τίμων.

tribuens. Alcinoum quoque laudamus, qui hoſpitem juxta ſe collocaret,

Gnatum juſſiſſet cum ſurgere Laodamanta,
Carus præ reliquis ipſum qui pone ſedebat.

admodum enim humanum fuit et ſcitum factum, quod ſupplicem in locum dilecti recepit. Sed et apud deos eſt judicium et diſcrimen hujus rei. Neptunus enim quanquam ultimus veniſſet in concionem, nihilominus

In medio conſedit:——

nimirum hoc loco ei conveniente. Minerva autem videtur eximium hunc locum habuiſſe, ut ſemper Jovi proxime adſideret: idque poëta notat de Thetide dicens,

Aſſedit patrique, locum cedente Minerva.

et Pindarus diſerte dixit,

Spiranti flammas quæ prope fulmini
aſſidet.

Dicit quidem Timon, non debere multis auferri quod

ἐνὶ προσνέμοντα τιὼ τιμιώ. Ὅσῳ αὐτὸς ἔοικε ποιεῖν μᾶλλον· ἀφαιρεῖται γὸ ὁ κοινὸν ποιῶν τὸ ἴδιον· ἴδιον δὲ τὸ κατ' ἀξίαν ἑκάστου· ϗ ποιεῖ ὁρόμου ϗ σπουδῆς τὸ πρωτεῖον, ἀρετῇ ϗ συγγενείᾳ ϗ ἀρχῇ ϗ τοῖς τοιούτοις ὀφειλόμενον. Καὶ τὸ λυπηρὸν εἰ) τοῖς κεκλημένοις φεύγειν δοκῶν, μᾶλλον ἐφέλκε) καθ' αὑτό· λυπεῖ γὸρ ἀποστερῶν ἢ συνήθους τιμῆς ἕκαστον. Ἐμοὶ δὲ ὁ λίαν χαλεπὸν εἰ) D δοκεῖ τὸ τοῖς τ' ἀφίκρισιν. Πρῶτον μὲ γὸρ ἐφάμιλλοι τοῖς ἀξιώμασι πολλοὶ πρὸς μίαν κλῆσιν ὁ ῥᾳδίως ἀπαντῶσιν. Ἔπειτα πλειόνων τόπων ἐν δέξῃ γεγονότων, ἀφθονία ἢ διανομῆς ἐστιν, ἄν τις εὐστοχεῖν δύνη), ἢ μὲ ὅπου πρῶτος, ἢ δὲ ὅπου μέσος, ἢ δ' ὅπου παρ' αὐτόν, ἢ μεῖ φίλου τινὸς, ἢ συνήθους, ἢ καθηγητῦ, διδοὺς ἑκάστῳ ἢ ἀξιωματικῶν λεγομένων· τοῖς δὲ ἄλλοις δωρεᾶς ϗ φιλοφροσύνου ἔλιπον

C. 7. ἰνὶ προσνέμοντα—μᾶλλον] Hæc ex Palat. ſupplevi. Vulgo, ἰνὶ ποιῶν μᾶλλον.

D. 7. τοῖς δὲ ἄλλοις—τιμῆς] δὲ ſumſi ex E. H. Venet. Vat. Palat. Ald. Baſ. Xyl. Ceterum, corrigo: τοῖς δ' ἄλλοις εἰκαίρως φιλοφροσύνας, ἄλυσιν ἀκαταυλὰν μᾶλλον, ἢ ἐφαίρεσιν, τιμῆς. Mox διαδιάκριτοι Steph. dedit: quocum conſentit Anon. nec diſſentiunt Flor. Venet. in ceteris non niſi, τοι, ultima pars vocis, exſtat.

uni tribuas. Atqui is magis adimit quod proprium unius ſit qui multis facit commune. Proprium autem unicuique eſt, quod quiſque meretur: ac feſtinationi curſuique tribuit primas partes, debitas potius virtuti, adfinitati, magiſtratui, et ſimilibus. Et quod fugere vult ne convivis moleſtiam exhibeat, in id ipſum incidit: nam ægre facit alicui, qui eum uſitato honore privat. Cæterum dijudicatio mihi quidem non admodum videtur difficilis. Primum, quia non facile multi una invitantur dignitate æquales. Deinde cum multa ſint loca honorata, ſatis copiæ eſt honores diſtribuendi, modo quis conjicere poſſit quis primus ſit, quis medius, tum alios juxta amicum, aut familiarem, aut magiſtrum collocabit, adjungens ſingulos iis quibus in diſcumbendo bonos fuit habitus: reliquis ego munuſcula et amicam tracta-

ἀνάπαυλαν μᾶλλον τῆς τιμῆς. Ἂν δὲ δυσδιάκριτοι μὲ αἱ ἀξίαι, δύσκολοι δὲ οἱ ἄνδρες ὦσιν, ὅρα τίνα μηχανὴν ἐπάγω. Κατακλίνω γὰρ εἰς τὸν ἔνδοξον μάλιστα τόπον, ἂν μὲν ἢ πατὴρ, τοῦτον ἀφαιρούμενος· εἰ δὲ μή, πάππον, ἢ E πενθερὸν, ἢ πατρὸς ἀδελφὸν, ἤ τινα τῶν ὁμολογουμένην ἢ ἰδίαν ἐχόντων τοῦδε τοῦ δεχομένου τιμῆς ἐπιποχλαΐ· ὃν τῶν Ὁμήρου τὸ θεώρημα τοῦτο λαμβάνων κωλύοντα. Καὶ γὰρ ἐκεῖ νήπυθεν ὁ Ἀχιλλεὺς τὸν Μενέλεων καὶ τὸν Ἀντίλοχον περὶ τῶν δευτερείων τῆς ἱπποδρομίας ὁρῶν διαφερομένους, καὶ δεδοικὼς μὴ πορρωτέρω προέλθωσιν ὀργῆς καὶ φιλονεικίας, ἑτέρῳ βάλλει τὸ ἔπαθλον ἀποδιδόναι, λόγῳ μὲν Εὐμήλου οἰκτείρων καὶ τιμῶν, ἔργῳ δὲ τῆς ἐκείνων διαφορᾶς τὴν αἰτίαν ἀφαιρῶν.

ε'. Ἐμοῦ δὲ τοιαῦτα λέγοντος, ὁ Λαμπρίας ἐκ παρα- F βαθύνου κωθήνιος, καθάπερ εἰώθει, μέγα φθεγξάμενος, πρῶτα τὰς παρούσας, εἰ διδόασιν αὐτῷ νηθετῆσαι λεχοῦσα

E. 2. ὁμολογουμένην—παρὰ τοῦ δεχομένου] Prius effeci ex ὁμολογουμένων, quod Palat. præbuit. Posterius ipse consequenter correxi. Vulgo, ὁμοζύλων καὶ ἴδιαν ἐχόντων παραδεχομένου—.

tionem potius, quam honorem adhibeo. Quod si honoribus pares sint convivæ, interim morosi: vide quam ego machinam admoveam. Honestissimum locum tribuo patri, si adsit, aut avo, socero, patruo, aut alicui cognatorum, ei denique cui apud convivatorem peculiaris sit quædam honoris prærogativa. Idque adeo commentum unum est de iis, quæ ex Homeri pulchre præceptis desumuntur. Ibi enim Achilles cum videret Menelaum et Antilochum de equestris victoriæ præmio contendere, metueretque ne ira et rixa longius procederet, alii illud præmium tribuit, verbis hoc præscribens, miseratione se ductum Eumelo hunc honorem deferre, facto autem causam contentionis illorum tollens.

V. Hæc me locuto, Lamprias, qui more suo in lectulo inferiore sedebat, alta voce ex iis qui aderant quæsivit, Paterenturne a se corrigi deliran-

δικαστήν. Κελεύοντων δὲ πάντων χρῆσθαι παῤῥησίᾳ, καὶ
μὴ φείδεσθαι, Τίς δ' ἂν, ἔφη, φείσαιτο φιλοσόφου γένε-
618 σιν, ἢ πλούτου ἢ ἀρχῶν, ὥσπερ ἄθλων, ἐν συμποσίῳ κα-
τανέμοντος, ἢ προεδρίας ψηφισμάτων Ἀμφικτυονικῶν
διδόντος; ὅπως μηδὲ ἐν οἴνῳ τὸν τύφον ἀποφύγωμεν.
Οὔτε γὰρ πρὸς τὸ ἔνδοξον, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἡδὺ δεῖ
ποιεῖσθαι τὰς καταλλήξεις· οὔτε τῷ ἐνδὲ ἑκάστου σκοπεῖν
ἀξίαν, ἀλλὰ τῷ ἑτέρου πρὸς ἕτερον σχέσιν καὶ ἁρμονίαν,
ὥσπερ ἄλλων πινῶν εἰς μίαν κοινωνίαν προσλαμβανομέ-
νων. Οὐδὲ γὰρ ὁ οἰκοδόμος τὸν Ἀττικὸν λίθον ἢ τὸν Λα-
κωνικὸν πρὸ τοῦ βαρβαρικοῦ διὰ τὴν εὐγένειαν τίθησιν·
οὐδὲ ὁ ζωγράφος τῷ πολυτελεστάτῳ χρώματι τὴν
ἡγεμονίαν ἀποδίδωσι χώραν· οὐδὲ ὁ ναυπηγὸς πρε-
Β σβεῖον τῆς Ἰσθμικὴν πίτυν, ἢ τῆς Κρητικὴν κυπάριτ-
τον· ἀλλ' ὡς ἂν ἀλλήλοις ἔχασι σωτηρίᾳ καὶ σω-

A. 7. παραλαμβανομένων] Sic E. Xyl. Mez. Vulgo, παραλαμβανόμενον.
A. 9. διὰ τὴν εὐγένειαν] διὰ vulgo deeſt: recepi a Xyl. et V.

tem judicem. Cum omnes juſſiſſent eum libero uti ſermone, nihilque parcere, Quis tandem, inquit, philoſopho parcat, qui natalibus, opibus, magiſtratibus, quaſi ſpectandi primarium in theatro locum aliquem in convivio tribuat, aut primum jus dicendæ inter Amphictyones ſententiæ? ſcilicet ut ne inter pocula quidem a faſtu ſimus immunes. Non enim in collocandis ad menſas conviviis reſpiciendum eſt ad gloriam, aut unius cujuſvis dignitatem, ſed ad jucunditatem: puta, quo modo unus ad alium ſit affectus, quomodo ipſis inter ſe conveniat, quo pacto aliæ etiam res in aliquam recipiuntur communitatem. Nimirum qui domum ædificat, non lapidem Atticum aut Laconicum ob nobilitatem præponit: neque pictor colori pretioſiſſimo locum principem attribuit: neque naves compingens faber Iſthmicam abietem, aut Creticam cupreſſum reliquis priorem lignis ponit. Sed ut inter ſe compoſita atque con-

ἁρμοσθέντα μέλλῃ τὸ κοινὸν ἔργον ἰσχυρὸν καὶ καλὸν καὶ χρήσιμον παρέχειν, οὕτω κατανέμουσι. Καὶ τὸν θεὸν ὁρᾷς, ὃν Ἀριστότεχναν ἡμῶν ὁ Πίνδαρος προσεῖπεν, οὐ πανταχοῦ τὸ πῦρ ἄνω τάττοντα, καὶ κάτω τὴν γῆν, ἀλλ' ὡς ἂν αἱ χρεῖαι τῶν σωμάτων ἀπαιτῶσι.

Τοῦτο μὲν ἐν κόγχαισι θαλασσονόμοις βαρυούτους,
Νωϊ μὲν, κηρύκων τε λιθορρίνων χελύνης τε

φησὶν Ἐμπεδοκλῆς,

Ἐν δ' ὄψει χθόνα χρωτὸς ὑπείρατα πᾶσι τανυσθεῖσαν.

οὐχ ἧν ἡ φύσις δίδωσι χώραν, ἀλλ' ἣν ἡ πρὸς τὸ κοινὸν C ἔργον πρόθεσις συνάξεις, ταύτην ἔχουσαν. Πανταχοῦ μὲν οὖν ἀταξία πονηρὸν, ὅταν δὲ ἀνθρώποις καὶ ταῦτα, πίνουσιν, ἐγγενομένη, μάλιστα τὴν αὐτῆς ἀναδείκνυσι μοχθηρίαν, ὕβρει καὶ κακοῖς ἄλλοις ἀμυθήτοις· ἃ προϊδέσθαι καὶ φυλάξασθαι, τακτικοῦ καὶ ἁρμονικοῦ ἀνδρός ἐστιν.

ϛ'. Ὀρθῶς οὖν ἔφαμεν λέγειν αὐτὸν ἡμεῖς, καὶ, Τί

B. 5. ἡμῶν] ὑμῶν. Mez. Reisk.

cinnata totum ſint opus factura validum, pulchrum, utile, ſic ea diſponunt. Ipſum adeo deum vides, quem Pindarus noſter *optimum artificem* cognominavit, non ubique ſupra ignem, infra terram poſuiſſe, ſed in eo uſum ac neceſſitatem corporum ſecutum. Empedoclem audi,

Inſpice tergigraves conchas quandoque marinas:
Buccinus, exemploque abducta chelys tibi ſaxo
Eſſe poteſt, ſummo ut videas in corpore terram.

hanc enim habent hæc conſtitutionem, quam non naturalis locorum diſtributio, ſed novi operis confectio exigebat. Sane confuſio et ordinis diſturbatio ubique mala eſt: verum ubi ea incidit hominibus, et quidem potantibus, contumelia, aliiſque infandis malis demonſtrat ſuam pravitatem: quæ prævidere atque præcavere hominis eſt ordinis atque concinnitatis gnarum ſe eſſe profitentis.

VI. Recte eum iſta dixiſſe affirmavimus, et interrogavi-

δὴ φθονεῖς τῶν ζακπικῶν ἡμῖν καὶ ἁρμονικῶν; ἐλέγομεν. Οὐδείς, ἔφη, φθόνος, ἂν μέλλητε πείθεσθαι μεζακινοῦντί
D μοι καὶ μεζακοσμοῦντι τὸ συμπόσιον, ὥσπερ τὸν Ἐπαμεινώνδαν τὴν φάλαγγα. Συνεχωρεῖμεν οὖν ὅπως ποιεῖν ἅπαντες. Ὁ δὲ τοὺς παῖδας ἐκ μέσου κελεύσας γενέσθαι, καταβλέψας ἕκαστον, Ἀκούσατε, εἶπεν, ὡς μέλλω σωτάττειν ὑμᾶς ἀλλήλοις· βούλομαι γὰρ τοῖσδε πεῖν. Δοκεῖ γάρ μοι καὶ τὸν Ὅμηρον οὐκ ἀδίκως ὁ Θηβαῖος αἰτιάσασθαι Παμμένης ὡς τῶν ἐρωτικῶν ἄπειρον, ὅτι φῦλα φύλοις συνέταξε, καὶ φατρίας φατρίαις συνέμιξε· δέον ἐραστὴν μὴ ἐρωμένῳ παρεμβάλλειν, ἵνα ἡ σύμπνους ἡ φάλαγξ δι' ὅλης ἔμψυχον ἔχουσα δεσμόν. Τοῦτο κἀγὼ βού-
E λομαι ποιῆσαι τὸ συμπόσιον ἡμῶν, ὁ πλησίον πλησίον, οὐδὲ νέῳ νέον, οὐδὲ ἄρχοντι συγκαθακλίνων ἄρχοντα, καὶ φίλῳ φίλον· ἀκίνητος γὰρ αὕτη καὶ ἀργὴ τοῖς εὐνοίας

C. 8. ἐλέγομεν] Forte ſanum. Forte legendum, ἐλέγχων· vel Ἐμοὶ μὲν οὐδείς, ἔφη, φθόνος—. Ald. Baſ. Xyl. E. H. Palat. Vat. ἂν ἐλέγομεν.
D. 5. πεῖσεισπεῖν] πρωτοπεῖν. Mez. et Xyl. Verſ.

mus curnam nobis iſtas ordinis atque concinnitatis rationes invideret. Profecto, inquit, non invideo, ſi permittitis mihi, ut quo pacto phalangem Epaminondas, ego convivii ordinem mutem, melioremque redigam. Univerſi nos poteſtatem ei permiſimus hoc agendi. Ille pueris e medio juſſis diſcedere, in ſingulos intuitus, Audite, inquit, quo modo vos ſtatuerim componere: volo enim prædicere. Videtur mihi Pammenes Thebanus haud injuria reprehendiſſe Homerum, ut amatoriæ rei ignarum, qui tribus tribubus, curias curiis adjungi juberet; cum oporteret amatori amaſium adponi, ut tota phalanx animato devincta vinculo conſpiraret. Pammenem ego ſecutus, ita convivas diſponam, non ut divitem diviti, juveni juvenem, principem principi, amico amicum adjungam: quæ diſpoſitio otioſa eſt, neque ad benevolentiam parandam augendamve quie-

ὑπίδοσιν ἢ γένεσιν ἡ τάξις· ἀλλὰ τῷ δεομένῳ τὸ οἰκεῖον συναρμόττων, κελεύω φιλολόγῳ μὲν συγκαθαλλίνεσθαι φιλομαθῆ, δυσκόλῳ δὲ σεμνὸν, ἀδολέσχῳ δὲ σπουδαίῳ φιλήκοον νεανίσκον· τῷ δὲ ἀλαζόνι τὸ εἴρωνα, τῷ δὲ ὀργίλῳ τὸν σιωπηλόν· ἐὰν δέ που κατίδω πλούσιον μεγαλόδωρον, ἄξω πρὸς αὐτὸν ἐκ γωνίας τινὸς ἀναστήσας πένητα χρηστὸν, ἵν' ὥσπερ ἐκ πλήρους κύλικος εἰς κενὸν ἀπορρόη τις γένηται. Σοφιστὴν δὲ κωλύω συγκαθαλλί- F
νεσθαι σοφιστῇ, καὶ ποιητὴν ποιητῇ·

Πτωχὸς γὰρ αἰλωχῷ φθονέει καὶ ἀοιδὸς ἀοιδῷ.

καθάπερ Σωσιπλῆς ὅτος καὶ Μόδεστος ἐκεῖνα συνερείδοντες ἔπος παρ' ἔπος ἐζωπύρουν φλόγα μοῦ, ἀλλὰ κινδυνεύουσι τὰ κάλλιστα. Διίστημι δὲ καὶ τραγαλιῶντας, καὶ φιλολοιδόρους, καὶ ὀξυθύμους, ἀλλήλων τινὰ παρεντιθεὶς μέσον, ὥσπερ μάλαγμα τῆς ἀντιτυπίας. Ἀλειπτικὰς δὲ καὶ κυν- 619

F. 5. ἐζωπύρουν—κάλλιστα] Forte ζωπυροῦσιν φλόγα ἴμοσι, ἅμα συπέουσι τὰς κεφαλάς. Non dubitavi in Latinis reddere.

A. 1. Ἀλειπτικὰς—συνάγω] Forte: Ἀλειπτικὰς δὲ καὶ κυνηγετικὰς χαρίζω· γεωργικὰς δὲ συνάγω.

quam conducit: ſed id quod unicuique deeſt accommodans, homini qui de rebus ad humanitatem facientibus libenter diſſerat, ſtudioſum diſcendi apponam, moroſo manſuetum, loquaci ſeni adoleſcentem audiendi avidum, glorioſo ſubſannatorem, iracundo tacitum: quod ſicubi divitem conſpexero munificum, excitabo ex angulo aliquo et ad eum adducam probum pauperem, ut tanquam e pleno poculo in vacuum aliquid ex illo in hunc defluat. Sophiſtam vero adſidere ſophiſtæ, aut poëtam poëtæ nolo:

Urit enim cantor cantorem, et egenus egenum.

quanquam Soſicles iſte et Modeſtus verſum verſui apponentes, veluti flando excitantes flammam, capita conferunt. Rixoſos etiam, dicaces, et iracundos divello in medium interjiciens placidum aliquem, tanquam ad emolliendum extremorum rigorem, deditos contra palæſtræ, vena-

γετικὺς καὶ γεωργικὺς συνάγω· τῷ δὲ ὁμοιοτήτων, ἡ μὲν μάχιμος, ὥσπερ ἀλεκτρυόνων· ἡ δὲ ὀπτικὴ, ὥσπερ ἡ τῶν κολοιῶν. Συνάγω δὲ καὶ ποτικὺς εἰς ταὐτὸ καὶ ἐρωτικὺς, οὐ μόνον ὅσοις ἔρωτος δῆγμα πεφύσηται, ὡς φησι Σοφοκλῆς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὀπὶ γυναιξὶ καὶ τοὺς ὀπὶ παρθένοις δακνομένους· τῷ δὲ αὐτῷ βαλπόμενοι πυρὶ, μᾶλλον ἀλλήλων ἀντιλήψονται, καθάπερ ὁ κολλώμενος σίδηρος· ἂν μὴ, νὴ Δία, τῷ αὐτῷ τύχωσιν ἢ τῆς αὐτῆς ἐρῶντες.

A. 4. ποτικὺς] Sic Baf. Xyl. Venet. Palat. Turneb. Amiot. Mez. Vulgo, ποιητικούς. Alii etiam, ποντικούς.
A. 5. ἵμερος δῆγμα] Addendum παιδικῶν. Vid. ſupra p. 77. B.

tioni, aut agriculturæ conjungo. Similia enim quædam inter ſe conjuncta pugnam cient; ut galli: aliis convenit, ut graculis. Potores etiam conduco in unum, et amatores, non modo quos amor urit puerorum, ut ait Sophocles, ſed etiam qui mulieres et virgines depereunt. Eodem enim flagrantes igni, magis invicem coaleſcent, ſicut ferruminatione glutinatum ferrum: niſi quidem forte ejuſdem amore ſive maris ſive feminæ ardeant.

ΠΡΟΒΛΗΜΑ Γ'.

Διὰ τί τὸ τῶν ὑπατικὸς ἔχει τιμήν. Β

QUÆSTIO III.

Cur is locus, qui conſularis appellatur, in honore habeatur.

ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ.

ΤΑ ΑΥΤΑ.

PERSONÆ COLLOQUII.

EÆDEM.

ΤΟΥΤΟΥ περὶ τὸ τόπων διέπεσε ζήτησις. Ἄλλοι γὰρ ἄλλοις ἔντιμοι· Πέρσαις μὲν ὁ μεσαίτατος, ἐφ' ᾧ καταπαύεται ὁ βασιλεύς· Ἕλλησι δὲ, ὁ πρῶτος· Ῥωμαίοις δὲ ὁ τὴν μέσης κλίνης, τελευταῖος, ὃν ὑπατικὸν προσαγορεύουσι· τὸ δὲ περὶ τὸ Πόντον Ἑλλήνων οἰκοῦσιν, ὥσπερ Ἡρακλεώταις, ἔμπαλιν ὁ τῆς μέσης πρῶτος. Ἀλλὰ περὶ γε τοῦτο λεγόμενον μάλιστα δυπο-

B. 8. Τόπου] Legendum Ἐκ τόπου. Prior vox in codicibus, huic continua, ἰρῶτις, præpoſitionem abſtulit.

SECUNDUM hæc incidit quæſtio de locis. Alius enim apud alios locus honoratur, ut Perſis medius, quem accumbens rex occupat, videtur honeſtiſſimus: apud Græcos primus: apud Romanos mediæ menſæ ultimus, quem ipſi conſularem vocant: apud quoſdam Græcorum juxta Pontum habitantium, ut Heracleotas, mediæ menſæ primus. Maxime autem de conſulari loco dubitatum a nobis

C ῥᾴθυμον· ὅτος γὰρ ἐπορφύθυε τῇ τιμῇ καθ' ἡμᾶς· καὶ τὴν αἰτίαν ὅτε ὡς ὁ πρῶτος, ὅτε ὡς ὁ μέσος εἶχε, νενομισμένην ἔτι· καὶ τῶν συμβεβηκότων αὐτῷ τὰ μὲν οὐκ ἦν ἴδια τούτου μόνου, τὰ δὲ σύδεμιᾶς ἄξια σπουδῆς ἐφαίνετο. Πλεῖστα γε τῶν λεχθέντων κινεῖ. Πρῶτον μὲν, ὅτι τοὺς βασιλεῖς καταλύσαντες οἱ ὕπατοι, καὶ πρὸς τὸ δημοτικώτερον ἅπαντα μεταχοσμήσαντες, οὐκ τὸ μέσον καὶ βασιλικῆς χώρας, ἐκόντων αὐτοὺς κἀκεῖ συγχωρούντων, ὡς μηδὲ τοῦτο τῆς ἀρχῆς αὐτῶν καὶ ἐξουσίας ἐπαχθὲς εἴη τοῖς σώμασι. Δεύτερον δὲ, ὅτι τῶν δυοῖν κλινῶν ἀποδεδομένων τοῖς προσκεκλημένοις, ἡ τρίτη καὶ ταύτης ὁ πρῶτος τόπος μάλιστα τοῦ ἐπιόντος ἐστίν· ἐνταῦθα γὰρ ὥσπερ ἡνίοχος ἢ κυβερνήτης ὀπὶ δεξιὰ πρὸς τὴν ὑπόλειψιν ἐξακ-
D νεῖται τῆς ἐκπρεσίας, καὶ τοῦ φιλοφρονεῖσθαι, καὶ τοῦ διαλέγεσθαι τοῖς παροῦσιν ὐκ ἀπίρτη τῶν σωέγγιστα τόπων·

C. 2. ὅτε ὡς ὁ πρῶτος, ὅτε ὡς ὁ μέσος] Articulum poſteriore loco ſumſi ab Flor. Palat. Vat. Priore, ipſe addidi, et ſententiæ et conſequentiæ cauſſa.

C. 9. μηδὲ τοῦτο—ἐξουσίας] τοῦτο revocavi ex Ald. Baſ. Xyl. E. H. Flor. Palat. Vatic. loco vulgati τό. Tranſpoſui cum Palat. et Mez. vulgatum—ἀρχῆς καὶ αὐτῶν ἐξουσίας.

C. 13. ἐπὶ δεξιὰ—ἐξικνεῖται] Prius mutandum videtur in ἐπιδέξιος vel ἐπιδέξια. Poſt. in tribus Gr. Lat. vitio abiit in ἐξικνεῖσθαι.

fuit, qui cum apud nos haberetur præcipuus, cauſa ejus rei neque ut quia primi loci, neque ut medii, definiri poterat: tum quæ ei accidunt, partim non ſunt propria, partim nullius videntur momenti. Tria tamen ex his quæ dicta ſunt, nos moverunt. Unum, quod ejectis regibus conſules, cum ad popularem formam omnia redigerent, ſeipſos e medio et regio loco deorſum ſubduxerunt: ne vel ipſe locus, tanquam regii imperii ac poteſtatis reliquiæ quædam, moleſtus eſſet civibus. Secundum, quod, cum duæ menſæ invitatis tribuuntur, tertia ejuſque primus locus maxime convivatori congruit: ibi enim tanquam auriga aut gubernator dextre poteſt intueri in miniſteria, et a proximis locis non ita longe removetur, quin compellare poſſit et col-

ἄριστον ἔχει τὸν τόπον· ἐν ᾧ τῆς δευτέρας κλίνης τῇ πρώτῃ συναπτούσης, ἡ γωνία ἀφῆλειμμα ποιοῦσα τῇ
F καμπῇ, δίδωσι καὶ χαμπῇ, δίδωσι καὶ χαμματεῖ καὶ ὑπηρέτῃ καὶ φύλακι σώματος καὶ ἀγγέλῳ τοῦ ἀπὸ στρατοπέδου προσελθεῖν, ἀφικέσθαι, συλήσαι, μήτε τινὸς ἐνοχλοῦντος αὐτῷ, μήτε τινὸς ἐνοχλουμένου τοῦ συμποτοῦ, ἀλλὰ καὶ χεῖρα καὶ φωνὴν εὐπρόσδεκτον ἔχοντι καὶ ἀκώλυτον.

E. 7. τῇ πρώτῃ συναπτούσης] Immo τῇ τρίτῃ συναπτούσης· ut Mez. et Reisk.
F. 5. ἀκώλυτον] In E. et H. addita sunt hæc signa † † defectus. Nec tamen quid ad sententiam desideramus.

subscribat: quod ut facere possit, hunc habet locum eximium: ubi secunda mensa ad tertiam applicata angulus flexu suo intercapedinem facit, quæ spatium accedendi, alloquendi, et audiendi præbeat scribæ, lictori, stipatori, nuncio ab exercitu venienti: cum interim consul neque molestiam cuiquam convivarum exhibeat, neque ipsi obturbetur a quoquam, sed et dextram et vocem liberam habeat atque expeditam.

ΠΡΟΒΛΗΜΑ Δ'. 620

Ποιόν τινα δεῖ τὸν συμποσίαρχον εἶναι.

QUÆSTIO IV.

Qualem oporteat esse magistrum convivii.

ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ.

ΚΡΑΤΩΝ. ΘΕΩΝ. ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ. ΑΛΛΟΙ.

PERSONÆ COLLOQUII.

CRATO. THEO. PLUTARCHUS. ALII.

α'. ΚΡΑΤΩΝ ὁ γαμβρὸς ἡμῶν καὶ Θέων ὁ ἑταῖρος ἔν τινι τότῳ παρουσίας ἀρχὴν λαβόσης, εἶτα παυσαμένης, λόγον ἐποιήσαντο περὶ τοῦ συμποσιαρχίας, οἰόμενοί με δεῖν στεφανηφορεῖν μὴ θέλειν ἔθος ἐκλιπεῖν παντάπασιν, ἀλλ' ἀναλαβεῖν καὶ καταστῆσαι πάλιν τῆς ἀρχῆς τὸ νενομισμένον ὀπίσω περὶ τὰ συμπόσια καὶ διακόσμησιν· ἐδόκει δὲ ταῦτα καὶ τοῖς ἄλλοις, ὥστε πο- B ρρωθεν ἐκ πάντων καὶ θορύβησιν γενέσθαι. Ἐπεὶ τοίνυν,

I. CRATO adfinis, et Theo socius noster, quodam in convivio cum jam et cœptum esset largius potari, et desitum, mentionem intulerunt de magistro compotationis, censueruntque me, ut qui sertum gererem, non debere negligere consuetudinem jam fere omnino exolescentem de eo qui præesset convivio, sed eam in usum revocare. Hæc sententia ita placuit reliquis, ut universi cum strepitu me ad id cohortarentur. Ibi ego, Quando, inquam, omnibus

ἔφην ἐγὼ, δοκεῖ ταῦτα πᾶσιν, ἐμαυτὸν αἱρεῖσθαι συμποσίαρχον ὑμῶν, καὶ κελεύω τοὺς μὲν ἄλλους ὡς βούλονται πίνειν ἐν τῷ παρόντι, Κράτωνα δὲ καὶ Θέωνα τοὺς εἰσηγητὰς καὶ νομοθέτας τοῦ δόγματος, ἔν τινι τύπῳ βραχέως διελθεῖν ὁποῖον ὄντα δεῖ τὸν συμποσίαρχον αἱρεῖσθαι, καὶ τί ποιοῦμενος τέλος ὁ αἱρεθεὶς ἄρξει, καὶ πῶς χρήσεται τοῖς ξυν' συμπόσιον· διελέσθαι δὲ τὸν λόγον αὐτοῖς ἐπιτρέπω.

β'. Μικρὰ μὲν οὖν ἐκκίσαντο παραπλήμμοι· κελευόντων δὲ πάντων πείθεσθαι τῷ ἄρχοντι, καὶ ποιεῖν τὸ προσταττόμενον, ἔφη πρότερος ὁ Κράτων, Ὅτι δεῖ τὸν μὲν φυλάκων ἄρχοντα, φυλακικώτατον, ὡς φησιν ὁ Πλάτων, εἶναι· τὸν δὲ συμποτικὸν, συμποτικώτατον. Ἔστι δὲ τοιοῦτος, ὃν μήτε τῷ μεθύειν εὐάλωτος ᾖ, μήτε πρὸς τὸ πίνειν ἀπρόθυμος· ἀλλ' ὡς ὁ Κῦρος ἔλεγε Λακε-

B. 8. χρήσεται—ἐπιτρέπω.] Sic Mez. Amiot. Reisk. Vulgo, χρῆσθαι τοῖς κατὰ συμπόσιον δεῖ, διελέσθαι τὸν λόγον αὐτοῖς ἐπιτρέπων.
B. 11. ἐκκίσαντο] Sic Palat. Vulgo, ἐκίσαντο.

vobis ita videtur, ego meipsum convivii imperatorem conſtituo, injungoque reliquis, ut in præſentia bibant ſuo quiſque arbitratu: Cratoni autem ac Theoni autoribus hujus decreti, atque legiſlatoribus, ut breviter atque ſub exemplo explicent, qualis ſit arbiter ille compotationis deligendus, et in quem ſcopum intentus debeat, ac qua ratione moderari compotationi. Ipſi viderint, quomodo inter ſe vices differendi partiri velint.

II. Cum illi ſimulata tergiverſatione uſi aliquantulum eſſent, omnes tamen iis ſuaderent ut principi obtemperarent, et juſſa exequerentur, prior ita orſus eſt dicere Crato, Quemadmodum Plato præfectum vigilum vult eſſe quam maxime vigilem, ita inter convivas is debet magiſter conſtitui, qui quam maxime ſit aptus compotando. Talis erit, qui neque obruatur facile ebrietate, et tamen ad bibendum ſit alacris: ſitque Cyri ſimilis, qui ad Lacedæmonios

δαιμονίοις γελάφων, ὅτι τά τε ἄλλα τῷ ἀδελφῷ βασιλικώτερος εἴη, καὶ φέροι καλῶς τὸν οἶνον ἄκρατον. Ὅ, τε γὰρ παροινῶν, ὑβριστὴς καὶ ἀχήμων· ὅ, τε αὖ παντάπασι νήφων, ἀηδὴς, καὶ παιδαγωγεῖν μᾶλλον ἢ συμποσιαρχεῖν ἐπιτήδειος. Ὁ μὲν οὖν Περικλῆς ὁσάκις ἡρημένος γραμματεὺς ἀνελάμβανε τὴν χλαμύδα, πρῶτος εἰώθει προσλέγεσθαι πρὸς αὑτὸν, ὥσπερ ὑπομιμνήσκων, "Ὅρα D "Περίκλεις· ἐλευθέρων ἄρχεις, Ἑλλήνων ἄρχεις, Ἀ- "θηναίων ἄρχεις." Ὁ δὲ συμποσίαρχος ἡμῶν ἐκεῖνα λεγέτω πρὸς αὑτὸν, "Φίλων ἄρχεις·" ἵνα μήτε ἀχημονεῖν ἐπιτρέπῃ, μήτε τὰς ἡδονὰς ἀφαιρῆ. Δεῖ δὲ καὶ σπουδῆς τὸν ἄρχοντα παιόντων οἰκεῖον εἶναι, καὶ παιδιᾶς μὴ ἀλλότριον, ἀλλ' εὖ πως συγκεκραμένον πρὸς ἀμφότερα, σμικρῷ δὲ μᾶλλον, ὥσπερ οἶνον ἀστεῖον, ἐπινεύοντα τῇ φύσει πρὸς τὸ αὐστηρόν· ὁ γὰρ οἶνος ἄξει ὃ ἦθος

D. 2. Ἑλλήνων ἄρχεις] Sine ratione omiſit Steph. Revocavi ex Ald. Baſ. Xyl. H. Flor. Vatic.

D. 8. σμικρῷ] Vulgo omnes σμικρῶς. Mez. σμικρόν.

ſcribens, profitebatur ſe cum aliis in rebus fratre ad regnum gerendum aptiorem eſſe, tum facile etiam multum meri ferre. Nam et vinoſus, contumelioſus fuerit et indecorus; et omnino ſobrius, injucundus, ac mores quam convivium regendo aptior. Pericles quidem quoties prætor creatus chlamydem primum indueret, ſecum ſolebat colloqui tanquam ſemetipſum commonefaciens, *Animum adverte Pericles, liberis hominibus imperas, Græcis imperas, Athenienſibus imperas:* ita noſter convivii moderator ſecum reputabit, Amicis ſe præeſſe: ut neque permittat eos turpiter agere, neque voluptatibus prohibeat. Et oportet eum cum ſeriis bibentium ſtudiis eſſe accommodatum, tum a jocis eorumdem haud alienum, ſed ad utraque probe temperatum: ita quidem, ut boni inſtar vini nonnihil ad auſteritatem ingenio ſit propenſiore: id enim vino emollietur, et ad

εἰς τὸ μέτριον, μαλακώτερον ποιῶν καὶ ἀνυγραίνων. Ὥσπερ γὰρ ὁ Ξενοφῶν ἔλεγε τὸν Κλέαρχον τὸ σκυθρωπὸν
E καὶ ἄγριον ἄλλως, ἐν ταῖς μάχαις ἡδὺ καὶ φαιδρὸν ὑπιφαίνεσθαι, διὰ τὸ θαρραλέον· οὕτως ὁ μὴ φύσει πικρὸς, ἀλλὰ σεμνὸς καὶ αὐστηρὸς, ἐν τῷ πίνειν ἀνίεμενος, ἡδίων γίνεται καὶ φιλικώτερος. Ἐπὶ τούτῳ οὖν δεῖ φιλοσοφεῖν τὸν μάλιστα μὲν ἑκάστου τοῦ συμποτοῦ ἔμπειρον ἔχειν, πῶς λαμβάνει μεταβολὴν ἐν οἴνῳ, καὶ πρὸς τί πάθος ἀκροκεφαλής ἐστι, καὶ πῶς φέρει τὸν ἄκρατον. Οὐ γὰρ οἶνος μόνον ἐστὶ πρὸς ὕδωρ ἕτερον ἑτέρου
F μίξις, διὸ οἱ βασιλικοὶ γινώσκοντες οἰνοχόοι, νῦν μὲν πλέον, νῦν δὲ ἔλαττον ὑποχέουσιν· ἀνθρώπου δὲ πρὸς οἶνον οὐκ ἔστιν ἰδία κρᾶσις, διὸ τὸν συμποσιάρχην γινώσκειν προσήκει, καὶ γινώσκοντα φυλάττειν· ἵν', ὥσπερ ἁρμονικὸς, τὸν μὲν ὑπιτείνων τῇ πόσει, τὸν δὲ ἀνιεὶς καὶ ὑποφειδόμενος, εἰς ὁμαλότητα καὶ συμφωνίαν ἐκ διαφορᾶς κα-

E. 8. ἐτέρῳ] Sic Venet. Palat. Vatic. V. et Salmaſius correxit item Xyl. et Amiot. Vulgo, ἑτέρου.

mediocritatem redigetur. Atque ut Xenophon ait, Clearchum hominem alioqui auſterum et agreſtem, in prœliis ob audaciam jucundum hilaremque fuiſſe viſum: ita qui natura non moroſus, ſed gravis ſit atque auſterus, inter potandum miteſcens, amicior fit atque jucundior. Præterea debet peritus quam maxime eſſe, quam unicuique convivarum mutationem vinum adferat, et ad quod affectionis genus proclivior ſit, ac quomodo merum ferat. Non enim vini quidem eſt alius alia ad aquam contemperatio, quam pincernæ regii habentes cognitam, alias plus, alias minus aquæ ſuffundunt: homo autem ad vinum non habet ſuum temperamentum, ſed et eſt, et magiſtro convivii cognitum eſſe debet, ab eoque obſervari; ut, muſici in morem, aliorum animos potando contentiores, aliorum abſtinendo remiſſiores reddens, e diverſitate æquabilitatem atque con-

ταξήσῃ τὰς φύσεις· ὅπως μὴ κοτύλῃ μηδὲ κυάθοις τὸ ἴσον, ἀλλὰ χωρῷ τινι μέτρῳ καὶ σώματος δυνάμει τὸ οἰκεῖον ἑκάστῳ καὶ προσφορὸν ἀπονέμηται. Εἰ δὲ τοῦτό γε δύσκολον, ἐκεῖνα δὲ πάντως ἐξειδέναι τῷ συμποσιάρχῳ προσήκει τὰ κοινὰ περὶ τὰς φύσεις καὶ τὰς ἡλικίας· οἷον, πρεσβύται τάχιον μεθύσκονται νέων· σαλευόμενοι, μεριμνώντων· ἔλλυποι δὲ καὶ προφερπικότες, εὐθύμων καὶ ἱλαρῶν· ἀνέδην καὶ κατακόρως ἀπαγορεύοντες τοῖς ἀσιλλαινόντων. Καὶ τοιαῦτα γινώσκων μᾶλλον τις ἀγνοοῦντος εὐσχημοσύνῃ καὶ ὁμονοίᾳ συμποσίου παραναυσάσει. Καὶ μὴν ὅτι γε δεῖ τὸν συμποσίαρχον οἰκείως ἔχειν καὶ φιλικῶς πρὸς ἅπαντας, ὕπνῳ δὲ μηδενὶ μηδὲ ἀπεχθῆ τοῖς ἐσιωμένοις τυγχάνειν, παντὶ που δῆλον· ὅτε γὰρ ὀπιπάτῃ ἀνεκτὸς, ὅτε νυστάζων ἴσος, ὅτε παίζων, ὁμοίως ἀνέγκλητος ἔσται. Τοιοῦτον, ἔφη, σοὶ,

A. 1. τοῦτό γε—ἐκεῖνα δὲ] Mex. τοῦτο—ἐκεῖνά γε.

A. 6. ἱλαρῶν—ἀσιλλαινόντων] Sic Steph. At in omnibus aliis noſtris libris ἱλαρῶν * ἀνέδην καὶ κατὰ * ἀπάγοντες τῶν ἀσιλλαινόντων. Equidem ita conjeci, ἱλαρῶν· ἀνέδην καὶ κατακόρως ᾄδοντες τῶν σιγώντων.

ſonantiam conficiat; ne hemina et acetabulis æqualitas æſtimetur, ſed modo quodam opportunitatis et vi corporum ſua unicuique vini portio tribuatur. Quod ſi hoc difficile eſt, iſta quidem omnino tenenda ſunt arbitro bibendi communia de naturis et ætatibus: puta, quod ſenes facilius inebriantur quam juvenes, qui moventur ſubinde quam quieſcentes, inſomniis et curis vexati, quam qui animo quieto ſunt et hilari, affatim canentes tacentibus. Atque hæc qui cognita habeat, facilius ignaro, decorum concordiamque convivio temperando adſciſcet. Illud nemo ſane ignorat, magiſtrum convivii omnibus debere amicum eſſe convivis atque acceptum, cum nullo ſimultates aut inimicitias exercere: alioqui neque imperando tolerabilis, neque diſtribuendo æqualitatis obſervans, neque colludendo inculpabilis erit. Talem ergo, aiebat, tibi ego, mi Theo, con-

Θέων, ἐγὼ τὸν ἄρχοντα συμποσίου πλάσας, ὥσπερ ἐκ κηροῦ, τῷ λόγῳ ἀναδίδωμι.

γ'. Καὶ ὁ Θέων, Ἀλλὰ δέχομαι μέν, εἶπεν, ὅπως μᾶλλον ἀπειργασμένον τὸν ἄνδρα καὶ συμποτικόν· εἰ δὲ χρήσομαι ᾧ σὺ αὐτῷ, καὶ μὴ καταισχυνῶ τὸ ἔργον, οὐκ οἶδα· ἔτος δέ μοι δοκεῖ τοιοῦτος ὢν τὸ συμπόσιον ὡς ἀληθῶς ἄξειν ἡμῖν, καὶ μὴ ὄψεσθαι νῦν μὲν ἐκκλησίαν δημαγωγικήν, νῦν δὲ σχολὴν σοφιστῶν γενομένην, αὖθις δὲ κυβευτήριον, εἶτα σκηνὴν, καὶ θυ-
c μέλην. Ἢ γὰρ οὐχ ὁρᾶτε, τοὺς μὲν δημαγωγοῦντας καὶ δικαζομένους ἀνδρὰς δεῖπνον, τοὺς δ' μελετῶντας καὶ ἀναγινώσκοντας αὐτοῖς τινα συγγράμματα, τοὺς δὲ μίμοις καὶ ὀρχησταῖς ἀγωνοθετοῦντας; Ἀλκιβιάδης δὲ καὶ Θεόδωρος τελεστήριον ἐποίησαν τὸ Πολυτίωνος συμπόσιον, ἀπομιμούμενοι δαδουχίας καὶ ἱεροφαντίας. Ὧν οὐδὲν,

B. 7. μᾶλλον—τὸ ἔργον] Forte, καλὸν—τὸ σὸν ἔργον. Illud Reiſkio item placuit.
B. 9. ἐκ οἶδα—ὄψεσθαι] Stephano debetur hæc lectio. Omnes alii libri et ſcripti et editi ita habent: ἐκ οἶδα * τὸν δέ μοι δοκεῖτοι * σων τὸ συμπόσιον * ἄξειν ἡμῖν καὶ μὴ ὄψεσθαι. Quod ita ſupplere tentavi: ἐκ οἶδα· Οὐ μὴν ἀλλὰ τόνδέ μοι δοκεῖτε ὀρθῶς ἂν αἱρήσεσθαι, ὃς ἂν μέλλῃ τὸ συμπόσιον ἐπιτρεπέσον, συμπόσιον ὂν διαφυλάξειν, καὶ μὴ στρέψεσθαι—.

vivii præfectum verbis tanquam e cera fictum trado.

III. Tum Theo, Equidem, inquit, accipio virum probe et convivio convenienter formatum: neſcio autem an ſi ubique eo utar, decoraturus ſim opus. Igitur recte mihi bibendi magiſtrum eligere videamini eum qui poſcit convivium ita conſervare ut convivium maneat, ne videatur eſſe modo concio populi rempublicam in ſua poteſtate habentis, alias ſchola rhetorica, mox ludus talarius, interdum ſcena et pulpitum. Niſi forte non videtis inter cœnandum alios de republica et judiciis diſputantes, alios declamitantes et ſcripta ſua recitantes, quoſdam mimis et ſaltatoribus præmia conſtituentes. Alcibiades vero et Theodorus Polytionis convivium pro adyto ubi homines ſacris initiarentur uſurpavere, facigerationes et myſticas ac-

οἶμαι, τῷ ἄρχοντι πλειόνων· ἀλλὰ καὶ λόγοις καὶ θεάμασι, καὶ παιδιᾶς δοὺς τόπον, ἐκείνοις μόνοις ὅσα πρὸς τὸ συμποτικὸν τέλος ἐξαινεῖ· τοῦτο δ' ἦν φιλίας ἐπίτασιν, ἢ γένεσιν δι' ἡδονῆς ἐνεργάσασθαι τοῖς παροῦσι· ἀφορμὴ γάρ ἐστιν ὁ οἶνος τὸ συμπόσιον εἰς φιλίαν ἐκ χάριτος τελουμένην. Ἐπεὶ δὲ παντάχοῦ πλήσμιον, καὶ παντάχοῦ βλαβερὸν τὸ ἄκρατον· ἡ δὲ μῖξις οἷς ἂν ὁ καιρῷ καὶ μὴ μέτρῳ παραγένηται παράγμασιν, ἀφαιρεῖται αὐτό, καὶ βλάπτει τὰ ἡδέα καὶ λυπεῖ τὰ ὠφέλιμα· δῆλον ὅτι καὶ τοῖς πίνουσιν ὁ ἁρμοστὴς μεμιγμένῳ τινὰ παρέξει ἀφορμήν. Ἀκούων ἔν ποτε λεγόντων, ὅτι πλεῖς μὲν ὁ παρὰ γῆν, πεζεύειν δὲ ὁ παρὰ θάλατταν, ἥδιστός ἐστιν ὅτῳ παραβαλεῖ τὴν σπουδὴν τ παιδιάν, ὅπως οἵ τε παίζοντες ἀμωσγέπως σπουδῆς τινος ἔχωνται, καὶ πάλιν οἱ σπουδάζοντες ἀνα-

D. 5. ἀφαιρεῖται—ὠφέλιμα] Steph. αὐτὸ primus dedit, et ſic Anon. At omnes alii libri habent ἄν. Corrigo, ἀφαιρεῖται αὐτῶν ἢ τὸ βλάπτειν τὸ ἡδύ, ἢ λυπεῖν τὰ ὠφέλιμα.

D. 7. Ἀκούων] Sic E. Palat. Vatic. Salmaſius ex vetere libro. Vulgo, ἀκούω.

tiones imitando. Quæ omnia ego præfecto convivii nequaquam negligenda arbitror: ſed et ſermonibus et ſpectaculis, et ludicris locum dabit iis duntaxat, quorum uſus ad ſcopum convivii pertingit: is autem eſt amicitiæ vel confirmationem vel initium voluptate quadam inter convivas efficere. Eſt enim convivium oblectatio inter pocula, ob gratiam in amicitiam deſinens. Jam cum in omnibus rebus id quod ſincerum ac nulla alia re permixtum eſt, faſtidioſum ſit et damnoſum, ipſa autem mixtio niſi tempeſtive et modo adhibito fit, omnia turbet, et cum jucundis utilitatem detrahat, tum utilia moleſta reddat: nimirum etiam bibentibus arbiter mixtam quandam providebit oblectationem. Quod ergo vulgo dici ſolet, jucundiſſimam eſſe *navigationem prope terram, et deambulationem juxta mare:* id huc tranſferet, itaque ſeria jocis temperabit, ut et jocantes ſerium utcunque aliquid ſectentur, et rurſum ſeria agentes animum

θαῤῥῶσιν, ὥσπερ οἱ ναυτιῶντες ἐγγύθεν εἰς τὴν παιδιὰν ἀποβλέποντες. Ἔστι γὰρ καὶ γέλωτι χρῆσθαι πρὸς πολλὰ τῶν ὠφελίμων, καὶ παιδιὰ ἡδεῖαν σπουδὴν παραχέειν,

Ὡς ἀν' ἐχινόποδας καὶ ἀνὰ τρηχεῖαν ὄνωνιν
Φύοντας μαλακῶν ἄνθεα λευκοΐων.

Ὅσοι δὲ ἄνδρα παιδιᾶς ἐπεισκωμάζουσι τοῖς συμποσίοις παιδιά, ταύτας ὀπιμελῶς διακελεύσεται τοῖς συμπόταις εὐλαβεῖσθαι· μὴ λάθωσιν ὕβριν καὶ ἀσέλγειαν, καθάπερ ὑοσκύαμον, λαβόντες οἴνῳ, καὶ τοῖς λεγομένοις προστάγμασιν ἐξυβρίζωσι, προστάττοντες ᾄδειν ψελλοῖς, ἢ κλαυσίζειν φαλακροῖς, ἢ ἀσκωλιάζειν χωλοῖς. Ὥσπερ Ἀγαπήτορι τῷ Ἀκαδημαϊκῷ λεπτὸν ἔχοντι καὶ κατεφθικὸς τὸ σκέλος ἐπηρεάζοντες οἱ συμπόται, πάντας ἐκέλευσαν ἐπὶ θατέρου ποδὸς ἑστῶτος ἐκπιεῖν ὃ ποτήριον, ἢ ζημίαν καταβαλεῖν· τῷ δὲ προστάσσειν παραγενομένου εἰς αὐτὸν, ἐκέλευσε πάντας ὕπως πιεῖν ὡς ἂν

E. 9. ὕβριν—ἐξυβρίζωσι] Steph. addidit καὶ ἀσέλγειαν cujus loco in omnibus libris ſpatium vacuum eſt: idem οἴνῳ, τοῖς mutavit in οἰνωτοῖς· ἐξυβρίζοντες fecit ex ἐξυβρίζωσι. Fgo οἴνῳ τοῖς revocavi ex Ald. Baſ. Xyl. E. H. porro ἐξυβρίζωσι ex Palat. conſequenter addidi καὶ ante τοῖς.

recipiant, veluti a nauſea, dum ad ludum jocumque propinquum reſpiciunt. Nam et riſus poteſt ad multa utilia accommodari, et feriæ res dulcedine aliqua temperari,

Inter echinopodes velut aſperam et inter ononin
Interdum fierent mollia leucoia.

Qui vero ludi ſine feriis rebus comeſſatum veniunt in convivia, eos jubebit accurate cavere, ne fallant contumeliam, ſicut altercum vino, inſerentes, iis quæ vocantur mandatis, ut dum balbos cantare, calvos ſe pectere, aut claudos ſaltare jubent. Sicut Agapeſtori Academico, cui crurum alterum tabe conſumtum et exile erat, inſultantes compotores, juſſerunt unumquemque uno dextro ſtantem in pede poculum ebibere, aut multam perſolvere. Cum autem jus mandandi ad ipſum perveniſſet, omnes juſſit ita ut ip-

αὐτὸν ἰδῶσι· καὶ κερασμὸν κενῶ κομισθέντος, εἰς τοῦτο τὸν ἀσθενῆ πόδα καθεὶς ἐξέπιε τὸ ποτήριον, οἱ δ' ἄλλοι πάντες, ὡς ἐφάνετο πειρωμένοις ἀδύνατον, ἀπέπεσαν τὴν ζημίαν. Χαρίεις ὢν Ἀγαπήτωρ· καὶ ποιητέον εὐκόλους ὡς ὕπω καὶ ἱλαρὰς τὰς ἀμύνας, καὶ προστάγμασιν ἐθιστέον χρῆσθαι πρὸς ἡδονὴν καὶ ὠφέλειαν, τὰ οἰκεῖα καὶ δυνατὰ καὶ κοσμοῦντα τὰ δρῶντα, προστάττοντας, ᾠδικοῖς ᾄσαι, ῥητορικοῖς εἰπεῖν, φιλοσόφοις λῦσάι τι τῶν ἀπορουμένων, ποιηταῖς προσενέγκασθαι ἴσχυς. Ἡδέως γὰρ εἰς τοῦτο ἕκαστος ἄγεται καὶ προθύμως ἵνα αὐτὸς αὖθις τυγχάνῃ κράτιστος ὤν. Ὁ μὲν οὖν τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς ἆθλον ὑπὸ κήρυκος κατήγγειλε τῷ καινὴν ἡδονὴν ἐξευρόντι· συμποσίου δὲ βασιλεὺς ἀξιοῦντος ἆθλον ἂν καὶ γέρας προθεῖναι τῷ παιδιὰν ἀνύποριστον εἰσηγησαμένῳ, καὶ τέρψιν ὠφέλιμον, καὶ γέλωτα μὴ μώμου μηδὲ ὕβρεως, ἀλλὰ

F. 8. κενῶ] Amiot. Mez. ξενῶ.

ſum viderent bibere: allataque inani teſta, in eam inſerto debili pede poculum exhauſit: reliqui omnes cum periculo facto præſtare ſe id non poſſe viderent, multam ſolverunt. Scitus profecto Agapeſtor: atque ita omnino cum facilitate et hilaritate ulciſcenda ſunt alia. Proinde mandatis iſtis aſſuefcemus uti ad voluptatem et utilitatem accommodate: eaque imperare, quæ juſſo ſint familiaria, et præſtari ab eo poſſint, præſtantemque ornent: ut muſicos jubeamus canere, oratoriam artem callentes dicere, philoſophos quæſtionem aliquam obſcuram ſolvere, poëtas verſus recitare. Libenter enim unuſquiſque et alacriter ad rem eam ducitur,

In qua ſeipſo cernitur præſtantior.

Sane rex Aſſyriorum præconis voce præmium ei pollicitus eſt, qui novam voluptatem aliquam excogitaſſet: at convivii rex merito præmium et honorem detulerit ei qui jocum contumeliæ purum, et oblectationem utilem, riſumque non momi et injuriarum, ſed gratiæ et comitatis ſocium in convivium introduxerit:

χάριτος καὶ φιλοφροσύνης ἑταῖρον, ἐν οἷς τὰ πλεῖστα ναυαγεῖ συμπόσια, μὴ τυχόντα παιδαγωγίας ὀρθῆς. Ἔστι δὲ σώφρονος ἀνδρὸς ἔχθραν φυλάττεσθαι καὶ ὀργὴν, ἐν ἀγορᾷ, τιμὴ ἐκ πλεονεξίας· ἐν γυμνασίοις καὶ παλαίστραις, ἐκ φιλονεικίας· ἐν δὲ ἀρχαῖς καὶ φιλοτιμίαις, ἐκ φιλοδοξίας· ἐν δὲ δείπνῳ καὶ παρὰ πότον, ἐκ παιδιᾶς ἐπιτιθεμένην.

hanc enim ad rem pleraque convivia naufragium faciunt, dum non recte gubernantur. Eſt autem hominis modeſti ac prudentis iram atque inimicitias vitare: quarum occaſiones in foro ex avaritia, in palæſtra et gymnaſiis e contendendi ſtudio, in magiſtratibus et honorum petitionibus ex ambitione, in cœna atque inter pocula e jocis captatæ nobis inſidiantur.

ΠΡΟΒΛΗΜΑ Ε'. c

Πῶς εἴρηται, μουσικὴν δ' ἄρα ἔρως διδάσκει.

QUÆSTIO V.

Quomodo dictum ſit, Amor docet muſicam.

ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ.

ΣΟΣΣΙΟΣ. ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ. ΑΛΛΟΙ.

PERSONÆ COLLOQUII.

SOSSIUS. PLUTARCHUS. ALII.

α'. ΠΩΣ εἴρηται τὸ,

——— μουσικὴν δ' ἄρα
Ἔρως διδάσκει, κἂν ἄμουσος ᾖ τὸ πρίν,

ἐζητεῖτο παρὰ Σοσσίῳ, Σαπφικῶν τινῶν ᾀσθέντων, ὅτι καὶ τὸν Κύκλωπα μούσαις εὐφώνοις ἰᾶσθαί φησι τὸν ἔρωτα Φιλόξενος. Ἐλέχθη μὲν οὖν ὅτι πρὸς πάντα τόλμαν ὁ ἔρως καὶ καινοτομίαν συγχωρῆσαι δεινός ἐστιν, ὥσπερ καὶ

C. 10. μουσικὴν] Utroque loco diſſentiunt libri a vulgata. In inſcriptione μουσικὴν habet Vatic. In contextu ποιητὴν Flor. Venet.
C. 12. ὅπου ᾖ] Forte, ὡς που καί: vel, καὶ ὅπως.

I. QUOMODO dictum ſit,

—Muſicam quidem
Amor docet, licet ſacris prius rudis,

quæſitum eſt apud Soſſium, cum carmina quædam Sapphica recitata eſſent, quando etiam Philoxenus *Cyclopem Camœnis bene ſonantibus ſanaſſe amorem* ſcripſit. Dictum ergo fuit, Amorem vim habere ad omnia audendum, et novas res tentandum impellendi: quam-

Πλάτων τὸν αὐτὸν καὶ παντὸς ἐπιχειρητὴν ὠνόμασε· καὶ
D γὰρ λάλον ποιεῖ τὸ σιωπηλόν, καὶ θεραπευτικὸν τὸν αἰσχυντηλόν, ἐπιμελῆ δὲ καὶ φιλόπονον, τὸ ἀμελῆ καὶ ῥάθυμον· ὁ δ' ἄν τις μάλιστα θαυμάσειεν, φειδωλὸς ἀνὴρ τε καὶ μαλθακόχρως, ἐμπεσὼν εἰς ἔρωτα, καθάπερ εἰς πῦρ σίδηρος, ἀνεθεὶς καὶ μαλαχθεὶς, ἁπαλὸς καὶ ὑγρὸς καὶ ἡδίων. Ὥστε τυχὸν τὸ παιζόμενον μὴ πάνυ φαίνεσθαι γελοῖον, Ὅτι πρέπουσι φύλλῳ ὁ τῶν ἐρώντων δέδεται βαλάντιον. Ἐλέχθη δὲ καὶ ὅτι τῷ μεθύειν ὁ ἐρᾶν ὅμοιόν ἐστι· ποιεῖ γὰρ θερμοὺς καὶ ἱλαροὺς καὶ ἀφηκεχυμένους· γενόμενοι δὲ τοιοῦτοι, πρὸς τὰς ἐπῳδὰς καὶ συμμέτρους μάλιστα φωνὰς ἀκροῶνται. Καὶ τὸν Αἰσχύλον φασὶ τὰς τραγῳ-
E δίας πίνοντα ποιεῖν καὶ ἀθερμαινόμενον. Ἦν δὲ Λαμπρίας ὁ ἡμέτερος πάππος ἐν τῷ πίνειν εὑρετικώτατος αὐτὸς αὑτῷ καὶ λογικώτατος· εἰώθει δὲ λέγειν,

C. 16. τὸν αὐτὸν] Forte, αὐτὸν ἴτην. Nam apparet ex ᾗ, alterum nomen adfuiſſe. Ἴτης eſt in Sympoſ. p. 328. B. ἐπιχειρητὴς παντὸς in Timæo p. 543. A.

D. 1. θεραπευτικὸν] Haud ſcio an corrigendum ſit θρασύτερον, vel ſimile.

obrem Plato eum nihil intentatum relinquere dixit. Nam et de taciturno loquacem, et de verecundo officioſum reddit, et de negligente induſtrium, de ſocorde impigrum: et quod maxime videatur alicui mirum, tenax homo et ſordidus in amorem incidens, tanquam ferrum in ignem, emollitur, mitiorque fit et facilior: ut jam non plane ridiculum ſit illud verbum, vulgo quod fertur, *Amantium crumenas folio porri ligatas eſſe.* Hoc quoque dictum fuit, amorem ebrietati eſſe ſimilem: facit enim calidos et hilares ac diſſolutos: et qui tales ſunt redditi, ad cantillandum voceſque menſura contentas maxime efferuntur. Atque adeo Æſchylum aiunt cum vino incaluiſſet tragœdias ſcripſiſſe. Lamprias quoque avus noſter inter potandum inveniendi ac diſputandi facultate ſibi ipſe præſtabat: ac ſolebat dicere a vi-

ὅπ τῷ λιβανωτῷ τῆς πλησίον ὑπὸ θερμότητος ἀναθυμιᾶται. Καὶ μὴν ἥδιστα τὰς ἐρωμένους ὁρῶντες, οὐχ ἧττον ἡδέως ἐγκωμιάζουσιν ἢ ὁρῶσι· καὶ πείθουσι πάντα λέγοντες ὡς ἔρως, λαλίστατός ἐστιν οἷς τοῖς ἐπαίνοις αὐτοί τε γὰρ ὕπω πεπεισμένοι τυγχάνουσι, καὶ βούλονται πεπεῖσθαι πάντας, ὡς καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἐρῶντες. Τοῦτο καὶ τὸν Λύδον ἐπῆρε Κανδαύλῃ τῆς ἑαυτῆς γυναικὸς θεάσασθαι θεατὴν εἰς τὸ δωμάτιον τὸν Γύγην· βούλονται γὰρ ὑπ' ἄλλων μαρτυρεῖσθαι· διὸ καὶ γεάφοντες ἐγκώμια τοῖς καλοῖς, ὑποκοσμοῦσιν αὐτὰ μέλεσι καὶ μέτροις καὶ ᾠδαῖς, ὥσπερ εἰκόνας χρυσῷ καλλωπίζοντες, ὅπως ἀκούηταί τε μᾶλλον ὑπὸ πολλῶν καὶ μνημονεύηται· καὶ γὰρ ἂν ἵππον καὶ ἀλεκτρυόνα, κἂν ἄλλό τι τοῖς ἐρωμένοις δίδῶσι, καλὸν εἶ) καὶ κεκοσμημένον εὐπρεπῶς. Βούλονται καὶ σπεύδουσι τὸ δῶρον· μάλιστα δὲ λόγου κόλακα

F. 3. Κανδαύλην—Γύγην] Nomina hæc deſunt in libris ſcriptis et editis ante Stephanum. Loco prioris eſt ſpatium: loco poſterioris, τον, unde Xyl. fecit οἰκέτην.

ni calore vaporem quendam ſe, veluti a thure fit, ſentire edi, quo oppleretur. Jam cum amaſios lubentiſſime amatores videant, non minus libenter eos laudant quam vident: et Amor alioqui loquax in laudando et verboſiſſimus. Nam qui amant, cum ſibi ipſis hoc perſuaſerunt, tum aliis perſuaſum volunt eſſe, pulchros abſe et bonos amari. Quæ res etiam Candaulem illum Lydum eo pertraxit, ut in cubile introduceret ſervum cui ſpectandam ſuam uxorem præberet. Ipſi enim volunt ſuorum amaſiorum pulchritudinis teſtes eſſe. Itaque cum laudationes ſcribunt, eas cantilenis et verſibus exornant, tanquam auro ſtatuas, ut et audiantur et memorentur a pluribus. Atque etiam ſi equum, gallum, aliudve quippiam amaſio donent, ut elegans ſit impenſe decoratum munus laborant: quo magis orationem quam

προσφέροντες, ἡδιὼ ἐθέλεσι φαίνεσθαι καὶ γαῦρον καὶ πρεπτίον, οἷος ὁ ποιητικός ἐστιν.

Β'. Ὁ μὴν Σόσιος ἐπαινέσας ἐκείνους, εἶπεν ὡς, Οὐ χεῖρον ἄν τις ἐπιχειρήσειεν ὁρμηθεὶς ἀφ' ὧν Θεόφραστος εἴρηκε περὶ Μουσικῆς· καὶ γὰρ ἔναγχος, ἔφη, τὸ βιβλίον ἀνέγνων. Λέγει δὲ Θεόφραστος, Μουσικῆς ἀρχὰς τρεῖς εἶ), λύπην, ἡδονὴν, ἐνθουσιασμόν, ὡς ἑκάστῳ τούτων προσπίπτοντος ἐκ τῆς φύσεως, καὶ ἐγκλίνοντος τὴν φωνήν. Αἵ τε γὰρ λύσεις τὸ γοερὸν καὶ θρηνητικὸν ὀλισ-
Β θηρὸν εἰς ᾠδὴν ἔχουσι· διὸ καὶ τοὺς ῥήτορας ἐν τοῖς ἐπιλόγοις, καὶ τοὺς ὑποκριτὰς ἐν τοῖς ὀδυρμοῖς, ἀτρέμα τῷ μελῳδεῖν προσάγοντας ὁρῶμεν, καὶ παρεντείνοντας τὴν φωνήν. Αἵ τε σφοδραὶ περιχάρειαι τῆς ψυχῆς, τὴν μὲν ἐλαφροτέραν δὴ ἧκι καὶ τὸ σῶμα πᾶν ἐπαίρουσι, καὶ προκαλοῦσιν εἰς ἔρρυθμον κίνησιν, ἐξαλλομένων καὶ κροτουμένων, ἐνίοις ὀρχεῖσθαι μὴ δυναμένοις. Μανίαι τε ἀλαλαί τε ὀρινομένων

A. 3. φαίνεσθαι] Sic Salmaſ. e vetere libro. Vulgo, φέρεσθαι.
B. 6. ἔρρυθμον] Salmaſ. ἐῤῥυθμον. Omnes alii ante Steph. libri, ἔνρυθμον.

adulandi gratia adhibent, ſuavem eſſe volunt, nitidam, atque elatam: qualis eſt poëtarum.

II. His collaudatis Soſſius, Non minus commode, inquit, argumenta aliquis duxerit ex his quæ de Muſica ſcripſit Theophraſtus: quem librum nuper ego legi. Is enim tria ait Muſicæ eſſe principia, dolorem, voluptatem, inſtinctum divinum: quorum unumquodvis vocem a conſueto modo averſam ad canendum inclinet. Quippe gemitus dolentium et ejulationes ad cantilenam ſunt proclives: unde oratores in concluſionibus, et hiſtriones in deplorationibus ſenſim ad ſuccinendum videmus accedere. Et exſultans animi gaudium eorum quorum leviora ſunt ingenia, totum corpus exagitat, et admotum corporis ſaltationemque numeris aptam concitat, aut, ſi ſaltandi quis ignarus ſit, ad plaudendum:

ἐριαύχενι σὺν κλόνῳ, χῆ Πίνδαρος· οἱ δὲ χαρίεντες ὑπὸ τῷ πάθει τούτῳ γενόμενοι τὴν φωνὴν μόνην εἰς τὸ ᾄδειν, καὶ φθέγγεσθαι μέγα, καὶ μέλη ποιεῖνται. Μάλιστα δὲ ὁ ἐνθουσιασμὸς ἐξίστησι καὶ παραπέπει τὸ, τε σῶμα καὶ τὴν φωνὴν τῆς συνήθους καὶ καθεστώτος. c Ὅθεν αἵ τε βακχεῖαι ῥυθμοῖς χρῶνται, καὶ τὸ χρησμῳδεῖν ἐμμέτρως παρέχεται τοῖς ἐνθαζομένοις· τήν τε μανομένων ὀλίγως ἰδεῖν ἔστιν ἄνευ μέτρου καὶ ᾠδῆς λεγούσας. Οὕτω δὲ τούτων ἐχόντων, εἰ βούλοιο καθορᾶν ὑπ' αὐτὰς ἀμφιπύξας τὸν ἔρωτα, καὶ καταμανθάνειν, οὐκ ἂν ἄλλο πάθος εὕροις οὔτε λύπας δριμυτέρας ἔχον, οὔτε σφοδροτέρας περιχαρείας, οὔτε μείζονας ἐκστάσεις καὶ παραφροσύνας· ἀλλ' ὥσπερ τὴν Σοφοκλέους πόλιν, ἰδεῖν ἔστιν ἀνδρὸς ἐρωτικῇ ψυχῇ, Ὁμῦ μὲν θυμιαμάτων γέμουσαν,

B. 9. γενόμενοι—φθέγγεσθαι] Rectius ſit legere, κινούμενοι—φθέγγονται.
C. 2. βακχεῖαι—παρέχεται] Forte βακχαὶ—παρέχονται. Prius monuit et Mez. et vertit Amiot.

atque tunc *exagitatorum hominum* videas (quod eſt apud Pindarum) *furores, et conclamationes cum fremitu et cervicum jactatione:* modeſtiores vocem duntaxat ad cantandum, grandiuſque dicendum, et ad modos accommodant. Maxime autem divinus inſtinctus et corpus et vocem de conſueto ſtatu modoque exturbat atque pervertit. Unde et in orgiis Bacchi numeri ſervantur, et oracula per verſus a captis furore vatibus eduntur: paucoſque inſanientium videre eſt, qui non ſua deliria carmine et cantu enuncient. His ita habentibus, ſi explicatum in aperto amorem intueri velis, ac pernoſcere, invenies nullam aliam animi perturbationem vel dolores adferre acriores, vel gaudia vehementiora, vel majores furores mentiſque abalienationes: ſed animam hominis amore capti, inſtar Sophocleæ urbis

D Ὁμοῦ δὲ παιάνων τε καὶ γιναγμάτων.

Οὐδὲν οὖν ἄτοπον οὐδὲ θαυμαστὸν, εἰ πάσας ὅσαι Μουσικῆς εἰσιν ἀρχαὶ, θερμέχων ὁ Ἔρως ἐν αὑτῷ καὶ συνειληφὼς, λύπλιν, ἡδονὴν, ἐνθουσιασμὸν, τά τε ἄλλα φιλόπονός ἐστι καὶ λάλος, εἴς τε ποίησιν μελῶν καὶ μέτρων, ὡς οὐδὲν ἄλλο πάθος, ὀξύφορος καὶ κατάντης.

D. 4. φιλόπονός] Immo, φιλόλογος ut et Reiſk. vidit.

Totam refertam ſuffitibus et odoribus, Pæanibus reſonantemque, et ululatibus.

Abſurdum itaque non eſt aut mirum, ſi omnia principia Muſicæ amor in ſe complexus, dolorem videlicet, voluptatem, inſtinctum divinum, cum alias induſtrius et garrulus, etiam ad condenda carmina et verſus magis ullo animi alio motu præceps ſit.

ΠΡΟΒΛΗΜΑ ϛ'.

Περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου σωλυπόσιας.

QUÆSTIO VI.

De Alexandri bibacitate.

ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ.

ΦΙΛΙΝΟΣ. ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ. ΑΛΛΟΙ.

PERSONÆ COLLOQUII.

PHILINUS. PLUTARCHUS. ALII.

α'. ΛΟΓΟΣ ἦν περὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως, ὡς ὐ πολὺ πίνοντος, ἀλλὰ σωλὺν χρόνον ἐν ᾧ πίνειν καὶ προσλέγεσθαι τοῖς φίλοις ἔλκοντος. Ἀπεδείκνυε δ' αὐτὸν φλυαροῦντας Φίλινος ἐκ τῶν βασιλικῶν ἐφημερίδων, ἐν αἷς συνεχέστατα γέγραπται καὶ πλειστάκις, Ὅτι, τῇδε τῇ ἡμέρᾳ ἐκ οἴνου πότου ἐκάθευδεν, ἔστι δ' ὅτε καὶ τὴν ἐφεξῆς· διὸ καὶ πρὸς τὰς συνουσίας ἀργότερος ἦν, ὀξὺς δὲ καὶ θυμοειδὴς· ἅπερ σωματικῆς ὄντι θερμότητος. Λέγεται δὲ

I. SERMO inciderat de rege Alexandro, quod is non bibiſſet multum, ſed inter pocula diſſerendo cum amicis multum extraxiſſet temporis. Eum vanitatis convicit Philinus ex diariis commentariis regiis, in quibus creberrime et continenter ſcriptum eſt, *Hanc diem rex a compotatione dormivit:* aliquando etiam, *et poſteram.* Itaque ad Venerem quoque fuit ſegnior, alias acer et iracundus: quæ res calorem corporis arguunt. Ac dicitur corpus ejus ſuaviſſime

ἡ δ' ἀχρωτὸς ἥδιον ἀποπνεῖν, ὥστε καταπιμπλάναι τὰς
χιτωνίσκους εὐωδίας ἀρωματιζούσης· ὃ δοκεῖ καὶ αὐτὸ θερ-
F μότητος εἶναι. Διὸ καὶ ἡ οἰκουμένης οἱ ξηρότατοι καὶ θερ-
μότατοι τόποι τοῦ τε κασίαν καὶ τὸ λιβανωτὸν ἀνφέρουσι·
πέψει γάρ πως τὸ ὑγρὸν ὁ Θεόφραστος φησιν ὀπτήνεσθαι
τοῦ εὐωδίαν, ὅταν ἐξαιρεθῇ τὸ βλαβερὸν ὑγρὸν ὑπὸ
θερμότητος. Δοκεῖ δὲ καὶ Καλλισθένης ἐν ἀφορμῇ γε-
νέσθαι τοῦτο αὐτὸν ὡς δυσχεραίνων δειπνεῖν ἀφ' ὃν πό-
τον· ἐπεὶ γὰρ κύλικα, λεγομένην Ἀλεξάνδρου, μεγάλην,
624 ἐλθοῦσαν ἐπ' αὐτὸν, ἀπεώσατο, φήσας οὐκ ἐθέλειν Ἀ-
λεξάνδρου πιὼν, Ἀσκληπιοῦ δεῖσθαι. Ταῦτα μὲν οὖν περὶ
τῆς Ἀλεξάνδρου πολυποσίας.

β'. Μιθριδάτου δὲ, τὸν πολεμήσαντα Ῥωμαίοις,
ἐν τοῖς ἀγῶσιν οὓς ἐπετέλει, καὶ πολυφαγίας ἆθλα θεῖ-
ναι καὶ πολυποσίας, φασί· νικῆσαι δ' αὐτὸν ἀμφοτέρας,

F. 5. Καλλισθένης—ἐπεὶ] Ita Steph. et jam antea correxit Turneb. ac vertit Amiot. In ſcriptis noſtris ut in prioribus editis, ita exſtat: καὶ * ἐν διαβολῇ * τινὰς δυσχεραι * δειπνεῖν διὰ τὸν * ἐπεί.

oluiſſe, ita ut tuniculæ fragrantia replerentur aromatum odorem æmulante: quod ipſum etiam caliditati videtur deberi: ſiquidem terræ ſiccißima et calidißima loca thus et caſiam proferunt: et fragrantiam Theophraſtus naſci tradit coctione quadam humorum, quando quod noxium erat, calore excoctum fuerit atque diſſipatum. Videtur autem etiam Calliſthenes in calumniam apud eum veniſſe tanquam ægre ferens cœnare ob bibendi neceſſitatem: quando etiam magnum calicem, qui Alexandri dicebatur, ad ſe delatum recuſavit, fatus, *Non velle ſe epoto Alexandri calice, opus habere Æſculapio.* Hæc ergo de bibacitate Alexandri.

II. Mithridatem porro, qui Romanis bellum fecit, in certaminibus quæ inſtituit, aiunt etiam præmium propoſuiſſe ei qui plurimum ediſſet, et ei qui bibiſſet plurimum: ipſum utriuſque rei victoriam conſecutum eſſe: omnino autem

καὶ ὅλως πιεῖν πλεῖστον τῶν κατ' αὐτὸν ἀνθρώπων, διὸ καὶ Διόνυσιν ὀπαλλαγῆναι. Τοῦτο ἡμεῖς εἰπόμεθ' ἔν τι τῶν εἰκῆ περιφερομένων εἶναι, τὸ περὶ τὴν αἰτίαν τῆς ὀπαλλάξεως. Νηπίου γὰρ ὄντος αὐτοῦ, κεραυνὸς ἐπέφλεξε τὰ σπάργανα, τοῦ δὲ σώματος οὐχ ἥψατο, πλὴν ὅσον ἴχνος τι τοῦ πυρὸς ἐν τῷ μετώπῳ κατεμάνθη· ὑπὸ τῆς κόμης μάνεν B αὐτῷ παιδί· καὶ ἀνδρὸς ἤδη πάλιν ὄντι τὸ δωμάτιον, ἐμπεσὼν κεραυνὸς αὐτοῦ μὴ κατέπρησε καθεύδοντος, τὴν δὲ φαρέτρας ὑποκρεμαμένης διεξῆλθε τὰ βέλη πυρακτώσας. Οἱ μὲν οὖν μάντεις ἀπεφήναντο πλεῖστον αὐτὸν ἰσχύσειν ἀπὸ τῆς τοξικῆς καὶ κύφης στρατιᾶς· οἱ δὲ πολλοὶ Διόνυσον αὐτὸν ἀπὸ τῶν κεραυνοβολιῶν ὁμοιότητα τοῦ πάθους μεταφορεύσαν.

γ'. Ἐκ τούτου περὶ τῶν πολὺ πιόντων ἦν ὁ λόγος· ἐν οἷς καὶ τὸν πύκτην Ἡρακλείδην ἐτίθεσαν, ὃν

B. 1. κόμης—ἀνδρὸς] Ita Steph. et ante eum Exempl. Turnebi et Amiot. Libri omnes et editi et ſcripti, κόμης * εἰν * αὐτῷ σαι * ἀνδρίς. Ceterum κρατυμένῳ præfero Meziriaci κεκρυμμένῳ.

B. 3. αὐτῷ μὲν κατέπρησε] Forte αὐτῷ μὲν ἐπέπρησε, vel ἐξέπρησε, vel ἐπίσχεν. H. Flor. Xyl. pro αὐτῷ habent αὐτῷ.

plus ſolitum bibere quam quiſquam ea ætate hominum, indeque eum Dionyſi, (quod eſt Bacchi,) cognomentum reportaſſe. Ea quidem, inquam ego, cognomenti cauſa horum de numero eſt, quæ fruſtra creduntur. Nam infantis ejus etiamnum cunas fulmen incendit, corpore intacto, niſi quatenus leve ignis veſtigium inhæſit fronti a capillo involutæ. Cumque jam virilem attigiſſet ætatem, rurſum illo dormiente fulmen in domicilium incidit, ac propter eum ſuſpenſam pharetram pertranſiit, ſagittis incenſis. Ex eo vates pronunciaverunt maximam ei fore potentiam ſagittaria re et levis armaturæ exercitu: vulgo autem Bacchus appellatus eſt, quod ſimilia ejus fulminibus accidiſſent.

III. Exinde ſermo fuit habitus de iis qui multum bibiſſent. In his pugil quoque Heraclides fuit numeratus, qui

Ἡρακλῆν Ἀλεξανδρεῖς ὑπεκορίζοντο, καὶ τὸς πατέρας
C ἡμῶν γενόμενον. Οὗτος ἀπορῶν συμπότου ἀδημονοῦντος,
ἐκάλει τὸς μὲ ὀπὶ ἀφόπομα, τὸς δ' ἐπ' ἄριστον, ἄλλους
δ' ἐπὶ δεῖπνον, ἐκάτους δὲ πινας ὀπὶ κῶμον· ἀπαλλατ-
τομένων δὲ τῶν ἀφόντων, δεύτεροι συνῆπτον, εἶτ' ἐφεξῆς
οἱ τρίτοι, καὶ τέταρτοι· κἀκεῖνος ὅλην ἀφέλειμμα ποιῶν,
ἅπασιν ἀρήρκει, καὶ τὸς τέτταρας πότους συνδιέφερε.

Δ'. Τῶν δὲ Δρύσῳ τῷ Τιβερίου Καίσαρος υἱῷ συμ-
βιώντων, ὁ πάντας ἐν τῷ πίνειν ἀφιστεπόμενος ἰατρὸς
ἔλαθε τῶν πικρῶν ἀμυγδάλων πέντε ἢ ἓξ ἑκάστοτε προ-
λαμβάνων, ἕνεκα τοῦ μὴ μεθύσκεσθαι· κωλυθεὶς δὲ καὶ
D ἀφυλαχθεὶς, ὀλίγον ὀπὶ μικρὸν ἀντέσχεν. Ἔνιοι μὲν οὖν
φάσκοντο τὰς ἀμυγδαλίδας δηκτικόν τι καὶ ῥυπτικὸν ἔχειν
τῆς σαρκὸς, ὥστε καὶ τῶν ἀφρώπων τὰς ἐφηλίδας ἀφαίρειν·

B. 11. Ἡρακλῆν] Omnes libri et ſcripti, et editi ante Steph. Ἡρακλῆν· qui vulgatum ſumſit ab Leonico et Schotto. Turnebus et hoc et Ἡρακλείδην habet.
D. 3. ἀφαίρειν] Immo ἐξαίρειν.

patrum noſtrorum vixit memoria, diminutive Heraclus ab Alexandrinis dictus. Is, cum ei adſiduus compotor nullus obtingeret, quoſdam ad matutinam potationem, alios ad prandium, ad cœnam rurſum aliquos, et tandem alios ad commeſſationem invitavit, ita ut primis continuo ſecundi, itaque deinceps tertii et quarti ſuccederent: ipſe nulla facta intercapedine omnibus ſufficiebat, quatuorque una compotationes peragebat.

IV. Inter hos qui cum Druſo Tib. Cæſaris F. vixerunt, medicum bibendo aliis omnibus palmam præripientem, deprehenſum eſt quinque aut ſex amygdalas amaras ſubinde ante compotationem edere ſolitum, ne inebriaretur: et prohibitum, ac ne id facere poſſet obſervatum, facillime a vino fuiſſe victum. Sunt qui putent amygdalides illas vim quandam mordendæ rodendoque tergendæ carnis habere, ita ut etiam de faciebus maculas tollant ex ardore Solis contractas: eas ergo ante pota-

ὅταν οὖν περιλιφθῶσι, τῇ πικρότητι τὰς πόρους ἀμύσσειν, καὶ δηγμὸν ἐμποιεῖν, ὑφ' ἧς τὸ ὑγρὸν καθαιρεῖσθαι καὶ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἀφαρπαζόμενον. Ἡμῖν δὲ μᾶλλον ἡ τῆς πικρότητος ἐοικεν δύναμις ἀναξηραντικὴ καὶ δάπανος ὑγρῶν εἶναι· διὸ τῇ γεύσει πάντων ἥδιστ' ἐστὶ τῶν χυλῶν ὁ πικρὸς ἀπόδεκτος· τὰ γὰρ φλεβία τῆς γλώττης, ὡς ὁ Πλάτων φησί, μαλακὰ καὶ μανώτερα ὄντα, σωτέον πρὸς φύσιν ἡ τοῦ ξηρότητος φύσις, ἐκπιεζομένων τὰ ὑγρῶν. Καὶ τὰ ἕλκη E τοῖς πικροῖς ὀπτοχναίνουσι φαρμάκοις, ὡς ὁ ποιητής φησιν,

——— ἐπὶ δὲ ῥίζαν βάλε πικρὴν
Χερσὶ διατρίψας ὀδυνήφατον, ἣ οἱ ἀπᾴσας
Ἔσχ' ὀδύνας· τὸ μὲν ἕλκος ἐτέρσετο, παύσατο δ' αἷμα.

τὸ γὰρ τῇ γεύσει πικρὸν, τῇ δυνάμει ξηραντικὸν, ὀρθῶς προσηγόρευσε. Φαίνεται δὲ καὶ τὰ διαπάσματα τῶν γυναικῶν, οἷς ἀναρπάζουσι τοὺς ἱδρῶτας, πρὸς τῇ φύσει

D. 10. μαλακὰ καὶ μανότερα] Apud Platonem Tim. p. 541. C. rectius puto, ἁπαλὰ καὶ νοτερά.

E. 7. διαπάσματα] Sic Baſ. Xyl. Turneb. Leonic. Schott. Mez. Vulgo et reliqui libri, διαπάσματα.

tionem ſumtas amaritudine ſua meatus vellicare ac mordere, ut ſic humorem a capite develant, iſque evaporetur. Nobis magis hoc viſum eſt, amarorem vim exſiccandi humoremque conſumendi habere. Etenim guſtatu omnium ſaporum injucundiſſimus eſt amarus, qui venulas linguæ, ut Plato ait, molliores ac rariores contra naturam conſtringit. Sed et vulnera ut coëant efficitur injectis amaris, quæ ſiccitate ſua humorem conſumant: quemadmodum Homerus dixit,

Contritam manibus radicem injecit amaram.
Omnes hæc pepulit de corpore quippe dolores,
Subſtitit et ſicco contentus vulnere ſanguis.

Nam guſtatu amarum quod ſit, id recte dixit vi ſiccandi præditum. Videntur etiam mulierum quæ vocantur diapaſmata, quibus ſudores coërcent, amara eſſe natura, et

καὶ συστατικὰ ὄντα σφοδρότητι τοῦ τρυφῶντος πικροῦ.
F Οὕτως οἶμαι, ἔφην, τούτων ἐχόντων, εἰκότως ἡ τῶν ἀμυγδάλων πικρότης βοηθεῖ πρὸς τὸν ἄκρατον, ἀναξηραίνουσα τοῦ σώματος τὰ ἐντός, καὶ οὐκ ἐῶσα πίμπλασθαι τὰς φλέβας, ὧν ἀμφοτέρων φασὶ καὶ παραχὴ συμβαίνει τὸ μεθύειν. Τεκμήριον δὲ τοῦ λόγου μέγα τὸ συμβαῖνον περὶ τὰς ἀλώπεκας· ἂν γὰρ ἀμυγδάλας πικρὰς φαγοῦσαι μὴ ὀπτήσωσιν, ἀποθνήσκουσι, τὸ ὑγρὸν ἀθρόως ἐκλείποντος.

E. 9. σφοδρότητι τοῦ τρυφῶντος πικροῦ] Sic Steph. ex Turnebi Exemplo. Antea legebatur σφοδρότητι τοῦ τρυφοῦ τὸ πικρὸν, et ita quoque codices noſtri. Ergo, re adhuc integra ad conjiciendum, corrigo ad ſententiæ neceſſitatem, σφόδρα, ταύτῃ καταῤῥοφεῖν τὸ ὑγρόν.

F. 7. φαγοῦσαι—ἐκλειπόντων] Sic Steph. ex Turnebi Exemplo. In prioribus editis et noſtris codicibus eſt, φαγοῦσαι ὀπτήσωσιν * τῶν ὑγρῶν ἀθρο * σύντων.

vi adſtringendi prædita, vehementiæ ſtipanti comitante amarore. His, aiebam, ſic habentibus, non abs re creditur, amaritudinem amygdalarum remedio adverſus vinum eſſe, cum interiora corporis exſiccans, non patiatur impleri venas, quarum diſtentione dicunt et conturbatione ebrietatem oboriri. Magnum autem hujus rei argumentum eſt id, quod vulpibus uſuvenit, quæ ſi amygdalas amaras edant, neque ſtatim aquam lambant, mori, humore illico omni conſumto.

ΠΡΟΒΛΗΜΑ Ζ'. 625

Διὰ τί μᾶλλον ἀκράτῳ χαίρουσιν οἱ γέροντες.

QUÆSTIO VII.

Cur ſenes magis delectentur mero.

ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ. ΑΛΛΟΙ.

PERSONÆ COLLOQUII.

PLUTARCHUS. ALII.

ΕΖΗΤΕΙΤΟ περὶ τῶν γερόντων, διὰ τί μᾶλλον ἀκρατοτέρῳ τῷ ποτῷ χαίρουσιν. Οἱ μὲν οὖν κατεψυγμένην τὴν ἕξιν αὐτῶν καὶ δυσκλέρμαντον οὖσαν οἰόμενοι, διὰ τοῦτο τῇ σφοδρότητι τὴ κράσεως ἐναρμόττειν, ἐφαίνοντο κοινόν τι καὶ προχεῖσθαι, οὐχ ἱκανὸν δὲ πρὸς τὴν αἰτίαν, οὐδ' ἀληθὲς λέγοντες. Καὶ γὰρ ὅπερ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων τὸ αὐτὸ συμβέβηκε. Δυσκίνητοι γάρ εἰσι καὶ B δυσμετάβλητοι πρὸς τὰς ἀντιλήψεις τῶν ποιοτήτων,

A. 12. διὰ τοῦτο] Supplendum, καὶ διὰ τοῦτο.

QUÆSITUM fuit de ſenibus, cur meraciore potu magis gauderent. Ii qui refrigeratam eorum corporis habitudinem et calefactu difficilem cauſſabantur, cui propterea vini meraci temperies commodius conveniret, nihil novi, ſed in promtu quod eſſet, neque ſufficienter vereque cauſſam explicaret, attulerunt. Idem enim in reliquis ſenſibus contingit. Difficulter etenim moventur, difficulter qualita-

ἂν μὴ καταίκοεσι ἡ σφόδρα προσαπέσωσιν, αἰτία δὲ ἡ τῆς ἕξεως ἄνεσις· ἐκλυομένη γὰρ καὶ ἀτονοῦσα πλήττεσθαι φιλεῖ. Διὸ τῇ τε γεύσει μάλιστα τὰς δριμείας προσίενται χυμούς· ἥ τε ὄσφρησις αὐτῷ ὁμοία πέπονθε πρὸς τὰς ὀσμάς, κινεῖται γὰρ ὑπὸ τῶν ἀκρατῶν καὶ σφοδρῶν ἥδιον· ἡ δὲ ἁφὴ πρὸς τὰ ἕλκη δυσπαθής, τραύματα γὰρ ἐνίοτε λαμβάνοντες ἠρέμα πονοῦσιν. Ὁμοιότατον δὲ γίνεται ὀπὶ τῆς ἀκοῆς· οἱ γὰρ μουσικοὶ γηρῶντες, ἀξύτερον ἁρμόζονται καὶ σκληρότερον, οἷον ὑπὸ πληγῆς τῆ
c ἧ σιωπόνυ φωνῆς ἐγείροντες τὸ ἀκουστήριον. Ὅ, τι γὰρ σιδήρῳ πρὸς ἀκμὴν σῶμα, τοῦτο σώματι πνεῦμα παρέχει πρὸς αἴσθησιν· ἐνδόντος δὲ τούτου καὶ χαλάσαντος, ἀργὸν ἀπολείπεται καὶ νωθὲς τὸ ἀκουστήριον, καὶ σφοδρᾶς τῆς νύττοντος, οἷον ὁ ἄκρατός ἐστι, δεόμενον.

B. 3. σφόδρα] Immo, σφοδραί, ut Reiſk.

B. 7. ἀκράτων—ἀκοῆς] Primum dedi pro ἀκράτων, monente Stephano: qui locum hunc explevit ductu Exempli Turnebiani, lacerum in reliquis libris ſcriptis et editis ita: ἀκρατῶν * ἥδιον ἡ δὲ ἁφὴ τὰ ἕλκη δυσπα * τραίματα γὰρ * λαμβάνοντες * ἃ σιωπῶσιν ἡ * τατον δὲ γίνεται τῆς ἀκοῆς—.

tibus adficiuntur, niſi eæ nimiæ iis accidant. In cauſſa eſt laxatio ſeu remiſſio temperamenti: quod ob languorem porro non niſi ictu aliquo perculſum ſolet affici. Itaque etiam odoratus eodem modo ſe habet ad odores: movetur enim a meris ſuavius: et tactus ad laceraciones ſentiendas hebes eſt, ut vulnera nonnunquam accipientes non valde doleant. Simillimum eſt negotium auditus: nam muſici ſeneſcentes, fides acutius intendunt ac durius, veluti ictum quendam adhibentes ſenſui contentiorem vocis ſonum. Quod enim ferro duratio ad vim roburque confert, id corpori ad ſenſum præbet ſpiritus. Spiritu ergo minuente et langueſcente, otioſum ac terrenum relinquitur ſenſus inſtrumentum, requiritque aliquid, a quo vehementius percellatur: tale autem eſt merum.

ΠΡΟΒΛΗΜΑ Η'.

Διὰ τί τὰ γράμματα πόρρωθεν οἱ πρεσβύτεροι μᾶλλον ἀναγινώσκουσιν.

QUÆSTIO VIII.

Cur ſeniores facilius litteras eminus legant.

ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ. ΛΑΜΠΡΙΑΣ. ΑΛΛΟΙ.

PERSONÆ COLLOQUII.

PLUTARCHUS. LAMPRIAS. ALII.

α'. ΤΑΥΤΑ δὲ ἡμῶν εἰς τὸ προκείμενον εὑρεσιλογούντων, ἐδόκει τὸ τῆς ὄψεως ἀντιπίπτειν. Οἱ γὰρ πρεσβύτεροι πόρρω τὰ γράμματα τῶν ὀμμάτων ἀπάγοντες ἀναγινώσκουσιν, ἐγγύθεν δὲ οὐ δύνανται· ἢ τοῦτο προδηλῶν ὁ Αἰσχύλος φησὶν, D

Οὐδ' ἄποθεν εἶδες αὐτόν· οὐ γὰρ ἐγγύθεν
Ὁρᾷς, γέρων δὲ γραμματεὺς γενῶ σαφής.

D. 5. Οὐδ' ἄποθεν—Ὁρᾷς, γέρων] Item Stephanus exhibuit a Turnebo acceptum. Omnes ſcripti et editi mutilum habent locum, ita: οὐδὲ ἄπο * αὐτὸν, οὐ γὰρ ἐγγύθεν * γέρων—. Credo ſententiam deſiderare tale quid ἢ δ' ἄποθεν εἶδες αὐτὸν, οὐδ' ἄρ' ἐγγύθεν Ὁρᾷς.

I. HÆC nobis de propoſita quæſtione ita comminiſcentibus argumenta, videndi ſenſus refragari putabatur. Nam ſeniores cum procul ab oculis dimovent litteras, legere eas poſſunt, admotas propius nequeunt. Idque ſignificans Æſchylus inquit,

At ni procul vidiſſi, non illum prope
Viſurus es: certus legens fac ſis ſenex.

σαφηνέστερον Σοφοκλῆς τὸ αὐτὸ περὶ τῶν γερόντων,

Βραδεῖα μὲν γὰρ ἐν λόγοισι προσβολὴ
Μόλις δ' ἀτὸς ἔρχεται τετυπωμένη,
E Πόρρω δὲ λύσσων, ἐγγύθεν δὲ πᾶς τυφλός.

Εἴωθε οὖν περὶς τ' ἐπίτασιν καὶ σφοδρότητα μᾶλλον ὑπακούειν τῶν γερόντων ἀκροατήρια, πῶς ἐπὶ τῷ ἀναγινώσκειν, τὸν ἐγγύθεν ἀντιφωτισμὸν οὐ φέρουσιν, ἀλλὰ περιάγοντες ὀπτέρωθι τὸ βιβλίον ἐκλύουσι τὴν λαμπρότητα τῷ ἀέρι, καθάπερ οἶνον ὕδατι, κατακεραννυμένην;

Β'. Ἦσαν μὲν οὖν οἱ περὶς τοῦτο ἔλεγον, ὡς ἀπάγουσι τῶν ὄψεων τὸ βιβλίον οὐ μαλακώτερον τὸ φῶς ποιοῦντες, ἀλλ' οἷον ὑπιδρατίδιον καὶ περιλαμβάνοντες
F αὐγὴν πλείονα, καὶ πληροῦντες ἀέρος λαμπρᾶς τ' μεταξὺ τῶν ὀμμάτων καὶ τῶν γραμμάτων χώραν. Ἕτεροι δὲ τοῖς συμβάλλουσι τὰς αὐγὰς περιεῖχον. Ἐπεὶ γὰρ ὀπτεύεται τῶν ὀφθαλμῶν ἑκατέρου κῶνος, περὶς τῷ ὄμματι

D. 9. δ' ἀτὸς] Sic E. Palat. Baſ. Xyl. Mez. Vulgo, δ' ἰατός.
E. 2. ὑπακούει τῶν] Legendum, ὑπακούει τὰ τῶν. Mez.

Idem hoc Sophocles de ſenibus magis diſerte dixit,

Tarde ſeni ſermones accidunt enim,
Ægreque perforatas aures permeant:
Videt eminus, cæcutit omnis comminus.

Si ergo ſentiendi inſtrumenta ſenibus ita ſunt comparata, ut contentiore et vehementiore ſenſili facilius moveantur; cur lecturi propinquam luminis circumfuſionem non ferunt, ſed librum ab oculis longius abducunt, ſplendorem infringunt, aëre, tanquam vinum aqua, eum diluentes?

II. Fuerunt qui ad hoc dicerent non luminis diminuendi gratia ſenes librum ab oculis removere, ſed ut quaſi complecterentur et continerent plus lucis, aëreque ſplendido implerent ſpatium quod oculis eſt et litteris interjectum. Alii in eorum ſententiam conceſſerunt, qui radios viſus concurrere arbitrantur. Nam cum porrigatur ab utroque oculo turbo ſive meta, (conum Græci dicunt) cujus apex in ipſo inſiſtat oculo, baſis rem viſam

τῷ κορυφῷ ἔχων, ἕδραν δὲ καὶ βάσιν ἡ θεὶλαμβάνει τὸ ὁρώμενον, ἄχρι μὲν τινος εἰκὸς ὀξὺν ἰδίᾳ τοὺς κώνους ἑκάτερον φέρεσθαι· γενόμενοι δὲ ἀποτέρω, καὶ συμπεσόντες ἀλλήλοις, ἓν τὸ φῶς ποιοῦσι· διὸ καὶ τοῦ ὁρωμένου ἕκαστον, ἐν οὐ δύο φαίνεται, καθάπερ ἀμφοτέροις ἅμα τοῖς ὄμμασι καταφαινόμενον· αἰτία δ' ἡ τῶν κώνων συμβολὴ εἰς ταυτὸ καὶ σύλαμψις οὐκ δυεῖν μίαν ὄψιν ἀπειργασμένη. Τούτων δὲ ὕπως ἐχόντων, οἱ μὲν ἐγγὺς προσάγοντες τὰ γράμματα πρεσβύται, μηδέπω τοῦ αὐγοῦν συγκεχυμέ- 626
νων, ἀλλ' ἑκάτερα χωρὶς ἐπιβλέποντες, ἀσθενέστερον ἐπιλαμβάνονται· οἱ δ' ἀποτέρω προσθέμενοι, μεμιγμένῳ τῷ φωτὶ ἤδη πολλῷ γεγονότες, μᾶλλον ἐξακριβοῦσιν, ὥσπερ οἱ ταῖς δυσὶν ὁμοῦ χερσὶν κατέχοντες ἃ τῇ ἑτέρᾳ μὴ δύνανται.

γ'. Λαμπρίας δὲ ὁ ἀδελφὸς τὴν Ἱερωνύμου μόνον οὐκ

A. 7. Λαμπρίας—ἀπέρχεται] Dubito de hujus lectionis veritate quam Stephanus exhibuit et expreſſit Amiotus. Antea ita legebatur: Λαμπρίας δὲ ὁ τὸν Ἱερώνυμον οὐκ ἀνέγνωκεν βιβλίον, ἐμπεσὸν ὅτι τοῖς προσπίπτουσιν ἀπὸ τῶν ὁρατῶν σὺν πρὸς τὸν ὄψιν ὁρώμενα πρῶτον μὲν ἀπέρχεται: nec aliter libri ſcripti. Ergo haud ſcio an probabilius ita ſuppleatur locus: Λαμπρίας δὲ ὁ ἀδελφὸς ἔφη θαυμάζειν εἴτις τὸν Ἱερωνύμου βιβλίον οὐκ ἀνέγνωκεν ἐν ᾗ φησιν κατ' Ἐμπεδοκλέα, ὅτι τοῖς προσπίπτουσιν &c. Alteram tamen lectionem in Latinis reddidi.

comprehendat: probabile eſt aliquo uſque conos ſeorſim ferri iſtos, longius progreſſos concurrere, unamque lucem efficere: quo fit ut quidquid videtur, unicum non geminum cernatur, tametſi utroque oculo conſpicitur: in cauſa enim eſt conorum coitus, e duabus unam viſionem reddens. His ita conſtitutis, ſenes ubi litteras propius oculis admoverunt, conis nondum in unum conjunctis, utroque ſeorſim attingentes rem videndam, imbecillius apprehendunt: longius autem ab oculis eas intuentes, luce jam amplificata et confuſa in unam, ſubtilius pervident; tanquam duabus manibus id tenentes, quod una non poſſunt.

III. Lamprias autem incidens in noſtrum ſermonem, tantum non prælegit ſcitum illud Hieronymi commentum,

ἀνέγνωκεν εὐφυΐαν ἐμπεσών, ὅτι τοῖς προσπίπτουσιν ἀπὸ τῶν ὀσμάτων εἴδωσιν οἷς τὴν ὄψιν ὁρῶμεν, ἃ πρῶτον μὲν ἀπέρχεται μεγάλα καὶ παχυμερῆ· διὸ τοὺς γέροντας
B ἐγγύθεν ὑπαναφέρει βραδύπορον καὶ σκληρὰν ἔχοντας τὴν ὄρασιν· ἀνενεχθέντων δὲ εἰς τὸν ἀέρα, καὶ λαβόντων ἀφανίσματα, τὰ μὲν γεώδη προαπολείπει καὶ ὑποπίπτει, τὰ δὲ λεπτὰ προσπελάζοντα ταῖς ὄψεσιν, ἀλύπως καὶ ὁμαλῶς συναρμόττει τοῖς πόροις, ὥστε ἧττον παραπομπῆς, μᾶλλον ἀντιλαμβάνεσθαι. Καὶ γὰρ αἱ τῶν ἀνθῶν ὀσμαὶ, πόρρωθεν εὐωδέστεραι προσπίπτουσιν· ἂν δὲ ἐγγύθεν ἄγαν προσάγῃς, οὐχ ὅπως χαλεπὴν ὀσφρὴν ἀλλὰ ἄκρατον ὀδώδασιν. Αἴτιον δὲ, ὅτι πολλὰ τῶν γεωδῶν καὶ ὀλερῶν συναποφέρεται τῇ ὀσμῇ, καὶ ἀφαιρεῖται τὴν εὐωδίαν ἐγγύθεν λαμβανομένῳ· ἂν δὲ ἄπωθεν, τὰ μὲν ὀλερὰ καὶ γεώδη
C προσφέρει καὶ ὑποπίπτει, τὸ δὲ εἰλικρινὲς καὶ θερμὸν αὐτῆς ὑπὸ λεπτότητος ἀφαιρούμενον πρὸς τὴν αἴσθησιν.

B. 7. ἂν δὲ ἐγγύθεν] Sic Ald. Baſ. Xyl. E. H. Venet. Palat. Vulgo, ἂν δὲ τὰ μὲν ἐγγύθεν. Nam τὰ μὲν huc invectum e proximo, ubi perperam abeſt in Ald. Baſ. Xyl. Flor.

dicentis, videre nos ita dum ſpecies ex rebus viſis ad viſum accidant: hæ quippe primum quidem ferri craſſas et magnas; itaque ſenibus ob propinquitatem obturbare, quorum oculi duriores ſunt et tardius penetrantur: cum autem in aërem efferuntur, intervallo jam facto, terreſtres partes defringi atque decidere, tenues ad viſum accedere, et æquabiliter ac ſine moleſtia meatibus applicari, ut minus turbati facilius apprehendant. Nam florum etiam odores longius accidentes, ſuaviores ſunt: ſi nimis prope florem admoveas, non ita pura ſincerave eſt fragrantia: cujus rei cauſa eſt, quod terreſtria ac turbida multa una cum odore exhalant, eumque hauſtum in propinquo vitiant: ſi vero removeas florem aliquantum, terreſtria decidunt, quod ſincerum eſt et calidum, id ob ſuam tenuitatem ad ſenſus inſtrumentum perfertur.

δ'. Ἡμεῖς δὲ τῷ Πλατωνικῷ φυλάττοντες ἀρχήν, λέγομεν ὅτι πνεῦμα τοῦ ὀμμάτων αὐγοειδὲς ἐκπίπτον ἀναχυνᾶται τῷ περὶ τὰ σώματα φωτὶ, καὶ λαμβάνει σύμπηξιν, ὥστε ἓν ἐξ ἀμφοῖν σῶμα διόλου συμπαθὲς γενέσθαι· κεράννυται δὲ ἕτερον ἑτέρῳ συμμετρίας λόγῳ τε καὶ ποσότητος· οὐ γὰρ ἀναιρεθῆναι δεῖ θάτερον ὑπὸ θατέρου κρατηθέν, ἀλλ' ἀπ' ἀμφοῖν ἐς τι μέσον ἁρμονίᾳ καὶ κοινωνίᾳ συναχθέντων μίαν δύναμιν ἀποτελεσθῆναι. Ὄντος οὖν τοῦ τοῦ παρηλίκων· εἴτε ῥεῦμα χρὴ προσαγορεύειν τὸ ἀφ' ἥβης φερόμενον, εἴτε πνεῦμα φωτοειδὲς, εἴτε αὐγήν· ἀσθενοῦς καὶ ἀδρανοῦς, οὐ γίνεται D κρᾶσις πρὸς αὐτὸ τὸ ἐκτὸς, οὐδὲ μίξις, ἀλλὰ φθορὰ μὲν σύγχρισις, ἂν μὴ μακρὰν τὰ γράμματα τῶν ὀμμάτων ἀπάγοντες, ἐκλύωσι τὸ ἄγαν λαμπρότητα τοῦ φωτὸς, ὥστε μὴ πολλὴν, μηδὲ ἄκρατον, ἀλλ' ὁμοιοπαθῆ μὲν

C. 3. φυλάττοντες ἀρχὴν, λέγομεν] Legendum ἐλέγομεν· jam enim Plutarchus loquitur. Ceterum ſecutus ſum Palat. Stephanus dedit, ὁ φυγόντες ἀρχὴν λ. Priores, φυγόντες ἀρχὴν λ.

D. 3. σύγχρισις] Forte, ἔκτρωσις. Mez. σύγχυσις.

IV. Nos autem Platonicum ſecuti principium dicemus, ſpiritum lucis ſimilem ex oculis excidere, et cum luce quæ circa corpus eſt commiſceri, ac cum ea concreſcere, ita ut ex ambobus unum fiat corpus conſentiens. Porro mixtio ea fit unius cum altero, ratione proportionis cujuſdam ac certæ quantitatis: non enim debet alterum ab altero ſuperatum aboleri, ſed ex ambobus in medium quoddam harmonia et communione redactis una vis confici. Quæ cum ſint, provecta ætate hominibus, ſive fluxus appellari debet, ſive ſpiritus lucidus id quod per pupillam fertur, ſive lux, cum ſit imbecillius jam et languidius, non temperatur neque commiſcetur cum re videnda, ſed perit atque confunditur; niſi litteras ii longius ab oculis abducentes, nimium lucis ſplendorem languefaciant, ut non nimia et

σύμμετρον ἀπαντῆσαι τοῖς τῆ ὄψιν. Ὁ δὴ καὶ τῶ περὶ τὰ νυκτίνομα τῶν ζώων παθήματος αἴτιόν ἐστιν· ἡ γὰρ ὄψις αὐτῶν, ὑπὸ τῆ μεθημερινῆ φωτὸς ἀφανὴς ἔσα καταπλήττεται καὶ κρατεῖται, μὴ δυναμένη τοῖς πολὺ καὶ ἰσχυρὸν ἀσθενῶς καὶ ὀλίγης ἀρχῆς κεράννυσθαι· πρὸς δὲ τὸ ἀμαυρὸν καὶ λεπτὸν, οἷον ἀστέρος, φῶς αὐγὴν διαρ-
E κῆ καὶ σύμμετρον ἔξησιν, ὥστε κοινωνεῖν καὶ συνεργεῖσθαι τῆ ἀἰσθήσιν.

D. 10. ἀσθενῶς] Forte ἀπ' ἀσθενοῦς ut Reisk. Nec spernenda correctio Mez. pro δυναμένη—ἀρχῆς, legentis δυναμένης αὐγῆς.

sincera, sed moderata ac proportione consentiens oculo occurrat. Atque ea causa est etiam, quod animalia quædam noctu vident. Visus enim eorum diurna luce, cum sit imbecillis, obruitur, cum non possit cum magna et valida luce facultas exilis et languida commisceri: cum obscura autem luce et tenui, qualis est stellarum, fulgorem sufficientem misceri et proportione ei respondentem emittunt, ut hac temperatione visio possit fieri.

ΠΡΟΒΛΗΜΑ Θ'.

Διὰ τί τῷ ποτίμῳ μᾶλλον ἢ τῷ θαλαττίῳ πλύνεσθαι τὰ ἱμάτια.

QUÆSTIO IX.

Cur aqua potabili magis eluantur veſtes, quam marina.

ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ.

ΘΕΩΝ. ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ. ΜΕΤΡΙΟΣ ΦΛΩΡΟΣ.
ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ. ΑΛΛΟΙ.

PERSONÆ COLLOQUII.

THEO. THEMISTOCLES. METRIUS FLORUS.
PLUTARCHUS. ALII.

α'. ΘΕΩΝ ὁ γραμματικός, ἑστιωμένων ἡμῶν παρὰ Μετρίῳ Φλώρῳ, ὑφ' Θεμιστοκλέα τὸν Στωϊκὸν διηπόρησε, τί δή ποτε Χρύσιππος ἐν πολλοῖς τῶν ἀδόκλο- F
γων καὶ ἀτόπων ἐπιμνησθείς· οἷον ἔστι τὸ, τάριχος ἂν ἅλμῃ βρέχηται, γλυκύτερον γίνεσθαι· καὶ τὸ, τῶν ἐρίων τὰς πόκας ἧττον ἐπακούειν τοῖς βίᾳ σφαττομένοις ἢ τοῖς ἀ-

F. 1. παραλόγων καὶ ἀτόπων] καὶ addidi ex Palat.

I. THEO grammaticus, cum in convivio eſſemus apud Metrium Florum, e Themiſtocle Stoico quæſivit, Quidnam cauſæ eſſet, quod Chryſippus tam copioſa facta eorum quæ abſurda rationive adverſa videntur mentione: (ut quod ſalſamentum, ſi rigetur aqua marina, fit dulcius: quod lana pexa minus facile vi divellitur, quam ſenſim diſſol-

τρέμα ἀφαλύνει· ἢ τὸ, νηστεύσαντας, ἀργότερον ἐσθίειν ἢ προφαγόντας· ὀδένδς αὐτῷ αἰτίαν ἀπέδωκεν. Ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς εἰπὼν ὅτι ταῦτα Χρύσιππος ἄλλως τε παραδείγματος λόγῳ προῆκτο, ῥᾳδίως ἡμῶν ἢ ἀλόγως ὑπὸ τῆς ἰδιότητος ἀλισκομένων, ἢ πάλιν ἀπιστούντων τῷ ὄντι
627 τὸ εἰκός, Ὑπερφέρων, Σοὶ δ', ἔφη, βέλτιστε, τί πρᾶγμα περὶ τούτων ἀφορεῖν; εἰ γὰρ ἡμῖν αἰτίαν ζητητὸς καὶ θεωρητὸς γέγονας, μὴ μακρὰν ὅπως ἀποσκήνῃ τῶν ἰδίων· ἀλλ' εἰπὲ δὴ τὴν αἰτίαν Ὅμηρος τὸν ποταμῷ πλύνασαν, οὐκ ἐν τῇ θαλάττῃ, καίπερ ἐγγὺς οὖσῃ, τὴν Ναυσικάαν πεποίηκε, καίτοι θερμοτέραν γε καὶ ἀφανεστέραν εἰκὸς καὶ ῥυπλικωτέραν εἶναι.

β'. Καὶ ὁ Θέων, Ἀλλὰ τοῦτό γε, εἶπε, τῷ γεώδει

A. 1. Σοὶ δ', ἔφη] Forte, Σοὶ δ', ἔφην, ut Anon. T. V.
A. 3. ἀποσκήνῃ] Rectius ἀποσκηνῇ. Reisk.
A. 6. διαφανεστέραν εἰκὸς καὶ] Repudiandum et verbo et ſenſu Reiſkianum διαφαγεστέραν: de re conſtat ex Ariſtot. Probl. XXIII, 8, 9, 38. Pro vulgato ἢ ſumſi ἢ ex Turneb. Baſ. et Xyl. forte certius cum Mez. corrigatur ἤν. Nexum Latine reddidi.
A. 8. τῷ γεώδει—τῇ Θαλάττῃ] Ita Steph. et conſentiunt partim codices noſtri. Ald. Baſ. Xyl. τῶν γεωδῶν Ἀριστοτέλης πάλαι διαλέλυται βέλτιστε ἡμῖν * τῇ Θαλάττῃ.

vitur: quod qui jejunarunt, lentius edunt quam qui ante aliquid comederunt:) nullam ullius horum cauſſam reddidiſſet. Reſpondit Themiſtocles, Chryſippum obiter, hæc et ut exempla protuliſſe, ut corrigeret nos, qui facile et abſque ratione probabilibus ſaltem capi, ac contra quidquid ſpeciem veri apertam non habet, averſari ſolemus. Tibi vero, addebat, mi homo, quæ cauſa eſt de his rebus diſpiciendi? Nam ſi tantus nobis cauſarum inquiſitor et conſiderator ades, non eſt quod tam longe a tibi propriis divertas regionibus: verum hoc expedi, cur Homerus Nauſicaam fecerit in fluvio, non in mari lavantem, quod tamen erat in propinquo; cum quidem appareat marinam aquam, quippe calidiorem et pellucidiorem majore vi tergendi præditam eſſe.

II. Ibi Theo, Atqui hanc, inquit, abs te propoſitam quæſtionem jam pridem Ariſtote-

Ἀριστέλης πάλαι ἀμελέλυκεν, ὁ παρόβελικας ἡμῖν. Καὶ γὰ τῇ θαλάττῃ τὸ τραχὺ καὶ γεῶδες εὐδιέκαθαρεν, καὶ τοῦτο ποιεῖ τὴν ἀλυκότητα μεμιγμένον· ἢ καὶ μᾶλλον ἡ θάλαττα τοὺς τε νηχομένους ἐξαναφέρει, καὶ φέρει τὰ βάρη, τοῦ γλυκέος εὐδιδόντος ἁμὰ ἰκμότητα καὶ ἀσθένειαν· ἔστι γὰ ἄμικτον καὶ καθαρόν· ὅθεν εὐδύεται ἁμὰ λεπτότητα, καὶ δεξιὸν τῇ θαλάττῃ μᾶλλον ἐκτήκει τὰς κηλίδας. Ἢ οὐ δοκεῖ σοι τοῦτο πιθανῶς λέγειν Ἀριστέλης;

γ'. Πιθανῶς, ἔφην ἐγώ, οὐ μὴν ἀληθῶς. Ὁρῶ γὰρ ὅτι καὶ τέφρα καὶ λίθοις, κἂν μὴ παρῇ δὲ ταῦτα, κονιορτῷ πολλάκις παχύνουσι τὸ ὕδωρ, ὡς μᾶλλον τοῖς γεηρὸν τῇ τραχύτητι καθαπλύειν δυναμένων τὸ ῥύπον· αὐτῷ δὲ τοῦ ὕδατος ἁμὰ λεπτότητα καὶ ἀσθένειαν οὐχ ὁμοίως τοῦτο δρῶντος. Τὸ μὲν οὖν παχυμερὲς τῆς θαλάττης οὐ κα-

A. 10. τραχὺ καὶ γεῶδες] παχὺ potius legendum videatur ex Ariſtot. Probl. XXIII. 13, 14, 22.

C. 1. ὁ καλῶς εἶπε —κατασύρει τὸν ῥύπον] Ita Steph. exhibuit, et ante eum item vertit Amiotus: credo, ex conjectura Turnebi, ut in pleriſque alibi lacunis factum: et hic contra Plutarchi mentem. Libri omnes ita: οὐ * τοῖτο τόποτε * πρὸς τὴν κα * τὸν δριμύτητα, καὶ γὰρ αὖτε τὰς * ἀναχομένα καὶ * κατασύρει τὸν ῥύπον. In principio quidem malim ita explere, οὐκ εἶπε τοῦτο ποιεῖν μὴ δύνασθαι, ἅτε πρὸς τὴν—cetera ut Steph.

les explicavit. Etenim mari permiſtæ ſunt partes aſperæ atque terreſtres, unde ei ſalſugo. Atque ideo mare et facilius fert natantes et onera ſuſtinet: cum dulcis aqua ob levitatem et imbecillitatem iis cedat. Ideo aqua dulcis, ut quæ ſincera ſit, et impermixta, facile in veſtes ſua tenuitate penetrat, rurſumque perfluens magis quam marina maculas eluit. Aut eſt, cur non videatur tibi Ariſtoteles hoc probabiliter dixiſſe?

III. Probabiliter, ſane, inquam ego, at non vere. Video enim cinerem quoque, et lapides, aut iis deficientibus pulverem aquæ injici, ut craſſior fiat: nimirum quod terreſtria ob aſperitatem magis valeant ad eluendas ſordes: cum aqua per ſeſe id ob tenuitatem minus efficere poſſit. Ergo maris craſſities non in

λῶς εἶπε τοῦτό ποτε ποιεῖν, ὅτε πρὸς τὴν χάθαρσιν ἔχοι τὴν ἀριμύτητα· ἡ γὰρ αὕτη τοὺς πόρους ἀναστομοῦσα καὶ ἀνοίγουσα κατασύρει τὸν ῥύπον. Ἐπεὶ δὲ πᾶν τὸ λιπαρὸν δυσέκπλυτόν ἐστι, καὶ κηλίδα ποιεῖ, λιπαρὰ δὲ ἡ θάλασσα, τοῦτο ἂν αἴτιον εἴη μᾶλιστα τοῦ μὴ καλῶς πλύνειν. Ὅτι δὲ ἐστὶ λιπαρά, καὶ αὐτὸς εἴρηκεν Ἀριστότελης· οἵ τε γὰρ ἅλες λίπος ἔχουσι καὶ τοὺς λύχνους βέλτιον παρέχουσι καμμένους· αὐτή τε ἡ θάλαττα προσερχομένη ταῖς φλοξί, συνεκλάμπει, καὶ καίεται μᾶλιστα τῶν ὑδάτων τὸ θαλάττιον· ὡς δ' ἐγὼμαι, διὰ τοῦτο καὶ θερμότατόν ἐστιν. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ κατ' ἄλλον τρόπον. Ἐπεὶ τοῦ πλύσεως τέλος ἡ ξήρανσίς ἐστι, καὶ μᾶλιστα φαίνεται καθαρὸν τὸ μᾶλιστα ξηρὸν γινόμενον· δεῖ δὲ τὸ πλῦνον ὑγρὸν τῷ ῥύπῳ ταχέως συνεξελθεῖν, ὥσπερ τοῖς νοσήμασι τὰ ἐλλέβορον. Τὸ μὲν οὖν γλυκὺ ῥᾳδίως ὁ

D. 2. ξήρανσίς] Omnes libri ψῆξις, nec temere repudiandum erat. In vulgato conſentit Anon. cum Stephano.

D. 3. δεῖ δὲ] Legendum δεῖ δέ.

cauſſis ponitur ab Ariſtotele, quibus mare ad lavandum non valeat; quippe craſſities adjunctam habet acrimoniam, quæ meatibus reſerandis ſordes ſecum aufert. Omne autem pingue difficulter eluitur, et nævum facit. Pingue autem eſt mare: idque in cauſa eſſe puto, quod aqua ejus non bene eluit. Pinguem vero eſſe aquam marinam, ipſe Ariſtoteles docuit. Nam, ipſo teſte, et ſalibus ineſt pingue quippiam: et lucernæ melius ardent ſale injecto: et injecta in flammam aqua marina una exardeſcit: neque ulla eſt alia aqua quæ perinde incendatur: utque mea fert ſententia, idcirco etiam eſt calidiſſima. Sed et alia ſuppeditat ratio. Finis lotionis eſt exſiccatio, et maxime purum videtur, quod eſt maxime exſiccatum: oportet autem humorem qui eluat, una cum ſordibus abire, ſicut veratrum cum vitioſis humoribus quos expurgat. At dulcem aquam, eo quia levis eſt,

ἥλιος ἐξάγει μᾶλλον καθότι δὲ ἁλμυρὸν ἐπισχόμενον τοῖς πόροις μᾶλλον τραχύτητα δυσξήραντόν ἐστι.

δ'. Καὶ ὁ Θέων ὑπολαβών, Οὐδέν, ἔφη, λέγεις. Ἀριστοτέλης γοῦν ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ φησὶ, τοὺς ἐν θαλάττῃ λουσαμένους, τάχιον ἀποξηραίνεσθαι τοῖς γλισχροῖς χρισαμένους, ἂν ἐν ἡλίῳ ὦσι. Λέγει γάρ· εἶπον· ἀλλ' ἐ ὡμίλει σε μᾶλλον Ὁμήρῳ ταναντία λέγοντι πιστεύσῃν. Ὁ γὰρ Ὀδυσσεὺς μὴ τὸ ναυάγιον ἐντυγχάνει τῇ Ναυσικάᾳ,

Σμερδαλέος ὀφθῆναι· πεπαλαγμένος ἁλμῃ·

καὶ πρὸς τὰς θεραπαινίδας φησὶν,

Ἀμφίπολοι τῇδ' ἄτῃ ἀπόπροθεν, ὄφρ' ἐγὼ αὐτὸς
Ἅλμην ὤμοιϊν ἀπολέσομαι.——

καταβὰς δὲ εἰς τὸν ποταμὸν,

Ἐκ κεφαλῆς ἴσμηχεν ἁλὸς χρόα·

ὑφορῶς τῷ ποιητῇ τὸ γινόμενον συνεωρακότος. Ὅταν γὰρ ἐκ τῆς θαλάττης ἀναδύντες ἐν τῷ ἡλίῳ ὦσι, τὸ

sol facile extrahit: salsa in meatibus inhærescens, ob asperitatem difficilius resiccari rem patitur.

IV. Nihil dicis, inquit Theo: nam eodem in libro Aristoteles affirmat, qui in mari laverint, eos celerius siccari si in sole steterint, quam qui in dulci aqua. Dicit vero, inquam ego: sed existimabam te Homero potius crediturum, qui contrariam sententiam pronunciat. Nam apud hunc Ulysses a naufragio Nausicaæ occurrens

Terribilis visu, salsæ fœdatus aquæ vi:

ancillis ejus hæc dicit,

Vos hinc auferte ancillæ, mihi dum salis acrem
Abluero de corpore aquam.——

cumque in fluvium descendisset,

A capite exterfit spumam maris.——

Et vero ingeniosissime poëta sensit quid hac in re eveniat. Qui enim e mari emergunt, ii si in sole stent, tenuissimum

F λεπτότατον καὶ κουφότατον τῆς ὑγρασίας ἡ θερμότης διαφόρησε· τὸ δὲ ἁλμυρὸν αὐτὸ καὶ τραχὺ καταλειφθὲν ἐφίσταται, καὶ συμμένει τοῖς σώμασιν ἁλώδης ὑπόπαχος, μέχρι ἂν αὐτὸ ποτίμῳ καὶ γλυκεῖ καταχλύσωσιν.

et leviſſimum humoris quod eſt, a calore diſſipatur: quod autem ſalſum eſt et aſperum, id relictum inhæret corporibus, ſalſugo quædam concreta, donec potabili ac dulci eluatur aqua.

ΠΡΟΒΛΗΜΑ Ι'. 628

Διὰ τί τῆς Αἰαντίδος φυλῆς Ἀθήνησιν οὐδέποτε τὸν χορὸν ἔκρινον ὕσατον.

QUÆSTIO X.

Quare Athenis chorus Æantidis (ſive Ajaceæ) tribus nunquam ultimo loco ponatur.

ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ.

ΦΙΛΟΠΑΠΠΟΣ. ΜΑΡΚΟΣ. ΜΙΛΩΝ. ΓΛΑΥΚΙΑΣ. ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ. ΑΛΛΟΙ.

PERSONÆ COLLOQUII.

PHILOPAPPUS. MARCUS. MILO. GLAUCIAS. PLUTARCHUS. ALII.

α'. Ἐν δὲ τοῖς Σεραπίωνος ὀπινικίοις, ὅτε τῇ Λεοντίδι φυλῇ τὸν χορὸν ἀφοτάξας ἐνίκησεν, ἑστιωμένοις ἡμῖν, ἅτε δὴ καὶ φυλέταις ὄσι δημοποίητοις, οἰκεῖοι λόγοι τῆς ἐν χειρὶ φιλοτιμίας παρῆσαν· ἔχε γὰρ ὁ ἀγὼν ἐντονωτάτῳ ἅμιλλαν, ἀγωνοθετοῦντος εὐδόξως, καὶ μεγαλοπρεπῶς Φιλοπάππου τοῦ βασιλέως ταῖς φυλαῖς ὁμοῦ B

B. 1. τοῦ βασιλέως] Rege Syriæ Comagenæ, Antiocho Philopappo. Vid. Animadverſ.

I. CUM celebraremus Serapionis victoriam, qui choro Leontidis tribus vicerat, quem ipſe inſtruxiſſet, exceptis convivio nobis, ut qui in civitatem tribumque illam eſſemus adſciti, accommodata præſenti ambitioni diſputatio incidit. Fuerat enim certatum acerrima contentione, ſplendide præmia diſponente Philopappo rege et magnifice omnibus

πάσαις χορηγοῦντος· ἐτύγχανε δὲ συνεστιώμενος ἡμῖν, ἐν τοῖς παλαιῶν τὰ μὲν λέγων, τὰ δὲ ἀκούων, οὐχ ἧττον ἢ φιλανθρωπίαν ἢ φιλομάθειαν.

β'. Προεβλήθη δέ τι ταὐτὸν ὑπὸ Μάρκου τοῦ γραμματικοῦ. Νεάνθη τοῦ Κυζικηνοῦ ἔφη λέγειν ἐν τοῖς κατὰ πόλιν μυθικοῖς, Ὅτι τῇ Αἰαντίδι φυλῇ γέρας ὑπῆρχε τὸ μὴ κρίνεσθαι τὸν αὐτῆς χορὸν ἔσχατον· ὁ μὲν, ἔφη, τοῦτο ἀποδείξειν ἱστορίας ἀναφέρει· εἰ δὲ τοῦτο μὴ νοθεύει, προσκείσθω τῆς αἰτίας ἐν κοινῷ πᾶσιν ἡ ζήτησις. Εἰπόντος δὲ τοῦ ἑταίρου Μίλωνος, Ἂν οὖν ψεῦδος ᾖ τὸ λεγόμενον; Οὐδέν, ἔφη, δεινὸν ὁ Φιλόπαππος, εἰ ταὐτὸ πεισόμεθα Δημοκρίτῳ τῷ σοφῷ περὶ φιλολογίαν· καὶ γὰρ ἐκεῖνος, ὡς ἔοικε, τεμών ποτε σίκυον, ὡς ἐφάνη μελιτώδης ὁ χυμός, ἠρώτησε τὴν παροῦσαν ὁπόθεν πρίαιτο· ἡ δὲ

B. 8. τὸν αὐτῆς χορὸν—νοθεύει,] Sic Steph. dedit, partim ex Vulcob. priores editiones et codices noſtri ita habent, τὸν * χορὸν ἔσχατον μὲν * ὃν ἔφη περὶ * ξιν ἱστορίας· εἰ δὲ * εἰ δὲ τοῦτο γοῦν νοθεύει. Pars vitii reſtituta eſt; pars vacat, ita reſtituenda, τὸν αὐτῆς χορὸν ἔσχατον· ὁ μὲν, ἔφη, πρὸς ἀπόδειξιν ἱστορίας ἀναφέρει· εἰ δὲ τοῦτο γ' οὐ νοθεύεται. Reddidi in Verſione.

tribubus ex æquo ſumtus præbente. Is Philopappus tum forte una in convivio adfuit, de rebus antiquis quædam narrans, quædam inaudiens, non minus humanitatis cauſſa, quam ob diſcendi ſtudium.

II. Propoſuit autem tunc Marcus grammaticus tale quidpiam de quo diſpiceretur. Neanthem Cyzicenum in iis, quæ perſcripſiſſet de fabuloſis urbium, aſſerere, hunc Æantidi tribui honorem eximium habitum fuiſſe, ut nunquam choro ipſius ultimus locus adſignaretur: neque tamen, inquit, hoc dictum confirmat hiſtorica auctoritate: quare ſi illud propterea non ut falſum repudiatis propoſita ſit in medium omnibus cauſſæ indagatio. Hic cum Milo ſocius dixiſſet, Quid ſi mendacium iſthuc eſt? Philopappus, Nihil, inquit, mali eſt ſi ob ſtudium cognoſcendi nobis idem eveniat, quod ſapienti illi Democrito: is enim cum forte ficum ederet, ſaporque mel referre videretur, quæſivit e famula, unde emiſſet: cumque

κῆπόν τινα φεραζόσης, ἐκέλευσεν ἐξαναστὰς ἠγεῖσθαι καὶ δεικνύναι τὸν τόπον· θαυμάζοντος δὲ τοῦ γυναίου, καὶ πυνθανομένου τί βούλεται, Τοῦ αἰτίου, ἔφη, δεῖ με τῆς γλυκύτητος εὑρεῖν· εὑρήσω δὲ τοῦ χωρίου γενόμενος θεατής. Κατάκεισο δή, τὸ γύναιον εἶπε μειδιῶν, ἐγὼ γὰρ ἀγνοήσασα τὸ σίκυον εἰς ἀγγεῖον ἐλέμβου μεμελιτωμένον· ὁ δὲ D ὥσπερ ἀχθεσθείς, Ἀπέκναισας, εἶπε, καὶ σόδεν ἧττον βουλήσομαι τῷ λόγῳ, καὶ ζητήσω τοῦ αἰτίου, ὡς ἂν οἰκείου καὶ συγγενοῦς οὔσης τῷ σικύῳ τῆς γλυκύτητος. Οὐκοῦν μηδὲ ἡμεῖς τοῦ Νεάνθους ἐν οἷοις εὐχέρειαν ὑποθράσεως ποιησόμεθα τοῖφασιν· ἐγγυμνάσασθαι γάρ, εἰ μηδὲν ἄλλο χρήσιμον, ὁ λόγος παρέξει.

γ'. Πάντες οὖν ὁμαλῶς ἐρρύησαν πρὸς τὸ τοῦ φυλοῦ ἐγκωμιάζειν, εἴπερ καλὸν πρὸς δόξαν αὐτῷ ὑπῆρχεν ἀναλεγόμενοι· καὶ γὰρ ὁ Μαραθὼν εἰς μέσον ἕλκετο, δῆμος ὢν ἐκείνης τῆς φυλῆς· καὶ τὰς περὶ Ἁρμόδιον

C. 9. Κατάκεισο δή] Pro vulgato δὲ dedi δὴ ex Palat. et Vatic. Mox τὸ σίκυον revocavi ex Ald. Baſ. Xyl. pro τὸν σίκυον.

ea hortum quendam nominaſſet, eo juſſit ſe, de menſa illico ſurgens, adduci, ſibique locum commonſtrari: mirante muliercula, et quid ſibi vellet interrogante, Oportet, inquit, me cauſam dulcedinis invenire, quod fiet loco a me conſpecto: tum ſubridens illa, Adſide, ait, menſæ; ipſa enim imprudens in vaſe, quod melle imbutum fuerat, ficus poſueram: tum philoſophus indignabundus, Enecaſti me, inquit, et tamen meditabor, cauſſamque inquiram, ac ſi dulcedo ficui a natura eſſet attributa. Nos quoque itidem Neanthis levitatem in rebus nonnullis non uſurpabimus pro ſubterfugiendi diſputationem occaſione: nam, ut nihil utile aliud, ſaltem exercitationis copiam iſta præbebit.

III. Ex eo univerſi ad laudandam illam tribum ſeſe dederunt, conquiſitis quæcunque ad gloriam ei parandam viderentur conducere. Venit enim in medium Marathon, pagus ſeu curia illius tribus: et Harmodius Æantidibus ad-

E Αἰαντίδας ἀπέφαινον, Ἀφιδναίους γε δὴ τοῦ δήμου γεγονότας. Γλαυκίας δὲ ὁ ῥήτωρ καὶ τὸ δεξιὸν κέρας Αἰαντίδαις τῆς ἐν Μαραθῶνι παρατάξεως ἀποδεδῆναι ταῖς Αἰσχύλου εἰς τιμὴν μεθορίαν ἐλεγείαις ἐπιξοῦτο, ἡγωνισμένου τοῦ μάχου ἐκείνου ἐπιφανῶς· ἔτι δὲ καὶ Καλλίμαχον ἀπεδείκνυε τὸν πολέμαρχον ἐξ ἐκείνης ὄντα τῆς φυλῆς, ὃς αὐτόν τε παρέσχεν ἄριστον ἄνδρα, καὶ τῆς μάχης μετά γε Μιλτιάδου αἰτιώτατος κατέστη, σύμψηφος ἐκείνῳ γενόμενος. Ἐγὼ δὲ τῷ Γλαυκίᾳ παρεστάθην, ὅτι καὶ τὸ ψήφισμα καθ' ὃ τὰς Ἀθηναίους ἐξήγαγε, τῆς
F Αἰαντίδος φυλῆς παρατανδύσης χαρείη, καὶ ὅτι καὶ τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην εὐδοκιμήσασα ἡ φυλὴ μάλιστα, διὸ καὶ ταῖς Σφαγίτισι Νύμφαις τὸ ὀπτήκιον καὶ πυθόχρηστον

E. 1. Ἀφιδναίους γε δὴ τοῦ δήμου] Prius ſumſi a Prof. Xyl. Leonic. Schott. Anon. pro Ἀφιδναίους quod ceteri habent. Revocavi τὸν δῆμον minime illam repudiandam formam ex Ald. Baſ. E. H. Venet. Flor. Palat. Vatic. pro τὸν δῆμον, a Steph. et Xyl. invecto.

E. 4. εἰς τὴν μεθορίαν ἐλεγείοις ἐπιξοῦτο] εἰς addidit Stephanus: idem ἐπιξοῦτο dedit pro πιξούμενος: in neutro noſtris aſſentientibus libris. Ceterum Xylander corrigit, Αἰσχύλου μετὰ τὴν ἐξορίαν ἐλεγείας itaque reddidit ut in verſione reliqui. Amiotus vertit in hunc ſenſum, elegiis in laudem hujus regionis factis. Reiſkius μεθορίαν inſulam ſignificari ſuſpicatur. Equidem putem μεθορίαν ab ipſo Æſchylo, pro μετανίαν, uſurpatam, in titulo Elegiæ factæ in *Exilium* Sicilienſe ſuum.

F. 3. Σφαγίτισι] Xyl. corrigit Σφραγίτισι: recte, opinor ex Plutarcho Ariſtid. p. 330. E.

ſcriptus fuit, qui curia ſcilicet Aphidnæus fuiſſet. Glaucias autem orator in acie quoque apud Marathonem cornu dextrum huic tribui fuiſſe datum ex elegiis Æſchyli (quas ille, qui magna cum gloria illud prœlium obiviſſet, poſtea ſolo verſo conſcripſit) demonſtrabat: quin et Callimachum polemarchum arguebat ex ea fuiſſe tribu, qui et præclariſſime ſeſe geſſit, et poſt Miltiadem, cui ſuffragatus erat, maxime autor illius fuit pugnæ. His a Glaucia dictis ego id adjeci, Decretum etiam, cujus vi Athenienſes in prœlium eduxit Miltiades, factum fuiſſe prærogativam tenente Æantide tribu: et Plataica pugna maxime nobilem fuiſſe ejuſdem tribus virtutem: itaque etiam eandem tribum ſacrificium Sphragitidibus Nymphis oraculo Delphico præceptum

ἀπῆγον Αἰαντίδα θυσίαν εἰς Κιθαιρῶνα, τῆς πόλεως τὸ ἱερεῖον καὶ τὰ ἄλλα παρεχούσης αὐτοῖς. Ἀλλ' ὁρᾷς, ἔφλυ, ὅτι πολλὰ καὶ ταῖς ἄλλαις φυλαῖς ὑπάρχει, καὶ μάλιστα γε τῇ ἐμοὶ γε τῇ δὴ τοῦ Λεοντίδα μηδεμιᾶς δόξης ὑφιεμένην. Σκοπεῖτε δὲ δὴ μὴ πιθανώτερον λέγεται τὸ, Θεμιστοκλέους τὸν ἐπώνυμον τῆς φυλῆς καὶ Θεμίστιον εἶ) τὸ νενόμισται· οὐ γὰρ εὐκόλως ἐνεγκεῖν ἦν ὁ Τελαμώνιος, ἀλλ' οἷος ἀφειδεῖν πάντων ὑπ' ὀργῆς καὶ φιλονεικίας· ἵνα οὖν μὴ χαλεπὸς ἢ μηδὲ ἀπαραμύθητος, ἔδοξε τῆς ἥττης ἀφελεῖν τὸ δυσχερέστατον, εἰς τὴν ἐσχάτην χώραν μηδέποτε τοῦ φυλὴν αὐτῶν καταβαλόντας. 629

A. 1. δόξης] Sic T. V. Mez. Vulgo, δόξῃ.

pro victoria gratias agendi cauſa, in Cithæronem adduxiſſe, hoſtiam et reliqua præbente civitate. Sed vides, aiebam, etiam reliquis tribubus multa eſſe eximia, meæ præcipue: nam Leontidem me dicere intelligitis, quæ gloria nulli concedit. Proinde conſiderate, an non hoc ſit probabilius, id ad demulcendam deliniendamque Ajacis, a qua Æantidi tribui nomen eſt, iracundiam, eſſe inſtitutum. Non enim facile patitur Telamonis F. ſe poſteriore loco haberi, ſed ob iram et contendendi ſtudium paratus eſt quidvis in quoſvis conari. Is ergo ne difficilis et implacabilis eſſet, viſum fuit quod ei poſthabito moleſtiſſimum erat futurum præcavere, et ita rem temperare, ut tribus ipſius nunquam ultimo loco poneretur.
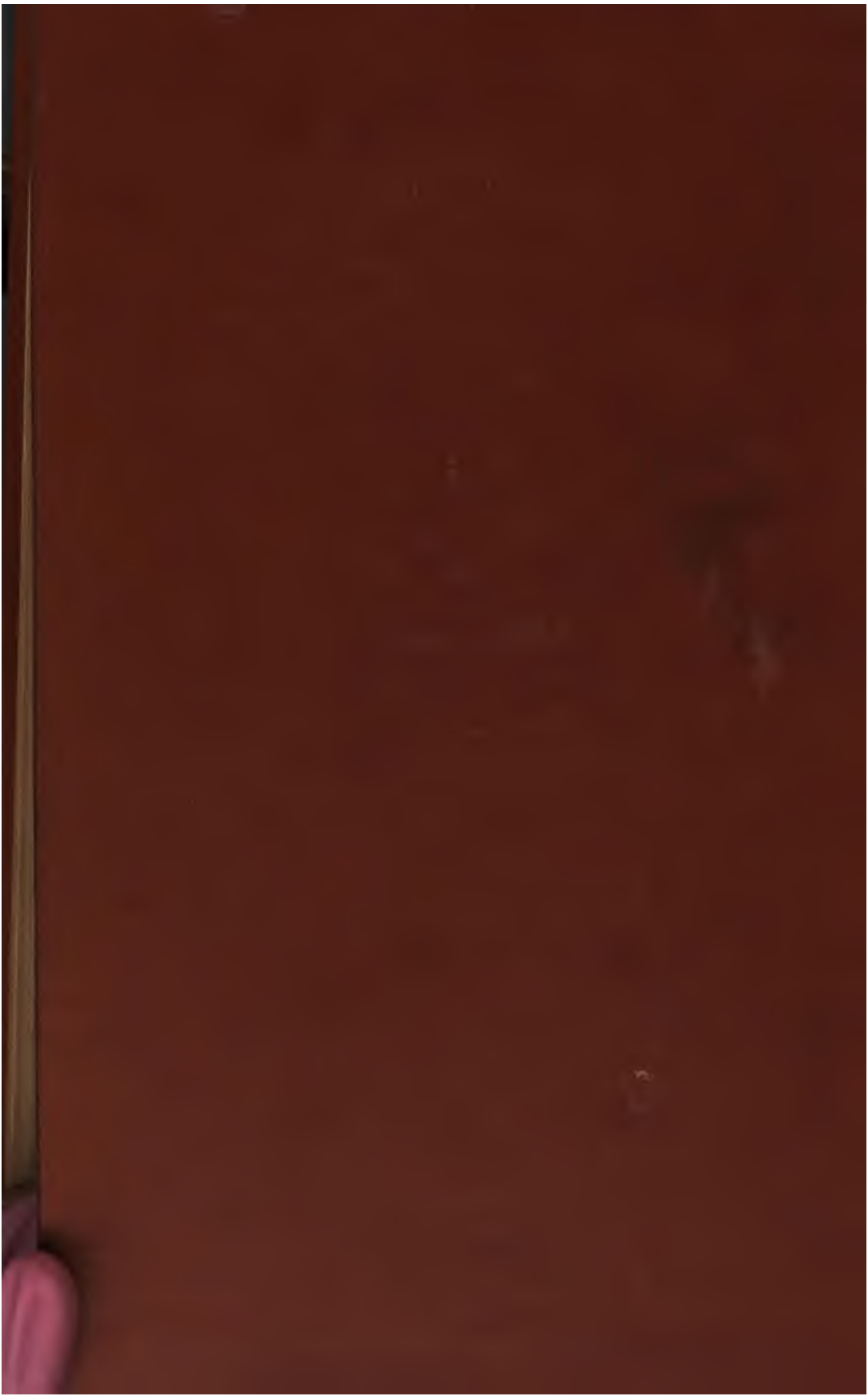
Stanford University Libraries
3 6105 013 371 435